ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2011

„ZELENÁ ZPRÁVA“

Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2011 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky a informací pod gescí Ministerstva zemědělství.

OBSAH

Použité zkratky ..... **VI**

Vysvětlivky k použitým číselným údajům ..... **X**

Úvod ..... **XI**

Souhrn ke Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2011 ..... **1**

1 Obecné podmínky vývoje agrárního sektoru a venkova ČR **14**

1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru 14

1.1.1 Vývoj národního hospodářství *14*

1.1.2 Pozice agrárního sektoru *16*

1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor 18

1.3 Podnikatelské prostředí 20

1.4 Důležitá rozhodnutí orgánů ČR a EU 23

1.4.1 Nejvýznamnější legislativní opatření připravovaná MZe v roce 2011 ..... *23*

1.4.2 Důležité právní akty orgánů EU přijaté v roce 2011 ..... *25*

2 Podpory agrárního sektoru a venkova **28**

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova 28

2.1.1 Program rozvoje venkova na období 2007-2013 ..... *28*

2.1.2 Operační program Rybářství 2007-2013 ..... *31*

2.2 Přímé platby 32

2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU *33*

2.2.2 Národní doplňkové platby *35*

2.2.3 Ostatní přímé platby *35*

2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance) *36*

2.3 Národní podpory a opatření 39

2.4 Podpory tržních cen 41

3 Zemědělství a rozvoj venkova **43**

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení 43

3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky 46

3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky 49

3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace 50

3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova 54

3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení *54*

3.5.2 Programové zabezpečení *58*

4 Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat 60
4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí 60
4.2 Ochrana zvířat 69
4.3 Ekologické zemědělství 70
4.4 Zranitelné oblasti 72

5 Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin 73
5.1 Distribuce potravin 73
5.2 Spotřeba potravin 75
5.3 Vydání za potraviny 78
5.4 Spotřebitelské ceny potravin 82
5.5 Kvalita potravin 86
5.6 Bezpečnost potravin 92

6 Strukturální vývoj agrárního sektoru 106
6.1 Podnikatelská struktura zemědělství 106
6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin 109
6.3 Dodavatelská odvětví 112
6.4 Úvěry a zajišťovací služby 120
6.5 Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství 125
6.6 Organizace prvovýrobců, zpracovatelů a zájmové organizace na agrárním trhu 129
6.7 Pracovní síly a trh práce v zemědělství 134
6.7.1 Pracovní síly v zemědělství 134
6.7.2 Trh práce a pozice zemědělců 139

7 Půda a vlastnické vztahy 140
7.1 Pozemkové úpravy 141
7.2 Trh s půdou 143
7.3 Pozemkový fond, privatizace a restituce ze státního majetku a půdy 147
7.4 Stav, využití a ochrana půdního fondu 149

8 Agrární produkce a její bilance 157
8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit 157
8.1.1 Obiloviny 157
8.1.2 Cukrová řepa – cukr 166
8.1.3 Brambory a bramborový škrob 172
8.1.4 Olejniny 176
8.1.5 Chmel 179
8.1.6 Ovoce 182
8.1.7 Zelenina 189
8.1.8 Réva vinná – víno 195
8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit 200
8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso 200
8.2.2 Prasata – vepřové maso 214

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso a vejce ... *221*
8.2.4 Ovce, kozy – skopové maso ... *229*
8.3 Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů ... 232
8.4 Obnovitelné zdroje energie ... 236
8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice ... *237*
8.4.2 Využití zemědělské produkce ve výrobě paliv pro dopravu ... *239*
8.5 Rybářství ... 242
8.6 Včelařství ... 245
8.7 Okrasná produkce ... 247
8.8 Geneticky modifikované plodiny ... 250

9 Ceny a trhy agrárních produktů a vstupů do zemědělství ... 252
9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU ... 252
9.2 Agrární zahraniční obchod ... 256
9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě ... *256*
9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ... *257*
9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu ... *260*
9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství ... 264

10 Ekonomické výsledky agrárního sektoru ... 268
10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet) ... 269
10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků ... 271
10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků ... *272*
10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu EU ... *276*
10.2.3 Investiční rozvoj zemědělství ... *291*
10.2.4 Shrnutí ekonomických výsledků ... *297*
10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny ... 299
10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů ... *299*
10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu ... *304*

11 Souhrnné hodnocení agrární politiky ... 306

P1 Přehled legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru ... 312
1.1 Přehled legislativních opatření přijatých od 1. 1. 2011 do 1. 3. 2012 a publikovaných ve Sbírce zákonů ... 312
1.1.1 Zákony ... *312*
1.1.2 Nařízení vlády ... *313*
1.1.3 Vyhlášky ... *314*
1.2 Připravované právní předpisy v roce 2011 ... 317

P2 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za účetní rok 2009 ... 319

P3 Tabulková příloha

POUŽITÉ ZKRATKY

a. s.	akciová společnost
AEO	agroenvironmentální opatření
AMI	Agrarmarkt Informations-Gesellschaft mbH (Zemědělská tržní informační společnost)
AWU	Annual Work Unit (roční pracovní jednotka)
AZO	agrární zahraniční obchod
b. c.	běžné ceny
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
BTPM	bez tržní produkce mléka
COCERAL	Comité du Commerce des céréales, aliments du bétail, oléagineux, huile d'olive, huiles et graisses et agrofournitures (Asociace obchodníků s obilovinami a olejninami v EU)
CPV	ceny průmyslových výrobců
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností v ČR NACE – Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (Klasifikace ekonomických činností)
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČNB	Česká národní banka
ČPI	Česká plemenářská inspekce
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠS	Český škrobárenský svaz
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
č. ž.	čisté živiny
DDT	dichlor-difenyl-trichlorethan (dichlor-difenyl-trichlormethyl-methan)
DPH	daň z přidané hodnoty
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
EU 10	státy přistoupivší do Evropské unie 1. 5. 2004 (Česko, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Kypr, Malta)
EU 15	Evropská unie po roce 1994 (Belgie, Dánsko, Německo, Španělsko, Francie, Velká Británie, Řecko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Finsko, Švédsko)

EU 25	Evropská unie od 1. 5. 2004
EU = EU 27	Evropská unie od 1. 1. 2007 (vč. Rumunska a Bulharska)
€	euro = společná měna Evropské měnové unie (platnost od 1. 1. 1999)
Eurostat	Evropské statistické centrum
FADN	Farm Accountancy Data Network (Síť testovacích podniků)
FAME	Fatty Acid Methyl Ester (skupina esterů mastných kyselin, dříve MEŘO)
FOB	Free of Board (volně na palubu lodi, tzn. prodávající hradí náklady až po naložení do dopravního prostředku na uvedeném místě)
GAEC	Good Agricultural and Environmental Condition (Dobrý zemědělský a environmentální stav)
GJ	gigajoule (jednotka energie)
GM	geneticky modifikované
GŘC	Generální ředitelství cel
GWh	gigawatthodina
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
CHKO	chráněná krajinná oblast
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
Intrastat	statistika vyváženého a dováženého zboží mezi Českou republikou a ostatními členskými státy Evropských společenství
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)
ISTA	International Seed Testing Association (Mezinárodní asociace pro zkoušení semen)
j. hm.	jatečná hmotnost
KN	kombinovaná nomenklatura
kt	kilotuna
kW	kilowatt
KVS	Krajská veterinární správa
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti)
LPIS	Land Parcel Identification System (Systém pro identifikaci pozemků)
MEŘO	metylester řepkového oleje; nyní užíváno FAME
MF	Ministerstvo financí
MJ	měrná jednotka
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu

MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MWh	megawatthodina
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Natura 2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NČZ	nové členské země
NH	národní hospodářství
NM	normalizovaný moštoměr (množství cukru v kg/100 l moštu)
NO_3^-	dusičnany
NP	národní park
NPK	dusík – fosfor – draslík
NUTS	Nomenclature des unités territoriales statistique (územní statistické jednotky)
NV	nařízení vlády
o. p.	orná půda
o. p. s.	obecně prospěšná společnost
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	Operační program
OP RVMZ	OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství)
OR	ochrana rostlin
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PAH	polyaromatické uhlovodíky
PCB	polychlorované bifenyly
PF ČR	Pozemkový fond ČR
PFO	podniky fyzických osob
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PHM	pohonné hmoty a mazadla
PJ	petajoule (= 1 000 000 GJ)
PPO	podniky právnických osob
PRV	Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013
PUPFL	pozemky určené pro plnění funkcí lesa
s. c.	stálá cena
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
Sb.	sbírka zákonů

SEUROP	Klasifikace jatečně upravených těl prasat a skotu (třídy S, E, U, R, O, P)
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí ČR
SMR	Statutory Management Requirements (Povinné požadavky na hospodaření)
SNM30	směsná nafta motorová obsahující min. 30 % biosložky (FAME)
SOT	společná organizace trhu
SRS	Státní rostlinolékařská správa
SVS ČR	Státní veterinární správa ČR
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Souhrnný zemědělský účet
TIS^{ČR} SZIF	Tržní informační systém České republiky SZIF
TJ	terajoule (= 1 000 GJ)
TP	travní porosty (podle zákona o zemědělství; LPIS)
TPM	s tržní produkcí mléka
TTP	trvalé travní porosty (podle katastrálního zákona; ČÚZK)
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USDA	United States Department of Agriculture (Ministerstvo zemědělství USA)
ÚSKVBL	Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací (do 30. 6. 2008 VÚZE)
VaV	výzkum a vývoj
VDJ	velká dobytčí jednotka
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
VÚŽV	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
VV a S	vlastní výrobky a služby
z. p.	zemědělská půda
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZMB	Zentrale Milchmarkt Berichterstattung GmbH
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtstelle GmbH Bonn
ZOD	zranitelná oblast dusíkem
ZPF	zemědělský půdní fond
ž. hm.	živá hmotnost

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM ČÍSELNÝM ÚDAJŮM

Údaje použité ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2011 (Zpráva 2011) pocházejí z různých zdrojů. Základním zdrojem jsou statistická data ČSÚ, dále údaje resortní statistiky MZe, výběrového šetření FADN, výročních zpráv některých institucí, např. PGRLF, SZIF, data mezinárodních organizací atd. Zdroje použitých údajů jsou u každé tabulky uvedeny.

Ukazatele v tabulkách, u nichž to datové zdroje umožnily, jsou převážně prezentovány v časové řadě 2007-11.

Uzávěrka všech dat pro Zprávu 2011 byla s ohledem na daný termín zpracování její konečné verze stanovena na 30. 3. 2012. Ve Zprávě 2011 jsou proto uvedeny pouze údaje, které byly dostupné k tomuto termínu. Většina údajů za marketingový rok 2011/12 i za kalendářní rok 2011 má charakter předběžných dat. Pokud jsou použity kvalifikované odhady ÚZEI, je na to upozorněno. Vzhledem k tomu, že i v předchozích Zprávách měly údaje za analyzovaný rok předběžný charakter, nemusí být vždy hodnota téhož ukazatele za určitý rok ve všech Zprávách stejná. Ve Zprávě 2011 se to týká především údajů za rok 2010, které jsou zde uváděny ve své zpřesněné podobě, zatímco ve Zprávě 2010 byly použity předběžné nebo odhadované hodnoty. Údaje z výběrového šetření FADN obsahují definitivní výsledky za rok 2009.

Vzhledem k počítačovému zpracování (Microsoft Excel) obsahují tabulky zaokrouhlené ukazatele (součty, procenta apod.). Proto součtové ukazatele nemusí vždy přesně odpovídat součtům jednotlivých položek.

V číselné části tabulek jsou kromě významových hodnot použity i následující symboly:

-	údaj se nevyskytuje;
.	údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý;
x	údaj není smysluplný;
0 nebo 0,0	údaj existuje, ale jeho výše je nevýznamná nebo nulová.

ÚVOD

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2011 je již sedmou Zelenou zprávou od vstupu ČR do EU. V základním uspořádání Zelené zprávy 2011 nedošlo proti předchozí zprávě ke změnám.

Růst HDP, který se v roce 2010 obnovil, pokračoval v roce 2011, i když nižším a v průběhu roku snižujícím se tempem. Úroveň HDP v přepočtu na obyvatele a v paritě kupní síly se v posledních letech stabilizovala a pohybuje se na 80% úrovni EU. V roce 2011 pokračovala tendence v poklesu podílu zemědělství včetně lesnictví a rybářství jak na HDP, tak i na celkovém počtu zaměstnanců v národním hospodářství, a to na úroveň 2,05 %, resp. 2,62 %. Na stabilní pozici cca 19 % zůstává podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácnosti.

Povětrnostní podmínky charakterizované měsíčními úhrny srážek a průměrnými měsíčními teplotami vykázaly odchylky od dlouhodobého normálu spíše v případě nadměrných srážek než teplot. Průběh počasí umožnil dosažení vyšších hektarových výnosů převážné většiny pěstovaných plodin než v předcházejícím roce a u celé řady plodin byly výnosy nejvyšší za poslední desetileté období.

Podnikatelský důchod zemědělství podle 2. předběžného odhadu Souhrnného zemědělského účtu vzrostl ze 7 713 mil. Kč v roce 2010 na odhadovaných 16 387 mil. Kč v roce 2011 (meziroční index růstu 212,5) a dosáhl svého maxima za celé období sledování daného ukazatele.

Hodnota ukazatele „důchod z faktorů na pracovníka“, který vyjadřuje ekonomickou situaci v zemědělství v relaci k počtu přepočtených pracovníků, vzrostl na zhruba 430 tis. Kč/AWU a dosáhl rovněž nejvyšších hodnot za sledované období (meziroční růst o 27,2 %)[1].

Hodnota produkce odvětví zemědělství (v základních b. c.) meziročně dynamicky vzrostla (index 114) v důsledku velmi příznivého vývoje rostlinné výroby (index 121) a mírnějšího růstu živočišné výroby (index 107), při rozdílné dynamice růstu podle jednotlivých druhů produkce.

Velmi pozitivní souhrnné ekonomické výsledky sektoru zemědělství za rok 2011 jsou jako v předchozích letech doprovázeny v porovnání se špičkovými zeměmi EU vysokým, byť v důsledku meziročního zvýšení tržeb snižujícím se podílem mezispotřeby a podpor na produkci. Meziročně podíl mezispotřeby na celkové produkci zemědělského odvětví pokles o 4 p. b. na zhruba 71 % a výrazně – o 12 p. b. na zhruba 61 % – se snížila závislost důchodu z faktorů na výši podpor do zemědělství.

---

[1] *Podle údajů Eurostat (Economic Account for Agriculture, březen 2012) v roce 2011 důchod v zemědělství v přepočtu na AWU meziročně vzrostl o 23,4 % (v roce 2010 o 15,6 %).*

Dále pokračuje trend snižování zaměstnanosti v zemědělství. Meziroční úbytek pracovníků v zemědělských podnicích činil 4 % při celkovém počtu pracovníků 109,6 tis. v roce 2011. Obdobně úroveň mezd v zemědělství dlouhodobě zaostává za průmyslem a národním hospodářstvím celkem. Rozdíly proti předchozímu roku se ještě dále prohloubily. Disparita mezd v zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) v roce 2011 dosáhla 76,9 % vůči průmyslu a 76,6 % vůči národnímu hospodářství.

Potvrzuje se tendence k růstu záporného salda bilance agrárního zahraničního obchodu. Záporné agrární saldo meziročně vzrostlo o zhruba 350 mil. Kč (v roce 2010 o 2,6 mld. Kč), přičemž stupeň krytí dovozů vývozy meziročně vzrostl o 2,3 p. b. na 77,6 % v roce 2011.

Zprávu uzavírají oficiální data o produkci a ekonomických výsledcích členských zemí EU podle údajů Eurostatu za účetní rok 2009.

SOUHRN KE ZPRÁVĚ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2011

❖ *Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru*

V roce 2011 v ČR pokračoval mírný růst HDP, který meziročně ve stálých cenách činil 1,7 %. Byl tak nižší než v roce 2010 a v průběhu roku postupně zpomaloval. Růst HDP byl v ČR mírně vyšší, než vykázaly státy EU jako celek, jakož i v porovnání s eurozónou (17 států).

Obchodní bilance ČR dosáhla v roce 2011 opětovně kladné hodnoty a skončila nejvyšším přebytkem v historii samostatné ČR ve výši 94,0 mld. Kč při meziročním zvýšení o 40 mld. Kč. Této bilance bylo dosaženo při meziročním nárůstu vývozů o 274 mld. Kč a současném růstu dovozů o 234 mld. Kč.

Obecná míra nezaměstnanosti se v roce 2011 snížila na 6,7 % a byla o 0,6 p. b. nižší než v roce 2010. Průměrná míra nezaměstnanosti zůstává v ČR nižší než průměr všech členských států EU (9,7 %) i států eurozóny (10,2 %), kde v roce 2011 v zásadě nedošlo ke změně míry nezaměstnanosti proti roku 2010. Míra inflace za rok 2011 činila 1,9 %. Nárůst inflace proti roku 2010 činil 0,4 p. b.

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2011 na celkové tvorbě HPH v základních b. c. 1,39 %, což představuje meziroční nárůst o 0,30 p. b. V případě potravinářského průmyslu došlo k nepatrnému zvýšení podílu na celkové tvorbě HPH o 0,03 p. b. na 2,48 %.

Pozice odvětví zemědělství[1)] v rámci národního hospodářství ČR

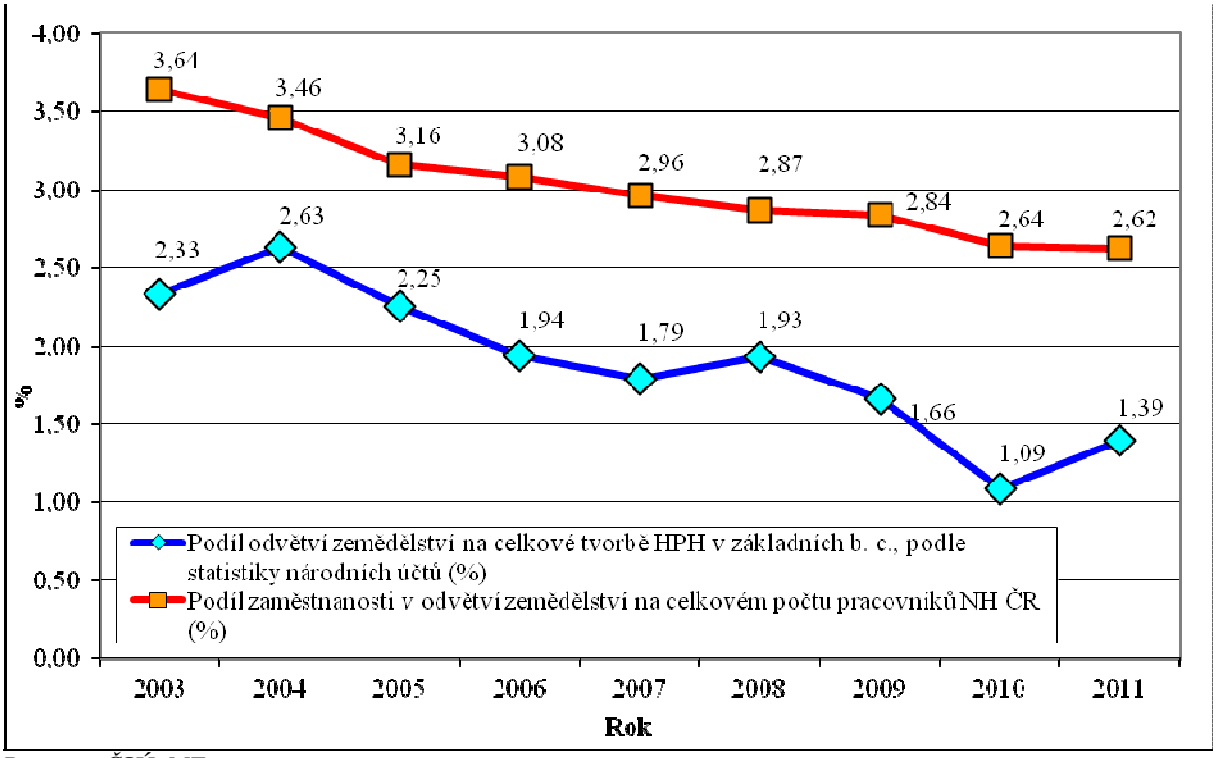

Pramen: ČSÚ, MF

1) Odvětví zemědělství včetně nezemědělské činnosti zem. podniků, myslivosti a související činnosti

Podle údajů ČSÚ došlo v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství v roce 2011 k pouze velmi mírnému poklesu počtu zaměstnanců o 0,8 % proti roku 2010. Zemědělství je nadále

charakterizováno mzdovou disparitou a zaostává v úrovni průměrných mezd za průměrem ČR. V roce 2011 se toto zaostávání prohloubilo na úroveň necelých 75 %. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 1,4 % a byl o 0,8 p. b. nižší než průměr celkového růstu mezd v ČR. Vzhledem k tomu, že růst nominální mzdy v zemědělství byl nižší než míra inflace, došlo zde k poklesu reálné mzdy o 0,5 %.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2011 snížil o 0,4 p. b. na 3,8 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2011 meziročně snížily pouze o 0,1 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se snížily ve srovnání s rokem 2010 téměř o 10%.

❖ ***Podpory agrárního sektoru a venkova***

Podpory v rámci politiky rozvoje venkova

Program rozvoje venkova (PRV) na období 2007-2013 umožňuje čerpání prostředků pro zemědělství a venkov z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Celková částka přidělených prostředků z EAFRD je přibližně 2,8 mld. €, což spolu s příspěvkem ze státního rozpočtu ČR představuje na celé sedmileté období částku 3,6 mld. €.

Cílem PRV je zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů byla připravena opatření v rámci 4 os. V roce 2011 byly vypláceny podpory jak na základě žádostí zaregistrovaných v roce 2011, tak na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Mimo podpor v rámci opatření PRV byly v roce 2010 a 2011 hrazeny víceleté závazky z obdobných opatření předchozích programových dokumentů (HRDP). Celkové prostředky PRV zahrnují i spolufinancování ze státního rozpočtu. Celkem bylo v roce 2011 na opatření programů HRDP a PRV vynaloženo 14,2 mld. Kč, tj. o téměř 13,7 % méně než v roce 2010.

Operační program Rybářství 2007-2013

Opatření OP Rybářství 2007-2013 jsou zaměřena na posílení konkurenceschopnosti, na udržení stávající produkce ryb a zachování současné úrovně zaměstnanosti v odvětví rybářství. Pro celé programovací období 2007-13 byly České republice vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 36,1 mil. €, z toho 75 % z fondu EFF (tj. 27,1 mil. €) a 25 % z národních veřejných zdrojů.

V roce 2011 byla v rámci OP Rybářství spuštěna další čtyři kola (tj. osmé až jedenácté) přijímání žádostí o dotace. Celkem bylo v roce 2011 žadatelům o dotaci z OP Rybářství v rámci prioritních os 2, 3 a 5 vyplaceno 217,6 mil. Kč. Celkový objem vyplacených podpor za období 2008 až 2011 dosahoval 407,8 mil. Kč.

Přímé platby

Přímé platby náleží k nejvýznamnější kategorii podpor, které jsou poskytovány českému zemědělství po vstupu ČR do EU. V naprosté většině jsou tyto platby poskytovány na hektar obhospodařované zemědělské půdy evidované v rámci LPIS a jsou vypláceny ze zdrojů EU v systému SAPS (zjednodušený systém plateb plně oddělených od produkce).

V roce 2009 dosáhla výše plateb pro ČR v rámci SAPS 60% úrovně plateb poskytovaných v EU 15, v roce 2010 se její úroveň zvýšila na 70 %, a v roce 2011 dosáhla 80 %. V rámci plateb Top-Up bylo tedy v roce 2011 dorovnáváno 20 %. Od roku 2006 je součástí přímých plateb oddělená platba za cukr a od roku 2008 také oddělená platba na rajčata. Od roku 2010 je poskytována zemědělským podnikům zvláštní podpora na krávy s tržní produkcí mléka.

Na všechny tyto uvedené druhy plateb se však nevztahuje systém postupného zvyšování (*phasing-in*), a proto k nim nelze vyplácet národní doplňkové platby (Top-Up).

K přímým platbám jsou zařazeny také podpory vybraných komodit, schválené EU jako národní podpory (state aid), financované ze zdrojů ČR. Tyto podpory se poskytují podle každoročně vydávaných Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Podpory tržních cen

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců (formou subvencování vývozu, podpory soukromého skladování a jiných cenových podpor v rámci SOT a prostřednictvím celní ochrany), tak podpory cen spotřebitelů (např. formou subvencování školního mléka a ovoce).

Celkově bylo v roce 2011 prostřednictvím SZIF v rámci SOT vyplaceno 20,0 mil. Kč subvencí na vývoz zemědělských a potravinářských výrobků, a to pouze na vývoz nezpracovaných výrobků. Navíc bylo na propagaci ekologického zemědělství a jeho produktů, spotřeby medu a spotřeby mléka v rámci SOT vyplaceno 9,7 mil. Kč, z toho 5,4 mil. Kč ze zdrojů EU.

Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2010			2011[1)]		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby[2)]	**3 684**	**16 155**	**19 839**	**1 341**	**18 413**	**19 754**
OP Rybářství	**43**	**130**	**173**	**54**	**163**	**218**
Program rozvoje venkova[3)]	**3 641**	**12 805**	**16 446**	**3 128**	**11 067**	**14 195**
Ostatní národní podpory	**7 824**	**0**	**7 824**	**7 802**	**0**	**7 802**
Organizace trhu	**94**	**480**	**575**	**119**	**329**	**447**
Celkem	**15 287**	**29 570**	**44 857**	**12 444**	**29 973**	**42 417**

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce
1) Předpoklad k 30. 6. 2012.
2) Přímé platby EU, Top-Up a komoditní podpory.
3) Včetně opatření HRDP v období 2008-09, hrazené ze zdrojů PRV.

❖ *Zemědělství, životní prostředí a ochrana zvířat*

V roce 2011 tvořil zemědělský půdní fond více než polovinu celkové výměry ČR (53,6 %). Výměra lesních pozemků zůstává přibližně stejná jako v roce 2010 (33,7 %). U travních porostů došlo proti roku 2010 k 0,3 % nárůstu plochy.

Ekologické zemědělství

Základním dokumentem pro rozvoj ekologického zemědělství je akční plán. Hlavním cílem „Akčního plánu České republiky na období 2011-2015“ v ekologickém zemědělství je do konce roku 2015 dosáhnout 15% podílu výměry zemědělské půdy při současném navýšení podílu biopotravin na trhu s potravinami na 3 % a dosáhnout minimálně 60% podíl české bioprodukce.

V roce 2011 hospodařilo v systému ekologického zemědělství 3 920 zemědělců na výměře 482,9 tis. ha zemědělské půdy a 646 producentů biopotravin. V ČR dosud neexistuje monitoring technologií obdělávání půd. Výměra o. p., na které jsou používány minimalizační technologie, je odhadována na 1,2 mil. ha. V roce 2010 však vstoupil v platnost systém kontrol podmíněnosti, a to 10 standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC) a jeden z těchto standardů je zaměřen na prevenci eroze půdy používáním minimalizačních technologií.

Podpora pro ekologické zemědělce v podobě dotací na plochu užívanou v ekologickém hospodaření, nebo zařazenou do přechodného období, byla v roce 2011 poskytována v rámci PRV jako součást tzv. agroenvironmentálního opatření. Výše podpor se liší podle obhospodařované kultury. Od roku 2007 je ekologické zemědělství podporováno také výrazným bodovým zvýhodněním (preferencí) ekologických zemědělců při hodnocení investičních projektů v rámci Os I a III PRV.

Ochrana zvířat

Ochrana zvířat proti týrání je oblastí, která je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon stanovuje tyto hlavní orgány ochrany zvířat: MZe a SVS ČR. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo od 1. 1. 2009 v rámci odboru živočišných komodit oddělení ochrany zvířat, a také odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ. Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS ČR.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2011 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 10 212 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 6 234 kontrol). V případě 821 kontrol byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 316 336 kusů zvířat (z toho u hospodářských zvířat nevyhovující péče při 361 kontrolách u 297 823 kusů zvířat). Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2011 stíháno 31 a odsouzeno 25 osob.

❖ *Podnikatelská struktura zemědělství a zpracovatelů agrárních surovin*

Koncem roku 2011 bylo v zemědělském registru ČSÚ evidováno více než 47 tis. subjektů – zemědělských jednotek. Jejich podstatnou část (téměř 36 %) tvoří drobní pěstitelé nebo chovatelé bez podnikatelského osvědčení.

Téměř 1,6 tis. podniků (3 % z celkového počtu) hospodařilo bez zemědělské půdy a bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu. Převážnou část z nich (téměř 86 %) tvoří PFO. Zbývající část podniků hospodařících bez půdy připadá na PPO, a to převážně na obchodní společnosti.

Velikostní struktura zemědělských podniků v ČR daná výměrou obhospodařované zemědělské půdy je velmi různorodá a vykazuje významné rozdíly mezi PPO a PFO. Celkově 65 % podniků obhospodařujících zemědělskou půdu mělo výměru do 10 ha a připadala na ně pouze 2 % celkové výměry z. p. Podniky s výměrou nad 500 ha představovaly 4 % z celkového počtu podniků obhospodařujících zemědělskou půdu, avšak připadalo na ně více než 70 % její celkové výměry.

Podnikatelská struktura v zemědělství v letech 2010 a 2011

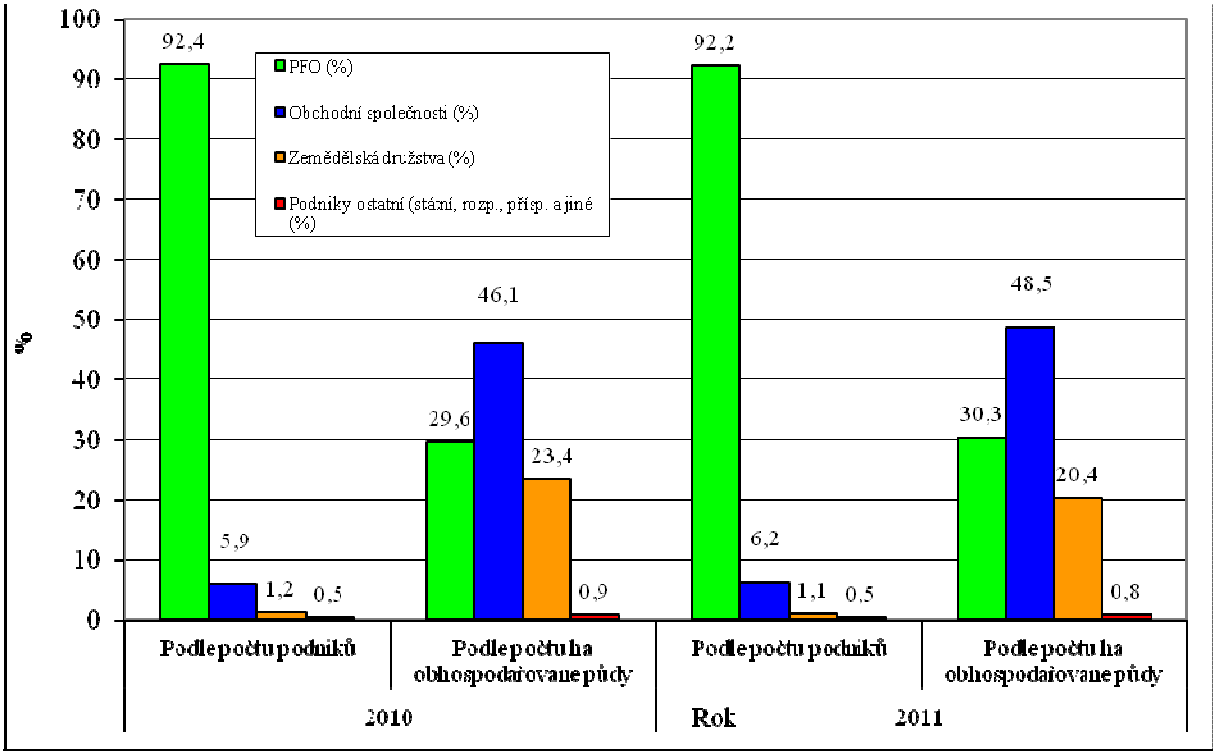

Pramen: Zemědělský registr

Trend z posledních let, charakterizovaný růstem počtu **podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby** a výroby nápojů pokračoval i v roce 2011. Celkový počet subjektů zmíněných výrob činil 18 098 (meziročně nárůst o 1 179 firem). Další rozšíření počtu zpracovatelů agrárních surovin souvisí s postupným rozvojem regionální produkce, což působí pozitivně u podniků fyzických osob. Dále se také rozrůstá počet firem se zahraniční majetkovou účastí, které mají lepší kapitálové zázemí.

❖ *Pracovní síly a trh práce v zemědělství*

Dynamické snižování zaměstnanosti v zemědělství pokračovalo i v roce 2011. Meziroční úbytek pracovníků v zemědělských podnicích činil 4,0 %, jejich počet poklesl na 109,6 tis. Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR meziročně poklesl o 0,1 p. b. a činil 2,2 %.

K meziročnímu úbytku pracovníků došlo ve všech právních formách zemědělských podniků. V relativním vyjádření nastal nejvyšší úbytek pracovníků již tradičně v družstvech (o 5,2 %) a dále pak v obchodních společnostech (o 5,0 %), absolutní úbytek pracovníků byl nejvyšší v obchodních společnostech. V podnicích FO se zaměstnanost snížila jen mírně (o 0,7 %).

Stárnutí zemědělské populace představuje problém ve většině evropských zemí a nevyhýbá se ani ČR. Ve 4. čtvrtletí 2011 vykazovali v sektoru nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45-59 let (46,2 %), následovaní kategorií pracovníků ve věku 30-44 let (35,5 %). Nižší podíly vykazují nejmladší skupina 15-29 let (10,1 %) a skupina pracovníků ve věku 60 a více let (8,2 %). Podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v zemědělství, lesnictví a rybářství činil na konci roku 26,6 % a meziročně se výrazně nezměnil (nárůst o 0,7 p. b.). V zemědělství, myslivosti a souvisejících činnostech pak tento podíl činil 30,9 %.

Zatímco v zemědělství vzrostla průměrná mzda pouze o 1,3 % a dosáhla 18 630 Kč, průmysl opět překročil tříprocentní nárůst (3,3 %) a svým mzdovým průměrem (24 242 Kč) již téměř dosáhl úrovně národního hospodářství (24 319 Kč), jež rostlo ve mzdách o 2,2 %. Disparita mezd v zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) dosáhla 76,9 % vůči průmyslu a 76,6 % vůči NH celkem.

❖ ***Půda a vlastnické vztahy***

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2011 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 229 tis. ha, tj. 53,6 % z rozlohy. Proti roku 2010 došlo ke snížení rozlohy zemědělské půdy o cca 4,3 tis. ha (0,1 %), což je o 1,1 tis. ha méně, než činil loňský pokles.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2011 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 7,7 tis. ha, což je úbytek menší cca o 1,1 tis. ha oproti roku 2010. Narostla výměra trvalých travních porostů o 3,4 tis. ha. Rychleji přibývá výměra lesní půdy o 2,5 tis. ha oproti 2,2 tis. ha v roce 2010 a kategorie „zastavěné plochy a nádvoří a ostatní plochy" ve výměře cca 1,7 tis. ha. Stále se zvyšuje výměra zahrad (o 0,1 tis. ha), vinic (o 0,1 tis. ha) a vodních ploch (o 0,3 tis. ha), poklesly naopak plochy ovocných sadů.

V systému LPIS byla k 31. 12. 2011 evidována celková výměra ve výši 3 542 tis. ha. Rozdíl mezi evidencí zemědělské půdy podle LPIS a ČÚZK je dán odlišnou metodikou evidence a aktualizací výměr jednotlivých kultur.

V LFA je podle evidence LPIS k 31. 12. 2011 do kategorie travních porostů zařazeno celkem 370 tis. ha v horské oblasti, v ostatních méně příznivých oblastech 329 tis. ha a ve specifických oblastech 137 tis. ha, které představují celkem oprávněnou plochu 836 tis. ha. Z celkové plochy travních porostů evidovaných v LPIS představují plochy zařazené do LFA 85,6 %. Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy v LFA k celkové výměře zemědělské půdy více než 50 %. Od roku 2011 platí vyřazení do té doby existujících přechodných oblastí LFA-SX. Výměra LFA tak v celkovém rozsahu proti roku 2010 klesla pouze o 0,1 tis. ha.

Od roku 1991 bylo uspořádáno vlastnictví formou pozemkových úprav na 19,8% z. p. a na dalších 10,6% z. p. jsou pozemkové úpravy ve stadiu řešení. Celková výměra dokončených a rozpracovaných pozemkových úprav je 1 288 tis. ha z. p. na 4 836 katastrálních územích. Proti roku 2010 bylo alokováno v roce 2011 o 5,5 % méně finančních prostředků na pozemkové úpravy, což představuje 95 mil. Kč. Pozemkové úpravy jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu (Všeobecná pokladní správa, Ředitelství silnic a dálnic, PF ČR, PPO podle Usnesení vlády č. 1304 ze dne 15. 11. 2006), tak je možné využívat fondy EU (PRV). V roce 2011 bylo nejvíce využito finančních prostředků z kapitoly VPS a z PRV v rámci opatření I.1.4 Pozemkové úpravy.

❖ ***Agrární produkce***

Rostlinná produkce

Z celkové sklizňové plochy **obilovin** v ČR v roce 2011, tj. 1 479,5 tis. ha (meziročně větší o 1,1 %), zaujímaly největší podíl pšenice (863,1 tis. ha, tj. 58,3 % celkové plochy) a přes opětovný meziroční pokles ječmen (372,8 tis. ha, 25,2 %). Třetí nejvýznamnější obilovinou byla kukuřice na zrno s výměrou 121,0 tis. ha, podílející se 8,2 % na celkové ploše obilovin. Na osevní ploše obilovin se dále podílely oves (45,2 tis. ha, 3,1 %), triticale (43,5 tis. ha, 2,9 %), žito (25,0 tis. ha, 1,7 %) a ostatní obiloviny, především proso, čirok a pohanka (8,8 tis. ha, tj. 0,6 % celkové plochy obilovin).

Objem produkce obilovin, sklizené v ČR v roce 2011, dosáhl 8 284,8 tis. t, což představuje výrazný meziroční nárůst o 20,5 % a jde o třetí kvantitativně nejlepší sklizeň za posledních 20 let. Na celkové produkci se podílela nejvyšším objemem pšenice 4 913,0 tis. t (tj. 59,3 %), ječmene bylo sklizeno 1 813,7 tis. t, kukuřice 1 063,7 tis. t a dalších obilovin (žito, triticale, oves a ostatní druhy) celkem 494,3 tis. t.

Cukrová řepa byla v ČR po klimaticky velmi příznivém roce zpracována ze sklizňové plochy 50,2 tis. ha, tj. 101,9 % skutečnosti předchozího roku s hektarovým výnosem 71,3 t/ha (nárůst o 20,1 %). Cukernatost řepy dosáhla v průměru hodnoty 17,32 % (oproti 16,65 % v roce 2010/11).

Produkční plocha **brambor** v ČR se meziročně snížila o 4,3 % na 33,6 tis. ha. Vyšší hektarový výnos (29,0 t/ha) zapříčinil zvýšení produkce brambor o 18,5 % na 973,9 tis. t. Snížení produkční plochy se týkalo především brambor na výrobu škrobu (3,1 tis. ha) a brambor konzumních ostatních (26,84 tis. ha). Pěstitelům se ve všech sledovaných kategoriích brambor podařilo dosáhnout dobrých hektarových výnosů a u brambor pro výrobu škrobu dokonce rekordní (47,8 t/ha) za posledních pět let.

Sklizňová plocha **olejnin** dosáhla v ČR celkem 464,4 tis. ha, což představuje meziroční pokles o 5,3 %. Průměrný hektarový výnos meziročně vzrostl o 7,8 % a činil 2,55 t/ha. Celková produkce olejnin se meziročně téměř nezměnila a činila 1 183,7 tis. t, z toho 88,4 % tvořilo řepkové semeno. Řepka olejná se pěstovala v ČR na produkční ploše 373,4 tis. ha, což představuje meziroční nárůst o 1,2 %. Objem produkce řepky se proti předchozímu období téměř nezměnil a činil 1 046,1 tis. t při průměrném výnosu 2,80 t/ha.

Česká republika je čtvrtým největším producentem **chmele** na světě (za Německem, USA a Čínou). V roce 2011 činila pěstitelská plocha chmele v ČR 4 632 ha a byla meziročně o 11,1 % nižší. Průměrný výnos činil 1,31 t/ha (meziroční pokles o 12,1 %). Další rok vysoké sklizně nezměnil situaci na trhu a nadále tak přetrvává vysoký nadbytek chmele, což tlačí prodejní ceny až pod hranici rentability. Tato situace měla za následek, že někteří pěstitelé chmele se rozhodli část ploch svých chmelnic vůbec nesklízet.

Celková produkce **ovoce** byla v roce 2011 v ČR podle údajů ČSÚ ve výši pouhých 273,9 tis. t. Tato sklizeň byla ještě o 8 % menší v porovnání s velmi slabou úrodou roku 2010. Výrazně meziročně poklesla produkce ořechů vlašských (o 30 % na 5,0 tis. t), jablek (o 18 % na 158,9 tis. t) a jahod (o 8 % na 8,8 tis. t), naopak se zvýšila sklizeň višní (o 37 % na 9,2 tis. t), třešní (o 34 % na 12,6 tis. t), meruněk (o 27 % na 8,1 tis. t), švestek a slív (o 22 % na 29,4 tis. t). U zbývajících druhů ovoce se meziroční porovnání úrody pohybovalo od -1 % do +5 %.

Výměra pěstební plochy **zeleniny** po dvouletém poklesu v roce 2011 vzrostla na 14,1 tis. ha, tj. meziročně o 5 %. V rozsahu pěstování jednotlivých druhů zeleniny došlo k největšímu procentuálnímu rozšíření plochy u kapusty (o 33 % na 227 ha), hlávkového zelí (o 31 % na 1 602 ha) a květáku (o 11 % na 416 ha), naopak nejvíce se snížila výměra salátových okurek (o 9 % na 366 ha). U ostatních druhů zeleniny byly meziroční změny poměrně malé a pohybovaly se v rozmezí ± 7 %. Největší podíl zelinářské plochy zaujímala i v roce 2011 cibule (17 %, tj. 2 340 ha).

V roce 2011 byl podle Registru vinic ÚKZÚZ produkční potenciál **vinic** v ČR 19 633 ha, z toho bylo 17 198 ha osázených. Zbývající plochu tvořily vinice vyklučené (108 ha), s právem na opětovnou výsadbu vinic (1 047 ha), a státní rezervy (1 280 ha).

Živočišná produkce

Stavy **skotu** celkem v ČR podle Soupisu hospodářských zvířat ČSÚ k 1. 4. 2011 zaznamenaly jen velmi mírný úbytek o 5,6 tis. ks (tj. o 0,4 %) na 1 343,7 tis. ks. K jejich snížení došlo především v kategorii telat do 8 měsíců a v kategorii telat nad 8 měsíců do 1 roku), jako důsledek poklesu stavů dojných krav v předchozích dvou letech. Počty krav BTPM se naopak zvýšily.

Celková výroba hovězího masa včetně telecího se téměř nezměnila, neboť klesla pouze o 0,1 % a dosáhla 92,0 tis. t j. hm. (tj. 170,3 tis. t ž. hm.). Průměrná roční produkce jatečného skotu na krávu v roce 2011 proti roku 2010 klesla o 1,9 % (tj. o 6,0 kg) na 306 kg ž. hm. především v důsledku velkého objemu vývozu telat a mladého skotu.

Průměrný stav dojnic meziročně klesl o 1,2 %, avšak zejména vlivem zvýšené užitkovosti se celková výroba mléka zvýšila o 2,0 % na 2 663,7 mil. l.

Dlouhodobý pokles stavů **prasat** v ČR, který výrazně zrychlil v letech 2007-2010, pokračoval také v roce 2011. Podle Soupisu hospodářských zvířat ČSÚ k 1. 4. bylo meziročně chováno o 8,4 % (tj. o 160,1 tis. ks) prasat méně. Jejich stavy klesly téměř ve všech kategoriích. Ke konci prosince 2011 bylo v ČR evidováno pouze 1 487,2 tis. ks prasat celkem, což představovalo ve srovnání se stejným obdobím roku 2010 další snížení o 19,4 %. K redukci počtů chovaných prasat došlo opět ve všech kategoriích, nejvýznamněji však u prasnic, jejichž stavy se meziročně snížily o 20,7 % (tj. o 25,4 tis. ks). Redukce stavů základního stáda prasnic měla negativní dopad především na celkový počet narozených selat, který výrazně klesl (o 13,0 %, tj. o 452,2 tis. ks na 3 016,6 tis. ks). Obdobně se meziročně snížil počet odchovaných selat celkem o 13,1 %, tj. o 404,9 tis. ks.

Stavy **drůbeže** se meziročně snížily o 14,4 % na 21,3 mil. ks. Současně klesly velmi výrazně stavy kuřat na výkrm o 23,9 % na 11,3 mil. ks a naopak vzrostly stavy kuřat na chov o 6,4 % na 2,9 mil. ks. Stavy slepic se snížily o 1,3 % na 6,1 mil. ks. U ostatní drůbeže klesl počet hus (o 3,1 % na 18,2 tis. ks), kachen (o 28,0 % na 289,3 tis. ks) i krůt (o 2,9 % na 365,3 tis. ks).

Celková produkce drůbežího masa se meziročně snížila o 9,6 % na 170,1 tis. t j. hm. (226,8 tis. t ž. hm.). Tržní produkce jatečné drůbeže v roce 2011 v porovnání s rokem 2010 klesla o 10,6 % na 161,9 tis. t j. hm. (tj. 215,8 tis. t ž. hm.). Samozásobení a drobný prodej se meziročně také snížil a dosáhl podle odhadu 5,6 tis. t j. hm. (tj. 7,5 tis. t ž. hm.).

V roce 2011 dosáhla podle ČSÚ celková snáška konzumních **vajec**, včetně domácích hospodářství, 124,6 tis. t (v přepočtu 2 168,2 mil. ks). Produkce konzumních vajec v zemědělském sektoru meziročně mírně vzrostla o 2,8 % na 73,1 tis. t (1 271,9 mil. ks). Produkce násadových vajec činila podle odhadu ÚZEI přibližně 18,1 tis. t (315,4 mil. ks). Průměrná roční snáška vajec na slepici v užitkových chovech dosáhla 307,1 ks, v domácích hospodářstvích dle odhadu ČSÚ zůstala na stejné úrovni jako v roce 2010, a to 195 ks vajec.

V České republice pokračoval výrazný růst celkových stavů **ovcí a koz**. K 1. 4. 2011 bylo v ČR evidováno celkem 209,1 tis. ks ovcí a beranů, což je růst o 12,1 tis. ks (6,2 %). V kategorii bahnic vzrostly stavy ze 103,7 tis. ks na 113,3 tis. ks. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2011 evidováno 23,3 tis. ks, což je o 7,2 % více než v předchozím roce.

❖ ***Obnovitelné zdroje energie***

Největší podíl na energii z OZE zaujímala dle posledních dostupných informací z roku 2010 biomasa: 40,7 % biomasa – domácnosti a 28,8 % biomasa – mimo domácnosti, dohromady se tedy biomasa podílela 69,5 % na celkové energii z OZE. Dále dosáhl podíl na celkové energii

z OZE u vodních elektráren 8,4 %, u kapalných biopaliv 8,2 % a u bioplynu 6,2 %. Zbývajících cca 7,7 % připadlo na solární termální kolektory, biologicky rozložitelnou část tuhých komunálních odpadů a průmyslových odpadů, větrné elektrárny, sluneční energii a tepelná čerpadla.

Užití biopaliv v České republice je v současné době určováno především legislativní povinností jejich přimíchávání k minerálním pohonným hmotám. Z vysokoprocentních biopaliv je u nás k dispozici směsná nafta motorová (SNM30), která musí obsahovat více než 30 % (objemových) biosložky (FAME). Dalším vysokoprocentním palivem je palivo E85, které obsahuje 85 % bioetanolu, zbytek je tvořen benzinem a přísadami.

V roce 2011 výrazně poklesla tuzemská výroba bioetanolu, a to o více než 42 %, což bylo kompenzováno vyššími dovozy a sníženými vývozy. Na výrobu bioetanolu, podle odhadu Svazu lihovarů ČR, bylo v roce 2011 spotřebováno 652,4 tis. t cukrovky.

Výroba FAME vzrostla meziročně o cca 6 %, hrubá spotřeba o cca 33 %, výrazně poklesl vývoz o cca 52 %, naproti tomu dovoz značně vzrostl, a to na dvou a půl násobek oproti roku 2010. Podle odhadu SVB dosáhl objem výroby FAME jako čisté pohonné hmoty (bionafta) 22 635 t (meziroční pokles o cca 10 %), směsné motorové nafty (SNM30) bylo vyrobeno 148 634 t (meziroční nárůst o 47 %).

❖ ***Cenový vývoj na agrárním trhu***

V roce 2011 došlo k meziročnímu zvýšení cen zemědělských výrobců o 19,1 %. Na zvýšení cen se nejvíce podílely z rostlinných komodit obiloviny a olejniny a z živočišných komodit k němu přispělo především mléko a drůbež. Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se meziročně, na rozdíl od předchozího roku, zvýšily o 7,7 %, spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly o 4,6 % a ceny vstupů do zemědělství byly vyšší o 8,3 %.

Ceny zemědělských výrobců v rostlinné výrobě v roce 2011 v meziročním porovnání opět výrazně posílily. S výjimkou zeleniny a květin a cukrové řepy se zvýšily u všech hlavních komodit, z toho nejvíce u obilovin a olejnin. Výrazný meziroční pokles ceny zeleniny a květin (o 24,4 %) byl způsoben především vyšší produkcí.

Průměrná cena zemědělských výrobců živočišných komodit se v roce 2011 vzhledem k roku 2010 zvýšila o 7,6 % především v důsledku nárůstu cen mléka, drůbeže, jatečného skotu a jatečných prasat. Pokles ceny byl zaznamenán pouze u vajec.

❖ ***Agrárním zahraniční obchod (AZO)***

Obrat agrárního zahraničního obchodu ČR byl v roce 2011 meziročně vyšší o 31,5 mld. Kč. Z toho hodnota vývozu vzrostla o 15,6 mld. Kč (tj. o 14,8 %) na 120,9 mld. Kč a hodnota dovozu se zvýšila o 15,9 mld. Kč (tj. o 11,4 %) na 155,9 mld. Kč. V důsledku výše uvedeného vývoje došlo v roce 2011 k mírnému meziročnímu prohloubení pasivní bilance AZO ČR o 353,2 mil. Kč na její doposud nejvyšší hodnotu 35,0 mld. Kč. Vzhledem k mírně vyšší dynamice růstu na straně exportu nežli importu však vzrostl ve sledovaném období stupeň krytí dovozu vývozem o 2,3 p. b. na 77,6 %.

AZO ČR je orientován především na země EU. Zastoupení EU na českém agrárním vývozu se v roce 2011 meziročně nepatrně zvýšilo na 91,8 %, přičemž tato hodnota odpovídá průměru předchozích čtyř let. Na straně českého agrárního dovozu se zastoupení zemí EU (stejně jako v předchozím roce) naopak meziročně mírně snížilo, a to na 84,7 %.

❖ *Ekonomické výsledky agrárního sektoru*

Hodnota produkce odvětví zemědělství za rok 2011 v porovnání s rokem 2010 vykázala zvýšení o 14,4 %. Na tomto výsledku se podílela jak rostlinná (nárůst o 20,5 %), tak živočišná produkce (nárůst o 6,5 %).

Celkově se pozitivní trendy zemědělského roku 2011 promítly i do globálních ekonomických ukazatelů sektoru. Hrubá přidaná hodnota vzrostla o 32,9 %, čistá přidaná hodnota dokonce o 69,5 %. Důchod z faktorů a čistý provozní přebytek dosáhly nárůstů o 24,2 %, resp. 67,9 %. Úroveň podnikatelského důchodu vzrostla meziročně o 112,5 % na celkovou hodnotu 16,4 mld. Kč, což představuje dosud nejlepší zaznamenaný výsledek českého zemědělství. Provozní dotace a podpory na hektar využívané zemědělské půdy byly větší zejména s přispěním vyšších přímých plateb SAPS (o 9,4 %) a většího objemu vyplacených dotací na LFA. Vyplacené investiční dotace v přepočtu na hektar využívané z. p. vzrostly meziročně o 36,6 % na průměrných 577 Kč/ha, při značném kolísání podle jednotlivých kategorií podniků.

Vývoj podnikatelského důchodu, produkce a podpor

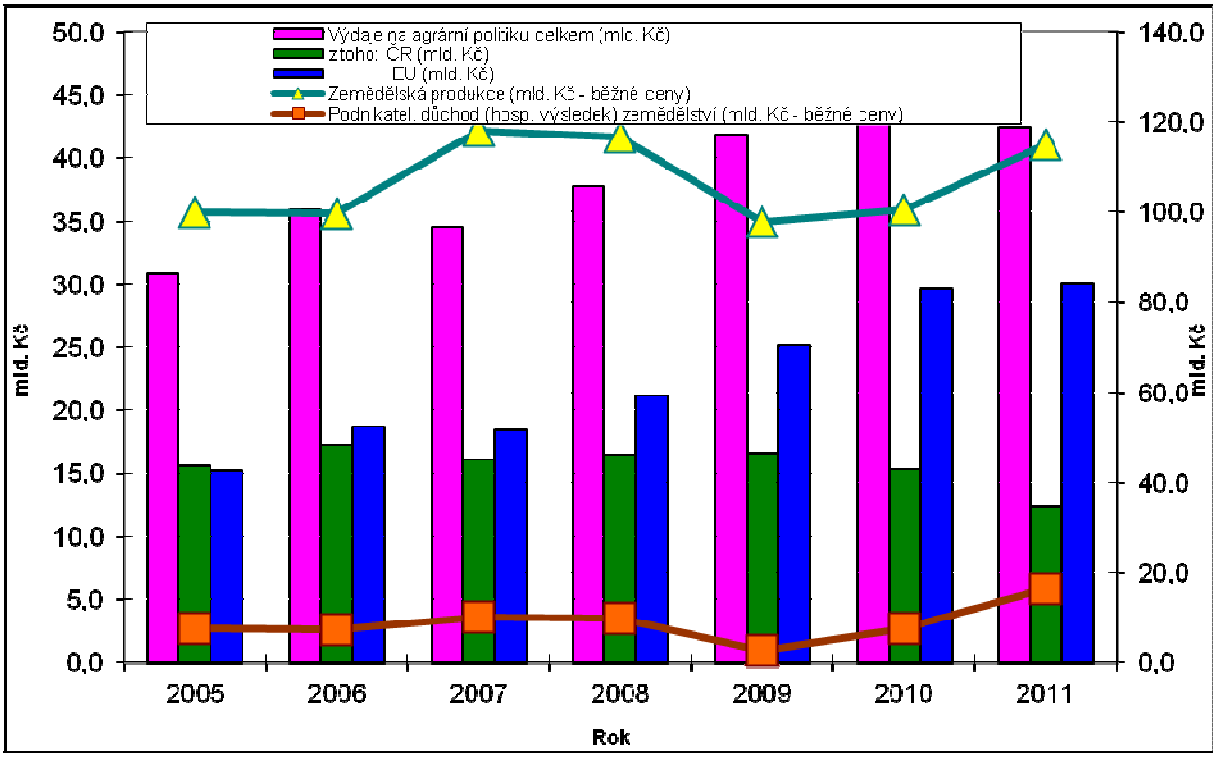

Pramen: ČSÚ – souhrnné zemědělské účty, ÚZEI

Dlouhodobě nejpříznivější hodnoty ČPH/AWU vykazují podniky zaměřené na chov krav bez tržní produkce mléka. Vysoké provozní dotace, a z nich zejména platby LFA a platby za agroenvironmentální programy, umožnily těmto podnikům pokrýt celkové náklady a dosáhnout zisku. Velmi nízké úrovně ČPH/AWU naopak dosahují v kategorii podniků se smíšenou výrobou malé podniky.

❖ ***Souhrnné hodnocení agrární politiky***

Celkové podpory se v roce 2011 proti roku 2010 snížily ze 44,9 mld. Kč na 42,4 mld. Kč, tj. o 5,4 %; podpory samotným zemědělským podnikům (tj. bez výdajů na tzv. obecné služby) se mírně snížily z 34,9 mld. Kč na 34,3 mld. Kč, tj. o 1,9 %. Nejvíce k této meziroční změně přispěl další pokles výdajů z národních zdrojů, zejména výdajů SZIF (meziročně o téměř 37 %, především v důsledku snížení výdajů na podpory Top-Up).

Největší podíl podpor připadá dlouhodobě na přímé platby, v letech 2010-2011 zhruba 44-47 %. Druhou největší složku podpor představují podpory v rámci PRV (33,5 % veškerých podpor v roce 2011, tj. snížení o 3,2 % proti roku 2010). Podíl zdrojů EU na celkových podporách do českého agrárního sektoru se zvýšil z 66 % v roce 2010 na 71 % v roce 2011.

Podle klasifikace EU se největší část podpor soustřeďuje v Pilíři I (podpora cen a příjmů podniků). Podpory v tomto pilíři v roce 2010 zaujímaly 51,8 % % z celkových podpor. V roce 2011 došlo ke zvýšení jejich podílu na 54,8 % %. Podíl podpor v rámci Pilíře II (podpory rozvoje venkova) oproti tomu meziročně klesl z 38,6 % % na 37,4 %.

Dlouhodobě největší podíl podpor připadá na podpory příjmů podniků (50-53 %). Druhý největší objem podpor se týká zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí a venkovu. Jejich podíl na celkovém objemu podpor se v obou sledovaných letech stabilizoval na úrovni kolem 21-23 %. Značná část těchto podpor se však týká plateb LFA, které vedle svých environmentálních účinků přímo napomáhají ke zvyšování příjmů zemědělských podniků v daných oblastech.

Návrh opatření v oblasti agrární politiky ke Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2011 (podle ustanovení § 6 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství)

Zvýšit kvalitu životního prostředí a krajiny, podpořit kvalitu života na venkově a podporovat kvalitní potraviny.

- Zaváděním vhodných zemědělských technologií napomáhat k prevenci klimatických rizik (např. povodní). Podporovat výrazné snížení rizik vodních a větrných erozí.
- Z hlediska ochrany půdy před degradací její kvality podporovat živočišnou výrobu, která strukturou spotřeby pícnin a další rostlinné produkce vyvolává druhovou rozmanitost pěstovaných plodin a následně zajišťuje přísun nepostradatelných statkových hnojiv.
- Zvyšováním kvality a bezpečnosti českých a moravských potravin a biopotravin podporovat jejich produkci. Typickým označením usnadnit spotřebitelům jejich identifikaci.
- Podporovat udržení dostatku kvalitní vody v přirozeném prostředí.
- Posílit infrastrukturu venkovských obcí a podporovat občanskou vybavenost a služby s využitím Programu rozvoje venkova.
- Nadále realizovat opatření pro podporu nákupu zemědělské půdy do vlastnictví samotných zemědělců s cílem zvyšování jejich motivace k hospodaření.
- Zvýšit tržní možnosti českých rybářů pomocí podpory konzumace domácích sladkovodních ryb s využitím evropských fondů.

Podporovat růst konkurenceschopnosti a omezit byrokracii podnikání v zemědělském sektoru.

- Řešit aktuální problémy agrárního sektoru zapříčiněné hospodářskou recesí.
- U všech forem a typů zemědělského podnikání podporovat růst konkurenceschopnosti ve spravedlivém podnikatelském prostředí.
- V souladu s připravovaným zjednodušováním SZP maximálně omezit administrativní požadavky na české zemědělské podnikatele a snížit tak jejich administrativní a byrokratickou zátěž.
- Pomocí vhodných nástrojů usnadnit nové generaci zemědělců vstup do zemědělského podnikatelského prostoru.
- Vytvářet podmínky pro zvyšování přidané hodnoty zemědělské produkce.
- Podporovat transfer výsledků tuzemského i nadnárodního evropského výzkumu do praxe v agrárním sektoru.
- Podporovat agropotravinářský export (komodit, technologií, know-how) z ČR do třetích zemí.

Dosáhnout spravedlivého pojetí zemědělské politiky EU.

- Aktivně spolupracovat na vytvoření zjednodušené a přitom silné a efektivní SZP.
- Podporovat evropské zemědělství bez bariér na vnitřním trhu a usilovat o nastavení rovných podmínek financování zemědělství pro všechny členské státy Unie.
- Posílit podporu rozvoje venkova, výzkumu a vzdělávání, a diverzifikaci do nezemědělských činností.
- Zajišťovat českým zemědělským podnikatelům v rámci projektu e-AGRI neustálý přísun potřebných informací a poskytnout jim co možná nejširší elektronickou komunikaci s úřady státní správy v resortu zemědělství.
- Dále podporovat výrobu energie z obnovitelných zdrojů s důrazem na využití nepotravinářských surovin a jinak nevyužitelných odpadů.

1 OBECNÉ PODMÍNKY VÝVOJE AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA ČR

V roce 2011 byl vývoj národního hospodářství charakterizován pokračujícím mírným růstem, který byl nižší než v roce 2010 a byl ovlivněn úspornými opatřeními veřejných rozpočtů. V ČR došlo k meziročnímu nárůstu reálného HDP o 1,7 % po sezónním očištění. Podíl zemědělství na nominální hrubé přidané hodnotě přitom vzrostl o 0,3 p. b. Růst inflace se zvýšil na 1,9 % a koruna posílila vůči euru i vůči dolaru. Povětrnostní podmínky byly s výjimkou jarních mrazů, které postihly ovocnáře a vinaře v Čechách, pro zemědělství celkově příznivé. Podnikatelské prostředí v zemědělství bylo pozitivně ovlivněno pokračujícím cenovým zotavením, ceny zemědělských výrobců v roce 2011 vzrostly o 19,1 %.

1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

1.1.1 Vývoj národního hospodářství

Hospodářský růst

V roce 2011 v ČR pokračoval mírný růst HDP, který meziročně ve stálých cenách činil 1,7 % a byl tak nižší než v roce 2010 (tab. T1.1/01) a v průběhu roku postupně zpomaloval. Růst HDP byl v ČR mírně vyšší, než vykázaly státy EU jako celek, jakož i v porovnání s eurozónou (17 států[2]).

[2] *Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2011 sedmnáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Španělsko, Řecko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko a Estonsko.*

T1.1/01 - Vybrané ukazatele vývoje národního hospodářství[1)]

Ukazatel	MJ	2010	2011
Hrubý domácí produkt - b. c.	mld. Kč	3 775,2	3 809,3
	meziroční index	101,0	100,9
Hrubý domácí produkt - s. c. roku 2005 (sezónně neočištěno)	meziroční index	102,7	101,7
Úroveň HDP na obyvatele[2)]	EU 27 = 100	80	80
	EU 15 = 100	73	73
Průměrná měsíční mzda (nominální)[3)]	Kč	23 797	24 319
	meziroční index	101,9	102,2
Průměrná míra inflace	%	1,5	1,9
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům[4)]	%	4,10	3,94
Obchodní bilance	mld. Kč	53,8	94,0
Běžný účet platební bilance	mld. Kč	-146,6	-109,1
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	-156,4	-142,8
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí[5)]	mld. Kč	1 436,4	1 567,8
Deficit sektoru vládních institucí[5)]	% HDP	4,83	3,09
Dluh sektoru vládních institucí[5)]	% HDP	38,05	41,16
Obecná míra nezaměstnanosti (průměr)[6)]	%	7,3	6,7
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/€	Kč	25,290	24,586
- Kč/$	Kč	19,111	17,688

1) Tabulka obsahuje údaje zveřejněné do 14. 5. 2012.

2) Přepočet pomocí parity kupní síly; pro rok 2011 vypočítáno z předběžných údajů Eurostatu.

3) Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

4) Úrokové sazby korunových úvěrů - stav obchodů, průměr za 12 měsíců.

5) Saldo sektoru vládních institucí podle metodiky Evropského systému národních účtů (ESA 1995).

6) Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde čitatel i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podle propočtů z předběžných údajů Eurostatu dosáhla v roce 2011 ČR 80 % průměrné úrovně objemového indexu HDP na obyvatele v paritě kupní síly za EU. Při přepočtu běžným směnným kurzem činí tento poměr 59 %.

Na poptávkové straně přispěl k celkovému ekonomickému růstu v roce 2011 ve stálých cenách po sezónním očištění pouze pozitivní vývoj zahraničního obchodu, kde se vývoz meziročně zvýšil o 11 % a dovoz o 7,5 %. Naopak došlo ke značnému snížení tvorby hrubého kapitálu (o 1,6 %) a domácí konečná spotřeba postupně oslabovala, celkově o 0,7 %. Na nabídkové straně ekonomiky vzrostla HPH ve stálých cenách po sezónním očištění o 1,5 %, na čemž se největší měrou podílel zpracovatelský průmysl, jehož HPH vzrostla meziročně o 9,8 %. Odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství zaznamenalo růst o 6,5 %.

Obchodní bilance ČR celkem v roce 2011 dosáhla opětovně kladné hodnoty a skončila nejvyšším přebytkem v historii samostatné ČR ve výši 94,0 mld. Kč při meziročním zvýšení

o 40 mld. Kč[3]. Této bilance bylo dosaženo při meziročním nárůstu vývozů o 274 mld. Kč a současném růstu dovozů o 234 mld. Kč.

Obecná míra nezaměstnanosti se v roce 2011 snížila na 6,7 % a byla o 0,6 p. b. nižší než v roce 2010. Nezaměstnanost výrazně poklesla ve druhém čtvrtletí a v dalších čtvrtletích dále mírně klesala. Průměrná míra nezaměstnanosti zůstává v ČR nižší než průměr všech členských států EU (9,7 %) i států eurozóny (10,2 %), kde v roce 2011 v zásadě nedošlo ke změně míry nezaměstnanosti proti roku 2010. Průměrná hrubá nominální měsíční mzda[4] dosáhla v roce 2011 úrovně 24 319 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 2,2 %. Při zohlednění míry inflace se reálné mzdy zvýšily pouze o 0,3 %. V podnikatelské sféře se průměrná nominální mzda přitom zvýšila o 2,7 % a reálně o 0,8 %. V nepodnikatelské sféře došlo k nepatrnému nárůstu nominální mzdy o 0,1 %, avšak reálná mzda se opětovně snížila, a to o 1,8 %.

Významně se meziročně snížil deficit sektoru vládních institucí o 1,74 p. b. v roce 2011.

Míra inflace za rok 2011 činila 1,9 %. Nárůst inflace proti roku 2010 činil 0,4 p. b. Cenový růst byl nejvyšší u potravin a nealkoholických nápojů (o 4,6 %) a dále u alkoholických nápojů a tabáku (o 3,1 %), rychleji než inflace rostly i ceny v oblasti zdraví, bydlení, dopravy a vzdělávání. K poklesu cen došlo u odívání a obuvi, dále v oblastech rekreace a kultury, u bytového vybavení, zařízení domácností a oprav a v oblasti pošt a telekomunikací. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům v průměru klesly o 0,16 p. b. Průměrný nominální devizový kurz české koruny v roce 2011 proti roku 2010 posílil vůči euru o 2,8 % a vůči dolaru o 7,4 %. Vůči euru dosáhla koruna v roce 2011 nejsilnějšího kurzu v únoru a vůči dolaru v květnu.

1.1.2 Pozice agrárního sektoru

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2011 na celkové tvorbě HPH v základních b. c.[5] 1,39 %, což představuje meziroční nárůst o 0,30 p. b. (tab. T1/1.02 a příl. tab. 1/1.01). V případě potravinářského průmyslu došlo k nepatrnému zvýšení podílu na celkové tvorbě HPH o 0,03 p. b. na 2,48 %. Při vyjádření HPH ve s. c. roku 2005 vzrostl uvedený podíl v případě odvětví zemědělství o 0,08 p. b. a u potravinářského průmyslu o 0,10 p. b. Vývoj cen zemědělských výrobců v roce 2011 byl příznivý, meziroční nárůst CZV dosáhl 19,1 % a významně tak převýšil růst CZV v roce 2010, který činil 5,4 %.

---

[3] *Na základě údajů ČNB o platební bilanci za I.-IV. Q 2011. Podle statistiky zahraničního obchodu se zbožím, vykazované ČSÚ podle předpisů EU na základě celních statistik a ocenění vývozů v cenách FOB a dovozů v cenách CIF, dosáhla bilance v roce 2011 hodnoty 191 mld. Kč při meziročním zvýšení o 70 mld. Kč. Vývoz se podle údajů ČSÚ zvýšil o 337 mld. Kč a dovoz o 266 mld. Kč.*

[4] *Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.*

[5] *Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).*

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství

Ukazatel	2010	2011
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	1,68	2,05
z toho - odvětví zemědělství[1)]	1,09	1,39
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	2,45	2,48
Podíl zemědělství[2)] na HDP v základních b. c. - podle SZÚ (%)	0,68	0,89
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	4,16	4,21
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	5,81	5,82
Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabákové výrobky		
na celkových spotřebních vydáních domácností[3)] (%)	22,1	22,0
z toho - za potraviny a nealkoholické nápoje[3)] (%)	19,3	19,1
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH (%)[5)]		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	2,64	2,62
z toho - odvětví zemědělství[1)]	2,21	2,20
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,88	2,78
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství		
k průměrné měsíční mzdě v NH (%)[4)]	75,2	74,6
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství[5)]	4,14	3,75
- MZe (kap. 329)	4,57	4,14
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c. (%)	1,27	1,14

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) Zemědělská prvovýroba, poskytované zemědělské služby a neoddělitelné nezemědělské činnosti; rok 2010 semidefinitivní údaj, rok 2011 předběžný údaj.

3) Pro rok 2011 předběžný údaj na základě čtvrtletních statistik rodinných účtů.

4) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

5) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu a rovněž podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu se meziročně téměř nezměnil a činil 4,2 % v případě vývozu a 5,8 % v případě dovozu. Agrární vývoz se v roce 2011 zvýšil proti roku 2010 téměř o 15 % a agrární dovoz narostl o více než 11 %. Následkem těchto zvýšení se bilanční schodek AZO meziročně téměř nezměnil a zůstal na úrovni 35 mld. Kč. Současně došlo ke zvýšení stupně krytí agrárních dovozů vývozy na 78 %.

Podíl výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových výdajích za zboží a služby se podle čtvrtletních údajů v roce 2011 v ČR ve srovnání s rokem 2010 nepatrně snížil o 0,1 p. b. na 22,0 %, přičemž samotné výdaje za potraviny a nealkoholické výdaje představovaly 19,1 % celkových výdajů, což znamená proti roku 2010 snížení o 0,2 p. b.

Podle údajů ČSÚ[6] došlo v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství v roce 2011 k pouze velmi mírnému poklesu počtu zaměstnanců o 0,8 % proti roku 2010. Současně došlo k nepatrnému poklesu podílu zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců

[6] *Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.*

(-0,02 p. b.). Z toho podíl zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) poklesl pouze o 0,01 p. b. Zemědělství je nadále charakterizováno mzdovou disparitou a zaostává v úrovni průměrných mezd za průměrem ČR. V roce 2011 se toto zaostávání prohloubilo na úroveň necelých 75 %. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 1,4 % a byl o 0,8 p. b. nižší než průměr celkového růstu mezd v ČR. Protože růst nominální mzdy v zemědělství byl nižší než míra inflace, došlo zde k poklesu reálné mzdy o 0,5 %.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2011 snížil o 0,4 p. b. na 3,8 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2011 meziročně snížily pouze o 0,1 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se snížily ve srovnání s rokem 2010 o téměř deset procent.

1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor

Povětrnostní podmínky v ČR charakterizované měsíčními úhrny srážek a průměrnými měsíčními teplotami vykázaly v období od září 2010 do září 2011 významnější odchylky od dlouhodobého normálu za období 1961-1990 spíše v případě naměřených srážek než teplot.

Úhrny srážek v období od září 2010 do září 2011

Měsíční srážkové úhrny se pohybovaly až na tři výrazné výjimky kolem hodnot dlouhodobého normálu. Nízké srážkové úhrny proti dlouhodobému normálu byly zaznamenány zejména v říjnu 2010 a v únoru 2011 (pouze 27 % dlouhodobého normálu) a méně výrazně i v březnu a dubnu 2011. Naopak vysoce překročeny byly v červenci 2011 (184 % normálu) a méně výrazně i v září 2010.

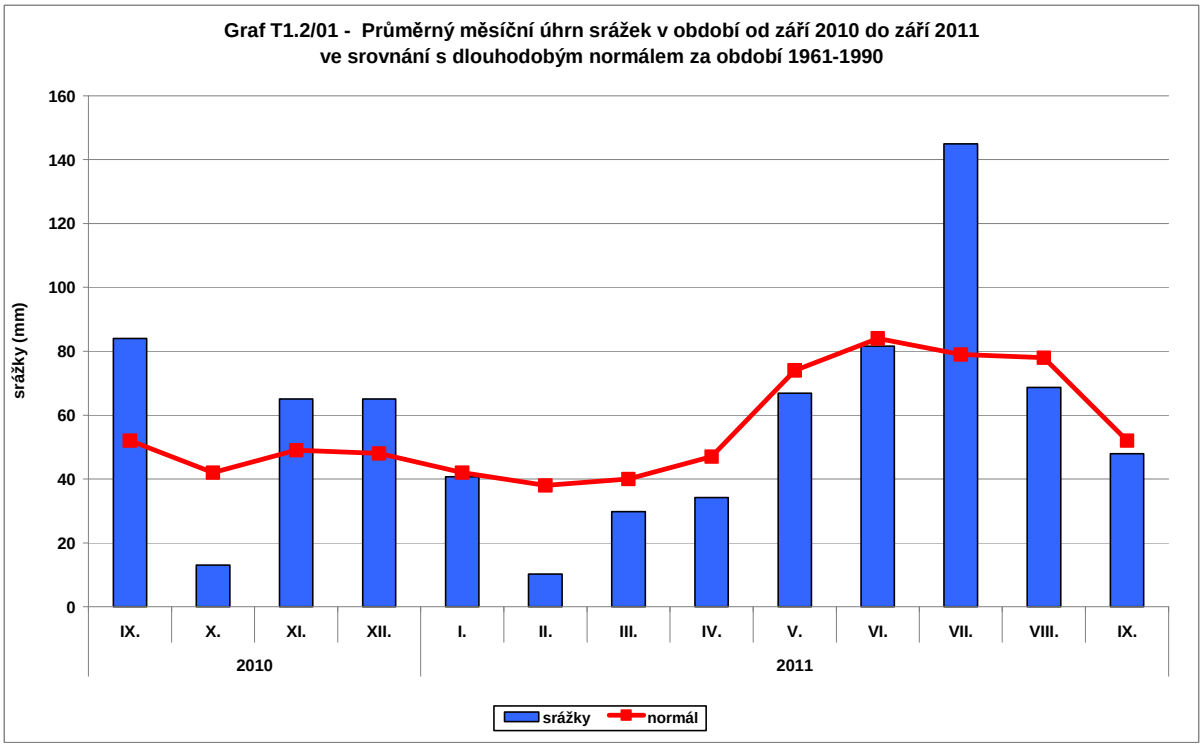

Pramen: *ČHMÚ*
Zpracoval: *V. Vilhelm (ÚZEI)*

Teploty vzduchu v období od září 2010 do září 2011

Průměrné měsíční teploty na území ČR v období od září 2010 do září 2011 kolísaly kolem hodnot dlouhodobého normálu. Teplotně podnormální byly podzimní měsíce září a říjen a zvláště výrazně zejména prosinec 2010 (s odchylkou -3,9 °C) a dále i únor 2011. Naopak nejvyšší kladná odchylka od normálu byla zaznamenána v dubnu 2011 (+3,2 °C).

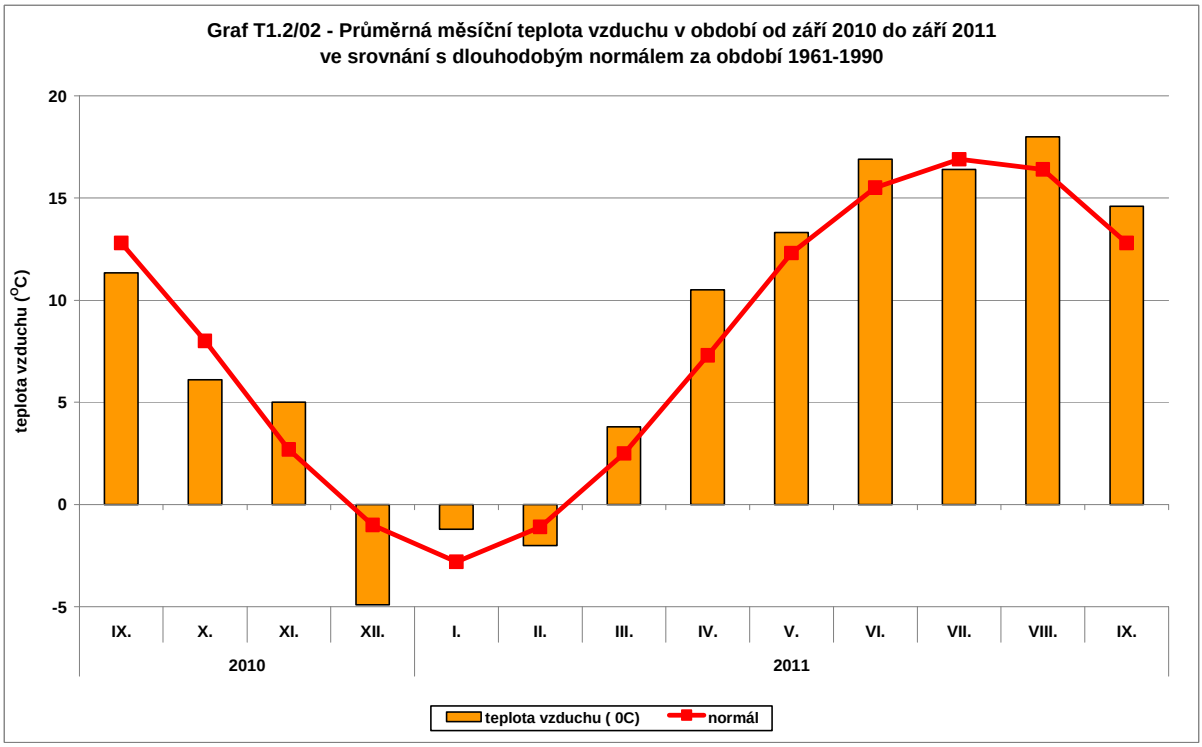

Pramen: *ČHMÚ*
Zpracoval: *V. Vilhelm (ÚZEI)*

Průběh počasí umožnil dosažení vyšších výnosů převážné většiny pěstovaných plodin než v předcházejícím roce. Výnosy řady plodin byly nejvyšší za celé období od roku 2000. Pouze na sklizni z ovocných sadů a vinic na území Čech se negativně projevily jarní mrazy ze začátku května. Škody na pojištěných plodinách způsobené ostatními nepříznivými projevy počasí byly v roce 2011 relativně nízké (viz kap. 6.4).

1.3 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí je utvářeno především cenami vstupů a výstupů ovlivňovanými inflací, kurzem koruny, dále vývojem zahraničního obchodu, daňovým zatížením včetně daňových úlev, dostupností úvěrů a mírou podnikatelského rizika. Významnou roli hraje i množství a kvalita právních předpisů, vymahatelnost práva a rozměr korupce. Pro zemědělské podnikatele má rozhodující význam úroveň unijních i národních podpor.

Vliv cenového vývoje na agrární trh a podnikatelské prostředí

Celkový index cen vstupů do zemědělství v roce 2011 proti předešlému roku činil 108,3 %. V průběhu roku 2011 ceny vstupů do zemědělství rostly v jednotlivých čtvrtletích průměrným tempem 1,4 %, přičemž největší růst byl zaznamenán v první polovině roku a pokles ve druhé polovině roku. Největší nárůst proti roku 2010 zaznamenaly ceny umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků a naproti tomu nejvíce klesly ceny prostředků ochrany rostlin.

Ceny zemědělských výrobců v meziročním srovnání stouply v roce 2011 na 119,1 % úrovně roku 2010. Konkrétně ve srovnání s cenovou úrovní roku 2010 ceny rostlinných výrobků vzrostly na 129,9 % a ceny hospodářských zvířat a živočišných výrobků vzrostly na 107,6 % (podrobněji kap. 9).

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů se zvýšily v roce 2011 na 104,6 % úrovně předchozího roku. Tento vývoj byl ovlivněn zejména výrazně vyšším nárůstem cen zemědělských výrobců v roce 2011.

Daňové zatížení a daňové úlevy

Ve srovnání s EU je česká daňová kvóta, tj. suma všech daňových příjmů poměřovaná k HDP, pod průměrem EU a ve srovnání s většinou starých členských zemí EU je výrazně nižší. Zvýšení předpisu daně z příjmu právnických osob v resortu zemědělství v roce 2011 odpovídá zlepšení situace podnikatelských subjektů proti roku 2010, u daně z příjmu fyzických osob byl však zaznamenán významný pokles. Předpis daně z nemovitostí se meziročně v roce 2011 snížil o 6 %, naopak vratka daně z přidané hodnoty se v roce 2011 zvýšila o více než pětinu, což zřejmě reflektuje zvýšení úrovně nákupů zemědělských podnikatelů v roce 2011. Objem vratky spotřební daně za tzv. „zelenou naftu“[7] se zvýšil o necelých 9 %, aniž by v roce 2011 došlo ke změně sazeb či procentní výše vratky u spotřební daně z minerálních olejů. Vývoj zatížení zemědělských podnikatelských subjektů předepsanými daněmi v uplynulých pěti letech uvádí v příl. tab. 1.3/01.

Ze specifických daňových úlev ovlivňujících ekonomiku zemědělských podniků, které se v daňovém systému dlouhodobě uplatňují, se především se jedná o:

- snížení sazby daně silniční o 25 % u vozidel určených pro činnosti výrobní povahy v rostlinné výrobě;
- nárok na vrácení 60 % spotřební daně zahrnuté do ceny nakoupené nafty (resp. 85 % v případě nafty s nejméně 30% podílem FAME) prokazatelně spotřebované v zemědělské prvovýrobě (-1 823 mil. Kč v roce 2011);
- možnost vyšší odpisové sazby, kdy podniky s převážně zemědělskou a lesní výrobou mohou uplatnit u vybraných skupin strojů v prvním roce odepisování o 20 % vyšší odpisové sazby (za předpokladu, že jsou prvními vlastníky zmiňované techniky);
- velký význam má i daňové zvýhodnění minerálních olejů s vyšším obsahem FAME, které významně zvyšuje poptávku po řepce.

[7] *Vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu dle § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.*

Úvěrové služby

V roce 2011 se meziročně zvýšil trend alokace úvěrů do zemědělství, myslivosti a rybolovu (o 11 %), což se týkalo všech typů úvěrů a pohledávek za klienty. Největší tempa nárůstu byla zaznamenána u dlouhodobých úvěrů a investičních úvěrů. Dlouhodobé úvěry mají převážně investiční charakter a představovaly téměř 71 % úvěrů a pohledávek obchodních bank za klienty. I při mírně vyšší míře inflace na úrovni 1,9 % v roce 2011 pokračoval trend snižování úrokových sazeb poskytnutých nefinančním podnikům. Při alokaci úvěrů do zemědělství svou pozitivní roli potvrdil PGRLF poskytováním slev na úroky z úvěrů a podporou krátkodobého provozního financování v rámci nabízených programů (podrobněji kap. 6.4).

Podnikatelské riziko a jeho eliminace

Vedle snižování podnikatelského rizika vlastními aktivitami zemědělských podniků, jako jsou diverzifikace aktivit nebo investice do preventivních opatření, a fungování státem řízeného systému prevence rizik nákaz a chorob rostlin, hraje při eliminaci podnikatelského rizika významnou roli zemědělské pojištění. Pojištění je důležitým nástrojem snižování dopadů řady rizik v rostlinné i živočišné produkci. Celkový objem pojistného za zemědělské pojištění vzrostl v roce 2011 téměř o 10 % při nárůstu v pojištění plodin a poklesu v pojištění hospodářských zvířat. Výměra pojištěných plodin přesáhla 1,5 mil. ha. Podpora zemědělského pojištění poskytnutá PGRLF dosáhla v roce 2011 téměř půl miliardy Kč (podrobněji kap. 6.4).

Trh s půdou

Důležitým faktorem podnikatelského prostředí v zemědělství je fungování trhu s půdou, který je podrobněji popsán v kap. 7.2. Podíl pronajaté zemědělské půdy na celkové obhospodařované ploše je po Slovensku v českém zemědělství nejvyšší ze všech zemí EU. Přitom podle dotazníkového šetření více než jedna třetina pronajaté půdy obhospodařované zemědělskými podniky právnických osob připadá na půdu ve vlastnictví jejich členů nebo vlastníků (společníků)[8]. Celkově činil podíl pronajaté půdy v roce 2011 necelých 80 %[9] a dlouhodobě (od počátku transformace) klesá, zatímco podíl vlastní obhospodařované půdy narůstá. Prodejní ceny zemědělské půdy v ČR, přestože dlouhodobě dochází k jejich růstu, jsou ve srovnání se státy EU 15 stále na zřetelně nižší úrovni. Podobně nájemné za zemědělskou půdu narůstá a v roce 2011 činil nájem zemědělské půdy průměrně cca 1 500 Kč/ha při poměrně vysokých individuálních rozdílech v závislosti na charakteru

[8] *Zjištění z dotazníkového šetření ÚZEI realizovaného v roce 2010 se změřením na vlastnicko-uživatelské vztahy k zemědělské půdě provedené v rámci výzkumného záměru financovaného MZe (MZE0002725101 „Analýza a vyhodnocování možností trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova ČR v podmínkách EU a Evropského modelu zemědělství“).*

[9] *Odhad na základě údajů ČSÚ ze Strukturálních výsledků za zemědělství a trendu prodejů půdy.*

pronajímaného pozemku a době uzavření smlouvy. V poslední době se projevuje zvýšený zájem o nákup i nájem půdy v souvislosti s pěstováním energetických plodin.

Administrativní zátěž

Odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže je důležitou prioritou činnosti Ministerstva zemědělství, jež je gestorem cca 40 % veškerých předpisů Evropské unie, které je nutné implementovat do právního řádu ČR, a které v některých případech obsahují prvky regulace a byrokratické zátěže. MZe postupuje legislativní návrhy v rámci meziresortního připomínkového řízení k diskusi zainteresované veřejnosti, čímž vytváří předpoklady k dalšímu snižování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže.

Při Ministerstvu zemědělství pracuje **Antibyrokratická komise MZe** (ABK), zřízená ministrem zemědělství ve snaze snížit administrativní náročnost různých opatření uplatňovaných a využívaných v resortu MZe. Členové **ABK** prostřednictvím organizací, které zastupují, a prostřednictvím zemědělské veřejnosti vyhledávají případy zbytečné administrativní zátěže a předkládají je k projednání**.**

Příkladem právních předpisů, jejichž předkladatelem bylo v roce 2011 Ministerstvo zemědělství a které vedly ke snížení nadbytečné regulace a byrokratické zátěže, jsou:

- vyhláška č. 93/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 20/2002 Sb., o způsobu a četnosti měření množství a jakosti vody, která vedla k výraznému snížení informačních povinností při měření množství a jakosti vody a jeho četnosti;
- zákon č. 308/2011 Sb., který znamenal mj. změnu zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, kterou došlo k povolení domácích porážek dalších druhů zvířat, a významným způsobem se zjednodušily podmínky pro přepravu hospodářských zvířat.

1.4 Důležitá rozhodnutí orgánů ČR a EU

1.4.1 Nejvýznamnější legislativní opatření připravovaná MZe v roce 2011

V roce 2011 bylo Parlamentem České republiky, vládou a Ministerstvem zemědělství projednáno a schváleno několik desítek právních předpisů týkajících se bezprostředně zemědělství, mnoho jiných bylo zpracováváno v různých stupních legislativního procesu, např. ve stadiu návrhu zákona, návrhu nařízení vlády nebo návrhu vyhlášky. Naprostá většina z těchto legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru byla v roce 2011 předkládána s cílem jejich implementace s předpisy Evropské unie, včetně zdokonalování právních předpisů z oblasti zemědělství.

Nejvýznamnější změny právní úpravy v roce 2011 v oblasti agrárního sektoru proběhly, při plnění závazků České republiky vyplývajících z členství v Evropské unii, přijetím následujících právních předpisů:

- zákon č. 32/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat, kterým se upravuje vedení plemenné knihy starokladrubského koně, vzhledem k transformaci státního podniku Národní hřebčín Kladruby na státní příspěvkovou organizaci Národní hřebčín Kladruby nad Labem, dále se zrušuje povinnost testování hybridních prasat a mění se některé povinnosti při předávání průkazu koně;
- zákon č. 33/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, kterým se odstraňují ze zákona ta ustanovení, která jsou již obsažena v nařízení EU nahrazující dosavadní směrnice EU o požadavcích na výrobu a uvádění do oběhu a o používání krmiv a doplňkových látek a premixů;
- zákon č. 245/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, kterým se odstraňují ze zákona ta ustanovení, která jsou již obsažena v nařízení EU nahrazující dosavadní směrnice EU o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh, a dále se umožňuje vyrábět a označovat podle mezinárodního standardu dřevěné obaly určené pro export zboží do třetích zemí i jiným subjektům než provozovatelům technického zařízení, které je určeno k hubení škodlivých organismů, pokud tyto subjekty zajistí výrobu obalu z řádně ošetřeného dřeva;
- zákon č. 256/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, kterým se na základě nařízení EU mění některé části zákona týkající se možných národních úprav aplikujících Společnou organizaci zemědělských trhů v EU v oblasti vinohradnictví a vinařství, zjednodušuje se a zefektivňuje se odebírání vzorků pro zatřídění jakostních vín a jakostních vín s přívlastkem a podávání hlášení, která vyplývají z předpisů EU;
- zákon č. 308/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, kterým se ruší povinnost vyžádat si veterinární osvědčení k přemístění hospodářského zvířete mimo území kraje, mění se ve prospěch chovatelů pravidla poskytování náhrady nákladů a ztrát vzniklých v souvislosti se zabezpečenými nákazami, stanoví se podmínky dodávání syrového mléka konečnému spotřebiteli prostřednictvím prodejního automatu a umožňují se domácí porážky skotu mladšího 24 měsíců a také jelenovitých z farmového chovu;
- zákon č. 344/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, kterým se odstraňují ze zákona ta ustanovení, která jsou již obsažena i v nařízení EU, a umožňuje se, aby Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský nově rozhodoval o žádostech o povolení rozmnožovacího materiálu nezískaného v ekologickém zemědělství za využití elektronické databáze odrůd, jejichž rozmnožovací materiál získaný z ekologického zemědělství je dostupný na území ČR;

– zákon č. 54/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin, kterým se nově upravuje uvádění směsí osiv pícnin určených k uchování přirozeného životního prostředí na trh.

V roce 2011 rovněž ve velké intenzitě probíhal proces přípravy a schválení desítek prováděcích právních předpisů, a to ve formě nařízení vlády, zejména dotačního charakteru v působnosti Státního zemědělského intervenčního fondu, a vyhlášek zejména k provedení většiny z výše uvedených zákonů, a o tyto právní předpisy byl náš právní řád významně rozšířen.

1.4.2 Důležité právní akty orgánů EU přijaté v roce 2011

V návaznosti na provádění Lisabonské smlouvy pokračoval v roce 2010 především proces tzv. sladění právních předpisů v oblasti zemědělství (kupř. nařízení k přímým platbám, rozvoji venkova, Společné organizace trhu a tzv. horizontální nařízení) s ohledem na čl. 290 a čl. 291 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), která rozděluje přijímání prováděcích předpisů Komisí na dva druhy: tzv. akty v přenesené pravomoci („delegated acts“) podle čl. 290 a tzv. prováděcí akty („implementing acts“) podle čl. 291 SFEU. Je nutné v této souvislosti zdůraznit, že tzv. proces sladění neznamená pouze „přerozdělení“ způsobu, jakým budou prováděcí předpisy přijímány, ale tento proces je nutné chápat především jako nezbytnost vytvoření legislativního základu i pro některá již existující ustanovení – např. v implementačních nařízeních Komise, resp. obecně tam, kde je nutné považovat je za natolik zásadní, že by měla být uvedena v nařízení Rady. Do skupiny aktů přijímaných v přenesené pravomoci („delegated acts“) spadají prováděcí předpisy obecné povahy, kterými se doplňují nebo mění některé prvky legislativního aktu, které mají horizontální charakter a nejsou podstatné. Po četných jednáních bylo pro přijímání tzv. prováděcích předpisů („implementing acts“) Evropským parlamentem a Radou přijato nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí. Dřívější poradní postup (advisory procedure) zůstává poradním postupem a řídící postup (management procedure) se stal přezkumným postupem (examination procedure). Přezkumný postup se dle čl. 2, odst. 2 použije zejména při přijímání prováděcích aktů s obecnou působností a ostatních prováděcích aktů týkajících se Společné zemědělské politiky a Společné rybářské politiky. Čl. 6 zavádí i nový institut – odvolací výbor.

V oblasti bezpečnosti potravin byla přijata tato nařízení (všechna nejsou v přímé gesci MZe): nařízení Komise (EU) č. 16/2011 ze dne 10. ledna 2011, kterým se stanoví prováděcí opatření k systému včasné výměny informací pro potraviny a krmiva, nařízení Komise (EU) č. 208/2011 ze dne 2. března 2011, kterým se mění příloha VII nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 a nařízení Komise (ES) č. 180/2008 a (ES) č. 737/2008, pokud jde o seznamy a názvy referenčních laboratoří EU, nařízení Komise (EU) č. 619/2011

ze dne 24. června 2011, kterým se stanoví metody odběru vzorků a laboratorního zkoušení pro úřední kontrolu krmiv z hlediska přítomnosti geneticky modifikovaného materiálu, u nějž probíhá postup povolování nebo u nějž uplynula platnost povolení, Dokument Rady č. 12867/11 (E. coli crisis: follow up to the Council („Agriculture and Fisheries“) meeting on 28 June 2011 – Request from the Belgian, Dutch and Spanish delegations), nařízení Komise č. 749/11 ze dne 29. července 2011, kterým se mění nařízení (EU) č. 142/2011, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě, a provádí směrnice Rady 97/78/ES, pokud jde o určité vzorky a předměty osvobozené od veterinárních kontrol na hranici podle uvedené směrnice, nařízení Komise (EU) č. 835/2011 ze dne 19. srpna 2011, kterým se mění nařízení (ES) č. 1881/2006, pokud jde o maximální limity polycyklických aromatických uhlovodíků v potravinách, prováděcí nařízení Komise (EU) č. 926/2011 ze dne 12. září 2011 pro účely rozhodnutí Rady 2009/470/ES, pokud jde o poskytnutí finanční podpory Unie referenčním laboratořím EU pro potraviny, krmiva a odvětví zdraví zvířat, prováděcí rozhodnutí Komise 2011/889/EU ze dne 21. prosince 2011 o finanční podpoře Unie na rok 2012 pro referenční laboratoře Evropské unie a Rozhodnutí Komise o uvedení na trh produktů obsahujících, sestávajících nebo vyrobených z GM plodin, podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003.

V rámci Programů rozvoje venkova byly přijaty tyto nejdůležitější předpisy:

- Obecné předpisy: prováděcí rozhodnutí Komise, kterým se opravilo rozhodnutí, kterým se z financování Evropské unie vylučují některé výdaje vynaložené členskými státy v rámci záruční sekce EZOZF, EZZF a EZFRV a o vyloučení některých výdajů uskutečněných členskými státy v rámci záruční sekce EZOZF, v rámci EZZF a v rámci EZFRV z financování Evropské unie. Z hlediska nastavení pravidel v rámci podmíněnosti bylo přijato nařízení Komise (EU) č. 65/2011 ze dne 27. ledna 2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, pokud jde o provádění kontrolních postupů a podmíněnosti s ohledem na opatření na podporu rozvoje venkova.
- Evropský zemědělský záruční fond: nařízení Komise (EU) č. 157/2011 ze dne 21. února 2011, kterým se mění nařízení (ES) č. 884/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1290/2005, pokud jde o financování intervenčních opatření v souvislosti s operacemi veřejného skladování.
- Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EZOZF): prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1036/2011 ze dne 17. října 2011, kterým se pro účetní období 2012 Evropského zemědělského záručního fondu stanovují úrokové sazby používané pro výpočet nákladů na financování intervenčních opatření ve formě nákupu, skladování a odbytu zásob.

Ve veterinární oblasti nebyla v roce 2011 přijata žádná směrnice. Bylo však přijato 36 nařízení (nařízení Komise (EU) č. 142/2011 ze dne 25. února 2011, kterým se provádí

nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě, a provádí směrnice Rady 97/78/ES, pokud jde o určité vzorky a předměty osvobozené od veterinárních kontrol na hranici podle uvedené směrnice, nařízení Komise (EU) č. 150/2011 ze dne 18. února 2011, kterým se mění příloha III nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004, pokud jde o volně žijící zvěř a farmovou zvěř a maso z volně žijící nebo farmové zvěře, nařízení Komise (EU) č. 749/2011 ze dne 29. července 2011, kterým se mění nařízení (EU) č. 142/2011, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě, a provádí směrnice Rady 97/78/ES, pokud jde o určité vzorky a předměty osvobozené od veterinárních kontrol na hranici podle uvedené směrnice) a 82 prováděcích rozhodnutí Komise (Rozhodnutí Komise 2011/214/EU ze dne 1. dubna 2011, kterým se mění přílohy II až IV směrnice Rady 2009/158/ES o veterinárních podmínkách pro obchod s drůbeží a násadovými vejci uvnitř Společenství a jejich dovoz ze třetích zemí, prováděcí rozhodnutí Komise 2011/358/EU ze dne 17. června 2011, kterým se mění rozhodnutí 2009/719/ES, kterým se některým členským státům povoluje přezkoumat jejich roční programy sledování BSE), přičemž některé měnily i směrnice.

V oblasti ochrany proti škodlivým organismům byly přijaty tzv. prováděcí předpisy – rozhodnutí Komise k platným fytosanitárním předpisům a týkaly se finančních příspěvků členských států, dovozních dočasných odchylek a změn v chráněných zónách. V oblasti přípravků na ochranu rostlin byly v roce 2011 přijaty předpisy EU týkající se provádění nařízení (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin a nařízení (ES) č. 1185/2009 o statistice pesticidů.

Pokud jde o krmiva, byly z hlediska důležitosti přijaty tyto předpisy: nařízení Komise (EU) č. 574/2011, kterým se mění příloha I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/32/ES, pokud jde o maximální limity dusitanů, melaminu, Ambrosia spp. a o křížovou kontaminaci určitými kokcidiostatiky a histomonostatiky, a kterým se konsolidují přílohy I a II, nařízení Komise (EU) č. 515/2011, o povolení vitaminu B6 jako doplňkové látky pro všechny druhy zvířat a nařízení Komise (EU) č. 575/2011 ze dne 16. června 2011 o Katalogu pro krmné suroviny.

V oblasti obilovin byla v roce 2011 přijata tato nejdůležitější nařízení: nařízení Komise (EU) č. 177/2011 ze dne 24. února 2011 o dočasném pozastavení dovozních cel na některé obiloviny pro hospodářský rok 2010/2011, prováděcí nařízení Komise (EU) č. 633/2011 ze dne 29. června 2011 o dočasném pozastavení dovozních cel na některé obiloviny pro hospodářský rok 2011/12, prováděcí nařízení Komise (EU) č. 560/2011 ze dne 10. června 2011, kterým se uzavírají prodeje podle nařízení Komise (EU) č. 1017/2010 o zahájení prodeje obilovin ze zásob intervenčních agentur členských států na vnitřním trhu

a prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1253/2011 ze dne 1. prosince 2011, kterým se mění nařízení (ES) č. 2305/2003, (ES) č. 969/2006, (ES) č. 1067/2008 a (ES) č. 1064/2009 o otevření a správě celních kvót Unie pro dovoz obilovin ze třetích zemí.

V oblasti hnojiv průběhu roku 2011 bylo novelizováno nařízení ES č. 2003/2003 o hnojivech, a to nařízením Komise (EU) č. 137/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2003/2003 o hnojivech za účelem přizpůsobení příloh I a IV technickému pokroku.

Aby bylo možné zajistit sledování produkčního potenciálu a situace na trhu a byla k dispozici strukturální statistika trvalých kultur, bylo přijato nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1337/2011 ze dne 13. prosince 2011 o evropské statistice trvalých kultur a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 357/79 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/109/ES.

2 PODPORY AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA

Souhrnné zhodnocení podpor viz kap. 11. PRV je uplatňován od roku 2007, přičemž z jeho zdrojů byly i v roce 2011 vypláceny dobíhající víceleté závazky z předchozího programu HRDP.

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova

2.1.1 Program rozvoje venkova na období 2007-2013

Program rozvoje venkova na období 2007-2013 (PRV) umožňuje čerpání prostředků pro zemědělství a venkov z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Celková částka přidělených prostředků z EAFRD je přibližně 2,8 mld. €, což spolu s příspěvkem ze státního rozpočtu ČR představuje na celé sedmileté období částku 3,6 mld. €.

Cílem PRV je zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů byla připravena opatření v rámci 4 os. V roce 2011 byly vypláceny podpory jak na základě žádostí zaregistrovaných v roce 2011, tak na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Přehled opatření PRV podle os a čerpání prostředků na tato opatření za rok 2010 a 2011 je uveden v tab. T2.1/01. Mimo podpor v rámci opatření PRV byly v roce 2010 a 2011 hrazeny víceleté závazky z obdobných opatření předchozích programových dokumentů (HRDP). Celkové prostředky PRV zahrnují i spolufinancování ze státního rozpočtu.

T2.1/01 - Podpory v rámci programu PRV a ze zdrojů EAFRD[1), 2), 3)] (mil. Kč)

Opatření	Název	2010			2011		
		celkem	z toho		celkem	z toho	
			ČR	EU		ČR	EU
Osa I[4)]							
I.1.1	Modernizace zemědělských podniků	1 431	358	1073	2 129	532	1 597
I.1.2	Investice do lesů	337	84	253	256	64	192
I.1.3	Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	476	119	357	575	144	431
I.1.4	Pozemkové úpravy[5)]	1015	254	761	207	52	155
I.3.1	Další odborné vzdělávání a informační činnost	33	8	25	56	14	42
I.3.2	Zahájení činnosti mladých zemědělců	328	82	246	238	60	178
I.3.3	Předčasné ukončení zemědělské činnosti	59	15	44	77	19	58
I.3.4	Využívání poradenských služeb	28	7	21	46	11	35
Celkem PRV - osa I[8)]		**3 707**	**927**	**2 780**	**3 584**	**896**	**2 688**
Osa II[4)]							
II.1.1	Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)[7)]	4 265	853	3 412	2 657	531	2 126
II.1.2	Platby v rámci NATURA 2000 a Vodní rámcové směrnice[7)]	22	4	18	11	2	9
II.1.3	*Agroenvironmentální opatření celkem, z toho:*	*3 798*	*760*	*3 038*	*4 222*	*845*	*3 377*
	Ekologické zemědělství. NV č. 79/2007 Sb.	979	196	783	1 165	233	932
	Integrovaná produkce	285	57	228	339	68	271
	Ošetřování travních porostů	2 079	416	1 663	2 139	428	1 711
	Zatravňování orné půdy	224	45	179	340	68	272
	Pěstování meziplodin	220	44	176	218	44	174
	Biopásy	11	2	9	21	4	17
II.2.1	Zalesňování zemědělské půdy	44	9	35	50	10	40
II.2.2	Platby v rámci Natura 2000 na lesních pozemcích	1	0	1	2	0	2
II.2.3	Lesnicko-environmentální platby	0	0	0	4	1	3
II.2.4	Obnova lesního potenciálu a podpora společenských funkcí lesů	145	29	116	113	23	90
Celkem PRV - osa II		**8 275**	**1 655**	**6 620**	**7 059**	**1 412**	**5 647**
Osa III[4)]							
III.1.1	Diverzifikace činností nezemědělské povahy	650	163	487	597	149	448
III.1.2	Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	325	81	244	361	90	271
III.1.3	Podpora cestovního ruchu	246	61	185	183	46	137
III.2.1	Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	1 757	439	1 318	804	201	603
III.2.2	Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	217	54	163	158	40	118
III.3.1	Vzdělávání a informace	22	6	16	14	3	11
Celkem PRV - osa III		**3 217**	**804**	**2 413**	**2 117**	**529**	**1 588**
Osa IV[4)]							
IV.1.1	Místní akční skupina	157	31	126	159	32	127
IV.1.2	Realizace místní rozvojové strategie	540	108	432	813	162	651
IV.2.1	Realizace projektů spolupráce	13	3	10	98	20	78
Celkem PRV - osa IV		**710**	**142**	**568**	**1 070**	**214**	**856**
Osa V							
	Technická pomoc	34	8	26	41	10	31
Celkem PRV		**15 943**	**3 536**	**12 407**	**13 871**	**3 061**	**10 810**

p = předpoklad k 30. 6. 2012.

1) Údaje k 31. 12. 2011.

2) Osy I, II, III, IV a V - vyplácené podpory.

3) V roce 2011 se vyplácely převážně žádosti podané v roce 2010, ale i některé z roku 2009 s různým směnným kurzem, který byl 26, 285 Kč/€ v roce 2009, 26,285 Kč/€ v roce 2010 a 25,088 Kč/€ v roce 2011).

4) Předmět, kritéria a výše plateb v příl. tab. 2.1/01 a podrobněji na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/.

5) Výdaje bez tzv. předfinancování z veřejné pokladní správy, tzn. jen výdaje na pozemkové úpravy, odsouhlasené SZIF k 31. 12. příslušného roku.

6) Na opatření v ose I "Seskupení producentů" nebyly v roce 2010 a 2011 poskytnuty žádné podpory.

7) Žádosti o dotaci v roce 2010 byly proplaceny za roky 2009 a 2010.

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Dittrichová, M. Svobodová (ÚZEI)

T2.1/02 - Podpory v rámci programu HRDP[1), 2), 3)] hrazené od roku 2008 z PRV (mil. Kč)

Účel	2010			2011		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Méně příznivé oblasti a oblasti s environmetálním omezením	0,009	0,002	0,007	0	0	0
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	52	13	39	41	10	31
Zakládání skupin výrobců	53	13	40	37	9	28
Lesnictví	21	4	17	26	5	21
Ekologické zemědělství	2	0	2	1	0	1
Ošetřování travních porostů	78	16	62	45	9	36
Zatravňování orné půdy	204	41	163	138	28	110
Tvorba travnatých pásů na svažitých půdách	0,778	0,156	0,622	0,341	0,068	0,273
Pěstování meziplodin	29	6	23	26	5	21
Podmáčené louky	1	0	1	0	0	0
Ptačí lokality na travních porostech	1	0	1	1	0	1
Biopásy	10	2	8	7	1	6
Integrovaná produkce	51	10	41	2	0	2
Celkem HRDP	**503**	**105**	**398**	**324**	**67**	**257**

1) Údaje k 31. 12. 2011.
2) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti podané i v letech předcházejících.
3) Předmět, kritéria a výše plateb viz přílohová tabulka 2.1/02 a podrobněji na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/.
Pramen: SZIF
Zpracoval: M. Dittrichová, M. Svobodová (ÚZEI)

Osa I je zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení rozvoje podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. V roce 2011 bylo prostřednictvím osy I vyplaceno 25,8 % celkových prostředků PRV ze zdrojů EAFRD.

Cílem osy II je zvýšení biologické rozmanitosti, ochrana vod a půdy a zmírnění dopadů klimatických změn. Z celkového objemu finančních prostředků vyplacených z PRV ze zdrojů EAFRD bylo na jejich splnění v roce 2011 použito 50,9 %. Většina opatření osy II je vázána na podmínky kontroly podmíněnosti (viz kap. 2.2). Pokračující opatření Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP) z období 2004-2006, hrazená od roku 2008 ze zdrojů PRV, jsou uvedena v tab. T2.1/02[10].

Osa III týkající se zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace aktivit venkova je zaměřena na tvorbu pracovních příležitostí a podporu využívání obnovitelných zdrojů energie, na růst kvality života na venkově a na vzdělávání. Na osu III bylo využito 15,3 % z celkových vyplacených prostředků EAFRD.

Osa IV-Leader je osou metodickou, při které je uplatňován princip „zdola-nahoru". Realizovány jsou dílčí projekty vybrané k realizaci strategického plánu LEADER na území vybrané místní akční skupiny.

V rámci osy V jsou poskytovány podpory na zajištění činností souvisejících s přípravou, řízením, monitoringem, hodnocením, šířením informací a kontrolními činnostmi ve vztahu k realizaci PRV a další akce v rámci zřízení a provozu Celostátní sítě pro venkov.

[10] *Financování opatření z Horizontálního plánu rozvoje venkova bylo ukončeno v roce 2008. V roce 2011 byly v rámci HRDP proplaceny dobíhající víceleté závazky ze zdrojů PRV.*

Celkem bylo v roce 2011 na opatření programů HRDP a PRV vynaloženo 14,2 mld. Kč, tj. o 13,7 % méně než v roce 2010.

2.1.2 Operační program Rybářství 2007-2013

V roce 2011 byl v ČR realizován již čtvrtým rokem Operační program Rybářství (OP Rybářství). Tento střednědobý programový dokument[11], na jehož základě je podporováno rybářství z Evropského rybářského fondu (EFF), slouží k prosazování cílů Společné rybářské politiky ES. OP Rybářství je rozdělen do tří prioritních os 2, 3 a 5. V České republice pokrývá tento projekt celé území, vyjma hlavního města Prahy.

Stanovená opatření OP Rybářství 2007-2013 jsou zaměřena na posílení konkurenceschopnosti, na udržení stávající produkce ryb a zachování současné úrovně zaměstnanosti v odvětví rybářství. Pro celé programovací období 2007-13 byly České republice vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 36,1 mil. €, z toho 75 % z fondu EFF (tj. 27,1 mil. €) a 25 % z národních veřejných zdrojů.

Prostřednictvím OP Rybářství je podporována modernizace a rozšíření zpracovatelských kapacit s cílem zvýšit přidanou hodnotu výrobků a zefektivnit výrobu. Projekt zároveň počítá s kompenzací produkčním rybářům, kteří budou na rybnících hospodařit šetrným způsobem vyhovujícím požadavkům ochrany přírody. Podpory OP Rybářství jsou směrovány do zarybňování vodních toků úhořem, na ověřování výsledků aplikovaného výzkumu a na zavádění nových technologií do rybářských podniků v rámci pilotních projektů. Část prostředků je směrována také do odborných vzdělávacích aktivit v rybářství.

Součástí OP Rybářství jsou rovněž marketingové a propagační aktivity, které směřují k posílení domácí poptávky po sladkovodních druzích ryb a výrobcích z nich. Tyto aktivity jsou realizovány prostřednictvím kampaně RYBA DOMÁCÍ. Celá strategie této propagační kampaně je koncipována na období 2008-2011 s výhledem do roku 2015 a objem finančních prostředků pro ni určených představuje sumu 150 mil. Kč bez DPH.

V roce 2011 byla v rámci OP Rybářství spuštěna další čtyři kola (tj. osmé až jedenácté) žádostí o dotace z OP Rybářství. V únoru 2011 bylo vyhlášeno osmé kolo zaměřené na produktivní investice do akvakultury a investice do zpracování a uvádění rybích produktů na trh v rámci prioritní osy 2 (opatření 2.1. a 2.4.) a dále u prioritní osy 3 zaměřené na společné činnosti, podporu a rozvoj nových trhů a propagační kampaně v rámci opatření 3.1. a) a 3.3. b).

---

[11] *OP Rybářství byl vypracován na základě nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 o Evropském rybářském fondu (EFF) a nařízení Komise (ES) č. 498/2007, kterým se stanovují prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 o EFF a byl EK schválen 11. 12. 2007.*

Na přelomu března a dubna 2011 bylo vyhlášeno deváté kolo žádostí o dotace v rámci prioritní osy 2 na opatření 2.2. a) zaměřené na ochranu vodního prostředí. V červnu proběhlo desáté kolo v rámci prioritní osy 3 opatření 3.2. směrované na ochranu a rozvoj vodních živočichů. V říjnu 2011 pak bylo spuštěno jedenácté kolo prioritní osy 3 zaměřené na společné činnosti, podporu a rozvoj nových trhů a propagační kampaně v rámci opatření 3.1. a) a 3.3. b) a opatření 3.4. Pilotní projekty.

Celkem bylo v roce 2011 žadatelům o dotaci z OP Rybářství v rámci prioritních os 2, 3 a 5 vyplaceno 217,6 mil. Kč, z toho v rámci prioritní osy 2 dosahoval podíl 50,4 % a podíl prioritní osy 3 byl 48,2 % (tab. T2.1/03).

Celkový objem vyplacených podpor z OP Rybářství za období 2008 až 2011 dosahoval 407,8 mil. Kč, z toho největší částka byla vyplacena v prioritní ose 2 na opatření 2.1., kam bylo směrováno 213,5 mil. Kč (tj. 52,4 % z celkové sumy).

T2.1/03 - Přehled čerpání finančních prostředků z OP Rybářství (mil. Kč)

Priorita/Opatření	2010			2011		
	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem
2.1. Opatření pro produktivní investice do akvakultury	73,5	24,5	98,0	74,7	24,9	99,6
2.2 Opatření na ochranu životního prostředí	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3 Opatření v oblasti zdraví zvířat						
2.4. Investice do zpracování a uvádění na trh	9,9	3,3	13,2	7,5	2,5	10,0
Celkem prioritní osa 2	**83,4**	**27,8**	**111,2**	**82,2**	**27,4**	**109,6**
3.1. Společné činnosti	0,2	0,1	0,3	0,4	0,1	0,5
3.2 Opatření na ochranu a rozvoj vodních živočichů a rostlin	0,0	0,0	0,0	9,2	3,1	12,3
3.3. Podpora a rozvoj nových trhů a propagační kampaně	44,6	14,9	59,5	61,3	20,4	81,7
3.4 Pilotní projekty	0,0	0,0	0,0	7,8	2,6	10,4
Celkem prioritní osa 3	**44,8**	**15,0**	**59,8**	**78,7**	**26,2**	**104,9**
Prioritní osa 5 - Technická pomoc	**1,3**	**0,4**	**1,7**	**2,3**	**0,8**	**3,1**
OP RYBÁŘSTVÍ CELKEM	**129,5**	**43,2**	**172,7**	**163,2**	**54,4**	**217,6**

1) Přehled čerpání finančních prostředků z OP Rybářství se liší ve vykazování závěrečného účtu z důvodu nezahrnutí etapových projektů v jednotlivých letech.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.2 Přímé platby

Přímé platby náleží k nejvýznamnější kategorii podpor, které jsou poskytovány českému zemědělství po vstupu ČR do EU. V naprosté většině jsou tyto platby poskytovány na hektar obhospodařované zemědělské půdy evidované v rámci LPIS a jsou vypláceny ze zdrojů EU v systému SAPS (zjednodušený systém plateb plně oddělených od produkce).

V roce 2009 vydala EK nařízení Rady (ES) č. 73/2009, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce a kterým se mění nařízení (ES) č. 1290/2005, (ES) č. 247/2006, (ES) č. 378/2007 a zrušuje nařízení (ES) č. 1782/2003.

V roce 2009 dosáhla výše plateb pro ČR v rámci SAPS 60% úrovně plateb poskytovaných v EU 15, v roce 2010 se její úroveň zvýšila na 70 %, a v roce 2011 dosáhla 80 %. Od roku 2006 je součástí přímých plateb oddělená platba za cukr a od roku 2008 také oddělená platba na rajčata. Od roku 2010 je poskytována zemědělským podnikům zvláštní podpora na krávy s tržní produkcí mléka. Na všechny tyto uvedené druhy plateb se však nevztahuje systém postupného zvyšování (*phasing-in*), a proto k nim nelze vyplácet národní doplňkové platby (Top-Up).

Souběžně se SAPS byla novým členským zemím vyjednána možnost dorovnávat přímé podpory z vlastních národních zdrojů (národní doplňkové platby k přímým platbám, tzv. Top-Up). Přístupová smlouva a nové nařízení Rady (ES) č. 73/2009, v platném znění, umožňují dorovnávat přímé podpory z národních zdrojů o max. 30 % unijní sazby. Pro většinu podporovaných komodit v ČR bylo stanoveno pro roky 2010 a 2011 dorovnání do výše sazby přímých plateb zemí EU 15 následovně: v roce 2010 bylo možno v rámci plateb Top-Up dorovnávat do 30 % unijních sazeb a v roce 2011 do 20 %.

K přímým platbám jsou zařazeny také podpory vybraných komodit, schválené EU jako národní podpory (state aid), financované ze zdrojů ČR. Tyto podpory se poskytují podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb. o zemědělství („Zásady“).

2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU

Jednotná platba na plochu (SAPS)

Na rok 2010 byl v rámci SAPS celkový příjem plateb ze zdrojů EU pro ČR určen ve výši 580,318 mil. €, což při stanoveném kurzu 24,600 Kč/€ představovalo výslednou částku 14 276,8 mil. Kč a platbu na hektar zemědělské půdy 4 060,80 Kč. Celkem byla zemědělským podnikům prostřednictvím SZIF z nároků roku 2010 na výměru 3 516,8 tis. ha z. p. u 25 891 žádostí vyplacena částka 14 276,4 mil. Kč.

Na rok 2011 byl v rámci SAPS celkový příjem plateb ze zdrojů EU pro ČR určen ve výši 667,36 mil. €, což při stanoveném kurzu 24,754 Kč/€ představovalo výslednou částku 16 519,8 mil. Kč a platbu na hektar zemědělské půdy 4 686,50 Kč. Celkem bylo SZIF na tuto podporu podáno 26 866 žádostí na výměru 3 525,0 tis. ha z. p. v celkovém finančním objemu 16 519,8 mil. Kč.

Oddělená platba za cukr (SSP)

Oddělená platba za cukr je formou podpory, která má částečně kompenzovat pěstitelům cukrovky ztráty příjmů způsobené postupným snižováním garantované (minimální) ceny cukrové řepy v období reformy SOT v odvětví cukru.

Sazba oddělené platby za cukr byla pro hospodářský rok 2009/10 v ČR stanovena podle nařízení vlády č. 45/2007 Sb. ve znění pozdějších předpisů, o stanovení některých podmínek poskytování oddělené platby za cukr pěstitelům cukrové řepy, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2010 bylo SZIF kladně vyřízeno a proplaceno 823 žádostí na množství 3 186,1 tis. t cukrové řepy v přepočtu na standardní 16% cukernatost a vyplacena suma 1 088,1 mil. Kč.

Na rok 2011 byla pěstitelům řepy přiznána částka 44,25 mil. € (tj. 1 095,2 mil. Kč). Přidělená suma se vztahovala na produkci 3 187 tis. t cukrové řepy přepočítané na standardní 16% cukernatost a sazba na 1 t cukrové řepy přepočítané na standardní 16% cukernatost dosáhla 343,60 Kč/t (při stanoveném směnném kurzu 24,754 Kč/€).

Oddělená platba za rajčata (STP)

Od roku 2008 mohou pěstitelé rajčat v ČR čerpat podporu v rámci opatření Oddělené platby za rajčata (STP). Podmínkou pro poskytnutí této platby je přiznání dotace SAPS a uzavření smlouvy producenta na dodávku rajčat s organizací producentů ovoce a zeleniny se sídlem v ČR.

Na rok 2010 byla pěstitelům rajčat v rámci STP vyčleněna částka 414 tis. €. Sazba oddělené platby za rajčata v ČR byla pro rok 2010 stanovena podle nařízení vlády č. 95/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování oddělené platby za rajčata určená ke zpracování, a představovala sazbu 853,67 Kč/t. V roce 2010 byla celkem proplacena 14 žadatelům na množství 11,9 tis. t rajčat částka 10,2 mil. Kč.

Na rok 2011 byla pěstitelům rajčat v rámci STP vyčleněna částka 414 tis. € (tj. 10,2 mil. Kč), což představovalo na 1 t rajčat částku 859,0 Kč. V roce 2011 bylo celkem podáno 14 žádostí na množství 11,9 tis. t rajčat.

Platba na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka

Od roku 2010 je vyplácena chovatelům dojných krav zvláštní podpora. ČR se v důsledku ekonomické krize, která se v zemědělském odvětví dotkla především sektoru mléka a mléčných výrobků, rozhodla plně využít možností daných ustanovením článků 68-72 nařízení Rady č. 73/2009 a poskytnout zvláštní podporu na krávy s tržní produkcí mléka. Platba byla poskytnuta žadateli na celkový počet VDJ krav s tržní produkcí mléka chovaných na hospodářství ke dni 31. března daného kalendářního roku. Podmínkou poskytnutí plateb žadateli bylo, aby podíl příjmů a výnosů za celkové prodané mléko na celkových příjmech nebo výnosech ze zemědělské výroby za kalendářní rok převyšoval nebo byl roven 15 %. Plná sazba byla vyplácena žadateli v případě, že tento podíl byl vyšší nebo roven 30 %, poloviční sazbu obdržel žadatel při podílu vyšším nebo rovném 15 % a nižším než 30 %. Tyto prostředky jsou hrazeny ze zdrojů EU.

V roce 2010 bylo 2 093 žadatelům o tuto formu podpory na 369,5 tis. VDJ proplaceno 780,8 mil. Kč. V roce 2011 bylo, obdobně jako v roce 2010, možno opět čerpat podporu na

krávy chované v systému s tržní produkcí mléka. Celkem bylo podáno na SZIF 2 015 žádostí na 364,8 tis. VDJ v částce 788 mil. Kč.

2.2.2 Národní doplňkové platby

V souladu s Přístupovou smlouvou EU má Česká republika možnost dorovnávat přímé platby z vlastních zdrojů formou národních doplňkových plateb. Tyto platby jsou poskytované k jednotné platbě na plochu (SAPS). Na základě vodítek a zásad Evropské komise z roku 2007 bylo rozhodnuto o částečném oddělení některých plateb od produkce.

V roce 2010 byly národní doplňkové platby ze zdrojů ČR vypláceny podle nařízení vlády v období od 1. 12. 2010 do 30. 6. 2011. V rámci národní doplňkové platby byla SZIF zemědělským podnikům proplacena na základě přiznaných žádostí celková částka 3 561,3 mil. Kč[12].

Pro rok 2011 byly podmínky vyplácení pro jednotlivé komodity shodné s rokem 2010 a byly stanoveny opět pro tzv. couplované i decouplované komodity. V meziročním porovnání došlo v roce 2011 v důsledku rozpočtových omezení ke zrušení podpory na zemědělskou půdu. Subvence byla směrována pro následující sektory:

- v rámci plateb oddělených od produkce (decoupling) bylo možno žádat o podpory na skot, ovce, kozy (tj. platba na přežvýkavce), chmel a brambory pro výrobu škrobu;
- v rámci plateb vázaných na produkci (coupling) byly podpory směrovány na brambory pro výrobu škrobu, na chov krav bez tržní produkce mléka, na chov ovcí a koz.

Na národní doplňkové platby pro rok 2011 bylo na SZIF podáno celkem 19 154 žádostí a požadována částka 1 229,1 mil. Kč[13] Nejvyšší počet žadatelů byl evidován o platbu na chov přežvýkavců, kdy SZIF evidoval 10 194 žadatelů na 1 011,6 tis. VDJ v celkové částce 921,4 mil. Kč. Tato platba představuje 75% podíl z celkové částky národních doplňkových plateb pro rok 2011. Výplata plateb z nároků roku 2011 probíhá v období od 1. 12. 2011 do 30. 6. 2012.

2.2.3 Ostatní přímé platby

Ostatní přímé platby na vybrané zemědělské komodity byly žadatelům vypláceny z národních zdrojů v rámci dotačních programů stanovených v „Zásadách“ na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. V roce 2011 se tyto podpory týkaly pouze dotačního programu 1.D – Podpora včelařství. Výše dotace na jedno zazimované včelstvo byla stanovena na 180 Kč. V roce 2011 byl celkem touto formou podpořen chov 563,7 tis. včelstev v celkové částce 54,9 mil. Kč, což představovalo skutečně vyplacenou subvenci na jedno včelstvo 97,50 Kč (v roce 2010 to bylo 133 Kč).

---

[12] *Národní doplňkové platby 2010 bez doplatku přímých plateb pěstitelům brambor.*

[13] *Národní doplňkové platby 2011 bez doplatku přímých plateb pěstitelům brambor.*

T2.2/01 - Přímé a ostatní platby zemědělským podnikům (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2010			2011[p]		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Platby EU								
Přímé platby - systém jednotné platby na plochu (SAPS)	2010, 2011 podle NR č. 73/2009, NV č. 47/2007 Sb. NV č. 48/2007 Sb.	Základní sazba na 1 ha z. p.: přidělený národní limit (Kč)/celkový souhrn ohlášené z. p.(ha): 2010: 580,318 mil. €, tj.165,07 €/ha x 24,600 Kč/€ = 4 060,80 Kč/ha 2011: 667,365 mil. € x 24,754 Kč/€ = 16 520 mil. Kč, tj. 4 686,50 Kč/ha	14 276	0	14 276	16 520	0	16 520
Oddělená platba za cukr (SSP)	2010, 2011: podle NV č. 45/2007 Sb.	2010: 44,25 mil. € x 24,600 Kč/€ = 1 088,5 mil. Kč, sazba 341,65 Kč/t cukrové řepy při standardní 16% cukernatosti 2011: 44,25 mil. € x 24,754 Kč/€ = 1 095,2 mil. Kč, sazba 343,60 Kč/t cukrové řepy při standardní 16% cukernatost	1 088	0	1 088	1 095	0	1 095
Oddělená platba za rajčata	2010, 2011: podle NV č. 95/2008 Sb.	2010: 414 tis. € x 24,600 Kč/€ = 10,18 mil. Kč sazba 853,67 Kč/t rajčat 2011: 414 tis. € x 24,754 Kč/€ = 10,25 mil. Kč sazba 859,0 Kč/t rajčat	10	0	10	10	0	10
Podpora krav v systému tržní produkce mléka	2010, 2011: podle NR č. 73/2009 čl. 68-72, NK č. 1120/2009 NK č. 1122/2009 NV č. 87/2010 Sb.	2010: Podpora žadateli, který chová krávy v systému s tržní produkcí mléka (dojnice) na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci ke dni 31. března kalendářního roku, platba 2 444,40 Kč/VDJ dojnice 2011: dtto platba 2 370,90 Kč/VDJ dojnice	781	0	781	788	0	788
Celkem platby EU			**16 155**	**0**	**16 155**	**18 413**	**0**	**18 413**
Národní doplňkové platby								
Platby na zemědělskou půdu	2010: podle NR č. 79/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb.	2010: 514,10 Kč/ha na plochu zemědělské půdy 2011: nevypláceno	1 808	1 808	0	0	0	0
Podpora chmele	2010, 2011: podle NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb.	2010: chmel - decouplovaný 8 126,80 Kč/ha, vyplácená na ha chmelnice za historické období, tj. k 31. 3. 2007 2011: dtto chmel - decouplovaný 7 540,90 Kč/ha	45	45	0	42	42	0
Podpora chovu přežvýkavců	2010, 2011: podle NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb.	2010: 1 310,10 Kč/VDJ (1 014 510 VDJ) na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci podle plemen. zákona 2011: 910,80 Kč/VDJ (1 011 590 VDJ) na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci podle plemen. zákona	1 327	1 327	0	921	921	0
Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka	2010, 2011: podle NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb.	2010: 2 119,60 Kč/VDJ (163 697 VDJ) krávy BTPM, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona o počtu krav BTPM, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku 2011: dtto 1 393,80 Kč/VDJ (172 620 VDJ)	347	347	0	241	241	0
Podpora chovu ovcí a koz	2010, 2011: podle NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb.	2010: platba 1 000,00 Kč/VDJ ovcí, popřípadě koz, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona prokazující stav ovcí, popřípadě koz, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku 2011: dtto platba 650,80 Kč/VDJ ovcí, popřípadě koz	18	18	0	12	12	0
Platby pěstitelům brambor[1)]	2010, 2011: podle NR č. 73/2009 Sb., NV č. 112/2008 Sb.	2010: doplňková národní platba pěstitelům brambor určených k výrobě škrobu pro hospodářský rok 2010/2011 1 631,20 Kč/t - bramborový škrob - couplovaný 465,30 Kč/t - bramborový škrob - decouplovaný 2011: doplňková národní platba pěstitelům brambor určených k výrobě škrobu pro hospodářský rok 2011/2012 1 641,40 Kč/t - bramborový škrob - couplovaný 378,80 Kč/t - bramborový škrob - decouplovaný	68	68	0	70	70	0
Celkem národní doplňkové platby			**3 614**	**3 614**	**0**	**1 286**	**1 286**	**0**
Ostatní přímé platby (z dotací MZe)								
Podpora včelařství	2010, 2011: Dotační program 1.D	Podpora včelařství, platby prostřednictvím Českého svazu včelařů 2010, 2011: platba 180 Kč na 1 zazimované včelstvo	70	70	0	55	55	0
Celkem podpory vybraných komodit			**70**	**70**	**0**	**55**	**55**	**0**
Celkem			**19 839**	**3 684**	**16 155**	**19 754**	**1 341**	**18 413**

p = předpoklad k 30. 6. 2012.

1) Platba pěstitelům brambor zahrnuje rovněž doplatek přímé platby pěstitelům brambor v rámci SOT: 2010 - 52,6 mil. Kč, 2011 - 57,1 mil. Kč.

Pramen: podklady MZe; SZIF; a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová

2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)

Systém Kontroly podmíněnosti byl v České republice v roce 2011 používán třetím rokem. Hlavním cílem systému je zavedení standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC) a Povinných požadavků na hospodaření (SMR), které přispějí k řešení negativních dopadů zemědělství na krajinu a životní prostředí. Zejména jde o řešení problémů eroze půdy, ochranu chráněných přírodních lokalit, používání zásad správné zemědělské praxe při zemědělské činnosti, dostatečnou evidenci zvířat a v roce 2011

přibyly požadavky v oblastech sledování bezpečnosti potravin a dodržování ohlašování nebezpečných nákaz.

Výplata přímých plateb, některých podpor z osy II Programu rozvoje venkova (PRV) a vybraných podpor v rámci společné organizace trhu s vínem (SOT) je podmíněna plněním stanovených standardů a požadavků na hospodaření. V případě, že žadatel o dotace tyto podmínky nedodrží, může mu být výplata vybraných využívaných dotací snížena, nebo v nejkrajnějším případě neposkytnuta. V roce 2011 byl rozšířen okruh spolupracujících kontrolních organizací vzhledem k nově zavedeným požadavkům v oblasti bezpečnosti potravin a ohlašování nákaz o Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci (SZPI) a Státní veterinární správu (SVS ČR) včetně Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv (ÚSKVBL) na celkový počet 8 organizací.

Pro rok 2011 byly na základě metody náhodného výběru a na základě analýzy rizik provedeny kontroly na místě v rámci AEO u 760 zemědělských subjektů o celkové výměře 89 138,26 ha, z nichž u 454 byly zjištěny nedostatky.

V rámci kontrol dodržování standardů GAEC a požadavků SMR bylo provedeno celkem 4 032 kontrol, z toho bylo zjištěno porušení v 47 případech, tzn. u 98,8 % kontrol nedošlo k porušení podmínek Cross Compliance, což znamenalo proti roku 2010 mírné zlepšení.

Podrobnější výsledky kontrol obsahují tab. T2.2/02-04.

Suma krácení přímých plateb za rok 2011 činí 6 258 508,89 Kč. Suma krácení plateb pro žádosti rozvoje venkova (LFA + AEO) činí 1 943 101,41 Kč. Nejvíce sankcí bylo uděleno v obou skupinách plateb za porušení standardu Dobrého zemědělského a environmentálního stavu GAEC 8 – změna kultury travní porost na ornou půdu (tzv. rozorání) a dále pak za porušení Povinných požadavků na hospodaření SMR 7 a SMR 8 (Označování hospodářských zvířat). Nejedná se o konečné částky sankcí za rok 2011, v řešení je stále řada odvolání a vratek, takže celková suma bude ještě vyšší.

T2.2/02 - Přehled kontrol GAEC[1)], SMR[2)] za rok 2011[3)]

	Ukazatel	Počet kontrol celkem	Neporušeno	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení	Porušované požadavky	Zmařená kontrola
Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC)		561	535	26		0
GAEC 1					0	
GAEC 2					8x	
GAEC 3					1x	
GAEC 4					0	
GAEC 5					0	
GAEC 6					1x	
GAEC 7					0	
GAEC 8					11x	
GAEC 9					8x	
GAEC 10					0	
Povinné požadavky na hospodaření (SMR)						
Oblast Životní prostředí						
1	Ochrana ptáků	185	185	0		0
2	Ochrana podzemních vod	276	270	6	SMR 2/1, 2/2, 2/3, 2/4	0
3	Kalová směrnice	276	275	1	SMR 3/5	0
4	Nitrátová směrnice	148	148	0		0
5	Ochrana stanovišť	85	85	0		0
5a	Minimální požadavky pro použití hnojiv v rámci agroenvironmentálních opatření	124	123	1	5a/AEO 5	0
Oblast Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin						
6	Evidence prasat	53	53	0		0
7	Evidence skotu	119	115	4	SMR 7/2, 7/4	0
8	Evidence ovcí a koz	108	104	4	SMR 8/1, 8/3	0
8a	Minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin v rámci agroenvironmentálních opatření	125	124	1	8a/AEO 7	0
9	Uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh	269	266	3		0
10	Zákaz používání některých hormonálních látek v chovech zvířat	400	400	0		0
11	Požadavky potravinového práva	714	713	1	SMR 11/9	0
12	Pravidla pro tlumení BSE	281	281	0		0
13	Opatření pro tlumení slintavky a kulhavky	105	105	0		0
14	Opatření pro tlumení některých nákaz zvířat a vezikulární choroby prasat	100	100	0		0
15	Ustanovení týkající se tlumení katarální horečky ovcí	103	103	0		
CELKEM		**4 032**	**3 985**	**47**		**0**

1) GAEC - Good Agricultural and Environmental Conditions.

2) SMR - Statutory Managment Regulation.

3) Uzavřené kontroly ke dni 21. 3. 2012.

Pramen: MZe

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

T2.2/03 - Počet kontrol podle kontrolujících organizací

Instituce	Počet žadatelů ke kontrole	% vybraných žadatelů ke kontrole z celkového počtu žadatelů o dotace	Počet plánovaných kontrol	Počet provedených kontrol[1)]
SZIF	527	1,95	637	561
SRS	313	1,16	394	394
SVS	498	1,84	983	982
SZPI	263	0,97	270	261
ČIŽP	254	0,94	276	270
ČPI	273	1,01	288	280
ÚKZÚZ	624	2,31	1 284	1 284
CELKEM	**2 261**	**8,37**	**4 132**	**4 032**

1) Údaje k 21. 3. 2012.

Pramen: SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

T2.2/04 - Statistiky kontrol na místě u AEO[1)]

Rok	AEO HRDP/EAFRD	Počet kontrolovaných subjektů	Výměra kontrolovaných subjektů (ha)[2)]	Počet subjektů, u kterých byly zjištěny nedostatky
2010	**HRDP**	85	1 963,02	33
	EAFRD	720	84 655,22	434
	Celkem[3)]	755	86 618,24	449
2011	**EAFRD**	760	89 138,26	454

1) Tabulka obsahuje data za opatření AEO/HRDP/EAFRD pro subjekty s podanou žádostí v roce 2010 a 2011.

2) Výměra kontrolovaných subjektů (ha) = zjištěná kontrolovaná výměra při KNM u všech půdních bloků/dílů půdních bloků subjektu pro opatření AEO/HRDP/EAFRD.

3) Jeden subjekt mohl být účasten jak v opatřeních HRDP, tak i v EAFRD.

Pramen: SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

2.3 Národní podpory a opatření

Přehled vyplacených národních podpor (mimo národní doplňkové platby a ostatní přímé platby) v období 2010-2011 je uveden v tab. T2.3/01. Tyto platby zahrnují rovněž 65 mil. Kč vyplacených dotací na konzervaci a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů, kterými se plní mezinárodní závazky ČR (sdělení MZV č. 134/1999 Sb., o sjednání Úmluvy o biologické rozmanitosti a Mezinárodní úmluvy o rostlinných genetických zdrojích pro výživu a zemědělství FAO) a požadavky 2 zákonů (č. 148/2003 Sb. a č. 154/2000 Sb.).

T2.3/01 - Národní podpory a opatření (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2010	2011[p]
Dotace MZe			**987**	**1 128**
Zlepšování kvality produkce	2010, 2011: Dotační program 1.I.	Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích a vinicích.	20	19
Dotace na restrukturalizaci ovocných sadů	2010, 2011: Dotační program 1.R.	Restrukturalizace ovocných sadů, resp. zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce.	60	50
Udržování a zlepšování genetického potenciálu	2010, 2011: Dotační programy 2.A, 5 a 6	Dotace na investice a provoz při udržování a zlepšování genetického potenciálu hospodářských zvířat a rostlin, včetně „Národního programu ochrany biodiverzity“, podpora ZH Písek a Tlumačov.	323	271
Ozdravování polních a speciálních plodin	2010, 2011: Dotační program 3	Podpora zvýšení kvality rostlinné produkce náhradou chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob.	149	92
Nákazový fond	2010, 2011: Dotační program 8	Úhrada odstraňování kadáverů, ozdravovací program skotu (IBR), ozdravení chovu prasat, prevence v chovech drůbeže.	161	444
Podpora poradenství a vzdělávání	2010, 2011: Dotační program 9	Podpora poradenství a vzdělávání dospělých organizovaného MZe za spoluúčasti Agrární komory a ostatních profesních organizací zemědělců.	69	40
Integrace nevládních organizací	2010, 2011: Dotační program 10.D, E	Podpora evropské integrace nevládních organizací.	25	21
Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu	2010, 2011: Dotační program 13	Dotace do 40 % přijatelných nákladů na projekt, max. do 10 mil. Kč na každý jednotlivý projekt a subjekt.	180	121
Mimoprodukční funkce rybníků	2010, 2011: Dotační program 15	Částečná kompenzace újmy rybářským subjektům za mimoprodukční funkce rybníků.	0	70
Ostatní výdaje MZe			**2 141**	**1 795**
Odbahňování rybníků	Zásady MZe č. j. 3553/2001-6000 a rozpočtová opatření (včetně odstranění škod po povodních)	Daňový doklad o vytěžení sedimentu.	531	520
Ochrana lesních porostů	Platby podle NV č. 505/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů	Ochrana lesních porostů: žádost vlastníka půdy, dotace na hektar lesního porostu.	1	1
Povodně 2009, 2010	2009, 2010: Zmírnění škod způsobených povodněmi na základě usnesení vlády č. 670 ze dne 31. 5. 2006	Kompenzace podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na zmírnění škod na polních kulturách a zvěři, způsobených povodněmi 2006, 2007 a 2009.	390	108
Výdaje na výzkum	Výdaje MZe + NAZV + GA ČR a programy dalších rezortů + mezinárodní granty	Výběrová řízení na výzkumné granty. Institucionální příspěvky.	832	808
Servisní činnosti pro MZe	Rozpočet MZe	Výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (vč. NH Kladruby n/Labem).	238	257
Výdaje na majetkovou újmu	Rozpočet MZe	Náhrady podle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů. Náhrady v důsledku veterinárních opatření.	99	53
Kontrola ekologického zemědělství	Výdaje MZe	Výdaje na kontrolní systém ekologického zemědělství.	4	4
Příspěvek Vinařskému fondu	Výdaje MZe	Národní podpora	40	36
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	6	8
Dotace PGRLF			**826**	**970**
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - zemědělství	Podpory úvěrů na investice v rámci současně platných programů Zemědělec a Půda	Příjemce podpory je zemědělským podnikatelem, je zemědělským prvovýrobcem, dosahuje stanovených příjmů ze zemědělské prvovýroby a je malým či středním podnikem.	485	457
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - potravinářský průmysl	Podpory úvěrů na investice v rámci dobíhajících programů Zpracovatel, Odbytová organizace, Hygiena	Příjemcem podpory je zpracovatel zemědělských produktů, jeho spotřeba domácích zemědělských výrobků přesahuje 70 % celkových nákladů na suroviny.	6	3
Subvence úroků z neinvestičních úvěrů vyplácené PGRLF	Podpory neinvestičních úvěrů v rámci dobíhajících programů Provoz, LFA, Lesy, Služby	Příjemcem podpory je podnikatel v oblasti zemědělství, lesnického či vodního hospodářství. Další kritéria: např. hospodaření na půdě v oblastech LFA.	1	0
Subvence úroků provozních protikrizových programů	Podpory provozních úvěrů v rámci protikrizových programů PROVOZ, ZPRACOVATEL-Provoz, Podpora krátkodobého financování, Podpora nákupu půdy	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel nebo zpracovatel zemědělských produktů.	28	51
Podpora zemědělského pojištění vyplácená PGRLF	Dotace PGRLF na pojištění plodin a hospodářských zvířat	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel, má příjmy ze zemědělské prvovýroby, je malým či středním podnikem.	306	459
Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů[1)]			**3 870**	**3 909**
Podpory cenového zvýhodnění záruk, zvýhodněných úvěrů a příspěvků na úhradu úroků z bankovních úvěrů	Programy ČMZRB pro malé a střední podnikání - potravinářský průmysl	Nezemědělské podniky do 249 zaměstnanců, podnikatelský záměr akceptovaný bankou, odsouhlasený ČMZRB, realizace záměru v ČR.	27	30
Řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty	Vratka spotřební daně	Vratka spotřební daně .	1 679	1 823
Daňové úlevy pro malé nezávislé pivovary			90	80
Výdaje na monitoring cizorodých látek	Výdaje ČZPI, SVS ČR, SRS, ÚKZÚZ, ZVHS	Výdaje státních kontrolních institucí na tuto činnost (kontrola u výrobců) a výdaje spojené s BSE.	159	160
Výdaje na propagaci	Výdaje SZIF (Marketingový fond)	Výdaje SZIF na propagaci v ČR (KLASA).	193	203
Subvence úroků u prodeje státní půdy	Výdaje PF ČR	Národní platby.	312	312
Výdaje na údržbu melioračních zařízení a zemědělské vodní toky	Výdaje na údržbu, opravy a provoz melioračních zařízení a zemědělských vodních toků	Výdaje MZe.	122	32
Programy MŽP	Programy MŽP, SFŽP ČR	Program „Revitalizace říčních systémů“ a „Program péče o krajinu“ (včetně výdajů pro ZVHS) atd.	75	80
Pozemkové úpravy	Výdaje MZe (pozemkových úřadů), vč. podpor na základě NV č. 1304/2006 Sb.	Výdaje na pozemkové úpravy.	817	847
Pozemkové úpravy	Výdaje PF ČR	Výdaje na pozemkové úpravy.	346	309
Pozemkové úpravy	Výdaje Ministerstva dopravy	Výdaje na pozemkové úpravy.	44	24
Pozemkové úpravy	Výdaje MŽP	Výdaje na pozemkové úpravy.	1	4
Ochranná pásma vodních zdrojů	Výdaje Povodí	Kompenzace za hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů.	5	5
Celkem			**7 824**	**7 802**

p = předpoklad.

1) Bez započtení úlev na spotřební daní u biopaliv ve výši 757 mil. Kč v roce 2010 a 1 042 mil. Kč v roce 2011.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: K. Trdlicová (ÚZEI)

Největší skupinu podpor představovaly dotační programy poskytované na základě „Zásad“. Další významnou skupinu podpor tvořily podpory poskytované prostřednictvím PGRLF (dotace úroků z úvěrů) především v rámci jeho investičních programů. Dále PGRLF poskytl značnou pomoc v rámci programu „Podpora pojištění“.

T2.3/02 - Podpory PGRLF, a. s., podle typu podniků a programů do 31. 12. 2011[1)]

Ukazatel	Počet žádostí		Výše podporovaných úvěrů		Garance úvěrů - závazek 1. 1. 1994-31. 12. 2011		Dotace úroků 1. 1. 1994-31. 12. 2011	
	podaných	schválených	1. 1. 1994-31. 12. 2011 (mil. Kč)	v roce 2011 (mil. Kč)	mil. Kč	%	závazek (mil. Kč)	vyplaceno (mil. Kč)
Podle typu organizace:								
SHR	16 208	15 063	25 004	2 065	6 129	24,51	5 058	4 404
s. r. o.	7 812	7 182	24 939	1 352	7 582	30,40	4 067	3 772
a. s.	9 468	8 994	54 119	1 945	12 119	22,39	7 848	7 452
ZD	8 851	8 472	32 396	1 212	7 957	24,56	5 330	5 049
ostatní	247	213	1 047	33	214	20,41	142	135
Podle typu programu:								
Provoz	8 598	8 212	28 636	0	7 283	25,43	2 521	2 525
Vyrovnání úrokového zatížení	1 068	1 030	4 660	0	1 718	36,86	87	87
K - Provoz	940	908	4 723	1 267	880	18,63	124	52
K - Zpracovatel-Provoz	140	125	3 157	530	783	24,79	49	20
K - PKF	6	2	28	0	26	91,68	2	1
K - Půda	302	288	495	256	0	0,00	35	6
LFA	419	411	809	0	720	89,00	59	59
Investice celkem	30 027	27 993	80 234	4 555	19 562	24,38	17 596	16 094
Zemědělec	8 579	7 781	31 182	0	16 010	51,34	10 190	10 208
I - Zemědělec	19 826	18 855	45 541	4 555	3 300	7,25	6 492	5 341
I - Zpracovatel	37	27	337	0	40	11,84	53	53
I - Odbytová organizace	10	6	206	0	68	32,90	36	35
I - Hygiena	27	19	546	0	144	26,40	113	113
I - Půda	1 548	1 305	2 422	0	0	0,00	712	344
Export	122	90	7 115	0	0	0,00	405	405
Lesy	71	61	294	0	52	17,82	45	47
Služby	536	475	3 782	0	2 781	73,53	1 249	1 242
Restituent	14	13	18	0	0	0,00	3	3
Nabyvatel	30	22	34	0	34	99,48	0	0
TOZ	212	196	544	0	163	29,94	0	0
Krmné obilí	101	98	2 975	0	0	0,00	270	270
Krajina[2)]	4 220	3 963	.	.	.	x	.	.
Mládí[2)]	6 264	5 897	.	.	.	x	.	.
Agroregion[2)]	1 841	1 702	.	.	.	x	.	.
Povodně[2)]	450	439	.	.	.	x	.	.
KPV[2)]	1	1	.	.	.	x	.	.
Skot[2)]	634	589	.	.	.	x	.	.
Celkem	**42 586**	**39 924**	**137 505**	**6 608**	**34 001**	**24,73**	**22 445**	**20 812**
Nesplacené úvěry k 31. 12. 2011	x	12 889	28 820	x	1 109	3,8	3 826	2 182

1) Údaje za rok 2011 jsou získány odpočtem stavu k 31. 12. 2010 (soubor r. 2010) a k 30. 11. 2011 (soubor r. 2011).
2) Tyto programy nejsou zahrnuty do součtu ČR celkem.
Pramen: PGRLF
Zpracoval: K.Trdlicová (ÚZEI)

V rámci ostatních národních podpor a opatření institucí resortu MZe a jiných resortů šlo v roce 2011 zejména o řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty, úvěrové výpomoci prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., a dále výdaje na tzv. obecné služby, především na výzkum, servisní činnosti, monitoring cizorodých látek, programy MŽP, pozemkové úpravy a další.

2.4 Podpory tržních cen

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců (formou subvencování vývozu, podpory soukromého skladování a jiných cenových podpor v rámci SOT a prostřednictvím celní ochrany), tak podpory cen spotřebitelů (např. formou subvencování školního mléka a ovoce). Srovnání prostředků vyplacených v rámci SOT v letech 2010 a 2011 uvádí tab. T2.4/01.

T2.4/01 - Výdaje na podporu cen (mil. Kč)

Komodita	2010			2011[p]		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Mléko						
Školní mléko	57,0	44,9	12,1	53,7	43,3	10,4
Zvláštní podpora trhu s mlékem	151,4	0,0	151,4	0,0	0,0	0,0
Subvence na vývoz	44,3	0,0	44,3	0,8	0,0	0,8
Jat. skot a hovězí maso - subvence na vývoz	4,2	0,0	4,2	16,7	0,0	16,7
Vepřové maso - podpora soukromého skladování	0,0	0,0	0,0	2,8	0,0	2,8
Vejce a drůbeží maso - subvence na vývoz	0,7	0,0	0,7	2,5	0,0	2,5
Brambory a pšenice - zpracování na škrob	16,8	0,0	16,8	14,7	0,0	14,7
Cukr a cukrovka - diverzifikace	0,4	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0
Sušená krmiva	22,9	0,0	22,9	21,3	0,0	21,3
Víno						
Restrukturalizace, přeměna vinic a vyklučení	79,1	0,0	79,1	72,0	0,0	72,0
Investice v rámci SOT vínem	23,2	0,0	23,2	32,8	0,0	32,8
Včelařské produkty - zlepšení výroby	56,4	28,2	28,2	61,2	30,6	30,6
Ovoce a zelenina						
Organizace producentů ovoce a zeleniny[1)]	51,9	4,0	47,9	64,0	4,2	59,8
Ovoce do škol	64,2	17,3	46,9	104,9	40,4	64,5
Len a konopí	1,1	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0
Zpracované výrobky - subvence na vývoz	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0
Celkem	**574,6**	**94,4**	**480,2**	**447,4**	**118,5**	**328,9**

p = předpoklad k 30. 6. 2012.
1) Včetně předběžně uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny.
Pramen: SZIF
Zpracoval: K. Trdlicová (ÚZEI)

Již v roce 2010 došlo k výraznému snížení exportních subvencí a tento trend pokračoval i v roce 2011. Lze zaznamenat znatelný pokles celkových výdajů na podpory cen poskytovaných ze zdrojů EU (oproti roku 2010 o třetinu), který se projevil i v celkovém poklesu výdajů na podpory cen (i přes podstatné zvýšení poskytovaných podpor ze zdrojů ČR i EU v rámci programu Ovoce do škol[14]).

Na podpory na restrukturalizaci a přeměnu vinic bylo z rozpočtu EU v roce 2011 vyplaceno 72,0 mil. Kč, prostředky EU na investice v rámci SOT s vínem představovaly oproti roku 2010 zvýšený objem 32,8 mil. Kč.

Po obnovení poskytování podpory na školní mléko ve školním roce 2009/10 byl i v roce 2011 ze zdrojů ČR vyplacen zhruba stejný objem prostředků (u celkového objemu vyplacených podpor na školní mléko došlo k mírnému poklesu).

V roce 2011 byla z prostředků EU opět poskytnuta podpora na vývoz živého skotu, a to ve značně vyšším objemu než v roce 2010 (16,7 mil. Kč proti 4,2 mil. Kč), naopak subvence na vývoz mléka v roce 2011 významně poklesly (0,8 mil. Kč oproti 44,3 mil. Kč).

[14] *Podpora dle nařízení vlády č. 478/2009 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na ovoce a zeleninu a výrobky z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních, nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, ve znění pozdějších předpisů a nařízení Komise (ES) č. 288/2009, ve znění pozdějších předpisů.*

Podpora včelařům, určená na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh, vyplacená v roce 2010 ve výši 56,4 mil. Kč (z toho 50 % z rozpočtu EU), se v roce 2011 zvýšila na 61,2 mil. Kč.

Celkově bylo v roce 2011 prostřednictvím SZIF v rámci SOT vyplaceno 20,0 mil. Kč subvencí na vývoz zemědělských a potravinářských výrobků, a to pouze na vývoz nezpracovaných výrobků (v roce 2010 bylo vyplaceno celkem 50,2 mil. Kč, v tom 49,2 mil. Kč představovaly subvence na vývoz nezpracovaných výrobků a 1,0 mil. Kč byly subvence na vývoz zpracovaných výrobků).

Navíc bylo na propagaci ekologického zemědělství a jeho produktů, spotřeby medu a spotřeby mléka v rámci SOT vyplaceno 9,4 mil. Kč, z toho 5,4 mil. Kč ze zdrojů EU.

V roce 2011 byly vyplaceny vývozní subvence na 125,0 t sušeného plnotučného mléka, 3 034,5 t hovězího masa, 2,3 mil. ks drůbeže a 47,8 mil. ks vajec. Byla také poskytnuta podpora (ze zdrojů EU) soukromého skladování vepřového masa (264 t).

3 ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA

Venkov, ať už je pojat tradičně jako menší obce (s méně než 2 000 obyvateli), či jako oblasti s významným podílem řídce osídleného území (převážně venkovské a přechodné regiony podle typologie OECD), vykazuje při srovnání s městy odlišnosti v ukazatelích jak demografického, tak ekonomického a sociálního charakteru. Některé ukazatele situace na trhu práce na venkově a ve městech se sice v období mezi dvěma SLDB srovnaly, zejm. v důsledku posílení negativních trendů ve městech (ekonomická aktivita, míra zaměstnanosti), jiné zůstávají pro venkov nadále nepříznivé. Na venkově je vyšší míra nezaměstnanosti (odhad registrované míry nezaměstnanosti v roce 2011 na venkově činí 9,0 % a ve městech 8,4 %), mezi městem a venkovem se po roce 2008 prohlubují rozdíly v možnostech uplatnění uchazečů o zaměstnání v pracovním procesu a příjmy venkovských domácností jsou setrvale nižší. Nepříznivá situace přitom přetrvává zejména v nejmenších obcích. Ekonomické výsledky krajů ČR (měřené HPH) se v roce 2010 zvýšily, převážně venkovský kraj Vysočina nevyjímaje. Venkovský prostor je podporován Společnou zemědělskou politikou EU v rámci jednotlivých opatření obsažených v PRV ČR, zaměřených jak na zvyšování konkurenceschopnosti zemědělsko-potravinářského odvětví, tak na rozvoj podnikání spojený s vytvářením nových pracovních míst na venkově. K posilování životaschopnosti venkova přispívá mj. rozvoj místních akčních skupin (LEADER) a Celostátní síť pro venkov.

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení

Základním metodickým nástrojem k vymezování venkova je typologie OECD[15] založená na podílu obyvatelstva žijícího na území s hustotou zalidnění menší než

[15] *Podle této metodiky jsou venkovské oblasti definovány na dvou úrovních. Na úrovni lokální (tj. obce) je venkov definován jakožto sídla s hustotou menší než 150 obyvatel/km^2. Na úrovni regionální pak definice vymezuje:*

- *převážně venkovské regiony (predominantly rural – PR), kde více než 50 % obyvatel regionu žije ve venkovských obcích;*
- *přechodné (střední) regiony (intermediate – IR), kde ve venkovských obcích žije 15-50 % obyvatel*

150 obyvatel/km^2. V ČR se tradičně užívá i typologie vymezující venkov jako obce do 2 000 obyvatel.

Venkov podle typologie OECD

K 1. 1. 2011 byl na úrovni NUTS 3 převážně venkovským regionem pouze kraj Vysočina a naopak převážně městským regionem pouze Hl. m. Praha. Ostatních 12 krajů se řadilo mezi přechodné regiony, zaujímající více než 90 % plochy ČR. Meziročně nedošlo prakticky k žádným změnám.

Na úrovni LAU 1 spadalo do kategorie venkovských regionů 20 okresů, zabíraly zhruba třetinu území ČR a na jejich území žilo necelých 16 % obyvatel ČR. Počet převážně městských regionů se meziročně snížil z 8 na 7, jejich podíl na území ČR klesl na 3,2 % a podíl na obyvatelstvu tvořil zhruba čtvrtinu. Počet přechodných regionů se zvýšil na 50, přičemž z hlediska podílu na území i obyvatelstvu zabíraly zhruba 60 % z celku.

Podrobnější přehled o regionech na úrovni NUTS 3 a LAU 1 k 1. 1. 2011 představuje tab. T3.1/01.

T3.1/01 - Zastoupení regionů podle typologie OECD na území ČR

Regiony podle OECD	Kraje (NUTS 3)			Okresy (LAU 1)		
	počet	podíl (%)		počet	podíl (%)	
		plocha	obyvatelstvo		plocha	obyvatelstvo
Převážně městské	1	0,6	11,9	7	3,2	25,2
Přechodné	12	90,8	83,2	50	63,0	59,0
Převážně venkovské	1	8,6	4,9	20	33,7	15,8
Celkem	14	100,0	100,0	77	100,0	100,0

Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2011, ČSÚ 2011
Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)

Na úrovni LAU 2 tvořilo venkovský prostor 5 393 obcí (obce s hustotou obyvatelstva nižší než 150 obyvatel/km^2). Představovaly 86,3 % z celkového počtu obcí v ČR a 81,8 % rozlohy státu, avšak žilo v nich pouze 29,5 % obyvatelstva. Městských obcí bylo 858 (13,7 % všech obcí, 18,2 % plochy ČR a 70,5 % obyvatel ČR). Ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku počet venkovských obcí poklesl o 15, ale celkový podíl obyvatelstva venkova se nezměnil.

Venkov podle tradičního vymezení v ČR

K 1. 1. 2011 tvořilo venkovský prostor ČR 5 579 obcí s méně než 2 000 obyvateli, což představovalo téměř 90 % všech obcí ČR a téměř 73 % rozlohy ČR. Žilo zde 26,6 %

regionu;

– *převážně městské regiony (predominantly urban – PU), kde ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel regionu.*

obyvatel státu. Ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku počet venkovských obcí poklesl o 2.

Dlouhodobé srovnání ukazuje, že ve venkovském prostoru ČR mírně roste absolutní počet obyvatel. Podíl venkovského obyvatelstva na celkové populaci se od SLDB v roce 2001 zvýšil o 0,5 p. b., přitom meziročně se zvýšil o 0,2 p. b. Naproti tomu se po celé sledované období trvale mírně snižuje počet venkovských obcí (zpravidla se zvýšením počtu obyvatel obcí přesunou do vyšších velikostních kategorií).

T3.1/02 - Počet venkovských obcí a obyvatel podle velikostních kategorií obcí v ČR ve vybraných letech

Populační velikost obce	2001		2005		2010		2011	
	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé
do 99	548	38 881	552	39 133	487	34 225	476	33 420
100-199	1 113	166 214	1 081	161 401	1 056	156 914	1 048	155 914
200-499	2 041	663 416	2 012	653 740	1 982	648 331	1 975	645 742
500-999	1 280	893 592	1 293	901 546	1 346	947 429	1 356	953 015
1 000-1 999	652	903 757	674	933 856	710	989 446	724	1 011 067
Celkem venkov	**5 634**	**2 665 860**	**5 612**	**2 689 676**	**5 581**	**2 776 345**	**5 579**	**2 799 158**
Celkem ČR	**6 258**	**10 230 060**	**6 248**	**10 220 577**	**6 250**	**10 506 813**	**6 251**	**10 532 770**
Podíl venkov/ČR (%)	**90,0**	**26,1**	**89,8**	**26,3**	**89,3**	**26,4**	**89,2**	**26,6**

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2002; Lexikon obcí ČR 2005, 2010, 2011, ČSÚ 2005, 2010, 2011
Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)

T3.1/03 - Tempo přírůstku počtu venkovských obcí a obyvatel podle velikostních kategorií obcí v ČR mezi roky 2001 a 2011 (%)

Populační velikost obce	Index 2011/2001	
	obce	obyvatelé
do 99	-13,1	-14,0
100-199	-5,8	-6,2
200-499	-3,2	-2,7
500-999	5,9	6,6
1 000-1 999	11,0	11,9
Celkem venkov	**-1,0**	**5,0**
Celkem ČR	**-0,1**	**3,0**

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2002; Lexikon obcí ČR 2011, ČSÚ 2011
Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)

V období 2001-2011 vzrostl celkový počet obyvatel venkova o 5 %, zatímco počet obyvatel v ČR se zvýšil o 3 %. Po celé období je však patrný rozdílný vývoj mezi velikostními kategoriemi venkovských obcí. Zatímco počet obcí nad 500 obyvatel i počet jejich obyvatel se zvyšuje, počet obcí do 500 obyvatel i počet jejich obyvatel naopak klesá. Souhrnně ve sledovaném období ubylo 5,5 % obcí do 500 obyvatel a počet jejich obyvatel klesl o 3,8 %. Trvale nepříznivá situace je v tomto směru především v obcích s méně než 200 obyvateli, což však souvisí s řadou dalších faktorů, zejména se vzdáleností obcí od center zaměstnanosti.

3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

Na základě údajů ČSÚ bylo v ČR k 31. 12. 2010[16] registrováno 2 637 551 podnikatelských subjektů, což je proti předchozímu roku nárůst o téměř 67 tisíc. V organizační struktuře národního hospodářství podle velikosti subjektů dominovaly stejně jako v předchozím roce podniky bez zaměstnanců[17] (89,5 %), následované mikropodniky[18] s podílem 8,3 % na celkovém počtu podniků. Z odvětví definovaných podle CZ-NACE byl nejvíce zastoupen obchod podílející se 25,4 % na všech činnostech, dále činnosti v oblasti vědecké a technické (12,7 %), průmysl celkem (12,4 %) a stavebnictví (12,2 %). Struktura podniků podle počtu zaměstnanců se v regionech proti roku 2009 výrazně nezměnila. V přechodných regionech převažují podniky bez zaměstnanců (89,7 %), stejně tak jako v převážně venkovském regionu Vysočina (89,3 %). Podniky bez zaměstnanců jsou dále následovány mikropodniky (představují 8,1 % podniků v přechodných regionech a 8,2 % podniků v kraji Vysočina) a malými podniky[19] (1,7 % v přechodných regionech a 1,8 % v kraji Vysočina). Z hlediska převažujících činností CZ-NACE představují v podnicích bez zaměstnanců a mikropodnicích shodně nejvyšší podíl činnosti v oblasti terciární sféry, tj. obchod včetně oprav (25,6 % u podniků bez zaměstnanců v přechodných regionech a 22,2 % v kraji Vysočina, resp. 23,7 % u mikropodniků v přechodných regionech a 22,3 % v kraji Vysočina) a průmysl (13,3 % u podniků bez zaměstnanců v přechodných regionech a 14,9 % v kraji Vysočina, resp. 12,8 % u mikropodniků v přechodných regionech a 14,4 % v kraji Vysočina). V případě malých, středních a velkých podniků je nejvíce zastoupen sekundární sektor.

Podle statistik ČSÚ dosáhla celková HPH v ČR v roce 2010 hodnoty 3 404,7 mld. Kč, došlo tedy ke zvýšení HPH o 146,8 mld. Kč v porovnání s předchozím rokem (v přechodných regionech došlo ke zvýšení o 109,7 mld. Kč na 2 391,7 mld. Kč, převážně venkovský region Vysočina zaznamenal zvýšení o 10,5 mld. Kč na 135,9 mld. Kč). V přechodných regionech se na tvorbě HPH nejvíce podílely Středočeský kraj (367,0 mld. Kč), Jihomoravský kraj (349,3 mld. Kč) a Moravskoslezský kraj (333,6 mld. Kč). Na tvorbě HPH se v těchto i v ostatních regionech nejvíce podílí služby následované průmyslem.

---

[16] *Nejaktuálnější dostupné údaje.*

[17] *Včetně bez udání počtu zaměstnanců.*

[18] *Na základě doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků je mikropodnik definován jako podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrat a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. €.*

[19] *Na základě nové definice malých a středních podniků, která platí od 1. 1. 2005 (§ 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku) je malý podnik definován jako podnik s 10-50 zaměstnanci, ročním obratem v rozmezí 2-10 mil. € nebo aktivy ve výši 2-10 mil. €.*

Podle ČSÚ činil počet zaměstnaných v ČR k 31. 12. 2010 celkem 4 885,2 tis. (pokles o 49,1 tis. oproti roku 2009), v přechodných regionech 3 990,3 tis. (pokles o 42,9 tis.) a v převážně venkovském regionu 238,2 tis. (pokles o 2,9 tis.). V přechodných regionech se nejvyšší počet zaměstnaných nacházel ve Středočeském kraji (602,2 tis.), Moravskoslezském kraji (543,5 tis.) a Jihomoravském kraji (531,8 tis.). Nejvíce pracujících v přechodných regionech bylo zaměstnáno ve zpracovatelském průmyslu (1 159,4 tis.), obchodě vč. oprav (471,6 tis.) a stavebnictví (386,2 tis.). Stejné pořadí lze zaznamenat i v kraji Vysočina.

Nejvíce mikropodniků v přechodných regionech (tab. T3.2/01) je registrováno v Jihomoravském kraji s počtem 21,50 podniků/1 tis. obyvatel kraje, Zlínském kraji s 18,61 podniků/1 tis. obyvatel kraje a Jihočeském kraji s 18,46 podniků/1 tis. obyvatel kraje. Naopak nejméně mikropodniků (15,75 podniků/1 tis. obyvatel kraje) se nachází v převážně venkovském regionu kraji Vysočina. Ve struktuře mikropodniků podle krajů a jejich převažující činnosti došlo proti předcházejícímu roku k poklesu jejich počtu v přepočtu na 1 tis. obyvatel téměř ve všech regionech.

T3.2/01 - Počet mikropodniků na 1 000 obyv. v krajích ČR k 31. 12. 2010

Převažující činnost CZ-NACE (vybrané činnosti)		Kraj / OECD klasifikace[1)]													
		PHA	STC	JHC	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK
		PU	IR	IR	IR	IR	IR	IR	IR	IR	PR	IR	IR	IR	IR
A	Zemědělství, lesnictví a rybářství	0,29	0,65	0,96	0,72	0,47	0,58	0,47	0,67	0,62	0,74	0,62	0,50	0,51	0,44
B-E	Průmysl celkem	2,38	2,08	2,31	2,21	1,99	1,89	2,94	2,51	2,53	2,36	2,90	2,36	3,07	2,12
F	Stavebnictví	2,66	1,72	1,94	1,59	1,62	1,93	1,73	1,52	1,52	1,42	1,99	1,67	1,61	1,81
G	Velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	10,94	4,52	3,93	4,03	3,94	3,74	4,36	4,64	4,25	3,66	5,47	4,08	4,68	4,43
H	Doprava a skladování	0,94	1,16	0,99	1,03	0,87	0,92	0,86	1,02	0,87	0,92	1,03	1,13	1,08	0,92
I	Ubytování, stravování a pohostinství	2,59	1,60	2,29	1,91	2,62	1,95	2,08	2,12	1,58	1,35	1,93	1,85	2,00	1,90
J	Informační a komunikační činnosti	1,55	0,30	0,28	0,31	0,21	0,22	0,26	0,30	0,29	0,17	0,46	0,29	0,33	0,27
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	0,31	0,09	0,15	0,15	0,11	0,11	0,09	0,11	0,14	0,18	0,17	0,13	0,18	0,19
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	3,86	0,75	0,58	0,50	0,94	0,59	0,63	0,54	0,38	0,32	1,08	0,45	0,46	0,55
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	6,04	1,55	1,88	1,62	1,52	1,52	1,64	1,65	1,58	1,24	2,71	1,59	1,66	1,74
N	Administrativní a podpůrné činnosti	1,05	0,31	0,32	0,27	0,42	0,33	0,28	0,29	0,26	0,19	0,38	0,26	0,27	0,28
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	0,02	0,65	0,62	0,59	0,25	0,22	0,29	0,54	0,65	0,97	0,38	0,37	0,32	0,10
P	Vzdělávání	0,41	0,38	0,29	0,28	0,31	0,27	0,36	0,37	0,46	0,37	0,43	0,42	0,36	0,25
Q	Zdravotní a sociální péče	1,86	1,28	1,61	1,63	1,63	1,53	1,58	1,72	1,51	1,61	1,66	1,75	1,80	1,63
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	0,57	0,28	0,29	0,27	0,32	0,28	0,37	0,37	0,28	0,24	0,31	0,30	0,27	0,28
Celkem		35,49	17,33	18,46	17,13	17,22	16,07	17,94	18,38	16,92	15,75	21,50	17,16	18,61	16,92

1) OECD klasifikace: PR = převážně venkovský region, IR = přechodný region, PU = převážně městský region.

Pramen: ČSÚ 2011

Zpracoval: E. Kozáková (ÚZEI)

V rozvinutých ekonomikách tvoří malé soukromé podniky významný inovační potenciál. Na jejich podporu v rámci PRV jsou zaměřena opatření spadající pod první prioritu Osy III (Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání obnovitelných zdrojů energie), jejímž cílem je vytvoření pracovních míst a zajištění vyšší příjmové úrovně obyvatel venkova, a to rozvojem a diverzifikací aktivit na venkově a podporou venkovské turistiky, a dále zajištění naplnění závazků ČR v oblasti využití obnovitelných zdrojů energie. Jedná se o Opatření III.1.1 – Diverzifikace činností nezemědělské povahy, Opatření III.1.2 – Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje a Opatření III.1.3 – Podpora cestovního ruchu[20]. Podle

[20] *Podpora cestovního ruchu je určena na vybudování pěších a lyžařských tras, vinařských stezek a hippostezek, výstavbu ubytovacích zařízení s malou kapacitou hostů, stravovacích zařízení, půjčoven sportovního vybavení a objektů a ploch pro sportovně rekreační vyžití.*

údajů SZIF bylo v roce 2011 v rámci Opatření III.1.1 přijato 255 žádostí a následně schváleno 135 žádostí. Proplacené prostředky v roce 2011 dosáhly výše 597 mil. Kč. Ve stejném období bylo v rámci Opatření III.1.2 přijato 1 056 žádostí, přičemž schváleno bylo 0 žádostí[21]. Proplaceno bylo v roce 2011 v tomto opatření 361 mil. Kč. V Opatření III.1.3 bylo v roce 2011 přijato 473 žádostí, schváleno 103 žádostí a proplacena byla částka ve výši 183 mil. Kč. U všech výše jmenovaných opatření se meziročně zvýšil počet přijatých žádostí, objem proplacených prostředků se navýšil pouze u opatření III.1.2 (tab. T3.2/02 a T3.2/03).

T3.2/02 - Počet přijatých žádostí a výše proplacených prostředků na schválené projekty v rámci Opatření III.1.1, III.1.2 a III.1.3 PRV

PRV Osa III	Počet přijatých žádostí		Proplacené prostředky (mil. Kč)	
	2010	2011	2010	2011
Priorita: Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání OZE				
III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy	176	255	650	597
III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	808	1 056	325	361
III.1.3 Podpora cestovního ruchu	374	473	246	183
Celkem	**1 358**	**1 784**	**1 221**	**1 141**

Pramen: MZe 2012
Zpracoval: E. Kozáková (ÚZEI)

Podle typů investic bylo v rámci Opatření III.1.1 nejvíce finančních prostředků alokováno do záměru a) diverzifikace činností nezemědělské povahy (326,9 mil. Kč, 77,2 % na celkové přiznané podpoře Opatření III.1.1). Následuje podpora záměru d) výstavby a modernizace zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv (70,2 mil. Kč, 16,6 % z Opatření III.1.1) a záměru c) podpora výstavby a modernizace kotelen a výtopen na biomasu včetně kombinované výroby tepla a elektřiny (26,4 mil. Kč, 6,2 % z Opatření III.1.1). Ke schválení projektů podaných v rámci záměru b) výstavba a modernizace bioplynové stanice došlo až v březnu 2012.

U Opatření III.1.3 byla převážná většina finančních prostředků (95,2 %) alokována na podporu ubytování a sportu. Celková schválená částka podpory v roce 2011 činila 380,8 mil. Kč na 86 žádostí. Podpora pěších tras, vinařských stezek a hippostezek se v roce 2011 podílela na celkové přiznané podpoře pro celé opatření 4,8 % (necelých 20 mil. Kč). Schváleno bylo v tomto záměru 17 žádostí. Oproti předchozímu roku se tak zvýšil poměr investovaných prostředků do podpory ubytování a sportu o téměř 5 % na úkor podpory projektů zaměřených na budování pěších tras, vinařských stezek a hippostezek.

[21] *K 19. 12. 2011 byl počet čekajících žádostí 1 056.*

T3.2/03 - Přehled schválených žádostí v roce 2011 v rámci Opatření III.1.1 a III.1.3 PRV[1)]

PRV Osa III	Počet žádostí	Schválená částka podpory (EU+CZ) (tis. Kč)
III.1.1.a	102	326 993,8
III.1.1.c	10	26 420,0
III.1.1.d	23	70 218,4
Celkem	135	423 632,2
III.1.3.a	17	19 262,5
III.1.3.b	86	380 810,7
Celkem	103	400 073,2

1) Stav k 31. 12. 2011 se může lišit z důvodu možných změn v průběhu administrace žádostí.

Pramen: SZIF 2012

Zpracoval: E. Kozáková (ÚZEI)

V rozvoji venkova hraje důležitou roli také konkurenceschopnost zemědělsko-potravinářského odvětví. K tomu přispívají opatření Osy I PRV, a to Opatření I.1.1 – Modernizace zemědělských podniků a Opatření I.1.3 – Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům. Počet schválených žádostí u Opatření I.1.1, jehož finanční prostředky směřují pouze do zemědělství, dosáhl v roce 2011 počtu 291 (pokles o 579 žádostí oproti počtu schválených žádostí v roce 2010). Počty schválených žádostí v rámci Opatření I.1.3 činil 172 schválených žádostí (nárůst o 25 žádostí oproti roku 2010).

3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 1. lednu 2011 v ČR existovalo 6 250 obcí. Venkovský prostor poskytuje příležitosti pro činnosti v oblasti rozvoje cestovního ruchu, služeb, využití a péči o přírodní zdroje a krajinu. Osa III PRV je zaměřená nejen na tvorbu pracovních příležitostí a podporu využívání OZE, ale také na zlepšení kvality života na venkově a na vzdělávání.

V Opatření III.2.1 (podpora vybavenosti venkova) nebyly v roce 2010 registrovány žádné nové projekty, byly pouze schvalovány žádosti z 8. kola, registrované již v roce 2009. Stejná situace nastala i u Opatření III.2.2 a III.3.1. V roce 2011 byly registrovány projekty pouze u Opatření III.2.1 (1 131 žádostí) a Opatření III.2.2 (284 žádostí). Čerpání finančních prostředků na schválené projekty ve vybraných opatřeních Osy III pokleslo ve srovnání s rokem 2010 u všech vybraných opatření, celkově bylo nižší o 889 mil. Kč (tab. T3.3/01).

Zlepšení kvality života na venkově je podporováno formou dvou opatření III.2.1 a III.2.2. Žadateli Opatření III.2.1 – Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby mohou být obce, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob a církve a jejich organizace. Projekty na výstavbu vodovodů, kanalizací a čistíren odpadních vod mohou být realizovány v obcích do 2 000 obyvatel, ostatní projekty v obcích do 500 obyvatel. Celkem bylo za rok 2011 vyplaceno 803 mil. Kč (pokles oproti předchozímu

roku o 955 mil. Kč). V roce 2011 bylo z přijatých žádostí v tomto opatření schváleno 0 projektů[22].

T3.3/01 - Počet přijatých žádostí a výše proplacených prostředků na schválené projekty v rámci Opatření III.2.1, III.2.2 a III.3.1 PRV

PRV Osa III	Počet přijatých žádostí		Proplacené prostředky (mil. Kč)	
	2010	2011	2010	2011
Priorita: Podmínky růstu a kvalita života na venkově				
III.2.1 Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	0	1 131	1 758	803
III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	0	284	217	158
Priorita: Vzdělávání				
III.3.1 Vzdělávání a informace	0	0	22	15
Celkem	**0**	**1 415**	**1 519**	**630**

Pramen: MZe 2012
Zpracoval: E. Kozáková (ÚZEI)

Opatření III.2.2 – Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova je určeno na vypracování studií obnovy a využití kulturního dědictví (kulturních památek, památkových rezervací, památkových zón, kulturních prvků vesnic a krajiny, památek místního významu, historických parků, zahrad, alejí a skupin stromů), dále na zpracování programů regenerace památkově chráněných území a plánů péče o krajinné památkové zóny. Dále je podporováno budování nových stálých výstavních expozic a muzeí s vazbou na místní historii, zajímavosti, kulturní a umělecké aktivity a tradiční lidovou kulturu. Žadateli mohou být obce, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob a církve a jejich organizace. Celkem bylo za rok 2011 vyplaceno 158 mil. Kč (pokles oproti předchozímu roku o 59 mil. Kč). V roce 2011 bylo z přijatých žádostí v tomto opatření schváleno 172 projektů.

Podpora v rámci Opatření III.3.1 – Vzdělávání a informace je zaměřena na vzdělávání a informování fyzických a právnických osob, které mají vážný zájem zahájit nebo rozšířit podnikání, případně jiné působení na venkově v rámci aktivit podporovaných v Ose III. Celkem bylo za rok 2011 vyplaceno 15 mil. Kč (pokles oproti předchozímu roku o 7 mil. Kč).

3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace

Ekonomická aktivita na venkově

Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva[23] ve venkovských obcích (s méně než 2 000 obyvateli) dosáhl v roce 2011 stejné hodnoty jako ve městech, tj. 49,0 %. Ve srovnání s rokem 2001 došlo k poklesu tohoto podílu, přičemž ve městech byl úbytek výraznější (cca o 3 p. b., na venkově pouze o 0,3 p. b.). V nejmenších obcích (s méně než 200 obyvateli)

[22] *K 19. 12. 2011 byl počet čekajících žádostí 1 131.*

[23] *Pramen: SLDB 2001, SLDB 2011, ČSÚ 2002, 2012.*

je i nadále podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva nejnižší (47,6 %) v rámci všech velikostních kategorií obcí[24].

Míra zaměstnanosti

Míra zaměstnanosti (podíl zaměstnaných na obyvatelstvu ve věku 15-64 let) v ČR v období 2001-2011 poklesla z 66,6 % na 63,4 %. Na venkově i ve městech dosáhla stejné hodnoty (tedy uvedených 63,4 %), v roce 2001 byla přitom na venkově (65,5 %) poněkud nižší než ve městech (66,9 %). K výraznému snížení došlo především v kategorii největších měst, nicméně všechny kategorie obcí ztratily minimálně 2 p. b. I nadále byla míra zaměstnanosti nejnižší v kategorii nejmenších obcí (62,6 %) a nejvyšší ve skupině největších měst (64,1 %).

Míra zaměstnanosti[25] podle NUTS 3 (podíl zaměstnaných na obyvatelstvu starším 15 let) ve 4. čtvrtletí 2011 dosáhla 54,5 %, což je výše shodná se 4. čtvrtletím 2010. Mezi jednotlivými regiony se její úroveň značně liší, nejvyšších hodnot dosahovala v Praze (59,4 %) a ve Středočeském kraji (57,4 %), nejnižších pak v kraji Moravskoslezském (51,7 %) a Ústeckém (51,9 %). V převážně venkovském kraji Vysočina byla míra zaměstnanosti podprůměrná (53,4 %, stejnou hodnotu zaznamenal i sousední zemědělsky významný kraj Jihomoravský) a meziročně poklesla o 0,6 p. b. K nejvyššímu poklesu došlo v kraji Libereckém (o 2,2 p. b.), naopak nejvyšší nárůst (o 2,4 p. b.) vykázal kraj Olomoucký.

Nezaměstnanost a nabídka a poptávka po volných pracovních místech na venkově

V roce 2011 se na trhu práce projevilo mírné oživení, které se mimo jiné promítlo v poklesu míry nezaměstnanosti. Podle údajů MPSV dosáhla v ČR v roce 2011 průměrná roční registrovaná míra nezaměstnanosti 8,6 % a proti předchozímu roku poklesla o 0,4 p. b.

Na základě údajů o počtu dosažitelných uchazečů o práci (DUoP)[26] v obcích ČR uvedených na portálu MPSV byly provedeny v ÚZEI odhady registrované míry nezaměstnanosti pro venkov (obce do 2 000 obyvatel) a města. Údaje o ekonomicky aktivním obyvatelstvu ze SLDB 2011 zpřesnily odhad míry nezaměstnanosti a ukázaly, že venkovská míra nezaměstnanosti zůstává vyšší než republikový průměr, nicméně tento rozdíl je mnohem nižší, než naznačovaly odhady z předchozích let. V roce 2011 činila míra venkovské

[24] *Podíl ekonomicky neaktivního obyvatelstva je nadále vyšší na venkově (46,2 %) než ve městech (44,1 %). Obecně však údaje o ekonomické aktivitě obyvatelstva mají sníženou vypovídací schopnost, v roce 2011 zůstalo nezařazeno více než 6 % obyvatel.*

[25] *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, ČSÚ 2010, 2011.*

[26] *Pro odhad registrované míry nezaměstnanosti venkova a měst se používají od ledna 2005 tzv. dosažitelní uchazeči (nová metodika). Do prosince 2004 (stará metodika) vstupovali do výpočtu registrovaní uchazeči.*

nezaměstnanosti 9,0 % a ve městech 8,4 %. Pro srovnání uvádíme, že míra nezaměstnanosti počítaná z údajů SLDB 2011[27] činila na venkově 9,9 % a ve městech 9,7 %.

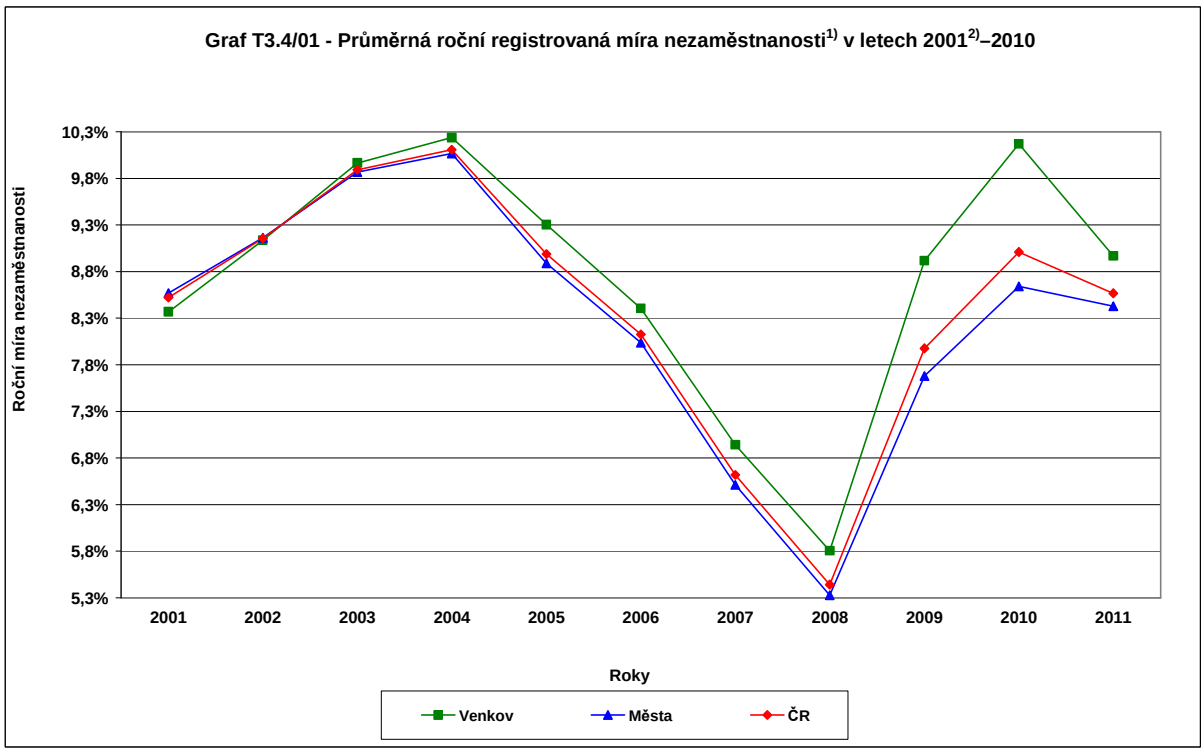

1) Do roku 2004 jde o výpočet míry nezaměstnanosti podle staré metodiky, od roku 2005 podle nové metodiky.

2) Kvůli nedostupnosti dat je průměr roku 2001 vypočítán jen z hodnot za srpen až prosinec 2001.

Pramen: MPSV

Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)

V roce 2011 se v průměru evidovalo na úřadech práce 487 tis. uchazečů, z toho na venkově se nacházelo téměř 132 tis. uchazečů. Podle údajů MPSV nabízeli v roce 2011 zaměstnavatelé prostřednictvím úřadů práce v průměru 37 tis. volných pracovních míst (VPM), z toho ve venkovském prostoru jich bylo k dispozici necelých 6 tis. Meziročně na venkově ubylo zhruba 7 tis. uchazečů (pokles o 5,3 %) a přibylo zhruba 500 VPM (nárůst o 10,3 %).

Dlouhodobé srovnání ukazuje, že venkovští uchazeči tvoří přibližně čtvrtinu všech uchazečů, ale venkovská VPM tvoří jen šestinu všech VPM.

Počet dosažitelných uchazečů na 1 VPM v roce 2011 činil 13,3, na venkově však dosáhl hodnoty 22,4. V dlouhodobém srovnání kopírují hodnoty tohoto ukazatele na venkově vývoj v celé ČR, vždy se však pohybují nad jejími hodnotami, což je ovlivněno výše zmíněným zastoupením venkovských uchazečů a VPM ve struktuře.

[27] *K 26. 3. 2011.*

Z hlediska možností uplatnění v pracovním procesu je situace na trhu práce na venkově setrvale méně příznivá než ve městech a po roce 2008 se rozdíly mezi městem a venkovem v této oblasti dokonce prohlubují.

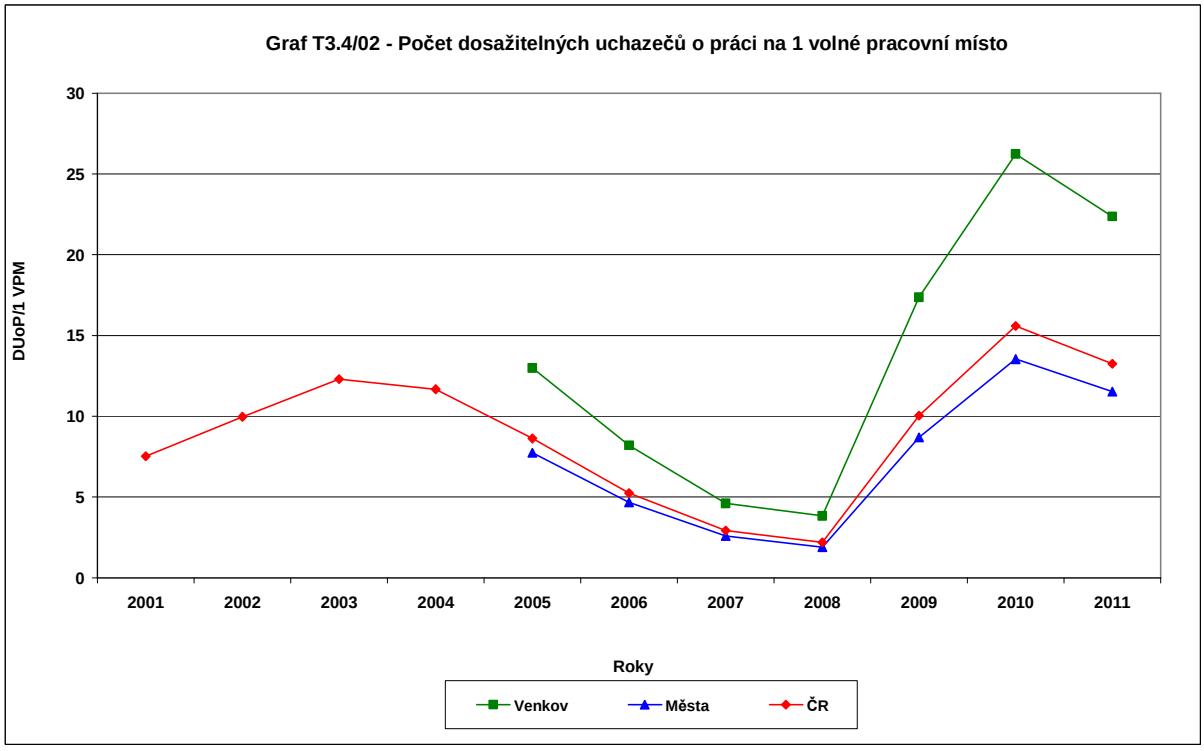

Pramen: *MPSV*
Zpracoval: *F. Nohel (ÚZEI)*

Situace venkovských domácností

Venkovské domácnosti[28] nadále zůstávají početnějšími (2,47 členů na jednu domácnost v roce 2010) než průměrná domácnost v ČR (2,26), meziroční úbytek byl však zde nejvyšší a zároveň zde nejvíce ubylo pracujících osob. V úrovni příjmů venkov zaostává a navzdory poněkud vyššímu meziročnímu přírůstku příjmů na venkově se situace nijak zásadně nezměnila. Členové venkovských domácností pobírali 92,5 % průměru celkových hrubých a 93,4 % čistých peněžních příjmů[29], hlubší schodek setrvává při srovnání s obyvateli velkých měst (84,7 %, resp. 86,2 %). Nejvýznamnějším zdrojem jsou příjmy ze závislé činnosti (mzdy), jež meziročně rostly obdobným tempem jako celkové příjmy (na venkově nadprůměrně), zatímco příjmy z podnikání celkově poklesly (venkov nevyjímaje). Nárůst důchodů se promítl do všeobecného zvýšení celkových sociálních příjmů, na venkově nadprůměrného. Venkov přitom prodělal výrazně nadprůměrný a v rámci kategorií obcí

[28] *Pramen: Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2010, ČSÚ 2011. Kategorie obcí dle počtu obyvatel jsou zde následující: Do 1 999, 2 000-9 999, 10 000-49 999 a 50 000 a více. Obce do 1 999 obyvatel jsou v textu pojímány jako venkov, kategorie největších obcí je označována jako „velká města“.*

[29] *Průměry na osobu v Kč za rok. Uvedena jsou data za celý rok 2010.*

nejvyšší pokles dávek nemocenského pojištění (propad o cca 40 %) i dávek státní sociální podpory. Venkovské obce byly zároveň jedinou kategorií, kde došlo k poklesu ostatních příjmů (o cca 10 %).

Svá celková peněžní vydání nezvedly meziročně pouze venkovské domácnosti, přičemž však na potraviny vydaly o celá 2 % více než v předchozím roce. O to více omezovaly nákupy spotřebního zboží a jako jediné též využívání služeb. Vydání na služby jsou na venkově výrazně nejnižší a dosti strmě rostou s velikostní kategorií obcí (venkované tak vynakládají na služby 63,5 % průměru ve velkých městech). Meziročně došlo k dalšímu poklesu naturálních příjmů, a to všech velikostních kategoriích obcí.

Aktuální údaje ze statistiky rodinných účtů za poslední čtvrtletí 2011 při porovnání se stejným obdobím minulého roku[30] přinášejí odlišný obraz ve srovnání s výše uvedenými fakty za celý rok 2010. Hrubé i čisté peněžní příjmy celkově poklesly, ve venkovských domácnostech pak výrazněji než v průměru za všechny kategorie obcí. Výdaje na dopravu stouply obyvatelům venkova o více než 10 %, na bydlení, vodu, energie a paliva o téměř 10 % a na zdraví o necelých 12 % (uvedené položky rostly na venkově nadprůměrně). Aby tyto vysoké nárůsty vykompenzovali, byli venkované nuceni výrazněji omezit jiné skupiny výdajů.

Ačkoliv některé ukazatele situace na trhu práce ve městech a na venkově se v období mezi dvěma SLDB srovnaly (ekonomická aktivita, míra zaměstnanosti), jiné zůstávají – i v meziročních srovnáních – pro venkov nadále nepříznivé. Na venkově je vyšší míra nezaměstnanosti, mezi městy a venkovem se prohlubují rozdíly v možnostech uplatnění uchazečů o zaměstnání v pracovním procesu a příjmy venkovských domácností jsou nižší. Nepříznivá situace přetrvává zejména v nejmenších obcích.

3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova

3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení

Organizační a institucionální zabezpečení politiky regionálního rozvoje je rámcově vymezeno zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje[31].

V České republice byly stanoveny tři základní úrovně v regionálním rozvoji. Úlohou státní úrovně je koncepční, programová a výkonná činnost výkonných složek státu v oblasti regionální politiky a podpory regionálního rozvoje včetně zabezpečení prostředků státního rozpočtu a adekvátních legislativních opatření. Úlohou krajské úrovně je koncepční,

---

[30] *Pramen: Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za 4. čtvrtletí 2010 a 4. čtvrtletí 2011, ČSÚ 2011 a 2012.*

[31] *Strategie regionálního rozvoje České republiky, MMR, Praha [online]. 2006. Dostupný z: http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na.*

programová a výkonná činnost samosprávných orgánů krajů v oblasti regionálního rozvoje. Orgány kraje tvoří základní stavební jednotku tvorby a realizace regionálního rozvoje v ČR, koordinují rozvoj svého územního obvodu, spolupracují s ústředními správními úřady státní správy a koordinují zájmy obcí ve věcech regionálního rozvoje v případě významu, přesahujícího úroveň obce. Úlohou obecní úrovně je koncepční, programová a výkonná činnost samosprávných orgánů obcí v oblasti místního rozvoje, jejich iniciační činnost v oblasti řešení nadmístních problémů a jejich participace na realizaci regionálních programů. Hlavními aktéry v regionálním rozvoji jsou:

Ministerstvo zemědělství

MZe jako řídící orgán PRV spolu s Celostátní sítí pro venkov (podrobnější informace dále v textu).

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo koordinuje aktivity ostatních ministerstev při zabezpečování regionální politiky státu a ve spolupráci s nimi vypracovává návrhy strategie a státních programů regionálního rozvoje. Kromě toho je zodpovědné za koordinaci významných aktivit v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti a za některé sektorové politiky (bytová politika, cestovní ruch), které rovněž ovlivňují regionální rozvoj.

Další ministerstva

Podpora regionálního rozvoje má průřezový charakter. Téměř všechna ministerstva mají ve své působnosti aktivity, které se více či méně dotýkají problematiky regionálního rozvoje, mají dopady na rozvoj jednotlivých územních celků a mohou vést ke snižování nebo naopak vzniku regionálních disparit.

K zabezpečení realizace Strategie regionálního rozvoje by proto příslušná ministerstva (MPO, MPSV, MŽP, MŠMT, MD, MK, MZ, MV a MMR) měla v období 2007-13 v odvětvích a úsecích své působnosti mimo jiné analyzovat a každoročně vyhodnocovat v rámci odvětví (sektorů) regionální rozdíly a identifikovat negativní disparity, spolupracovat s MMR na vypracování hodnotících zpráv o realizaci Strategie regionálního rozvoje, v operačních a resortních programech aplikovat regionální diferenciaci pobídek s cílem snížení nežádoucích regionálních disparit a posílení rozvojového potenciálu regionů se soustředěnou podporou státu[32].

[32] *Viz Strategie regionálního rozvoje České republiky, MMR, Praha. 2006, kapitola 5.3.*

Kraje

V rámci své samostatné působnosti koordinují rozvoj svého územního obvodu a zajišťují zpracování, realizaci a kontrolu plnění strategie rozvoje kraje a plnění programu rozvoje kraje. Dále provádějí hodnocení regionální úrovně rozvoje, poskytují půjčky obcím a jiným právnickým osobám, působícím v obvodu kraje, zřizují právnické osoby k podpoře regionálního rozvoje, např. regionální rozvojové agentury, spolupracují při plnění celostátních úkolů podpory regionálního rozvoje, zajišťují přípravu, realizaci a kontrolu plnění regionálních operačních programů a regionálních podpůrných programů, např. programu obnovy venkova.

Vedle samostatné působnosti byla krajům svěřena i tzv. přenesená působnost, kterou mají vykonávat ve věcech, které stanoví zákon (zejména zákon č. 132/2000 Sb., který zakotvuje úkoly krajů v řadě úseků státní správy).

Další instituce

Dalšími významnými aktéry v regionálním rozvoji jsou Svaz měst a obcí a zájmová uskupení (Hospodářská a Agrární komora ČR, Asociace soukromého zemědělství ad.), na krajské úrovni svazky obcí, místní akční skupiny, územní orgány státní správy, podnikatelská sdružení, nestátní neziskové organizace a vysoké školy a na obecní úrovni obec, obcí zřizované organizace (školy, kulturní a sportovní zařízení, aj.), významní podnikatelé a zájmová sdružení. Významnou vazbu na regionální rozvoj má také ČSÚ při zajišťování regionálních dat. Partnerství mezi zemědělci a venkovem je podporováno nevládními institucemi, jako jsou Spolek pro obnovu venkova ČR, Agrární komora ČR, Národní síť místních akčních skupin, Svaz měst a obcí ČR, Národní síť Zdravých měst, Sdružení místních samospráv ČR, Národní observatoř venkova a další.

Celostátní síť pro venkov

Budování místních partnerství a zapojování veřejnosti do aktivit na lokální i centrální úrovni podporuje Celostátní síť pro venkov, která je zřízena Ministerstvem zemědělství. Její činnost byla zahájena v listopadu 2008. Základním úkolem sítě je seskupit organizace zapojené do podpory rozvoje venkova a zemědělství, vytvářet vhodné podmínky pro partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem a zajistit sběr a předávání informací o nejlepší praxi v oblasti rozvoje venkova a zemědělství.

V roce 2011 bylo zaregistrováno a schváleno 30 projektů Celostátní sítě pro venkov v celkové hodnotě 13,5 mil. Kč. Z těchto projektů byl zrealizován 1 projekt zaměřený na budování struktur Sítě v celkové částce 550 tis. Kč v rámci podopatření V.2.1. Struktury potřebné pro provoz Sítě.

V rámci Opatření V.2.2 Akční plán bylo zaregistrováno a schváleno 29 projektů v celkové hodnotě 12,9 mil. Kč. V projektech vzdělávání a předávání zkušeností partnerům

sítě bylo realizováno 14 projektů v celkové hodnotě 4,1 mil. Kč. Projektů na prezentaci sítě a její publicitu bylo realizováno celkem 8 v celkové hodnotě 5,2 mil. Kč. Hlavním cílem dalších 5 projektů v hodnotě 2,2 mil. Kč byla propagace příkladů dobré praxe. V oblasti studií, výzkumů a informačních publikací byly realizovány 2 projekty o celkové hodnotě 1,4 mil. Kč.

T3.5/01 - Celkový přehled vyplacených prostředků na provoz Celostátní sítě pro venkov (CSPV) z technické pomoci (Osa V) v roce 2011[1)]

Podopatření	Schválené projekty (počet)	Schválená částka podpory (tis. Kč)	Průměrná velikost projektu (mil. Kč)	Finanční prostředky vyplacené (mil. Kč)		
				EU	ČR	Celkem
V.2.1 Struktury potřebné pro provoz sítě	2	617	0,3	0,5	0,1	0,6
V.2.2 Akční plán	30	3 126	0,1	2,3	0,8	3,1
Celkem CSPV ČR	32	3 743	0,1	2,8	0,9	3,7

1) Přehled proplacených projektů v roce 2011 z prostředků CSPV, tzn. jsou zde projekty zaregistrované v letech minulých, ale "Žádost o proplacení" byla podána a projekt byl proplacen v roce 2011.

Pramen: MZe, SZIF 2012

Zpracoval: E. Kozáková (ÚZEI)

Místní akční skupiny

Jedním z významných aktérů rozvoje venkova jsou místní akční skupiny (MAS), které jsou podpořeny v rámci PRV, Osy IV – LEADER. Hlavním přínosem Osy IV je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a vzájemně propojeny. Přístup LEADER je vymezen v článku 61 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD. Osa IV Leader je osou metodickou a je uskutečňována prostřednictvím realizace cílů jednotlivých opatření Os I III.

Cílem Osy IV je zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídících a administrativních schopností na venkově. Principy LEADER vedou v součinnosti s místní samosprávou k pozitivním efektům, plynoucím ze spojení různých subjektů, které ve venkovském prostoru působí.

V rámci Opatření IV.1.1 – Místní akční skupina realizují MAS svůj Strategický plán LEADER (SPL). Podpora je poskytována vybraným MAS na základě vyhodnocení jejich strategického plánu LEADER. V programovacím období 2007-2013 realizuje svůj Strategický plán Leader celkem 112 MAS (ze současného celkového počtu cca 150 MAS). Vybrány k podpoře z Programu rozvoje venkova byly ve dvou kolech. Prvních 48 MAS bylo vybráno v rámci 2. kola příjmu žádostí v roce 2007 (svůj SPL realizují od roku 2008), zbylých 64 MAS bylo vybráno v 5. kole příjmu žádostí v roce 2008 (SPL realizují od roku 2009). Další místní akční skupiny do konce roku 2013 již v opatření IV.1.1 vybírány nebudou. Na režie místních akčních skupin bylo v roce 2011 vyplaceno 159 mil. Kč (tab. T3.5/03). Regionální rozložení 112 MAS uvádí tab. T3.5/02, nejvíce MAS se nachází v Královéhradeckém kraji a nejméně v kraji Karlovarském.

T3.5/02 - MAS vybrané k podpoře z PRV dle NUTS 3

Kraj (NUTS 3)	Počet MAS
Středočeský	11
Jihočeský	12
Plzeňský	8
Karlovarský	3
Ústecký	4
Liberecký	4
Královéhradecký	13
Pardubický	7
Vysočina	9
Jihomoravský	9
Olomoucký	12
Zlínský	12
Moravskoslezský	8
CELKEM	**112**

Pramen: SZIF; MZe 2011
Zpracoval: E. Kozáková (ÚZEI)

Opatření IV.1.2 – Realizace místní rozvojové strategie je určena na podporu projektů, které jsou v souladu se schváleným SPL MAS a příslušnými podmínkami PRV. Projekty k realizaci vybírá minimálně jednou do roka MAS prostřednictvím své výběrové komise. Kategorie příjemců podpory jsou specifikovány v SPL. Za rok 2011 bylo schváleno 1 075 žádostí a proplaceno 813 mil. Kč (tab. T3.5/03).

Opatření IV.2.1 – Realizace projektů spolupráce podporuje projekty MAS zaměřené na spolupráci mezi územími na národní nebo nadnárodní úrovni. V roce 2011 bylo schváleno 32 žádostí a proplaceno 98 mil. Kč.

T3.5/03 - Přehled přijatých, schválených a proplacených projektů v Ose IV[1)]

PRV OSA IV, priorita IV	Přijaté žádostí počet	Schválené žádosti počet	Přijaté žádostí počet	Schválené žádosti počet	Čekající projekty k 19. 12.	Čerpání prostředků (schválené) (mil. Kč)	
	2010		2011		2011	2010	2011
IV.1.1 Místní akční skupina	0	0	0	0	0	157	159
IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie	2 370	1 755	1 923	1 075	618	540	813
IV.2.1 Realizace projektů spolupráce	72	14	50	32	0	13	98

1) Stav k 31. 12. 2011 se může lišit z důvodu možných změn v průběhu administrace žádostí.
Pramen: MZe 2012
Zpracoval: E. Kozáková (ÚZEI)

3.5.2 Programové zabezpečení

Cíle Strategie regionálního rozvoje jsou realizovány prostřednictvím víceletých rozvojových programů. V období 2007-2013 se plnění převážné části cílů uskutečňuje prostřednictvím operačních programů specifikovaných v Národním rozvojovém plánu a Národním strategickém referenčním rámci (NSRR). V souvislosti s tím jsou rozvíjeny příslušné implementační struktury (zejména Regionální rady). Některé priority a zejména

jejich opatření však nelze ze strukturálních fondů EU financovat a jsou proto realizovány i v rámci resortních nebo krajských rozvojových programů[33].

Z tohoto hlediska je resortní a odvětvová příslušnost k realizaci jednotlivých rozvojových aktivit Strategie regionálního rozvoje rozdělena mezi věcně příslušné resorty a kraje tak, aby každá aktivita byla jednoznačně přiřazena. Průmět priorit Strategie regionálního rozvoje do operačních programů strukturálních fondů je proveden v několika rovinách:

- Regionální operační programy (ROP), za jejichž přípravu, implementaci a dohled nad realizací nesou odpovědnost kraje.
- Integrovaný operační program (IOP), který klade důraz na rozvoj veřejných služeb, stabilizaci sídelní struktury, udržitelný rozvoj území, vybrané části urbánní problematiky a posilování nových pólů rozvoje (vědy a inovací, ale také např. cestovního ruchu).
- Operační programy připravované odvětvovými resorty mají celorepublikový dosah s výjimkou území Hl. města Prahy. Podpora z těchto programů je poskytována za podmínek shodných pro celé území ČR. Pro snížení rizik plošného uplatnění spočívajících v oslabení regionálně selektivního přístupu je nezbytné, aby i tyto celostátní operační programy umožňovaly uplatnit regionální kritéria.
- Operační programy přeshraniční spolupráce: jde o specifické regionální programy zahrnující příhraniční regiony a jejich spolupráci se sousedními zahraničními regiony. Cílem je podpora hospodářské a sociální integrace příhraničních území.
- Operační programy pro cíl regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost realizované v regionu NUTS 2 Praha.

Uvedené programy jsou řízeny a koordinovány základními institucemi NSRR: Národní orgán pro koordinaci (NOK), Monitorovací výbor – Řídící a koordinační výbor, Platební a certifikační orgán – Národní Fond a Auditní orgán – Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu[34]. Koordinaci na úrovni ČR zastřešuje MMR – NOK. Pro zajištění koordinace a realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti byly zřízeny na úrovni NUTS 2 regiony soudržnosti, ve kterých působí regionální rady. Regionální rady jsou řídícími orgány ROP a koordinačními činiteli mezi jednotlivými kraji spojenými v regionu soudržnosti.

Důležitým programem pro regionální rozvoj je i Program rozvoje venkova. Řídícím orgánem PRV je MZe, zprostředkujícím subjektem pak SZIF. Pro monitorování vynakládání

---

[33] *Strategie regionálního rozvoje České republiky, MMR, Praha. 2006.*

[34] *Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013, MMR, Praha [online]. 2007. Dostupný z: http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a.*

finančních prostředků a realizace PRV je ustanoven Ministerstvem zemědělství Monitorovací výbor PRV.

Koordinace a spolupráce řídících orgánů

Na regionální úrovni je koordinace a spolupráce řídících orgánů PRV, EFF a operačních programů politiky soudržnosti zajištěna regionální pracovní skupinou složenou ze zástupců regionálního pracoviště SZIF, MZe, MMR a Regionální rady příslušného ROP. Na centrální úrovni je zajištěna tato koordinace a spolupráce resortní koordinační skupinou MMR. Tato skupina poskytuje všem řídícím orgánům databázi všech projektů v jednotlivých programech.

V oblasti vzdělávání popř. rekvalifikací pracovníků je zajištěna koordinace a spolupráce řídících orgánů národních operačních programů ESF, tj. OP LZZ a OP VK[35], především na centrální úrovni.

4 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, OCHRANA ZVÍŘAT

Opatření zemědělské politiky pomáhají utvářet soulad mezi zemědělstvím a životním prostředím. Meziročně došlo k mírnému nárůstu spotřeby hnojiv, spotřeby přípravků na ochranu rostlin i spotřeby energie. Nižší emise amoniaku ze zemědělského sektoru jsou důsledkem dalšího snižování stavů hospodářských zvířat. Plocha zemědělské půdy obhospodařované v systému ekologického zemědělství vzrostla na 11,4 % ze zemědělsky obhospodařované půdy celkem, zejména vlivem dalšího nárůstu podílu travních porostů. Na více než 30 % z. p. ČR v rámci LPIS byly uplatňovány způsoby hospodaření příznivé k životnímu prostředí podporované agroenvironmentálními opatřeními. Nástroje zemědělské politiky byly cíleny také na vymezené oblasti (CHKO a NP, Natura 2000 a zranitelné oblasti dusíkem). Ochrana zvířat proti týrání byla prosazována systémem kontrol a postihů v případě nálezů zanedbání péče o zvířata.

4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Vliv zemědělského hospodaření na krajinu a životní prostředí prezentují indikátory uvedené v tab. T4.1/02. Tyto indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí. Prvních 15 indikátorů se týká především způsobu využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě, indikátory 16-29 postihují vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství a indikátory 30-35 představují výsledky monitoringu ekosystémů.

V roce 2011 tvořil zemědělský půdní fond stejně jako v roce 2010 více než polovinu celkové výměry ČR (53,6 %). Výměra lesních pozemků zůstává přibližně stejná jako v roce 2010 (33,7 %). U trvalých travních porostů došlo k 0,3% nárůstu plochy proti roku 2010.

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2011 byla 1 103,6 tis. ha, tj. 14 % celkové rozlohy ČR. Evropsky významné lokality zaujímaly výměru 785,5 tis. ha (10 %

[35] *ESF – Evropský sociální fond, OP LZZ – OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP VK – OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.*

rozlohy ČR) a jejich počet byl 1 087. Ptačích oblastí bylo evidováno 41 na rozloze 703,4 tis. ha (8,9 % rozlohy ČR). Celková rozloha území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. se odhaduje na 1 684,6 tis. ha (21,4 % plochy ČR). Tab. T4.1/01 uvádí přehled výměr chráněných ploch v ČR v roce 2011. Další souvislosti ochrany ZPF jsou uvedeny v kapitole 7.4.

T4.1/01 - Přehled výměr chráněných ploch v roce 2011 (ha)

Ukazatel	Výměra z. p.	Výměra TTP	Výměra OP
Národní parky (NP)	7 230,86	6 852,73	328,85
Chráněné krajinné oblasti (CHKO)	290 631,30	181 076,35	104 378,74
Maloplošně chráněná území (MCHÚ)	4 151,53	3 694,60	399,66
MCHÚ mimo NP, CHKO[1)]	1 983,76	1 600,95	335,28
ZCHÚ celkem bez vzájemných překryvů[2)]	299 845,93	189 530,04	105 042,88
Ptačí oblasti	120 022,79	79 615,40	38 039,81
Evropsky významné lokality	100 792,93	86 522,93	13 478,17
Natura 2000 celkem bez vzájemných překryvů	185 738,81	136 015,83	46 848,29
Oblasti chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb. celkem bez překryvů (ZCHÚ, Natura bez překryvů)	384 742,60	247 467,48	131 131,04

1) MCHÚ = národní přírodní parky, národní přírodní rezervace, přírodní parky, přírodní rezervace.
2) ZCHÚ = MCHÚ a NP a CHKO.
Pramen: MZe
Zpracoval: M. Dittrichová, M. Svobodová (ÚZEI)

Celková výměra z. p. v LFA evidované v LPIS k 31. 12. 2011 je 1 782 tis. ha, (50,3 % z. p.), v tom orná půda zaujímá 935 tis. ha (52,5 % z. p. v LFA) a travní porosty 836 tis. ha (46,9 % z. p.).

Odvodněné plochy jsou vykazovány jako souhrn evidovaných ploch provedeného odvodnění. V ČR je odvodněno 1 078 tis. ha (25,5 % z. p.) drenážním detailem (poslední dostupný údaj z roku 1992). V roce 2010 byl ČSÚ proveden Agrocenzus. Tímto plošným šetřením byly zjištěny aktuální údaje o rozsahu zavlažovaných půd v ČR. Zavlažovaná plocha byla 19 196 ha a zavlažovatelná plocha byla 32 226 ha.

V roce 2011 do integrované produkce zeleniny patřilo 93 členů s plochou 6 084 ha. V rámci PRV bylo podáno 93 žádostí o podporu na pěstování zeleniny v integrovaných systémech na plochu 6 084 ha, proplaceno bylo 85 žádostí na plochu 5 225 ha.

K 31. 8. 2011 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 283 členů s plochou 11 060 ha. Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) bylo celkem v rámci PRV i HRDP proplaceno v roce 2011 na základě žádostí z roku 2010 na výměru 11 310 ha ovocných sadů 315 žádostí a bylo podáno 329 žádostí na plochu 11 508 ha.

K 31. 12. 2011 bylo evidováno 171 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína o. s. – EKOVÍN, kteří hospodaří v integrované produkci révy vinné na 6 319 ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2011 podáno 641 žádostí na výměru 11 535 ha.

V systému ekologického zemědělství v roce 2011 hospodařilo 3 920 zemědělců (3 517 v roce 2010) na výměře 482,9 tis. ha zemědělské půdy (448,2 tis. ha v roce 2010). Došlo také k nárůstu počtu producentů biopotravin na 646 v roce 2011 oproti 626 v roce 2010.

V ČR dosud neexistuje monitoring technologií obdělávání půd. Výměra o. p., na které jsou používány minimalizační technologie, je odhadována na 1,2 mil. ha. V roce 2010 však vstoupil v platnost systém Kontrol podmíněnosti, a to 10 standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC) a jeden z těchto standardů je zaměřen na prevenci eroze půdy používáním minimalizačních technologií. Nebyly zaznamenány žádné meziroční změny v rozloze ploch obdělávaných půdoochrannými technologiemi (jde přibližně o 200-250 tis. ha o. p.).

Ve srovnání s rokem 2010 došlo k navýšení spotřeby minerálních hnojiv o 27 %. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy v roce 2011 vzrostla na 118,5 kg č. ž./ha z. p. (příl. tab. 4.1/01). Celkový vklad čistých živin ze statkových hnojiv se snížil o 5 % na 57 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2010 výrazně zvýšila o 47 % na 173 tis. t.

Podle SRS bylo biologickými přípravky (mikrobiálními a makrobiálními) ošetřeno 38 240 ha kulturních plodin, tj. téměř o 12 tis. ha více než v roce 2010 (nárůst o 46 %).

Podle evidence ČIŽP bylo evidováno za rok 2011 celkem 181 havárií na vodách, z nichž 8 bylo zemědělského původu.

V roce 2011 v zemědělských podnicích zůstala spotřeba různých druhů energie na 15 mil. GJ jako v roce 2010. Podle VÚZT a ČSÚ bylo v zemědělství spotřebováno 432,6 mil. l motorové nafty, což je téměř stejné množství jako v roce 2010. Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela 85,7 % a živočišná výroba 14,3 %. V systému integrovaného povolení (IPPC) bylo v roce 2011 vydáno 7 rozhodnutí (integrovaných povolení)[36].

V roce 2010 byly poprvé do národních emisních bilancí za zemědělství započteny emise amoniaku z aplikace minerálních hnojiv. Emise amoniaku pocházejících ze zemědělských zdrojů, zahrnující chovy hospodářských zvířat, aplikaci statkových a minerálních hnojiv dosáhly v roce 2010 celkem 70,43 kt (oproti 48,9 kt v roce 2009). Pro rok 2011 se očekává další snížení emisí amoniaku jako důsledek přetrvávajícího poklesu chovu prasat, snížení počtu králíků a výkyvu v počtu nosnic po přechodu z konvenčních klecových systémů na systémy obohacených klecí.

[36] *Integrovaným povolením se rozumí rozhodnutí, kterým se stanoví podmínky k provozu zařízení, včetně provozu činností přímo spojených s provozem zařízení v místě a které se vydává namísto rozhodnutí, stanovisek, vyjádření a souhlasů vydávaných podle zvláštních právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí, ochrany veřejného zdraví a v oblasti zemědělství, pokud to tyto předpisy umožňují.*

K překročení hodnot přípustného znečištění půd (vyhláška č. 13/1994 Sb.) docházelo v letech 2000-2011 nejvíce u obsahů DDT, následovalo DDE. Požadavkům této vyhlášky na obsah organických chlorovaných pesticidů nevyhovělo v roce 2011 celkem 17 monitorovacích ploch na orné půdě a 3 monitorovací plochy na TP (tj. 50 % vzorků). V ČR je používání přípravků na bázi DDT zakázáno již od roku 1974, vysoké procento nadlimitních vzorků však svědčí o velké perzistenci a tedy dlouhodobém zatížení půdy. V roce 2011 hodnota přípustného znečištění stanovená vyhláškou č. 13/1994 Sb. pro polyaromatické uhlovodíky byla překročena na šesti monitorovacích plochách s ornou půdou, vzorky z ploch TP hodnotu přípustného znečištění nepřekročily. Hodnota přípustného znečištění kongenery PCB byla v roce 2011 překročena na 3 monitorovacích plochách. Pozorování probíhá na 40 stálých vybraných pozorovacích plochách bazálního půdního monitoringu a 5 plochách v chráněných územích. Tato území reprezentují průměrná data za ČR.

Většina ze sledovaných 11 rizikových prvků[37] v zemědělských půdách ČR překročila limity do 2 % případů analyzovaných vzorků, více nadlimitních vzorků bylo jen u As (6,9 %), u Cd (2,5 %) a V (2,0 %). Procento vzorků, překračujících limity u jednotlivých prvků, se během posledních let sledování významně nemění a zůstává stejné[38].

T4.1/02 – Indikátory pro posouzení vlivu zemědělství na životní prostředí

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2010
1	Výměra ČR z toho ZPF, lesní pozemek (ha, %), ČÚZK.	Výměra ČR: 7 886,6 tis. ha. ZPF: 4 229,2 tis. ha, 53,6 % celkové rozlohy ČR. lesní pozemek: 2 659,8 tis. ha, 33,7 % celkové rozlohy ČR.
2	Zornění a zatravnění (%), ČÚZK.	Zornění: 70,9 % (3 000,4 tis. ha o. p.). Zatravnění: 23,4 % (989,3 tis. ha TTP).
3	Podíl trvalých kultur na ZPF, (%, ha), ČÚZK.	5,7 % z. p., (239,5 tis. ha chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů).
4	Podíl ZCHÚ celkem bez překryvů na rozloze ČR (ha, %), AOPK, MZe.	Přibližně 1 250 tis. ha, 15,89 % celkové rozlohy ČR (velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ mimo NP a CHKO). Z toho je přibližně 300 tis. ha z. p.

[37] *Jedná se o 11 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Ni, Pb, V, Zn.*

[38] *V letech 1990-1992 proběhl v ČR plošný průzkum půd na obsah rizikových prvků. Vznikla databáze s cca 34 800 vzorky, která je stále doplňována a pokračuje se v odběru a analýze půd systémem tzv. "zahušťování". Databáze se do roku 2011 rozrostla téměř na 55 000 vzorků. Zahušťování znamená, že v místech se zjištěnými nadlimitními obsahy jsou prováděny další odběry vzorků půd za účelem stanovení plošného rozsahu kontaminace.*

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2010
5	Podíl soustavy Natura 2000 na rozloze ČR (ha, %), AOPK, MZe.	Ptačí oblasti: 703,4 tis. ha (8,9 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 120 tis. ha z. p. Evropsky významné lokality podle národního seznamu: 785,5 tis. ha (10 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 101 tis. ha z. p.
6	Celkový podíl území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. na rozloze ČR (ha, %), AOPK.	1 685 tis. ha, tj. 21,4 % výměry ČR.
7	Podíl ZOD na rozloze ČR (ha, %), MZe.	3 146,8tis. ha (39,9 % celkové výměry ČR), 1 760 tis. ha z. p. (49,8 % z. p.) podle LPIS.
8	Podíl LFA – ZPF podle LPIS, (ha, %), MZe.	LFA tvoří 1 782 tis. ha z. p., tj. 50,3 % z. p.
9	Výměra odvodněných a zavlažovatelných ploch (ha, %), PMO.	1 078 tis. ha odvodněných ploch (25,5 % z. p.). Skutečně provozované závlahy jsou na rozloze 19 tis. ha[39] (0,45 % z. p.).
10	Výměra území potenciálně ohroženého vodní a větrnou erozí (ha, %), VÚMOP.	Potenciálně ohroženo vodní erozí: 2 083,5 tis. ha bonitované z. p.[40]. Potenciálně ohroženo větrnou erozí: 271,7 tis. ha bonitované z. p.[41].
11	Výměra území potenciálně ohroženého nedostatkem přístupné vláhy (ha, %), VÚMOP.	Přibližně 58,8 tis. ha (1,18 % z. p. dle databáze BPEJ).
12	Výměra území potenciálně ovlivněného zasolením a podmáčením (ha, %), VÚMOP.	Slabě zasoleno: asi 6,6 tis. ha (0,13 % z. p. dle databáze BPEJ). Podmáčeno: odhaduje se 289 tis. ha (5,78 % z. p. dle databáze BPEJ).
13	Podíl ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny (ha), MŽP, MZe.	GM plodiny pěstovalo 64 zemědělců na produkční ploše 5 090. Na celé ploše se pěstovala kukuřice MON 810.

[39] *V roce 2010 bylo provedeno strukturální šetření AGROCENZUS 2010, při kterém bylo zjištěno pouze 19 196 ha skutečně zavlažované plochy oproti loňským odhadovaným údajům 154 224 ha.*

[40] *Rozdíl původní hodnoty 1 564,7 tis. ha z. p. z roku 2009 a hodnoty pro rok 2010 je dán zpřesněním metodiky výpočtu a připočítáním kategorie mírně ohrožené půdy 1 211,6 tis. ha z. p. oproti roku 2009.*

[41] *Od roku 2011 byla změněna metodika výpočtu větrné eroze. Dle nové metodiky jsou erozí potenciálně ohroženy pouze klimatické regiony 0-4. Regiony 5-9 se považují za nenáchylné.*

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2010
14	Podíl ploch s alternativním způsobem hospodaření (ha, %), MZe (SZIF, SISPO).	Ekologické zemědělství: 482,9 tis. ha (11,4 % z. p.) včetně ploch v konverzi. Integrovaná produkce: 6 084 ha zeleniny, 11 535 ha vinné révy, 11 060 ha[42] ovoce.
15	Změny technologie zpracování půdy, VÚRV.	Odhaduje se, že minimalizační technologie se používají asi na 1,2 mil. ha o. p. a půdoochranné technologie se používají asi na 200-250 tis. ha o. p.
16	Spotřeba statkových hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 21,3 kg č. ž./ha z. p., P_2O_5: 13,3 kg č. ž./ha z. p., K_2O: 22,4 kg č. ž./ha z. p.
17	Spotřeba minerálních hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 100,7 kg č. ž./ha z. p., P_2O_5: 11,3 kg č. ž./ha z. p., K_2O: 6,5 kg č. ž./ha z. p.
18	Spotřeba vápenatých hmot (tis. t), MZe.	173 tis. t vápenatých hmot.
19	Spotřeba kalů z čistíren odpadních vod na z. p. (t), ČSÚ.	Množství kalů aplikovaných do půdy přímou aplikací a rekultivací bylo 60 639 t v roce 2010.
20	Spotřeba přípravků na OR (kg, l účinných látek/ha z. p.), SRS.	Celkem aplikováno 13 336,4 tis. kg, l, což představuje 1,57 kg, l účinných látek/ha z. p.
21	Spotřeba přípravků na OR na bázi mikroorganismů (kg, l), SRS.	Celkem 30 220 kg, l.
22	Biologická ochrana rostlin, SRS.	Ošetřeno přibližně 38 240 ha kulturních plodin.
23	Havarijní znečištění vod zem. původu (%), ČIŽP.	4,4 % z celkového počtu havárií evidovaných na ČIŽP.
24	Spotřeba energie v zemědělství (GJ), VÚZT.	Odhaduje se 15,0 mil. GJ.
25	Odhad spotřeby PHM v zemědělství (mil. l), VÚZT.	Přibližně 432,6 mil. l motorové nafty[43].
26	Stavy hospodářských zvířat (ks), ČSÚ.	Skot: 1 344 tis. ks, prasata: 1 749 tis. ks, ovce: 209 tis. ks, kozy: 23 tis. ks, drůbež: 21 250 tis. ks, koně: 31 tis. ks. Data jsou uváděna k 1. 4. 2011.
27	IPPC (počet rozhodnutí o vydání integrovaného povolení), MŽP.	V resortu zemědělství bylo vydáno celkem 7 rozhodnutí.

[42] *Plochy ovocných sadů k 31. 8. 2011.*

[43] *Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými resorty, zejména v dopravě, a také spotřeba související s nezemědělskými činnostmi podniků.*

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2010
28	Integrovaný registr znečišťování (MŽP).	Emise do ovzduší (kg/rok): amoniak (NH_3): 9 020 387, oxid dusíku (NO_x/NO_2): 111 929 531, oxid uhelnatý (CO): 128 858 464 (upřesněná data za ohlašovací rok 2010, platná ke dni 13. 3. 2012)[44].
29	Emise amoniaku ze zem. činnosti (kt), VÚZT.	Produkce amoniaku byla za rok 2011 odhadnuta na: 67,5 kt. Produkce amoniaku v roce 2010: 70,43[45] kt (upřesněná data).
30	Monitoring cizorodých látek v agrárním ekosystému, ÚKZÚZ.	Sledování zemědělských půd na ÚKZÚZ: nejčastější organický polutant je DDT (překročení limitu u 50 %. Nevyhovělo 17 vzorků ornice a 3 u TP).
31	Monitoring cizorodých látek v lesním ekosystému, VÚLHM.	Vzorky hub: zvýšený obsah kadmia u 53 % vzorků, rtuti u 100 % vzorků[46], všechny vzorky vyhověly maximálnímu limitu reziduí (hlavně DDT).
32	Monitoring cizorodých látek ve vodním ekosystému, VÚMOP.	Malé vodní nádrže: většina vzorku spadá do I. Třídy jakosti vod. Cd a Hg se téměř nevyskytují. Drobné vodní toky: obsah těžkých kovů je obecně nízký. Limity byly ve 3 vzorcích překročeny u Hg.
33	Monitoring znečištění podzemních vod – mělké vrty (% vzorků překračujících limit), ČHMÚ.	Dusičnany – 17,8 %, dusitany – 0,5 %, amonné ionty – 20,6 %, $CHSK_{Mn}$[47] – 17,8 %, chloridy – 4,7 %, suma pesticidů – 22,4 %[48].
34	Monitoring jakosti povrchových vod podle nitrátové směrnice (% vzorků překračujících limitní hodnoty), VÚMOP.	Zranitelné oblasti: celkem 8,7 % rozborů překročilo limit 50 mg NO_3^-/, 41 % rozborů překročilo limit 25 mg NO_3^-/l. Nezranitelné oblasti: 2,5 % rozborů překročilo limit 50 mg NO_3^-/l, celkem 30,1 % rozborů překročilo hranici 25 mg NO_3^-/l.

[44] *Ohlašovatelé do IRZ nemají pevně stanoven termín, do jaké doby je možno zasílat opravy hlášení. Z tohoto důvodu se mohou údaje v průběhu roku měnit.*

[45] *Od roku 2010 byly poprvé do národních emisních bilancí za zemědělství započteny emise amoniaku z aplikace minerálních hnojiv.*

[46] *Dle dřívějšího hodnocení (vyhláška MZd 53/2002 Sb.) byl limit Hg 5mg/kg v sušině, Podle tohoto kritéria by nevyhovělo 6,7 % vzorku. Nová vyhláška 272/2008 udává limit pouze 0,1mg/kg v sušině.*

[47] *Chemická spotřeba kyslíku (manganová).*

[48] *Od roku 2011 platí nová vyhláška MŽP a MZe 5/2011 pro podzemní vody, došlo tedy ke změně porovnávání s dřívější vyhláškou MZ 252/2004. V Zelené zprávě byla používána mezní hodnota pro pitnou vodu u chloridů 100 mg/l oproti nové vyhlášce, dle které byl proveden výpočet s mezní hodnotou 200 mg/l. K žádným dalším změnám mezních hodnot u uvedených látek nedošlo.*

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2010
35	Kontrola zemědělského hospodaření s ohledem na nařízení vlády č. 103/2003 Sb., ÚKZÚZ.	Uskutečněno 172 kontrol podniků v ZOD. Bylo zjištěno porušení pravidel u 7 subjektů. Nejvýznamnějším rizikem znečištění bylo uložení statkových hnojiv na z. p., kdy byla hnojiva skladována v rozporu s havarijním plánem.

Horizontální plán rozvoje venkova a Program rozvoje venkova jsou programové dokumenty, které mají významný vliv na životní prostředí v rámci zemědělského sektoru. V obou programech bylo možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních opatření. V rámci HRDP 2004-06 byly v roce 2011 vyplaceny žádosti na AEO (HRDP) podané v roce 2010 ve výši 219,6 mil. Kč. Tab. T4.1/03 znázorňuje přehled AEO (HRDP) za rok 2011.

T4.1/03 - Přehled o AEO - HRDP[1)]

Vybraná AEO	Podané žádosti o dotace	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2010[2)]
	počet	ha	Kč	tis. Kč
Ekologické zemědělství	x	0	0	1 367,78
- orná půda	0	0	0	137,56
- travní porosty	0	0	0	949,41
- trvalé kultury	0	0	0	280,81
- zelenina a byliny na orné půdě	0	0	0	0,00
Integrovaná produkce	x	0	0	2 161,00
- ovoce	0	0	0	1 757,60
- réva vinná	0	0	0	403,40
Ošetřování travních porostů	x	0	0	44 543,12
- louky	0	0	0	22 890,30
- pastviny	0	0	0	21 652,82
Zatravňování orné půdy	0	0	0	138 028,20
Tvorba travnatých pásů na svažitých půdách	0	0	0	341,82
Pěstování meziplodin	0	0	0	25 501,35
Trvale podmáčenné a rašelinné louky	0	0	0	60,67
Ptačí lokality na travních porostech	0	0	0	780,46
Biopásy	0	0	0	6 807,82
Osevní postup v ochranných zónách jeskyní	0	0	0	0,00
Celkem	0	0	0	219 592,22

1) Údaje k 31. 12. 2011.
2) Žádosti podané v roce 2010 a vyplacené v roce 2011.
Pramen: IS SZIF
Zpracoval: M. Dittrichová, M. Svobodová (ÚZEI)

V rámci AEO (PRV) bylo v roce 2011 podáno 16 575 žádostí na výměru 1 456,4 tis. ha z. p. Celkem bylo vyplaceno 4 214,59 mil. Kč z nárokovaných požadavků roku 2010. Přehled znázorňuje tab. T4.1/04. Dále bylo v rámci opatření Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku za rok 2011 vyplaceno 11 mil. Kč dle předpokladu k 30. 6. 2012.

T4.1/04 - Přehled o AEO - PRV (EAFRD)[1)]

AEO	Podané žádosti o dotace[2)]	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2010[3)]
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Ekologické zemědělství	x	460,2	1 239,71	1 159,23
- orná půda	1 567	58,2	226,33	209,83
- travní porosty	3 109	391,7	837,82	812,68
- trvalé kultury	785	7,2	131,22	101,52
- zelenina a byliny na orné půdě	149	3,1	44,34	35,20
Integrovaná produkce	x	29,1	339,20	337,87
- ovoce	329	11,5	125,35	126,97
- réva vinná	641	11,5	146,70	150,62
- zelenina	93	6,1	67,15	60,28
Travní porosty	x	822,4	2 200,01	2 138,51
- louky	6 464	332,0	624,70	596,79
- mezofilní a vlhkomilné louky	2 367	63,9	179,25	171,30
- horské a suchomilné louky	772	16,6	54,12	50,94
- trvale podmáčené a rašelinné louky	546	1,7	17,96	15,76
- ptačí lokality na travních porostech - bahňáci	72	1,2	6,19	5,84
- ptačí lokality na travních porostech - chřástal polní	439	11,4	52,12	52,58
- pastviny	5 797	290,8	817,15	796,33
- druhově bohaté pastviny	2 218	103,6	439,15	440,93
- suché stepní trávníky a vřesoviště	89	1,2	9,37	8,04
Zatravňování orné půdy	x	58,9	415,15	340,29
- zatravňování orné půdy	3 544	39,6	268,30	225,51
- zatravňování orné půdy podél vodního toku	1 320	16,9	125,35	99,22
- zatravňování orné půdy regionální směsí	115	1,6	13,74	10,23
- zatravňování orné půdy regionální směsí podél vodního toku	43	0,8	7,76	5,33
Pěstování meziplodin	1 333	82,7	215,90	217,01
Biopásy	249	3,0	30,32	21,68
Celkem	16 575	1 456,4	4 440,29	4 214,59

1) Údaje k 31. 12. 2011

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2010 a vyplacené v roce 2011.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Dittrichová, M. Svobodová (ÚZEI)

Na zemědělskou krajinu měly vliv i ostatní finanční nástroje podporované jinými resorty, např. v rámci dotací MŽP. V roce 2011 bylo vyplaceno z podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí celkem 33 mil. Kč a na opatření v zemědělském sektoru 15,9 mil. Kč. Z podprogramu pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit bylo v roce 2011 profinancováno 84,6 mil. Kč, přičemž na zemědělské činnosti připadalo 28,2 mil. Kč. Dalším nástrojem MŽP zaměřeným na podporu zemědělské krajiny je Program obnovy přirozených funkcí krajiny. Do zemědělského sektoru bylo z něho vyplaceno 1,4 mil. Kč, podpora byla nejčastěji směřována na výsadbu dřevin, obnovu remízků a alejí.

V roce 2011 bylo podle § 58 zákona č. 114/1992 Sb. požadováno přibližně 106,9 mil. Kč za újmu, která vznikla omezením hospodaření na zemědělské půdě a rybnících v roce 2010 (97,54 mil. Kč[49] na ZPF a 9,36 mil. Kč na rybnících). V roce 2011 bylo uznáno

[49] *Navýšení oproti roku 2010 je způsobeno jednou žádostí ve výši 101 mil. Kč, která sice byla formulována jako žádost za omezení zemědělského hospodaření na OP, ale ve skutečnosti žadatel žádal finanční kompenzaci za nemožnost hospodářského výdělku za roky 2008-2011.*

a proplaceno 4,16 mil. Kč na zemědělské půdě a 1,43 mil. Kč na rybnících. Žádáno bylo zejména z důvodů zákazu hnojení v I. zóně CHKO a na území přírodní rezervace a dále z důvodů nemožnosti hospodaření v důsledku výskytu zvláště chráněných živočichů. Na rybnících na území MZCHÚ se jednalo o snížení rybí obsádky, vyloučení hnojení a přikrmování.

Na základě podpůrných programů v rámci nařízení vlády č. 505/2000 Sb. byla v roce 2011 poskytnuta podpora 1,2 mil. Kč na ochranu lesních porostů (1,5 mil. Kč v roce 2010).

Finanční podpory na národní programy zachování genofondu pro zemědělství (mikroorganismy, rostliny, hospodářská zvířata, koordinace programu) na rok 2011 se snížily na 60 mil. Kč (63 mil. Kč v roce 2010). Podpory poskytované v roce 2011 podle § 2 zákona č. 252/1997 Sb. činily 1,7 mld. Kč. Na podporu včelařství bylo vyplaceno 55 mil. Kč. Na restrukturalizaci ovocných sadů bylo čerpáno 50 mil. Kč. Hřebčíny získaly podporu 27 mil. Kč. Na podporu mimoprodukčních funkcí rybníků bylo čerpáno 69,9 mil. Kč.

Za omezené užívání pozemků v ochranných pásmech vod bylo státními podniky jednotlivých povodí v roce 2011 vyplaceno 4,7 mil. Kč 36 zemědělským a lesním subjektům s celkovou výměrou 9 tis. ha.

4.2 Ochrana zvířat

Ochrana zvířat proti týrání je oblastí, která je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon OZT). Zákon OZT stanovuje tyto hlavní orgány ochrany zvířat: MZe a SVS ČR. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo od 1. 1. 2009 v rámci odboru živočišných komodit oddělení ochrany zvířat, a také odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ. Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS ČR.

Na VFU proběhly 2 odborné vzdělávací kurzy, ve kterých získalo 29 veterinárních lékařů, pracovníků SVS ČR, kvalifikaci pro inspektory ochrany zvířat (podle § 26 zákona OZT). Na 6 vzdělávacích zařízeních proběhly 23 kurzy k získání osvědčení pro řidiče a průvodce podle nařízení Rady (ES) č. 1/2005. Po jejich absolvování získalo dalších 359 osob příslušnou kvalifikaci přepravce zvířat. Na VFU a na ČZU proběhly 3 kurzy pro celkem 148 studentů vysokých škol – biologů k získání kvalifikace ke kontrole a řízení pokusů na zvířatech (podle § 17 odst. 1 zákona OZT). Dva kurzy k získání osvědčení o odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata úspěšně absolvovalo 39 osob. Dále probíhala odborná příprava pracovníků zařízení obcí a členů zájmových organizací k získání kvalifikace pro zabezpečení odchytu toulavých zvířat a péči o ně. Na VFU byla uspořádána 18. konference s mezinárodní účastí na téma „Ochrana zvířat a welfare 2011“. Témata vztahující se k dobrým životním podmínkám zvířat byla rovněž obsahem 26. semináře „Aktuální otázky bioklimatologie 2011“.

Situace ochrany zvířat v ČR v roce 2011 je detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS ČR č. 4/2012 „Program ochrany zvířat – situace v roce 2011“, který vydává MZe. Program ochrany zvířat SVS ČR je realizován již od roku 1993. Za toto období bylo v ČR provedeno inspektory KVS celkem 217 712 kontrol dodržování zákona OZT.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2011 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 10 212 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 6 234 kontrol). V případě 821 kontrol byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 316 336 ks zvířat (z toho u hospodářských zvířat nevyhovující péče při 361 kontrolách u 297 823 ks zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2011 stíháno 31 a odsouzeno 25 osob.

4.3 Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství v ČR má již dlouholetou tradici. Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou upravena národními i evropskými předpisy. Od 1. 1. 2012 nabyl účinnosti zákon č. 344/2011 Sb., který novelizuje zákon o ekologickém zemědělství č. 242/2000 Sb. Změny v tomto právním předpisu směřují především ke zjednodušení administrativního řízení tohoto odvětví. Dále platí nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a prováděcí nařízení Komise (ES) č. 889/2008), které poskytují národním předpisům rámec.

MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin kontrolují dodržování právních předpisů. Příslušnými organizacemi jsou KEZ o.p.s., ABCERT AG, organizační složka, a Biokont CZ, s.r.o.

Ke konci roku 2011 hospodařilo v ČR 3 920 ekologických zemědělců a 646 výrobců biopotravin. K 31. 12. 2011 byla výměra ekologických sadů 6 453 ha a výměra vinic 965 ha. Ekologicky obhospodařovaná zemědělská půda vzrostla na 482 927 ha (tab. T4.3/01), což představuje 11,42 % ze zemědělsky obhospodařované půdy celkem (ČÚZK)[50].

[50] *Podle evidence LPIS je podíl ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy 13,6 %.*

T4.3/01 - Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR

Plochy	Výměra 2010		Výměra 2011		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda	54 937	11,38	59 281	12,28	107,91
TP	369 272	76,47	398 060	82,43	107,80
Trvalé kultury - vinice	803	0,17	965	0,20	120,17
Trvalé kultury - sady	5 128	1,06	6 453	1,34	125,84
Trvalé kultury - chmelnice	8	0,00	10	0,00	125,00
Ostatní plochy	18 054	3,74	18 158	3,76	100,58
Celkem	448 202	100,00	482 927	100,00	107,75

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Dittrichová, M. Svobodová (ÚZEI)

V systému ekologického zemědělství bylo za rok 2010[51] vyprodukováno s certifikátem „BIO“ 40 565 t obilovin, 3 132 t okopanin (z toho 2 482 t brambor a 16,3 t cukrové řepy), 508 t olejnin a 1 961 t zeleniny. Z trvalých kultur byla certifikována produkce 4 232 t ovoce a z toho 514 t produkce hroznů. Produkce biomléka činila 17 852 tis. l (v tom 17 344 tis. l kravského, 79 tis. l kozího a 429 tis. l ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v živé hmotnosti 6 516 t hovězího, 407 t skopového, 145 t vepřového, 78 t drůbežího masa a 168 t vajec.

Akční plán ekologického zemědělství

Základním dokumentem pro rozvoj ekologického zemědělství je akční plán. Hlavním cílem „Akčního plánu České republiky na období 2011-2015“ v ekologickém zemědělství je do konce roku 2015 dosáhnout 15% podílu výměry zemědělské půdy při současném navýšení podílu biopotravin na trhu s potravinami na 3 % a dosáhnout minimálně 60% podíl české bioprodukce.

Podpora ekologického zemědělství

Podpora pro ekologické zemědělce v podobě dotací na plochu užívanou v ekologickém hospodaření, nebo zařazenou do přechodného období, byla v roce 2011 poskytována v rámci PRV jako součást tzv. agroenvironmentálního opatření. Výše podpor se liší podle obhospodařované kultury.

Od roku 2007 je ekologické zemědělství podporováno také výrazným bodovým zvýhodněním (preferencí) ekologických zemědělců při hodnocení investičních projektů v rámci Os I a III PRV.

[51] *Údaje o produkci za rok 2011 nejsou ještě k dispozici.*

4.4 Zranitelné oblasti

Akční program podle směrnice Rady 91/676/EHS (tzv. Nitrátová směrnice) představuje systém povinných opatření ve zranitelných oblastech (§ 33 zákona o vodách č. 254/2001 Sb.), která mají za cíl redukovat riziko vyplavování dusíku do povrchových a podzemních vod. Tab. T4.4/01 znázorňuje porovnání původních a revidovaných zranitelných oblastí.

Akční program je vyhlášen v nařízení vlády č. 103/2003 Sb. vždy na čtyřleté období. I. akční program byl vyhlášen na období 1. 1. 2004 do 3. 4. 2008. S účinností od 4. 4. 2008 byla novelou nařízení vlády č. 108/2008 Sb. vyhlášena revize akčního programu, tzv. II. akční program. Revize zranitelných oblastí podle článku 3 nitrátové směrnice je vyhlášena novelou nařízení vlády pod č. 219/2007 Sb. s účinností od 1. 9. 2007.

V roce 2011 proběhla revize vymezení zranitelných oblastí. Do ZOD budou přidána nařízením vlády s platností od července 2012 nová katastrální území s celkovou výměrou 77 960 ha a čtyři katastrální území budou odebrána. Základním kritériem pro vyřazení zranitelných oblastí byly koncentrace dusičnanů na měrných profilech nižší než 25 mg/l. Podpůrným kritériem pro vyřazení byla nízká intenzita zemědělského hospodaření s vyšším zastoupením lesních ploch a travních porostů. V případě nového zařazení zranitelných oblastí byly základním kritériem vysoké koncentrace dusičnanů na měrných profilech nad 50 mg/l nebo v rozmezí 25-50 mg/l s prokazatelným rostoucím trendem. Přednostně se doplňovaly oblasti s vysokým podílem orné půdy. Dle LPIS je celková výměra zranitelných oblastí na z. p. 1 760 208,78 ha[52]. Tab. T4.4/01 ukazuje porovnání rozlohy zranitelných oblastí původních (11. 4. 2003-31. 8. 2007) a revidovaných zranitelných oblastí platných od 1. 9. 2007.

T4.4/01 - Rozloha zranitelných oblastí v ČR[1)]

Ukazatel	Celková plocha zranitelných oblastí	Podíl zranitelných oblastí na rozloze ČR dle ČÚZK	Celková plocha zemědělské půdy v ZOD	Podíl zranitelných oblastí v ZOD na rozloze z. p. ČR dle ČÚZK
	ha	%	ha	%
Rozloha zranitelných oblastí od 11. 4. 2003 do 31. 8. 2007 (podle k. ú.)	2 886 161	36,6	1 972 478	46,6
Rozloha zranitelných oblastí od 1. 9. 2007 (podle k. ú.)	3 135 792	39,8	2 031 772	48,0
Navýšení rozlohy	249 631	3,2	59 294	1,4

1) Dle LPIS došlo ke zpřesnění zranitelných oblastí k 31. 12. 2011 a jejich rozloha činí 1 760 209 ha.
Pramen: MZe
Zpracoval: M. Dittrichová, M. Svobodová (ÚZEI)

[52] *Oprava: dle LPIS celková výměra ve ZOD v roce 2010 byla 1 759 800 ha.*

5 SPOTŘEBA, BEZPEČNOST A KVALITA POTRAVIN

Postavení rychloobrátkových řetězců je stále dominantní, ale míra koncentrace rostla jen mírně – tržní podíl TOP 10 stoupl meziročně jen o 0,6 p. b. Zvyšuje se podíl respondentů uvádějících, že ekonomická situace ovlivňuje jejich nákupní chování. Celková spotřeba rostlinných i živočišných potravin (ve stálých cenách) se meziročně opět snížila. Ke snížení spotřeby došlo u většiny potravinových skupin, výjimkou jsou cukr, zelenina, vejce a ryby. Nominální výdaje domácností za potraviny a nealkoholické nápoje v roce 2011 meziročně velmi mírně vzrostly (o 0,2 %), jejich podíl na celkových spotřebních vydáních naopak klesl (o 0,2 p. b.) a činil 19,1 %. Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů rostly v roce 2011 meziročně nejdynamičtěji ze všech výdajových skupin (o 4,6 %). Ke zvýšení cenové úrovně došlo u všech hlavních potravinových skupin, s výjimkou zeleniny a brambor vč. výrobků. Nejvíce stoupla cenová hladina pekárenských výrobků a olejů vč. tuků. Spolupráce s EFSA je na vysoké úrovni. Byla posilována komunikace se spotřebiteli, pokračovaly aktivity vědeckých výborů.

5.1 Distribuce potravin

Mezinárodní obchodní společnosti projevily začátkem 90. let značný zájem o český trh. Počet obchodních řetězců na našem trhu do roku 1998 rychle rostl a dále následovalo období relativní stability. Od roku 2006 postupně opustily některé mezinárodní obchodní řetězce český trh a obchod se stále více koncentroval.

Silná pozice moderních obchodních formátů na našem trhu odráží také některé změny v nákupním chování vyvolané ekonomickými problémy (krize). Zákazníci reagují na změnu ekonomické situace zvýšením důležitosti cenových akcí při nezměněných nárocích na kvalitu zboží. Stěžejními důvody pro výběr prodejny jako hlavního nákupního místa jsou (kromě dostupnosti prodejny) šíře sortimentu, slevy a celková cenová úroveň. Ve srovnání s rokem 2010 se výrazně zvýšil význam akčních cen a slev. Na významu získal i faktor kvalitního a čerstvého zboží.

Žebříček TOP 10 obchodních řetězců v ČR podle tržeb za rok 2011 odráží změny na českém trhu. První místo patří, tak jako v roce 2010, skupině Schwarz ČR[53] s tržbami 65,5 mld. Kč (růst proti roku 2010 o 2,3 mld. Kč). Dále následují REWE[54] s tržbami 53,6 mld. Kč (růst proti roku 2010 o 2,5 mld. Kč), Tesco Stores ČR[55] (tržby 51,0 mld. Kč[56], meziroční růst o 3,5 mld. Kč), Ahold ČR[57] s tržbami 44,0 mld. Kč[58] (meziroční růst o 1,7 mld. Kč), Makro Cash&Carry (tržby 32,5 mld. Kč[59], meziroční pokles o 0,6 mld. Kč). Dalšími v pořadí jsou Globus ČR (tržby 27,0 mld. Kč, meziroční růst o 0,9 mld. Kč), COOP s tržbami 25,9 mld. Kč (meziroční pokles o 0,1 mld. Kč), GECO TABAK s tržbami

[53] *Zahrnuje diskontně orientované hypermarkety Kaufland a diskontní prodejny Lidl.*
[54] *Zahrnuje diskonty Penny Market a Plus a supermarkety Billa.*
[55] *Zahrnuje Tesco hypermarket, Tesco obchodní dům, Tesco supermarket a Tesco Expres. Koncem roku 2010 řetězec Tesco odkoupil prodejny Žabka.*
[56] *Odhad INCOMA GfK.*
[57] *Zahrnuje hypermarkety Hypernova a supermarkety Albert.*
[58] *Odhad INCOMA GfK.*
[59] *Odhad INCOMA GfK.*

20,2 mld. Kč (meziroční růst o 2,5 mld. Kč), SPAR ČR[60] (tržby 14,1 mld. Kč[61], meziroční růst o 1,1 mld. Kč). Dalšími v pořadí TOP 10 jsou obchodní řetězce, které neprodávají sortiment potravin (OBI ČR, IKEA a PEAL). Prvních deset obchodních skupin mělo v roce 2011 úhrnné tržby ve výši 351,0 mld. Kč (růst o 13,4 mld. Kč proti roku 2010).

Postavení rychloobrátkových řetězců je stále dominantní. Celková míra koncentrace trhu však rostla jen velmi málo. Tržní podíl TOP 10 obchodních skupin na obchodě rychloobrátkovým zbožím v roce 2011 dosáhl 66,2 % (v roce 2010 to bylo 65,6 %, tj. meziroční růst jen o 0,6 p. b.).

Rostoucí konkurence, a v současné době i ekonomické podmínky, mění nákupní zvyklosti zákazníků. Růst spokojenosti s hlavním nákupním místem u většiny faktorů zpomalil, ale celkově lze konstatovat, že mezi zákazníky převažuje spokojenost s hlavním nákupním místem nad nespokojeností.

Zákazníci jsou velmi spokojeni či spíše spokojeni s prodejní dobou (94 %), čerstvostí a kvalitou (93 %), časovou dostupností (93 %), čistotou prodejny (90 %) a označením cen (90 %); nejméně jsou zákazníci spokojeni se službami[62] (spokojeno či spíše spokojeno jen 45 %) a výrobky privátních značek (70 %).

Míra spokojenosti zákazníků s jejich hlavním nákupním místem je různá u jednotlivých maloobchodních formátů. Relativně nejspokojenější jsou zákazníci hypermarketů[63]. Nejlepšími známkami hodnotí především šíři sortimentu, prodejní dobu, kapacitu parkoviště, nabídku značkových výrobků, možnost bezhotovostní platby. V porovnání s ostatními formáty nemají hypermarkety žádnou výrazně slabou stránku. Silnou stránkou supermarketů[64] je nabídka značkových výrobků a možnost bezhotovostní platby, naopak jejich slabým místem je cenová úroveň, kapacita parkoviště a částečně také zřetelné označení cen. Zákazníci diskontů[65] jsou nadprůměrně spokojeni s cenovou úrovní a kapacitou parkoviště. Slabou stránkou diskontů je šíře sortimentu, zastoupení českých výrobků a značkových výrobků a rovněž služby zákazníkům. Zákazníci malých samoobsluh jsou spokojeni s rychlostí odbavení, ochotnou obsluhou, orientací v prodejně a její časovou dostupností. Naopak nespokojeni jsou zákazníci samoobsluh s nemožností bezhotovostní platby, šíří sortimentu, cenovou úrovní a kapacitou parkoviště.

---

[60] *Zahrnuje hypermarkety Interspar a Spar Šumava.*

[61] *Odhad INCOMA GfK.*

[62] *Jedná se o balící službu, dětský koutek, poskytování tašek zdarma apod.*

[63] *Samoobslužná prodejní jednotka s více než 2 500 m^2 prodejní plochy, výrazné zastoupení mají nepotravinářské sortimenty, s více než 18 pokladnami.*

[64] *Samoobslužná prodejní jednotka se 401-2 500 m^2 prodejní plochy, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, se 4-18 pokladnami.*

[65] *Samoobslužná prodejní jednotka, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, prodejní plocha odpovídá supermarketům, je zde výrazně omezen sortiment a snížená cenová úroveň.*

Výsledky šetření z roku 2011 potvrzují stabilizaci jednotlivých formátů na trhu. Hypermarkety potvrzují svou dominantní pozici pokračujícím nárůstem a celkovým 44% podílem preferencí. Diskonty zaznamenaly 4% pokles podílu preferencí v důsledku snížení popularity jak prodejen Penny Marketu, tak Lidlu. Přesto si udržují druhou pozici s 21 % podílu preferencí. Obliba supermarketů vzrostla na 18 % (o 3 p. b.), především díky nárůstu preferencí supermarketových formátů řetězce Tesco. Menší prodejny také zlepšily svou pozici, přednost jim dává 17 % domácností (růst o 2 p. b. proti roku 2010).

Prvních deset nejnavštěvovanějších prodejen představuje hlavní nákupní místo již pro téměř 90 % dotázaných. Tradičně silný Kaufland uvedlo jako své hlavní nákupní místo 19 % dotázaných (stejně jako v roce 2010). Na druhé místo se 17 % se dostaly prodejny Tesco (součet všech formátů), díky nárůstu preferencí jak hypermarketových, tak supermarketových formátů. Třetí místo patří prodejnám Albert (oba formáty), které získaly 12 % preferencí. TOP 5 doplňují prodejny řetězců Penny Market (11 %) a Lidl (9 %). V porovnání s rokem 2010 si oba řetězce shodně pohoršily o 1 %. Z vývoje preferencí hlavního nákupního místa je zřejmý nárůst jen u řetězce Tesco.

Z hlediska nabídky českých a regionálních potravin jsou bezkonkurenčně nejlépe hodnoceny hypermarkety. Nejlépe hodnoceným je Globus, dále následují Albert HM, Tesco HM, Interspar a Kaufland.

Vliv marketingových aktivit na návštěvnost řetězce lze zjistit také srovnáním návštěvnosti prodejny a znalosti letáků. Nejvyšší znalost letáků vykazují Kaufland (46 %), Tesco (45 %), Penny Market (44 %) a Lidl (42 %), což úzce souvisí s návštěvností těchto řetězců.

Podíl zákazníků, kteří běžně nakupují výrobky prodávané pod privátní značkou (18 %), neroste ani vlivem současné ekonomické situace. Stejně jako v roce 2010 nakupuje privátní značky 73 % domácností. Pouhých 6 % domácností se s privátními značkami ještě nesetkalo.

Stále větší podíl domácností uvádí, že současná ekonomická situace ovlivňuje jejich chování při nákupu potravin. V roce 2011 tuto skutečnost uvedlo 79 % respondentů (z toho 44 % uvedlo „určitě ano“ a 35 % „spíše ano“), přitom v roce 2010 to bylo jen celkem 63 % dotázaných. Krize má na poptávku a nákupní chování výrazný vliv.

Nejvíce pociťují vliv krize nejstarší zákazníci (83 % uvedlo „určitě ano“ a „spíše ano“) lidé se základním vzděláním (86 %) a také kmenoví zákazníci diskontů (87 %) a malých samoobsluh (85 %).

5.2 Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin vyjádřená ve stálých cenách (odhad ÚZEI) se v roce 2011 meziročně snížila o 0,9 %. Poměrně výrazně klesla spotřeba rostlinných potravin (o 1,1 %), ale mírně se snížila také spotřeba potravin živočišného původu (o 0,7 %). Tomuto trendu odpovídá i vývoj příjmů a výdajů domácností (koupěschopná poptávka). Čisté peněžní příjmy

domácností se nepatně snížily (o 0,3 %) a přitom se spotřební vydání zvýšila o 1,5 % (v roce 2010 se zvýšila jen o 0,9 %).

Vývoj spotřeby potravin v letech 2010 a 2011 je uveden v tab. T5.2/01.

T5.2/01 - Spotřeba potravin v ČR (kg/obyv./rok)

Potravinová skupina	2010	2011[1)]	Meziroční index
Maso celkem v hodnotě na kosti	79,1	78,0	98,6
v tom - hovězí	9,4	8,8	93,6
- telecí	0,1	0,1	100,0
- vepřové	41,6	41,8	100,5
- drůbež[2)]	24,5	23,8	97,1
- ostatní	3,5	3,5	100,0
Ryby celkem	5,6	5,7	101,8
Sýry (včetně tvarohů)	16,6	16,4	98,8
Čerstvé mléčné výrobky	91,0	90,1	99,0
Vejce	13,5	14,1	104,4
Máslo	4,9	4,9	100,0
Sádlo	4,7	4,8	102,1
Rostlinné tuky a oleje	16,3	16,3	100,0
Cukr rafinovaný celkem	36,0	37,0	102,8
Obiloviny celkem v hodnotě mouky bez rýže	104,2	104,0	99,8
Brambory celkem	67,3	65,5	97,3
Luštěniny	2,5	2,4	96,0
Zelenina celkem v hodnotě čerstvé	79,7	81,0	101,6
Ovoce mírného pásma v hodnotě čerstvého	46,8	42,0	89,7
Jižní ovoce	37,3	36,7	98,4

1) Odhad ÚZEI - na základě statistických údajů o tržní produkci, ostatním prodeji, salda zahraničního obchodu s potravinami (z dat platných v dubnu 2012).

2) Údaj po revizi zahraničního obchodu, ČSÚ

Pramen: Spotřeba potravin v roce 2010, ČSÚ

Zpracoval: O. Štiková (ÚZEI)

V roce 2011 se celková spotřeba masa a masných výrobků snížila o 1,4 %, a stejným tempem stoupla i jejich spotřebitelská cena. K nejvyššímu poklesu spotřeby došlo u drůbeže a hovězího masa, kde se spotřebitelské ceny zvýšily. Naopak spotřeba vepřového masa se mírně zvýšila při stagnaci ceny.

ČR patří mezi země EU s nižší spotřebou masa a masných výrobků, přitom mezi jednotlivými státy EU existují značné rozdíly, a to jak ve spotřebě masa celkem, tak i ve spotřebě jednotlivých druhů. Nejvyšší spotřebu masa celkem měl Kypr (144,0 kg/obyv./rok), nejnižší Bulharsko (49,0 kg/obyv./rok). Mezi jednotlivými státy EU existují značné rozdíly, a to jak ve spotřebě masa celkem, tak i ve spotřebě jednotlivých druhů. Obdobnou úroveň ve spotřebě vepřového masa jako ČR dosahovala Belgie (41,0 kg/obyv./rok) Nejnižší spotřebu vykazovalo Spojené království (20,0 kg/obyv./rok), naopak nejvyšší spotřeba byla v Dánsku (76,0 kg/obyv./rok). Ve spotřebě hovězího a telecího masa je ČR značně pod průměrem EU. Podobnou spotřebu mělo Rumunsko (8,0 kg/obyv./rok). Výrazně nižší úroveň spotřeby byla v Maďarsku (3,0 kg/obyv./rok) a na Slovensku (5,0 kg/obyv./rok). Naopak nejvyšší spotřeba

byla evidována v Lucembursku (31,0 kg/obyv./rok). Nad průměrem spotřeby zemí EU se v ČR nachází spotřeba drůbeže, obdobná spotřeba je ve Francii (23,0 kg/obyv./rok). Nejvyšší spotřebu vykazovalo Portugalsko (33,0 kg/obyv./rok), naopak nejnižší Lucembursko (15,0 kg/obyv./rok).

V roce 2011 byla propočtena a je uvedena u skupiny mléka a mléčných výrobků pouze spotřeba čerstvých mléčných výrobků a sýrů (včetně tvarohů), jak je uvádí statistika EU (Eurostat)[66]. Pro meziroční srovnání byly obdobně vypočteny i údaje za rok 2010.

Spotřeba čerstvých mléčných výrobků se meziročně o 1,0 % snížila. Klesla spotřeba kysaných mléčných výrobků, smetanových krémů a jogurtů. Spotřebitelské ceny všech čerstvých mléčných výrobků se v roce 2011 zvýšily. Spotřeba sýrů se snížila o 1,2 %, přičemž spotřeba tavených sýrů stagnovala, ale spotřeba přírodních sýrů se snížila. Spotřebitelská cena sýrů se meziročně zvýšila. Vzhledem k vývoji spotřebitelských cen mléčných výrobků a příjmů obyvatelstva je snížení spotřeby pochopitelné.

Spotřeba čerstvých mléčných výrobků je v ČR ve srovnání se státy EU poměrně nízká. Vysoká spotřeba čerstvých mléčných výrobků byla v Irsku (185,9 kg/obyv./rok) a v Estonsku (140,3 kg/obyv./rok). Naopak nejnižší spotřebu mělo Slovensko (63,3 kg/obyv./rok). Ve spotřebě sýrů je ČR přibližně na průměrné úrovni zemí EU. Vysoká spotřeba byla v Řecku (29,7 kg/obyv./rok), naopak velmi nízká v Irsku (6,2 kg/obyv./rok).

Ve skupině tuků došlo ke stagnaci spotřeby másla a rostlinných jedlých tuků a olejů, spotřeba sádla se nepatrně zvýšila (v souvislosti s mírným růstem spotřeby vepřového masa). Spotřebitelská cena tuků se zvýšila, zejména výrazně vzrostla cena olejů a rostlinných tuků, cena sádla se zvýšila jen nepatrně.

V roce 2011 spotřeba výrobků z obilovin mírně klesla při zvýšení jejich spotřebitelských cen. Spotřeba cukru a zeleniny se zvýšila, přitom cena cukru rostla a cena zeleniny poklesla. Spotřeba ovoce mírného pásma výrazně klesla při značném růstu cen. Totéž platí i o spotřebě brambor. Také spotřeba jižního ovoce klesla, a to přesto, že došlo ke snížení cen. Je opět zřejmé, že spotřebitelská cena konkrétního výrobku má na spotřebu menší vliv než cena výrobků substitučních. Na spotřebu působí především vývoj koupěschopné poptávky.

---

[66] *Vzhledem k připomínkám o možnosti srovnání výpočtů spotřeby mléka a mléčných výrobků v hodnotě mléka bez másla, vyjádřené v kg/obyv./rok, uvádíme údaje o spotřebě v členění, jaké je publikováno v Eurostatu. Při výrobkové bilanci se vychází z údajů o potravinářské výrobě. Problém přepočtu na surovinu může nastat u přírodních sýrů, a to jak vyrobených v ČR, tak zejména z dovozu. Ve výrobě či dovozu mohou být značné rozdíly v sortimentu, vliv má i zohlednění konečných zásob. Proto EU uvádí jen spotřebu čerstvých mléčných výrobků (tj. veškerých mléčných výrobků bez sýrů, tvarohů a mléčných konzerv přepočtených na potřebu mléka nezbytnou na jejich výrobu) a spotřebu sýrů (včetně tvarohů) v kg/obyv./rok.*

Ve srovnání s dalšími státy EU je spotřeba obilovin v ČR nad průměrnou hodnotou zemí EU. Nejvyšší spotřebu obilovin celkem (bez rýže) měli na Maltě (163,7 kg/obyv./rok), nejnižší v Itálii (70,5 kg/obyv./rok).

Spotřeba cukru se v ČR nachází nad střední hodnotou spotřeby zemí EU. Přibližně stejnou spotřebu jako ČR má Řecko (36,2 kg/obyv./rok). Nejvyšší spotřebu cukru vykazovalo Lucembursko (49,7 kg/obyv./rok), velmi nízkou spotřebu vykazovalo Nizozemsko (22,6 kg/obyv./rok).

Spotřeba brambor se v ČR pohybuje pod průměrem zemí EU. Přitom také u této komodity se spotřeba v jednotlivých státech EU značně liší. Podobnou spotřebu jako ČR mělo Slovensko (65,3 kg/obyv./rok). Nejnižší spotřebu vykázal Kypr (44,1 kg/obyv./rok), nejvyšší Lotyšsko (150,5 kg/obyv./rok).

Spotřeba másla v ČR je nad průměrem zemí EU. Stejnou spotřebu mají Rakousko a Polsko (oba státy shodně 4,9 kg/obyv./rok). Nejvyšší spotřebu másla vykazuje Francie (7,9 kg/obyv./rok), nejnižší Bulharsko (0,3 kg/obyv./rok).

5.3 Vydání za potraviny

Růst nominálních čistých peněžních příjmů domácností zaznamenal v letech 2009 a 2010 výrazný pokles. Z meziročního nárůstu o 9,3 % v roce 2008 se růst zpomalil na 3,6 % v roce 2009 a na 2,1 % v roce 2010. V roce 2011[67] již nominální čisté peněžní příjmy meziročně klesly o 0,3 % (tab. T5.3/01). V tomto roce došlo zejména k výraznému snížení podílu příjmů ze závislé činnosti na celkových čistých příjmech, a to o 2,1 p. b. I přes některé legislativní změny v souvislosti s podporami v nezaměstnanosti[68] se v roce 2011 zvýšil podíl sociálních příjmů o 2 p. b. Podíl příjmů z podnikání stagnoval.

V rámci jednotlivých typů domácností měly nejvyšší čisté nominální peněžní příjmy domácnosti zaměstnanců, nejnižší domácnosti nezaměstnaných. V roce 2011 (předběžné údaje) meziročně vzrostly čisté peněžní příjmy pouze v domácnostech důchodců (o 6,9 %), v ostatních typech domácností mírně klesly, nejvíce klesly v domácnostech nezaměstnaných (o 6,3 %).

---

[67] *Předběžné údaje za rok 2011 jsou ze čtvrtletních šetření rodinných účtů (březen 2012), ve kterých je uváděna pouze základní struktura příjmů a vydání domácností ČR.*

[68] *Nižší podpora v nezaměstnanosti z důvodu vlastní výpovědi, omezení přivýdělků u osob s podporami, pobírání podpory po uplynutí doby odpovídající výši odstupného.*

T5.3/01 - Vývoj čistých peněžních příjmů a vydání za potraviny, nápoje a tabák v domácnostech celkem

Ukazatel	Příjmy, vydání (Kč/os./rok)		Meziroční index (%)	Podíl na spotřebních vydáních (%)	
	2010	2011[1)]		2010	2011[1)]
Čisté peněžní příjmy	145 437	145 068	99,75	x	x
Spotřební vydání celkem	116 244	117 948	101,47	100,00	100,00
z toho - potraviny, nápoje a tabák	25 721	25 920	100,77	22,13	22,00
v tom - potraviny a nealkoholické nápoje	22 484	22 536	100,23	19,34	19,10
- alkoholické nápoje a tabák	3 237	3 384	104,54	2,78	2,90

1) Předběžné údaje.

Pramen: Statistika rodinných účtů, I. díl, ČSÚ, 2011; 1.-4. čtvrtletí 2011, ČSÚ, březen 2012; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Spotřební výdaje domácností v roce 2011 meziročně vzrostly o 1,5 % (míra inflace v tomto roce činila 1,9 %). Mezi spotřebními výdaji se na první příčce nacházejí výdaje za bydlení následovány výdaji za potraviny a nealkoholické nápoje. V roce 2011 zaznamenaly nejvýraznější meziroční nárůst právě nominální výdaje za bydlení (o 4,8 %), dále výdaje za alkoholické nápoje a tabák (o 4,5 %) a výdaje za dopravu (o 3,8 %). Na druhé straně domácnosti výrazně snížily vydání na vzdělání (meziroční pokles o 7,9 %). Omezily i výdaje za odívání a obuv (pokles o 2,6 %), za rekreaci a kulturu (o 2,1 %) a za služby pošty a telekomunikace (o 1,2 %). Přehled podílů základních druhů vydání na spotřebních vydáních domácností přináší příl. tab. 5.3/01.

Nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje v roce 2011 nepatrně meziročně vzrostly (o 0,2 %). Přesto jejich výše stále ještě nedosáhla úrovně roku 2008. Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácností činil 19,1 % a meziročně klesl o 0,2 p. b.

Mezi domácnostmi měly v roce 2011 nejvyšší nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje domácnosti důchodců. Jejich výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje v přepočtu na člena domácnosti v porovnání s domácnostmi zaměstnanců byly měsíčně o 473 Kč (tj. o 26,4 %) vyšší. Naopak nejnižší výdaje byly v domácnostech nezaměstnaných, rozdíl mezi jejich výdaji a výdaji za potraviny a nealkoholické nápoje domácností důchodců činil měsíčně 798 Kč na osobu. Této situaci částečně odpovídá i výše podílu výdajů domácností za potraviny a nealkoholické nápoje na spotřebních vydáních (tab. T5.3/02). Nejvyšší podíl měly opět domácnosti důchodců, naopak nejnižší podíl domácnosti zaměstnanců (tyto domácnosti mají nejvyšší čisté peněžní příjmy, tj. disponibilní zdroje vydání).

T5.3/02 - Vývoj podílu vydání za potraviny, nápoje a tabák na celkových spotřebních vydáních jednotlivých typů domácností (%)

Ukazatel	Domácnosti							
	zaměstnanců		sam. činných		nezaměstnaných		důchodců	
	2010	2011[1)]	2010	2011[1)]	2010	2011[1)]	2010	2011[1)]
Spotřební vydání celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z toho - za potraviny, nápoje a tabák	20,7	20,6	21,5	21,0	25,2	26,1	26,1	26,1
v tom - potraviny a nealkoholické nápoje	18,1	17,9	18,8	18,2	21,7	22,7	23,3	22,9
- nápoje alkoholické a tabák	2,6	2,7	2,7	2,8	3,5	3,4	2,8	3,2

1) Předběžné údaje.

Pramen: Statistika rodinných účtů, I. díl, ČSÚ, 2011; 1.-4. čtvrtletí 2011, ČSÚ, březen 2012

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Pro mezinárodní srovnání se používá ukazatel podílu vydání za potraviny, nápoje a tabák na spotřebních vydáních domácností. Tento ukazatel má v ČR mírně klesající trend (s výjimkou stagnace v roce 2010). V roce 2011 opět nepatrně meziročně klesl (o 0,1 p. b.) a činil 22,0 %. V porovnání s EU je ČR přesto nad jejím průměrem (16,5 % v roce 2009, příl. tab. 5.3/02). Nejnižší podíl mezi zeměmi EU v roce 2009 (poslední dostupná data) mělo Spojené království (13,6 %), naopak nejvyšší Rumunsko a Litva (32,7 %, resp. 32,5 %).

Podle šetření statistiky rodinných účtů vydávaly domácnosti v rámci potravin v roce 2010[69] nejvíce peněz za maso (27,5 % z celkových výdajů za potraviny, tab. T5.3/03). Z toho nejvíce utratily za uzeniny, na dalším místě za vepřové maso společně s drůbeží. Na druhém místě byla skupina mléko a mléčné výrobky (18,1 %), těsně následována pekárenskými výrobky (17,7 %). Z mléčných výrobků vydaly domácnosti nejvíce za sýry. Z meziročního porovnání výdajů za základní potraviny plyne, že za většinu potravin vydaly domácnosti v roce 2010 více finančních prostředků než v roce 2009, přičemž meziroční index spotřebitelských cen potravin v roce 2010 činil 101,7 %. Nejvíce vzrostly meziroční výdaje za brambory (o 15,0 %), a to zejména vlivem překotného růstu jejich spotřebitelských cen (o 30,9 %) a naopak spotřeba brambor v domácnostech klesla. Vyšší meziroční nárůst vydání se týkal i hovězího masa (o 12,7 %), kdy domácnosti zvýšily jeho spotřebu, a zeleniny (o 11,9 %) vlivem růstu spotřebitelských cen při současném poklesu spotřeby. Naopak k poklesu vydání došlo zejména u ostatního masa (o 8,9 %), jehož spotřebu domácnosti významně snížily (o 9,1 %); mírně klesly i výdaje za drůbež, jejíž spotřebu domácnosti rovněž omezily.

[69] *Pro rok 2011 nejsou k dispozici podrobné údaje (roční data za rok 2011 budou ČSÚ publikována v červnu 2012).*

T5.3/03 - Vydání domácností za hlavní druhy potravin v roce 2010 (Kč/os./rok)

Ukazatel	Domácnosti				
	celkem	zaměst-nanců	samostat. činných	nezaměst-naných	důchodců
Potraviny celkem	20 342	19 318	19 757	15 886	24 470
Maso	5 604	5 177	5 355	4 428	7 124
z toho:					
- vepřové	1 218	1 098	1 136	978	1 610
- hovězí	471	415	562	258	598
- ostatní maso	285	244	277	317	381
- uzeniny	2 080	1 964	1 904	1 493	2 654
- drůbež	1 218	1 134	1 173	1 091	1 504
Ryby	610	579	560	454	770
Mléko a mléčné výrobky	3 681	3 698	3 746	2 739	3 799
v tom:					
- mléko konzumní	674	631	701	620	804
- sýry	1 346	1 352	1 400	968	1 380
- jogurty	695	723	702	513	655
- ostatní mléčné výrobky	966	992	943	638	960
Vejce a vaječné výrobky	331	287	299	340	470
Tuky a oleje	973	844	886	832	1 451
Ovoce, ovocné výrobky	1 433	1 366	1 378	971	1 762
Zelenina, zeleninové výrobky	1 328	1 254	1 365	1 010	1 562
Brambory, výrobky z brambor	521	486	500	432	643
Cukr, cukrovinky, marmeláda	1 473	1 365	1 457	1 158	1 835
Pekárenské výrobky	3 593	3 526	3 437	2 884	4 036
Ostatní potraviny	795	736	774	638	1 018

Pramen: Statistika rodinných účtů, I. díl, ČSÚ, 2011

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Průměrné ceny, za které domácnosti potraviny nakupují[70], se liší od spotřebitelských cen sledovaných ČSÚ v závislosti na nákupním, resp. spotřebním, chování domácností[71]. V roce 2010 zaznamenaly průměrné ceny u poloviny sledovaných potravinových skupin mírný meziroční pokles (příl. tab. 5.3/03). Nejvíce klesly u vepřového masa (o 4,50 Kč/kg, tj. o 5,0 %) a čokolády a čokoládových cukrovinek (o 3,20 Kč/kg, tj. o 1,7 %). U vepřového masa poklesla spotřebitelská cena (ČSÚ) o 4,7 %, u čokolády a cukrovinek mírně vzrostla jak spotřebitelská cena (o 2,8 %), tak spotřeba (o 5 %). Domácnosti pravděpodobně nakupovaly čokolády a cukrovinky v jiném sortimentu nebo v prodejnách s nižší spotřebitelskou cenou ap. Naopak za značně vyšší průměrnou cenu než v roce 2009 nakupovaly v roce 2010 domácnosti čerstvou zeleninu (o 4,90 Kč/kg, tj. o 18,11 %), dále brambory (o 2,00 Kč/kg, tj. o 25,4 %), tuky a oleje (o 2,90 Kč/l, tj. o 5,1 %), sýry (o 2,40 Kč/kg, tj. o 1,7 %) a některé další potraviny. U těchto potravin došlo i k růstu spotřebitelských cen. U zeleniny, brambor

[70] *Průměrné ceny, za které domácnosti potraviny nakupují, jsou vypočítány jako podíl výdajů a tržní spotřeby dané potraviny.*

[71] *Např. nákupy potravin v prodejnách s nižšími cenami, nákupy v akcích, změna sortimentu spotřeby potravin, preference vyšší kvality, čerstvosti, dosažitelnosti nákupního místa atd.).*

a sýrů vzrostly spotřebitelské ceny (ČSÚ) více než ceny průměrné. A naopak méně se zvýšila spotřebitelská cena tuků a olejů. Domácnosti pravděpodobně preferovaly dražší druhy v lepší kvalitě nebo nakupovaly v prodejnách s vyšší spotřebitelskou cenou.

5.4 Spotřebitelské ceny potravin

Celkový růst spotřebitelských cen v roce 2011 opět mírně zrychlil. Průměrná meziroční míra inflace (vyjádřená celkovým přírůstkem spotřebitelských cen) v roce 2011 představovala 1,9 %, což znamená o 0,4 p. b. vyšší úroveň než v roce 2010. Z hlediska vývoje v uplynulých 10 letech byla inflace podprůměrná. Podle ČSÚ ceny zboží stouply meziročně o 2,4 % a poprvé od roku 2004 převýšily vzestup cen služeb (zvýšení o 1,1 %).

Z výpočtů ÚZEI (na základě údajů Eurostat) je zřejmé, že stejně jako v předchozích 2 letech rostla cenová hladina v ČR v porovnání s průměrným zvýšením cen v EU pomaleji; v roce 2011 o 1,0 p. b. ČR společně se Slovinskem, Švédskem a Irskem patřila mezi země s nejmírnějším růstem spotřebitelských cen.

Do úhrnného růstu cen spotřebního zboží a služeb v ČR se z vnějších vlivů promítl především razantní nárůst světových cen ropy a potravin (průměrná hodnota indexu cen potravin vykazovaná FAO byla v roce 2011 nejvyšší v historii monitorování). Mezi domácí proinflační faktory patřily zejména růst cen potravin a nealkoholických nápojů, pohonných hmot a rovněž administrativní úpravy cen (např. zvýšení regulovaných cen plynu, elektřiny, vodného, stočného, nájemného). Naopak proti výraznějšímu zvýšení cenové hladiny působilo hlavně posílení kurzu koruny vůči EUR i USD, zpomalení tempa ekonomického růstu v eurozóně i v ČR, velmi malé oživení tuzemského trhu práce, zanedbatelný nárůst reálných mezd a s ním spojený pokles poptávky a spotřeby domácností.

Na celkovém meziročním zvýšení cenové úrovně v roce 2011 měl z jednotlivých výdajových skupin rozhodující podíl vzestup cen potravin a nealkoholických nápojů. Druhou nejvýznamnější proinflační skupinou bylo bydlení. Ceny této položky v meziročním srovnání vzrostly o 2,8 % (především zásluhou růstu regulovaných cen) a vzhledem k nejvyššímu zastoupení ve spotřebním koši význačně ovlivnily celkový cenový vývoj. K navýšení spotřebitelských cen dále přispěl růst cen dopravy (vlivem zvýšení cen pohonných hmot, které dosáhly rekordní úrovně) a cen skupiny alkoholické nápoje a tabák. Na druhé straně úhrnný cenový přírůstek byl již tradičně přibrzděn poklesem cen odívání a obuvi, bytového vybavení, služeb pošt a telekomunikací a také rekreací a kultury. Z uvedených skutečností je patrné, že rychleji než celková inflace rostly ceny zboží a služeb pro spotřebitele nezbytných, zatímco u položek, jejichž spotřeba není každodenní, ceny klesaly.

Jak již bylo uvedeno, spotřebitelské ceny potravinářského zboží byly jednou z hnacích sil inflace v roce 2011. Meziroční přírůstek cen této položky činil 4,6 % a byl nejvyšší ze všech hlavních výdajových skupin.

Z pohledu mezinárodního srovnání byl růst cen potravin a nealkoholických nápojů v ČR podobně jako v předchozím roce dynamičtější než v členských zemích EU jako celku. Meziroční HICP[72] uvedené skupiny v naší republice představoval 105,2 % (výpočty ÚZEI z dat Eurostat), zatímco průměrná hodnota téhož ukazatele v EU dosáhla 103,4 %. Téměř shodný vývoj jako v ČR zaznamenaly ceny potravin v Polsku. Nejvyšší meziroční progresí cen potravinářských produktů (v rozmezí 8,2-9,5 %) se vyznačovaly pobaltské státy, naproti tomu nejméně vzrostly ceny zmiňované skupiny v Irsku (o 1,2 %), Švédsku (o 1,3 %) a Španělsku (o 1,7 %).

Spotřebitelské ceny samotných potravin navázaly v roce 2011 na vývoj v předchozím roce a v meziročním porovnání stouply o 4,4 %. Hladina cen nealkoholických nápojů se po nepatrném snížení v roce 2010 zvedla o 6,8 %, tj. nejvíce od roku 2000. Vzestup cen potravin byl podstatně mírnější než růst CZV (zvýšení o 19,1 %) a CPV potravin (růst o 9,6 %). Je tedy zřejmé, že ostrý konkurenční boj obchodních řetězců společně s mírným růstem dovozních cen potravin (o 1,5 %) celkový nárůst cen potravin v maloobchodní síti potlačily.

Po celý rok se ceny potravin pohybovaly značně nad úrovní cen roku 2010. Do května byl cenový růst potravin ovlivněn zejména citelným vzestupem světových cen zemědělských (hlavně rostlinných) komodit a potravin, který započal již ve 2. polovině roku 2010. V posledním čtvrtletí roku 2011 se do cen potravin velmi pravděpodobně[73] s předstihem částečně promítlo očekávané zvýšení snížené sazby DPH, k němuž došlo od ledna roku 2012. K meziročnímu navýšení cenové hladiny přispěla rovněž nízká srovnávací základna předchozího roku, protože ceny potravin prudce stouply až v závěru roku 2010 a do roku 2011 tedy vstupovaly na vyšší úrovni.

Průměrné měsíční tempo růstu spotřebitelských cen potravin a nealkoholických nápojů 100,4 % bylo v roce 2011 o 0,1 p. b. nižší než v roce 2010.

[72] *Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) měří srovnatelným způsobem inflaci či cenovou hladinu jednotlivých výdajových skupin členských zemí EU. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Z tohoto důvodu většinou nejsou hodnoty obou indexů totožné.*

[73] *Vysoký růst tuzemských CZV již odezněl a cenová dynamika v potravinářském průmyslu znatelně oslabila.*

T5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Skupina	2010/09	2011/10
Potraviny	101,7	104,4
v tom - maso a masné výrobky	98,8	101,4
- ryby a rybí výrobky	100,9	101,2
- mléko, mléčné výrobky, vejce	102,8	105,3
- oleje a tuky	103,9	113,6
- pekárenské výrobky, obiloviny	95,3	114,0
- cukr a výrobky z cukru	100,0	105,1
- ovoce a ovocné výrobky	104,1	102,6
- zelenina a zeleninové výrobky, brambory, luštěniny	118,4	92,6
- ostatní potravinářské výrobky a přípravky	101,3	102,5
Nealkoholické nápoje	99,4	106,8
v tom - káva, čaj, kakao	101,0	111,8
- minerální vody, šťávy, ostatní nealkoholické nápoje	98,7	103,8

Pramen: ČSÚ - Indexy spotřebitelských cen, 2011, 2012

Zpracoval: I. Mrhálková (ÚZEI)

Kromě zeleniny a zeleninových výrobků došlo mezi roky 2011 a 2010 u všech základních potravinových a nápojových skupin k navýšení cenové hladiny, což dokumentuje i tab. T5.4/01 a v detailnějším členění příl. tab. 5.4/01.

Nejvyšší a téměř identický přírůstek cen zaznamenaly 2 skupiny: pekárenské výrobky vč. obilovin a oleje vč. tuků.

Cenová úroveň pekárenských výrobků v maloobchodě se po 2letém poklesu zvedla o 14,0 %. Za uvedeným zvýšením stál růst CPV, v němž se odrazil především mimořádný nárůst cen (o 46,9 %) vstupní suroviny – obilovin. Nejdynamičtěji se zvedly ceny těch reprezentantů, u nichž nastala v minulých 2 letech nejvýraznější redukce cen, tj. pšeničné mouky (zvýšení téměř o 30 %) a běžného pečiva (zvýšení o jednu čtvrtinu). Podstatně (o 15,6 %) stoupla také cenová hladina chleba, ceny ostatních zástupců rostly mírněji. Zvýšení spotřebitelských cen bylo v porovnání s růstem cen zpracovatelů buď nižší (pšeničná mouka, chléb), nebo srovnatelné (běžné pečivo). Průměrné spotřebitelské ceny hlavních mlýnských a pekárenských produktů zaznamenaly v roce 2011 druhou nejvyšší úroveň za celé porevoluční období. Pouze cena rýže – navzdory růstu dovozní ceny – pokračovala v sestupné tendenci předchozího roku; tempo meziročního poklesu však zvolnilo o 4,2 p. b. na 97,8 %.

Zatímco v roce 2010 spotřebitelské ceny rostlinných tuků a olejů celkový nárůst skupiny oleje a tuky zmírnily, v roce 2011 se naopak na vysokém navýšení cen uvedené skupiny (o 13,6 %) významně podílely. V návaznosti na vzestup cen prvovýrobců, zpracovatelů olejnin i dovozních cen olejů a rostlinných tuků vzrostla v meziročním porovnání spotřebitelská cena jedlých olejů o více než jednu pětinu a cena rostlinných tuků o 11,7 %. Markantní zvýšení (o 12,6 %) vykázala podobně jako v předešlém roce i cena másla (vč. pomazánkového másla) při znatelném přírůstku (16,6 %) cenové hladiny čerstvého másla. Vysoký vzestup cen tohoto živočišného tuku byl odezvou na meziroční růst světových cen másla, cen kravského mléka i cen zpracovatelů. Spotřebitel zaplatil v roce 2011 za čerstvé

máslo v obchodní síti rekordní cenu (138,73 Kč/kg). Velmi mírné navýšení cenové hladiny (o 1,5 %) po zanedbatelném snížení v roce 2010 bylo evidováno u spotřebitelské ceny sádla (vč. slaniny).

Nad úrovní průměrného zvýšení cen potravin se pohyboval i růst cen agregované skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce (o 5,3 %) a cen cukru vč. výrobků z cukru (o 5,1 %).

Zdražení mléka a mléčných výrobků (o 6,3 %) v tržní síti souviselo s růstem cen v předchozích stupních cenového řetězce. S výjimkou cen konzervovaného a sušeného mléka, jejichž úroveň po 19letém výrazném růstu v posledních 3 letech stagnovala či klesala, došlo v roce 2011 u ostatních sledovaných zástupců skupiny ke zvýšení cenové úrovně. Nejvyšší meziroční přírůstek (11,9 %) vykázala spotřebitelská cena konzumního mléka; tento vzestup odpovídal zhruba růstu CZV kravského mléka, avšak zvýšení CPV překročil přibližně dvojnásobně. I přes značný vzrůst nepřekonala průměrná spotřebitelská cena uvedené potraviny v roce 2011 cenovou úroveň z roku 2008. Dynamický růst (o 6,9 %) zaznamenaly rovněž ceny ostatních mléčných výrobků; ceny sýrů i jogurtů se zvyšovaly pozvolněji (o 4,6 %, resp. o 4,3 %).

Opačný cenový vývoj než u mléka a mléčných výrobků byl zřejmý u vajec; jejich spotřebitelská cena již třetím rokem klesá. Vlivem značného poklesu cen producentů a velmi mírného snížení dovozních cen se v roce 2011 proti roku 2010 spotřebitelská cena vajec snížila o 6,4 %.

Na růstu cen skupiny cukr a výrobky z cukru se zásadní měrou podílel markantní vzestup cenové hladiny cukru. V souvislosti se zvýšením cen zpracovatelů i dovozních cen byl tříletý klesající trend spotřebitelských cen této komodity v roce 2011 vystřídán meziročním růstem o 21,4 %. Průměrná cena krystalového cukru v maloobchodě se v roce 2011 vyšplhala na nejvyšší úroveň od počátku sledování (22,54 Kč/kg). Ceny výrobků z cukru se v meziročním porovnání zvedly jen mírně – od 1,4 % (nečokoládové cukrovinky) do 2,9 % (cukrářské výrobky).

Tempo meziročního růstu cen ovoce a ovocných výrobků zpomalilo ze 104,1 % v roce 2010 na 102,6 % v roce 2011. Cenový vývoj jednotlivých reprezentantů skupiny byl diferencovaný. Po poklesu v předcházejících 2 letech vykázaly výrazný pohyb cen vzhůru podskupiny ostatní ovoce (o 22,0 %) a konzumní jablka (o 15,8 %). Důvodem podstatného nárůstu cen jablek byla jejich nedostatečná produkce v důsledku nízkých sklizní sezón 2010/11 i 2011/12 jak v ČR, tak v zemích EU. Na druhé straně vlivem významné redukce dovozní ceny citrónů znatelně poklesla spotřebitelská cena citrusů (o 13,6 %) a nepatrně se snížila cena banánů a rovněž peckovin vč. bobulovin.

Takřka zanedbatelný nárůst cen byl v roce 2011 v meziročním srovnání typický pro maso a masné výrobky (o 1,4 %) a ryby a rybí výrobky (o 1,2 %). Z jednotlivých druhů masa se nejvíce (o 2,6 %) zvýšila cena hovězího výsekového masa. Hladina spotřebitelských cen

tohoto druhu masa od vstupu do EU (kromě roku 2010) plynule stoupá, v roce 2011 bylo zvýšení cen spojeno především s růstem CZV jatečného skotu ovlivněném vzestupem cen na světových a evropských trzích. Navýšení cen drůbeže (o 2,1 %) reflektovalo zvýšení cen producentů i dovozních cen v důsledku nárůstu cen krmných směsí pro kuřata; obchodníci ho však nepromítli do svých cen v plné výši. Cena vepřového výsekového masa v obchodní síti na rozdíl od ceny hovězího výsekového masa zaznamenává dlouhodobě sestupnou tendenci. V roce 2011 stagnovala, přestože ceny zpracovatelů i výrobců jatečných prasat v součinnosti s rostoucími cenami na unijním trhu i cenami krmných směsí pro prasata mírně vzrostly. Uzenářské zboží a masné konzervy se vyznačovaly pozvolným růstem cenové hladiny.

Jedinou potravinovou skupinou, u níž došlo v roce 2011 k posunu cenové hladiny směrem dolů (o 7,1 %), byly zelenina a brambory vč. výrobků. O tento vývoj se zasloužil prudký meziroční pokles spotřebitelských cen plodové zeleniny (o 21,4 %) korespondující se snížením CZV i dovozních cen. Spotřebitelské ceny ostatní zeleniny klesly v souladu s dovozními cenami jen mírně (o 2,9 %), zatímco ceny tuzemských producentů téměř všech druhů zeleniny zahrnutých do uvedené podskupiny se snížily výrazně. Po razantním přírůstku cen konzumních brambor v maloobchodě v roce 2010 se v roce 2011 jejich cenová úroveň celkem stabilizovala (zvýšení o 2,9 %), přestože CZV i dovozní ceny této komodity meziročně citelně vzrostly (o 8,5 %, resp. o zhruba 33 %). Během první poloviny roku však dosahovala cena konzumních brambor historicky nejvyšších hodnot, ve druhé polovině roku vlivem příznivé sklizně viditelně poklesla. U bramborových výrobků došlo po tři roky trvajícím mírně sestupném trendu k vyššímu cenovému přírůstku (6,3 %), vzestup ceny zeleninových výrobků byl nízký.

V rámci nealkoholických nápojů se následkem skokového cenového přírůstku kávy (18,1 %) a kakaa (16,7 %) enormně (o 11,8 %) zvedla průměrná cena potravin na přípravu teplých nápojů. Téměř beze změny zůstala stejně jako v roce 2010 spotřebitelská cena čaje. Z ostatních nealkoholických nápojů došlo k vyššímu cenovému růstu (o 9,7 %) u ovocných a zeleninových nápojů.

5.5 Kvalita potravin

Konkurenceschopnost agrární produkce ČR na trhu EU je závislá také na zvyšování kvality potravinářských výrobků. O výhodách kvalitních potravin, např. potravin s vyšší nutriční hodnotou, produkovaných metodami šetrnějšími k životnímu prostředí i pohodě zvířat apod., je zároveň nutné výchovou i propagací přesvědčit spotřebitele. Kvalitní potravinářské výrobky jsou na trhu obvykle certifikovány a označovány tak, aby při nákupu umožnily spotřebitelské veřejnosti lepší orientaci. Patří mezi ně:

Značka KLASA

Značka KLASA je udělována ministrem zemědělství kvalitním potravinářským a zemědělským výrobkům již od roku 2003. Tato značka zvyšuje hodnotu oceněných potravinářských výrobků, marketingově podporuje aktivity výrobců kvalitních potravin a v neposlední řadě informuje spotřebitele o kvalitě nakupovaných výrobků.

Vyhodnocení dopadu značky KLASA na spotřebitele:

Z šetření společností STEM/MARK zaměřeného na vnímání značky kvality KLASA mezi spotřebiteli vyplývá, že:

- Značka KLASA je v 65 % uváděna jako nejčastěji spontánně zmíněná značka kvality potravin.
- Podpořenou znalost značky KLASA uvedlo 91 % dotazovaných.
- Značka KLASA usnadňuje výběr potravin 73 % dotázaných.
- Potravinám se značkou KLASA dává přednost 69 % spotřebitelů.

Z šetření marketingového oddělení SZIF u všech držitelů značky KLASA uskutečněného v prosinci roku 2011 vyplývá, že:

- 76 % výrobců souhlasí s tím, že logo KLASA má vliv na zvýšení prodeje jejich potravin.
- 82 % výrobců bude usilovat o získání loga i na ostatní výrobky.
- 95 % výrobců hodnotí kampaně značky KLASA jako zdařilé.

K 31. 12. 2011 bylo celkově oceněno 1 301 výrobků od 224 výrobců. Za rok 2011 bylo nově oceněno 115 výrobků od 46 výrobců.

Na marketingové aktivity byly v roce 2010 vynaloženy finanční prostředky celkem ve výši 193 044 tis. Kč, za rok 2011 činily 203 453 tis. Kč.

Regionální potravina 2011

V roce 2010 byl zahájen Ministerstvem zemědělství ve spolupráci s Agrární komorou a Potravinářskou komorou projekt Regionální potravina, jehož cílem je seznámit spotřebitele s regionálními potravinami z jednotlivých krajů České republiky. Kampaň v roce 2011 navazovala na aktivity, které proběhly v roce 2010. Smyslem kampaně je upozornit v záplavě importovaných potravin na vysoce kvalitní produkty domácího zemědělství a potravinářství a současně motivovat spotřebitele daného regionu k jejich nákupu. Projekt podporuje tradiční prodej potravin především v menších prodejnách a na farmářských trzích, které se v současnosti těší stále větší oblibě. Podobné projekty, jako je Regionální potravina, existují v řadě evropských zemí.

Cílem informační kampaně projektu Regionální potravina v roce 2011 bylo zvyšování a posilování pozitivního vnímáni značky „Regionální potravina“ a oceněných produktů. Dále šlo o zlepšení povědomí spotřebitelů o regionálních potravinách, poukázání na jejich tradici

a kvalitu a také komunikování prospěchů, které regionální potraviny přináší, zejména posilování jejich vazeb k danému regionu a zdůraznění výhodnosti spotřeby místních potravin ve vztahu k rozvoji regionu, a tím i podpoře zaměstnanosti, cestovního ruchu apod. Náklady na informační kampaň činily 50 mil. Kč.

Regionální potravina ve smyslu Metodiky pro udělování značky „Regionální potravina“ je produkt (potravinářský nebo zemědělský výrobek), který je vyroben v příslušném regionu ze surovin z daného regionu, případně je-li to z objektivních důvodů nutné z tuzemských surovin. Podíl těchto surovin musí tvořit minimálně 70 %. Udělování značky „Regionální potravina“ se týká zemědělských nebo potravinářských výrobků ve formě určené ke konečné konzumaci spotřebitelem, případně je-li to nutné za použití jednoduché kulinářské úpravy. Regionem se rozumí územní celek vymezený pomocí administrativních hranic kraje, jako vyšší územně samosprávný celek. Udělování značky „Regionální potravina“ je určeno pro potravinářské nebo zemědělské výrobky od malých a středních potravinářských podniků.

Krajské odborné poroty vybírají vždy jeden výrobek, vítěze v každé kategorii. Oceněný výrobce pak získává právo užívat značku Regionální potravina na výrobcích po dobu 4 let. Právo užívat značku „Regionální potravina“ v roce 2010 získalo 71 produktů, v roce 2011 to bylo 99 výrobků.

Na základě zhodnocení zkušeností z prvního ročníku došlo pro rok 2011 k drobným úpravám Metodiky pro udělování značky „Regionální potravina“. Metodika pro udělování značky „Regionální potravina“ pro rok 2011 rozšířila počet kategorií výrobků z 6 na 9. Důvodem je především velký počet přihlášených produktů v kategoriích mléčné produkty, pekařské a cukrářské výrobky a masné výrobky. V roce 2011 byly Metodikou stanoveny tyto kategorie: 1) Masné výroby tepelně opracované, včetně uzených mas; 2) Masné výrobky trvanlivé – fermentované a tepelně opracované výrobky; 3) Sýry včetně tvarohu; 4) Mléčné výrobky ostatní; 5) Pekařské výrobky, včetně těstovin; 6) Cukrářské výrobky, včetně cukrovinek; 7) Alkoholické a nealkoholické nápoje; 8) Ovoce a zelenina v čerstvé nebo zpracované formě; 9) Ostatní (med, lahůdkářské výrobky, skořápkové plody apod.).

Dosavadní ohlasy dosvědčují velký zájem spotřebitelů. Samotní producenti regionálních potravin pak potvrzují, že projekt je správnou cestou podpory přímého prodeje a především menších výrobců, což jim nejlépe dokazuje zvýšená poptávka.

Z výsledků výzkumu zaměřeného na vztah zákazníků k regionálním potravinám, který byl proveden na výstavě Země Živitelka České Budějovice 2011, vyplývá, že 84 % dotázaných spotřebitelů upřednostňuje potraviny s domácím původem, 95 % spotřebitelů vítá označení potravin z domácího regionu, protože jim usnadňuje orientaci při výběru, jen méně než jedno procento jej považuje za zbytečné. Kvalitu zohledňují spotřebitelé ve stejné míře bez ohledu na vzdělání. Ve vzdělanější skupině spotřebitelů je patrný silnější zájem o původ potravin.

Postupy při udělování značky „Regionální potravina“, společně s dalšími informacemi např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.regionalnipotravina.cz.

Systém chráněných značek zemědělských produktů a potravin

Na českém a evropském trhu je řada potravinářských a zemědělských výrobků, které jsou z nějakého důvodu významnými, a proto je třeba jejich název, výrobu, zpracování atd. chránit proti zneužívání jinými, konkurenčními obchodními nebo výrobními partnery. MZe si uvědomuje potřebu ochrany zemědělských produktů a potravin z hlediska duševního vlastnictví, proto má svého patentového zástupce pro zápis patentů a užitných vzorů. Je velkým podporovatelem systému ochrany zemědělských produktů a potravin formou chráněných zeměpisných označení/označení původu, a proto má největší množství takto zapsaných produktů v registru EU ze všech bývalých socialistických zemí v EU.

Chráněné značky slouží k podpoře a ochraně zemědělských produktů a potravin. Tento systém byl zaveden v EU v roce 1993 a jeho smyslem je chránit názvy zemědělských produktů a potravin před konkurencí produktů neprávem se za tyto výrobky vydávajícími.

Potraviny a zemědělské produkty lze chránit třemi právními instituty, které poskytují ochranu označením na území členských států EU. Ochrana je poskytována na základě zápisu do rejstříku Evropské Komise. Jedná se o:

- Chráněné označení původu (CHOP)

  Chráněné označení původu se vztahuje k názvu regionu. Jde o označení zemědělských produktů a potravin, které z tohoto místa pocházejí. Všechny fáze výroby – produkce, příprava i zpracování těchto výrobků musí probíhat pouze ve vymezené zeměpisné oblasti. Musí zde existovat velmi úzká spojitost mezi vlastnostmi produktu a jeho zeměpisným původem.
- Chráněné zeměpisné označení (CHZO)

  Chráněným zeměpisným označením je míněn název používaný k označení zemědělských produktů a potravin, pocházejících z tohoto místa. Zemědělské produkty a potraviny označené tímto logem mají určitou kvalitu, pověst či jinou vlastnost, kterou lze přičíst tomuto zeměpisnému původu. Proti chráněnému označení původu je vztah produktu k zeměpisné oblasti volnější, postačí, pokud alespoň jedna fáze výroby – zpracování, příprava nebo produkce – probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.
- Zaručená tradiční specialita (ZTS)

  Tímto logem je označován zemědělský produkt nebo potravina, pocházející z tradičních surovin, nebo se vyznačuje tradičním složením nebo způsobem produkce nebo zpracování. Výrazem „tradiční“ se rozumí prokazatelné používání názvu po dobu nejméně 25 let na trhu. S tímto logem se mohou kvalitní tradiční výrobky, které nemají vazbu na zeměpisnou oblast, odlišit od ostatních výrobků na trhu.

V současné době mají v ČR přiznanou ochranu následující zemědělské produkty a potraviny:

- CHOP – Český kmín, Chamomilla Bohemica, Všestarská cibule, Žatecký chmel, Pohořelický kapr, Nošovické kysané zelí, Chelčicko - Lhenické ovoce.
- CHZO – Českobudějovické pivo, Budějovické pivo, Chodské pivo, Budějovický měšťanský var, Štramberské uši, Znojemské pivo, Karlovarský suchar, Mariánskolázeňské oplatky, Hořické trubičky, Brněnské pivo, Starobrněnské pivo, Lomnické suchary, Březnický ležák, Třeboňský kapr, Černá Hora, Pardubický perník, Jihočeská Niva, České pivo, Jihočeská Zlatá Niva, Olomoucké tvarůžky, Karlovarské trojhránky a Karlovarské oplatky. Je podána žádost na zapsání produktu Valašský frgál.
- ZTS – ve spolupráci se Slovenskou republikou – Spišské párky, Lovecký salám, Špekáčky a Liptovský salám. Dalšími tradičními specialitami, usilujícími o ochranu, jsou: Pomazánkové máslo a Pražská šunka.

V mezinárodní oblasti byl celý rok 2011 spojen s projednáváním novelizace a slučování dvou stávajících nařízení – (ES) 509/2006 o zaručených tradičních specialitách a (ES) 510/2006 o chráněných zeměpisných označeních; tento proces by měl být uzavřen v roce 2012 přijetím nového nařízení.

Biopotraviny

Podobně jako ekologičtí zemědělci i výrobci biopotravin byli bodově zvýhodněni v Ose I PRV v rámci opatření „Přidávání hodnoty zemědělským i potravinářským produktům“. Výrobci biopotravin měli možnost s podporou státu investovat do výstavby nebo rekonstrukce prostor na výrobu nebo skladování biopotravin, nebo do marketingu biopotravin.

Výraznému nárůstu počtu výrobců biopotravin přispěla také zvýšená poptávka, která přesvědčuje stále více zpracovatelů, že produkce biopotravin je dobrá podnikatelská příležitost.

V roce 2011 proběhl již 7. ročník informační akce pro spotřebitele „Září – Měsíc biopotravin“. Měsíc biopotravin byl zahájen dne 1. září tiskovou konferencí v Praze na Náměstí Jiřího z Poděbrad, kde se konal po celý den doprovodný biojarmark. Mezi nejvýznamnější akce patřil den otevřených dveří u výrobce biočajů a koření firmy Sluneční brána v Čejkovicích (téměř 5 000 návštěvníků), obdobnou návštěvnost měl také dvoudenní biojarmark v Toulcově dvoře v Praze. Přibližně 2 000 návštěvníků zaznamenaly také Biodožínky Country Life 2011 v Nenačovicích u Berouna. S velkým zájmem spotřebitelů se setkaly také ostatní biojarmarky a biodožínky i exkurze na ekologické farmy a do výroben biopotravin.

Na webové stránce www.mesicbiopotravin.cz byl seznam akcí, kterých se mohli spotřebitelé zúčastnit a které na webové stránky vkládali organizátoři těchto akcí. Spotřebitelé tak mohli poznat ekofarmáře a výrobce biopotravin na dnech otevřených dveří přímo v jejich

podnicích, mohli biopotraviny ochutnat a zakoupit na biojarmarcích a biodožínkách, nebo mohli biopotraviny ochutnat přímo v prodejních místech.

V rámci Ročního vzdělávacího plánu MZe každoročně finančně podporuje konání mezinárodní konference „Evropská letní akademie ekologického zemědělství“ (podpora MZe ve výši 70 000 Kč) a vzdělávání zaměstnanců a inspektorů pověřených kontrolních organizací (podpora MZe ve výši cca 50 tis. Kč).

Průměrná roční spotřeba na obyvatele zůstává pod hranicí 200 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů stagnuje okolo 0,7 %.

V posledních letech došlo ke stagnaci maloobchodního obratu. Hlavním důvodem stagnace v roce 2010 bylo především snižování cen biopotravin v průběhu roku. Ke snížení došlo jednak díky nižším cenám surovin na světových trzích, jednak v důsledku snižování spotřebitelských cen zejména v maloobchodních řetězcích (reakce na menší poptávku ze strany zákazníků, kteří se v důsledku ekonomické krize vrátili k nákupu konvenčních potravin).

Pro roky 2011 a 2012 je očekáván mírný nárůst spotřeby. Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu dosáhl v roce 2010[74] přibližně 2,1 mld. Kč. Z toho obrat v maloobchodě činil 1,5 mld. Kč, ve veřejném stravování přes 11 mil. Kč. Téměř 60 mil. Kč dosáhl obrat přímého prodeje. Celkem se tedy na českém trhu prodalo v roce 2010 biopotravin za 1,6 mld. Kč.

Významně vzrostl export biopotravin; české společnosti vyvezly do zahraničí biopotraviny za přibližně 505 mil. Kč. Mezi největší exportéry patřily, stejně jako v roce 2009, firmy RACIO, s. r. o., Sonnentor, s. r. o., FRUJO, a. s., a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.

Podíl biopotravin z dovozu na celkovém domácím maloobchodním obratu nelze jednoznačně stanovit z důvodu nedostupnosti dat. Objem dovozu finálních biopotravin (tj. bez zahrnutí dovozu bioproduktů a biopotravin určených k dalšímu zpracování) je odhadován ve výši 46 % maloobchodního obratu. Hlavními dovozci v roce 2010 byly firmy Hipp Czech s. r. o., Fair Trade Centrum, s. r. o., Excellent Plzeň, s. r. o., a SUNFOOD VM s. r. o. Významný podíl dovozu realizují také přímo maloobchodní řetězce, především dm drogerie markt, s. r. o.

Nejvíce biopotravin nakupují čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích (67,2 %, tj. za 1,1 mld. Kč v roce 2010), na druhém místě pak v prodejnách zdravé výživy a biopotravin (19,4 %). Kolem 4 % biopotravin se nakoupilo v lékárnách a významně stoupl prodej v drogistických řetězcích (zejména dm drogerie markt, s. r. o., 3,2 %). Naopak na

[74] *Poslední dostupné údaje.*

polovinu klesl podíl prodeje v nezávislých drobných prodejnách potravin (1,2 %). Podíl přímého prodeje biopotravin, zahrnující přímý prodej jak ze dvora, tak i od výrobců a distributorů zůstal na úrovni 4 %. Stejně jako předchozí rok se prodalo přibližně 0,8 % biopotravin prostřednictvím gastronomických zařízení.

Struktura hlavních kategorií biopotravin je dlouhodobě stabilní. V roce 2010 se na maloobchodním obratu nejvíce podílely „Ostatní zpracované potraviny“ (33% podíl, přičemž polovinu tvoří hotové pokrmy typu dětských výživ). Druhou příčku si udržuje kategorie „Mléko a mléčné výrobky“ (25 %), následovaná kategorií „Ovoce a zelenina“ (11 %, zahrnující ovocné a zeleninové šťávy). Z pohledu vývoje došlo k největšímu nárůstu u kategorie „Mlýnské a škrobárenské výrobky“.

V roce 2009 vznikla Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství, která sdružuje zástupce univerzit, výzkumných ústavů, ekologických zemědělců i spotřebitelů. Platforma byla založena za účelem sjednocení a propojení aktivit zainteresovaných aktérů v oblasti ekologického zemědělství a produkce biopotravin. Hlavním cílem platformy je budovat a zajišťovat rozvoj znalostního systému v oblasti ekologického zemědělství a produkce biopotravin s důrazem na přenos poznatků ve všech klíčových oblastech sektoru. Činnost platformy podpořilo MZe v roce 2010 částkou 1 mil. Kč, v roce 2011 částkou 750 tis. Kč.

5.6 Bezpečnost potravin

V roce 2011 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR.

Strategie bezpečnosti potravin na období 2010-2013

Úřad pro potraviny MZe ve spolupráci s MZd a dalšími resorty a organizacemi vyhodnotil v závěru roku 2011 plnění úkolů jim uložených Strategií bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010-2013. Vzniklá zpráva byla předložena k projednání vládě ČR, která s ní na svém jednání dne 18. ledna 2012 vyjádřila souhlas a současně uložila ministrům zemědělství a zdravotnictví předložit do 31. 12. 2013 navazující strategický materiál. Hodnotící zpráva konstatuje, že většina úkolů zadaných usnesením vlády ČR č. 61/2010 ke Strategii bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010-2013 je průběžně plněna. Většina úkolů je však dlouhodobého či trvalého charakteru. Některé úkoly naopak již byly splněny, jako např. vytvoření e-learningového kurzu pro školení inspektorů dozorových orgánů, revitalizace webových stránek Informačního centra bezpečnosti potravin (www.bezpecnostpotravin.cz, www.viscojis.cz a www.viscojis.cz/teens) či vytvoření metodiky výukového programu pro učitele 2. stupně základních škol „Výživa ve výchově ke zdraví“. Řada úkolů je plněna pouze částečně, především díky nedostatku finančních prostředků na jejich realizaci.

Spolupráce s EFSA

Spolupráce ČR s EFSA, ať oficiální – zajišťovaná MZe, konkrétně Odborem bezpečnosti potravin, či expertní, je dlouhodobě na vysoké úrovni. Do spolupráce s EFSA bylo ke konci roku 2011 přímo zapojeno 18 českých organizací v rámci spolupráce podle čl. 36 (nařízení EP a Rady č. 178/2002) a 28 odborníků z ČR bylo zapsáno v Databázi expertů EFSA. Smlouva na zajištění činnosti Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA byla podepsána v lednu 2011. V souladu s touto smlouvou byly aktivity Koordinačního místa v roce 2011 zaměřené především na podporu člena Poradního sboru, výměnu informaci k hodnocení rizik mezi ČR a EFSA, sdílení informací ze členských států na Platformě pro výměnu informací (IEP), poradenství k souvisejícím vědeckým aktivitám a zviditelňování EFSA v členském státu. Informace z Koordinačního místa jsou dostupné na webové stránce www.bezpecnostpotravin.cz.

Aktivity Informačního centra bezpečnosti potravin (ICBP)

Informační centrum bezpečnosti potravin (dále ICBP) je součástí Úřadu pro potraviny MZe. Jeho cílem je poskytnout široké veřejnosti včasné, přesné a srozumitelné informace s problematikou bezpečnosti potravin. Jednou z nejdůležitější činnosti ICBP je poskytování informací na webových stránkách, které jsou cíleně zaměřené na odbornou veřejnost, dospělé spotřebitele a mládež. Pro odbornou veřejnost v ČR provozuje ICBP webové stránky www.bezpecnostpotravin.cz (anglická mutace: www.foodsafety.cz). Pro spotřebitele a mládež ICBP poskytuje informace na www.viscojis.cz, které jsou primárně zaměřeny na otázky výživy a www.viscojis.cz/teens, které obsahují i výukový program pro učitele 2. stupně ZŠ „Výživa ve výchově ke zdraví“, připravený ve spolupráci s MZd. ICBP dále nabízí vzdělávací programy pro děti a rovněž odborné přednášky pro spotřebitele, poskytuje veřejnosti i řadu propagačních materiálů, publikací a příruček. Během roku 2011 bylo vytištěno cca 8 000 ks materiálů s problematikou bezpečnosti potravin a zdravé výživy, které byly předávány spotřebitelům na realizovaných seminářích a prezentačních akcích ICBP. Bylo realizováno 46 seminářů s účastí 6 534 lidí a dalších 76 vzdělávacích programů pro mládež s celkovou účastí 4 588 dětí.

Vědecké výbory

Vědecké výbory (expertní skupiny) jsou poradními orgány Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Jejich úkolem je zpracovávat vědecké studie, poskytovat odborná stanoviska, připravovat návrhy na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby potravin a krmiv, a spolupracovat na řešení aktuálních otázek. Stanoviska vědeckých výborů jsou využívána jako nezávislá vědecká podpora pro experty podílející se na přípravě právních předpisů Evropského společenství. V rámci resortu zemědělství působí tyto čtyři vědecké výbory: Vědecký výbor výživy zvířat, Vědecký výbor veterinární, Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí a Vědecký výbor pro geneticky

modifikované potraviny a krmiva. V roce 2011 byla zpracována řada odborných studií, které jsou k dispozici na webových stránkách jednotlivých výborů.

Vědecký výbor veterinární

V roce 2011 pokračovala činnost vědeckého výboru podle schváleného plánu činnosti, která byla soustředěna na zpracování a projednání studií a stanovisek zaměřených do oblastí úzce spojených s problematikou zdraví zvířat, pohody zvířat, zoonóz, hygieny provozu, nezávadnosti živočišných produktů a krmiv. Aktuální informace naleznete na www.vri.cz www.vetcommittee.org.

Vědecký výbor výživy zvířat

Zabývá se otázkami v oblasti výživy zvířat (kvalita krmiv, krmná aditiva, stopové prvky a vedlejší produkty ve výživě zvířat, farmakostimulanty) s dopadem na bezpečnost potravního řetězce. V roce 2011 byla uspořádána konference „Význam výživy hospodářských zvířat pro kvalitu a bezpečnost živočišných produktů“ ve spolupráci s VÚŽV a MZe – Koordinačním místem pro technickou a vědeckou spolupráci s EFSA. Aktuální informace jsou dostupné na www.vuzv.cz.

Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí

Zabývá se sběrem informací, jejich analýzou a predikcí problémů v oblasti bezpečnosti potravin, které mají návaznost na problémy v primární zemědělské výrobě, importu a exportu zemědělských surovin/produktů. Dále jde o fyto-karanténní oblast, a problémy vznikající důsledkem narušeného životního prostředí. V roce 2011 byl uspořádán seminář „Chemické a biologické kontaminanty v potravinách a zemědělských komoditách: aktuální problémy“. Aktuální informace jsou k dispozici na www.phytosanitary.org.

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva

Zpracovává vědecká stanoviska ČR pro jednání na evropské úrovni v oblasti geneticky modifikovaných (GM) potravin a krmiv. Vědecký výbor se věnuje především hodnocení rizik GM potravin a krmiv a vyjadřuje se k aktuálním otázkám v rámci této problematiky. V roce 2011 se členové vědeckého výboru podíleli na tvorbě nařízení Komise č. 619/2011 o úřední kontrole krmiv z hlediska přítomnosti GM materiálu a prováděcího rozhodnutí Komise 2011/884/EU o mimořádných opatřeních týkajících se nepovolené GM rýže. Ve spolupráci s MZe byl uspořádán seminář pro veřejnost se zaměřením na biotechnologie. Aktuální informace naleznete na www.scgmff.cz.

Víceletý plán kontrol a provádění úředních kontrol

Státní dozor nad bezpečností potravin a krmiv, zdravím a pohodou zvířat a rostlinolékařstvím vykonávají pod působností MZe tyto orgány: SZPI, SVS ČR, SRS,

ÚKZÚZ, ÚSKVBL a ČPI. Úřední kontroly musí být prováděny v souladu s požadavky uvedenými v nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách za účelem ověřování, zda jsou dodržovány právní předpisy o krmivech a potravinách a ustanovení o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách pro zvířata a dále v zákoně č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, který stanoví základní pravidla, kterými se řídí postup při výkonu kontroly a vztahy mezi kontrolními orgány a kontrolovanými subjekty.

Rámcové kompetence příslušných orgánů k výkonu státního dozoru:

- SZPI – výroba a uvádění potravin do oběhu, pokud tento dozor není prováděn SVS, výroba tabákových výrobků a jejich uvádění do oběhu, ohlášení zásob, vstupní místo dovozu potravin a surovin rostlinného původu ze třetích zemí, kontaktní místo Systému rychlého varování pro potraviny a krmiva (Rapid Alert System for Food and Feed – RASFF) v ČR.
- SVS ČR – výroba, skladování, přeprava, dovoz a vývoz surovin a potravin živočišného původu, prodej surovin a potravin živočišného původu na tržnicích a tržištích, prodej potravin živočišného původu v prodejnách a prodejních úsecích, kde dochází k úpravě masa, mléka, ryb, drůbeže, vajec nebo k prodeji zvěřiny, a v prodejnách potravin, pokud jsou místy určení při příchodu surovin a potravin živočišného původu z členských států EU a dále též péče o zdraví a pohodu zvířat, označování a evidence zvířat, zdravotní nezávadnost krmiv a živočišných produktů; SVS dále řídí ÚSKVBL s kompetencí při výrobě a uvádění do oběhu léčivých přípravků, včetně medikovaných krmiv a veterinárních autogenních vakcín.
- ÚKZÚZ – výroba, skladování, přeprava, dovoz, vývoz a použití krmiv, monitoring rizikových látek a kontaminantů v krmivech, hnojiva a zlepšovatele půdy, nakládání s GM organismy a produkty.
- ČPI – požadavky na šlechtění, plemenitbu, označování a evidenci hospodářských zvířat.
- SRS – ochrana rostlin a rostlinných produktů proti škodlivým organismům, ochrana proti zavlékání organismů škodlivých rostlinám a rostlinným produktům ze zahraničí a proti jejich rozšiřování, přípravky na ochranu rostlin, omezování nepříznivého vlivu škodlivých organismů a použití přípravků a prostředků na zdraví lidí, zvířat nebo životní prostředí.

Na videokonferenci k závěrům Všeobecného auditu v ČR v roce 2010 bylo v únoru 2011 sděleno celkové pozitivní vyhodnocení Víceletého národního plánu kontrol ČR 2007-2009 s tím, že byl pravidelně aktualizován a poskytoval dostatečné informace. Dále byla vyhodnocena i přepracovaná verze s názvem Jednotný integrovaný víceletý národní plán kontrol ČR 2010-2012 (dále jen „Plán kontrol“) s tím, že byla Komisi poskytnuta v dostatečném předstihu k provedení Všeobecného auditu. Obsahuje všechny požadované informace a nebylo nutné ve zprávách ze specifických auditů ukládat opatření k doplnění nebo přepracování. V návaznosti na Všeobecný audit bylo k Plánu kontrol uloženo pouze

jedno doporučení, a to zajistit aktualizaci v oblasti kontrolního systému pohody zvířat a dále bylo navrženo doplnit určité informace ke kontrolám veterinárních léčiv, přídatných látek a materiálů a předmětů přicházejících do styku s potravinami. Celkově byl dokument vyhodnocen, že je v souladu s požadavky stanovenými v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat. V návaznosti na uvedené požadavky byla provedena 1. revize Plánu kontrol, v rámci které byly doplněny požadované informace a aktualizovány určité oblasti nebo údaje. Aktualizované znění pak bylo k dispozici pro následnou hodnotící misi v květnu 2011. V rámci této mise byla ověřena oblast uložených doporučení ve finálních zprávách. Pro ČR bylo uloženo celkem 201 doporučení v 29 dokončených finálních zprávách. V rámci zmíněné mise bylo ověřeno 39 ještě neuzavřených doporučení, ze kterých bylo uzavřeno 24, otevřeno zůstalo 15.

K Výroční zprávě o úředních kontrolách (dále jen „Zpráva“), která navazuje na Plán kontrol, bylo sděleno, že obsahuje dobré informace od všech dozorových orgánů a má vysokou kvalitu. Údaje ve Zprávě byly hodnoceny zejména z hlediska nedodržení požadavků stanovených předpisy, důvodů a trendů nedodržení, uložených opatření v případě nedodržení včetně sankcí, provedených opatření ke zlepšení práce inspektorů a práce provozovatelů potravinářských a krmivářských podniků, systému auditů, celkové účinnosti kontrol a ukazatelů, informací k aktualizaci Plánu kontrol. Bylo navrženo uvést více informací o nezávislém auditu a přezkoumání.

Z finální zprávy k Všeobecnému auditu, který se konal v ČR v roce 2010, vyplývá, že úřední kontroly jsou prováděny v souladu s Plánem kontrol a v souladu s legislativou EU. V návaznosti na tento výsledek byly v roce 2011 v ČR provedeny pouze 3 mise ze strany Potravinového a veterinárního úřadu pod DG SANCO[75], a to v oblasti geneticky modifikovaných krmiv a potravin, kontrol nad neobchodním dovozem zvířat a potravin živočišného původu a již zmíněná následná hodnotící mise.

Školení inspektorů dozorových orgánů

Potřeba jednotného školení inspektorů vychází z nařízení EP a Rady (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách za účelem ověřování dodržování právních předpisů týkajících se potravin a krmiv a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat. Plnění požadavků EU probíhalo v letech 2006-2009 prezenční formou a takto bylo každoročně proškoleno téměř 270 inspektorů. V roce 2010 byl navržen projekt e-learningového kurzu pro jednotné školení inspektorů a bylo vypsáno výběrové řízení pro zpracovatele jednotlivých

[75] *DG SANCO – Directorate General for Health and Consumer Affairs (Generální ředitelství pro zdraví a ochranu spotřebitele).*

témat. Dodavatelem obsahu školení se stala Veterinární a farmaceutická univerzita Brno (VFU), technickou podporu e-learningového kurzu zajišťuje ÚZEI.

Příprava na proškolování inspektorů formou e-learningu byla zahájena v roce 2011. Bylo dopracováno a vloženo do e-learningového systému všech 15 odborných textů (modulů) k otestování. Byly spuštěny dva pilotní projekty otestovaných modulů pro dodatečné úpravy a ověření funkčnosti e-systému, po kterém bude následovat plné spuštění e-kurzu pro dozorové orgány. Od roku 2012 bude spuštěn plný provoz e-kurzu pro inspektory dozorových orgánů koordinovaných MZe.

Monitoring cizorodých látek v potravních řetězcích

Monitoring cizorodých látek představuje dlouhodobé sledování kontaminace, které na základě získaných dat umožňuje vyhodnocení vývoje zatížení potravního řetězce. Probíhá na základě usnesení vlády č. 369 ze dne 2. října 1991, č. 408 ze dne 10. června 1992, č. 810 ze dne 9. prosince 1998, č. 1320 ze dne 10. prosince 2001, č. 1277 ze dne 15. prosince 2004, která MZe stanovují povinnost zajistit sledování cizorodých látek v celé vertikále potravního řetězce, včetně vstupů ovlivňujících přímo či nepřímo zdravotní nezávadnost potravin, krmiv a zemědělských surovin určených k jejich výrobě.

V roce 2011 byly aktivity zaměřeny na zlepšení koordinace monitorovacích a kontrolních programů k zajištění a sledování bezpečnosti potravin. Získaná data byla vložena do aplikace „Datový sklad pro monitoring cizorodých látek“. Na zajištění monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích resortu zemědělství se v roce 2011 podílely SVS ČR, SZPI, ÚKZÚZ, VÚLHM, VÚMOP, VÚRV.

Monitoring SZPI

V roce 2011 bylo SZPI odebráno a analyzováno v rámci monitoringu cizorodých látek 2 592 vzorků. U 32 vzorků bylo zjištěno překročení maximálního limitu, což představuje z celkového počtu odebraných vzorků 1,2 % nevyhovujících.

Ovoce a zelenina

Hlavní podíl odebraných vzorků ovoce a zeleniny byl podroben analýzám na přítomnost reziduí pesticidů a dusičnanů. Analýzám na přítomnost reziduí pesticidů bylo podrobeno celkem 271 vzorků čerstvého ovoce. Z celkového počtu odebraných vzorků byl u 2 vzorků překročen maximální reziduální limit. Jednalo se o vzorek broskví původem ze Španělska a vzorek papáji původem z Ekvádoru.

Na stanovení reziduí pesticidů bylo v roce 2011 odebráno celkem 465 vzorků zeleniny. Maximální reziduální limit byl překročen u 10 vzorků zeleniny. Zjištěny byly 2 nevyhovující vzorky salátových okurek ze Španělska, 2 vzorky hlávkového salátu původem z ČR, vzorek

brokolice původem z Itálie, celeru bulvového z Rakouska, kapusty kadeřavé z ČR, rajčat z Maroka, pekingského zelí z Polska a vzorek máty peprné původem z Izraele.

U sušeného ovoce byla sledována přítomnost aflatoxinů $B_{1,}$ B_2, G_1, G_2, u vzorků a taktéž přítomnost ochratoxinu A. Pozitivní nález aflatoxinu B1 byl zjištěn u vzorku sušených fíků a datlí, maximální limit však nebyl překročen. Na stanovení ochratoxinu A bylo odebráno celkem 28 vzorků. U vzorku sušených fíků z Řecka byla zaznamenána hodnota, která výrazněla překročila hodnotu maximálního limitu uvedeného v nařízení Komise (ES) č.1881/2006.

Aflatoxiny $B_{1,}$ B_2, G_1, G_2 byly sledovány rovněž u suchých skořápkových plodů. Z celkového počtu 28 vzorků byly pozitivní nálezy zaznamenány u 7 vzorků. U 4 vzorků pistácií původem z Íránu a jednoho vzorku para ořechů z Brazílie byl překročen maximální limit pro aflatoxin B_1 a zároveň i limit pro sumu aflatoxinů $B_{1,}$ B_2, G_1, G_2.

Brambory a výrobky z brambor

Dle národního plánu pro sledování pesticidů v potravinách byly prováděny v bramborách analýzy na zbytky pesticidních látek. V roce 2011 bylo odebráno celkem 50 vzorků. Téměř u poloviny odebraných vzorků byla přítomnost některé ze sledovaných účinných látek detekována.

U smažených bramborových lupínků byly zjišťovány hladiny akrylamidu. U smažených bramborových lupínků se obsah akrylamidu pohyboval v rozmezí od 280 do 1 570 µg/kg.

Zjištění v případě obsahu kadmia a olova ve vzorcích konzumních brambor byla obdobná jako v roce 2010, olovo bylo detekováno v 7 analyzovaných vzorcích. Maximální limit nebyl překročen.

Obilniny a obilné výrobky

Z jednotlivých mykotoxinů byly ve vzorcích obilnin a mlýnských obilných výrobcích sledovány aflatoxiny, deoxynivalenol, ochratoxin A, zearalenon, fumonisiny a T-2 a HT-2 toxin. U vzorků obilnin nebyl zaznamenán pozitivní nález aflatoxinu. V případě ochratoxinu A byl u jednoho vzorku žita zaznamenán pozitivní nález. Pozitivní nález deoxynivalenolu byl zjištěn u 2 vzorků pšenice a 3 u kukuřice. U zearalenonu nebyl zaznamenán jediný pozitivní nález u obilovin. Přítomnost HT-2 toxinu byla zaznamenána ve 2 vzorcích ovsa původem z ČR a Velké Británie.

U kukuřice a kukuřičných výrobků byla sledována přítomnost deoxinivalenolu, zeralenonu a fumonisinu FB_1 a FB_2. Na stanovení deoxinivalenolu bylo odebráno celkem 9 vzorků kukuřice. Pozitivní nález byl zaznamenán u 3 vzorků, všechny vzorky vyhověly platnému limitu. Z 8 vzorků kukuřice a 15 vzorků kukuřičných výrobků byl u 4 vzorků kukuřice resp. 3 vzorků kukuřičných výrobků zachycen pozitivní nález zearalenonu. Zjištěné hodnoty se nacházely výrazně pod platným limitem.

Nealkoholické nápoje

Pravidelně je sledována přítomnost patulinu v jablečných šťávách a u žádného z analyzovaných vzorků nebyla jeho přítomnost zaznamenána.

Přítomnost ochratoxinu A byla ověřována u vzorků hroznové šťávy, piva a vína. U hroznové šťávy byly zjištěny 2 pozitivní nálezy. U piva bylo 100 % vzorků (6) pozitivních, obsah ochratoxinu A kolísal v rozmezí hodnot od 0,03 do 0,08 µg/kg. V případě vína byla jeho přítomnost sledována u červených vín. Naměřené hodnoty ve 3 vzorcích červeného vína se nacházely pod hodnotou maximálního limitu.

Na stanovení N-nitrosaminů bylo odebráno 25 vzorků piva. Nejvyšší přípustné množství pro N-nitrosodimethylamin a sumu nitrosaminů je stanoveno vyhláškou MZd č. 305/2004 Sb. U 5 vzorků byl zjištěn pozitivní nález, nicméně všechny vzorky piva vyhověly limitu uvedenému ve vyhlášce.

Limit pro obsah barya v balených přírodních minerálních vodách a pramenitých vodách je stanoven vyhláškou č. 275/2004 Sb., o požadavcích na jakost a zdravotní nezávadnost balených vod a o způsobu jejich úpravy. S výjimkou jednoho vzorku byla přítomnost barya detekována u všech odebraných vzorků balených vod. Hodnoty barya se nacházely v intervalu od 0,0017 do 0,48 mg/l. Z hlediska platného limitu byly vzorky balených vod hodnoceny jako vyhovující.

Lihoviny

Vzorky ovocných destilátů byly podrobeny analýzám na obsah metanolu, ethylkarbamátu, aromatických uhlovodíků, ftalátů a bitrexu.

Na stanovení metanolu bylo odebráno celkem 80 vzorků lihovin. Vzorek hruškovice původem z ČR svým obsahem metanolu překročil limit 12 000 mg/l a. a. Na stanovení ethylkarbamátu bylo analyzováno celkem 61 vzorků, v 38 případech byla přítomnost prokázána. Přípustný limit byl překročen u 3 vzorků slivovice, všechny destiláty pocházely z tuzemska.

Z aromatických uhlovodíků byly z 19 vzorků lihovin zjištěny 2 pozitivní nálezy styrenu.

Ftaláty byly sledovány u 17 vzorků ovocných destilátů. V 9 vzorcích byla jejich přítomnost prokázána.

Přítomnost denaturačního činidla bitrexu byla sledována u 18 vzorků, prokázána byla v 1 vzorku lihoviny, z tohoto důvodu byl vzorek hodnocen jako nevyhovující.

Doplňky stravy

V doplňcích stravy na bázi bylinných přípravků a doplňcích složených z mořských nebo sladkovodních řas byla sledována přítomnost kadmia, olova a rtuti. Celkem bylo odebráno 24 vzorků, s výjimkou jednoho vzorku byla přítomnost některého ze sledovaných chemických

prvků zaznamenána u všech vzorků. U doplňku stravy (chlorella sladkovodní řasa) byl překročen maximální limit pro obsah olova.

V doplňcích stravy na bázi rostlinného oleje (rakytníkový, měsíčkový, pupalkový, olej z ostropestřce mariánského) byly provedeny analýzy na obsah benzo(a)pyrenu. Hodnoty bezo(a)pyrenu se pohybovaly od 0,05 do 1,92 µg/kg.

Více informací o činnosti SZPI lze nalézt na webových stránkách www.szpi.gov.cz.

Monitoring orgánů veterinární správy ČR

Orgány veterinární správy ČR provedly v roce 2011 v rámci monitoringu cizorodých látek celkem 70 479 vyšetření, z toho 69 635 vyšetření v rámci plánovaných odběrů, dále 527 jako cílená vyšetření suspektních vzorků a 317 vyšetření u vzorků dovážených komodit. V hodnoceném roce bylo celkové zastoupení nevyhovujících nálezů 0,26 %.

U skupin surovin a výrobků jako je syrové kravské, ovčí a kozí mléko, konzumní mléko a mléčné výrobky včetně sýrů, výrobky kojenecké a dětské výživy s podílem živočišných bílkovin analyzované vzorky vyhověly stanoveným limitům pro chlorované pesticidy, průmyslové kontaminanty, mykotoxiny, radionuklidy a veterinární léčiva. Výjimkou byl jeden směsný vzorek syrového ovčího mléka s obsahem reziduí cefoperazonu (cefalosporin III. generace), který není registrován pro ovce.

Vzorky slepičích vajec a vaječných výrobků a vajec křepelek vyhověly maximálním limitům sledovaných reziduí a kontaminantů. Ve křepelčích vejcích však byla zjištěna stopová množství antikokcidik.

Vzorky masných výrobků a drůbežích masných výrobků včetně konzerv vyhověly v naprosté většině vyšetřovaným reziduím a kontaminantům. U jednoho vzorku salámu („zvěřinový salám“) byla zjištěna nadlimitní koncentrace olova. V jednom vzorku Gothajského salámu bylo zjištěno použití potravinářského barviva E124-Ponceau 4R, které není pro tento typ výrobku povoleno.

Rezidua nepovolených hormonálních látek u skotu, ovcí a koz, prasat, králíků, drůbeže a faremně chované zvěře nebyla ve většině případů prokázána. V jednom případě byla v moči telete zjištěna hladina 17-alfa-19-nortestosteronu, která by mohla nasvědčovat na použití syntetického hormonálního přípravku. Závažný byl průkaz reziduí chloramfenikolu (zakázané léčivo pro potravinová zvířata) v moči v jednom chovu skotu. Následná vyšetření močí od dalších pěti kusů potvrdila rezidua chloramfenikolu a tudíž ilegální použití tohoto léčiva. Celý chov byl okamžitě dán pod úřední kontrolu, mimořádným veterinárním opatřením bylo nařízeno individuální vyšetření močí všech dojnic a mladého skotu na dané farmě, zákaz přemísťování skotu a zákaz porážení a uvolnění do oběhu bez předchozího negativního zjištění reziduí chloramfenikolu. Všechny vzorky vepřového masa s výjimkou jednoho vzorku s nadlimitním obsahem suma DDT vyhověly limitům pro chlorované pesticidy a PCB. U třech vzorků svaloviny prasnic byla kvalitativně prokázána rezidua inhibičních

antimikrobiálních látek. Ve vzorcích jater prasnic odebraných v rámci plánovaných odběrů byla zjištěna rezidua dihydrostreptomycinu u pěti vzorků.

U surovin a potravin z moře nebyl zaznamenán nevyhovující vzorek. Vzorky tuzemských tržních sladkovodních ryb splňovaly ve většině případů hygienické limity. Rezidua malachitové zeleně (MG), respektive její leuko-formy (LMG) byla zjištěna u 14 vzorků pstruha duhového z různých lokalit, z čehož ve čtyřech případech se jednalo o koncentrace, které přesahovaly limit pro rozhodnutí o jejich poživatelnosti (2,0 µg/kg). V ostatních 10 případech byly koncentrace této nepovolené látky pod hodnotou rozhodovacího limitu. Závažné je také zjištění reziduí leuko-formy krystalové violeti (nepovolené pro použití u chovných ryb) u dvou vzorků pstruhů ze zásilky dovezené ze Slovenska s hodnotami nad 2,0 µg/kg. Oba případy byly hlášeny v systému rychlého varování RASFF. Ostatní vyšetřovaná rezidua a kontaminanty bezpečně vyhověly stanoveným limitům, rezidua léčiv nebyla zjištěna.

U lovné zvěře nebyly zjištěny nevyhovující hodnoty sledovaných chemických látek a chemických prvků s výjimkou hodnot olova, které souvisely s kontaminací střelou po ulovení. Z hlediska zabránění nadbytečné zátěže konzumenta zvěřiny olovem posuzovaly orgány veterinární správy hodnoty olova nad doporučený limit Hlavním hygienikem ČR (0,1 mg/kg) jako vysoké, potenciálně ohrožující zdraví konzumenta při dlouhodobé konzumaci a nevhodné pro konzumaci. Pro dioxiny a sumu dioxinů a DL-PCB nejsou stanoveny maximální limity pro lovnou zvěř. Vzorky svaloviny divokých prasat byly posuzovány podle limitů stanovených pro vepřové maso. Podrobnějším cíleným vyšetřením v lokalitě, kde byly zjištěny nadlimitní hodnoty dioxinů a DL-PCB, bylo zjištěno, že se jedná o širší problém, který možná souvisí s dřívějším vojenským výcvikovým prostorem (oblast v horském pásmu Šumavy), kde byla divoká prasata ulovena. Vyšší kontaminace divokých prasat dioxiny ve srovnání s prasaty domácími je pravděpodobně z důvodu přímého styku divokých prasat se zeminou, která je cestou imisí kontaminována dioxiny.

Med vyhověl stanoveným limitům pro chemické prvky a ostatní vyšetřované chemické látky, rezidua veterinárních léčiv nebyla prokázána.

T5.6/01 - Celkový přehled vyšetření na cizorodé látky podle komodit a důvodů vyšetření v roce 2011

Komodita	Vyšetření	Nadlimitní	
	počet	počet	%
Lovná a farmová zvěř a ryby	4 516	69	1,53
- monitoring	4 430	50	1,13
- cílené vyšetření	86	19	22,09
- dovoz	0	0	0,00
Hospodářská zvířata	46 379	93	0,20
- monitoring	46 149	71	0,15
- cílené vyšetření	230	22	9,57
- dovoz	0	0	0,00
Potraviny a suroviny živočišného původu	14 584	6	0,04
- monitoring	14 530	6	0,04
- cílené vyšetření	3	0	0,00
- dovoz	51	0	0,00
Krmiva	4 746	17	0,36
- monitoring	4 491	8	0,18
- cílené vyšetření	204	9	4,41
- dovoz	51	0	0,00
Potraviny a suroviny rostlinného a jiného původu	0	0	0,00
- monitoring	0	0	0,00
- cílené vyšetření	0	0	0,00
- dovoz	0	0	0,00
Vody	39	0	0,00
- monitoring	35	0	0,00
- cílené vyšetření	4	0	0,00
- dovoz	0	0	0,00
Celkem všechny vzorky	70 264	185	0,26
- monitoring	69 635	135	0,19
- cílené vyšetření	527	50	9,49
- dovoz	102	0	0,00

Pramen: SVS ČR

Zpracoval: J. Drápal (SVS ČR)

Více informací o činnosti orgánů veterinární správy ČR lze nalézt na webových stránkách www.svscr.cz.

Kontrola a monitoring ÚKZÚZ

Kontrolní činnost ÚKZÚZ v oblasti bezpečnosti krmiv je prováděna formou úředních kontrol registrovaných nebo schválených provozů a dále v podobě cílených kontrol a monitoringu přítomnosti zakázaných nebo nežádoucích látek v produktech určených pro výživu zvířat.

Úřední kontroly provozů jsou zaměřeny na ověření dodržování aktuálních legislativních předpisů u činností spojených s výrobou a uváděním krmiv na trh. Součástí plánovaných kontrol může být odběr vzorku krmiva pro ověření jejich bezpečnosti nebo jakosti. Frekvence kontrol u jednotlivých typů krmivářských provozů za rok je plánována s ohledem na rozsah registrovaných činností a možné riziko ohrožení potravinového řetězce.

V roce 2011 ÚKZÚZ provedl 2 994 úředních kontrol. Inspekce v terénu zaznamenala u 42 provozů celkem 64 závad neodstranitelných v průběhu kontroly a v souladu s čl. 54 nařízení (ES) č. 882/2004 bylo uloženo 26 zvláštních opatření k zajištění bezpečnosti krmiv nebo k dodržení právních předpisů v oblasti krmiv. V rámci správních řízení bylo v roce 2011 provozovatelům vydáno 30 rozhodnutí. Odebráno a zbožíznalecky posouzeno bylo 963 vzorků krmiv, z toho bylo zastoupeno 65,7 % krmných směsí, 27,1 % krmných surovin a 7,1 % doplňkových látek a premixů. Celkem 146 vzorků (15,2 %) bylo hodnoceno jako nevyhovující.

Plán cílených kontrol a monitoringu nežádoucích látek je každý rok upravován na základě výsledků zjištěných v předchozích letech a podle aktuálních rizik pro bezpečnost potravinového řetězce. V roce 2011 bylo odebráno a zbožíznalecky posouzeno 1 396 vzorků krmiv. V této skupině bylo zastoupeno 805 vzorků krmných směsí (z toho 3,0 % nevyhovujících), 508 vzorků krmných surovin (1,2 % nevyhovujících) a 83 vzorků doplňkových látek a premixů (7,2 % nevyhovujících).

Cíleně je sledována např. přítomnost zpracovaných živočišných bílkovin v krmivech (235 vzorků/0 nevyhovujících), přítomnost tkání suchozemských zvířat v rybí moučce (50 vzorků/0 nevyhovujících), monitoring vybraných perzistentních organických polutantů (26 vzorků/0 nevyhovujících), obsah dioxinů, furanů a PCB dioxinového typu (38 vzorků/1 nevyhovující – zásilka závadné rybí moučky s nadlimitním obsahem dioxinů byla odeslána zpět do země dodavatele), monitoring mykotoxinů (100 vzorků/1 nevyhovující – krmná směs pro ptáky s nadlimitním obsahem Aflatoxinu B1), obsah těžkých kovů v krmivech (176 vzorků/0 nevyhovujících), přítomnost dalších nežádoucích látek v krmivech (60 vzorků/1 nevyhovující – krmná směs pro prasata s nadlimitním obsahem theobrominu), používání kokcidiostatik v krmivech (335 vzorků/5 nevyhovujících), výskyt zakázaných stimulátorů nebo inhibitorů růstu (20 vzorků/0 nevyhovujících), obsahu mědi a zinku v krmivech pro prasata (52 vzorků/7 nevyhovujících), dodržování limitů jiných doplňkových látek (64 vzorků/2 nevyhovující – překročení limitu Mn a Se), kontrola přítomnosti pesticidů (61 vzorků/1 nevyhovující – nadlimitní obsah thiabendazolu ve směsi pro kuřata), označování GM organismů a přítomnost nepovolených GM organismů (59 vzorků/1 nevyhovující – přítomnost nedeklarované GM kukuřice MON810 ve směsi pro kachny) a další cílené kontroly bezpečnosti krmiv.

T5.6/02 - Monitoring krmiv ÚKZÚZ

Materiál	Vzorky		Stanovení		Nedostatky
	celkem	nevyhovující	celkem	nevyhovující	
Doplňkové krmné směsi pro hospodářská zvířata	246	3	1 613	3	Saccharomyces cerevisiane, Enterococcus faecium 2x
Doplňkové látky	15	0	138	0	
Kompletní krmné směsi pro hospodářská zvířata	477	18	5 070	22	Zinek (Zn) 4x, Salinomycinát sodný 4x, Měď (Cu) 3x, Mangan (Mn) 2x, Selen (Se) 2x, Narasin, Robenidin hydrochlorid, Enterococcus faecium, Theobromin, Thiabendazol, Chlortetracyclini hydrochloridum, Genetická modifikace MON 810
Krmné suroviny	508	6	8 899	8	Glycerol 2x, Draslík (K) 2x, Sodík (Na), Popel, Podíl NOZ, Dioxiny
Minerální krmiva	48	1	526	1	Saccharomyces cerevisiane
Mléčné krmné směsi	10	0	67	0	
Premixy	68	6	869	6	Enterococcus faecium 5x, Fytáza
Krmné směsi pro zvířata neurčená k produkci potravin	24	1	249	1	Aflatoxin B1
Celkem	1 396	35	17 431	41	

Pramen: ÚKZÚZ
Zpracoval: J. Fiala (ÚKZÚZ)

V rámci monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích ÚKZÚZ dále zabezpečuje dlouhodobé sledování vybraných kvalitativních parametrů půd prostřednictvím Bazálního monitoringu zemědělských půd, kontrolu hnojiv, monitorování kvality kalů z čistíren odpadních vod (se zaměřením na ty ČOV, jejichž produkce je určena k dalšímu využití v zemědělství), monitoring kvality půdy a zemědělských plodin po aplikaci kalů z čistíren odpadních vod a kvality sedimentů, jakožto vstupů ovlivňujících kvalitu půdy a bezpečnost potravinového řetězce. ÚKZÚZ dále vytváří a spravuje rozsáhlou databázi obsahů rizikových prvků v zemědělských půdách ČR (tzv. Registr kontaminovaných ploch), jež v současné době čítá více než 55 000 vzorků a zabývá se také sledováním depoziční zátěže rostlin (tzv. Aktivní biomonitoring).

Významný z hlediska přímého ohrožení kvality půdy a zemědělské produkce je monitoring kalů ČOV a sedimentů. Z odebraných vzorků kalů nevyhovělo v roce 2011 kvalitativním požadavkům vyhlášky č. 382/2001 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělskou půdu, ve znění pozdějších předpisů 20 % vzorků, a to zejména překročením mezních hodnot koncentrací olova, rtuti a niklu; v jednom případě byla překročena mezní hodnota koncentrace AOX. V odebraných vzorcích kalů jsou dále stanovovány polycyklické aromatické uhlovodíky (PAH), jejichž obsahy jsou relativně vysoké a mohou z hlediska bezpečnosti půdy představovat riziko. Pro tuto skupinu látek dosud neexistuje žádný národní ani evropský limit. Z dosud odebraných vzorků rostlin a půd po aplikaci kalů nevyplynulo zhoršení kvalitativních parametrů (zvýšení obsahů rizikových prvků) po aplikaci kalů ČOV. Jako nejproblémovější z rizikových látek a prvků se z hlediska aplikace sedimentů na ZPF jeví kadmium, zinek, arsen a PAH (vyhláška č. 257/2009 Sb.). Více informací lze nalézt na www.ukzuz.cz.

Monitoring VÚMOP

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy (VÚMOP) v roce 2011 pokračoval ve sledování stavu zátěže půd a rostlin rizikovými látkami v okrese Tachov, situovaném v Plzeňském kraji. Sledování geograficky navazuje na šetření předchozích let. Na celkem 35 lokalitách (+ 4 lokality pro odběr vzorků pro stanovení PCB a PCDD/F) byly odebrány vzorky půd z humusových nebo drnových horizontů, v nichž byl stanoven celkový obsah 11 rizikových prvků (As, Be, Cd, Cr, Cu, Hg, Mn, Ni, Pb, V a Zn) a jejich obsah ve výluhu v 2M HNO_3 (Hg stanovena metodou AMA). V 10 vzorcích byly analyzovány obsahy perzistentních organických polutantů (POP) ze skupiny monoaromatických, polyaromatických a chlorovaných uhlovodíků, reziduí pesticidů a ropných uhlovodíků. Na 10 lokalitách byl proveden také odběr vzorků rostlin, v nichž se následně stanovil obsah výše uvedených rizikových prvků. Ve 4 vzorcích rostlin byly analyzovány obsahy POP. Celková zátěž okresu Tachov rizikovými látkami je nízká.

VÚMOP začal v roce 2011 monitorovat koncentrace vybraných cizorodých látek v povrchových vodách drobných vodních toků (DVT) a malých vodních nádrží (MVN). Tento program navazuje na dlouhodobý monitoring dříve prováděný Zemědělskou vodohospodářskou správou (ZVHS). Monitoring probíhal na 70 DVT a 76 MVN, které spadají do 7 oblasti povodí pokrývající celé území ČR. Celkový stav jakosti povrchových vod DVT a MVN je možno považovat za dobrý, většina odebraných vzorků odpovídá I. nebo II. třídě jakosti vod. Více informací lze nalézt na www.vumop.cz.

Monitoring VÚRV

Výzkumný ústav rostlinné výroby (VÚRV) sleduje imisní situaci v resortu zemědělství. V roce 2011 byl zajištěn provoz 15 imisních stanic pro přímé přístrojové měření ozónu v průběhu vegetačního období na základě metody Radiello. Bylo uskutečněno 24 odběrů půd, odebráno šest rostlin – bioindikátorů a 12 vzorků běžných zemědělských plodin, a to na obsah 22 rizikových prvků, 5 makroprvků a u půd navíc humus a pH. Jelikož odběry půd a rostlin byly vázány na emisní zdroje, celková koncentrace rizikových prvků rovněž jako počet nadlimitních nálezů byl nadprůměrný ve srovnání s běžnými údaji resortních ústavů. Z hlediska imisního šíření se jako nejproblematičtější rizikové prvky jeví rtuť, arsen, kadmium, olovo a zinek. Více informací lze nalézt na www.vurv.cz.

Monitoring VÚLHM

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM) provádí monitoring cizorodých látek v lesních ekosystémech a v roce 2011 byl stejně jako v minulých letech zaměřen na zjišťování obsahu vybraných těžkých kovů (TK) v jedlých houbách a na stanovení polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU), organochlorových pesticidů (OCP) a polychlorovaných bifenylů (PCB). Aktivita Cs-137 byla proměřena u všech

sebraných vzorků. Další částí monitoringu bylo hodnocení jakosti vody drobných zdrojů a toků. Zde byl hodnocen najednou celý soubor výsledků z let 2000 – 2011. Více informací lze nalézt na www.vulhm.cz.

6 STRUKTURÁLNÍ VÝVOJ AGRÁRNÍHO SEKTORU

V roce 2011 pokračoval dlouhodobý trend mírného nárůstu podílu PFO na obhospodařované zemědělské půdě, který dosáhl 30,3 %, a to na úkor PPO, u nichž se zvýšil podíl a. s. a snížil podíl družstev. Dále rostl počet zpracovatelů agrárních surovin, což souvisí i s rozvojem regionální produkce potravin. Došlo k výraznému zvýšení spotřeby minerálních hnojiv a přípravků na ochranu rostlin, naopak produkce i spotřeba průmyslových krmiv poklesla. Dodávky traktorů a další zemědělské techniky se ve srovnání s lety 2009 a 2010 zvýšily, s čímž souvisí i meziroční zvýšení stavu investičních úvěrů o 13 %. Pojistné za zemědělské pojištění narostlo o 9 % a propojištěnost plodin dosáhla téměř 60 %. Odbytová družstva vyvíjela svou činnost u všech hlavních zemědělských komodit a bylo podáno celkem 150 žádostí o podporu skupin výrobců vybraných komodit v celkové výši 37,1 mil. Kč. Počet pracovníků v zemědělství poklesl na necelých 110 tis. při meziročním úbytku o 4 %. Průměrná mzda v zemědělství, lesnictví a rybářství představovala necelých 77 % jejího průměru v národním hospodářství.

6.1 Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2011 bylo v zemědělském registru ČSÚ evidováno více než 47 tis. subjektů – zemědělských jednotek (tab. T6.1/01). Jejich podstatnou část (téměř 36 %) tvoří drobní pěstitelé nebo chovatelé bez podnikatelského osvědčení. Všechny zemědělské jednotky v uvedeném registru jsou zde označovány jako zemědělské podniky a jsou rozděleny na podniky právnických osob (PPO) a podniky fyzických osob (PFO). PFO zahrnují jak zemědělské podnikatele podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, tak i fyzické osoby provozující drobné pěstitelské a chovatelské činnosti a nepodléhající evidenci zemědělského podnikatele.

Téměř 1,6 tis. podniků (3 % z celkového počtu) hospodařilo bez zemědělské půdy a bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu. Převážnou část z nich (téměř 86 %) tvoří PFO. Zbývající část podniků hospodařících bez půdy připadá na PPO, a to převážně na obchodní společnosti.

T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství[1)], stav koncem roku 2011

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra[2)]	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	43 543	1 072 651	30,3	643 802	25,5	26,0	15,6
z toho - zeměd. podnikatelé[3)]	26 609	998 572	28,2	610 777	24,2	36,8	22,5
Právnické osoby celkem	3 690	2 467 911	69,7	1 882 477	74,5	746,3	569,2
v tom - obchodní společnosti celkem	2 932	1 716 206	48,5	1 278 022	50,6	674,3	502,2
z toho - spol. s r. o.	2 188	816 806	23,1	543 200	21,5	424,8	282,5
- a. s.	706	887 386	25,1	726 547	28,8	1522,1	1 246,2
- družstva	536	722 368	20,4	587 794	23,3	1278,5	1 040,3
- ostatní[4)]	222	29 337	0,8	16 662	0,7	148,9	84,6
Celkem	47 233	3 540 562	100,0	2 526 280	100,0	79,5	56,7

1) Zemědělsky aktivní subjekty s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zemědělští podnikatelé splňující podmínky předepsané zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

4) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Většina zemědělských podniků (necelých 97 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p.[76] a tyto podniky hospodařily na 3,54 mil. ha z. p. (z toho 2,53 mil. ha o. p.).

Necelých 70 % z. p. (a necelých 75 % o. p.) obhospodařovaly PPO. Jednalo se převážně o obchodní společnosti[77], které obhospodařovaly téměř polovinu celkové výměry z. p. Družstva hospodařila na pětině výměry z. p. Podíl ostatních právnických osob (státní podniky, příspěvkové organizace aj.) na z. p. je pouze 0,8 %.

Největší podíl na půdě obhospodařované PFO měli zemědělští podnikatelé, na které připadalo 28,2 % celkové výměry obhospodařované z. p. a 24,2 % celkové výměry o. p.

Podíl orné půdy celkově představoval 71,4 % zemědělské půdy. PPO vykázaly vyšší stupeň zornění obhospodařované půdy (celkově 76 %; podle jednotlivých právních forem s. r. o. 67 %, a. s. 82 % a družstva 81 %) než PFO (60 %).

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat měly PPO ještě vyšší podíl než na obhospodařované půdě. Na PPO připadlo téměř 77 % skotu (v rámci toho téměř 89 % dojených krav) a více než 91 % prasat a drůbeže.

Podle právních forem podniků byly největšími chovateli skotu a. s., následované družstvy a zemědělskými podnikateli. Na chovu prasat se nejvíce podílely a. s. a dále družstva a s. r. o., na chovu drůbeže a. s., s. r. o. a zemědělští podnikatelé (tab. T6.1/02).

---

[76] *Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 ary intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 ary vinic nebo 3 ary skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovcí nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kožešinových zvířat.*

[77] *Podle početního zastoupení se jedná především o společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti; v malé míře jsou zastoupeny i veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti.*

T6.1/02 - Struktura početních stavů hospodářských zvířat podle právních forem podniků, stav koncem roku 2011

Právní forma	Skot				Prasata		Drůbež	
	celkem		z toho dojené krávy					
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
Fyzické osoby celkem	308 152	23,1	40 820	10,9	142 396	8,1	1 930 655	8,8
z toho - zeměd. podnikatelé[1)]	292 043	21,9	39 199	10,5	126 916	7,2	1 585 378	7,2
Právnické osoby celkem	1 026 111	76,9	333 071	89,1	1 615 880	91,9	20 075 372	91,2
v tom - obchodní společnosti celkem	638 753	47,9	190 882	51,1	1 314 471	74,8	18 767 574	85,3
z toho - spol. s r. o.	239 631	18,0	45 022	12,0	272 839	15,5	9 176 051	41,7
- a. s.	396 310	29,7	145 118	38,8	1 041 600	59,2	9 591 464	43,6
- družstva	375 033	28,1	138 455	37,0	291 279	16,6	1 269 267	5,8
- ostatní	12 325	0,9	3 734	1,0	10 130	0,6	38 531	0,2
Celkem	1 334 263	100,0	373 891	100,0	1 758 276	100,0	22 006 027	100,0

1) Zemědělští podnikatelé splňující podmínky předepsané zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství.
Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr
Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Velikostní struktura zemědělských podniků v ČR daná výměrou obhospodařované zemědělské půdy je velmi různorodá a vykazuje významné rozdíly mezi PPO a PFO (tab. T6.1/03 a příl. tab. 6.1/01).

Celkově 65 % podniků obhospodařujících zemědělskou půdu mělo výměru do 10 ha a připadala na ně pouze 2 % celkové výměry z. p. Podniky s výměrou nad 500 ha představovaly 4 % z celkového počtu podniků obhospodařujících zemědělskou půdu, avšak připadalo na ně více než 70 % její celkové výměry.

Z celkové výměry z. p. obhospodařované PPO připadaly téměř tři čtvrtiny na podniky větší než 1 tis. ha. Naproti tomu u PFO připadalo na podniky větší než 1 tis. ha pouze necelých 9 % jimi celkem obhospodařované výměry z. p. Mezi 327 podniky s výměrou nad 2 tis. ha bylo 322 PPO a pouze 5 PFO. Největších podniků s výměrou nad 4 tis. ha z. p. z toho bylo 43 a jednalo se výhradně o PPO.

T6.1/03 - Velikostní struktura podniků fyzických a právnických osob obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2011

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Podniky celkem[1)]				Podniky fyzických osob[1)]				Podniky právnických osob[1)]			
	počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.	
	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%
> 0 ≤ 5	24 200	53,0	38 147	1,1	23 813	56,4	37 261	3,5	387	11,2	885	0,0
5 ≤ 10	5 285	11,6	36 962	1,0	5 094	12,1	35 626	3,3	191	5,5	1 336	0,1
10 ≤ 50	9 210	20,2	210 459	5,9	8 744	20,7	198 908	18,5	466	13,4	11 551	0,5
50 ≤ 100	2 460	5,4	172 457	4,9	2 219	5,3	155 289	14,5	241	7,0	17 168	0,7
100 ≤ 500	2 708	5,9	592 938	16,7	2 041	4,8	403 991	37,7	667	19,2	188 946	7,7
500 ≤ 1 000	810	1,8	583 741	16,5	221	0,5	150 389	14,0	589	17,0	433 352	17,6
1 000 ≤ 2 000	664	1,5	928 373	26,2	61	0,1	78 857	7,4	603	17,4	849 516	34,4
2 000 a více	327	0,7	977 486	27,6	5	0,0	12 330	1,1	322	9,3	965 156	39,1
Celkem	45 664	100,0	3 540 562	100,0	42 198	100,0	1 072 651	100,0	3 466	100,0	2 467 911	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.
Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr
Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj podnikatelské struktury českého zemědělství v období od roku 2000 zachycující zemědělské podniky s výměrou více než 3 ha zemědělské půdy[78] je uveden v příl. tab. 6.1/02.

[78] *Z důvodu dlouhodobé srovnatelnosti údajů od roku 1995 (viz dřívější Zprávy o stavu zemědělství ČR), kdy byly v Agrocenzu prahovou hodnotou 3 ha obhospodařované z. p. V Agrocenzu 2000 a v následujících*

Podíl PFO na obhospodařované půdě postupně narůstal a proti roku 2000 se v roce 2011 zvýšil o 4 p. b. na úkor podílu PPO. Zvýšila se i průměrná výměra PFO větších než 3 ha z. p., a to z 38,8 ha v roce 2000 na 46,8 ha v roce 2011.

Podíl PPO se naopak snižoval, a to zejména u družstev, jejichž podíl na výměře z. p. obhospodařované podniky s výměrou nad 3 ha z. p. poklesl z 29,3 % v roce 2000 na 20,5 % v roce 2011. Poměrně výrazně se snížila průměrná výměra PPO větších než 3 ha z. p., a to z 1 036 ha z. p. v roce 2000 na 771 ha z. p. v roce 2011, a to jak z důvodu poklesu celkové jimi obhospodařované výměry půdy, tak v důsledku početního nárůstu PPO.

Mezi roky 2010 a 2011 se uvedený trend zvýraznil, podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě vzrostl o 0,7 p. b. a dosáhl celkově 29,9 % na úkor poklesu podílu PPO na 70,1 %. Podíl družstev se meziročně snížil o 3,1 p. b. na 20,5 %.

6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin

Trend z posledních let, charakterizovaný růstem počtu podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů, který se opírá o údaje registru ČSÚ, se prosadil i v roce 2011. Celkový počet subjektů zmíněných výrob činil 18 098 (meziročně je to více o 1 179 firem). Další rozšíření počtu zpracovatelů agrárních surovin souvisí s postupným rozvojem regionální produkce, což působí pozitivně u podniků fyzických osob. Dále se též rozrůstá počet firem se zahraniční majetkovou účastí, které mají lepší kapitálové zázemí.

Pokud jde o jednotlivé sledované právní formy s širším zastoupením, pak:

- celkový počet fyzických osob, z nichž většina podniká podle živnostenského zákona, se v roce 2011 rozšířil meziročně o 388 subjektů na 11 988 firem. Rozšiřování počtu těchto subjektů se stalo trendem posledních let a souvisí, jak bylo výše uvedeno, se zájmem o tuto formu podnikání;
- i nadále nejvíce využívanou právní formou u obchodních společností je s. r. o. Založení i správa této kapitálové společnosti je poměrně jednodušší, než tomu je u akciové společnosti. V roce 2011 se tato forma podnikání vyskytovala u 3 343 firem, což představuje meziročně nárůst o 222 společností;
- počet akciových společností mírně klesá. V roce 2011 působilo ve sledované struktuře 477 a. s. (meziročně je to méně o 5 společností);
- růstový trend v potravinářství se dlouhodobě vyskytuje u podniků se zahraniční majetkovou účastí. Ke konci roku 2011 bylo těchto subjektů zaregistrováno již 2 053. Příčina rozšiřování této formy podnikání byla již shora zmíněna a souvisí s propojením s mateřskými firmami, což umožňuje dceřiným společnostem v ČR vyšší kapitálovou

zemědělských strukturálních šetřeních byla základní prahová hodnota snížena na 1 ha z. p., ale v šetření z roku 2010 byla zvýšena na 5 ha.

a finanční vybavenost, úzce zaměřenou na oboustranně výhodnou kooperací podle tržní a ekonomické situace.

Další část výrobců potravin a nápojů využívá k podnikání jiné právní formy, avšak nejsou příliš zastoupeny.

I nadále jako v předchozích letech převládaly v roce 2011 u podniků sledovaných ČSÚ z hlediska velikosti (monitoruje subjekty se 100 a více zaměstnanci) podniky od 100 do 199 zaměstnanců. Lze konstatovat, že s rostoucí velikostí podniků jejich počet klesá. Podrobnější údaje poskytuje tab. T6.2/01.

T6.2/01 - Velikostní struktury potravinářských podniků se 100 a více zaměstnanci

Počet zaměstnanců	Průměrný počet podniků		Meziroční index
	2010[1)]	2011	
100-199	141	140	99,3
200-499	94	85	90,4
500-999	21	18	85,7
1 000-1 999	5	6	120,0
2 000-2 999	3	3	100,0
Celkem	264	252	95,5

1) Údaje za rok 2010 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty se 100 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Výkonnostně nejvýznamnější velikostní kategorií (posuzováno podle absolutního objemu tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb), obdobně jako v předchozích letech, představují podniky od 200 do 499 zaměstnanců s dosaženým objemem zmíněných tržeb 69,7 mld. Kč. Meziročně u této kategorie byl zaznamenán růst tržeb o 6,4 %. Vyšší růstová tempa byla dosažena u kategorie 100-199 zaměstnanců, a to o 26,1 % a u kategorie 1 000-1 999 zaměstnanců o 24,5 %. Co do objemu tržeb jde však o nižší objemy (55,4 mld. Kč, resp. 26,3 mld. Kč).

Oborový pohled na počty podniků s 50 a více zaměstnanci v roce 2011 v meziročním porovnání je uveden v tab. T6.2/02. Nejpočetněji z hlediska počtu podniků je jako v minulých letech zastoupena výroba pekařských a cukrářských výrobků a zpracování masa a masných výrobků při klesajícím celkovém počtu této kategorie subjektů.

T6.2/02 - Průměrný počet podnikatelských subjektů podle výrobních oborů

Ukazatel	2010[1)]	2011	Meziroční index
Zpracování masa a výroba masných výrobků	83	83	100,0
Zpracování a konzervování ryb	3	4	133,3
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	17	15	88,2
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	7	6	85,7
Výroba mléčných výrobků	46	44	95,7
Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků	16	16	100,0
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	138	134	97,1
Výroba ostatních potravinářských výrobků	66	68	103,0
Výroba průmyslových krmiv	33	28	84,8
Výroba nápojů	62	59	95,2
Průmysl potravinářský celkem	471	457	97,0

1) Údaje za rok 2010 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Příliv přímých zahraničních investic (PZI) do výroby potravin a nápojů včetně výroby tabáku (CZ-NACE 10-12) dosáhl za rok 2011 podle předběžných údajů ČNB hodnoty 823,5 mil. Kč (tab. T6.2/03). Z hlediska struktury těchto investic nejvyššího objemu ve sledovaném roce dosáhl ostatní kapitál, zahrnující především úvěry. Zápornou hodnotu vykázal reinvestovaný zisk, zatímco základní kapitál byl kladný. PZI pouze do odvětví zpracování tabáku byly v roce 2011 záporné. V porovnání s rokem 2010 se situace meziročně změnila, kdy celková hodnota PZI (za NACE 10-12) byla záporná, což bylo způsobeno především ostatním kapitálem, v souvislosti s poskytováním, resp. splácením úvěrů mateřským společnostem, což se týkalo i dalších odvětví zpracovatelského průmyslu. PZI do výroby potravin a nápojů a zpracování tabáku za celé sledované období (1997-2011) dosáhly, dle předběžných údajů ČNB, částky 57 194,3 mil. Kč a podílely se na objemu investic do národní ekonomiky 2,28 %.

T6.2/03 - PZI do výroby potravin, nápojů a tabákových výrobků (mil. Kč)

Název	2010	2011[4)]
Základní kapitál[1)]	-3 336,8	372,6
Reinvestovaný zisk[2)]	499,4	-2 318,7
Ostatní kapitál[3)]	-10 525,4	2 769,6
Celkem	-13 362,8	823,5

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

Pramen: ČNB

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Odliv přímých investic (PI) z ČR do zahraničí do odvětví CZ-NACE 10-12 za rok 2011 činil dle předběžných údajů ČNB 1 496,1 mil. Kč. Za celé sledované období dosáhl odliv PI do zahraničí 6 161,9 mil. Kč, což představuje podíl 2,05 % v rámci národní ekonomiky.

6.3 Dodavatelská odvětví

Osivo a sadba

V roce 2011 bylo podle zákona č. 219/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zaevidováno a popř. zaregistrováno 691 semenářských firem s oprávněním pro výrobu a dovoz rozmnožovacího materiálu (polní plodiny, sadba brambor, sazenice zelenin) a jeho uvádění do oběhu.

ÚKZÚZ – odbor osiv a sadby je členem Mezinárodní asociace pro zkoušení semen ISTA. Akreditace zkušební laboratoře OS Praha organizací ISTA umožňuje odboru osiv a sadby vydávat mezinárodní certifikáty ISTA. Členství ČR v OECD a kontrola množitelských porostů podle schémat OECD pro odrůdovou certifikaci (včetně provádění vegetačních zkoušek) umožňuje odboru osiv a sadby vydávat certifikáty OECD.

V roce 2011 bylo vystaveno celkem 657 mezinárodních certifikátů, z toho 569 ISTA a 88 OECD. Kromě těchto mezinárodních certifikátů využívá mnoho dodavatelů možnosti vyvážet osivo s dvojjazyčným česko-anglickým uznávacím listem na osivo.

V tab. T6.3/01 jsou uvedeny přihlášené množitelské plochy v roce 2011 v porovnání s rokem 2010. Meziročně došlo k nejvýznamnějšímu nárůstu množitelských ploch u olejnin (o 31,3 %), k poklesu došlo u množitelských ploch luskovin, jetelovin a dalších pícních plodin. Výkyvy v poptávce po certifikovaném osivu jsou ovlivněny trhem s jednotlivými plodinami v rámci ČR i EU a tomu odpovídá i meziroční kolísání výměry množitelských ploch.

V roce 2011 bylo podle odhadu ÚKZÚZ v ČR použito 156,8 tis. t certifikovaného osiva obilovin (meziročně o 7,2 % více), 12,5 tis. t certifikovaného osiva olejnin (o 40,1 % méně v důsledku nižšího výsevu hořčice), 6,9 tis. t certifikovaného osiva hrachu (nárůst o 13,4 %), 2,3 tis. t certifikovaného osiva cukrovky (nárůst o 8,9 %) a 57,0 tis. t certifikované sadby brambor (pokles o 12,0 %). U obilovin přetrvává využívání tzv. farmářských osiv.

T6.3/01 - Přihlášené množitelské plochy v ČR

Plodina	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Vyrobené osivo, sadba (t)	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Meziroční index přihlášených množ. ploch
	2010		2011	
Obiloviny (vč. kukuřice)	57 935	155 831	63 239	109,16
Luskoviny	7 538	8 913	6 248	82,89
Olejniny a přadné rostliny	9 553	4 375	12 544	131,31
Semenné okopaniny - řepa	0	0	0	0,00
Brambory	3 435	50 925	3 471	101,05
Jeteloviny	8 727	1 253	7 845	89,89
Trávy a jednoleté pícniny, ostatní krmné plodiny	14 608	6 567	13 653	93,46

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), B. Dobiášová (ÚKZÚZ)

Minerální hnojiva a přípravky na ochranu rostlin

V roce 2011 pokračovala registrace hnojiv a pomocných látek (dále jen PL) podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace se evidují hnojiva a PL uváděné do oběhu i dalšími 3 legálními způsoby, tzn. v režimu ohlášení (podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (podle nařízení EP a Rady (ES) č. 764/2008 – v principu jsou tzv. neharmonizovaná hnojiva a PL, která jsou zákonným způsobem uváděna do oběhu v jedné členské zemi EU, akceptována i v dalších zemích EU) a HNOJIV ES (podle nařízení EP a Rady (ES) č. 2003/2003). HNOJIVA ES jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

K 1. 1. 2011 bylo registrováno na ÚKZÚZ celkem 1 856 hnojiv a PL v režimu registrace, 328 hnojiv v režimu ohlášení, 59 hnojiv a PL v režimu vzájemného uznávání a 9 hnojiv v režimu HNOJIV ES. Poměr tuzemských / zahraničních hnojiv a PL (registrace + ohlášení) je cca 45 % / 55 %. Podíl HNOJIV ES na celkovém objemu obchodovaných hnojiv v ČR se odhaduje na 25-30 %.

Ve srovnání s předchozím rokem opět došlo v roce 2011 k výraznému zvýšení spotřeby živin v minerálních hnojivech. Minerálními hnojivy bylo v roce 2011 dodáno 100,7 kg N, 11,3 kg P_2O_5 a 6,5 kg K_2O na hektar zemědělské půdy. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy činila 415,2 tis. t, v přepočtu 118,5 kg/ha zemědělské půdy. Hlavním důvodem tak razantního zvýšení v aplikaci minerálních hnojiv je okolnost, že byla očekávána nadprůměrná sklizeň zemědělských plodin. Na základě informací ČSÚ bylo v roce 2011 kalkulováno s výměrou využívané zemědělské půdy podle LPIS 3 504 tis. ha.

Statkovými hnojivy bylo v roce 2011 dodáno v průměru 21,3 kg N, 13,3 kg P_2O_5 a 22,4 kg K_2O na hektar zemědělské půdy. Celkový vnos čistých živin ze statkových hnojiv byl 57,0 kg/ha (VÚRV). Spotřeba vápenatých hmot meziročně významně vzrostla o 46,6 % na 173 tis. t proti propadu v předchozím roce.

Kapacita skladovacích prostor na hnojiva se postupně dostává do souladu s legislativními požadavky, a to díky možnosti čerpat dotace na výstavbu nebo rekonstrukci těchto prostor v rámci PRV.

Údaje o spotřebě přípravků na ochranu rostlin a rostlinných produktů v ČR byly za rok 2011 získány přibližně od 3 200 subjektů, jejichž výměra představuje kolem 78 % celkové výměry orné půdy, 81 % výměry chmelnic, 50 % výměry vinic, 43 % výměry sadů a 41 % výměry travních porostů. Níže uvedené údaje jsou dopočtem k celkové výměře orné půdy, chmelnic, sadů a vinic na území ČR (SRS).

Spotřeba účinných látek, obsažených v přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin na zemědělské půdě, činila celkem 5 582 401 kg, l (meziročně o 12,8 % více). Na 1 ha zemědělské půdy se spotřebovalo 1,57 kg, l, z toho na 1 ha orné půdy, chmelnic, sadů a vinic 2,18 kg, l. Celková výměra ošetřená přípravky na ochranu rostlin v roce 2011 činila 14 332,5 tis. ha (včetně dopočtu k celkové výměře orné půdy, chmelnic, sadů a vinic).

Na celkové spotřebě se herbicidy a desikanty podílely 55 %, fungicidy 22 %, regulátory růstu 10 %, zoocidy 7 % a ostatní prostředky 6 %.

Spotřeba biologických přípravků na bázi mikroorganismů činila 30 220 kg, spotřeba účinné látky na 1 ha u těchto přípravků činila 0,099 kg/ha. V roce 2011 byla těmito přípravky ošetřena plocha 38 240 ha. Biologickými přípravky na bázi makroorganizmů byla ošetřena plocha 760 ha v polních kulturách (kukuřice). Vzhledem k tomu, že sběr dat o spotřebě přípravků byl v roce 2011 zaměřen na vybrané zemědělské plodiny podle čl. 4 směrnice 2009/128/ES, nelze u ostatních biologických přípravků ošetřenou plochu kvalifikovaně odhadnout.

Průmyslová krmiva

Podle definitivních údajů zveřejněných Federací evropských výrobců krmiv (FEFAC) se celosvětová produkce průmyslových krmných směsí v roce 2010 meziročně zvýšila o 2,1 % na 723 mil. t. Dynamika zvyšování objemu výroby se liší v jednotlivých regionech, přičemž nejvýrazněji se růstový trend v období posledních deseti let projevil v Brazílii a Číně, kde došlo k nárůstu o 43 %, resp. 79 %. Aktuální hodnota podílu Číny na globální produkci průmyslových krmiv v roce 2010 dosahovala hodnoty 15,1 % a podíl Brazílie byl 8,3 %. Dlouhodobě nejvýznamnějším producentem jsou nadále USA, kde se v roce 2010 vyrobilo 155 mil. t krmných směsí, což odpovídá přibližně produkci zemí EU.

V EU cenový vývoj krmných obilovin zejména v 1. polovině roku 2011 negativně ovlivnil výši poptávky, která odrážela rovněž aktuální situaci ve stavech hospodářských zvířat. Podle předběžně zveřejněných expertních odhadů FEFAC vyprodukovaly v roce 2011 členské země EU 149 mil. t krmných směsí, což bylo o 1,3 % méně než v roce 2010, kdy výroba dosáhla hodnoty 151 mil. t (z toho 130 mil. t v zemích EU 15). Největší objemy byly vyprodukovány v Německu, Francii a Španělsku. Kombinovaný podíl těchto

nejvýznamnějších výrobců na celkové produkci byl přibližně 42 %. Mezi další významné výrobce patřila také Velká Británie, Itálie a Nizozemsko s podílem převyšujícím 14 %. Podíl ČR na produkci průmyslových krmiv v rámci zemí EU činil necelá 2 %. Na celkové produkci průmyslových krmných směsí se krmiva pro drůbež podílela přibližně 34 %, podíl směsí pro prasata byl 33 % a krmiva pro skot představovala 26 % celkového objemu.

V roce 2011 byla příčinou meziročního poklesu produkce snížená poptávka po krmivech u všech kategorií hospodářských zvířat. Výroba krmiv pro drůbež zaznamenala předběžně meziroční pokles o 0,5 % částečně vlivem snížení stavů nosnic po té, co některé farmy raději ukončily činnost, aby se nemusely adaptovat na nové standardy welfare požadované v chovech nosnic od počátku roku 2012. Výroba krmiv pro prasata se v meziročním srovnání snížila o 1 %. Produkce krmiv pro skot se podle původních odhadů očekávala vyšší vzhledem k období sucha na jaře 2011, ale ve skutečnosti se snížila o 3 % v důsledku neobvykle teplého podzimu.

V ČR se na struktuře výroby krmných směsí (KS) v roce 2011 podílely směsi pro hospodářská a ostatní zvířata 93,5 %. Podíl směsí pro prasata, který dlouhodobě postupně klesá, činil 33,7 %. Naopak rostoucí podíl směsí pro drůbež dosáhl hodnoty 37,6 %. Podíl směsí pro skot se v porovnání s rokem 2010 zvýšil téměř o 2 p. b. na hodnotu 18 %. Meziroční srovnání CZV krmných směsí pro jednotlivé kategorie hospodářských zvířat je uvedeno v kap. 9.3.

V grafu T6.3/01 je znázorněn vývoj produkce, spotřeby a zahraničního obchodu průmyslových krmiv v ČR v letech 2007-2011.

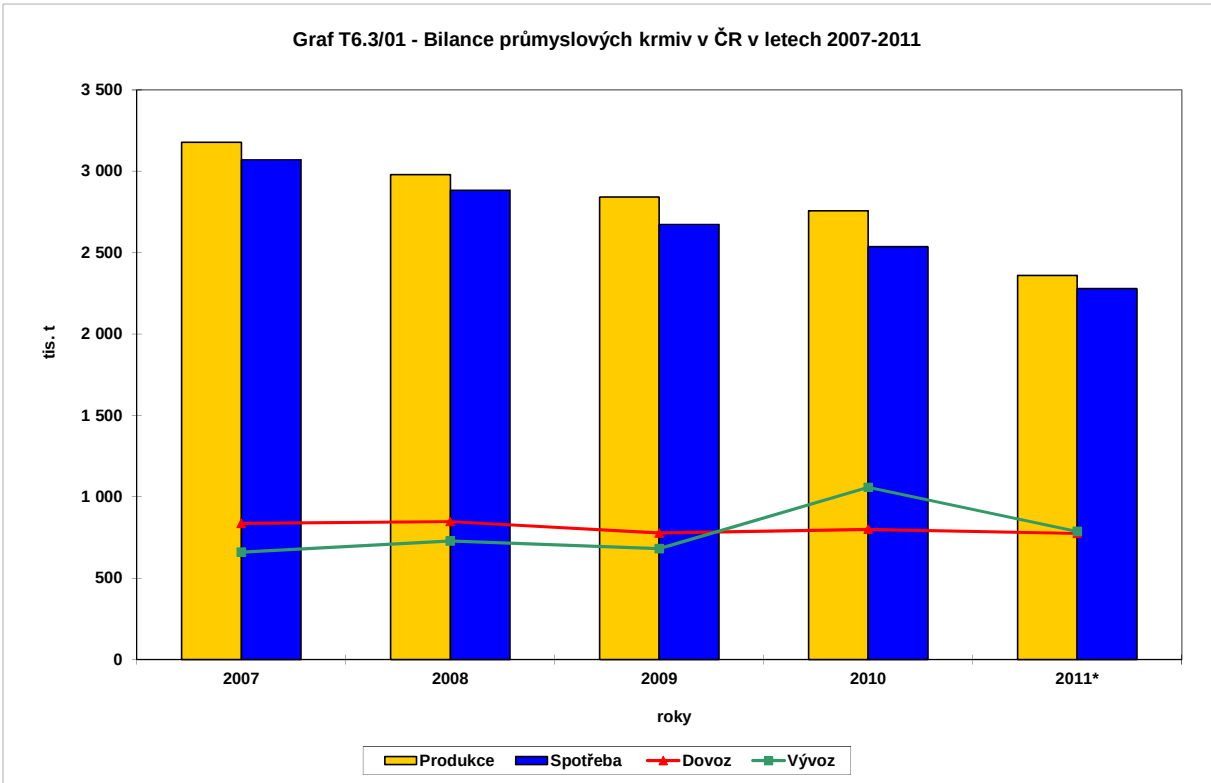

*) Odhad.

Pramen: MZe – SVZ Průmyslová krmiva, prosinec 2011

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI)

V ČR výroba KS celkem v letech 2007-2010 dosahovala průměrné hodnoty 2 938,6 tis. t a měla sestupný trend. Spotřeba surovin pro výrobu krmných směsí se ve stejném období také snižovala a činila v průměru 2 790,9 tis. t. Bilance zahraničního obchodu byla v tomto období s výjimkou roku 2010 záporná, protože dovoz převažoval nad vývozem v objemovém i finančním vyjádření. Import do ČR byl realizován převážně z Německa (podíl okolo 60 %), z Polska a Brazílie se dováželo přibližně 5 % z celkového objemu. Český export směřoval zejména do Německa (35 %) a také do Polska a na Slovensko (20 %). Dovoz se ve sledovaném období podílel na spotřebě 29,3 % a podíl vývozu na produkci byl v letech 2007 až 2010 v průměru 26,9 %. V roce 2011 došlo podle předběžných údajů k výraznému meziročnímu oslabení vývozu o 25,5 %, ale zároveň klesl také o 3,1 % objem dovozu, takže je možné odhadovat velmi vyrovnanou, zřejmě mírně kladnou, bilanci zahraničního obchodu. Produkce i spotřeba se v porovnání s rokem 2010 snížila, podíl dovozu na domácí spotřebě vzrostl na 34 %. Zároveň klesl podíl vývozu na domácí produkci na 33,3 % a soběstačnost se mírně snížila na 103,5 %.

Celkový objem výroby průmyslových KS v ČR v roce 2011 byl zjištěn ve výši 2 359 tis. t. V porovnání s rokem 2010 došlo k poklesu produkce o 14,5 %. Pokles výroby byl zaznamenán u všech sledovaných KS pro hospodářská a ostatní zvířata a k výraznému meziročnímu snížení došlo také u kategorie domácích zvířat. Výroba KS pro prasata byla nižší o 14,9 %, produkce KS pro drůbež klesla o 10,7 % a v kategorii KS pro skot bylo

zaznamenáno snížení o 4,5 %. V roce 2011 došlo k největšímu poklesu o 15,9 % u KS pro ostatní zvířata. Vývoj výroby KS v letech 2010-2011 je uveden v tab. T6.3/02.

T6.3/02 - Výroba krmných směsí v ČR (tis. t)

Druhy zvířat	2010	2011	Meziroční index
Krmné směsi pro hospodářská a ostatní zvířata	2487	2205	88,66
Krmné směsi pro domácí zvířata	271	154	56,83
Celkem	2758	2359	85,53

Pramen: MZe - Roční výkazy o výrobě průmyslových krmiv

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI), J. Saksún (MZe)

V ČR registraci krmivářských provozů zajišťuje ÚKZÚZ, Odbor bezpečnosti krmiv a půdy. K 31. 12. 2011 bylo v registračním systému evidováno 17 476 právnických nebo fyzických osob, které požádaly o registraci krmivářských provozů pro činnost výroba, uvádění do oběhu, prvovýroba nebo doprava krmiv. Celkem bylo k tomuto datu schváleno a registrováno 31 105 provozů, z toho schválených bylo 325 a registrovaných bylo 30 780 provozů. V roce 2011 bylo nově schváleno 44 a registrováno 820 provozů. Změny v evidenci byly provedeny u 69 schválených a 432 registrovaných provozů. Z evidence bylo vyjmuto 507 provozů, z toho 31 schválených a 476 registrovaných provozů. K významnému meziročnímu nárůstu (téměř o 90 %) došlo u počtu subjektů, které uvádějí do oběhu premixy, dále u subjektů uvádějících do oběhu doplňkové látky (nárůst o 80 %) a také u skupiny výrobců doplňkových látek (nárůst o 35,7 %). Výrazné bylo také meziroční zvýšení u skupiny distributorů krmiv (nárůst 32,0 %), ale počet dovozců krmiv se naopak v porovnání s rokem 2010 snížil o 5,2 %.

Přehled v tab. T6.3/03 uvádí specifikaci činností v registrovaných nebo schválených krmivářských provozech včetně údaje o počtech distributorů, dodavatelů a dovozců krmiv.

T6.3/03 - Specifikace činností ve schválených a registrovaných provozech k 31. 12. 2011[1)]

Druh činnosti	Schválené	Registrované	Celkem ČR
Výrobci krmných surovin	0	292	292
Výrobci doplňkových látek	7	12	19
Výrobci premixů	22	9	31
Výrobci krmných směsí	132	218	350
Mobilní výrobny	0	70	70
Faremní míchárny	0	463	463
Prvovýroba - všeobecně	0	28 396	28 396
Dovozci krmiv	54	167	221
Dodavatelé krmiv	152	797	949
Distributoři	96	349	445
Dopravci	0	874	874
Uvádění do oběhu - krmné suroviny	0	1 081	1 081
Uvádění do oběhu - krmné směsi	0	788	788
Uvádění do oběhu - doplňkové látky	151	240	391
Uvádění do oběhu - premixy	126	176	302

1) V rámci jednoho provozu bývá prováděno více činností.

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI)

Veterinární péče

V roce 2011 plnila ČR úspěšně kritéria monitoringu pro udržení statutu země prosté vztekliny, tuberkulózy, brucelózy a leukózy skotu, brucelózy ovcí a Aujeszkyho choroby u prasat. Pokračovaly a byly podle plánu plněny Národní programy pro tlumení výskytu salmonel v chovech nosnic pro produkci vajec, v reprodukčních chovech nosnic, v chovech kuřat chovaných na maso a v reprodukčních a výkrmových chovech krůt. V rámci Národního programu ozdravování od infekční bovinní rinotracheitidy byl nově vyšetřován i samostatně ustájený výkrmový skot. Byly zahájeny přípravy na dosažení cíle a ukončení tohoto programu. Od července 2011 byl posunut věk skotu vyšetřovaného na BSE v souladu s rozhodnutím Komise 2009/719/ES, a to tak, že se vyšetřují poražená zvířata narozená v ČR starší 72 měsíců a zvířata nutně poražená a uhynulá starší 48 měsíců. S využitím vzorků, které jsou standardně odebírány a vyšetřovány od zmetalek, bylo vyšetření u skotu, ovcí a koz rozšířeno o vyšetření na Q horečku. Nově bylo zavedeno rovněž vyšetření na západonilskou horečku, a to u koní vykazujících změnu chování nebo nervové příznaky a také u uhynulých nebo ulovených volně žijících ptáků.

Na jaře roku 2011 byla ukončena povinná vakcinační kampaň proti katarální horečce ovcí. Během roku probíhal předepsaný monitoring zvířat a nebyl zachycen žádný nový případ tohoto onemocnění. Proto bylo dne 25. 11. 2011 zrušeno ochranné pásmo na celém území ČR a od toho data je možné uskutečňovat obchod se skotem, ovcemi a kozami bez omezení.

V roce 2011 byly provedeny plánované kontroly v dalších podoblastech – kontrola biologické bezpečnosti, kontrola chovatelů v souvislosti s používáním veterinárních léčiv, kontrola Cross Compliance a kontrola péče o pohodu chovaných hospodářských zvířat. K národním kontrolám bylo na základě analýzy rizika vybráno 5 % z registrovaných hospodářství v každém kraji.

V oblasti zajištění péče o pohodu zvířat v roce 2011 pokračovala práce na novele zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, ve snaze adaptovat nařízení Rady (ES) č. 1099/2009/EU, o ochraně zvířat při usmrcování, a dále transponovat směrnici Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU, o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely.

Téma pohody zvířat a zajištění minimálních standardů bylo náplní řady regionálních kurzů a seminářů pro chovatele hospodářských zvířat. V průběhu roku 2011 byly proškolovány osoby odpovědné za péči o kuřata chovaná na maso. Na několika školicích pracovištích proběhly také kurzy pro dopravce podle podmínek nařízení Rady (ES) č. 1/2005, o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech. Proběhly kvalifikační kurzy pro veterinární lékaře k výkonu dozoru nad ochranou zvířat (§ 26 zákona na ochranu zvířat proti týrání).

Zemědělská technika

Analýza vývoje vybavení podniků zemědělskou technikou naznačuje, že v řadě oblastí byla potřeba strojů již naplněna a při postupné obnově novou výkonnější technikou lze očekávat pokles počtu strojů. Zlepšení ekonomických výsledků resortu v roce 2011 se příznivě projevilo i v oblasti obnovy zemědělské techniky.

Dodávky traktorů od roku 2009, kdy byl v důsledku krize výrazný pokles v obnově techniky, se postupně zvyšují a v roce 2011 se do zemědělství dodalo 2 323 traktorů.

U traktorů dochází již delší dobu k poklesu jejich celkovému počtu v resortu. V roce 2010 již poklesl celkový počet traktorů na 59 013 (ČSÚ – Agrocenzus 2010), tj. průměrně 16,9 traktoru na 1 000 ha z. p. (resp. 23,5 na 1 000 ha o. p.). Ze statistických podkladů lze usuzovat, že potřeba traktorů v zemědělských podnicích je z hlediska počtu pokryta a při obměně dochází především ke změně struktury traktorového parku. Nákup nových traktorů se orientuje především do vyšších výkonových tříd (jak u právnických, tak i u fyzických osob). Pro udržení rozumného tempa obnovy traktorů by se dodávky měly pohybovat ve výši cca 2 500 až 3 000 kusů ročně.

V roce 2011 bylo dodáno 194 sklízecích mlátiček (nárůst proti roku 2010 o 58 kusů). Racionální tempo obnovy vyžaduje udržení dodávek této techniky ve výši kolem 250 kusů ročně. Dále bylo v tomto roce dodáno 43 samojízdných sklízecích řezaček (nárůst proti roku 2010 o 19 kusů). Rovněž u samojízdných řezaček dochází k obnově strojového parku technikou, která je výrazně výkonnější než technika vyřazovaná. Dále je potřeba vzít v úvahu, že samojízdné sklízecí řezačky se používají především pro sklizeň pícnin na orné půdě a jejich výměra se od roku 1990 postupně snížila z původních více než 1 mil. ha až na cca 400 tis. ha. Teprve v několika posledních letech se výměra začala pomalu zvyšovat, a to především z důvodu zvyšování výměry kukuřice na siláž pro energetické účely v bioplynových stanicích. Pro udržení příznivého tempa obnovy je třeba udržet dodávky okolo 50 kusů ročně (VÚZT).

T6.3/04 - Vývoj dodávek zemědělské techniky (ks)

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011
Traktory	2 766	3 098	1 717	1 878	2 323
Sklízecí mlátičky	231	284	173	136	194
Samojízdné řezačky	29	38	18	24	43

Pramen: VÚZT v. v. i.

Zpracoval: J. Weichet (ÚZEI), Z. Abrham (VÚZT)

Pohonné hmoty

V roce 2011 se podle odhadu VÚZT spotřebovalo v zemědělství v podnicích s více než 20 pracovníky 15 030 TJ různých druhů energie (v roce 2010 to bylo 14 995 TJ). Na této spotřebě se podílela motorová nafta 60,9 %, elektrická energie 20,3 %, zemní plyn 14,2 % a ostatní druhy energie 4,6 %.

T6.3/05 - Spotřeba motorové nafty v zemědělství (mil. l)

Odvětví	2008	2009	2010	2011	Meziroční index
Rostlinná výroba[1)]	373,7	370,4	366,5	370,8	101,2
Živočišná výroba	62,3	61,7	61,1	61,8	101,1
Celková spotřeba v zemědělství	436	432,1	427,6	432,6	101,2

1) Včetně dopravy vnější po veřejných komunikacích.

Pramen: VÚZT, v. v. i.; ČSÚ

Zpracoval: O. Syrový (VÚZT), J. Weichet (ÚZEI)

Podle propočtů VÚZT a ČSÚ se v roce 2011 spotřebovalo v zemědělství 432,6 mil. l motorové nafty. Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela 85,7 % a živočišná výroba 14,3 % (tedy stejné podíly jako v roce předchozím). Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými resorty, zejména v dopravě, a spotřeba vzniklá při nezemědělské činnosti podniků.

6.4 Úvěry a zajišťovací služby

Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu

Čerpání úvěrů zemědělskými podniky se v roce 2011 v souvislosti s celkovým vývojem ekonomiky zvýšilo. Podle údajů ČNB k 31. 12. 2011 se na čerpání klientských úvěrů[79] podle odvětví nejvíce podílely domácnosti (44,5 %) a dále činnosti v oblasti nemovitostí (12,1 %), zpracovatelský průmysl (9,8 %) a velkoobchod, maloobchod a opravy a údržba motorových vozidel (7,4 %). Hodnota úvěrů do odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství činila pouze 1,6 % z celkového objemu poskytnutých klientských úvěrů v roce 2011. Stavy bankovních úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu k 31. 12. 2011 (tab. T6.4/01) se ve srovnání s předcházejícím rokem výrazně zvýšily, a to více než o 11 %, přičemž nejvyšší nárůst (o 14 %) zaznamenaly úvěry dlouhodobé, rostl i objem střednědobých úvěrů (o více než 9 %), a nejmenší růst (o 1 %) vykázaly krátkodobé úvěry. Investiční úvěry se podílely na celkovém objemu úvěrů 74,5 % s meziročním nárůstem o více než 13 %, což představuje významné oživení investiční dynamiky zemědělských podniků v roce 2011 ve srovnání s rokem 2010, kdy došlo k jejímu poklesu. Objem úvěrů pro odvětví zemědělství, myslivosti a rybolovu za uplynulých deset let měl do roku 2008 rostoucí tendenci ve všech sledovaných kategoriích. V letech 2009 a 2010 došlo k poklesu, který byl v roce 2011 vystřídán růstem celkového objemu úvěrů, který překonal i doposud nejvyšší hodnotu z roku 2008.

[79] *V Kč a cizí měně.*

T6.4/01 - Struktura úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu - stav k 31. 12. (mil. Kč)

Ukazatel	2010	2011	Meziroční index
Úvěry a pohledávky za klienty celkem	31 739,5	35 298,0	111,2
v tom - krátkodobé (do 1 roku)	5 071,2	5 121,1	101,0
- střednědobé (1-5 let)	4 775,9	5 221,2	109,3
- dlouhodobé (nad 5 let)	21 892,5	24 955,7	114,0
z toho - investiční úvěry celkem	23 212,8	26 283,5	113,2

Pramen: ČNB
Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Při alokaci úvěrů do resortu zemědělství aktivně a pozitivně působí PGRLF, k jehož předmětu činnosti patří garance a subvencování části úroků z úvěrů v rámci vyhlášených programů. Na podporu krátkodobého financování a řešení přechodného nedostatku peněz v krizovém období byly otevřeny provozní programy „Provoz“, „Zpracovatel – provoz“ a “Podpora krátkodobého financování“. Příjem žádostí v rámci těchto titulů byl stejně jako v případě investičního programu „Podpora nákupu půdy“ obnoven 8. dubna 2011 a byl ukončen 14. prosince 2011. Investiční program „Zemědělec“ podporuje realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivnosti, modernizaci, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů, které nejsou považovány za přijatelné výdaje v rámci Programu rozvoje venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Podle údajů PGRLF za období od roku 1994 do konce roku 2011 činila celková výše podporovaných úvěrů 137 505 mil. Kč a nejvíce se na ní podílely akciové společnosti (39 %), následované zemědělskými družstvy (24 %), soukromými zemědělci a společnostmi s r. o. (po 18 %).

Z 31 bank, které s PGRLF v roce 2011 spolupracovaly, jsou nejvýznamnějšími poskytovateli úvěrů podpořených poskytnutím dotace části úroků, resp. garance, Komerční banka, a. s., GE Money Bank, a. s. a Česká spořitelna, a. s.

Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu

V roce 2011 představovaly podle předběžných údajů ČNB přímé zahraniční investice do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu pouze 0,17 % z celkových přímých zahraničních investic do ČR. Z teritoriálního pohledu zaujímaly v uplynulém období největší podíl na celkovém objemu přímých zahraničních investic v ČR (podle údajů ČNB[80]) Nizozemsko následované Německem a Rakouskem.

Příliv[81] přímých zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybolovu v roce 2011 podle předběžných údajů ČNB činil 151 mil. Kč a proti roku 2010 se snížil o 57 %

[80] *Stav přímých zahraničních investic k 31. 12. v ČR v teritoriální struktuře – údaje za rok 2010.*

[81] *Investice od nerezidentů směřující do ČR.*

(tab. T6.4/02). V přílivu zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybolovu převažovaly reinvestované zisky nad vklady nerezidentů do základního kapitálu.

T6.4/02 - Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu (mil. Kč)

Název	2010[4)]	2011[5)]
Základní kapitál[1)]	.	66,5
Reinvestovaný zisk[2)]	.	84,4
Ostatní kapitál[3)]	.	0,0
Celkem	351	151,0

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Údaj podle jednotlivých složek za rok 2010 ČNB nezveřejňuje.

5) Předběžné údaje.

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Zemědělské pojištění

V roce 2011 poskytovaly pojištění plodin a hospodářských zvířat zemědělským podnikatelům Česká pojišťovna a. s., Generali Pojišťovna a. s., Hasičská vzájemná pojišťovna, a. s., ČSOB Pojišťovna, a. s., a Agra pojišťovna, organizační složka pojišťovny Österreichische Hagelversicherung, VVaG. S výjimkou Agra pojišťovny, která působí na českém pojistném trhu od roku 2006, jde o členské pojišťovny České asociace pojišťoven. Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění podle objemu pojistného za zemědělské pojištění dokumentuje graf T6.4/01.

Graf T6.4/01 - Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění v roce 2011 (%)

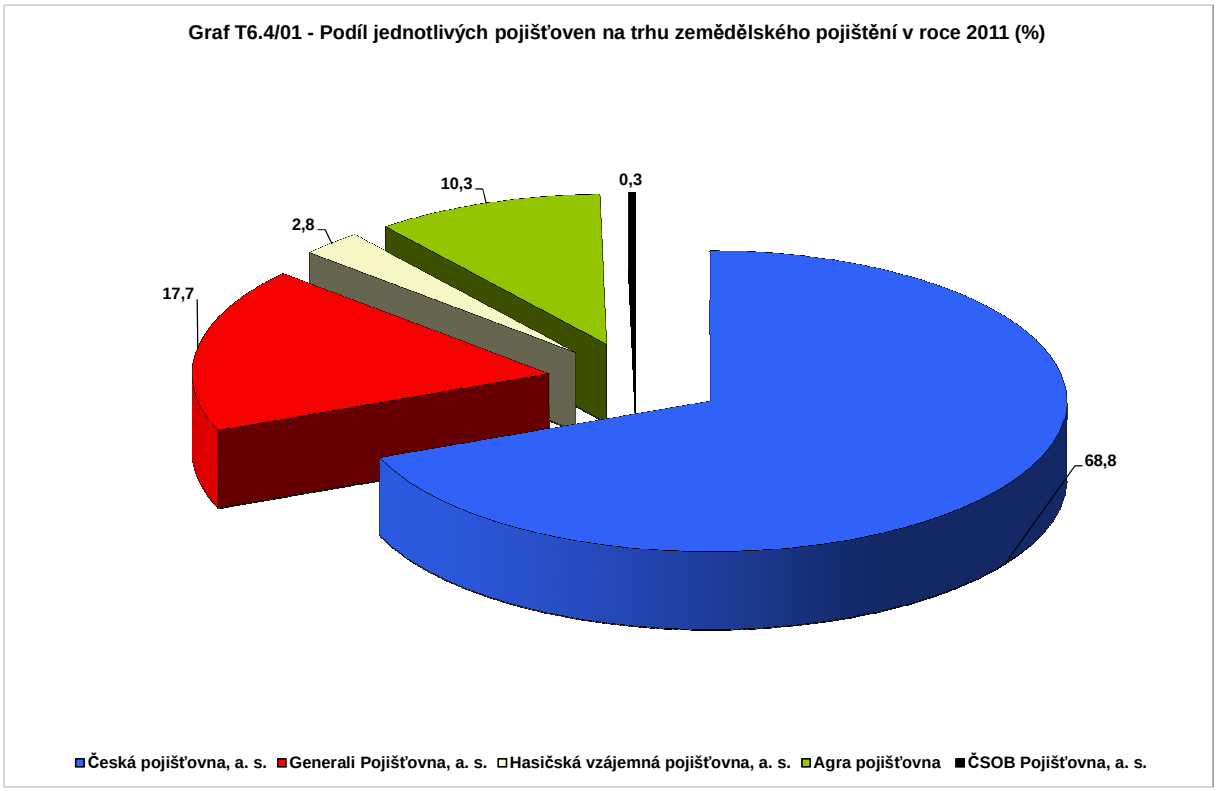

Pramen: *ČAP, Agra pojišťovna*
Zpracoval: *V. Vilhelm (ÚZEI)*

V rámci zemědělského pojištění nabízejí komerční pojišťovny produkty pojištění plodin a hospodářských zvířat, které se vztahují na vybraná živelní rizika, nákazová rizika a případně i některá další rizika ohrožující rostlinnou a živočišnou produkci v ČR. Bez možnosti pojistného krytí však zůstávají tzv. nepojistitelná rizika, k nimž v ČR patří vedle cenových rizik především sucho a dále déšť v období sklizně.

V rámci programu „Podpora pojištění“ poskytuje PGRLF od roku 2004 podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat. Úroveň podpory, která se odvíjí od výše zaplaceného pojistného, se postupně zvyšovala a od roku 2009 činí až 50 % z prokázaných nákladů na pojištění plodin pro případ krupobití, požáru, vichřice, povodně nebo záplavy, sesuvu půdy, vyzimování, vymrznutí, jarního mrazu nebo mrazu a až 50 % nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ uhynutí nebo utracení v důsledku živelních škod, nebezpečných nákaz[82] nebo jiných hromadných onemocnění infekčního nebo parazitárního původu. Podpora je poskytována zemědělským podnikatelským subjektům splňujícím parametry malého nebo středního podniku, které jsou zemědělským prvovýrobcem. Za pojištění v roce 2011 byla podpora vyplacena ve výši 50 % z uhrazeného pojistného za

[82] *Soukromé pojištění se vztahuje i na případy utracení nebo nutné poražení zvířat v důsledku nebezpečných nákaz kompenzované státem dle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči. Kompenzace od státu spolu s případným plněním ze soukromého pojištění tak postiženým chovatelům zpravidla pokrývá jak vlastní škodu na zvířatech, tak i další vznikající škody v důsledku přerušení provozu živočišné produkce.*

speciální plodiny a 47 % z uhrazeného pojistného za ostatní plodiny a hospodářská zvířata. Vývoj celkového objemu dotace, předepsaného pojistného a plnění ze zemědělského pojištění ukazuje graf T6.4/02.

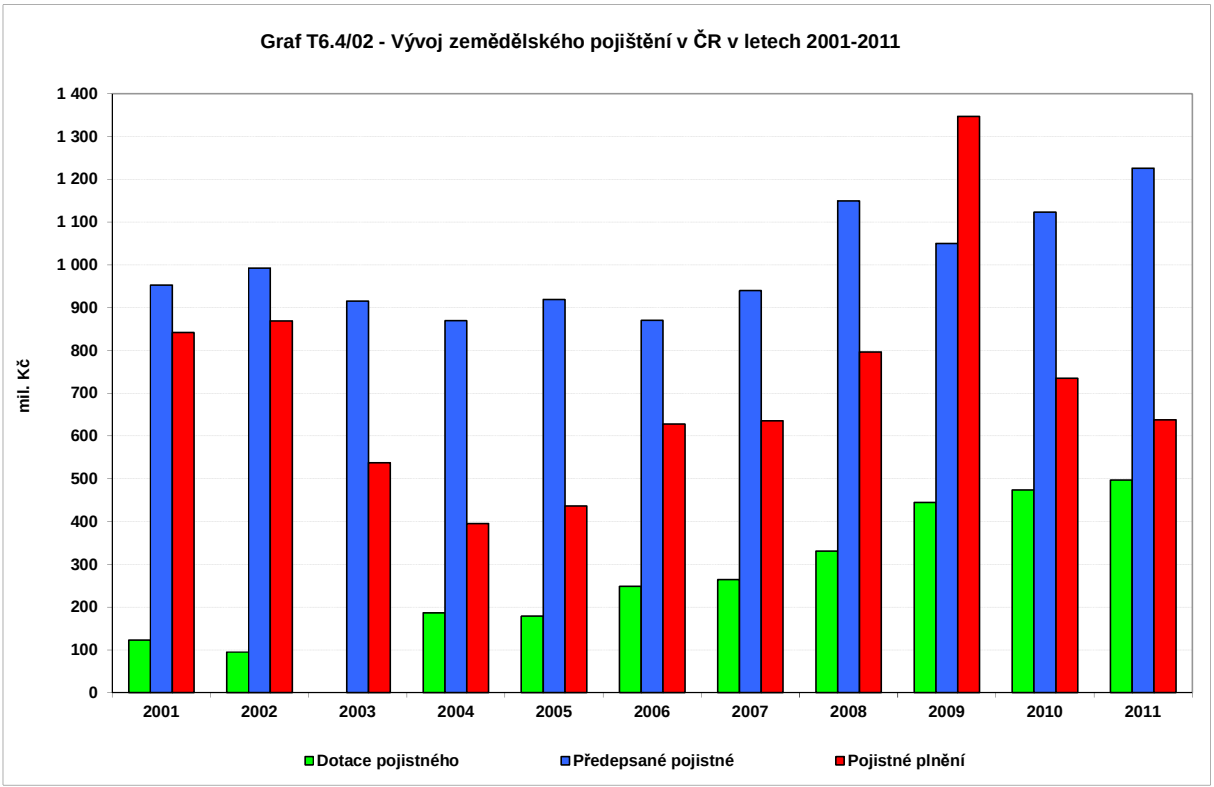

Pramen: *PGRLF, ČAP, Agra pojišťovna*
Zpracoval: *V. Vilhelm (ÚZEI)*

Smlouvu o spolupráci s PGRLF v rámci programu „Podpora pojištění“ měly v roce 2011 všechny výše zmíněné pojišťovny a dále Kooperativa pojišťovna, a. s.

V roce 2011 výměra pojištěných plodin na orné půdě, chmelnicích, vinicích a sadech nepatrně přesáhla 1,5 milionu hektarů. Propojištěnost[83] se ve srovnání s rokem 2010 zvýšila zhruba o 0,6 p. a činila téměř 49 %, vztaženo k údajům ČÚZK o celkové výměře orné půdy, vinic, chmelnic a ovocných sadů. Propojištěnost vztažená k údajům veřejného registru půdy LPIS přesáhla 59 %. Použití údaje LPIS zde lze považovat za vhodnější, neboť se vztahuje k evidovaným uživatelům zemědělské půdy, kteří představují tržní potenciál pojištění plodin.

Propojištěnost hospodářských zvířat se v průměru dlouhodobě pohybuje na úrovni 80 %.

Je možné konstatovat, že podpora pojištění přinesla žádoucí rozvoj pojistného trhu v segmentu zemědělského pojištění. Ve srovnání se sousedním Rakouskem nebo Německem je procento pojištěných ploch v rostlinné výrobě v ČR stále poněkud nižší.

[83] *Propojištěnost zde znamená podíl výměry pojištěných plodin k celkové výměře pěstovaných plodin.*

Předepsané pojistné za zemědělské pojištění se zvýšilo v roce 2011 o 9 % především vlivem nárůstu u pojištění plodin téměř o více než 12 %, pojistné za pojištění zvířat pokleslo meziročně téměř o 2 %. K růstu pojistného přispělo zvýšení cen zemědělských výrobců, u pojištění plodin dále i nárůst pojištěných ploch. Naopak u pojištění zvířat pokles pojistného reflektuje pokračující poklesy stavů zvířat. Pojistné plnění ze zemědělského pojištění v roce 2011 představovalo pouze 52 % předepsaného pojistného, čímž se škodní průběh v roce 2011 dále snížil téměř o 14 p. b. proti roku 2010 (příl. tab. 6.4/01). Z klimatických rizik se významně projevily jarní mrazy začátkem května, které postihly především ovocnářské a vinařské podniky v Čechách. K výskytu nebezpečných nákaz v chovech zvířat v roce 2011 stejně jako v roce 2010 nedošlo.

Změny klimatu, které mohou souviset s častějším výskytem extrémních projevů počasí, a nutnost omezování *ad hoc* státní pomoci v případech přírodních kalamit vedou k tomu, že je této oblasti postupně věnována potřebná pozornost a podpora řízení rizik byla v roce 2011 začleněna do návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova.

6.5 Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství

Věda a výzkum

Základním dokumentem, jímž se řídí resortní výzkum a vývoj, je „Koncepce zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015“, která byla koncipována v souladu s usnesením vlády č. 287 ze dne 26. března 2008 k návrhu „Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v České republice“. Na přípravě resortních výzkumných programů MZe se významně podílí Česká akademie zemědělských věd (ČAZV) jako poradní orgán ministra zemědělství. Současně se ČAZV spolupodílí na vyhodnocování a zveřejňování výsledků výzkumu, zejména jejich publikováním v 11 recenzovaných vědeckých časopisech.

V roce 2011 se výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematikou rozvoje venkova spočívající především v řešení projektů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „projekty“) a výzkumných záměrů, zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí a 2 státní příspěvkové organizace se statutem výzkumné organizace podle nařízení Komise (ES) č. 800/2008 (zřízeny MZe). Na resortním výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích se dále podílely také dvě desítky významných soukromých výzkumných ústavů, dále veřejné výzkumné instituce zřízené jiným resortem, výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol, řada dalších menších výzkumných ústavů, organizací a institucí a soukromých podnikatelských subjektů.

Způsob hodnocení výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací prováděného Radou pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) na základě Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů v roce 2011 kladl

zásadní důraz na vysokou odbornou úroveň vědecko-výzkumných prací a účelnost vynaložených veřejných finančních prostředků. Hodnocení provádí RVVI na základě bodu II.3. usnesení vlády č. 644 ze dne 23. června 2004 k hodnocení výzkumu a vývoje a jeho výsledků.

V rámci resortního „Programu výzkumu v agrárním sektoru 2007-2012“, který byl vyhlášen v roce 2006, bylo v roce 2011 řešeno 190 projektů, z nichž 122 bylo v roce 2011 ukončeno. V roce 2011 bylo nově zahájeno řešení 25 projektů v rámci resortního programu „Výzkum v agrárním komplexu (VAK) 2009-2014“. Dále bylo řešeno dalších 54 projektů téhož resortního programu, zahájených v roce 2009 či 2010. V roce 2011 byly tedy účelové prostředky poskytnuty na řešení celkem 269 projektů.

Tematicky byly projekty zaměřeny na celou šíři oborů v působnosti resortu. Cílem je postupné doplňování sítě projektů o projekty řešící aktuální problematiku resortu.

Údaje o řešených projektech jsou průběžně předávány do „Centrální evidence projektů“ (Informační systém VaVaI – CEP), která je veřejně přístupná na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz. Informace o řešených i ukončených projektech a výsledcích výzkumné činnosti jsou rovněž dostupné na webové stránce NAZV (www.nazv.cz), v sekci Infobanka.

V rámci nového resortního programu „Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012-2018 (KUS)“ byla 4. května 2011 vyhlášena dvoustupňová veřejná soutěž ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích. MZe bylo doručeno 379 návrhů projektů, z nichž 371 postoupilo do odborného hodnocení.

Skutečné čerpání účelové podpory na řešení 269 projektů bylo v roce 2011 ve výši 400 287 tis. Kč.

V roce 2011 byly institucionální prostředky poskytnuty na řešení 8 výzkumných záměrů a na dlouhodobý koncepční rozvoj, kde příjemci této podpory bylo dalších 9 výzkumných organizací. Celková výše poskytnuté institucionální podpory v roce 2011 činila 403 987 tis. Kč.

Údaje o řešených výzkumných záměrech jsou průběžně předávány do „Centrální evidence výzkumných záměrů“ (CEZ).

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo v roce 2011 řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje, jmenovitě v 6. a 7. Rámcovém programu EU a dalších výzkumných programech.

Pro efektivnější realizaci výsledků výzkumu řešitelé projektů zpracovávají plány uplatnění výsledků obsahující uživatele výsledků výzkumu, způsoby a termíny, jakými budou a v jakém časovém horizontu tyto výsledky využity. Tyto plány uplatnění výsledků jsou nedílnou součástí smluv o uplatnění výsledků, uzavíraných v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb. Cílem těchto smluv je zajištění komplexnějšího a urychleného přenosu

nových poznatků do provozní praxe. Přenos nových poznatků ke konečnému uživateli je rovněž podporován prostřednictvím poradenské a vzdělávací sítě MZe.

Informace o výsledcích státem podporovaných výzkumných projektů jsou předávány do „Rejstříku informací o výsledcích“ (Informační systém VaVaI – RIV), který je veřejně dostupný na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz. Výsledky řešení jsou rovněž dostupné v knihovně ČAZV a jsou zveřejňovány v rámci běžných publikačních aktivit.

Vzdělávání

Vzdělávání organizované MZe pro odbornou veřejnost probíhalo v roce 2011 podle schváleného Ročního vzdělávacího plánu (RVP). Jednalo se o vzdělávání a osvětu poskytovanou ve veřejném zájmu, spojenou s činností ministerstva. Vzdělávací akce byly určeny pro zemědělskou, lesnickou, potravinářskou a vodohospodářskou veřejnost.

V rámci RVP bylo v roce 2011 realizováno 26 vzdělávacích akcí za celkem 3 364 346 Kč. Většina akcí probíhá pravidelně každý rok a navazuje na programy, semináře, konference a školení (včetně zajištění sborníků a studijních či výukových materiálů) z předchozích let. Na základě spolupráce se středními odbornými školami v oblasti dalšího vzdělávání pověřuje školy pro pořádání kurzů: pro výkon obecných zemědělských znalostí, inseminačních kurzů a kurzů zaměřených na znalosti správné praxe v ochraně rostlin a bezpečného zacházení s přípravky. V roce 2011 byl uspořádán seminář pro vzdělávání lektorů těchto kurzů.

Prostřednictvím dotačního programu 9. E. – Školní závody MZe v roce 2011 podpořilo částkou 6 979 tis. Kč subjekty, které vytvořily na svých pracovištích podmínky pro odborné vzdělávání ve vybraných zemědělských, lesnických, potravinářských a veterinárních učebních a studijních oborech. MZe též posuzuje splnění požadavku minimální zemědělské kvalifikace u žadatelů o podporu z PRV spadajících do programu „Zahájení činnosti mladých zemědělců“.

MZe je uznávacím orgánem pro uznávání kvalifikací občanů EU a evropského hospodářského prostoru pro výkon regulovaných povolání v ČR dle zákona č. 18/2004 Sb. Uznání kvalifikace umožňuje žadatelům z EU podnikat v povoláních, pro jejichž výkon na území ČR jsou stanoveny právními předpisy stanovené podmínky. MZe se aktivně podílí na tvorbě Národní soustavy povolání u zemědělských, lesnických a potravinářských povolání.

Již tradičně vysokou úroveň vykázaly odborné semináře zaměřené na osvětu a seznámení s novými rostlinolékařskými předpisy týkajícími se integrované ochrany rostlin, akce environmentálního vzdělávání pro děti a mládež z oblasti lesního hospodářství, včelařství a rybářství. Proběhlo rovněž několik mezinárodních konferencí a seminářů s mezinárodní účastí. Na akce environmentálního vzdělávání připadla z celkového objemu finančních prostředků v roce 2011 částka ve výši 1 272 052 Kč, což je přibližně 38 %.

Akcí financovaných z Ročního vzdělávacího plánu (RVP) se v roce 2011 zúčastnilo 33 772 osob. Z toho bylo celkem 31 737 dětí, které se účastnily jednorázových akcí pořádaných Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů v rámci environmentálního vzdělávání u příležitosti Týdne lesů, Dnu země, apod. Velký byl rovněž zájem školních a předškolních zařízení o akce z oblasti bezpečnosti potravin a zásad správného stravování.

MZe se významně podílí na přípravě kvalifikačních a hodnotících standardů pro zemědělská, potravinářská, lesnická a vodohospodářská povolání. Tato aktivita spadá do kompetencí MZe jako autorizujícího orgánu ve smyslu zákona č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Zákon umožňuje fyzickým osobám (starším 18 let, minimálně se základním vzděláním) získat osvědčení, které dokládá, že formou neformální výuky (např. při výkonu povolání nebo samostudiem) získaly znalosti a dovednosti v rozsahu dílčí kvalifikace.

Autorizaci k vykonání zkoušek dílčích kvalifikací získávají školy, právnické a fyzické osoby, které splňují požadované materiálně-technické podmínky a jejichž autorizovaní zástupci získali odborné způsobilosti k vykonání těchto zkoušek. K 31. 12. 2011 bylo evidováno 92 žadatelů o autorizaci, z toho 88 subjektům bylo již vydáno rozhodnutí o autorizaci. K témuž datu bylo vydáno 385 osvědčení o získání dílčích kvalifikací.

Významná je spolupráce MZe s MŠMT, Národním ústavem pro vzdělávání, Školskou komisí Agrární komory ČR a Asociací vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru související s podporou odborného a dalšího vzdělávání. Stejně tak aktivity při tvorbě Národní soustavy povolání jsou významné z hlediska správného nastavení resortních povolání.

V rámci RVP byly finančně podpořeny soutěže odborných dovedností na středních školách resortního zaměření. Spolupráce s resortními SŠ a dalšími vzdělávacími institucemi pověřenými ze zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, se týká kurzů zaměřených na znalosti správné praxe v ochraně rostlin a bezpečného zacházení s přípravky. V roce 2011 se jednalo o činnosti související s přípravou kurzů a vzděláváním příslušných lektorů.

Z hlediska opatření PRV bylo posuzováno splnění požadavku minimální zemědělské kvalifikace u žadatelů spadajících do programu „Zahájení činnosti mladých zemědělců“. Uznávání kvalifikací občanů EU a evropského hospodářského prostoru pro výkon regulovaných povolání v ČR dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace je další významnou činností v rámci správního řízení, které umožňuje zainteresovaným zahájit podnikatelské aktivity v resortních oborech.

Poradenství

Uplatňování zemědělského poradenského systému se v roce 2011 řídilo platnou Koncepcí poradenského systému MZe na léta 2009-2013, v níž je poradenství rozčleněno do čtyř poradenských stupňů. Vzhledem k velmi omezeným prostředkům však byla pozastavena resp. redukována podpora související s poskytováním vstupních konzultací resortními

nevládními organizacemi a redukována podpora odborných konzultací v rámci druhého stupně poradenství. Systém vstupních konzultací, tj. první stupeň poradenství, byl zabezpečován prostřednictvím Agentur pro zemědělství a venkov MZe (KAZV/AZV) a Krajských informačních středisek pro rozvoj zemědělství a venkova. Jednalo se o zajištění konzultační a metodické pomoci zemědělským podnikům formou šíření informací o opatřeních týkajících se PRV a dále informací o aktuálních problémech souvisejících s realizací Společné zemědělské politiky.

V rámci druhého poradenského stupně je veřejná podpora směrována na podporu transferu výsledků vědy a výzkumu do praxe, na poskytování konzultací resortními výzkumnými institucemi, univerzitami a odbornými sdruženími, které plní roli nositele odborných poznatků v případech, kdy neexistuje odpovídající výzkumná instituce. Podpora byla přiznána 10 žadatelům. Konzultace formou telefonického, elektronického, písemného či osobního kontaktu se týkaly 11 491 dotazů provozního charakteru.

Třetí poradenský stupeň se týká individuálního terénního poradenství podporovaného z opatření I.3.4 PRV „Využívání poradenských služeb“. Individuální terénní poradenství poskytují poradci akreditovaní Ministerstvem zemědělství. Umožňuje zemědělcům využít poradenské služby v souvislosti s řešením problematiky v oblasti dodržování zásad SZP, Cross Compliance a správné zemědělské praxe. Na poradenství v tomto stupni byla poskytnuta podpora z opatření PRV I.3.4 ve výši 46 073 tis. Kč.

V roce 2011 bylo akreditováno a zapsáno do Registru poradců akreditovaných MZe 13 nových poradců; k 31. 12. 2011 bylo v Registru vedeno celkem 278 poradců.

Vzdělávací akce, které každoročně poradci absolvují v rámci povinného či nepovinného vzdělávacího bloku, byly zaměřeny na legislativu, energetické využití biomasy, diverzifikaci hospodaření podniku, nakládání s chemickými přípravky, bioodpady, obnovitelné zdroje energie, na problematiku ochrany přírody a krajiny, využití metod a programů na pomoc ekonomice a hospodaření zemědělského podniku atd.

Čtvrtý poradenský stupeň se týká poskytování informací prostřednictvím specializovaných webových portálů a klade si za cíl zjednodušit přístup k poradenským informacím propojováním webových portálů. Informace jsou poskytovány na všech úrovních poradenství a v různých stupních odbornosti.

6.6 Organizace prvovýrobců, zpracovatelů a zájmové organizace na agrárním trhu

Opatření Zakládání skupin výrobců bylo v rámci programu HRDP zahájeno v roce 2005. SZIF zprostředkovává podporu, která umožňuje zemědělcům zvýšit míru konkurenceschopnosti v podmínkách jednotného trhu EU prostřednictvím vytváření obchodních skupin zemědělských prvovýrobců za účelem společného odbytu základních zemědělských komodit. Podpora skupin výrobců je poskytována pouze u takových komodit,

které nejsou zabezpečeny zvláštními tržními předpisy specifických komodit platných v rámci Společenství. Podpora má formu přímé nenávratné dotace na založení skupin výrobců a zajištění jejich fungování v průběhu pěti let, tj. do roku 2011. Příjem žádostí o zařazení do programu Zakládání skupin výrobců byl ukončen 31. 10. 2006. Žadatelé zařazení do programu Zakládání skupin výrobců mohou podávat každoročně žádost o poskytnutí dotace na SZIF, a to v období od 1. 1. do 15. 2.

V roce 2010 bylo podáno celkem 202 žádostí o dotaci na 458 položek (komodit) ve výši 52,3 mil. Kč. K 31. 12. 2010 bylo celkem vyplaceno 51,7 mil. Kč.

V roce 2011 bylo podáno celkem 150 žádostí o dotaci na 345 položek (komodit) ve výši 37,1 mil. Kč. K 31. 12. 2011 bylo celkem vyplaceno 36 mil. Kč.

Žadatelé, zařazeni do opatření Zakládání skupin výrobců (v rámci nařízení vlády č. 655/2004 Sb.), podávali žádosti o dotace na regionálních odborech SZIF v období od 1. 1. 2011 do 15. 2. 2011. Rok 2011 byl posledním rokem pro podávání žádostí o poskytnutí dotace v rámci opatření Zakládání skupin výrobců.

T6.6/01 - Opatření Zakládaní skupin výrobců

Komodita	Počet položek (komodit) v žádostech[1)] podaných v roce 2010	Vyplaceno k 31. 12. 2011 z nároku 2010 (tis. Kč)	Počet položek (komodit) v žádostech[1)] podaných v roce 2011	Nárok z podaných v roce 2011 (tis. Kč)	Vyplaceno z nároku 2011 v roce 2011 (tis. Kč)
Včelí produkty	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obiloviny	119,0	872,4	97,0	14 443,3	14 341,3
Olejniny	121,0	213,6	98,0	8 460,0	8 460,0
Brambory	10,0	0,0	9,0	426,3	426,3
Len a konopí pěstované na vlákno	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Květiny a okrasné dřeviny	1,0	0,0	1,0	281,2	281,2
Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny	8,0	0,0	4,0	334,1	334,1
Školkařské výpěstky ovocných dřevin	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jatečný skot	73,0	0,0	60,0	3 301,3	3 252,0
Jatečná prasata	85,0	0,0	52,0	6 197,1	5 402,6
Jatečná drůbež	36,0	0,0	23,0	3 635,4	3 513,7
Jatečné ovce a kozy	4,0	0,0	1,0	0,1	0,1
Jateční běžci	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkem	**458,0**	**1 086,1**	**345,0**	**37 078,5**	**36 011,1**

1) Na 1 žádost připadá více položek (komodit).
Pramen: SZIF
Zpracoval: Ing. J. Rádr (SZIF)

V roce 2011 působilo v ČR na trhu s hovězím a vepřovým masem, obdobně jako v předchozích letech, více odbytových družstev a organizací. O dotaci v rámci Podpory opatření zakládání skupin výrobců požádalo SZIF celkem 60 odbytových družstev zabývajících se prodejem jatečného skotu. K pěti nejvýznamnějším družstvům čerpajícím podpory SZIF patřila tato seskupení producentů: Odbytové družstvo Biota, družstvo; družstvo Agroodbyt; Odbytové družstvo Hlinsko; Odbytové družstvo Pacov; SPOLODBYT, odbytové družstvo. Tato družstva se v roce 2011 podílela na celkovém obratu 60 seskupení producentů žádajících o podporu v rámci komodity hovězí maso celkem 29 %.

O dotaci v rámci Podpory opatření zakládání skupin výrobců požádalo SZIF 52 odbytových družstev zprostředkujících prodej jatečných prasat. Z toho pět

nejvýznamnějších bylo JIHOODBYT, družstvo; AGP Znojmo, s.r.o.; VEPAODBYT s.r.o.; Zevospork s.r.o. a MASOODBYT – družstvo. Tato družstva a společnosti se na celkovém obratu seskupení producentů žádajících SZIF o podporu v rámci komodity vepřové maso podílela ze 46 %.

V komoditě hovězí a vepřové maso vyvíjí svou činnost na trhu již několik let národní odbytové družstvo Centroodbyt. Tato organizace sdružovala v roce 2011 celkem sedm odbytových družstev. Jeho činnost je zaměřena na obchodování s jatečným skotem, zástavovým skotem a jatečnými prasaty na domácím i zahraničním trhu. Kromě toho poskytuje svým členům marketingové a monitorovací služby o trhu s masem a jatečními zvířaty nejen v ČR, ale také v Evropě. Prostřednictvím tohoto sdružení je zprostředkován obchod s přibližně 11 % celkové produkce prasat v ČR. V roce 2011 snížil Centroodbyt meziročně podíl obchodovaných prasat z celkového objemu domácí produkce o 3 p. b. Na celkovém počtu zprostředkovaného prodeje skotu se v roce 2011 podílelo toto národní odbytové družstvo téměř 2 %. K nejvýznamnější odbytové organizaci, která je členem Centroodbytu, se řadí Agropork – družstvo. Agropork – družstvo se zaměřuje především na marketing a monitoring českého i zahraničního trhu s komoditou vepřové a hovězí maso a na obchod s prasaty a skotem v rámci českého trhu. Rovněž se zabývá také exportem těchto zvířat.

Na trhu s mlékem v ČR bylo k 31. 12. 2011 registrováno celkem 38 odbytových organizací oprávněných ke zprostředkování prodeje mléka. V kvótovém roce 2010/11 bylo prodáno prostřednictvím odbytových organizací celkem 1 714,3 tis. t mléka, tj. 66,7 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Z uvedeného množství bylo 773,4 tis. t mléka prodáno prostřednictvím tří organizací. Podíl tří největších subjektů na celkovém prodeji mléka v kvótovém roce 2010/11 dosáhl 30,1 %. V referenčním období 2011/12 bylo k 31. 12. 2011 prodáno prostřednictvím odbytových organizací 1 242,6 tis. t mléka, tj. 69,2 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největšími sdruženími z hlediska objemu mléka zprostředkovaného k prodeji byly v kvótovém roce 2010/11 Mlékařské a hospodářské družstvo JIH, Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy a dále Morava, mlékařské odbytové družstvo.

Na úseku komodity ovce a kozy působila v roce 2011 společnost OVEKO, a. s., která byla založena chovateli ovcí a koz sdruženými ve Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR. Jejím hlavním cílem je zajistit pravidelný odbyt jatečných a chovných zvířat do zahraničí a na tuzemský trh a distribuci dalších produktů ovcí a koz. K ostatním aktivitám patří provádění kontroly užitkovosti a poradenství. Další organizací je odbytové družstvo Romney.

U komodity slepičí vejce pokračovaly v činnosti v roce 2011 společnosti ČESKÁ VEJCE CZ, a. s. a ZLATÁ VEJCE, a. s.

Nejvýznamnější mezi odbytovými družstvy v obchodu s obilovinami byly: AGROODBYT MORKOVSKO, s.r.o., a LUKOS komodity, s.r.o. Nejvýznamnější mezi

odbytovými družstvy v obchodu olejninami byly Odbytové družstvo Moravské Budějovice a OLEJSPOL Kunčina, odbytové družstvo.

Stávajících 10 organizací producentů ovoce a zeleniny (CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha; JIHOFRUKT, družstvo, Velké Bílovice; Odbytové družstvo LITOZEL, Bohušovice n. Ohří; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice; EKO-ODBYT odbytové družstvo Slaný; EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Družstvo producentů rajčat, Podivín; Družstvo BRAMKO CZ, Semice; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov; Odbytové družstvo Polabí, Přerov nad Labem) bylo rozšířeno o Družstvo OZC Jizera, Předměřice nad Jizerou, které bylo za organizaci producentů uznáno v prosinci 2011 a začalo fungovat od 1. ledna 2012. Celkový počet organizací producentů s operačním programem se tak rozšířil na 11 se 170 členy.

Ke konci roku 2011 bylo v evidenci 9 předběžně uznaných seskupení producentů ovoce a zeleniny, které mají celkem 50 členů. Po převodu seskupení Družstvo OZC Jizera do organizace producentů přibylo k 7 seskupením (Odbytové družstvo ovoce Český ráj, Praha; Odbytové družstvo Berry, Březany; M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice; Bohemia Apple, družstvo, Tuchoraz; SP Zeltr, odbytové družstvo, Troubky; Nature Fruit, družstvo, Choustníkovo Hradiště; G's Pěstitel, odbytové družstvo, Stratov, Lysá nad Labem) seskupení producentů ZP Otice odbyt s.r.o., které bylo schváleno v roce 2011 a v prosinci 2011 Odbytové družstvo Suchá Loz, které začalo fungovat od 1. ledna 2012.

Celorepublikové odbytové družstvo regionálních dodavatelů pekárenských a mlýnských výrobků MP Produkt sdružuje významné české i slovenské výrobce z pekařsko-cukrářského a mlynářského oboru (ČR – 18 členů, SR – 5 členů). Základním předmětem činnosti tohoto družstva je prodej nejširšího sortimentu produktů z pekařsko-cukrářského a mlynářského oboru.

PRODEJ-BIO s.r.o. založená Svazem ekologických zemědělců PRO-BIO a německým svazem Bioland, organizuje a koordinuje odbyt českých biosurovin (obiloviny, luštěniny, krmiva, osiva, maso) s cílem umístit českou produkci na český trh.

Zájmové organizace

Venkov, zemědělství a potravinářství jsou velmi významné propojené oblasti, které generují také velký počet zájmových organizací. Popisovat každou zájmovou organizaci by přesahovalo rozsah a účel Zprávy o stavu zemědělství, proto zde uvádíme ty nejaktivnější.

Agrární komora ČR

AK ČR sdružuje většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství, prosazuje a obhajuje zájmy svých členů, poskytuje poradenství a informační služby na celém území ČR v následujících oblastech: právní a legislativní, konzultační, poradenské a praktické přípravy

na povolání, zahraničních vztahů, celní a certifikační, informatiky. Více informací lze nalézt na www.agrocr.cz.

Asociace soukromého zemědělství ČR

ASZ je dobrovolnou stavovskou a profesní organizací soukromých zemědělců v ČR Veškerá činnost vychází z respektování starých selských tradic a přesvědčení o perspektivě rodinných farem jako základu moderního evropského zemědělství a živého venkova. Základním předmětem činnosti je obhajoba ekonomických, sociálních a odborných zájmů českých soukromých zemědělců v ČR a v zahraničí. Více informací lze nalézt na www.asz.cz.

Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů

Sdružuje právnické a fyzické osoby, které realizují svoji podnikatelskou činnost především v zemědělské výrobě. Jde především o subjekty, které hospodaří na území bývalých státních statků, jejichž majetek zprivatizovaly anebo získaly v restitucích. Hlavním předmětem činnosti svazu je hájení zájmů svých členů v oblastech privatizace majetku, privatizace státní půdy, vytváření stabilního podnikatelského prostředí a kontakt na struktury zemědělství EU. Více informací lze nalézt na www.cmszp.cz.

Potravinářská komora ČR

PK ČR plní funkci zájmového neziskového sdružení pro všechny potravinářské obory a obory zpracování zemědělských produktů. Je reprezentantem oboru potravinářství vůči orgánům státní správy a obdobným organizacím v členských státech EU a organizacím se světovou působností. Spolupracuje s ostatními oborovými svazy a společenstvy, která mají k problematice potravinářství vztah, nebo navazují na jeho činnost. Více informací lze nalézt na www.foodnet.cz.

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců

Je celostátní sdružení ekologicky hospodařících zemědělců, zpracovatelů a prodejců biopotravin. Sdružuje také poradce, školy, spotřebitele a přátele ekologického zemědělství. Hlavním posláním svazu je prosazovat v ČR ekologické zemědělství. Důležitou součástí je propagace biopotravin, vždy s ohledem na zájmy ekologických zemědělců, členů svazu PRO-BIO. Více informací lze nalézt na www.pro-bio.cz.

Společnost mladých agrárníků ČR

Je neziskové nevládní občanské sdružení zastupující mladou zemědělskou veřejnost a venkovskou mládež. Prosazuje zájmy svých členů v oblasti politické, odborné i společenské. Více informací lze nalézt na www.smacr.cz.

Svaz marginálních oblastí

Zastupuje zemědělce hospodařící ve znevýhodněných (horských a podhorských) oblastech. Svaz prosazuje, aby při tvorbě dotační a podpůrné politiky byl kladen větší důraz na podporu a rozvoj konkurenceschopné produkce a zemědělských aktivit méně příznivých oblastí. Více informací lze nalézt na www.lfa.cz.

Svaz vlastníků půdy ČR

Je zájmová organizace vlastníků zemědělské, lesní a ostatní půdy a pozemkových manažerů Čech a Moravy. Vyvíjí úsilí: za reálný trh s půdou, proti vyvlastňování půdy, za osvobození od daně z pozemků a zátěže a břemen uživatelů půdy, za obnovu hranic a zpřístupnění pozemků zrychlením pozemkových úprav, o reformu pozemkového práva tak, aby bylo v souladu s „Listinou základních práv a svobod“. Více informací lze nalézt na www.svazvlastnikupudy.cz.

Zemědělský svaz ČR

Je dobrovolným, nezávislým, neziskovým, nevládním a nepolitickým sdružením právnických a fyzických osob – zemědělských obchodních společností, zemědělských družstev, odbytových družstev a společností, zemědělců a dalších podnikatelů, jejichž podnikání je především zaměřeno na zemědělství, pěstitelství, chovatelství a služby, které se sdružily na ochranu svých hospodářských a sociálních zájmů v souladu s právními předpisy ČR. Více informací lze nalézt na www.zscr.cz.

6.7 Pracovní síly a trh práce v zemědělství

6.7.1 Pracovní síly v zemědělství

Dynamické snižování zaměstnanosti v zemědělství pokračovalo i v roce 2011. Meziroční úbytek pracovníků v zemědělských podnicích činil 4,0 %, jejich počet poklesl na 109,6 tis.[84] (T6.7/01). Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 2,2 %[85] a meziročně poklesl o 0,1 p. b.

[84] *Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.*

[85] *Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (1. až 4. čtvrtletí 2011), ČSÚ 2012.*

T6.7/01 - Vývoj počtu pracovníků zemědělství[1)] (tis.)

Podnikatelská forma	Průměrný evidenční počet pracovníků (fyzické osoby)				
	2007	2008	2009	2010	2011[2)]
Podniky právnických osob	101,7	98,2	92,6	86,8	82,4
v tom - státní podniky	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2
- družstva	31,3	29,6	27,3	25,0	23,7
- obchodní společnosti[3)]	70,2	68,3	65,0	61,6	58,5
Podniky fyzických osob[4)]	28,7	28,2	27,6	27,4	27,2
Celkem	130,4	126,4	120,2	114,2	109,6

1) Bez souvisejících služeb a myslivosti.

2) Předběžné údaje.

3) A. s., s. r. o. a ostatní obchodní společnosti se zemědělskou činností (vč. odhadu počtu zaměstnanců v organizacích do 19 osob a celkového počtu zaměstnavatelů).

4) Odhad včetně námezdních pracovníků a pomáhajících rodinných příslušníků.

Pramen: propočty ÚZEI podle:
Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 4. čtvrtletí 2007-2011, ČSÚ 2008-2012;
Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2007-2011, ČSÚ 2008-2012

Zpracoval: D. Spěšná, J. Drlík (ÚZEI)

K meziročnímu úbytku pracovníků došlo ve všech právních formách zemědělských podniků[86]. V relativním vyjádření nastal nejvyšší úbytek pracovníků již tradičně v družstvech (o 5,2 %) a dále pak v obchodních společnostech (o 5,0 %), absolutní úbytek pracovníků byl nejvyšší v obchodních společnostech. V podnicích fyzických osob se zaměstnanost snížila jen mírně (o 0,7 %).

Přestože od roku 2009 se snižování zaměstnanosti v zemědělství opět prohloubilo, ve struktuře zaměstnanosti podle právních forem prakticky ke změnám nedochází. Od roku 2002 tak pracuje více než polovina veškerých zemědělských pracovních sil v obchodních společnostech (v roce 2011 jejich pracovníci představovali 53,4 % zemědělců). Zaměstnanost v družstvech se blíží pětině všech zemědělských pracovních sil (21,6 %) a v podnicích fyzických osob pracuje přibližně čtvrtina zemědělců (24,8 %).

Ve 4. čtvrtletí 2011[87] představovali zaměstnanci včetně pracujících členů družstev 71 % všech pracovníků sektoru a 29 % tvořili podnikatelé včetně pomáhajících rodinných příslušníků. V meziročním srovnání byla kategorie podnikatelů a rodinných příslušníků posílena o 0,8 p. b. Ve srovnání se situací v národním hospodářství je podíl této kategorie vyšší (proti 18,3 % v NH), což je však dáno zejména vyšším podílem podnikatelů na vlastní účet, čili těch, kteří sami pracovní místa v zemědělství nevytvářejí.

Detailně byla struktura pracovníků v zemědělství z hlediska jejich postavení a zapojení do činnosti podniku zjišťována šetřením Agrocenzus 2010 (tab. T6.7/02).

---

[86] *Vyjma zbytku státních statků s přibližně 200 pracovníky.*

[87] *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2010, 2011), ČSÚ 2011, 2012. Pramen od roku 2009 slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

T6.7/02 - Struktura pracovníků[1)] v zemědělství z výsledků Agrocenzu 2010 (%)

Kategorie pracovníků	Podíl
Zaměstnanci	72,1
Hospodáři (pouze FO)	13,1
Členové rodin hospodářů (FO)	9,0
z toho - zaměstnaní	0,7
Pracující majitelé (PO)	1,9
Nepravidelně zaměstnaní	3,1
Nepřímo zaměstnaní podniky	0,8
Celkem	100,0

1) Počítáno z AWU, tj. pracovníků přepočtených na plně zaměstnané.
Pramen: Agrocenzus 2010 - Strukturální šetření v zemědělství a metody zemědělské výroby, ČSÚ 2011
Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

Část zaměstnanců v podnicích PO se zároveň podílí na majetku a řízení podniku jakožto akcionáři, členové družstev atd. (takové členění však uvedené šetření nezjišťovalo).

Z hlediska zaměření činností zemědělských subjektů převládá v ČR tradičně zaměstnanost v podnicích se smíšenou, tj. kombinovanou rostlinnou a živočišnou výrobou, podstatně nižší podíl pracovníků je zaměstnán v podnicích specializovaných na živočišnou či na rostlinnou výrobu. Komplexní a plošně získaný přehled o celkovém stavu zaměstnanosti v členění dle jednotlivých zemědělských odvětví přinesou zatím nepublikované analytické výsledky šetření Agrocenzus 2010, aktuální meziroční změny pak dokládá zde využitý statistický zdroj[88]. Probíhající rušení či omezování živočišné výroby se projevilo v poklesu zaměstnanosti jak v podnicích specializovaných na živočišnou výrobu (ve zde zařazených podnicích o cca 10 %), tak v podnicích se smíšenou výrobou (o více než 5 %). Podniky specializované na rostlinnou výrobu jsou obecně z hlediska počtu svých pracovníků menší než ty, jež se specializovaly na živočišnou výrobu či jež „klasicky" provozují obě hlavní zemědělská odvětví (v souboru podniků zařazených v uvedeném statistickém zdroji jsou proto velmi málo zastoupeny).

Stárnutí zemědělské populace představuje problém ve většině evropských zemí a nevyhýbá se ani ČR. Ve 4. čtvrtletí 2011[89] vykazovali v sektoru nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45-59 let (46,2 %), následovaní kategorií pracovníků ve věku 30-44 let (35,5 %). Nižší podíly vykazují nejmladší skupina 15-29 let (10,1 %) a skupina pracovníků ve věku 60 a více let (8,2 %). Podíl nejstarší kategorie sice meziročně poklesl o 1,8 p. b., stejně tak však poklesl i podíl nejmladší kategorie. Podíly obou středních a zároveň nejpočetnějších kategorií se zvýšily, vyšší nárůst byl patrný u kategorie 30-44 let (o 2,4 p. b.). V součtu nadále platí, že podíl pracovníků ve věku 45 let a více dosahuje v sektoru přibližně

[88] *Pramen: Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky s 50 a více zaměstnanci), 1. až 4. čtvrtletí 2011, ČSÚ 2012.*

[89] *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2009, 2010), ČSÚ 2010, 2011. Pramen od roku 2009 slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

55 %, kdežto v NH 40 %. Rozdíl je dán především o 11,5 p. b. vyšším podílem 45-59letých a přibližně o 7 p. b. nižšími podíly obou mladších věkových kategorií v sektoru než v NH.

Výsledky statistického šetření Agrocenzus 2010 zahrnují též věkové složení pracovníků v zemědělství (T6.7/03).

T6.7/03 - Věková struktura (pravidelně zaměstnaných) v zemědělství podle výsledků Agrocenzu 2010 (%)

Věková kategorie	Podíl
do 24 let	5,8
25 až 34 let	14,3
35 až 44 let	21,6
45 až 54 let	27,4
55 až 64 let	25,0
65 a více let	5,9
Celkem	100,0

Pramen: Agrocenzus 2010 - Strukturální šetření v zemědělství a metody zemědělské výroby, ČSÚ 2011
Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

Z podílů jednotlivých věkových skupin je zřejmé, že jsou málo zastoupené mladší věkové skupiny. Kategorie 25-34 let má jen zhruba poloviční zastoupení ve srovnání s kategorií 45-54 let, je tak evidentní nachýlení struktury směrem ke kategoriím vyššího věku. Nutné nahrazování pracovníků odcházejících do důchodu (a pracujících důchodců) zejména v pozicích náročnějších na jejich kvalitu a kvalifikaci je tak v sektoru zjevným problémem, jemuž musí mnohé zemědělské podniky čelit[90].

Ve 4. čtvrtletí 2011[91] činil podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v zemědělství, lesnictví a rybářství 26,6 % a meziročně se výrazně nezměnil (nárůst o 0,7 p. b.). V zemědělství, myslivosti a souvisejících činnostech pak tento podíl činil 30,9 %. Podíl žen v zemědělství dlouhodobě osciluje kolem 30 % (Agrocenzus 2010 uvádí 30,1% podíl žen na AWU) a je nižší než průměrný podíl žen na zaměstnanosti v národním hospodářství ČR (cca 43 % ve 4. čtvrtletí 2011) i než podíl žen v zemědělství EU (38,4 % v EU v 2009[92]).

Poslední data o vzdělání zemědělců pocházejí z roku 2003[93]. Na základě dlouhodobých trendů lze předpokládat pozvolné zlepšování vzdělanostní struktury zemědělců, samotný charakter zemědělské práce však do jisté míry determinuje, že vzdělanostní úroveň pracovníků v zemědělství zůstává nižší než v celku NH.

---

[90] *Potvrzují to mj. výsledky šetření ÚZEI zaměřeného na strategie zemědělských podniků v oblasti zaměstnávání a odměňování, provedeného na podzim 2011.*

[91] *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2009, 2010), ČSÚ 2010, 2011. Pramen od roku 2009 slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

[92] *Pramen: Agriculture in the European Union – Statistical and economic information, EK 2011.*

[93] *Pramen: Strukturální šetření v zemědělství 2003, ČSÚ 2004. Podrobnější analýza je ve Zprávě o stavu zemědělství České republiky za rok 2004, MZe 2005.*

S nižším vzděláním zemědělců koresponduje i skutečnost, že většina pracovníků sektoru se uplatňuje v dělnických profesích. Podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO)[94] byla profesní struktura v sektoru v roce 2011 následující[95]: 41,3 % představovali kvalifikovaní pracovníci, 19,7 % obsluha strojů a zařízení, 10,3 % techničtí a odborní pracovníci, 8,5 % řemeslníci a opraváři, 6,5 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 5,3 % úředníci, 3,3 % řídící pracovníci, 2,6 % specialisté a 2,4 % provozní pracovníci ve službách a prodeji. Pracovníci sloučených technicko-hospodářských profesí (CZ-ISCO 1-4) tvořili více než pětinový podíl (21,5 %) a meziročně zaznamenali úbytek o 2,3 p. b. V této skupině se meziročně snížil nejvíce podíl technických a odborných pracovníků (o 3,7 p. b.), nejvyšší nárůst podílu zaznamenali úředníci (o 1,9 p. b.). Nejvyšší meziroční nárůst podílu ve sloučené skupině dělnických profesí vykazovala kategorie kvalifikovaných pracovníků (o 2,8 p. b.), naopak nejvíce klesl podíl pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (o 2,1 p. b.).

Regionální rozložení zaměstnanosti v sektoru se meziročně výrazně neproměnilo[96]. Nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v sektoru v roce 2011 vykazoval kraj Středočeský (11,5 %). Pořadí dalších krajů bylo následující: Jihočeský (11,0 %), Jihomoravský (10,8 %), Plzeňský (9,2 %), Vysočina (8,6 %), Pardubický (8,3 %), Moravskoslezský (8,2 %), Královéhradecký (8,1 %), Olomoucký (6,1 %), Ústecký (5,9 %), Zlínský (5,5 %), Liberecký (2,7 %), Karlovarský (2,3 %) a Hl. m. Praha (1,8 %). Nejvyšší absolutní i relativní úbytek pracovníků v zemědělství meziročně zaznamenal Kraj Vysočina.

Z pohledu podílu zemědělců na celkové zaměstnanosti kraje bylo v roce 2011 pořadí krajů následující: Kraj Vysočina a Jihočeský (5,2 %), Pardubický (5,0 %), Plzeňský (4,8 %), Královéhradecký (4,6 %), Olomoucký (3,0 %), Jihomoravský a Zlínský (2,9 %), Středočeský (2,7 %), Karlovarský a Ústecký (2,3 %), Moravskoslezský (2,2 %), Liberecký (2,0 %) a Hl. m. Praha (0,4 %).

Z publikovaných regionálních výsledků šetření Agrocenzus 2010 byly vypočteny a vyhodnoceny ukazatele počtu pracovníků (AWU) na 100 ha zemědělské půdy v jednotlivých okresech. Průměr za ČR v roce 2010 činil 3,1, mezi jednotlivými okresy jsou pak výrazné rozdíly – hustota AWU se pohybuje od 1,3 (Teplice) až po 6,5 (v okrese Frýdek-Místek), kde tedy dosahuje plného pětinásobku. Přílohová mapa M6.7/01 zřetelně dokumentuje oblasti, kde je hustota zemědělské zaměstnanosti nízká a kde se naopak

---

[94] *Klasifikace CZ-ISCO = 1 Zákonodárci a řídící pracovníci, 2 Specialisté, 3 Techničtí a odborní pracovníci, 4 Úředníci, 5 Pracovníci ve službách a prodeji, 6 Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství, 7 Řemeslníci a opraváři, 8 Obsluha strojů a zařízení, montéři, 9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 0 Zaměstnanci v ozbrojených silách.*

[95] *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2010, 2011), ČSU 2011, 2012. Pramen od roku 2009 slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

[96] *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2010, 2011), ČSÚ 2011, 2012. Pramen od roku 2009 slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

koncentruje. Velmi nízké počty pracovníků ve vztahu k zemědělské půdě jsou charakteristické pro příhraniční okresy na západě a severu Čech – od Tachova až po Českou Lípu (10 sousedících okresů), obdobně pak pro severomoravské okresy Jeseník a Bruntál a Český Krumlov na jihu Čech. Nízká hustota zemědělských pracovníků se projevuje i ve 4 okresech Středočeského kraje (Beroun, Kladno, Kolín, Mladá Boleslav). Je patrné, že veškeré okresy ležící západněji než Praha jsou v tomto ukazateli buď podprůměrné, či zhruba na úrovni průměru. Nejvyšší hustoty pracovníků na zemědělské půdě dosáhly za již zmíněným Frýdkem-Místkem okresy Vsetín, Břeclav a Semily. Vyšší počty pracovníků jsou zde spojeny s větší koncentrací živočišné výroby, v případě Břeclavi pak s pěstováním intenzivních plodin (zejména vinné révy).

6.7.2 Trh práce a pozice zemědělců

Pro sledování situace na agrárním trhu práce a její srovnání se situací v NH používá ÚZEI signální míru nezaměstnanosti[97]. Její hodnota v sektoru dosahovala ve 4. čtvrtletí 2011 6,0 %, což oproti předchozímu období představuje navýšení o 1,1 p. b[98]. V celku NH byla hodnota signální míry nezaměstnanosti 5,0 % a meziročně poklesla o 0,6 p. b. Pro agrární sektor jsou charakteristická sezónní specifika (v návaznosti na charakter zemědělské výroby vykazují zimní měsíce vyšší hodnotu ukazatele), ale také výrazné genderové rozdíly. Signální míra agrární nezaměstnanosti je dlouhodobě vyšší v případě žen než mužů, ve 4. čtvrtletí 2011 dosahovala u žen hodnoty 11,6 % (meziroční nárůst o 3,7 p. b.), u mužů 3,9 % (meziroční nárůst o 0,1 p. b.). V NH je situace v tomto pohledu vyrovnanější, ukazatel dosahoval v případě žen hodnoty 6,0 %, u mužů 4,3 %,

Z dlouhodobého pohledu lze konstatovat, že do roku 2003 vykazovala signální míra nezaměstnanosti v zemědělství vyšší hodnoty než v NH, ve druhé polovině roku 2008 se hodnoty vyrovnaly a od té doby byla signální míra v zemědělství nižší než v NH. Vývoj v posledních dvou čtvrtletích roku 2011 naznačuje opětovné obrácení situace v neprospěch zemědělství, více však v důsledku příznivějších trendů v NH než změnami v zemědělství.

Většina pracovníků v zemědělství ČR vykonává svou pracovní činnost v pozici zaměstnanců, tudíž příjmy za svou pracovní aktivitu získává formou mzdy. Úroveň mezd v zemědělství již dlouhodobě zaostává za průmyslem a národním hospodářstvím celkem. Zatímco v roce 2010 se po nepříznivém předchozím roce mzdy v zemědělském sektoru

---

[97] *Míry specifické agrární i srovnatelně vyjádřené obecné nezaměstnanosti uváděné v textu mají pouze orientační charakter; ukazatele zahrnují nezaměstnané registrované na úřadech práce i zprostředkovatelnách práce a neregistrované nezaměstnané, kteří pracovali v posledních 8 letech. Údaje pro výpočet míry agrární nezaměstnanosti srovnatelné s registrovanou mírou nezaměstnanosti dle MPSV nejsou dostupné.*

[98] *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2009, 2010), ČSÚ 2010, 2011. Pramen od roku 2009 slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

(včetně lesnictví a rybářství) vyvíjely srovnatelně s průmyslem a příznivěji než v NH celkem, v roce 2011 již zemědělství nedokázalo držet krok ani s průmyslem, ani s NH. Zatímco v zemědělství vzrostla průměrná mzda[99] (příl. tab. 6.7/01) pouze o 1,3 % a dosáhla 18 630 Kč, průmysl opět překročil tříprocentní nárůst (3,3 %) a svým mzdovým průměrem (24 242 Kč) již téměř dosáhl úrovně NH (24 319 Kč), jež rostlo ve mzdách o 2,2 % (obdobně jako v loňském roce). Absolutní meziroční nárůst průměru zemědělských mezd ve výši 231 Kč je podstatně nižší než v průmyslu (770 Kč) i v NH celkem (522 Kč). Hodnota absolutního schodku zemědělských mezd vůči průmyslu i NH překročila 5,6 tis. Kč. Disparita mezd v zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) dosáhla 76,9 % vůči průmyslu a 76,6 % vůči národnímu hospodářství celkem[100]. Meziročně se tak prohloubila o 1,5 p. b. vůči průmyslu a 0,7 p. b. vůči národnímu hospodářství.

Celkový objem mzdových prostředků (bez OON) se v zemědělství ve srovnání s předchozím rokem zvýšil jen nepatrně (o 0,4 %). V průmyslu došlo k výraznému zvýšení (o 5,7 %), v národním hospodářství celkem pak o 1,9 %. Mzdové prostředky za zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) tak činí již jen 2,0 % celkových mzdových prostředků vyplacených v ČR v roce 2011.

Reálné mzdy v ČR vzrostly v roce 2011 jen velmi mírně, a to o 0,3 %, prakticky tedy stagnovaly. Znatelnější přírůstek (o 1,4 %) se projevil v průmyslu. Jelikož v zemědělství byl nárůst nominálních mezd nižší než zvýšení spotřebitelských cen (dosáhlo 1,9 %), došlo v tomto resortu k poklesu reálné mzdy o 0,6 %.

V roce 2011 došlo v zemědělství k posílení problémů v oblasti odměňování, jež se projevilo zejména v prohloubení mzdové disparity a v poklesu reálné mzdy. Celkově je patrné, že nepříznivý dopad hospodářské krize na mzdy se projevil v sektoru výrazněji než v průmyslu či v národním hospodářství celkem. Nemohlo tak dojít ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských podniků na trhu práce při získávání klíčových kvalifikovaných pracovníků.

7 PŮDA A VLASTNICKÉ VZTAHY

Během 20 let realizace pozemkových úprav jsou dokončené nebo rozpracované KPÚ a JPÚ na více než čtvrtině z. p., celkové náklady dosáhly 20,5 mld. Kč, přičemž v roce 2011 došlo k dalšímu meziročnímu mírnému snížení výdajů na 1,62 mld. Kč. V daném roce se zobchodovalo 2,7 % ZPF, což v absolutním vyjádření činí 115 tis. ha. Z celkové nabídky státní půdy (zhruba 600 tis. ha) zbývá prodat 9 % zemědělských pozemků. Růst tržních cen zemědělské půdy v roce 2011 zpomalil a pohybuje se v průměru od 58 tis. Kč/ha u státní půdy do 106 tis. Kč/ha u prodejů soukromými subjekty. Nájemné ze zemědělské půdy

[99] *Na přepočtené počty zaměstnanců.*

[100] *Za samotné zemědělství dosahuje mzdová disparita (z poskytnutých nepublikovaných dat ČSÚ) ještě větší hloubky, a to pod úrovní 75 % (74,8 %, resp. 74,6 %).*

vzrostlo meziročně o 9 % na 1 502 Kč/ha. Privatizace státních statků je téměř ukončena. V rámci správních řízení bylo doposud rozhodnuto celkem o 1 776 802 ha zemědělské a lesní půdy. I přes pomalejší tempo stále dochází k úbytkům zemědělské půdy (snížení o 4,3 tis. ha), zejména ve prospěch lesní půdy a zastavěných ploch a nádvoří a ostatních ploch, kde se částečně projevilo zvýšení poplatků za vynětí ze ZPF. Výměra travních porostů roste, představuje již 27,6 % obhospodařované z. p. podle LPIS. Rozsah neoseté plochy klesl na 28 tis. ha. Základním pilířem upravujícím podmínky hospodaření na půdě bylo 11 standardů GAEC.

7.1 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy naplňují preambuli zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě, podle které se mají upravovat vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na tvorbu krajiny a životního prostředí. Pozemkové úpravy[101] započaly v roce 1991 a za uvedené období bylo uspořádáno formou jednoduchých (JPÚ) nebo komplexních úprav (KPÚ) 19,8 % z. p. a na dalších 10,6 % se nacházejí pozemkové úpravy ve stádiu řešení. Celková výměra se zahájenými nebo dokončenými pozemkovými úpravami tak představuje rozlohu více než 1 288 tis. ha z. p., na 4 836 katastrálních území (to představuje 37 % všech KÚ řešených pozemkovou úpravou). Celkové náklady na tyto úpravy dosáhly 20,5 mld. Kč.

Meziročně došlo ke snížení alokovaných prostředků na pozemkové úpravy o 95 mil. Kč na 1,62 mld. Kč. Vzhledem k časové a investiční náročnosti v procesu pozemkových úprav jejich postup stále neodpovídá potřebám vyjadřovaných zejména obcemi a vlastníky, ale také uživateli půdy a zainteresovanými orgány státní správy. Pozemkové úpravy jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu (Všeobecná pokladní správa, Ředitelství silnic a dálnic, PF ČR, PPO[102]), tak je možné využívat i fondy EU (PRV), zejména na realizace společných zařízení v pozemkových úpravách (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření). Tab. T7.1/01 znázorňuje stav provádění pozemkových úprav v roce 2011.

---

[101] *Vlastní proces v pozemkových úpravách je upraven zákonem č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů a rozeznává dvě formy pozemkových úprav: jednoduché pozemkové úpravy, které představují řešení zpravidla jen části jednoho katastrálního území, resp. pouze v něm vybraného problému, a komplexní pozemkové úpravy, představující ucelené řešení zpravidla celého katastrálního území v souladu s požadavky na tvorbu krajiny, životního prostředí, vodohospodářských poměrů včetně zpřístupnění pozemků, protierozní ochrany i ekologické stability území. V rámci pozemkových úprav se mimo jiné vyjasňují vlastnické vztahy, tzn. upřesňuje se katastr nemovitostí a vzniká nová digitální katastrální mapa. Součástí návrhu pozemkové úpravy je plán společných zařízení zahrnující technické a další opatření sloužící ke zpřístupnění pozemků, protierozní opatření, vodohospodářská opatření a opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí.*

[102] *Protipovodňová a protierozní opatření (podle usnesení vlády ze dne 15. listopadu 2006 č. 1304).*

T7.1/01 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2011

Typ pozemkové úpravy	Ukončené				Rozpracované	
	počet		výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	v roce 2011	celkem	v roce 2011	celkem		
Komplexní pozemkové úpravy	148	1 334	72 650	589 092	779	404 038
Jednoduché pozemkové úpravy[1)]	72	2 553	8 433	250 952	170	44 143

1) Zákonem č. 139/2002 došlo ke změně definice JPÚ, na jejímž základě dochází každoročně od roku 2004 k aktualizovanému zpřesnění evidence JPÚ.
Pramen: Ústřední pozemkový úřad
Zpracoval: M. Válová (MZe), L. Jelínek (ÚZEI)

V roce 2011 bylo na zajištění pozemkových úprav vyčleněno o 5,5 % méně financí oproti roku 2010 (tab. T7.1/02). Nejvíce prostředků bylo financováno v roce 2011 z kapitoly MZe a z PRV v rámci opatření I.1.4 Pozemkové úpravy. Pozitivním vývojem je celkový pokles nákladů na návrh KPÚ od začátku jejich provádění. Situaci však komplikuje skutečnost, že během privatizace státní půdy nebyla v některých katastrálních územích ponechaná dostatečná rezerva státní půdy pro realizaci společných zařízení.

Na neinvestiční činnosti (návrhy pozemkových úprav, identifikace parcel, apod.) bylo vynaloženo 790 mil. Kč. Vlastní realizace společných zařízení činila 830 mil. Kč, z toho největší část byla vynaložena na výstavbu cest (636 mil. Kč) a dále na hydrologická (112 mil. Kč) a ekologická opatření (30 mil. Kč).

T7.1/02 - Vývoj alokace finančních prostředků na pozemkové úpravy (JPÚ + KPÚ) (mil. Kč)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
MZe	663	800	630	700	697
PF ČR	153	243	218	346	309
OP Zemědělství	277	5	-	-	-
PRV[1)]	-	349	870	507	436
Protipovodňová opatření	65	45	113	117	150
Ředitelství silnic a dálnic	77	130	102	44	24
MŽP	1	0	1	0,5	0
Ostatní	1	2	14	0,5	4
Celkem	1 237	1 574	1 948	1 715	1 620

1) Celkové prostředky vyčleněné na předfinancování pozemkových úprav realizovaných v daném roce.
Pramen: Ústřední pozemkový úřad
Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI), M. Válová (MZe)

V rámci pozemkových úprav bylo dosud vybudováno více než 1 913 km cest. Na každý km^2 provedené KPÚ tak připadá v průměru 325 metrů nově vytvořených cest v krajině. Celkový rozsah ukončených i rozpracovaných pozemkových úprav a realizovaná společná zařízení v krajině v členění podle jednotlivých krajů (NUTS 3) uvádí tab. T7.1/03. Průměrná velikost území spadající do jedné pozemkové úpravy je 442 ha u KPÚ a 99 ha v případě JPÚ.

T7.1/03 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2011 podle krajů

Kraje	Ukončené KPÚ				Ukončené JPÚ				Realizace protierozních opatření	Realizace ekologických opatření	Realizace vodohosp. opatření	Realizované cesty
	v roce 2011	celkově k 31. 12. 2011	v roce 2011	celkově k 31. 12. 2011	v roce 2011	celkově k 31. 12. 2011	v roce 2011	celkově k 31. 12. 2011				
	počet	počet	ha	ha	počet	počet	ha	ha	ha	ha	ha	m
Středočeský kraj	16	206	6 564	83 263	4	139	150	12 138	42	179	22	333 490
Jihočeský kraj	27	204	10 693	79 585	27	266	4 143	38 854	10	25	30	300 832
Karlovarský kraj	3	50	1 260	15 283	2	487	5	44 030	50	17	3	60 695
Plzeňský kraj	17	138	6 257	47 826	5	154	201	12 066	168	68	17	143 975
Liberecký kraj	5	24	2 307	8 341	0	119	0	4 684	13	3	1	37 011
Ústecký kraj	13	62	6 219	26 532	3	153	831	26 496	4	22	2	120 437
Královéhradecký kraj	10	100	4 858	40 423	7	136	1 023	12 168	36	100	38	171 452
Pardubický kraj	9	88	5 781	42 057	1	50	346	15 478	52	54	12	117 150
Jihomoravský kraj	20	197	13 824	115 620	9	636	1 363	62 012	36	114	47	197 103
Zlínský kraj	3	36	1 428	16 966	4	95	91	3 114	22	40	72	59 642
Kraj Vysočina	11	116	6 299	54 079	2	68	0	7 678	37	67	20	172 140
Olomoucký kraj	10	89	3 902	41 078	4	51	238	4 647	39	362	56	147 859
Moravskoslezský kraj	4	24	3 257	18 040	4	200	42	8 258	10	148	11	51 290
ČR celkem	**148**	**1 334**	**72 650**	**589 092**	**72**	**2 554**	**8 433**	**251 623**	**518**	**1 200**	**330**	**1 913 076**

Pramen: Ústřední pozemkový úřad
Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI), M. Válová (MZe)

Podle šetření ÚZEI[103] je vnímání dokončených pozemkových úprav uživateli zemědělské půdy převážně pozitivní. Mezi nejvýznamnější pozitiva respondenti uvádějí zejména zlepšení přístupu k pozemkům, zpřehlednění a lepší uspořádání vlastnických vztahů, zcelení a zlepšení tvaru pozemků. I přes postupující proces pozemkových úprav „náhradní" pozemky stále užívá polovina podniků, u PO tvoří podíl „náhradních" pozemků 3 % a 12 % u podniků FO z celkové obhospodařované půdy.

7.2 Trh s půdou

V ČR se v roce 2011 zobchodovalo přibližně 2,72 % ZPF, vedle toho se část půdy převedla bezúplatně (formou dědictví, darem, apod.). Tržní ceny prodávaných pozemků stagnovaly a jejich ceny se pohybují mezi 39 tis. Kč/ha u privatizovaných pozemků s TP až po 106 tis. Kč/ha u pozemků nakupovaných s podporou PGRLF. Celkový podíl prodávané půdy v ČR je srovnatelný s podílem prodeje zemědělské půdy v ostatních zemích EU. Tab. T7.2/01 uvádí podíl zobchodované zemědělské půdy na celkové výměře.

T7.2/01 - Vývoj zobchodované zemědělské půdy v ČR

Ukazatel	2002-2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011[1)]
Podíl na ZPF (%)	2,79	2,81	3,41	3,42	3,71	2,94	2,56	2,66	2,72
Absolutní zobchodovaná výměra (ha)	119 161	119 847	145 266	145 487	157 638	124 774	108 518	112 611	115 033

1) Předběžná kalkulace.
Pramen: ČÚZK
Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI)

Prodej půdy Pozemkovým fondem ČR představoval zásadní kategorii na trhu s půdou a do velké míry doposud ovlivňuje chování subjektů na trhu i tvorbu ceny půdy. Z vyčleněné státní půdy zbývá privatizovat méně než 10 %; celková výměra státní půdy převedená do soukromého vlastnictví prostřednictvím PF ČR od 25. 5. 1999 do 31. 12. 2011 představuje 547,3 tis. ha, tj. 91 % z celkové předpokládané nabídky státní půdy, tedy z přibližně

[103] *Dotazníkové šetření se změřením na vlastnicko-uživatelské vztahy k zemědělské půdě provedené v rámci výzkumného záměru financovaného MZe (MZE0002725101 Analýza a vyhodnocování možností trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova ČR v podmínkách EU a Evropského modelu zemědělství).*

600 tis. ha[104]. Ostatní státní půda (přibližně 166 tis. ha) připadá na blokace podle § 29 zákona o půdě (50 tis. ha), bezúplatné převody a prodeje pro investiční účely, náhradní pozemky za nároky podle zákona o půdě (10-20 tis. ha), půdu potenciálně ohroženou restitucí, půdu používanou pro realizaci společných zařízení v rámci pozemkových úprav (20 tis. ha) a půdu obtížně privatizovatelnou (cca 50 tis. ha).

Výměra prodané zemědělské půdy ve vlastnictví státu podle § 7 zákona č. 95/1999 Sb. (převod na samostatně hospodařící rolníky, vlastníky zemědělské půdy, společníky obchodních společností, členy družstev a oprávněné osoby) tvořila 89 % celkové převedené půdy a dosáhla v roce 2011 celkem 20,2 tis. ha (při meziročním snížení o 27 %). PF ČR celkem převedl 22,7 tis. ha. Průměrná výměra prodávaného pozemku činila 1,15 ha. Kupní cena za 1 m^2 se meziročně mírně snížila v tomto segmentu trhu půdy téměř o 3 %, a to z 5,99 Kč/m^2 na 5,84 Kč/m^2 (tab. T7.2/02). Uvedená cena zahrnuje jak nákupy bez, tak i s využitím 30letého splátkového režimu a nerozlišuje přednostní prodeje. Tržní cena prodávané státní půdy, která má nejvyšší „vypovídací" schopnost o cenách půdy pro zemědělské účely (podle § 7 zákona o prodeji půdy, ve splátkovém režimu, bez uplatnění předkupního práva) činila 6,55 Kč/m^2 (o 20 % vyšší oproti cenovému předpisu), cena orné půdy v tomto režimu byla 8,14 Kč/m^2, což byla o 27 % vyšší cena oproti administrativnímu předpisu.

T7.2/02 - Prodej pozemků ve vlastnictví státu a kupní cena[1)]

Ukazatel	MJ	2007	2008	2009	2010	2011	Meziroční index
Celková výměra	**ha**	53 245	48 007	39 032	27 582	20 196	73,2
Průměrná výměra pozemku	**ha**	1,06	0,95	0,97	1,05	1,15	109,5
Kupní cena	**Kč/m²**	4,79	5,15	5,37	5,99	5,84	97,5

1) Prodej podle § 7 zákona č. 95/1999 Sb.

Pramen: PF ČR

Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI)

V roce 2011 PGRLF v rámci programu „Podpora nákupu půdy"[105] schválil 166 žádostí na úvěry na nákup soukromé zemědělské půdy v celkové výši 256 mil. Kč s objemem nakoupené půdy v rozsahu 2 420 ha (2,1 % veškeré převáděné půdy) při průměrné ceně nakupované půdy 10,58 Kč/m^2. Dosud v programech zaměřených na nákup soukromé půdy (realizovány od roku 2004 do 14. 12. 2011) bylo schváleno 1 593 žádostí s celkovou výší úvěrů 2,92 mld. Kč a s podporou bylo nakoupeno téměř 59 tis. ha půdy za průměrnou cenu 5,50 Kč/m^2.

[104] *Disponibilní výměra podle § 2 zákona č. 95/1999 Sb., v pozdějším znění.*

[105] *Program navázal na ukončený titul „Půda" v září 2009 a příjem žádostí probíhal od 1. prosince 2009 do 9. prosince 2010. Příjem žádostí v roce 2011 byl po prodloužení legislativního rámce EK obnoven 8. dubna 2011 a podpora ve formě dotace části úroků z úvěru je poskytována na splátky úvěru uhrazené žadatelem do 31. prosince 2013. Příjem žádostí o poskytnutí podpory byl ukončen 14. prosince 2011.*

T7.2/03 - Vývoj cen zemědělské půdy (Kč/ha) podle různých zdrojů

Databázový zdroj	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ČSÚ[1)]	48 481	48 279	46 806	51 848	59 257	59 471	56 393	58 333
ÚZEI šetření odhadců[2)]	-	-	-	-	63 800	77 800	-	-
ÚZEI obchodní smlouvy[3)]					73 900	92 800	80 700	85 758
PF ČR celkový průměr podle § 7[4)]	41 651	38 066	40 032	41 443	51 498	53 687	59 900	58 400
PF ČR převody podle § 7 orná půda	51 787	46 684	49 697	48 640	61 764	55 699	73 100	72 720
PF ČR převody podle § 7 TTP	19 717	21 108	22 305	22 535	34 541	45 200	34 460	38 678
PGRLF[5)]	-	43 504	42 693	52 741	46 851	84 766	86 865	105 839

1) Databáze ČSÚ podle údajů z přiznání k dani z nemovitostí. Pro rok 2011 kvalifikovaný propočet.
2) Odhadovaná tržní cena zemědělské půdy autorizovanými odhadci pro účely poskytování hypotečních úvěrů (šetření začalo v roce 2009).
3) Reprezentativní šetření obchodních smluv se zemědělskou půdou v okresech Havlíčkův Brod, Klatovy, Olomouc, Praha-východ, Znojmo. Pro rok 2011 kvalifikovaný propočet.
4) Obsahuje jak cenu vyhlášenou (v případě uplatnění předkupního práva), tak výslednou ze soutěže (u nákupů bez předkupního práva).
5) Nákup soukromé půdy s využitím programu "Podpora nákupu půdy" (podpora úroků z úvěru).
Pramen: ČSÚ; ÚZEI; PF ČR; PGRLF
Zpracoval: L. Jelínek, V. Voltr, V. Vilhelm (ÚZEI)

Podle předběžných výsledků se jeví, že tržní ceny zemědělské půdy začínají stagnovat nebo dokonce i mírně klesají, avšak s rozdílnými tempy v závislosti na jednotlivých datových zdrojích. Vývoj tržních cen zemědělské půdy podle různých zdrojů v období let 2004-2010 je znázorněn v tab. T7.2/03[106] (jedná se o směny pozemků určených převážně pro zemědělské využívání). Ze zdrojů vyplývá, že průměrná cena půdy (pro všechna sledování) mezi roky 2003 a 2011 se zvýšila o 73 %, přičemž meziročně (2011/10) lze odhadnout v průměru za všechny evidované ceny mírný nárůst o 4 % (tažený zejména cenou vykazovanou PGRLF). Pomalejší tempo růstu cen prodávané státní půdy souvisí s postupným poklesem kvality zbývajících prodávaných pozemků. V roce 2011 byla vysoutěžená cena orné půdy o 27 % vyšší oproti cenovému předpisu (vyhláškové ceně), u travních porostů byl nárůst dokonce o 45 %. Z údajů posledních let je možné důvodně očekávat, že tempo růstu cen zemědělských pozemků se zpomalí. S ohledem na stabilizaci ekonomické situace podniků a vývoji na agrárních trzích není odůvodněné očekávat pokles poptávky po nákupu půdy.

V zemích EU 10 (vyjma Malty) jsou ceny zemědělské půdy srovnatelné s ČR (2,9 tis. €/ha, v Polsku okolo 3 tis. €/ha z. p.). V bývalé EU 15 vykazují nejvyšší ceny Nizozemsko (30-47 tis. €/ha) a Belgie (27 tis. €/ha). Naopak nejnižší jsou ceny ve Švédsku (4 tis. €/ha) a Francii (7 tis. €/ha), viz tab. T7.2/04.

[106] *Od roku 1993 VÚZE prováděl každoroční monitoring o transakcích a cenách na trhu se zemědělskou půdou v rámci projektů NAZV. S ohledem na nové požadavky sledování tržních cen a ukončení projektu NAZV došlo k přerušení tohoto monitoringu cen. V roce 2009 probíhalo testování sběru dat prostřednictvím sítě autorizovaných odhadců. V roce 2010 začalo pilotní šetření z databáze ČÚZK u smluv o převodech půdy ve vybraných okresech ČR. Do analýzy jsou zařazeny pouze pozemky pro budoucí zemědělské využití.*

T7.2/04 - Průměrné ceny zemědělské půdy ve vybraných zemích EU 27 (€/ha)

Stát	2007	2008	2009	2010
Dánsko	27 112	31 652	25 919	-
Francie	4 900	5 160	5 130	5 230
Litva	831	1 075	971	-
Německo	9 205	9 955	10 908	11 854
Nizozemsko	35 969	40 916	47 051	-
Slovensko	1 121	1 211	1 256	-
Španělsko	11 070	10 974	10 465	-
Švédsko	3 957	4 181	3 748	-

Pramen: Eurostat; ÚZEI
Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI)

Průměrný nájem ze zemědělské půdy podle šetření FADN v roce 2010 v ČR činil u fyzických osob 1 272 Kč/ha (s průměrným ročním nárůstem 5 % od roku 2006) a u právnických osob 1 421 Kč/ha (analogicky s ročním nárůstem 10,5 %). Podle předběžných kalkulací se v roce 2011 navýší nájemné v průměru u podniků fyzických osob na 1 340 Kč/ha, u právnických osob 1 572 Kč/ha (za obě kategorie v průměru o 9 %). Původně významné rozdíly v nájemném mezi podniky fyzických a právnických osob se postupně eliminují, což poukazuje přibližně na stejné podmínky obou skupin v soutěži o půdu. Nájemné je ovšem významně diferencováno podle výrobních oblastí (tab. T7.2/04) a analogicky zastoupení půdy v LFA oblastech. Nájemné na nejkvalitnějších půdách v kukuřičné nebo řepařské oblasti je průměrně 3x vyšší než v horské výrobní oblasti. Kromě toho se rozdíly projevují i napříč velikostí farmy – větší zemědělské podniky fyzických osob (obvykle nad 300 ha) platí v průměru nájemné vyšší než FO s výměrou do 50 ha (rozdíl okolo 20 %). Při vyjádření výše nájmů v relaci k úřední ceně zemědělské půdy se tento podíl pohybuje od 0,5 % až do téměř 6 % (se středem okolo 2 %). Významné rozdíly ve výši nájmů mezi ornou půdou a travními porosty fakticky neexistují. Mezi faktory, které přispívají ke zvyšování nájemného, patří zejména rostoucí platby vázané na půdu a konkurence ve využití půdy (v současnosti zejména pro odvětví bioenergetiky). Nicméně vzhledem k víceletým nájemním smlouvám s fixně stanoveným koeficientem růstu nájemné na meziroční změny v cenách či situaci na trhu bezprostředně nereaguje. Podle šetření ÚZEI[107] převažují nájemní smlouvy na dobu neurčitou (2/3 z celkového počtu), a to jak u podniků PO, tak i FO. Téměř polovina těchto smluv má stanovenou délku výpovědní lhůty mezi 2-5 lety, v průměru 4 roky. Často jsou nájemné smlouvy v různých režimech sjednávány i v rámci jednoho podniku (zejména u větších podniků). Převažujícími způsoby stanovení nájemného jsou: fixní částka na celou dobu trvání smlouvy, odvození podle délky nájmu a relace k nájemnému stanoveném sousedním podnikem. Obecným principem je přitom vazba sazby nájmu k úřední ceně půdy.

[107] *Dotazníkové šetření se změřením na vlastnicko-uživatelské vztahy k zemědělské půdě provedené v rámci výzkumného záměru financovaného MZe (MZE0002725101 „Analýza a vyhodnocování možností trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova ČR v podmínkách EU a Evropského modelu zemědělství“).*

T7.2/05 - Průměrný nájem na 1 ha pronajaté půdy podle výrobních oblastí (Kč/ha)[1)]

Výrobní oblast	Fyzické osoby							Právnické osoby						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011[2)]	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011[2)]
Kukuřičná	1 523	1 705	1 672	1 767	2 068	1 921	1 987	1 239	1 298	1 460	1 594	1 680	1 727	1 856
Řepařská	1 353	1 296	1 427	1 465	1 543	1 607	1 696	1 445	1 478	1 552	1 628	1 908	1 993	2 150
Bramborářská	639	701	773	806	872	925	991	614	669	748	894	1 040	1 149	1 316
Bramborářsko-ovesná	716	708	811	859	872	908	967	480	510	592	745	887	961	1 127
Horská	555	626	535	589	689	763	808	351	413	437	494	666	719	830
ČR	1 010	1 037	1 156	1 198	1 259	1 272	1 340	874	951	1 041	1 121	1 317	1 421	1 572

1) Pachtovné z půdy počítané podle výsledků ze sítě FADN.
2) Předběžný odhad. Kalkulováno na základě průměrné změny pachtovného v letech 2006-2010 u příslušné výrobní oblasti.
Pramen: Výběrové šetření FADN CZ
Zpracoval: L. Jelínek, M. Lekešová (ÚZEI)

Samostatnou oblastí pronájmu zemědělské půdy je pronájem půdy ve vlastnictví státu, kterou spravuje PF ČR (viz kap. 7.3). Nájemné za zemědělské pozemky ve správě Pozemkového fondu ČR je stanoveno dohodou, minimálně ovšem ve výši 1 % z úřední ceny pozemku. U smluv uzavíraných s nájemcem v rámci programu HRDP činí nájemné 2 % z úřední ceny půdy, u smluv v rámci programu PRV 2,4 %.

Průměrné nájemné ze zemědělské půdy je v ČR srovnatelné s ostatními NČS EU. V roce 2011 činilo průměrné nájemné v ČR v přepočtu 60 €/ha. Podle Eurostatu se nájemné v EU 10 pohybovalo mezi 16 (většinou louky) až po 130 €/ha (orná půda v Bulharsku). V ostatních zemích EU 15 se nájemné pohybuje v rozmezí od 120 €/ha (Švédsko) do 550 €/ha (Dánsko, Řecko) u zemědělské (resp. orné) půdy.

7.3 Pozemkový fond, privatizace a restituce ze státního majetku a půdy

Situace ve vypořádání restitučních nároků

Vyřizování uplatněných restitučních nároků v zemědělství je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2011 rozhodnuto celkem o 1 776 801,85 ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno 1 335 836,34 ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím PF ČR bylo 133 031,79 ha. Z důvodů nenaplnění zákonných podmínek pozemkové úřady rozhodly o nevydání 307 934,23 ha.

T7.3/01 - Vyřizování restitucí v rezortu zemědělství[1)]

Ukazatel	2010		2011	
	počet případů	%	počet případů	%
Uplatněné nároky[2)]	228 435	100,0	219 505	100,0
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	227 834	99,7	219 025	99,8
Vydaná správní rozhodnutí[3)]	450 669	100,0	438 991	100,0
z toho - rozhodnutí v právní moci	437 972	97,2	429 694	97,9

1) Restituční případy ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, vždy k 31. 12.
2) Rozdíl v počtu uplatněných restitučních případů je dán upřesněním evidence.
3) K jednomu restitučnímu případu je možno vydat více rozhodnutí. Počet správních rozhodnutí a podaných odvolání se může lišit u jednotlivých restitučních případů při jejich revokaci, po několika odvoláních apod. Odvolání: v průměru 2/3 k soudům, 1/3 k MZe.
Pramen: Ústřední pozemkový úřad
Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI)

Privatizace státních podniků hospodařících na zemědělské půdě

Privatizace státních statků a obdobných státních podniků hospodařících na zemědělské půdě (dále jen státních statků) je v zásadě ukončena. Z původního počtu 316 státních statků, které vstoupily do privatizace, dosud nebyla likvidace ukončena u 27 státních statků, a dále je k 31. 12. 2011 v řízení o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) 17 státních statků.

Úloha Pozemkového fondu ČR ve vypořádání restitučních nároků, v privatizaci a v pronájmu státní půdy a ostatního majetku

V rámci restitucí administruje PF ČR vypořádání oprávněných osob ze zákona o půdě. Jedná se o nároky na náhrady (např. za znehodnocení vrácených budov, za odebraný živý a mrtvý inventář).

Dále se jedná o vypořádání nároků oprávněných osob na převod pozemků. Tyto nároky vypořádává PF ČR bezúplatným převodem jiných pozemků z vlastnictví státu a správy PF ČR do vlastnictví oprávněných osob (tzv. náhradní pozemky) a zápočtem nároků oprávněných osob na převod pozemků podle § 11a zákona o půdě na úhradu kupní ceny pozemků při prodeji půdy podle zákona č. 95/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

T7.3/02 - Vypořádání restitučních náhrad ze státního majetku a půdy ve správě PF ČR

Položka restitučních náhrad	Celkem od počátku činnosti PF ČR k 31. 12. 2011		V průběhu roku 2011
	mil. Kč	%	mil. Kč
Nároky na náhrady[1)]			
- převzato	11 179,12	100,00	15,88
- vypořádáno	11 024,30	98,62	23,80
- zbývá vypořádat	154,82	1,38	.
Nároky na náhradní pozemky[2)]			
- převzato	7 982,86	100,00	130,76
- vypořádáno	7 140,40	89,45	91,91
- zbývá vypořádat	842,47	10,55	.

1) Podle § 18a, § 20 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.
2) Podle § 11, odst. 2, § 17, odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě (od 14. 4. 2006 podle § 11a zákona o půdě).
Pramen: PF ČR
Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI)

Pozemkový fond pronajímá státní půdu a ostatní státní majetek do doby převodu do vlastnictví třetích osob. Z celkové výměry 212,6 tis. ha státní zemědělské půdy k 31. 12. 2011 bylo pronajato 193,6 tis. ha. Největší podíl připadl na právnické osoby (67,9 %), zbytek na fyzické osoby. Přitom zůstalo z nejrůznějších důvodů k 31. 12. 2011 ještě 19,0 tis. ha zemědělské půdy nepronajato, což představuje 8,9 % celkové výměry státní půdy ve správě PF ČR (příl. tab. 7.3/01).

Prodej státní půdy a ostatního státního majetku

PF ČR pokračoval v roce 2011 v prodeji státní půdy, kterou spravuje na základě zákona č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby podle zákonem stanovaných podmínek. Podrobněji v kap. 7.2.

7.4 Stav, využití a ochrana půdního fondu

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2011 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 229,2 tis. ha, tj. 53,6 % z rozlohy státu (tab. T7.4/01). Na jednoho obyvatele připadá 0,40 ha zemědělské půdy a 0,29 ha orné půdy. Proti roku 2010 došlo ke snížení rozlohy zemědělské půdy o cca 4,3 tis. ha, tj. o 0,1 %, což je o 1,1 tis. ha méně, než činil pokles v roce 2010. V letech 1990 až 2000 byl roční převod zemědělské půdy do nezemědělského užití cca 1 tis. ha, od roku 2000 do roku 2004 cca 4 tis. ha a od roku 2005 do roku 2010 docházelo k ustálenému úbytku zemědělské půdy ve výši přibližně 5 tis. ha ročně.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2011 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 7,7 tis. ha, což je úbytek menší cca o 1,1 tis. ha oproti roku 2010. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 3,4 tis. ha. Rychleji přibývá výměra lesní půdy o 2,5 tis. ha oproti 2,2 tis. ha v roce 2010 a kategorie „zastavěné plochy a nádvoří a ostatní plochy“ ve výměře 1,7 tis. ha. Stále se zvyšuje výměra zahrad (o 0,1 tis. ha), vinic (o 0,1 tis. ha) a vodních ploch (o 0,3 tis. ha), poklesly plochy ovocných sadů.

T7.4/01 - Změny parcel jednotlivých druhů pozemků v roce 2011 podle evidence ČÚZK

Druh pozemku	Výměra		Rozdíl výměry (ha)	Meziroční index	Rozdíl počtu parcel 2011-2010	Průměrná velikost parcely 2010 (ha)	Průměrná velikost parcely 2011 (ha)
	k 31. 12. 2010	k 31. 12. 2011					
Orná půda	3 008 090	3 000 390	-7 700	99,7	349 964	0,90	0,81
Chmelnice	10 552	10 454	-98	99,1	1 105	0,73	0,67
Vinice	19 434	19 489	55	100,3	2 641	0,24	0,24
Zahrady	163 010	163 152	142	100,1	15 197	0,06	0,06
Ovocné sady	46 556	46 390	-166	99,6	4 011	0,58	0,55
Trvalé travní porosty	985 859	989 293	3 434	100,3	124 842	0,44	0,42
Zemědělská půda	4 233 501	4 229 168	-4 333	99,9	497 760	0,51	0,48
Lesní pozemky	2 657 376	2 659 837	2 461	100,1	35 104	1,96	1,91
Vodní plochy	163 144	163 421	277	100,2	33 684	0,32	0,30
Zastavěné plochy a nádvoří	131 366	131 691	325	100,2	27 584	0,03	0,03
Ostatní plochy	701 151	702 482	1 331	100,2	154 385	0,16	0,15
Nezemědělská půda	3 653 037	3 657 431	4 394	100,1	250 757	0,34	0,34
Celkem	7 886 538	7 886 599	61	100,0	748 517	0,42	0,40

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr, J. Kučera (ÚZEI)

Rozdíl počtu parcel dokumentuje fragmentaci vlastnické struktury půdního fondu, z části tvořené dělením vlastnických parcel a z části obnovou katastrálního operátu při digitalizaci katastru nemovitostí. V roce 2011 narostl počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 498 tis. ks při současném poklesu výměry této půdy oproti roku 2010. Průměrná výměra parcely orné půdy dále poklesla z 0,9 ha na 0,81 ha. Tento trend je stabilní a mimo

zvýšených transakčních nákladů při manipulaci se zemědělskou půdou zvyšuje i potřebu realizace komplexních pozemkových úprav.

Vývoj vybraných kultur v ČR od roku 1927 je zobrazen v grafu T7.4/01, ze kterého vyplývá dlouhodobé snižování intenzity využití půdního fondu v ČR. V roce 2011 podle ČÚZK podíl zornění klesl dále na 70,9 % a zatravnění tvoří 23,4 % ZPF a mírně tak stoupá (v roce 2010 činilo 23,3 %). Stoupá i vzájemný poměr výměry lesní ku zemědělské půdě.

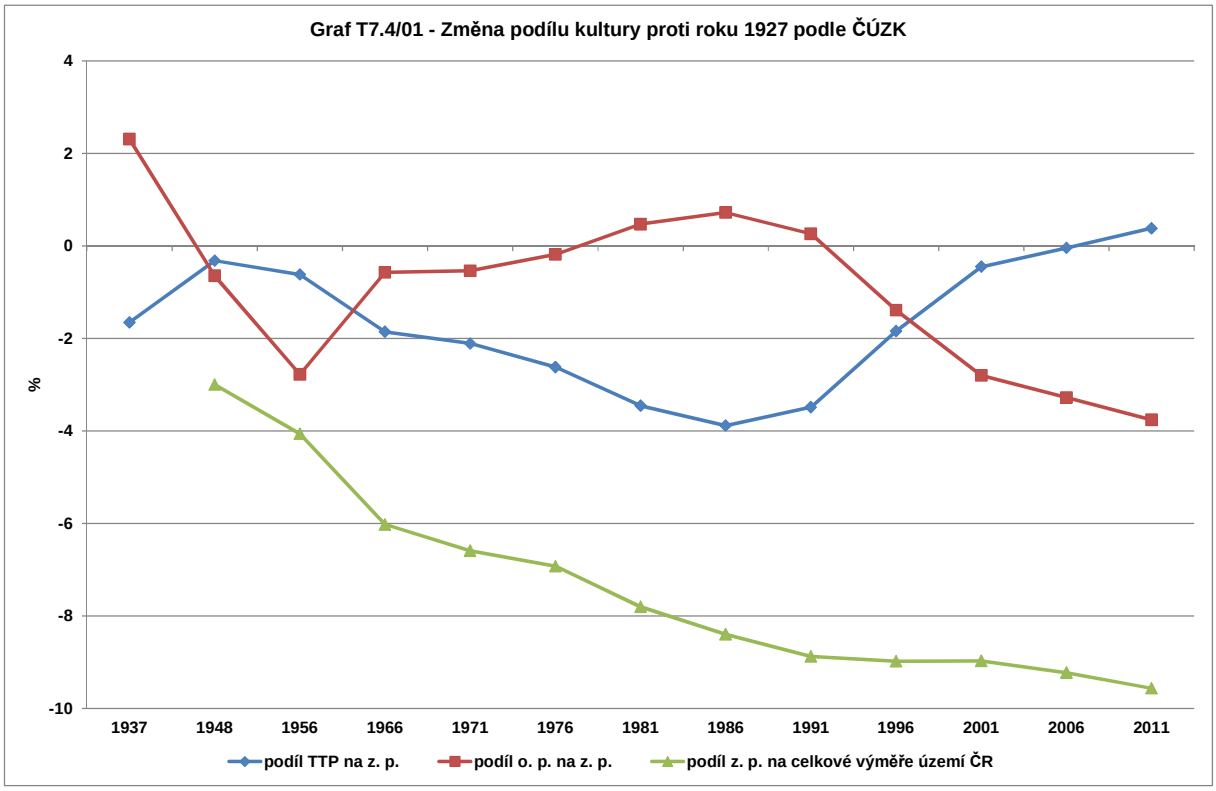

Pramen: *ČÚZK*
Zpracoval: *V. Voltr (ÚZEI)*

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb. K 31. 12. 2011 byla celková výměra ve výši 3 542 tis. ha, tj. větší oproti předchozímu roku o 4 418 ha. Struktura ZPF v evidenci LPIS je uvedena v tab. T4.7/02. Hlavní rozdíl v zastoupení kultur spočívá v navýšení kultury travní porost o 18,3 tis. ha a snížení o. p. o 16,2 tis. ha. Podíl travních porostů na zemědělské půdě určené k podporám tvoří již 27,6 %[108].

[108] *Rozdíl zatravnění podle evidence ČÚZK a LPIS je dán především nedodržováním § 10 zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí ČR (katastrální zákon).*

T7.4/02 - Druhy zemědělských kultur podle LPIS

Kultura	K 31. 12. 2010		K 31. 12. 2011		Rozdíl ha
	výměra ha	podíl výměry %	výměra ha	podíl výměry %	
Chmelnice	5 763	0,2	5 365	0,2	-398
Orná půda	2 530 412	71,5	2 514 209	71,0	-16 203
Ovocný sad	21 746	0,6	22 863	0,6	1 117
Travní porost	957 954	27,1	976 206	27,6	18 252
Vinice	13 757	0,4	13 935	0,4	179
Zalesněná půda	4 493	0,1	4 766	0,1	272
Porost rychle rostoucích dřevin	373	0,0	772	0,0	399
Rybník	294	0,0	339	0,0	45
Zelinářská zahrada	138	0,0	172	0,0	34
Školka	1 316	0,0	1 597	0,0	281
Jiná kultura	1 132	0,0	1 571	0,0	439
Celkem	**3 537 378**	100,0	**3 541 796**	100,0	4 418

Pramen: MZe

Zpracoval: V. Voltr, J. Kučera (ÚZEI)

Rozdíl mezi evidencí zemědělské půdy podle LPIS a ČÚZK ve výši 687 tis. ha je dán odlišnou metodikou evidence a aktualizací výměr jednotlivých kultur, přičemž v zákoně o zemědělství se započítává do výměry zemědělsky obhospodařované půdy rovněž výměra rychle rostoucích dřevin, zalesněné půdy a rybníků. ČÚZK eviduje kulturu zemědělská půda a její změna se zaznamenává na základě vkladu do katastru nemovitostí, který podávají účastníci řízení. V kultuře zemědělská půda jsou evidovány rovněž plochy v zastavitelném území obce a pozemky o malé výměře uživatelů pod 1 ha mimo toto území. LPIS eviduje půdní bloky/díly půdních bloků podle uživatelů, kteří se přihlásili o podpory a kteří hospodaří na více než 1 ha zemědělské půdy. Obhospodařovaná výměra je přitom nižší oproti evidenci katastru nemovitostí vlivem zarůstáním původní zemědělské půdy dřevinami. Evidovaná výměra zemědělské půdy v LPIS se může každoročně i v průběhu jednoho roku měnit v závislosti na evidenci uživatelů, kteří žádají o podpory.

Rozsah evidované neoseté orné půdy a úhor podle evidence ČSÚ činil v roce 2011 28 tis. ha a výměra tak vzhledem k roku 2010 opět poklesla (graf T7.4/02) při současném poklesu oseté plochy.

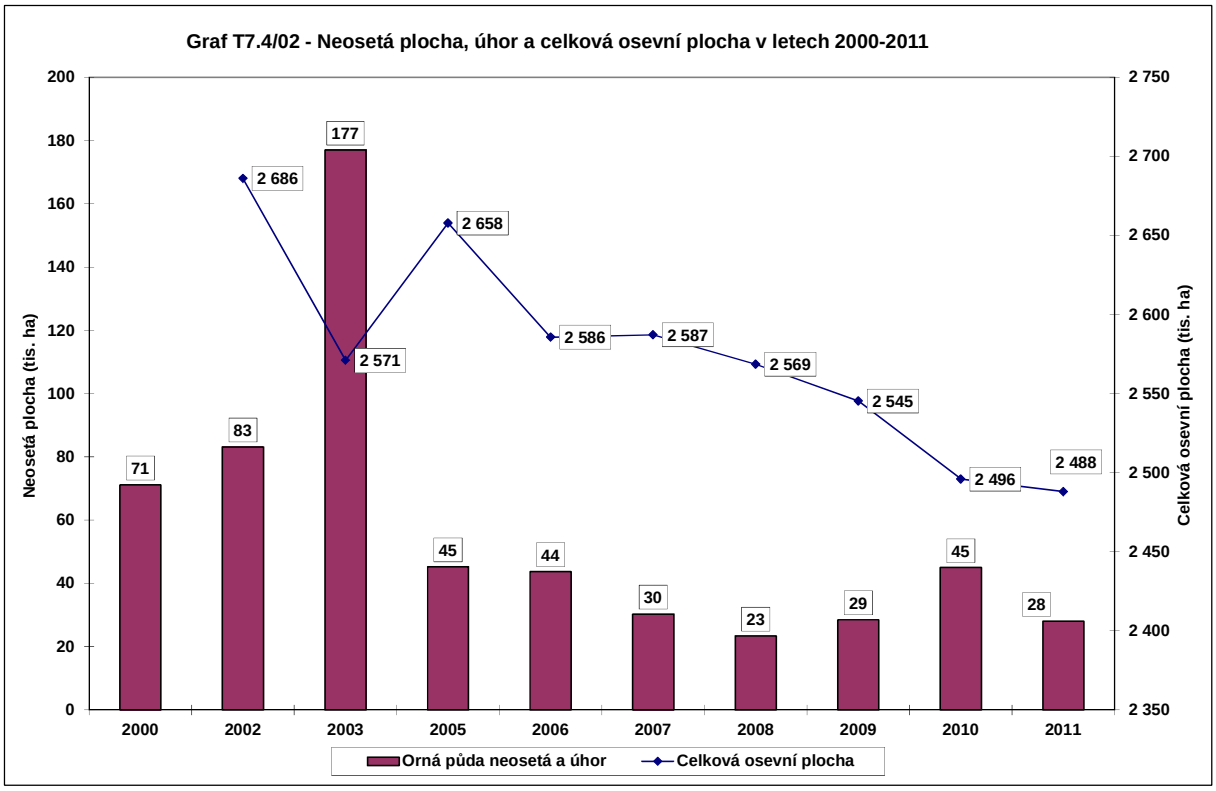

1) Osevní plocha je uváděna pro zemědělský sektor a tento údaj není za rok 2000 k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V LFA je podle evidence LPIS k 31. 12. 2011 do kategorie travních porostů zařazeno celkem 370 tis. ha v horské oblasti, v ostatních méně příznivých oblastech 329 tis. ha a ve specifických oblastech 137 tis. ha, které představují celkem oprávněnou plochu 836 tis. ha (tab. T7.4/03). Z celkové plochy travních porostů evidovaných v LPIS představují plochy zařazené do LFA 85,6 %. Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy v LFA k celkové výměře zemědělské půdy více než 50 %. Od roku 2011 platí v souladu s vydáním nového NV č. 372/2010 Sb. vyřazení do té doby existujících přechodných oblastí LFA-SX. Výměra LFA z tohoto důvodu v kategorii specifických omezení poklesla podle systému LPIS o 11,4 tis. ha, avšak vlivem nárůstu výměry LFA v horské oblasti o 7,1 tis. ha a v ostatních méně příznivých oblastech o 4,2 tis. ha tak klesla evidence zemědělské půdy v LFA podle LPIS pouze o 0,1 tis. ha.

Výměry jednotlivých druhů chráněných území jsou uvedeny v kapitole 4. Celkem představují chráněné oblasti (bez překryvů) 385 tis. ha z. p., tj. 10,9 % výměry v ČR evidované v systému LPIS. Celková výměra všech kultur půdy chráněných oblastí v ČR (bez překryvů) je 1 685 tis. ha půdy, tj. 21,4 % veškeré půdy v ČR.

T7.4/03 - Struktura zemědělského půdního fondu[1)] podle jednotlivých typů LFA

Typ oblasti	OP		TP		ZP	
	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	152	6,1	370	37,9	525	14,8
Ostatní méně příznivé oblasti	715	28,4	329	33,7	1 050	29,6
Oblasti se specifickými omezeními	68	2,7	137	14,0	207	5,8
Méně příznivé oblasti celkem	935	37,2	836	85,6	1 782	50,3
Nezařazené oblasti celkem	1 579	62,8	140	14,4	1 760	49,7
Zemědělská půda celkem	2 514	100,0	976	100,0	3 542	100,0

1) Výměra z. p. podle LPIS k 31. 12. 2011.

Pramen: Nařízení vlády č. 372/2010 Sb.

Zpracoval: V. Voltr, J. Kučera (ÚZEI)

Na území ČR se nachází celkem 300 tis. ha zemědělské půdy ve zvláště chráněných územích, a to převážně na TTP (187 tis. ha). V soustavě Natura 2000 je podle LPIS evidováno 186 tis. ha z. p. a celková výměra všech kultur činí 1 104 tis. ha.

Ochrana a stav půdního fondu

Základním podkladem pro hodnocení kvality ZPF a potřebné míry jeho ochrany vychází v ČR z BPEJ. Výměra půdy podle databáze BPEJ je větší než výměra ZPF a v průběhu roku se mění. Ke konci roku 2011 je v tomto systému evidováno 4 997,4 tis. ha. Údaje vztažené k ochraně půdního fondu při kvantifikaci erozních vlivů vycházejí z poměrných čísel výměry BPEJ a ZPF.

Zákon o ochraně ZPF

Ochrana ZPF je dána především zákonem č. 334/1992 Sb., o ochraně ZPF, který řeší zásady změn kultur půdy a obecná pravidla hospodaření na z. p. Výměra ZPF je ovlivněna intenzitou zástavby, která je regulovaná zákonem č. 402/2010 Sb., který aktualizuje výši poplatků za vynětí půdy ze ZPF, daných zákonem č. 334/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Působení zákona se projevilo v meziročním poklesu výměry půdy vyňaté ze ZPF v roce 2011 (tab. T7.4/01).

Trend dočasného záboru zemědělské půdy fotovoltaickými elektrárnami se podařilo v důsledku poklesu podpor produkce zastavit. Podle odhadu MŽP je povoleno dočasné odnětí zemědělské půdy celkem na výměře cca 4 tis. ha.

Kontrola podmíněnosti

Pravidla hospodaření s dopady do kvality ZPF byla v roce 2011 dále uplatňována v rámci Kontroly podmíněnosti při vyplácení podpor. Tato kontrola se skládá ze standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC) a Povinných požadavků na hospodaření (SMR) v oblasti životního prostředí a veřejného zdraví, zdraví zvířat a zdraví rostlin. Standardy GAEC zajišťují zemědělské hospodaření ve shodě s ochranou životního prostředí. Jsou definovány v nařízeních jednotlivých dotačních titulů a jejich dodržování je

pro zemědělce v ČR povinné od roku 2004[109]. Hospodaření v souladu se standardy GAEC je jednou z podmínek poskytnutí plné výše přímých plateb, některých podpor z osy II PRV a některých podpor společné organizace trhu s vínem.

Z hlediska dopadu na kvalitu půdy má největší dopad opatření proti erozi půdy. VÚMOP zpracoval ohroženost **vodní erozí** formou mapy dlouhodobého průměrného smyvu půdy s využitím faktoru ochranného vlivu vegetace, který určuje hodnotu tohoto faktoru na základě klimatických regionů. Ohroženost vodní erozí udává tab. T7.4/04.

T7.4/04 - Zastoupení kategorií erozní ohroženosti v ČR podle hodnoty Cp[1)]

Kategorie erozní ohroženosti	Cp	Vodní eroze (podle BPEJ)	
		výměra z. p. (ha)	podíl (%)
Nejohroženější	**do 0,005**	1 181	0,03
Silně ohrožená	**0,005–0,02**	42 180	1,04
Ohrožená	**0,02–0,2**	872 863	21,43
Mírně ohrožená	**0,2–0,6**	1 167 265	28,66
Bez ohrožení	**0,6 a více**	1 989 583	48,85
Celkem		**4 073 072**	**100,00**

1) Cp je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace podle univerzální rovnice USLE (Wischmeier, Smith 1978). Jeho výsledná hodnota udává stupeň ohrožení půdy vodní erozí (t/ha/rok).
Pramen: VÚMOP, v. v. i.
Zpracoval: V. Voltr

První kategorie je definována hodnotou Cp[110] do 0,005 a doporučením převést příslušné půdní bloky nebo jejich části mezi trvalé travní porosty. Druhá kategorie je definována hodnotou Cp v intervalu mezi 0,005-0,02 a doporučením pěstování víceletých pícnin např. jetele a vojtěšky. Třetí kategorie je definována hodnotou Cp v intervalu mezi 0,02-0,2 a doporučením vyloučení pěstování širokořádkových plodin, úzkořádkové plodiny lze pěstovat pouze s využitím půdoochranných technologií. Čtvrtá kategorie je definována hodnotou Cp v intervalu mezi 0,2-0,6 a doporučením pěstování úzkořádkových plodin bez omezení, širokořádkové plodiny však pouze s využitím půdoochranných technologií. Pátá kategorie je definována hodnotou Cp nad 0,60 a není pro ni doporučeno žádné omezení. V systému LPIS jsou vyjádřeny erozní vlivy vodní erozí jako podklad pro opatření GAEC 2 kombinací kultury a potenciální erozní ohrožeností na orné půdě.

Cílem standardu GAEC 2 je především ochrana půdy před vodní erozí a snaha omezit negativní působení důsledků eroze, jako jsou např. škody na obecním a soukromém majetku způsobené zaplavením nebo zanesením splavenou půdou. Pro potřeby tohoto standardu byly na základě vrstvy maximálních přípustných hodnot faktoru ochranného vlivu vegetace (Cp) vymezeny plochy silně (SEO) a mírně (MEO) erozně ohrožených půd a stanoveny požadavky

[109] *Přesné znění je umístěno na webových stránkách http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/kontroly-podminenosti-cross-compliance/dokumenty-ke-stazeni/.*

[110] *Cp – Maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace.*

na způsob pěstování vybraných hlavních plodin. Kromě odborného hlediska zohledňuje toto vymezení také ekonomické aspekty, především nákladovost realizace půdoochranných technologií na erozně ohrožených plochách. Účinnost nastavení limitů v rámci GAEC 2 bude pravidelně vyhodnocována s možností tyto plochy v případě potřeby postupně rozšiřovat. Dotčené výměry zpracované VÚMOP v roce 2011 udává tab. T7.4/05.

T7.4/05 - Kategorie erozní ohroženosti dle GAEC 2 - zastoupení kategorií v ČR

Kategorie erozní ohroženosti	Orná půda (dle LPIS)	
	výměra (ha)	podíl (%)
Silně erozně ohrožené	11 358	0,45
Mírně erozně ohrožené	258 078	10,22
Neohrožené	2 255 050	89,33
Celkem	**2 524 486**	**100,00**

Pramen: VÚMOP, v. v. i.
Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Z průmětu podkladových map k vodní erozi VÚMOP do map LPIS vyplývá, že silně erozně ohrožené půdy jsou na orné půdě na 11 tis. ha, plocha mírně erozně ohrožené o. p. je 258 tis. ha, tj. 10 % evidované výměry. Omezení vlivem zařazení do příslušných pásem je uvedené v tab. T7.4/06.

T7.4/06 - Omezení výroby pro kategorie erozní ohroženosti dle GAEC 2

Hodnota Cp[1)]	Kategorie erozní ohroženosti	Vhodná rámcová organizační nebo agrotechnická opatření
Do 0,002	silně erozně ohrožená (SEO)	vyloučit pěstování širokořádkových plodin, úzkořádkové plodiny lze pěstovat pouze s využitím půdoochranných technologií
0,002–0,10	mírně erozně ohrožená (MEO)	pěstovat širokořádkové plodiny s využitím půdoochranných technologií, úzkořádkové plodiny lze pěstovat bez omezení
Nad 0,10	erozně neohrožená	bez omezení

1) Cp je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace podle univerzální rovnice USLE (Wischmeier, Smith 1978). Jeho výsledná hodnota udává stupeň ohrožení půdy vodní erozí (t/ha/rok).
Pramen: VÚMOP, v. v. i.
Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Větrná eroze má pro ohroženost půd stejný význam jako eroze vodní a klíčovým ukazatelem je kombinace klimatického regionu a hlavních půdních jednotek. Kategorie ohroženosti jsou uvedeny v tab. T7.4/07. Bez ohrožení větrnou erozí je v ČR 74 % půd.

T7.4/07 - Ohrožení orné půdy větrnou erozí (%)

Kategorie erozní ohroženosti	Větrná eroze (podle BPEJ)	
	výměra (ha)	podíl (%)
Půdy nejohroženější	79 949	3,17
Půdy silně ohrožené	45 705	1,81
Půdy ohrožené	146 093	5,79
Půdy mírně ohrožené	186 583	7,39
Půdy náchylné	177 865	7,05
Půdy bez ohrožení	1 879 226	74,44
Nehodnoceno	9 065	0,36
Celkem	**2 524 486**	**100,0**

Pramen: VÚMOP, v. v. i.
Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Území ovlivněná **zasolením** zaujímají plochu 6,6 tis. ha bez podstatného vlivu na produkční schopnost půdy. Území ovlivněná **podmáčením** zaujímají plochu 289 tis. ha. Území ovlivněné **nedostatkem vláhy** vymezené na základě vysychavých půd zaujímají plochu 59 tis. ha (1,18 % ZPF podle databáze BPEJ).

Agrochemické zkoušení půd

Stav ZPF je sledován ÚKZÚZ, který provádí sledování agrochemických vlastností půd v šestiletém cyklu. Výsledky agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2005-2010[111] jsou následující:

- Průměrná hodnota půdní reakce zemědělské půdy v ČR je 6,0 stupně pH. Vývoj výměnné půdní reakce má dlouhodobě negativní trend vedoucí k postupnému okyselování zemědělské půdy.
- Průměrná zásoba přístupného fosforu v zemědělské půdě ČR činí podle výsledků této zprávy 88 $mg.kg^{-1}$. Půdní zásoba přístupného fosforu dlouhodobě mírně klesá a také srovnání podle kritérií hodnocení má negativní trend.
- Průměrný obsah přístupného draslíku v zemědělské půdě ČR je v současné době 238 $mg.kg^{-1}$. Obsah přístupného draslíku v posledních letech mírně stoupá a také srovnání podle kritérií hodnocení vykazuje mírně pozitivní trend.
- Průměrný obsah přístupného hořčíku v zemědělské půdě ČR je 189 $mg.kg^{-1}$. Vývojový trend obsahu přístupného hořčíku není zcela jednoznačný, vykazuje stagnaci, ale i mírné snížení nebo zvýšení. Tento stav do jisté míry souvisí se zastoupením jiných kationtů v sorpčním komplexu (především draslíku), a tím lepším nebo horším uplatněním méně aktivního hořčíku.

[111] *Poslední dostupné údaje.*

– Průměrný obsah přístupného vápníku v zemědělské půdě ČR je 2 834 mg.kg^{-1}. Půdní zásoba přístupného vápníku postupně klesá. Tento trend není výrazný, ale je jednoznačný a plně koresponduje s poklesem půdní reakce.

8 AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BILANCE

V rostlinné výrobě došlo v marketingovém roce 2011/12 k meziročnímu nárůstu produkce téměř u všech komodit především vlivem vyšších hektarových výnosů a v některých případech rovněž i z důvodů nárůstu produkčních ploch (např. u pšenice, kukuřice, řepky). Naproti tomu se meziročně snížila produkce chmele a ovoce (zejména jablek). U většiny komodit, vyjma brambor, cukrové řepy a zeleniny, se meziročně zvýšily CZV. V roce 2011 došlo v porovnání s rokem 2010 ke snížení nákladů u obilovin, brambor a vinné révy, což se projevilo u většiny těchto komodit zlepšením nákladové i souhrnné rentability, nejvýrazněji u kukuřice a pšenice. Naopak meziroční zvýšení nákladů bylo vykázáno u řepky, cukrové řepy a chmele. Zhoršení souhrnné rentability bylo zaznamenáno u brambor, u chmele jsou obě rentability (nákladová i souhrnná) dlouhodobě záporné. U živočišných komodit došlo v roce 2011 k meziročnímu zvýšení produkce u mléka, skopového masa a vajec, zatímco její pokles byl evidován u vepřového a drůbežího masa, stagnace byla zaznamenána u hovězího masa. U mléka se meziročně zlepšila nejen nákladová, ale i souhrnná rentabilita, neboť CZV rostla výrazněji než náklady. Dále pokračoval pokles stavů dojených krav, zatímco stavy skotu celkem stagnovaly na úrovni roku 2010. V produkci masa došlo, obdobně jako v roce 2010, k propadu výroby u masa drůbežího (o 10 %) a vepřového (o 4,5 %) v důsledku nižších stavů drůbeže a prasat a rostoucích dovozů. Rovněž se u obou druhů masa zhoršila soběstačnost i souhrnná rentabilita výroby, která vykazovala opět záporné hodnoty. Produkce hovězího masa v roce 2011 stagnovala při poklesu jeho spotřeby, což ovlivnilo růst míry soběstačnosti. U všech živočišných komodit, vyjma vajec, se CZV meziročně zvýšily. Produkce potravinářského sektoru – výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů celkem (měřeno tržbami za prodej vlastních výrobků a tržeb v b. c.) v roce 2011 zaznamenala meziročně oživení, což je spojeno s růstem CPV potravinářských výrobků, které se zvyšovaly v návaznosti na vzestup cen v zemědělství. V oborové struktuře přetrvávala výrazná diferencovanost výkonnosti u jednotlivých výrob. Nejvíce svou výkonnost posilovaly obory zpracovávající rostlinnou produkci. V roce 2011 byla v ČR pěstována GM kukuřice, která je využívána jako krmivo pro hospodářská zvířata a z menší části slouží jako surovina pro výrobu bioetanolu či bioplynu. Plocha GM kukuřice se v roce 2011 meziročně zvýšila o 9 %, zatímco počet pěstitelů klesl o 18. V odvětví OZE dosáhl podíl na primárních energetických zdrojích 6,4 % (2010), z toho u biomasy činil cca 70 %. Meziročně její podíl sice mírně klesl, byl však kompenzován prudkým nárůstem především výroby energie z fotovoltaických systémů, dále pak (v menší míře) nárůstem výroby energie ze solárních termálních kolektorů, z bioplynu a biopaliv. Nárůst spotřeby FAME asi o jednu třetinu byl kompenzován především meziročním omezením vývozu (o 48 %) při mírném zvýšení tuzemské výroby (o 6 %).

8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.1.1 Obiloviny

Celková světová produkce obilovin v marketingovém roce 2011/12 dosáhla 2 301,6 mil. t, což představuje o 5,6 % vyšší objem ve srovnání s předchozím rokem. Světově nejvýznamnější obilovinou je kukuřice, které se v roce 2011 sklidilo 864,9 mil. t a podílí se tak 37,5 % na celkové obilnářské produkci. Světová sklizeň pšenice činila 694,3 mil. t (meziroční nárůst o 7,2 %), rýže pak 463,7 mil. t (nárůst o 2,7 %). Nejvýznamnějšími

producenty pšenice podle objemu jsou EU, Čína, Indie, Rusko a USA, v případě kukuřice USA, Čína, EU a Brazílie. Hlavními světovými producenty rýže jsou Čína, Indie, Indonésie, Bangladéš a Vietnam (USDA, IV 2011).

V marketingovém roce 2011/12 podobně jako v roce předchozím byla světová produkce obilovin nižší než jejich světová spotřeba, proto se i objem světových zásob obilovin (bez rýže) snížil na 309,6 mil. t, zejména v důsledku poklesu zásob kukuřice a ječmene. Přes rekordní meziroční vzestup sklizně v Rusku, na Ukrajině a v Kazachstánu dochází ke snížení zásob na konci roku zejména u osmi hlavních světových exportérů (s největším propadem zásob v USA).

Pěstební plocha obilovin v Evropské unii v marketingovém roce 2011/12 činila 55,4 mil. ha, což nepředstavuje téměř žádnou meziroční změnu. Nejdůležitějšími obilovinami v EU jsou pšenice setá, kukuřice a ječmen. Největší výměru obilovin z členských států sklidila v roce 2011 Francie, dále Polsko, Německo, Španělsko, Spojené království a Itálie. Celková produkce zrna obilovin v členských státech EU dosáhla objemu 283,3 mil. t, o 3,4 % více než v předchozím roce. Největšími producenty obilovin jsou Francie, Německo a Polsko, jejichž sklizeň představuje v součtu 46,4 % veškeré produkce obilovin v EU. ČR zaujímá objemem výroby 8,3 mil. t zrna a 2,9% podílem na celkové produkci mezi členskými státy 10. místo (COCERAL, IV 2012).

Ceny hlavních obilovin v EU rostly především během prvních dvou měsíců marketingového roku 2011/12, od konce léta ceny naopak většinou klesaly. EU tak následuje všeobecný trend, pozorovatelný u cen obilovin na světovém trhu.

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2011, tj. 1 479,5 tis. ha (meziročně větší o 1,1 %), zaujímaly největší podíl pšenice (863,1 tis. ha, tj. 58,3 % celkové plochy) a přes opětovný meziroční pokles ječmen (372,8 tis. ha, 25,2 %). Třetí nejvýznamnější obilovinou byla kukuřice na zrno s výměrou 121,0 tis. ha, podílející se 8,2 % na celkové ploše obilovin. Na osevní ploše obilovin se dále podílely oves (45,2 tis. ha, 3,1 %), triticale (43,5 tis. ha, 2,9 %), žito (25,0 tis. ha, 1,7 %) a ostatní obiloviny, především proso, čirok a pohanka (8,8 tis. ha, tj. 0,6 % celkové plochy obilovin).

Objem produkce obilovin, sklizené v ČR v roce 2011, dosáhl 8 284,8 tis. t, což představuje výrazný meziroční nárůst o 20,5 % a jde o třetí kvantitativně nejlepší sklizeň za posledních 20 let. Na celkové produkci se podílela nejvyšším objemem pšenice 4 913,0 tis. t (tj. 59,3 %), ječmene bylo sklizeno 1 813,7 tis. t, kukuřice 1 063,7 tis. t a dalších obilovin (žito, triticale, oves a ostatní druhy) celkem 494,3 tis. t.

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Celková nabídka 9 942,6 tis. t pro marketingový rok 2011/12 je o 17,1 % vyšší než v předchozím roce. Očekávaný objem celkové domácí spotřeby činí 5 526,0 tis. t, meziročně téměř beze změny, především díky nárůstu potravinářského a krmivářského užití. Míra soběstačnosti u obilovin

celkem v marketingovém roce 2011/12 vzrostla na 149,9 % (meziročně o 24,4 p. b.) a objem konečných zásob se zvýšil o 9,8 %.

V průběhu marketingového roku 2011/12 se do ČR celkem dovezlo ze zahraničí 115,0 tis. t obilovin, především ze zemí EU a dalších evropských států. Objem vývozu obilovin mnohonásobně převyšuje dovoz, předpokládané exportované množství pro rok 2011/12 činí 2 723,0 tis. t (meziročně o 52,0 % vyšší), z toho 67,6 % pšenice. Cílovými trhy obilovin, vyvážených z ČR, jsou především sousední státy EU a další evropské země, přičemž vývoz mimo EU je zanedbatelný.

V marketingovém roce 2011/12 je intervenční nákup obilovin v ČR realizován dle nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 v aktuálním znění, pro intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. t pro celou EU. V ČR je v současnosti nahlášeno pro skladování obilovin celkem šest intervenčních center a 100 skladovacích prostor s celkovou kapacitou 594,8 t. Ve srovnání s předchozími roky se v ČR nepředpokládá v marketingovém roce 2011/12 žádný intervenční nákup ani prodej intervenčních zásob. V intervenčních zásobách celé EU se ke 2. 3. 2012 nacházelo 162,6 tis. t ječmene a většina tohoto množství je určena pro program pomoci nejchudším v EU.

T8.1/01 - Bilance výroby a spotřeby obilovin

Ukazatel	MJ	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12[1)]	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	1 579,8	1 558,6	1 541,7	1 462,9	1 479,5	101,1
Hektarový výnos	t/ha	4,53	5,37	5,08	3,91	5,60	143,3
Produkce	tis. t	7 152,9	8 369,5	7 832,0	6 877,6	8 284,8	120,5
Počáteční zásoba[2)]	tis. t	920,3	1 210,1	1 409,9	1 510,7	1 542,8	102,1
Dovoz	tis. t	179,7	126,8	73,8	101,6	115,0	113,2
Celková nabídka	tis. t	8 252,9	9 706,4	9 315,7	8 489,9	9 942,6	117,1
Domácí spotřeba	tis. t	5 699,5	5 833,0	5 388,0	5 480,0	5 526,0	100,8
v tom - potraviny	tis. t	1 997,0	1 987,0	2 045,0	2 101,0	2 224,0	105,9
- osiva	tis. t	348,5	347,0	333,0	338,0	332,0	98,2
- krmiva	tis. t	3 265,0	3 187,0	2 777,0	2 768,0	2 737,0	98,9
- technické užití	tis. t	89,0	312,0	233,0	273,0	233,0	85,3
Vývoz	tis. t	1 343,2	2 272,5	2 073,2	1 791,8	2 723,0	152,0
Intervenční nákup	tis. t	0,0	191,1	343,8	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	324,7	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	191,1	343,8	19,1	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	7 042,7	8 296,6	7 805,0	6 947,1	8 249,0	118,7
Konečná zásoba	tis. t	1 210,2	1 409,9	1 510,7	1 542,7	1 693,6	109,8
Soběstačnost[3)]	%	125,5	143,5	145,4	125,5	149,9	24,4

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI)

Ceny zemědělských výrobců hlavních obilovin v ČR v roce 2011 pokračovaly v růstu a po kulminaci v jarních měsících s výjimkou sladovnického ječmene následně poklesly. Nejvyšších hodnot (přes 5 600 Kč/t) dosáhla na jaře 2011 potravinářská pšenice a výrazného nárůstu cen doznalo i žito, jehož CZV ke konci roku byly po sladovnickém ječmeni nejvyšší.

Předpokládá se, že pokles, popř. stagnaci CZV většiny hlavních obilovin vystřídá pozvolný růst v roce 2012.

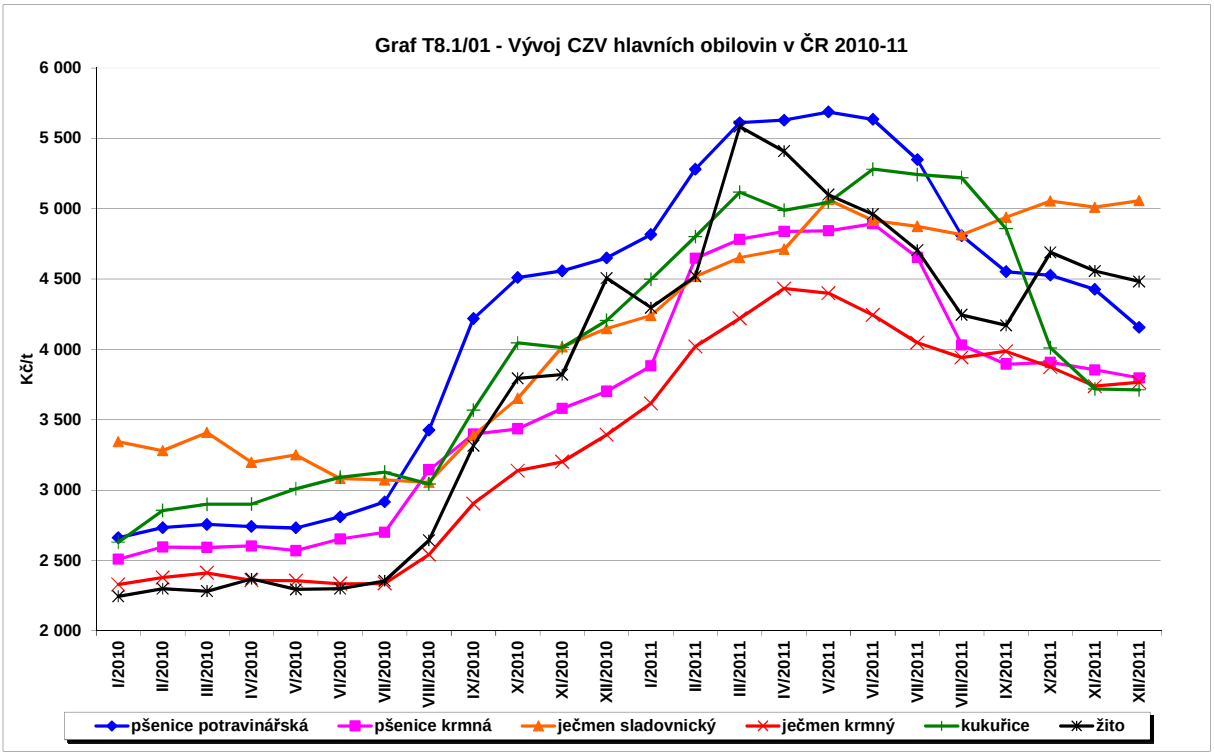

Pramen: *ČSÚ*
Zpracoval: *P. Novotný (ÚZEI)*

Pšenice

V roce 2011 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 863,1 tis. ha (meziročně o 3,5 % vyšší), z níž ozimé odrůdy zaujímaly 805,8 tis. ha (93,4 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy 57,4 tis. ha. Produkce pšenice díky vysokým výnosům meziročně vzrostla o 18,1 % ze 4 161,6 tis. t na 4 913,0 tis. t. Průměrný výnos činil 5,69 t/ha (u ozimé pšenice 5,78 t/ha) a ve srovnání s předchozím rokem vzrostl o 14,0 %.

Při hodnocení kvality vzorků potravinářské pšenice ze sklizně roku 2011 byly potvrzeny nevyrovnané, ale celkově dobré výsledky, ukazující na uspokojivé hodnoty objemové hmotnosti a kvality bílkovin a naopak problémy s číslem poklesu[112] a obsahem bílkovin. Větší rozdíly v kvalitě pšenice se projevily při srovnání jednotlivých krajů ČR.

Počáteční zásoby pšenice pro marketingový rok 2011/12 proti předchozímu roku vzrostly o 6,6 % na 985,1 tis. t včetně státních hmotných rezerv. Dovoz pšenice v marketingovém roce činil 30,0 tis. t. Celková nabídka pšenice byla na úrovni 5 928,1 tis. t,

[112] *Číslo poklesu (též viskotest nebo pádové číslo) – hodnota určující aktivitu alfa-amylázy (enzymu štěpícího škrob), přítomné v zrnu.*

o 16,0 % vyšší než v předchozím roce. Objem vývozu je odhadován 1 840,0 tis. t, což představuje meziroční nárůst o 5,9 %.

Objem spotřeby potravinářské pšenice v marketingovém roce 2011/12 se meziročně téměř nezměnil a činil 1 290,0 tis. t. Spotřeba pšenice na osivo v marketingovém roce 2011/12 činila podobně jako v předchozím roce 195,0 tis. t. Pšenice je v ČR stále nejdůležitější krmnou obilovinou a v marketingovém roce 2011/12 došlo k mírnému nárůstu její spotřeby na krmení na 1 400 tis. t, o 2,2 % více ve srovnání s rokem 2010/11.

V marketingovém roce 2011/12 vzrostl objem konečných zásob o 6,9 % na 1 053,1 tis. t. Míra soběstačnosti u pšenice vzrostla na 161,9 %.

T8.1/02 - Bilance výroby a spotřeby pšenice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12[1)]	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	811,0	802,3	831,3	833,6	863,1	103,5
Hektarový výnos	t/ha	4,86	5,77	5,24	4,99	5,69	114,0
Produkce	tis. t	3 938,9	4 631,5	4 358,1	4 161,6	4 913,0	118,1
Počáteční zásoba	tis. t	549,4	701,3	783,2	924,0	985,1	106,6
Dovoz	tis. t	30,6	44,7	32,3	23,5	30,0	127,7
Celková nabídka	tis. t	4 518,9	5 377,5	5 173,6	5 109,1	5 928,1	116,0
Domácí spotřeba[2)]	tis. t	2 918,0	2 967,0	2 850,0	3 005,0	3 035,0	101,0
v tom - potraviny	tis. t	1 210,0	1 200,0	1 250,0	1 285,0	1 290,0	100,4
- osiva	tis. t	188,0	192,0	185,0	195,0	195,0	100,0
- krmiva	tis. t	1 500,0	1 450,0	1 285,0	1 370,0	1 400,0	102,2
- technické užití	tis. t	20,0	125,0	130,0	155,0	150,0	96,8
Vývoz	tis. t	899,6	1 595,3	1 338,3	1 180,3	1 840,0	155,9
Intervenční nákup[3)]	tis. t	0,0	32,0	61,3	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	61,3	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	32,0	61,3	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	3 817,6	4 594,3	4 249,6	4 124,0	4 875,0	118,2
Konečná zásoba	tis. t	701,3	783,2	924,0	985,1	1 053,1	106,9
Soběstačnost	%	135,0	156,1	152,9	138,5	161,9	23,4
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku[4)]	Kč/t	3 040	2 726	3 035	2 982	2 915	97,7
CZV pšenice potravinářské	Kč/t	4 578	5 106	2 889	3 392	5 039	148,6
CZV pšenice krmné	Kč/t	3 851	4 498	2 603	2 957	4 335	146,6
Přímé platby	Kč/ha	4 547	4 414	4 894	4 575	4 687	102,4
Přímé platby	Kč/t	936	765	934	917	824	89,8
Nákladová rentabilita (potravinářská pšenice)[5)]	%	50,6	87,3	-4,8	13,7	72,9	59,1
Souhrnná rentabilita (potravinářská pšenice)[5)]	%	81,4	115,4	26,0	44,5	101,2	56,7

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - pšenice ozimá.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI
Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI)

Ceny zemědělských výrobců pšenice v ČR v roce 2011 pokračovaly v růstu z předchozího roku až na maxima v květnu (5 687 Kč/t potravinářské pšenice) a v červnu (4 893 Kč/t krmné pšenice). Ke konci roku následoval pokles cen, případně stagnace s vyhlídkou opětovného růstu v příštím roce. Průměrná roční CZV vzrostla o 48,6 % na 5 039 Kč/t u potravinářské pšenice a o 46,6 % na 4 335 Kč/t u pšenice krmné.

Díky vysokým výnosům a meziročnímu nárůstu CZV téměř o polovinu dosáhla míra nákladové rentability potravinářské pšenice v marketingovém roce 2011/12 vysoké hodnoty 72,9 %. Míra souhrnné rentability (včetně započtených přímých plateb) vzrostla na úroveň 101,2 %, meziročně o 56,7 p. b.

Ječmen

V roce 2011 činila sklizňová plocha ječmene 372,8 tis. ha (což představuje další meziroční pokles) a je nejmenší za posledních 45 let. Ozimé odrůdy zaujímaly 100,8 tis. ha a jarní odrůdy 272,0 tis. ha. Přes pokles rozlohy sklizňové plochy bylo proti předchozímu roku dosaženo o 14,5 % vyšší produkce, a to 1 813,7 tis. t díky vysokému průměrnému výnosu 4,87 t/ha.

Počáteční zásoba marketingového roku 2011/12 vzrostla proti předchozímu roku o 14,4 % na 411,5 tis. t. Dovoz ječmene činil 38,0 tis. t, vývoz se meziročně zvýšil o 11,0 % na 345,0 tis. t. Celková nabídka ječmene dosáhla 2 263,2 tis. t a proti roku 2010 se zvýšila o 14,4 %.

Domácí spotřeba ječmene vzrostla proti předchozímu roku o 6,9 % na 1 625,0 tis. t, přičemž se o 20,0 % zvýšila potravinářská spotřeba, a to na 780,0 tis. t. Spotřeba krmného ječmene meziročně mírně klesla na 750,0 tis. t (o 2,6 %). Míra soběstačnosti ČR u ječmene činila 111,6 %.

T8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby ječmene a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12[1)]	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	498,7	482,4	454,8	388,9	372,8	95,9
Hektarový výnos	t/ha	3,80	4,65	4,40	4,07	4,87	119,7
Produkce	tis. t	1 893,4	2 243,9	2 003,0	1 584,5	1 813,7	114,5
Počáteční zásoba	tis. t	221,3	287,5	446,3	359,7	411,5	114,4
Dovoz	tis. t	105,1	25,4	16,2	34,6	38,0	109,8
Celková nabídka	tis. t	2 219,8	2 556,8	2 465,5	1 978,8	2 263,2	114,4
Domácí spotřeba[2)]	tis. t	1 712,0	1 709,0	1 563,0	1 520,0	1 625,0	106,9
v tom - potraviny	tis. t	600,0	600,0	610,0	650,0	780,0	120,0
- osiva	tis. t	109,0	104,0	98,0	95,0	90,0	94,7
- krmiva	tis. t	1 000,0	1 000,0	850,0	770,0	750,0	97,4
- technické užití	tis. t	3,0	5,0	5,0	5,0	5,0	100,0
Vývoz	tis. t	220,3	242,4	260,3	310,7	345,0	111,0
Intervenční nákup[3)]	tis. t	0,0	159,1	282,5	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	263,4	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	159,1	282,5	19,1	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	1 992,0	2 110,5	2 105,8	1 567,3	1 970,0	125,7
Konečná zásoba	tis. t	287,5	446,3	359,7	411,5	293,2	71,3
Soběstačnost	%	110,6	131,3	128,2	104,2	111,6	7,4
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku[4)]	Kč/t	3 290	2 841	3 215	3 054	2 953	96,7
CZV ječmene sladovnického	Kč/t	4 729	6 012	3 848	3 408	4 821	141,5
CZV ječmene krmného	Kč/t	3 675	4 278	2 483	2 640	4 024	152,4
Přímé platby	Kč/ha	4 547	4 414	4 894	4 575	4 687	102,4
Přímé platby	Kč/t	1 196	949	1 112	1 124	962	85,6
Nákladová rentabilita (sladovnický ječmen)[5)]	%	43,7	111,6	19,7	11,6	63,3	51,7
Souhrnná rentabilita (sladovnický ječmen)[5)]	%	80,1	145,0	54,3	48,4	95,9	47,5

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - ječmen jarní.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI)

Ceny zemědělských výrobců ječmene v ČR v roce 2011 podobně jako u pšenice pokračovaly v růstu z předchozího roku až na roční maxima v květnu (4 432 Kč/t krmného ječmene) a v červnu (5 063 Kč/t sladovnického ječmene). Ke konci roku následoval pokles cen krmného a mírný pokles až stagnace cen sladovnického ječmene. Průměrná roční CZV vzrostla o 41,5 % na 4 821 Kč/t sladovnického ječmene a o 52,4 % na 4 024 Kč/t u ječmene krmného.

Díky vysokému průměrnému výnosu, meziročnímu poklesu nákladů (o 3,3 %) a vysokým realizačním cenám vzrostla nákladová rentabilita u sladovnického ječmene na 63,3 %, míra souhrnné rentability dosáhla vysoké hodnoty 95,9 % a byla proti roku 2010 o 47,5 % p. b. vyšší.

Kukuřice

Výměra sklizňové plochy zrnové kukuřice v ČR v roce 2011 dosáhla historického maxima 121,0 tis. ha, což představuje meziroční nárůst o 17,1 %. Díky rekordnímu

průměrnému výnosu 8,79 t/ha (proti roku 2010 vyššímu o 31,0 %) produkce dosáhla rovněž dosud nejvyššího objemu 1 063,7 tis. t a meziročně tak vzrostla o vysokých 53,6 %.

V roce 2011 v ČR meziročně vzrostly plochy oseté geneticky modifikovanou kukuřicí (tzv. Bt kukuřice), a to o 8,8 % na 5 090 ha, celkem u 64 pěstitelů. Důvodem jejího malého rozšíření je problematický odbyt, neboť je nutno ji oddělovat od běžné produkce a označovat ji jako GM. Bt kukuřice není v ČR užívána pro potravinářské účely.

Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2011/12, především díky vysokému objemu produkce, činila 1 174,9 tis. t, což je meziročně o 46,6 % více. Celková domácí spotřeba poklesla o 3,8 % na 461,0 tis. t, při nezměněném objemu užití kukuřice na krmné účely došlo k poklesu technického užití o třetinu na 40,0 tis. t. Míra soběstačnosti u zrnové kukuřice dosáhla rekordně vysoké hodnoty 230,7 %.

Rozšiřování a intenzifikace výroby kukuřice na zrno v minulých letech posunulo ČR z role dovozce této komodity na pozici vývozce. Zatímco dovoz kukuřice v roce 2011 poklesl proti předchozímu roku o 23,1 % na 15,0 tis. t a jeho objem je tvořen především osivem, vývoz z ČR se zdvojnásobil a dosáhl rekordní výše 450,0 tis. t.

T8.1/04 - Bilance výroby a spotřeby kukuřice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12[1)]	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	111,7	113,8	105,3	103,3	121,0	117,1
Hektarový výnos	t/ha	6,80	7,54	8,45	6,71	8,79	131,0
Produkce	tis. t	758,8	858,4	889,6	692,6	1 063,7	153,6
Počáteční zásoba	tis. t	101,7	165,5	37,4	89,2	96,2	107,8
Dovoz	tis. t	37,3	42,9	18,2	19,5	15,0	76,9
Celková nabídka	tis. t	897,8	1 066,8	945,2	801,3	1 174,9	146,6
Domácí spotřeba[2)]	tis. t	578,5	673,0	459,0	479,0	461,0	96,2
v tom - potraviny	tis. t	14,0	14,0	16,0	16,0	16,0	100,0
- osiva	tis. t	14,5	14,0	13,0	13,0	15,0	115,4
- krmiva	tis. t	500,0	500,0	380,0	390,0	390,0	100,0
- technické užití	tis. t	50,0	145,0	50,0	60,0	40,0	66,7
Vývoz	tis. t	153,8	356,4	397,0	226,1	450,0	199,0
Celkové užití	tis. t	732,3	1 029,4	856,0	705,1	911,0	129,2
Konečná zásoba	tis. t	165,5	37,4	89,2	96,2	263,9	274,3
Soběstačnost	%	131,2	127,5	193,8	144,6	230,7	86,1
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku[3)]	Kč/t	3 031	2 241	2 392	2 655	2 495	94,0
CZV kukuřice průmyslové	Kč/t	4 183	4 634	2 800	3 282	4 707	143,4
Přímé platby	Kč/ha	4 547	4 414	4 894	4 575	4 687	102,4
Přímé platby	Kč/t	669	585	579	682	533	78,2
Nákladová rentabilita[4)]	%	38,0	106,8	17,1	23,6	88,6	65,0
Souhrnná rentabilita[4)]	%	60,1	132,9	41,3	49,3	110,0	60,7

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - ječmen jarní.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI)

Ceny zemědělských výrobců kukuřičného zrna průmyslové kvality v ČR během roku 2011 vzrostly na maximum 5 280 Kč/t v červnu, po prudkém poklesu činila průměrná CZV

koncem roku 3 718 Kč/t. Průměrná CZV za rok 2011 dosáhla 4 707 Kč/t, což představuje meziroční nárůst o 43,4 %.

Díky vysokému průměrnému výnosu, meziročně nižším nákladům (o 6,0 %) a vysokým CZV vzrostla nákladová rentabilita u kukuřice průmyslové kvality na 88,6 %, míra souhrnné rentability dosáhla vysoké hodnoty 110,0 %, což je ve srovnání s předchozím rokem o 60,7 % p. b. více.

Žito

Sklizňová plocha žita v roce 2011 opět meziročně poklesla, a to o 17,3 % na 25,0 tis. t, což představuje po roce 2006 druhou historicky nejnižší výměru této plodiny. Díky průměrnému výnosu 4,74 t/ha se však produkce ve srovnání s rokem 2010 téměř nezměnila a činila 118,5 tis. t. Důvodem malého zájmu zemědělců o pěstování žita jsou jeho dlouhodobě nízké ceny a omezené uplatnění jako krmivářské suroviny v případě nesplnění potravinářské kvality. Kvalita žita ze sklizně roku 2011 je hodnocena, stejně jako v minulém roce, jako velice špatná, především vinou nižšího čísla poklesu. Produkce žita nepokrývá potřeby domácího zpracovatelského průmyslu, a proto je nutno řešit tento deficit dovozem ze zahraničí.

Počáteční zásoby žita poklesly meziročně o 73,8 % na 9,5 tis. t. Celková nabídka opět meziročně poklesla, a to na 154,0 tis. t (o 13,1 %), dovoz se zvýšil na 26,0 tis. t. Celková spotřeba rovněž opětovně poklesla, a to o 18,3 % na 116,0 tis. t. Vývoz žita se předpokládá ve výši 28,0 tis. t. Celkové užití žita se snížilo o 14,1 % na 144,0 tis. t a konečné zásoby činily 10,0 tis. t.

Průměrná cena zemědělských výrobců potravinářského žita v ČR v roce 2011 vzrostla na maximum 5 583 Kč/t v březnu, kdy se přiblížila ceně potravinářské pšenice a rekordní výši z roku 2008, následně pak došlo k jejímu poklesu. Průměrná CZV žita za rok 2011 dosáhla 4 726 Kč/t, což představuje meziroční nárůst o 65,7 %.

Triticale

Sklizeň triticale v roce 2011 činila 196,9 tis. t, ve srovnání s předchozím rokem o 15,0 % více. I přes pokles osevních ploch na 43,5 tis. ha (o 5,1 %) toho bylo dosaženo díky vysokému průměrnému výnosu, který dosáhl 4,52 t/ha a byl tak meziročně o 21,2 % vyšší.

Pro marketingový rok 2011/12 došlo k výraznému snížení stavu počátečních zásob na 25,0 tis. t, tj. o 66,9 %. Předpokládá se snížení domácí spotřeby na 162,0 tis. t a tím i celkového užití v objemu 177,0 tis. t (meziročně méně o 20,2 %), zejména v důsledku poklesu spotřeby na krmné i technické účely.

Objem vývozu v roce 2011/12 se očekává 15,0 tis. t, dovoz se předpokládá stejně jako v předchozím roce nulový.

Ceny triticale ČSÚ nesleduje, podle šetření MZe jsou srovnatelné s úrovní cen krmného ječmene.

Oves

Sklizňová plocha ovsa poklesla v marketingovém roce 2011/12 na historicky nejmenší rozlohu 45,2 tis. ha, meziročně o 13,6 %. Produkce ovsa však ve srovnání s předchozím rokem vzrostla, a to na 164,2 tis. t (o 18,8 %) díky vysokému průměrnému výnosu 3,63 t/ha, meziročně o 37,3 % vyššímu.

Počáteční zásoby poklesly o 40 % na 15,2 tis. t. Při absenci dovozu činila celková nabídka 179,4 tis. t a byla meziročně vyšší o 9,6 %. V marketingovém roce 2011/12 se očekává mírné zvýšení objemu vývozu ovsa, a to na 36,0 tis. t. Při mírném nárůstu domácí spotřeby se předpokládá celkové užití ovsa ve výši 157,0 tis. t, proti předchozímu roku o 3,7 % vyšší.

Ceny zemědělských výrobců krmného ovsa v ČR během roku 2011 vzrostly na maximum 3 955 Kč/t v březnu s následným poklesem. Průměrná roční CZV vzrostla meziročně na 3 560 Kč/t (o 39,2 %).

Ostatní obiloviny

Proso, pohanka, čirok, chrastice (lesknice) a další okrajové obiloviny se pěstovaly v ČR v roce 2011/12 na ploše 8 816 ha, meziročně o 1,8 % větší. Produkce podle ČSÚ činila 14,7 tis. t (meziroční nárůst o 29,8 %) při průměrném výnosu 1,67 t/ha. Celkové užití ostatních obilovin činilo 18,0 tis. t. Nejvýznamnějšími exportními komoditami této skupiny jsou proso a pohanka, zahraniční obchod je poměrně stabilní, objem vývozu za rok 2011/12 se očekává 9,0 tis. t, dovozu pak 6,0 tis. t.

8.1.2 Cukrová řepa – cukr

Odhad světové výroby surového cukru pro hospodářský rok 2011/12 činí 173 mil. t (159 mil. t v přepočtu na cukr bílý), tj. přibližně 3% nárůst proti předchozímu období. Nadále trvá situace lepšího zhodnocení pěstování cukrové třtiny v Brazílii jako hlavního výrobce cukru ve světě do výroby kvasného lihu než do cukru. Některé další výrobní regiony světa mírně produkci zvýšily (například EU, Rusko, Indie), v jiných došlo k menším výpadkům, celková výroba tak spíše stagnuje. Naproti tomu spotřeba cukru ve světě trvale mírně roste (průměrně asi o 2 % ročně). Z celkové světové výroby cukru se odhaduje výroba v Brazílii na 33 mil. t surového cukru, v Austrálii na 4,25 mil. t, v USA na 7,53 mil. t, v Indii 25 mil. t. Nárůst poptávky po biopalivech a tedy i vyšší spotřeba cukru k tomuto účelu je i příčinou růstu úrovně světové ceny bílého cukru určeného pro potravinářství, která se v období roku 2010/11 pohybovala nad hranicí 600 €/t (15 174 Kč/t) a nacházela se tak výše než cena v EU. Průměrná cena surového cukru za rok 2011 (burza New York) byla 35,55 UScent/lb (10 078 Kč/t).

V hospodářském roce 2010/11 byla sklizena cukrová řepa v EU z plochy 1,57 mil. ha, což bylo prakticky ze stejné produkční plochy jako v roce předchozím. Celková výroba bílého cukru v kampani 2010/11 dosáhla produkce 15 706,3 tis. t a klesla o 10,3 % oproti předchozímu hospodářskému roku. Z předchozího roku 2010/11 bylo převedeno 121 tis. t cukru a 413 tis. t do kvóty následujícího hospodářského roku 2011/12. Množství bílého cukru vyrobeného v rámci kvót bylo stejné jako předchozí roky, tj. 13 336,7 tis. t. Na nadkvótovou výrobu cukru tak aktuálně připadlo 2 369,6 tis. t.

Z celkové výroby cukru v EU v hospodářském roce 2010/11 největší podíl připadl tradičně na Francii 27,7 % (4 353 tis. t), dále Německo 23,1 % (3 623 tis. t), Polsko 9,7 % (1 516 tis. t) a Velkou Británii 7,1 % (1 115,1 tis. t). Česká republika svým podílem výroby 2,9 % (458,9 tis. t, tj. výroba cukru vyrobeného v ČR a mimo ČR) obsadila 9. místo z 20 zemí EU vyrábějící cukr. Touto pozicí je členem poměrně významné skupiny středně velkých výrobců.

Celková spotřeba cukru v EU v roce 2010/11 dosáhla 18 450 tis. t, tj. prakticky stejné úrovně jako v předchozím hospodářském roce. Dovoz cukru včetně cukru ve výrobcích v roce 2010/11 činil 3 020 tis. t, tj. 18,3 % z celkové spotřeby cukru. Dovoz cukru byl uskutečněn převážně v rámci preferenčních dohod vyplývajících z mezinárodních dohod EBA[113] a EPA[114]. Konečné zásoby v EU uvedeného hospodářského roku významně poklesly na 906 tis. t, tj. na 52 % roku předchozího.

Klimaticky velmi příznivý rok 2011/12 skončil v řadě regionů Evropy historicky vynikajícími pěstitelskými a výrobními výsledky včetně České republiky. Celková výroba cukru je odhadována na 18 300 tis. t, v porovnání s předchozím rokem je to zvýšení o 14 %. Nad kvótu EU (13 336,7 tis. t) je odhadována výroba 4 900 tis. t bílého cukru, přičemž ale v některých členských státech výroba národní kvóty opět nedosáhla (Řecko, zámořské departmenty Francie, Itálie a zámořské departmenty Portugalska). V Německu došlo k nárůstu výroby o 19 % na 4 471 tis. t, ve Francii pouze o 12,2 % na 4 960 tis. t, v Polsku o 11 %. Výroba cukru v Portugalsku ve srovnání s rokem 2010/11 stagnovala.

Průměrná obchodní cena bílého cukru na vnitřním trhu EU dosáhla v roce 2011 561,7 €/t, tj. 13 810 Kč/t (480,1 €/t v roce 2010) a cena průmyslového cukru 362,3 €/t, tj. 8 101 Kč/t (329,5 €/t v roce 2010). Cena cukru pro chemický a kvasný průmysl se v roce 2011 meziročně zvýšila o 22,9 % na 367,7 €/t, tj. 9 039,50 Kč (299,25 €/t v roce 2010). Průměrná dovozní cena bílého cukru ze zemí ACP (Afrika, Karibik a Tichomoří) do EU v roce 2010 dosáhla 393,10 €/t (9 941,0 Kč/t) a v roce 2011 došlo k jejímu zvýšení o 17,3 %

[113] *EBA – Everything but arms – Jednostranná preferenční obchodní dohoda pro nejchudší země světa.*

[114] *EPA – Economic Partnership Agreements – Dohody o ekonomickém partnerství.*

na 460,92 €/t (11 332,20 Kč/t). Na výše uvedené přepočty jsou použity průměrné roční kurzy ČNB.

Rok 2011 v ČR z pohledu přírodních podmínek je možno charakterizovat jako teplý vzhledem k dosažené odchylce průměrné roční teploty od dlouhodobého průměru. Začátek vegetace byl teplý až velmi teplý, v létě došlo k ochlazení a naopak konec vegetačního období byl teplotně nadnormální. Z pohledu srážek byl rok 2011 suchým, úhrn srážek dosáhl jen 83 % dlouhodobého průměru, větší sucho bylo na Moravě. V počátku vegetace byly srážky v normálu, resp. s místními výkyvy. Vzhledem k průběhu prvních měsíců roku se podařilo přes 90 % ploch řepy zasít ještě v měsíci březnu, čímž byl položen důležitý základ delšímu vegetačnímu období, a tím i celkově lepším výsledkům. I přes menší zásobu vláhy v půdě porosty řepy dobře vzešly, zaseto bylo přes 100 tis. jedinců na hektar, což bylo výborným základem pro dobrý kvalitativní výsledek sezóny.

Cukrovarnická kampaň v hospodářském roce 2011/12 proběhla v období od 8. září do 23. ledna 2012 a průměrná délka kampaně dosáhla 114 dnů (93,6 dnů v roce 2010/11). Do cukrovarnické kampaně vstoupily společnosti Cukrovary a lihovary TTD, a. s., resp. od května 2011 vystupující pod názvem Tereos TTD, a. s. (kvóta 209 tis. t), Moravskoslezské cukrovary, a. s. (kvóta 94 tis. t), Cukrovar Vrbátky, a. s. (kvóta 22 tis. t), Litovelská cukrovarna, a. s. (kvóta 23 tis. t) a Hanácká potravinářská společnost, s. r. o. (kvóta 25 tis. t).

Parametry uvedené v tab. T8.1/05 jsou získané z tabulky Statistika komodity cukr – cukrová řepa v České republice vydané MZe. Sklizňová plocha cukrové řepy pro výrobu cukru v roce 2011/12 činila 50,2 tis. ha, tj. 101,9 % skutečnosti předchozího roku. Sklizeň probíhala od začátku prakticky v ideálních klimatických podmínkách a tento stav pokračoval i po celou dobu skladování řepy až do ukončení jejího zpracování na začátku nového roku.

Celková výroba bílého cukru ČR v roce 2011/12 dosáhla množství 615,4 tis. t, z toho 51 tis. t cukru bylo vyrobeno mimo ČR. Výroba bílého cukru vyrobeného v ČR se zvýšila o 30,4 % na 564,4 tis. t a byla ve srovnání se skutečností roku 2010/11 (432,8 tis. t) nejvyšší od roku 2007/08 stejně jako dosažený hektarový výnos 71,3 t/ha představující nárůst o 20,1 % skutečnosti roku 2010/11. Výnos polarizačního cukru dosáhl 12,3 t/ha[115] (meziroční růst o 24,9 %) a výnos bílého cukru 11,3 t/ha (meziroční růst o 28 %). Cukernatost řepy v ČR v průměru dosáhla v roce 2011/12 hodnoty 17,32 % (16,65 % v roce 2010/11). Z předchozího hospodářského roku bylo do kvóty hospodářského roku 2011/12 převedeno 0,1 tis. t cukru. Výroba kvótového cukru činila 372,5 tis. t. Cukru nepodléhajícího kvótám bylo vyrobeno 242,9 tis. t. Do kvóty dalšího hospodářského roku je předpoklad převodu cukru v řádech několika tisíc tun.

[115] *Hmotnost cukru v hodnotě polarizačního cukru obsaženého v cukrové řepě (bez zápočtu cukru obsaženého ve francouzské cukrové řepě pro výrobu českého nadkvótového cukru v Tereos France pro Cukrovary a lihovary TTD, a. s.) přepočítaná na produkční plochu řepy podle SZIF.*

V roce 2011 bylo za hospodářský rok 2010/11 vybráno a odvedeno na dávkách z cukru 82 979 tis. Kč (75 %) a 27 600 tis. Kč bylo převedeno do správních výdajů SZIF (25 %). Od počátku reformy bylo vybráno na restrukturalizaci cukerního pořádku 166 252,5 tis. € (4 421 363,6 tis. Kč) a její proces byl ukončen stejně jako veškeré výplaty diversifikační podpory. Konečná celková vyplacená částka diverzifikační podpory pěstitelům cukrové řepy činila 10 357,3 tis. € (277 734,4 tis. Kč), což představuje 92,3 % z celkové přidělené částky pro Českou republiku. Administrace intervenčně nakoupeného cukru v ČR byla prakticky ukončena. V rámci SOT s cukrem je režim intervenčního nákupu cukru výjimečnou záležitostí. V rámci programu pomoci nejchudším byly zpřístupněny dodávky potravin z intervenčních zásob ve prospěch nejchudších osob v ČR. V roce 2010 bylo uvolněno 2 129 t cukru v hodnotě 38 396 Kč a 9 t cukru v roce 2011 v hodnotě 72 tis. Kč.

T8.1/05 - Bilance výroby a spotřeby cukrové řepy a cukru včetně ekonomiky[1)]

Ukazatel	MJ	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12[2)]	Meziroční index
Produkční plocha cukrové řepy[3), 6)]	tis. ha	44,1	44,0	46,5	49,3	50,2	101,88
Hektarový výnos cukrové řepy[6)]	t/ha	54,71	58,31	60,94	59,34	71,26	120,09
Zpracovaná řepa[3), 6)]	tis. t	2 415	2 565	2 832	2 919	3 576	122,50
Cukernatost řepy[6)]	%	16,47	18,04	16,85	16,65	17,32	104,02
Produkční plocha cukrové řepy pro jiné využití[15)]	tis. ha	9,9	7,3	7,2	8,2	9,1	110,98
Bilance cukru							
Počáteční zásoba	tis. t	119,80	62,50	86,40	41,10	70,9	172,40
Výnos bílého cukru	t/ha	8,02	9,43	9,29	8,79	11,25	127,99
Výroba cukru ČR[4)]	tis. t	353,9	414,7	431,8	432,8	564,4	130,43
Dovoz celkem	tis. t	222,2	237,0	261,9	277,9	250,0	89,96
v tom - dovoz cukru	tis. t	83,4	91,9	88,9	75,7	60,0	79,27
- dovoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru[5)]	tis. t	138,8	145,1	173,0	202,2	190,0	94,0
Celková nabídka	tis. t	695,9	714,2	780,1	751,8	885,3	117,76
Domácí spotřeba	tis. t	395,2	351,3	393,1	397,9	454,4	114,18
Vývoz celkem	tis. t	238,2	276,5	346,0	283,0	350,0	123,69
v tom - vývoz cukru	tis. t	147,7	155,3	213,3	164,1	210,0	127,98
- vývoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru[5)]	tis. t	90,5	121,2	132,7	118,9	140,0	117,78
Celková poptávka	tis. t	633,4	627,8	739,0	680,9	804,4	118,14
Konečná zásoba	tis. t	62,5	86,4	41,1	70,9	80,9	114,18
Soběstačnost	%	89,5	118,0	109,9	108,7	124,2	15,47
Produkční plocha celkem (potr.a nepotr. využití)	tis. ha	54,0	51,3	53,7	57,4	59,2	103,17
Množství zprac. cukrové řepy pro jiné využití[15)]	tis. t	556,2	461,7	447,0	452,0	740,1	163,74
Výnos bulev pro výrobu kvasného lihu[15)]	t/ha	56,2	63,2	61,7	55,4	81,7	147,55
Ekonomika cukrové řepy							
Průměrné náklady[6), 7), 8)]	Kč/ha	50 760	51 179	48 559	43 588	45 871	105,24
	Kč/t[8)]	1 007	884	822	775	686	88,52
CZV při skutečně dosažené cukernatosti[9)]	Kč/t	894	802	824	710	704	99,15
Přímé platby							
- SAPS a národní doplňková platba	Kč/ha	4 546,6	4 414,1	4 894,0	4 574,9	4 686,5	102,44
	Kč/t[8)]	84,46	67,96	82,99	78,12	60,75	77,76
- oddělená platba za cukr[10)]	Kč/t[8)]	211,92	271,41	350,59	341,65	343,60	100,57
PP celkem[12)]	Kč/t	296,38	339,37	426,58	419,77	404,35	96,33
Základní, resp. minimální cena EU[11)]	Kč/t[8)]	821,12	681,75	666,34	648,07	645,58	99,62
	€/t[8)]	29,78	27,83	26,29	26,29	26,29	100,00
Nákladová rentabilita na tunu řepy přepočítaná na 16% cukernatost[13), 14)]	%	-18,5	-22,9	-18,9	-16,4	-5,9	10,49
Souhrnná rentabilita na tunu řepy přepočítaná na 16% cukernatost[13), 14)]	%	11,0	15,5	33,8	37,8	53,1	15,26

1) V letech 2007/08-2010/11 od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku.

2) Odhad do konce hospodářského roku.

3) Údaj SZIF.

4) V roce 2011/12 předběžná výroba cukru podle SZIF.

5) Od 1. 1. 2006 bez cukru obsaženého v minerálních vodách, sodovkách s cukrem, destilátech a likérech, neboť položky KN 2202, 2205 a 2208 nejsou ve statistice zahraničního obchodu ČSÚ nadále sledovány.

6) Cukrová řepa pro výrobu cukru.

7) Náklady podle výběrového šetření FADN CZ - podniky právnických osob, rok 2011 odhad. V nákladech není zohledněn podíl pěstitelů na výrobní dávce a některé další náklady (např. náklady na nákup dodatečné kvóty cukru).

8) Přepočet v letech 2007/08, 2008/09, 2009/10 a 2010/11 je proveden na základě hektarového výnosu vypočteného na 16% cukernatost řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI, v roce 2011/12 na základě odhadu hektarového výnosu a cukernatosti řepy podle SZIF a ČMCS.

9) Za léta 2007-2010 průměrná realizační cena cukru podle výběrového šetření nákladovosti u podniků právnických osob FADN CZ, za rok 2011 cena ČSÚ.

10) Oddělená platba za cukr je částečnou kompenzací snížených příjmů pěstitelů cukrové řepy po reformě SOT v odvětví cukru. Je pěstitelům vyplácena na množství cukrové řepy pro výrobu kvótového cukru, které bylo předmětem smluv o dodání uzavřených podle čl. 19 nařízení Rady (ES) č. 1260/2001 za zvolené reprezentativní období (rok 2005/06).

11) Od roku 2006/07 minimální cena cukrové řepy podle nařízení Rady (ES) č. 318/2006 a č. 1234/2007. Je udávána při 16% cukernatosti řepy. Od roku 2007 je směnný kurz stanoven nařízením Komise (ES) č. 1913/2006. V roce 2007 byl použit směnný kurz 1 € = 27,573 Kč, v roce 2008 byl použit směnný kurz 1 € = 24,497 Kč, v roce 2009 směnný kurz 1 € = 25,346 Kč, v roce 2010 směnný kurz 1 € = 24,651 Kč a v roce 2011 1€ = 24,556 Kč.

12) V roce 2011 nebyly národní doplňkové platby na zemědělskou půdu (Top-Up) vyhlášeny.

13) Výpočet rentability vychází z minimální ceny cukrové řepy. Meziroční index u nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

14) Za rok 2009/10 bez doplatku k minimální ceně, viz poznámka 13.

15) Plocha, zpracovaná řepa a výnos bulev jsou po dobu odhadu přísl. roku přepočteny na 16% cukernatost.

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; Českomoravský cukrovarnický spolek, FADN CZ

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), D. Froněk (MZe)

Podle statistiky zahraničního obchodu bylo v průběhu roku 2010/11 dovezeno 277,9 tis. t cukru celkem, z toho cukru bílého 75,7 tis. t a cukru obsaženém ve výrobcích a substituentech 202,2 tis. t. Převážné množství bílého cukru bylo dovezeno ze Slovenska (17,7 tis. t), z Polska (17,5 tis. t) a Rakouska (13,7 tis. t). Do třetích zemí bylo v roce 2010/11 vyvezeno 16,8 tis. t cukru, zejména do Kuvajtu a Jordánska.

Výrobky obsahující cukr byly dovezeny převážně ze Slovenska (62,0 tis. t), Německa (29,7 tis. t) a z Polska (22,4 tis. t).

Vzhledem k vysoké produkci cukru v roce 2011/12 se předpokládá, že celkový dovoz cukru klesne minimálně o 10 % na 250 tis. t, z toho o pětinu cukr bílý (60 tis. t) a o 6 % (190 tis. t) cukr obsažený ve výrobcích a substituentech cukru.

Vývoz cukru celkem v roce 2010/11 meziročně klesl o 18,2 % na 283,0 tis. t. Bílý cukr zaznamenal pokles vývozu o 23,1 % na 164,1 tis. t. Snížení vývozu došlo i u cukru obsaženém ve výrobcích a substituentech cukru o 10,4 % na 118,9 tis. t. Cukr bílý byl vyvezen převážně do zemí EU, nejvíce do Rakouska (63,6 tis. t), na Slovensko (25,6 tis. t) a do Polska (19,0 tis. t). Nejvíce cukru obsaženého ve výrobcích bylo vyvezeno na Slovensko (36,6 tis. t), do Polska (15,6 tis. t) a do Německa (10,5 tis. t).

Dosažené výborné výsledky v pěstování cukrové řepy, resp. výroba cukru v roce 2011/12, předpokládá tlak na vývoz cukru. Očekává se zvýšení vývozu celkem o téměř 24 % na 350 tis. t, z něhož 60% podíl představuje bílý cukr (210 tis. t), tj. meziroční zvýšení vývozu o téměř 28 %, a 40% podíl vývozu cukru ve výrobcích a substituentech cukru, tj. meziroční zvýšení vývozu o 17,8 %.

V roce 2011 dosáhla podle údajů ČSÚ průměrná CZV cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti 704 Kč/t, tj. 99,2 % skutečnosti roku 2010. Průměrná CPV krystalového cukru v ČR v roce 2011 dosáhla 15,48 Kč/t, což je ve srovnání s rokem 2010 (13,10 Kč/t) o 18,2 % více. Spotřebitelská cena krystalového cukru se proti roku 2010 (18,20 Kč/kg) zvýšila o 23,8 % na 22,54 Kč/kg.

V roce 2011 ve srovnání s rokem 2010 se podle výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI zvýšily vlastní náklady celkem o 5,2 % (45 871 Kč/ha) především v důsledku zvýšení přímých materiálových nákladů, z nichž nejvyšší zvýšení cen postihlo nakupovaná osiva o 11,3 % (6 149 Kč/ha) a nakupovaná hnojiva o 20,4 % (4 213 Kč/ha). Obdobně jako v roce 2010 se podařilo pěstitelům snížit náklady na prostředky ochrany cukrové řepy o 4,5 % (7 055 Kč/ha). Zvýšenou nákladovost pěstování cukrové řepy ovlivnily finanční prostředky vložené na pomocné činnosti (4 730 Kč/ha). Prudký růst cen pohonných hmot se odrazil v režijních nákladech, u kterých nárůst činil 8,3 % (8 098 Kč/ha). Přepočtené náklady na tunu cukrové řepy se proti roku 2010 snížily o 11,5 % (686 Kč/t) v důsledku vysokého výnosu (71,3 t/ha).

Sazba jednotné platby na hektar se zvýšila o 15,1 % z částky 4 060,8 Kč/ha v roce 2010 na 4 686,50 Kč/ha v roce 2011. V roce 2011 nebyla sazba Top-Up vyplacena, přesto se celková přímá platba meziročně zvýšila o 2,4 %.

Od roku 2009/11 byla v EU stanovena minimální cena cukrové řepy pro výrobu cukru v rámci kvóty ve výši 26,29 €/t při standardní 16% cukernatosti. Stejná výše minimální ceny cukrové řepy 26,29 €/t zůstala i v roce 2011/12, ale v důsledku přepočtového kurzu se

minimální cena cukrové řepy v korunovém vyjádření meziročně nepatrně snížila o 0,4 % (645,58 Kč/t).

Sazba oddělené platby za cukr byla stanovena na rok 2010 ve výši 341,65 Kč/t. V rámci finančního stropu přiděleného ČR ve výši 44,245 mil. € byla pěstitelům cukrové řepy přiznána celá částka. Ta se vztahovala na 3 185,7 tis. t cukrové řepy přepočítané na standardní 16% cukernatost. Celkem SZIF vyplatil na 823 žádostí 1,087 mld. Kč.

Pro rok 2011 byla pěstitelům řepy opět přiznána celá částka 44,245 mil. €. Sazba na 1 t cukrové řepy přepočítané na standardní 16% cukernatost dosáhla 13,88 €/t, tj. 343,61 Kč/t (při stanoveném směnném kurzu 24,754 Kč/€).

Pod hranicí kladné rentability se od roku 2007/08 pohybuje nákladová rentabilita na tunu. Přesto se podařilo tuto rentabilitu zvýšit o 10,5 p. b. Po zahrnutí přímých plateb se meziročně zvýšila souhrnná rentabilita o 15,3 p. b.

Soběstačnost v komoditě cukr se v roce 2011/12 meziročně zvýšila o 15,5 p. b. na 124,2 %.

8.1.3 Brambory a bramborový škrob

Produkční plocha brambor konzumních ve vybraných zemích EU v roce 2011/12 se ve srovnání s předchozím rokem 2010/11 snížila o 4,5 % na 1,9 mil. ha. Příznivé pěstební podmínky v roce 2011/12 zasáhly ve velké míře celou Evropu a produkce ve výši 38,12 mil. t se ve srovnání s rokem 2010/11 zvýšila o 21,1 %.

Trend postupného snižování produkční plochy v EU nezasáhl země s vysokou produkcí brambor, tzv. EU 5 ((Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie a Belgie). V těchto zemích se plocha brambor navýšila o 1,8 % na 541,9 tis. ha v porovnání se skutečností roku 2010/11. Zvýšení průměrného výnosu o 9,4 % ze 44,9 t/ha vykazovaného v roce 2010/11 na 49,1 t/ha v roce 2011/12 mělo podstatný vliv na zvýšení produkce brambor o 11,4 % na 26,6 mil. t. Nejlepších výsledků dosáhla v hektarových výnosech Belgie (54,6 t/ha) a Francie (48,3 t/ha). Dlouhodobě nejstabilnějších výnosů dosahuje Velká Británie (48,2 t/ha v roce 2011/12). V relaci s produkční plochou a vysokým hektarovým výnosem zaznamenala Francie zvýšení produkce o 17,3 % (5,3 mil. t), Belgie o 16,5 % (4,2 mil. t). Velká Británie, srovnatelná plochou a výnosy s Francií, vykázala i odpovídající produkci (5,3 mil. t).

Pěstování brambor v zemích EU 12 dosud nedosahuje úrovně zemí EU 5, nicméně i v těchto zemích jsou dosahovány lepší výsledky než v předchozích letech. Z členských států EU 12 se v roce 2011 nejvíce brambor celkem pěstovalo v Polsku, České republice a v Rumunsku. Ke snížení produkčních ploch brambor došlo i v těchto zemích, z nichž největší snížení plochy brambor o 18,4 % provedli pěstitelé v Polsku na konečných 400,5 tis. ha. V ČR se produkční plocha snížila o 4,3 % na 33,6 tis. ha a v Rumunsku jen o 0,5 % na 240,8 tis. ha. Rumunští pěstitelé využili příznivé podmínky pro pěstování brambor a dokázali zvýšit hektarový výnos proti roku 2010/11 o 27,4 % na 17,2 t/ha a sklidili

4 141,9 tis. t brambor. Hektarový výnos v Polsku zvýšený o 14,5 % na 20,5 t/ha v roce 2011/12 nestačil zachytit propad produkce brambor o 6,5 % na 8 196,7 tis. t z důvodu radikálního snížení plochy brambor. Podstatně vyšší hektarový výnos 29,0 t/ha v roce 2011/12 zapříčinil zvýšení produkce brambor o 18,5 % na 973,9 tis. t v ČR.

Finanční podpora z prostředků EU na pěstování brambor celkem v roce 2011/12 formou jednotné platby na hektar (SAPS) zůstala zachována (4 686,50 Kč/ha). Produkce brambor celkem, s výjimkou brambor určených na výrobu škrobu, je plně v kompetenci výrobců ČR a není v EU omezena kvótou.

V ČR v hospodářském roce 2011/12 meziročně klesly produkční plochy brambor celkem (se zápočtem ploch domácností) o 4,3 % na 33,6 tis. ha. Obava z nepříznivého počasí, které negativně ovlivnilo produkci a hektarový výnos v roce 2010/11, zapříčinila snížení plochy brambor celkem. Prognóza nepříznivých povětrnostních podmínek se však nepotvrdila a pěstitelé brambor dosáhli i přes pokles produkční plochy vysoké produkce 973,9 tis. t. Hektarový výnos ve výši 29 t/ha byl nejvyšší od roku 2007/08. Ve srovnání s rokem 2010/11 se zvýšil o 23,7 %.

Snížení produkční plochy o 25,2 % se týkalo především brambor na výrobu škrobu (3,1 tis. ha) a brambor konzumních ostatních přibližně o 2 % (26,84 tis. ha). Pěstitelům se ve všech sledovaných kategoriích brambor podařilo dosáhnout dobrých hektarových výnosů a u brambor pro výrobu škrobu dokonce rekordní (47,8 t/ha) za posledních pět let. Produkce brambor se meziročně zvýšila o 18,5 % na 973,9 tis. t. Celková nabídka brambor se tak ve srovnání s předchozím rokem zvýšila o 7,1 % na 1 299 tis. t.

CZV brambor konzumních pozdních se v roce 2011 (podle ČSÚ) ve srovnání s rokem 2010 zvýšila o 22,6 % ze 4 237 Kč/t na 5 180 Kč/t, nicméně v posledním čtvrtletí roku 2011 dosahovala CZV průměrných 2 591 Kč/t. Pro stanovení nákladovosti brambor a rentability se užívají ceny za hospodářské roky od 1. 7. do 30. 9. následujícího roku. Pouze v případě odhadu se užívá cena kalendářní. I tyto ceny jsou dány ČSÚ.

Spotřebitelská cena brambor konzumních pozdních se zvýšila o 1,6 % z 13,40 Kč/kg v roce 2010 na 13,60 Kč/kg v roce 2011. Spotřeba brambor na obyvatele v roce 2010 dosáhla 67,3 kg/obyv./rok. V roce 2011 se očekává snížení o 2,7 % na 65,5 kg/obyv./rok.

Dovoz brambor celkem (brambory konzumní ostatní, brambory určené na výrobky a polotovary z brambor a brambory na výrobu škrobu) v roce 2010/11 dosáhl 386,1 tis. t. Převážné množství brambor konzumních bylo importováno z Německa (76,0 tis. t), Francie (47,4 tis. t), Nizozemska (20,5 tis. t) a Velké Británie (6,0 tis. t). Dovoz nových a raných brambor v období od 1. 1.-30. 6. 2011 směřoval především z Německa (48,2 tis. t), Francie (29,5 tis. t) a z Nizozemska (19,1 tis. t). Podle předběžných odhadů se očekává snížení dovozu brambor celkem v roce 2011/12 o 17,1 % na 320 tis. t.

Vývoz brambor celkem v roce 2010/11 činil 147,8 tis. t. Vývoz čerstvých brambor se na celkovém vývozu podílel 34,5 % (51 tis. t), vývoz výrobků obsahujících brambory 41,5 % (61,3 tis. t) a vývoz brambor přepočtených na nativní škrob 24 % (35,5 tis. t). Nejvíce brambor bylo vyvezeno na Slovensko (30,0 tis. t), do Rumunska (4,9 tis. t), Rakouska (4,7 tis. t) a Maďarska (3,2 tis. t).

V roce 2011/12 se očekává zvýšení vývozu brambor celkem o 3,5 % na 153 tis. t. Zvýšení vývozu o 3,9 % se očekává především u brambor čerstvých (53 tis. t) a u brambor pro výrobu škrobu, resp. ve vyvezeném nativním škrobu, se předpokládá zvýšení vývozu o 12,7 % (40 tis. t).

Uvedená data v bilanční tabulce jsou v souladu s metodikou Eurostatu zpětně přepočítána od vstupu ČR do EU z důvodu doplnění dovozu a vývozu nativního bramborového škrobu a úpravy převážně výrobků a polotovarů z brambor. Všechny tyto úpravy měly vliv na celkovou bilanci brambor.

T8.1/06 - Bilance výroby a spotřeby brambor celkem a ekonomika brambor konzumních ostatních[1)]

Ukazatel	MJ	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12[2)]	Meziroční index
Bilance							
Produkční plocha	**tis. ha**	40,2	37,8	36,7	35,1	33,6	95,67
Hektarový výnos	**t/ha**	24,79	25,00	25,29	23,45	29,00	123,67
Počáteční zásoba	**tis. t**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
Výroba	**tis. t**	997,7	945,2	928,8	821,9	973,9	118,49
Dovoz brambor čerstvých	**tis. t**	90,6	98,2	128,6	179,0	125,0	69,84
Dovoz ve výrobcích	**tis. t**	179,7	170,6	151,4	156,3	150,0	95,96
Dovoz brambor v nativním škrobu	**tis. t**	28,5	41,8	32,1	50,8	45,0	88,57
Dovoz celkem	**tis. t**	298,8	310,6	312,1	386,1	320,0	82,88
Celková nabídka	**tis. t**	1 296,4	1 255,8	1 240,8	1 208,0	1 293,9	107,11
Domácí spotřeba[3)]	**tis. t**	1 185,9	1 147,6	1 067,5	1 060,2	1 140,9	107,61
v tom - potraviny	**tis. t**	724,4	709,3	648,5	658,9	694,8	105,45
- sadba	**tis. t**	110,2	105,2	100,7	103,5	103,5	100,00
- krmiva a ztráty	**tis. t**	201,7	196,6	192,6	172,1	194,1	112,78
- technické užití - škrob	**tis. t**	149,6	136,6	125,7	125,7	148,4	118,10
Vývoz brambor čerstvých	**tis. t**	34,5	40,9	48,0	51,0	53,0	103,92
Vývoz ve výrobcích	**tis. t**	54,4	49,1	57,4	61,3	60,0	97,90
Vývoz brambor v nativním škrobu	**tis. t**	21,6	18,6	57,1	35,5	40,0	112,68
Vývoz celkem	**tis. t**	110,5	108,6	162,5	147,8	153,0	103,53
Celková poptávka	**tis. t**	1 296,4	1 256,2	1 230,0	1 208,0	1 293,9	107,11
Konečná zásoba	**tis. t**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
Soběstačnost[6)]	**%**	84,1	82,4	87,0	77,5	85,4	7,84
Ekonomika brambor konzumních ostatních							
Průměrné náklady na jednotku[4)]	**Kč/t**	3 220,00	3 244,00	3 064,00	3 447,00	3 091,00	89,67
CZV brambory konzumní ostatní[5)]	**Kč/t**	4 181,00	3 423,00	3 204,00	6 238,60	5 180,00	83,03
Přímé platby	**Kč/t**	167,90	170,89	177,64	174,81	161,94	92,64
Nákladová rentabilita[6)]	**%**	29,84	5,52	4,57	80,99	67,58	-13,40
Souhrnná rentabilita[6)]	**%**	35,06	10,79	10,37	86,06	72,82	-13,24
CZV EU 5 brambory konzumní ostatní[7)]	**Kč/t**	3 395,00	3 088,07	3 015,56	3 978,37	3 555,43	89,37

1) Hospodářský rok u brambor celkem začíná 1. 7. roku sklizně a končí 30. 6. následujícího roku. Do bilance se započítávají rané brambory sklizené, dovezené či vyvezené od 1. 1. do 30. 6. začínajícího hospodářského roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály MZe, ÚZEI a ČŠS.

4) Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI, 2011 odhad ÚZEI.

5) Průměrné CZV za marketingový rok jsou vypočtené aritmetickým průměrem z údajů ČSÚ. CZV za 2011 z údajů ČSÚ.

6) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) CZV brambor konzumních ostatních v EU 5 - Potato Markets Weekly - Agra Informa Ltd. 2011, přepočet podle kurzu ČNB.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Ceny zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu; MZe; Agra Informa Ltd.; ÚZEI; ČŠS; ČNB

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Žižka (MZe)

Podle konečných výsledků výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI dosáhly vlastní náklady brambor konzumních ostatních v roce 2010 výše 90 223 Kč/ha, resp. 3 447 Kč/t. Podle předběžných výsledků šetření se očekává v roce 2011 zvýšení vlastních nákladů o 5,6 % na 95 309 Kč/ha, ale z důvodu zvýšení výnosu brambor by se měly náklady na tunu brambor o 10,3 % snížit na 3 091 Kč/t. Z přímých materiálových nákladů se nejvíce zvýšily náklady na nakupovaná hnojiva o 24 %, shodně se zvýšily o 11,3 % náklady na hnojiva vlastní i nakupovaná. Výraznější zvýšení finančních prostředků na pěstování brambor konzumních zasáhlo režijní náklady. Došlo k jejich zvýšení o 8,3 % ve srovnání s rokem 2010. Ve srovnání s rokem 2010 by nemělo v roce 2011 dojít k zásadnímu zvýšení pracovních nákladů a prostředky na přímé odpisy by se měly nepatrně snížit.

Vyhodnocení rentability pěstování brambor konzumních ostatních vychází z definitivních údajů za hospodářský rok 2010/11. Nákladová rentabilita dosáhla výše téměř 81 % a souhrnná 86 %. S ohledem na dosud zjištěné údaje za rok 2011/12 se předpokládá, že nákladová i souhrnná rentabilita pěstování brambor klesne o 13,4 p. b., resp. o 13,2 p. b. Hlavním důvodem je snížení realizační ceny brambor konzumních ostatních.

V roce 2011 bylo k uznávacímu řízení sadby brambor přihlášeno 3 470 ha, z toho na posklizňové zkoušky bylo využito 3 406 ha. Do konečné uznané plochy na sadbu brambor bylo využito 3 223 ha.

Brambory na výrobu škrobu

V roce 2011 se plocha brambor na výrobu škrobu meziročně snížila o 25,2 % ze 4 151 ha na 3 104 ha. Bylo dosaženo průměrného výnosu 47,8 t/ha, který představoval 152,2 % skutečnosti roku 2010. Na vyrobení 30,6 tis. t škrobu bylo zpracováno 148,4 tis. t brambor. Škrobnatost brambor vzhledem k roku 2010 klesla o 3,3 % na 17,6 %. Výnos škrobu z hektaru byl v průměru 9,84 t. V roce 2011 se CZV zvýšila ve srovnání s rokem 2010 (1 784 Kč/t) o 7,8 % na 1 923 Kč/t.

Do průměrné ceny jsou zahrnuty obě části doplňkové platby, tj. platba vázaná na produkci (couplovaná) a platba oddělená od produkce (decouplovaná). Ze státního rozpočtu byly v kalendářním roce 2011 vyplaceny pěstitelům brambor národní doplňkové platby ve výši 12,6 mil. Kč a doplatek k národním doplňkovým platbám ve výši 57,1 mil. Kč, prémie pro výrobce bramborového škrobu hrazené z prostředků EU činily 14,7 mil. Kč.

8.1.4 Olejniny

Celková světová produkce hlavních druhů olejnin[116] v marketingovém roce 2011/12 dosáhla 445,7 mil. t, což představuje mírný 2% pokles po předchozím rekordně úrodném roce. Světově nejvýznamnější olejninou je sója, které se v roce 2011 sklidilo 245,1 mil. t a podílí se tak 55,0 % na celkové produkci olejnin. Světová sklizeň řepky olejné dosáhla 46,7 mil. t.

Olejniny jsou skupinou plodin, koncentrovaných do relativně malého počtu hlavních producentských zemí. Nejvýznamnějšími světovými producenty olejnin byly v marketingovém roce 2011/12 USA (91,2 mil. t), Brazílie (72,4 mil. t), Čína (57,8 mil. t), Argentina (51,5 mil. t) a Indie. Zdaleka největším světovým dovozcem olejnin i přes vysokou vlastní produkci zůstává Čína (56,8 % světového importu), následovaná EU (15,5 %). Na pozici největšího světového vývozce olejnin se v marketingovém roce 2011/12 poprvé dostala Brazílie s 37,0 mil. t, která předstihla USA s objemem exportu 35,3 mil. t (USDA, březen 2012).

Sklizňová plocha hlavních olejnin (řepka, slunečnice, sója) v EU v roce 2011 činila 11,2 mil. ha, což představuje meziroční nárůst o 3,1 %. Při průměrném výnosu 2,54 t/ha (meziročně nižším o 1,6 %) činila celková produkce 28,4 mil. t, což je ve srovnání s předchozím rokem o 1,3 % více (COCERAL, březen 2012). Země EU se přes vysokou intenzitu pěstování podílejí pouhými 6,4 % na celkové světové produkci hlavních olejnin, na druhé straně je však EU dominantním světovým producentem a exportérem oliv a olivového oleje.

Produkční plocha řepky, nejdůležitější olejniny v EU, v roce 2011 poklesla o 3,2 % na 6,7 mil. ha. Průměrný výnos proti předchozímu roku poklesl o 3,7 % na 2,83 t/ha a dosažená produkce řepky se meziročně opět snížila, zejména v důsledku výrazně nízké sklizně v Německu, a to na 19,0 mil. t (o 6,7 %). Podíl řepky na celkové produkci hlavních olejnin v EU v marketingovém roce 2011/12 činil 66,9 %.

Nejvýznamnějšími producenty řepky v EU jsou Francie (produkce 5,4 mil. t v roce 2011), Německo (3,9 mil. t, výrazný meziroční pokles produkce o 31,6 %), Spojené království a Polsko, ČR zaujímá objemem 1,2 mil. t mezi členskými zeměmi páté místo s podílem 6,2 % na celkové produkci EU.

Sklizňová plocha olejnin celkem v marketingovém roce 2011/12 dosáhla v ČR 464,4 tis. ha, což představuje meziroční pokles o 5,3 %. Průměrný hektarový výnos meziročně vzrostl o 7,8 % a činil 2,55 t/ha. Celková produkce olejnin se meziročně téměř nezměnila a činila 1 183,7 tis. t, z toho 88,4 % tvořilo řepkové semeno.

[116] *Hlavní světové olejniny (podle objemu produkce 2011/12): sójové boby, řepkové semeno, bavlníkové semeno, podzemnice olejná, slunečnicové semeno, ořechy palmy olejné a palmy kokosové (USDA).*

Zahraniční obchod olejninami celkem vykazuje kladnou bilanci a nejdůležitějšími exportními komoditami ČR jsou z olejnin řepkové, slunečnicové a makové semeno, u nichž objem vývozu výrazně převyšuje dovoz. Cílovými trhy vyvážených olejnin jsou především okolní země EU. Hlavními dováženými olejninami jsou sójové boby a semena podzemnice olejné.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2011/12 pěstovala v ČR na produkční ploše 373,4 tis. ha, což představuje meziroční nárůst o 1,2 %. Objem produkce řepky se proti marketingovému roku 2010/11 téměř nezměnil a činil 1 046,1 tis. t při průměrném výnosu 2,80 t/ha.

Počáteční zásoby řepky olejné v marketingovém roce 2011/12 výrazně vzrostly na 80,7 tis. t, naproti tomu klesl objem dovozu o 32,7 %, a to na 70,0 tis. t. Celková nabídka řepky v roce 2011/12 dosáhla 1 196,8 tis. t a pokrývá tak opět zvýšenou domácí spotřebu, která je odhadována na 882,6 tis. t při míře soběstačnosti 118,5 %. Množství řepky zpracované na FAME se odhaduje meziročně o 9,1 % větší, a to 600,0 tis. t, naopak potravinářská spotřeba řepkového semene v posledních letech klesá v důsledku substituce jinými rostlinnými oleji, především slunečnicovým. Předpokládá se export řepkového semene přibližně na úrovni předchozího roku, tedy 250,0 tis. t.

T8.1/07 - Bilance výroby a spotřeby řepky olejné a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12[1)]	Meziroční index
Bilance							
Produkční plocha	**tis.ha**	337,6	356,9	354,8	368,8	373,4	101,25
Hektarový výnos	**t/ha**	3,06	2,94	3,18	2,83	2,80	98,94
Produkce	**tis. t**	1 031,9	1 048,9	1 128,1	1 042,4	1 046,1	100,35
Počáteční zásoba	**tis. t**	79,7	20,0	14,1	39,5	80,7	204,30
Dovoz	**tis. t**	29,9	32,6	46,4	104,0	70,0	67,31
Celková nabídka	**tis. t**	1 141,5	1 101,5	1 188,6	1 185,9	1 196,8	100,92
Domácí spotřeba	**tis. t**	702,0	652,5	702,5	852,5	882,6	103,53
z toho - FAME[2)]	**tis. t**	242,3	300,0	475,0	459,0	600,0	130,72
Vývoz	**tis. t**	419,7	435,0	446,6	252,7	250,0	98,93
Celková poptávka	**tis. t**	1 122,2	1 087,5	1 149,1	1 105,2	1 132,6	102,48
Konečná zásoba	**tis. t**	20,0	14,1	39,5	80,7	64,2	79,55
Soběstačnost[4)]	**%**	147,0	160,8	160,6	122,3	118,5	-3,75
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku[3)]	**Kč/t**	6 485	7 395	7 342	7 818	8 964	114,66
CZV semene řepky olejné	**Kč/t**	7 418	9 785	7 104	7 737	11 207	144,85
Přímé platby	**Kč/ha**	4 547	4 414	4 894	4 575	4 687	102,44
Přímé platby	**Kč/t**	1 486	1 501	1 539	1 617	1 674	103,54
Nákladová rentabilita[4)]	**%**	14,39	32,32	-3,25	-1,04	25,02	26,05
Souhrnná rentabilita[4)]	**%**	37,30	52,62	17,71	19,64	43,69	24,05

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Svaz výrobců bionafty.

3) Náklady řepky olejné podle výběrového šetření ÚZEI.

4) Meziroční index u soběstačnosti a nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, MPO, Statistika zahraničního obchodu; Sdružení pro výrobu bionafty

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), J. Potměšilová (MZe)

Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene v ČR v roce 2011 v závislosti na růstu cen na evropských trzích (především v Německu) výrazně vzrostla až na rekordní hodnoty, které v období únor-červen 2011 vysoce překonaly doposud nejvyšší úroveň jara roku 2008. CZV dosáhla maxima v květnu 2011, a to 11 954 Kč/t, ve 2. pololetí pak průměrná cena stagnovala pod 11 000 Kč/t. Průměrná roční CZV dosáhla rekordní výše 11 207 Kč/t a meziročně byla o 3 470 Kč/t, tj. o 44,8 % vyšší.

Přes vysokou úroveň průměrných nákladů na jednotku produkce (8 964 Kč/t) došlo díky výrazně vyšší průměrné CZV k nárůstu nákladové rentability řepkového semene na 25,0 %, souhrnná rentabilita pak činila 43,7 % a byla proti předchozímu roku o 24,1 p. b. vyšší. Řepka je v ČR dlouhodobě rentabilní komoditou s vyhlídkou dobrých ekonomických parametrů produkce v příštích letech.

Vedle řepky olejné jsou nejvýznamnějšími olejninami v ČR slunečnice, mák setý a hořčice setá.

Slunečnice svou produkční plochou 28,6 tis. ha a produkcí semene 70,9 tis. t (proti předchozímu roku vyšší o 23,6 %) představuje v ČR v marketingovém roce 2011/12 druhou nejvýznamnější olejninu. Průměrný výnos dosáhl 2,48 t/ha (meziročně o 17,5 % vyšší). Celková nabídka slunečnicového semene dosáhla 87,3 tis. t a odhad domácí spotřeby činí 40,0 tis. t při srovnatelném objemu vývozu a vysoké míře soběstačnosti. Průměrná CZV slunečnicového semene v ČR dosáhla v roce 2011 rekordní výše 10 240 Kč/t, meziročně o 43,0 % více. I přes sílící konkurenci dovozu slunečnicového oleje, především z Ukrajiny, si slunečnice v ČR udržuje svoji tradiční pozici při mírném nárůstu osevních ploch a uplatnění výnosnějších hybridních odrůd.

Mák setý představoval pro pěstitele v ČR zajímavou plodinu, jejíž sklizňová plocha překračovala v období 2006-10 výměru 50,0 tis. ha (51,1 tis. ha v marketingovém roce 2010/11). Vlivem snížené poptávky především na exportních trzích činila však sklizňová plocha máku v marketingovém roce 2011/12 jen 31,5 tis. ha (meziroční pokles o 38,4 %), avšak díky vysoce nadprůměrnému výnosu 0,85 t/ha vzrostla produkce makového semene na 26,9 tis. t (meziročně o 13,6 %). Při domácí spotřebě 6,0 tis. t a vysokém objemu vývozu 25,0 tis. t dosahuje odhadovaná míra soběstačnosti u makového semene vysoké hodnoty okolo 450 %. Ceny zemědělských výrobců makového semene po většinu roku 2011 klesaly, přesto dosáhla průměrná roční cena 27 640 Kč/t, o 11,8 % meziročně vyšší hodnoty. Zajímavou komoditu představuje pro pěstitele máku i maková sláma jako surovina pro farmaceutický průmysl.

Produkce hořčičného semene v ČR v marketingovém roce 2011/12 přes další snížení výměry sklizňových ploch (o 32,4 %), meziročně vzrostla na 16,8 tis. t (o 8,0 %), a to díky relativně vysokému výnosu 0,93 t/ha. Podíl vývozu na celkové produkci se odhaduje okolo 60 %.

Z pěstebních ploch sóji 7,6 tis. ha bylo v ČR v marketingovém roce 2011/12 sklizeno 17,9 tis. t sójových bobů. Len setý olejný a ostatní olejniny pak zaujímaly 5,2 tis. ha a produkce lněného semene a ostatních olejnatých semen činila 5,1 tis. t.

8.1.5 Chmel

Situaci na světovém trhu chmele lze charakterizovat jako dlouhodobě krizovou, a to zvláště v sektoru hořkých odrůd. Chmelařskému průmyslu se stále nedaří vyrovnat bilanci nabídky a poptávky, a rok 2011 se stal již třetím rokem, který nebyl pro chmelařství zcela příznivý. Snížení světové produkční plochy chmele o cca 3 500 ha (nejvíce v USA, ČR a Číně) na jedné straně a nadprůměrné výnosy v Evropě a průměrná sklizeň v USA na straně druhé však tento pokles vyrovnaly. Další rok vysoké sklizně předurčil problémy s realizací kupních smluv a poklesem cen nejen v ČR, ale také v globálním měřítku. Ve světě je stále poměrně vysoké množství volného či neprodaného chmele, což je dáno především nižším výstavem pivovarů zejména v tradičních pivovarských zemích. Velký přebytek chmele je také v Německu, kde sklizeň dosáhla vysokého objemu již čtvrtým rokem a neočekává se, že se v roce 2012 bude plocha chmele snižovat. USA v posledních letech snížily plochu chmele a poptávka a nabídka je v současné době vyrovnaná. Tlak ze strany pivovarů na snížení ploch je silný a v současné době pivovary neuzavírají dlouhodobé kupní smlouvy.

Světová sklizeň v roce 2011 dosáhla, dle předběžných údajů firmy Hopsteiner, 96,7 tis. t, přibližně stejné úrovně jako v roce 2010. Průměrný výnos chmele dosáhl výše 1,97 t/ha. V roce 2011 klesly ve světě plochy chmelnic na 49 069 ha, o 3,4 % méně než v předchozím roce.

Česká republika je čtvrtým největším producentem chmele na světě (za Německem, USA a Čínou) a zároveň je největším producentem jemného aromatického chmele s nižším výnosovým potenciálem, ale specifickými aromatickými vlastnostmi.

V roce 2011 činila pěstitelská plocha chmele v ČR 4 632 ha a byla meziročně o 11,1 % nižší. Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ), jímž bylo v roce 2011 osázeno 87,2 % (4 040 ha) celkové plochy. Hybridní odrůdy zaujímají v odrůdové skladbě českých chmelů nadále relativně malý podíl, celkem 12,3 % celkové plochy (571 ha), což je v porovnání s rokem 2010 o 60 ha méně. Z hybridních odrůd chmele největší výměru zaujímají Premiant (256 ha), Sládek (249 ha), Agnus (61 ha) a Fuggle (5 ha). V roce 2011 byly povoleny dvě nové české aromatické odrůdy Bohemie a Saaz Late.

V roce 2011 se meziročně nepatrně zvýšila plocha výsazů chmele na 200 ha (193 ha v roce 2010). Vzhledem ke světovému vývoji na trhu chmele výrazně poklesla plocha hybridních odrůd a celková výsadba chmele stagnovala. ÚKZÚZ eviduje v ČR 127 subjektů se sklizňovou plochou chmele (88 v Žatecké oblasti, 27 v Úštěcké oblasti a 12 v Tršické oblasti).

V ČR se v roce 2011 sklidilo celkem 6 087,9 t chmele, tj. o 1 684 t (21,7 %) meziročně méně. Průměrný výnos činil 1,31 t/ha (meziroční pokles o 12,1 %). V Žatecké chmelařské oblasti bylo vypěstováno celkem 4 556,2 t (výnos 1,30 t/ha), v Úštěcké oblasti 648,8 t, (1,24 t/ha) a v Tršické oblasti 882,9 t (1,49 t/ha). Největší podíl na produkci českého chmele měla v roce 2011 nadále jemná aromatická odrůda ŽPČ (82,4 %) a zbytek tvořily hybridní odrůdy. Další rok vysoké sklizně nezměnil situaci na trhu a nadále tak přetrvává vysoký nadbytek chmele, což tlačí prodejní ceny až pod hranici rentability. Tato situace měla za následek, že někteří pěstitelé chmele se rozhodli část ploch svých chmelnic vůbec nesklízet. Chmel nepokrytý kontrakty nebyl vykoupen nebo, v lepším případě, byl umístěn do tzv. poolu.

T8.1/08 - Bilance výroby a spotřeby chmele a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12[1)]	Meziroční index
Bilance							
Produkční plocha	**ha**	5 389	5 335	5 307	5 210	4 632	88,91
Hektarový výnos	**t/ha**	1,04	1,27	1,25	1,49	1,31	87,92
Produkce	**t**	5 631	6 753	6 616	7 772	6 088	78,33
Dovoz chmele[2)]	**t**	1 004,3	638,9	388,5	283,2	182,7	64,51
Dovoz chmelových extraktů	**t**	214,6	178,4	136,5	121,0	161,9	133,80
Domácí spotřeba chmele a chmelových výrobků v přepočtu na alfa hořké kyseliny[3)]	**t**	149,5	144,0	137,2	130,3	133,8	102,69
Vývoz chmele[2)]	**t**	3 428,1	4 282,8	4 137,8	4 438,2	3 978,2	89,64
Vývoz chmelových extraktů	**t**	36,6	23,0	6,4	19,9	47,5	238,69
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku[4)]	**Kč/t**	157 341	146 904	180 016	149 007	165 424	111,02
CZV[5)]	**Kč/t**	149 524	200 521	170 042	124 623	129 568	103,97
Přímé platby	**Kč/ha**	9 222	11 054	12 388	12 702	12 227	96,27
Přímé platby	**Kč/t**	8 867	8 704	9 911	8 525	9 334	109,49
Nákladová rentabilita[6)]	**%**	-4,97	36,50	-5,54	-16,36	-21,68	-5,31
Souhrnná rentabilita[6)]	**%**	0,67	42,42	-0,04	-10,64	-16,03	-5,39

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Za kalendářní rok. Jde o surový lisovaný a granulovaný chmel.

3) Domácí spotřeba chmele je uvedená v tunách alfa hořkých látek.

4) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob.

5) Průměrná CZV za kalendářní roky, od roku 2008 průměrná CZV za měsíce září-prosinec.

6) Meziroční index u nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin; Statistika zahraničního obchodu; MZe; VÚPS

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), M. Altová (MZe)

Průměrná hodnota obsahu alfa hořkých kyselin v roce 2011 u odrůdy ŽPČ byla 4,2 % v sušině. Zjištěná hodnota byla o 0,6 p. b. vyšší oproti průměru za posledních 18 let a o 1,2 p. b. (tj. o 40,5 %) výrazně vyšší proti roku 2010.

Průběh počasí ve sklizňovém roce 2011 byl ovlivněn tuhou zimou, avšak jarní práce proběhly již bez větších problémů. Na začátku května se objevily mrazy, které však způsobily minimální poškození. Červenec a srpen se vyznačovaly vysokým úhrnem srážek. Nadprůměrné srážky a vichřice v srpnu způsobily značné škody, celkem spadlo přibližně 150 ha chmelnic, zejména na Rakovnicku.

Věková struktura porostů chmele je jedním z významných faktorů ovlivňujících výnosovou stabilitu. Podle údajů ÚKZÚZ je podíl chmelnic starších 20 let se sníženým výnosem 26,0 % (nejstarší jsou v Úštěcké oblasti), celkově je 36,7 % chmelnic starších 15 let. Naopak podíl nejproduktivnějších chmelnic ve stáří 5-14 let představoval v roce 2011 pouze 44,0 % všech chmelnic. Poměrně vyhovující věkovou strukturu má Tršická chmelařská oblast. Průměrné stáří chmelových konstrukcí se zvyšuje a je ještě méně příznivé než stáří porostů, celkově je 77,0 % konstrukcí starších než 15 let.

Plocha nízkých konstrukcí chmelnic, evidovaná ÚKZÚZ k 20. 8. 2011, činila 46,6 ha a nejzastoupenějšími takto pěstovanými odrůdami jsou Premiant, Sládek a Agnus.

V roce 2011 bylo v rámci dotačního programu „podpora prevence šíření virových a bakteriálních chorob chmele“ vysázeno 278,1 tis. ks certifikované sadby na ploše 91,1 ha, především odrůdou ŽPČ (82,7 ha). Z dotačního programu „podpora vybudování kapkové závlahy ve chmelnicích“ bylo v roce 2011 vybudováno závlahové zařízení na 25,3 ha chmelnic.

České chmelařství využívá také podpor v rámci programu rozvoje venkova, a to především z Osy I – „modernizace podniků“ (mj. výstavba chmelových konstrukcí). Mezi investicemi do techniky, technologií a zemědělských staveb v roce 2011 uspělo i pět chmelařských projektů.

Extrémně vysoká sklizeň roku 2010 a celosvětový přebytek chmele, spolu s poklesem světového výstavu piva, negativně ovlivnil zahraniční obchod s chmelem. V roce 2011 bylo z ČR podle předběžných údajů vyvezeno 858,0 t surového a 3 120,2 t granulovaného chmele, nejvíce opět do Japonska (1 196,8 t). Vývoz chmele včetně chmelových produktů činil v roce 2011 celkem 4 025,7 t, o 9,8 % méně proti roku 2010.

V roce 2011 pokračoval pokles dovozu chmele. Dovoz surového lisovaného chmele byl podle předběžných údajů realizován ve výši pouze 11,0 t a dovoz granulovaného chmele činil 171,7 t. Největší část dovozů byla realizována z Německa (170,9 t). Objem dovozu chmelového extraktu se v roce 2011 naopak meziročně zvýšil, a to o 33,8 % na 161,9 t.

Podle předběžných výsledků dosáhlo v roce 2011 saldo zahraničního obchodu s chmelem a chmelovými výrobky v hodnotovém vyjádření 617,8 mil. Kč a ve srovnání s předchozím rokem došlo ke snížení kladného salda o 156,1 mil. Kč.

Podle údajů ČSÚ průměrná CZV sušeného chmele ze sklizně 2011 činila 129 568 Kč/t, o 4,0 % více proti srovnatelnému období roku 2010. Cenová úroveň chmele ze sklizně roku 2011, zejména prodávaného na volném trhu, je nízká v důsledku přetrvávající vysoké nabídky.

V rámci systému povinné registrace smluv bylo pro rok 2011 smluvně zajištěno 4 095,1 t chmele, z toho 35,4 t bylo prodáno do poolu. Průměrná cena sušeného chmele dle uzavřených kupních smluv pro rok 2011 činila 161 473,28 Kč/t (132 004,50 Kč/t v roce

2010), přičemž cena v poolu byla 15 000 Kč/t. Nově bylo pro rok 2011 smluvně zajištěno 42,5 kg biochmele.

Odhadovaná výše nákladů na produkci chmele v roce 2011 činila u podniků právnických osob 165 424 Kč/t, meziročně o 11,0 % více. Nákladová rentabilita opět poklesla, a to na -21,7 % a podobně i míra souhrnné rentability činila -16,0 % a byla o 5,4 p. b. nižší ve srovnání s předchozím rokem.

8.1.6 Ovoce

Celková produkce ovoce v roce 2011 byla v ČR podle údajů ČSÚ ve výši pouhých 273,9 tis. t. Tato sklizeň byla ještě o 8 % menší v porovnání s velmi slabou úrodou roku 2010. Výrazně meziročně poklesla produkce ořechů vlašských (o 30 % na 5,0 tis. t), jablek (o 18 % na 158,9 tis. t) a jahod (o 8 % na 8,8 tis. t), naopak se zvýšila sklizeň višní (o 37 % na 9,2 tis. t), třešní (o 34 % na 12,6 tis. t), meruněk (o 27 % na 8,1 tis. t), švestek a slív (o 22 % na 29,4 tis. t). U zbývajících druhů ovoce se meziroční porovnání úrody pohybovalo od -1 % do +5 %.

V produkčních sadech, které jsou rozhodující pro pěstování konzumního ovoce, patřila sklizeň ovoce v roce 2011 mezi nejnižší sklizně za posledních několik desítek let. Ovocnáři tak zažili druhý velmi špatný rok po sobě, kdy po hluboce podprůměrné sklizni roku 2010 poklesla v roce 2011 produkce meziročně o dalších 16 % na 101,2 tis. t. Proti průměru posledních pěti let byla sklizeň roku 2011 nižší o 38 %. Důvodem velmi nízké úrody bylo opět počasí. Nástup jara byl, podobně jako v předchozích letech, dosti prudký s velmi vysokými teplotami a minimem dešťových srážek. Vynikající květní násada, vývoj porostů, dobré počasí a optimální aktivita včel dávaly předpoklad výborné sklizně všech ovocných druhů. Květnové mrazy, které byly nejsilnější za posledních dvacet let, kdy teplota, zejména na území Čech, poklesla hluboko pod bod mrazu, částečně nebo zcela v ČR poničily 6,5 tis. ha sadů a několik stovek hektarů jahodníkových ploch. Zásadním problémem bylo, že se nejednalo pouze o mráz přízemní, ale svým charakterem šlo o zimní mráz. Mrazy dále způsobily snížení kvality plodů jádrovin o 10 % až 30 %, takže poškozené sklizené plody nemohly být využity na přímý konzum a byly dodány na zpracování za čtvrtinovou cenu. Ztráty, kterou jarní mrazy ovocnářům způsobily, tak překročily částku půl miliardy korun. Produkce jablek zaznamenala meziroční propad sklizně o 23 % a proti pětiletému průměru byla dokonce o 42 % nižší. Celková sklizeň jablek v produkčních sadech činila 79,1 tis. t a na celkové úrodě ovoce produkčních sadů se podílela 78 %. Výpadek na tržbách u jablek je odhadován na 350 až 400 mil. Kč. Meziročně dále klesla v produkčních sadech v roce 2011 sklizeň třešní (o 18 % na 1,5 tis. t), rybízu (o 15 % na 1,6 tis. t) a hrušek. Naopak po slabé úrodě v roce 2010 se výrazně zvýšila produkce meruněk (o 137 % na 2,4 tis. t), višní (o 68 % na 5,8 tis. t), slív a švestek (o 36 % na 5,7 tis. t).

Ze sklizených odrůd jablek měla v ČR v roce 2011 největší zastoupení jablka skupiny Golden Delicious (27 % celkové sklizně jablek), odrůda Idared (23 % – meziroční pokles o 36 %), Jonagold a mutace (10 %). S výjimkou skupiny Red Delicious, Gala a odrůdy Jonagold a mutace se v roce 2011 meziročně snížila produkce u všech druhů jablek, nejvíce u odrůd Topaz, Melodie, James Grieve, Rubín a mutace, Rubinola a Idared. Úroda hrušek v roce 2011 v produkčních sadech činila 3,1 tis. t, tj. další meziroční snížení o 11 %. Největší podíl na sklizni hrušek tvořila odrůda Konference (32 %), jejíž produkce meziročně vzrostla o 85 %, následovala odrůda Lucasova s 22% podílem na celkové sklizni hrušek v roce 2011 a s meziročním poklesem o 44 %.

Hektarové výnosy jablek byly v roce 2011 z důvodu mrazivého počasí a vysokého stáří sadů velmi nízké. Průměrný hektarový výnos v produkčních jabloňových sadech činil pouhých 8,66 t/ha, což je meziroční pokles o 27 % a polovina hektarového výnosu let 2008 a 2009.

Sklizené množství jablek v ČR v roce 2011 z produkčních sadů tvořilo přibližně 0,8 % produkce jablek EU, která je odhadována na 10,2 mil. t. Produkce jablek v Polsku se předpokládá ve výši 2,5 mil. t a díky jejich dobré kvalitě bude i vyšší podíl konzumních jablek, a to o 10-15 % než obvykle. V Itálii se očekává, kvůli škodám způsobeným silným krupobitím, meziročně nižší sklizeň jablek v množství 1,9 mil. t. Produkce jablek v Německu je odhadována na 0,9 mil. t, tj. přibližně na úrovni předchozího roku. V dalších významných producentských zemích EU je sklizeň odhadována ve Francii na 1,7 mil. t a ve Španělsku na 0,5 mil. t.

Rozloha produkčních ovocných sadů v ČR v roce 2011 mírně vzrostla na 18,2 tis. ha, z toho bylo 16,4 tis. ha sadů plodných. V poklesu plodnosti je 46 % ovocných sadů, 36 % sadů je v plné plodnosti, 9 % na počátku plodnosti a 9 % tvoří mladé neplodné sady. Nejhorší věková struktura je stále u broskvoní (61 % v poklesu plodnosti, 36 % v plné plodnosti, 2 % jsou sady na začátku plodnosti a 1 % tvoří mladé neplodné výsadby), jabloní (55 % sadů v poklesu plodnosti, 31 % v plné plodnosti, 8 % na začátku plodnosti, 6 % sadů jsou výsadby mladé a neplodné), višní (45 % v poklesu plodnosti), meruněk (45 % v poklesu plodnosti) a třešní (40 % v poklesu plodnosti). Nejpříznivější věková struktura je u slivoní, hrušní a černého rybízu. Jabloňové produkční sady zaujímají výměru 9,1 tis. ha. Největší podíl plochy má odrůda Golden Delicious (22 %) a zimní odrůda Idared (18 %).

V průběhu roku 2011 se v ČR vysadilo celkem 183 ha jabloňových sadů, 67 ha slivoní, 27 ha třešní, 26 ha ořešáku vlašského, 22 ha hrušní, 20 ha meruněk, 11 ha višní, 10 ha lísky obecné, 6 ha černého rybízu a 4 ha broskvoní.

Producenti ovoce jsou zapojeni do integrovaného způsobu pěstování ovoce. Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) bylo v roce 2011 registrováno 283 pěstitelů s plochou 11,1 tis. ha. Známka SISPO byla udělena 153 členům. Proti předchozímu roku se tak počet držitelů této známky zvýšil o 13 pěstitelů. Největší rozlohu

v integrovaném způsobu pěstování zaujímají jabloně (5,9 tis. ha), následují višně a slivoně (po 1,1 tis. ha).

Ke konci roku 2011 bylo v ČR 6,4 tis. ha sadů v ekologickém systému hospodaření (na celkové rozloze produkčních sadů se podílely 36 %), ve kterých pěstovalo ovoce 643 ovocnářů. Tento podíl je patrně nejvyšší ze všech zemí EU.

Z důvodu nízké sklizně jablek bylo k 31. 12. 2011 naskladněno u pěstitelů meziročně o 12 % jablek méně. Zásoby jablek činily 21,1 tis. t, z toho odrůda Idared (41 %) a Golden Delicious (30 %). Naskladnění bylo u téměř všech odrůd jablek výrazně nižší než v roce předchozím, zejména u odrůdy Spartan (-75 %), Topaz (-72 %), Rubín (-52 %) a skupiny Red Delicious (-50 %). Naopak vyšší zásoby byly proti roku 2010 u odrůdy Gala (+72 %) a Golden Delicious (+56 %). Největší podíl naskladněných jablek (62 %) byl ve skladech s ULO atmosférou (včetně řízené atmosféry), tj. ve skladech se sníženým obsahem kyslíku a oxidu uhličitého. V roce 2011 byla v ČR povolena technologie „SmartFresh“. Tato technologie řídí zrání plodů tím, že odbourává negativní účinky etylénu vyvíjejícího se z plodů v průběhu skladování. ČR tak byla jednou z posledních zemí EU, kde byla tato technologie povolena, a čeští ovocnáři jsou jakostí skladovaných plodů konkurenceschopní s dalšími zeměmi EU.

Během roku 2011 se dovezlo do ČR celkem 552,8 tis. t ovoce v hodnotě 10,8 mld. Kč. Meziročně se tak množství dodávek po několika letech snížilo, a to o 11 %, ve finanční hodnotě o 4 %. Import ovoce mírného pásma (m. p.) bez ořechů vlašských, které jsou započteny do skořápkového ovoce, byl na úrovni roku předchozího. Dovezeno bylo 186,3 tis. t ovoce m. p. v celkové hodnotě 3,8 mld. Kč. Dodávky jablek ve výši 73,8 tis. t (meziročně nižší o 11 %) za 1,0 mld. Kč se na celkovém importu ovoce m. p. podílely 40 %. Jejich hlavním dodavatelem byla opět Itálie, ze které pocházela téměř polovina dovezených jablek (35,0 tis. t, tj. o dvě třetiny více než v roce 2010). Dalším významným dodavatelem bylo v roce 2011 Slovensko (16 %) a Polsko (13 %). Na výši importu polských jablek v roce 2011 se plně projevila nízká produkce v Polsku v roce 2010. Vzhledem k neúrodě tuzemských jablek neovlivnila polská jablka negativně český trh. Množství dovezeného jižního ovoce ve výši 343,6 tis. t za 5,4 mld. Kč bylo v roce 2011 meziročně nižší o 15 %. O více než čtvrtinu poklesly dodávky banánů (145,4 tis. t), množství citrusového ovoce bylo na úrovni roku předchozího (167,4 tis. t). Také v roce 2011 pokračoval trend v poklesu dodávek skořápkového ovoce, jehož import činil 14,2 tis. t (meziroční snížení o 7 %), celková dovozní hodnota mírně vzrostla na 1,2 mld. Kč. Množství dovezeného sušeného ovoce v roce 2011 ve výši 8,7 tis. t za 0,5 mld. Kč se proti předchozímu roku nezměnilo. Téměř polovinu dovozu tvořily sušené vinné hrozny, které se nejvíce dovážely tradičně ze Španělska a Itálie, dále z Německa, Francie, Řecka a Slovenska.

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce včetně reexportu se v roce 2011 vzhledem k neúrodě jablek meziročně snížil o 22 % na 131,7 tis. t v hodnotě 2,4 mld. Kč. O pětinu poklesl vývoz

ovoce m. p., který činil 167,4 tis. t za 2,8 mld. Kč, z toho export jablek se snížil o 30 % na 40,3 tis. t. Hlavním odběratelem ovoce exportovaného z ČR bylo Slovensko.

Výsledná záporná bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem se v roce 2011 v objemovém vyjádření mírně zlepšila (o 7 %) na 421,1 tis. t, ve finančním vyjádření zůstala svojí výší 8,4 mld. Kč na úrovni roku 2010.

V roce 2010 došlo k výraznému snížení spotřeby ovoce proti předchozímu roku, a to o 6,4 kg/obyv./rok na 84,0 kg/obyv./rok, což bylo nejméně od roku 2006. U ovoce mírného pásma, v důsledku nízké produkce a vyšších spotřebitelských cen, činila spotřeba pouze 46,8 kg/obyv./rok (meziroční pokles o 8,6 kg/obyv./rok). Tuto výši spotřeby, která byla nejnižší od roku 2003, ovlivnila velmi nízká spotřeba zejména jádrového ovoce. U jablek byla v roce 2010 spotřeba nejnižší dokonce od roku 2001 a meziročně poklesla o 4,2 kg na 22,5 kg/obyv./rok, u hrušek o 0,8 kg na 2,6 kg/obyv./rok. Další pokles byl zaznamenán také u peckového ovoce, především u švestek o 1,2 kg na 4,0 kg/obyv./rok, meruněk o 0,9 kg na 1,4 kg/obyv./rok, třešní o 0,5 kg na 1,0 kg/obyv./rok. Naopak meziročně vzrostla spotřeba jižního ovoce o 2,3 kg na 37,3 kg/obyv./rok, z toho nejvíce u pomerančů a mandarinek o 1,2 kg na 13,8 kg/obyv./rok. Na rok 2011 ÚZEI odhaduje výrazné snížení spotřeby ovoce v důsledku velmi špatné úrody jablek, a to na 78,7 kg/obyv./rok, z toho ovoce m. p. 42,0 kg/obyv./rok a ovoce jižní 36,7 kg/obyv./rok.

T8.1/09 - Bilance výroby a spotřeby čerstvého ovoce mírného pásma včetně bobulovin a ořechů vlašských[1)]

Ukazatel	MJ	2007	2008	2009	2010	2011	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	16,3	16,6	16,6	16,5	16,4	99,4
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	8,78	11,07	10,71	7,29	6,17	84,6
Domácí výroba[3)]	tis. t	371,5	409,9	417,5	297,7	273,9	92,0
z toho - produkční sady[4)]	tis. t	143,5	183,8	178,1	121,0	101,2	83,6
Dovoz[5)]	tis. t	169,9	181,3	173,9	192,9	187,0	96,9
Celková nabídka	tis. t	541,4	591,2	591,4	490,6	460,9	93,9
Čerstvá spotřeba + samozásobení[2)]	tis. t	407,0	431,7	469,1	380,4	373,5	98,2
Nákup ke zpracování[6)]	tis. t	63,8	81,3	43,5	38,9	31,0	79,7
Vývoz včetně reexportu[5)]	tis. t	70,6	78,2	78,8	71,3	56,4	79,1
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	541,4	591,2	591,4	490,6	460,9	93,9
Soběstačnost[7), 8)]	%	78,9	79,9	81,4	71,0	67,7	-3,3

1) Marketingový rok u většiny čerstvého ovoce mírného pásma je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro rok 2011 odhad.

6) Pro rok 2011 odhad OU ČR.

7) Uvedená čísla jsou zatížena chybou, neboť v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z ovoce.

8) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe; OU ČR; ÚKZÚZ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

T8.1/10 - Bilance výroby a spotřeby jablek[1)]

Ukazatel	MJ	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	8,6	8,8	8,7	8,7	8,6	98,9
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	13,13	17,90	16,68	11,85	9,18	77,5
Domácí výroba[3)]	tis. t	219,3	274,1	258,9	193,6	158,9	82,1
z toho - produkční sady[4)]	tis. t	113,1	156,7	145,0	103,3	79,1	76,6
Dovoz[5)]	tis. t	75,8	60,7	67,0	74,8	80,0	107,0
Celková nabídka	tis. t	295,1	334,8	325,9	268,4	238,9	89,0
Čerstvá spotřeba + samozásobení[2)]	tis. t	163,5	175,2	168,0	164,6	152,0	92,3
Nerealizovaná produkce	tis. t	32,0	29,0	50,9	20,1	27,9	138,8
Nákup ke zpracování[6)]	tis. t	44,4	65,4	48,0	33,0	26,0	78,8
Vývoz[5)]	tis. t	55,2	65,2	59,0	50,7	33,0	65,1
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	295,1	334,8	325,9	268,4	238,9	89,0
Soběstačnost[7), 8)]	%	105,5	113,9	119,9	98,0	89,3	-8,7

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro marketingový rok 2011/12 odhad OU ČR a MZe.

6) Pro rok 2011/12 odhad MZe.

7) Uvedená čísla jsou zatížena chybou, neboť v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z jablek.

8) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ: Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe; ÚKZÚZ; OU ČR

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

Index CZV ovoce 2011/10 činil 112,3. Zvýšila se cena červeného a bílého rybízu o 23 % na 8 602 Kč/t, konzumních jablek o 15 % na 9 856 Kč/t a jablek moštových o 14 % na 3 043 Kč/t. Naopak výrazně poklesla CZV švestek (o 20 % na 8 333 Kč/t) a hrušek (o 15 % na 10 049 Kč/t). U ostatních sledovaných druhů ovoce zůstaly průměrné roční CZV v roce 2011 na úrovni cen předchozího roku (broskve a nektarinky 13 004 Kč/t, meruňky 20 143 Kč/kg, třešně 30 601 Kč/t). Z níže uvedeného grafu je patrno, jak v důsledku nízkých sklizní jablek v posledních dvou marketingových letech se zvýšila jejich cena.

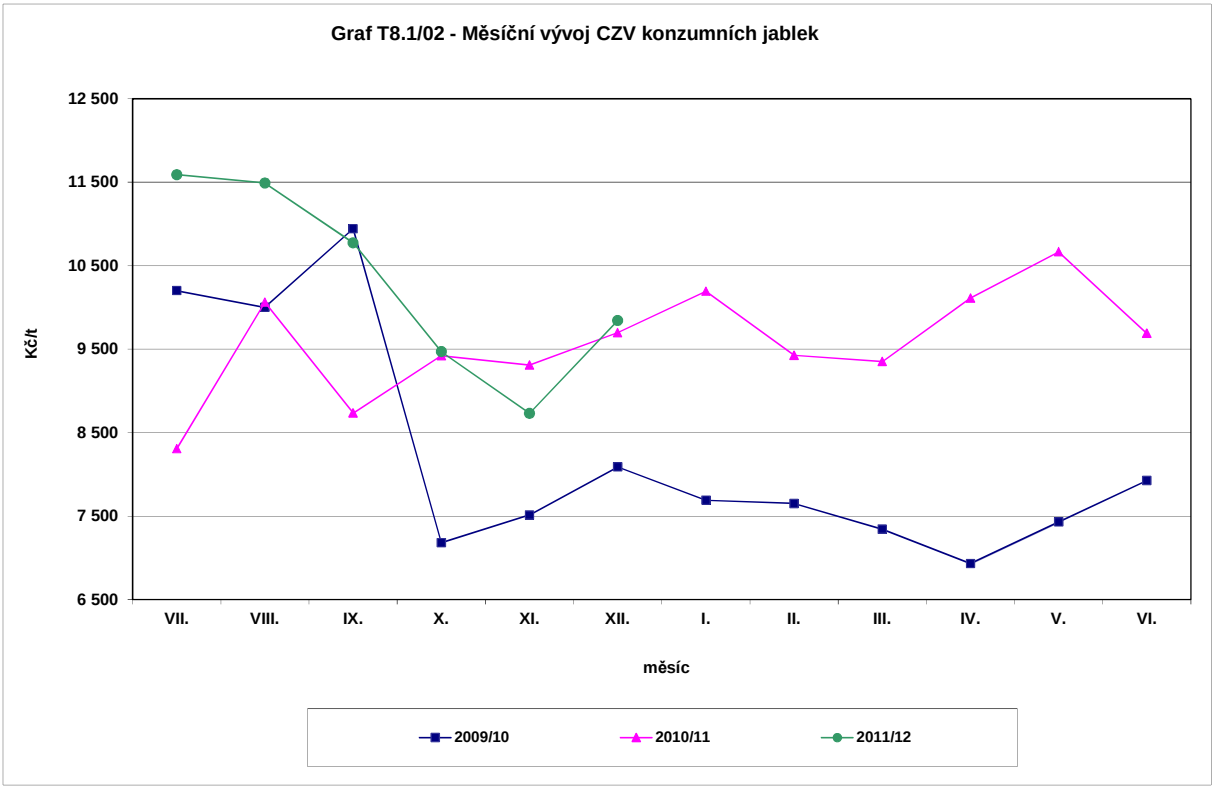

Pramen: *ČSÚ*
Zpracoval: *I. Součková (ÚZEI)*

Spotřebitelské ceny ovoce byly v roce 2011 v průměru meziročně vyšší pouze o 3 %, což bylo způsobeno snížením cen jižního ovoce v porovnání s rokem 2010, vyjma kiwi. Meziročně klesla, po předchozím ročním výrazném zvýšení, cena citrónů (o 27 % na 29,33 Kč/kg) a také pomerančů (o 9 % na 28,18 Kč/kg), naopak vzrostla o 18 % na 54,63 Kč/kg cena kiwi. Spotřebitelská cena banánů zůstala na úrovni roku 2010 a činila 26,87 Kč. Z jednotlivých druhů ovoce m. p. byla v roce 2011 o 15 % vyšší spotřebitelská cena konzumních jablek (29,41 Kč/kg), mírně se snížila průměrná roční spotřebitelská cena broskví a nektarinek na 70,92 Kč/kg. Přibližně na úrovni předchozího roku zůstala roční spotřebitelská cena stolních hroznů (61,79 Kč/kg) a zahradních jahod (126,74 Kč/kg).

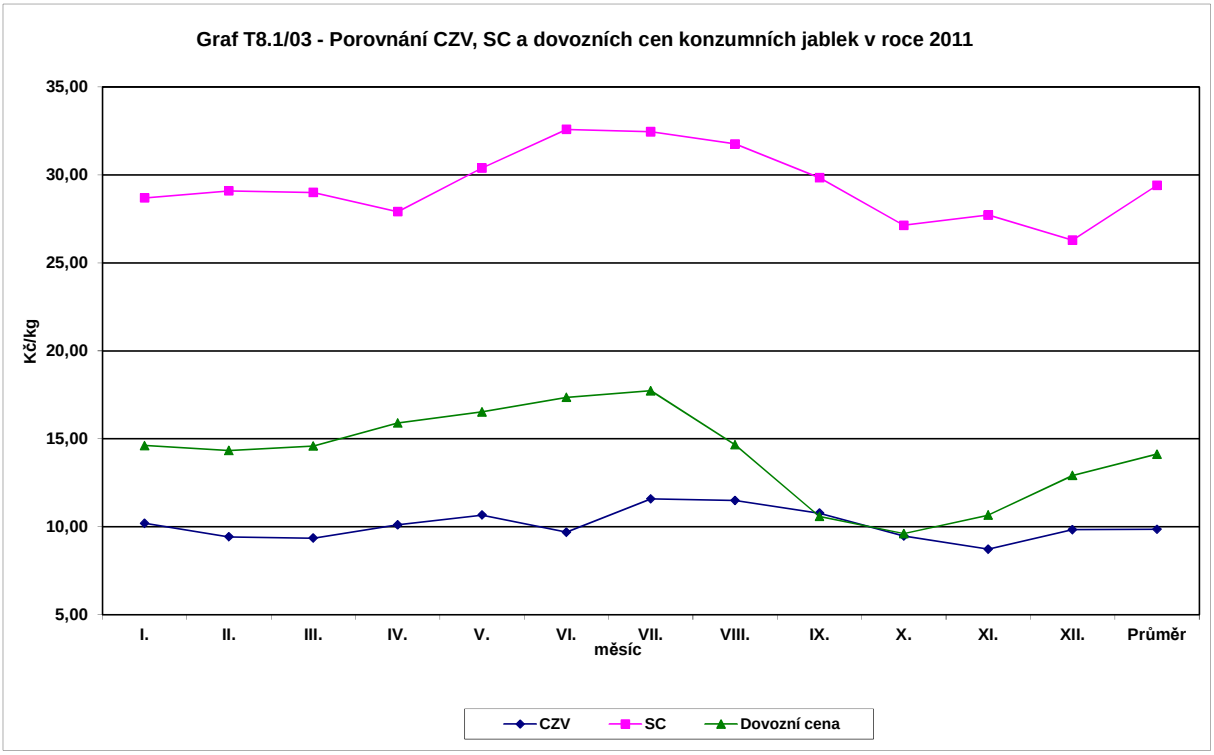

Pramen: *ČSÚ, Statistika zahraničního obchodu ČR*
Zpracoval: *I. Součková (ÚZEI)*

Průměrná realizační cena jablek v marketingovém roce 2010/11 činila u nové výsadby 8,27 Kč/kg a u staré výsadby 6,38 Kč/kg. Nákladová rentabilita dosáhla v produkčních sadech s novou výsadbou hodnoty -10,4 % a souhrnná rentabilita 13,0 %, v produkčních sadech se starou výsadbou byla nákladová rentabilita ve výši -34,4 % a -0,5 % činila rentabilita souhrnná.

Ke konci roku 2011 bylo v ČR registrováno 11 organizací producentů ovoce a zeleniny a 9 předběžně uznaných seskupení producentů ovoce a zeleniny s předpokladem dosažení uznání.

V roce 2011 mohli ovocnáři, stejně jako ostatní zemědělci, čerpat v rámci jednotné platby na plochu z. p. finanční podporu se sazbou 4 686,50 Kč/ha obhospodařované zemědělské půdy, národní doplňková platba na z. p. v rámci Top-Up byla pro rok 2011 zrušena.

V rámci SOT obdržely organizace producentů ovoce a zeleniny v roce 2011 finanční podporu v částce 47,1 mil. Kč, která byla vyplacena z prostředků EU. Předběžně uznaná seskupení producentů ovoce a zeleniny získala celkem 16,9 mil. Kč, z toho 12,7 mil. Kč z EU a 4,2 mil. Kč z ČR. Dále na projekt „Ovoce do škol“, jehož hlavním záměrem je zvýšit spotřebu ovoce a zeleniny u dětí 1. až 5. ročníků základních škol, byla na školní rok 2010/2011 vyplacena finanční dotace 16 schváleným žadatelům do 3 143 škol s počtem vyšším než 370 tis. žáků ve výši 89,1 mil. Kč, z toho 73 % z prostředků EU a 27 % z ČR. Ve školním roce 2011/12 dodává ovoce a zeleninu 15 schválených žadatelů do 3 243 škol

s počtem vyšším než 387 tis. žáků. Celková podpora pro tento školní rok je ve výši 91,2 mil. Kč a financována bude ze zdrojů EU a z vnitrostátního příspěvku ve stejném poměru jako v roce předchozím.

V rámci agroenvironmentálních opatření HRDP byla stanovena sazba na integrovanou produkci ovoce ve výši 9 857 Kč/ha ovocného sadu. Na základě požadavků podaných v roce 2010 byly v roce 2011 vyplaceny 3 žádosti na výměru 178 ha sadů ve výši 1,8 mil. Kč. Na ekologické pěstování ovoce, u kterého činí sazba 24 470 Kč/ha, byly proplaceny 4 žádosti z roku 2010 pro 12 ha sadů v částce 0,3 mil. Kč.

V rámci PRV pro období 2007-2013 činila v roce 2011 sazba pro integrovanou produkci ovoce 435 €/ha, tj. 10 913 Kč/ha. V roce 2011 požádalo o dotaci 329 pěstitelů na 11 508 ha ovocných sadů ve výši 125,6 mil. Kč. Vyplaceno bylo 312 žádostí na výměru 11 132 ha sadů v částce 127,0 mil. Kč. Sazba pro ekologické intenzivní pěstování ovoce činí 849 €/ha, tj. v roce 2011 ve výši 21 300 Kč/ha. O dotaci na pěstování ovoce v intenzivních sadech ekologického zemědělství v roce 2011 požádalo 298 ovocnářů pro 3 703 ha sadů na částku 78,9 mil. Kč, vyplaceno bylo 234 žádostí na 2 749 ha v částce 61,2 mil. Kč. O dotaci na extenzivní sady, u kterých je sazba 510 €/ha (12 795 Kč/ha pro rok 2011), požádalo 410 pěstitelů pro 2 625 ha ve výši 33,6 mil. Kč, vyplaceno bylo 312 žádostí na 1 929 ha v částce 25,8 mil. Kč. Celkem tak činily dotace v roce 2011 na integrovanou produkci ovoce pro 315 žádostí na 11 310 ha ovocných sadů 128,7 mil. Kč a na ekologické zemědělství pro 550 žádostí na výměru 4 690 ha 87,3 mil. Kč.

Na modernizaci ovocnářských a zelinářských podniků bylo v roce 2011 vyplaceno 13 žádostí ve výši 15,2 mil. Kč, z toho 10 žádostí v částce 14,8 mil. Kč pro sklady ovoce a zeleninu a 3 dotace na skleníky, fóliovníky a kontejnerovny ve výši 0,4 mil. Kč.

Z národních dotací v roce 2011 čerpalo 71 ovocnářů v rámci podpory na restrukturalizaci 365 ha ovocných sadů dotaci 50,0 mil. Kč, 19 pěstitelů na vybudování kapkové závlahy v 267 ha ovocných sadů 15,5 mil. Kč. Z dotací na podporu ozdravování plodin obdrželi pěstitelé ovoce na prostorové a technické izoláty množitelského materiálu 3,1 mil. Kč, na testování množitelského materiálu 1,0 mil. Kč a na tvorbu rostlinných genotypů 2,9 mil. Kč. Dotace byly dále poskytnuty na pořádání seminářů, školení, výstav a vydávání publikací v částce 445,1 tis. Kč a na poradenství 198,0 tis. Kč. Celkem ovocnáři v roce 2011 získali národní podpory ve výši 73,2 mil. Kč.

8.1.7 Zelenina

Rok 2011 lze u zeleniny z pěstitelského pohledu hodnotit jako příznivý. Pro plodovou zeleninu byl tento rok dokonce nejlepší za posledních deset let. Na jaře měli zelináři dostatek času na kvalitní založení porostů. Pod dojmem vyšších realizačních cen v průběhu skladovacího období 2010/11 vsadili v roce 2011 na ranost zelenin. Zvýšili podíl ploch nakrytých netkanou textilií, který přesáhl 500 ha. Jednalo se zejména o plochy s nejranějšími

odrůdami brambor, košťálové zeleniny (zelí, květák a kapusta) a také celeru určeného na sklizeň bulev s natí. Pozdní jarní mrazy v květnu 2011 nezpůsobily zelinářům výraznější škody. Slunečné počasí a optimální rozložení srážek za občasného využití doplňkové závlahy umožnilo zdárný vývoj porostů a brzkou sklizeň zeleniny v nejvyšší kvalitě. Čerstvá tuzemská zelenina na pultech obchodních řetězců se začala objevovat od poloviny května a její prodej probíhal uspokojivě až do výskytu problémů ohledně nákazy způsobené bakterií Escherichia coli, která vypukla v Německu a byla spojována s konzumací čerstvé zeleniny, zejména salátových okurek. Silný mediální tlak a následná panika obyvatel byly příčinou náhlé ztráty zájmu spotřebitelů o konzumaci veškeré zeleniny, což způsobilo prudký pokles odbytu a propad cen téměř na minimum. Týkalo se to především okurek, rajčat, papriky, pekingského i hlávkového zelí a kapusty. Obavy z nákazy srazily také odbyt listové zeleniny. Neprodaná zelenina zůstala po dlouhé období na polích a ve skladech a pěstitelé ji byli nuceni likvidovat. Tato situace způsobila významné narušení unijního trhu a za vzniklé ztráty byla pěstitelům udělena mimořádná podpora, která byla pro členské státy EU stanovena na 226 mil. €.

Výměra pěstební plochy zeleniny po dvouletém poklesu v roce 2011 vzrostla na 14,1 tis. ha, tj. meziročně o 5 %. V rozsahu pěstování jednotlivých druhů zeleniny došlo k největšímu procentuálnímu rozšíření plochy u kapusty (o 33 % na 227 ha), hlávkového zelí (o 31 % na 1 602 ha) a květáku (o 11 % na 416 ha), naopak nejvíce se snížila výměra salátových okurek (o 9 % na 366 ha). U ostatních druhů zeleniny byly meziroční změny poměrně malé a pohybovaly se v rozmezí ± 7 %. Největší podíl zelinářské plochy zaujímala i v roce 2011 cibule (17 %, tj. 2 340 ha).

Produkce zeleniny v roce 2011 byla hodnocena jako dobrá. Úroda ve výši 277,6 tis. t byla proti předchozímu roku o 27 % vyšší. S výjimkou celeru a okurek nakládaček, kterých se sklidilo meziročně o 8 %, resp. 4 % méně, byla produkce vyšší u všech sledovaných druhů zeleniny, u některých velmi výrazně. Nejvíce vzrostla meziročně sklizeň hlávkového zelí (o 55 % na 62,9 tis. t). Výrazně vyšší byla v roce 2011 produkce rajčat (o 38 % – 28,5 tis. t) a kapusty (o 35 % – 4,0 tis. t). Následovaly další dva nejpěstovanější druhy zeleniny – cibule a mrkev, jejichž produkce meziročně vzrostla o 26 % na 54,3 tis. t, resp. o 20 % na 33,2 tis. t. Vyšší úroda byla i u dalších druhů zeleniny (květáku, hrachových lusků, salátových okurek, česneku a kedluben), a to o 4-12 %. Více než polovinu produkce tvořily tradiční české druhy zeleniny, tj. hlávkové zelí (23 % celkové produkce), cibule (20 %) a mrkev (12 %). Na výši úrody jednotlivých druhů zeleniny měly kromě rozšíření pěstební plochy vliv i vyšší hektarové výnosy v roce 2011. Průměrný hektarový výnos dosáhl u cibule 23,21 t/ha (zvýšení o 28 %), mrkve 30,85 t/ha (zvýšení o 17 %) a hlávkového zelí 39,24 t/ha (zvýšení o 18 %). Nejvyššího nárůstu hektarového výnosu však bylo dosaženo u rajčat (o 41 % – 25,23 t/ha), dále u petržele (o 18 % – 13,44 t/ha) a salátových okurek (o 17 % – 25,20 t/ha). Výnos poklesl pouze u celeru, a to o 14 % na 19,64 t/ha.

V roce 2011 byl také zaznamenán meziroční nárůst výměry skleníků a fóliovníků určených pro pěstování rychlené zeleniny a zeleninové sadby. Jejich plocha se zvýšila o 3 ha a činila 49 ha. V zakrytých plochách se pěstovala zejména rajčata (20 ha), okurky (6 ha), paprika (6 ha), saláty (4 ha) a kedlubny (2 ha) a na 11 ha byla produkována zeleninová sadba.

Struktura zelinářských podniků podléhá průběžným změnám. V roce 2011 se meziročně mírně zvýšil celkový počet zelinářů, zejména pěstitelů s výměrou pod 1 ha. Drobní pěstitelé se většinou specializují na prodej ze dvora, prodávají svojí produkci na trzích, případně se snaží realizovat systém „zeleninových bedýnek“. Struktura pěstitelů s vyšší výměrou zeleniny zůstává poměrně stabilní. V roce 2011 bylo v ČR celkem 466 pěstitelů zeleniny s plochou 9,7 tis. ha, z toho 57 % této plochy obhospodařovalo 23 pěstitelů s rozsahem zelinářské plochy vyšším než 100 ha. Dalších 15 % pěstební plochy připadlo 22 pěstitelům s výměrou 50 až 100 ha a 12 % plochy o rozloze 30 až 50 ha mělo 36 pěstitelů. 46 % všech pěstitelů pěstuje zeleninu na ploše menší 1 ha.

Počet zelinářů žádajících o ochrannou známku integrované produkce zeleniny (IPZ) se v roce 2011 opět zvýšil. Ve Svazu pro integrované pěstování zeleniny bylo evidováno 93 pěstitelů s plochou 6 084 ha. Držiteli ochranné známky IPZ bylo 54 zelinářů s výměrou 4 826 ha a 13 pěstitelů (čekatelů) s plochou 397 ha je v přechodném období. Známka IPZ slouží pěstitelům k odlišení jejich kvalitní produkce od ostatní zeleniny dodávané na tuzemský trh.

Prodej a odbyt vypěstované zeleniny od profesionálních pěstitelů byl v roce 2011 realizován ze 78 % supermarketům a hypermarketům, z 10 % zpracovatelskému průmyslu, z 9 % velkoobchodům a a zbytek tvořil vlastní export, hotely a restaurace, přímý prodej ze dvora, ztráty a další.

Ke konci roku 2011 měli zelináři k dispozici celkem 156 skladů pro dlouhodobé uskladnění zeleniny s kapacitou 140,3 tis. t. Nové sklady v roce 2011 vybudovalo 9 pěstitelů a 2 pěstitelé zmodernizovali stávající prostory. Největší počet skladů bylo větraných (93 objektů o kapacitě 90,2 tis. t). Dalších 60 skladovacích objektů s kapacitou 47,9 tis. t bylo chlazených a 3 sklady o kapacitě 2,4 tis. t byly objekty s řízenou atmosférou. Využití skladovacích prostor ke konci roku činilo přibližně 60 %.

Množství dovezené zeleniny do ČR v roce 2011 bylo na úrovni předchozího roku. Dodávky činily 567,0 tis. t za 8,3 mld. Kč. Hodnota importované zeleniny se meziročně snížila o 11 %. S výjimkou celeru, mrkve a hlávkového zelí byla dovozní cena nejdůležitějších druhů zeleniny meziročně nižší. Největší dodavatelskou zemí bylo, stejně jako v letech předchozích, Nizozemsko, které se podílelo na celkovém importu zeleniny do ČR jednou pětinou, a to i přes meziroční snížení objemu dodávek o 10 %. Z Nizozemska se do ČR dovážela zejména rajčata, cibule, mrkev a paprika. Dalším významným dodavatelem bylo Španělsko (17 %), ze kterého se dovážela zejména rajčata, okurky nakládačky a melouny, Německo (14 %) s převahou dodávek cibule a okurek nakládaček,

Polsko (9 %) a Itálie (8 %). Hlavní objem importované zeleniny tvořila již tradičně zelenina plodová, především rajčata (18 % celkového importu zeleniny) a melouny (15 %), dále okurky (13 %) a papriky (9 %). V roce 2011 se dovoz tradičních českých druhů zeleniny snížil. Dodávky cibule byly ve výši 59,4 tis. t za 7,35 Kč/kg, což bylo o 8 % méně než v roce předchozím. Jejím hlavním dodavatelem bylo Nizozemsko a Německo, které se podílely na celkovém dovozu cibule 68 %. Dovoz mrkve činil 39,7 tis. t, tj. o 6 % méně než v roce 2010, za 7,85 Kč/kg. Téměř polovina dovezené mrkve pocházela z Nizozemska. Import hlávkového zelí, který byl z více než jedné třetiny realizován z Polska, činil 21,8 tis. t, což bylo meziročně méně o 29 %, za průměrnou dovozní cenu 7,41 Kč/kg.

V roce 2011 se zastavil trend růstu vývozu a reexportu zeleniny z ČR. Exportováno bylo 91,9 tis. t zeleniny (pokles o 7 %) v celkové hodnotě 1,6 mld. Kč. Z jednotlivých druhů zeleniny se z ČR nejvíce vyvážela rajčata (13 % celkového exportu a reexportu zeleniny), mrkev (12 %), melouny a cibule (po 10 %). Tři čtvrtiny vyvezené zeleniny v hodnotě 1,3 mld. Kč odebralo Slovensko, do kterého byla dodávána především rajčata, cibule, melouny a hlávkové zelí.

Celková množstevní záporná obchodní bilance s čerstvou zeleninou byla v roce 2011 svojí výší 475,1 tis. t na úrovni roku předchozího, ve finančním vyjádření se mírně zlepšila o 11 % na 6,7 mld. Kč.

Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé se v roce 2010 proti očekávání dále meziročně snížila o 1,5 kg/obyv./rok a činila 79,7 kg/obyv./rok. K největšímu poklesu došlo u rajčat a paprik (o 0,6 kg na 10,4 kg/obyv./rok, resp. na 5,5 kg/obyv./rok). Opět se snížila spotřeba cibule (o 0,5 kg na 9,9 kg/obyv./rok), salátových okurek (o 0,3 kg na 7,1 kg/obyv./rok) a na historické minimum poklesla spotřeba hlávkového zelí (o 0,3 kg na 7,2 kg/obyv./rok). Naopak vzrostla spotřeba melounů (o 0,4 kg na 7,8 kg/obyv./rok). Nejvíce se v roce 2010 zvýšil zájem obyvatel o okurky nakládačky (o 0,8 kg na 3,0 kg/obyv./rok). U ostatních druhů zeleniny se spotřeba meziročně výrazně nezměnila (meziročně ± 0,2 kg/obyv./rok). Mezi nejvíce konzumované druhy zeleniny patřila v roce 2010, stejně jako v roce předchozím, rajčata, cibule, melouny a hlávkové zelí. Podle odhadu ÚZEI se v roce 2011 spotřeba zeleniny mírně zvýšila na 81,0 kg/obyv./rok.

Klesající trend v soběstačnosti s čerstvou zeleninou se v roce 2011 po dvou letech zastavil a v důsledku dobré úrody v roce 2011 zaznamenal opětovný nárůst.

T8.1/11 - Bilance výroby a spotřeby čerstvé zeleniny[1)]

Ukazatel	MJ	2007	2008	2009	2010	2011	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	16,6	15,4	13,8	13,4	14,1	105,2
Hektarový výnos	t/ha	17,03	17,81	18,39	16,31	19,69	120,7
Domácí výroba	tis. t	282,0	274,3	253,8	218,6	277,6	127,0
Dovoz[2)]	tis. t	522,2	531,0	553,4	567,6	567,0	99,9
Celková nabídka	tis. t	804,2	805,3	807,2	786,2	844,6	107,4
Čerstvá spotřeba + samozásobení	tis. t	630,5	640,6	639,9	616,5	677,7	109,9
Nákup ke zpracování[2)]	tis. t	97,8	81,6	78,0	70,7	75,0	106,1
Vývoz[2)]	tis. t	75,9	83,1	89,3	99,0	91,9	92,8
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	804,2	805,3	807,2	786,2	844,6	107,4
Soběstačnost[3)]	%	38,7	38,0	35,4	31,8	36,9	5,1

1) Marketingový rok u zeleniny je totožný s kalendářním rokem.

2) Pro rok 2011 odhad.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

Průměrné roční CZV zeleniny v roce 2011 se po prudkém vzrůstu v předchozím roce snížily o 24 %. Poklesly CZV prakticky u všech sledovaných druhů zeleniny. K největšímu meziročnímu snížení ceny došlo u hlávkového zelí bílého (o 38 % na 3 100 Kč/t), celeru (o 32 % na 7 829 Kč/t), rajčat (o 29 % na 14 616 Kč/t), červeného hlávkového zelí (o 26 % na 5 189 Kč/t), petržele bez natě (o 22 % na 14 113 Kč/t), cibule suché (o 18 % na 5 212 Kč/t). Meziročně vyšší CZV byla pouze u česneku, u kterého se CZV zvýšila velmi výrazně (o 92 % na 113 892 Kč/t), a u póru (o 11 % – 15 000 Kč/t). Na výrazném snížení CZV téměř všech druhů sledované zeleniny se podílela jak dobrá sklizeň v roce 2011, tak velmi vysoké CZV v předchozím roce. Následující graf ukazuje, jak rozdílné byly měsíční ceny CZV u cibule suché a bílého hlávkového zelí v letech 2010 a 2011.

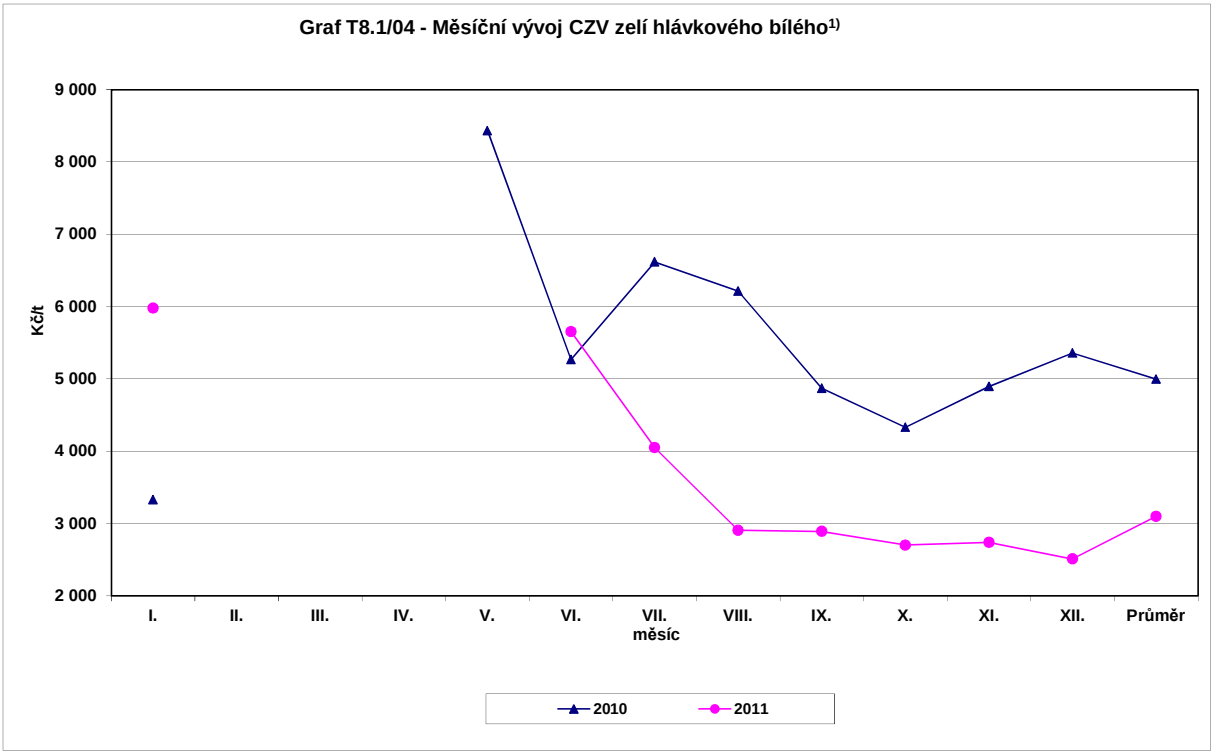

1) Údaje za únor, březen, duben 2010 a únor, březen, duben a květen 2011 se nevyskytují.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

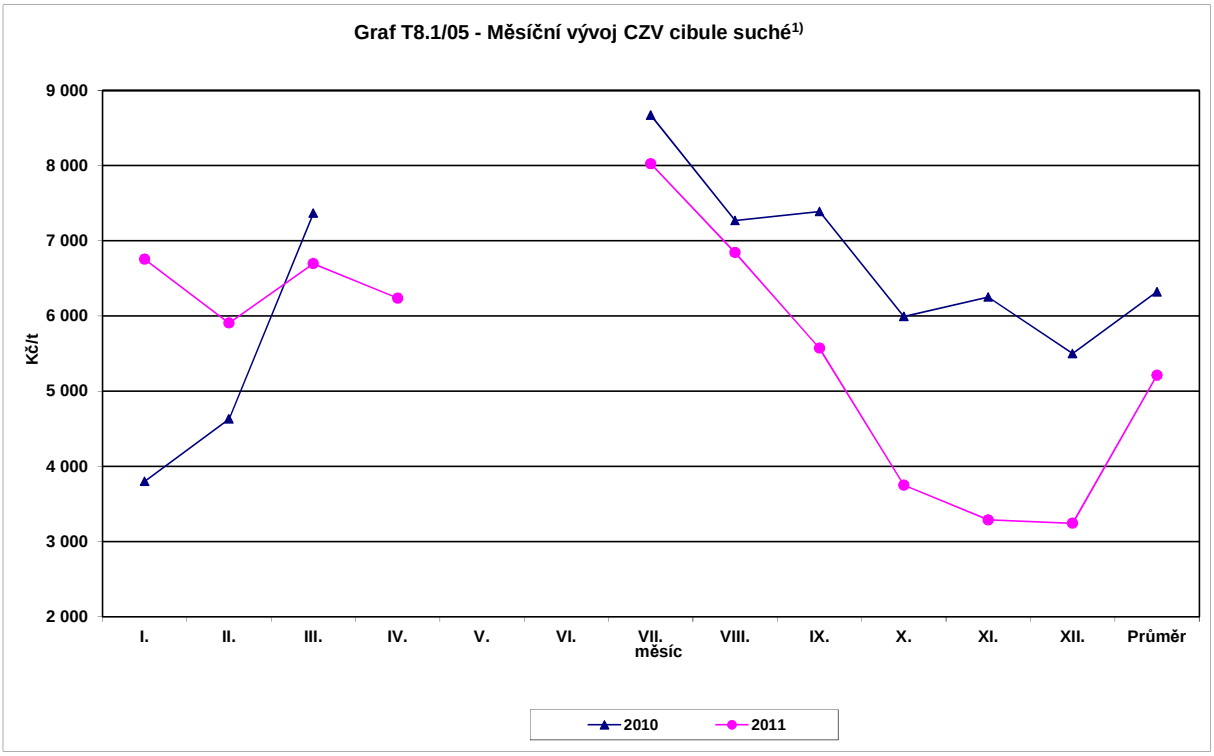

1) Údaje za měsíce duben, květen, červen 2010 a květen, červen 2011 se nevyskytují.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Spotřebitelské ceny zeleniny se v roce 2011 v porovnání s rokem 2010 rovněž snížily, avšak proti CZV podstatně méně (index 2011/10 činil 92,9). Stejně jako u CZV došlo

k největšímu poklesu spotřebitelské ceny u salátových okurek (o 25 % na 30,42 Kč/kg), květáku (o 14 % na 28,66 Kč/kg) a cibule (o 10 % na 14,97 Kč/kg). Oproti pohybu CZV se snížila průměrná spotřebitelská cena rajčat (o 28 % na 30,29 Kč/kg) a naopak mírně vzrostla u celeru a česneku. U mrkve a hlávkového zelí nedošlo v průměrné roční spotřebitelské ceně v roce 2011 proti roku předchozímu k výraznější změně a jejich výše činila 16,46 Kč/kg, resp. 13,57 Kč/kg. U melounů se po roce jejich průměrná roční cena opět o 25 % zvýšila na 27,17 Kč/kg.

Také v roce 2011 čerpali zelináři podpory z prostředků národních i ze zdrojů EU. Jako ostatní zemědělci mohli i zelináři čerpat jednotnou platbu na plochu (SAPS), která byla pro rok 2011 stanovena ve výši 4 686,50 Kč na hektar zemědělské půdy. Z národních dotací bylo zelinářům v roce 2011 vyplaceno v rámci podpory ozdravování polních a speciálních plodin na biologickou a fyzikální ochranu jako náhradu chemické ochrany rostlin 317,6 tis. Kč, na testování množitelského materiálu 51,6 tis. Kč a na tvorbu rostlinných genotypů 7,4 mil. Kč. Dotace byly poskytnuty na pořádání seminářů a školení (79,3 tis. Kč), na pořádání výstav (167,2 tis. Kč) a na poradenství (138,0 tis. Kč). Celková částka, kterou zelináři v roce 2011 v rámci národních dotací obdrželi, činila 8,1 mil. Kč.

Na integrovanou produkci zeleniny v rámci PRV, jejíž sazba činí 440 €/ha (tj. 11 039 Kč/ha pro rok 2011), podalo v roce 2011 žádost 93 zelinářů v celkové výši 67,2 mil. Kč na výměru 6 084 ha a vyplaceno bylo 85 žádostí pro 5 225 ha zelinářské plochy v částce 60,3 mil. Kč, z toho 80 % z prostředků EU a 20 % z prostředků ČR.

V rámci ekologického zemědělství požádalo v roce 2011 o podporu ve výši 21,3 mil. Kč celkem 86 pěstitelů zeleniny na výměru 1 506 ha při sazbě 564 €/ha (14 150 Kč/ha na rok 2011). V roce 2011 bylo proplaceno 74 žádostí na 1 452 ha ve výši 21,5 mil. Kč.

U oddělené platby na rajčata určená na zpracování bylo v marketingovém roce 2010/11 na 11,9 tis. t rajčat 14 zelinářům vyplaceno 10,2 mil. Kč z prostředků EU při sazbě 34,70 €/t (859 Kč/t pro rok 2011) V rámci SOT čerpali zelináři rovněž finanční podpory na činnost organizací producentů ovoce a zeleniny, které jsou uvedeny v kap. 8.1.6.

Mimořádně obdrželi v roce 2011 pěstitelé rajčat, salátových okurek, paprik, cuket, salátů, endivie kadeřavé letní a endivie zimní podporu v důsledku výskytu bakterie Escherichia coli ve výši 5,4 mil. Kč (222,6 tis. €).

8.1.8 Réva vinná – víno

V roce 2011 byl podle Registru vinic ÚKZÚZ produkční potenciál vinic v ČR 19 633 ha, z toho bylo 17 198 ha osázených. Zbývající plochu tvořily vinice vyklučené (108 ha), s právem na opětovnou výsadbu vinic (1 047 ha), a státní rezervy (1 280 ha). V roce 2011 byla rozdělena část plochy státní rezervy ve výši 20 ha, z toho ve vinařské oblasti Čechy 2 ha a ve vinařské oblasti Morava 18 ha, takže k dispozici ještě zůstává více než 1 200 ha nerozdělených práv ze státní rezervy.

Zaregistrováno bylo v roce 2011 celkem 384 vinařských obcí s 1 278 viničními tratěmi. Evidováno bylo 19 037 pěstitelů révy vinné. Výměru vinic do 0,2 ha má 76 % vinohradníků, kteří obhospodařují 12 % osázené plochy vinic v ČR. Vinice od 0,2 ha do 1,0 ha jsou u 18 % pěstitelů se 17% podílem na celkové rozloze vinic. Největší podíl plochy vinic (71 %) patří vinohradníkům s výměrou větší než 1,0 ha, avšak jejich počet činí pouze 6 % všech zaregistrovaných pěstitelů.

V průběhu roku 2011 se vysadilo 295 ha vinic. V mladých výsadbách byly upřednostněny z bílých odrůd Pálava, Sauvignon, Rulandské šedé, Ryzlink rýnský a Tramín červený, z modrých odrůd Rulandské modré, Dornfelder, Cabernet Sauvignon, Svatovavřinecké a Modrý Portugal. Vyklučeno bylo 108 ha vinic, nejvíce ve vinařské podoblasti Velkopavlovická, Znojemská a Slovácká.

S ohledem na podporu restrukturalizace vinic do roku 2004 je rozloha mladých vinic sice dosud významná, ale jejich podíl se zmenšuje. V plné plodnosti je více než třetina ploch vinic. Značný podíl vinic však zůstává v kategorii nad 30 let, z nichž některé jsou pěstiteli opouštěny pro nerentabilitu pěstování hroznů. Ke konci roku 2011 tak byla struktura vinic z hlediska věkové struktury tvořena 5 % celkové výměry mladými neplodnými výsadbami ve stáří do 4 let, 24 % mladými plodnými vinicemi ve věku od 4 do 10 let, 42 % vinicemi ve stáří do 30 let, 27 % starými vinicemi v rozmezí 30 až 50 let a 2 % ploch vinic staršími 50 let. Přibližně na dvou třetinách osázených ploch se pěstují bílé odrůdy a na jedné třetině odrůdy modré. Zbývající plochu tvoří odrůdy stolní a podnožové. Největší výměru zaujímalo z bílých odrůd Veltlínské zelené (1 662 ha), Müller Thurgau (1 604 ha), Ryzlink rýnský (1 235 ha) a Ryzlink vlašský (1 194 ha), z červených odrůd Svatovavřinecké (1 335 ha), Frankovka (1 190 ha), Zweigeltrebe (830 ha) a Rulandské modré (719 ha).

V roce 2011 byly vinice poškozeny mrazy. Zimní mráz způsobil 7 % ztrát úrody ve sledovaných vinohradech, jarní mráz 9 %. Ztráty úrody byly lokálně značně rozdílné. Nejvíce byla postižena vinařská oblast Čechy, kde se zimní mrazy podepsaly na ztrátě úrody ve výši 7 %, jarní dokonce na 80 % sklizně. Tomu pak odpovídal i průměrný výnos hroznů v Čechách (1,0 t/ha). V české vinařské oblasti je proto víno ročníku 2011 nedostatkovým zbožím.

Hlavní pěstitelskou oblastí je vinařská oblast Morava (96 % celkové výměry vinic ČR). Vinařská oblast Čechy se podílí na celkové výměře vinic ČR pouze 4 %. Podle údajů ČSÚ se v roce 2011 v ČR sklidilo téměř dvojnásobné množství moštových hroznů než v roce předchozím. Produkce dosáhla 91,3 tis. t, průměrný hektarový výnos byl ve výši 5,70 t/ha.

Z hlediska určení plochy vinic ČR je přibližně polovina plochy určená k pěstování moštových hroznů za účelem prodeje zpracovatelským podnikům. Vinice určené k produkci hroznů na výrobu vína přímo u pěstitele tvoří přibližně dvě pětiny plochy. Zbývající plocha, tj. přibližně jedna desetina výměry vinic ČR, se využívá k oběma předcházejícím účelům a pěstitelé se v každém roce na základě nabídky a poptávky rozhodují, jak s hrozny naloží.

V roce 2011 byla produkce hroznů přibližně z poloviny této plochy použita k výrobě vlastního vína a druhá polovina hroznů byla prodána dalším zpracovatelům.

Podle šetření prováděného Svazem vinařů ČR (SV ČR) byl v roce 2011 ve sledovaných podnicích průměrný hektarový výnos moštových hroznů meziročně téměř dvojnásobný. Pohyboval se okolo 6,0 t/ha a průměrné výnosy kolísaly od 0,4 t/ha do 12,4 t/ha. Ve výnosech bílých a modrých hroznů byl malý rozdíl. Průměrný hektarový výnos hroznů bílých činil 5,9 t/ha (meziroční zvýšení o 2,7 t/ha), modrých 6,2 t/ha (o 3,1 t/ha více než v roce 2010).

Podíl modrých moštových hroznů na celkové sklizni roku 2011 v ČR činil 36 %. Dvě třetiny podniků produkujících víno připravuje z modrých hroznů také víno růžové. K tomuto účelu bylo v roce 2011 využito 18 % modrých hroznů, což je meziroční stabilizace podílu růžového vína.

I v roce 2011 pokračoval trend trvalého nárůstu cukernatosti hroznů. Průměrná cukernatost se meziročně zvýšila o 1,2 °NM na 21,0 °NM a o stejnou hodnotu byla také vyšší, než činí desetiletý průměr. Ve sledovaných podnicích se pohybovala v rozmezí 17,5 až 24,9 °NM. Takto vysokou cukernatost lze za dobu existence vinařského zákona přirovnat jen k ročníkům 2006 a 2009. Cukernatost byla o 0,8 °NM vyšší u hroznů bílých než u hroznů modrých.

Ve vinařské oblasti Čechy cukernatost hroznů dosáhla ve sledovaných podnicích v průměru 19,5 °NM, tj. o 1,5 °NM méně než činí průměr za ČR. Modré moštové hrozny se na celkové sklizni podílely 37 %. Sledované podniky vypěstované hrozny samy zpracovávaly a neprodávaly je. Výsledky za vinařskou oblast Morava jsou prakticky totožné s celorepublikovými údaji s výjimkou výnosu hroznů, který činil 6,3 t/ha.

Průměrná CZV moštových hroznů byla v roce 2011 na základě šetření SV ČR meziročně o 6 % vyšší a pohybovala se okolo 17,30 Kč/kg (průměr v jednotlivých sledovaných podnicích činil 12,00 až 25,00 Kč/kg). Mírně se proti předchozímu roku snížil cenový rozdíl mezi hrozny bílými a modrými. Stejně jako v roce předchozím byly i v roce 2011 bílé hrozny dražší (17,90 Kč/kg) než hrozny modré (16,30 Kč/kg). Hodnota sklizených moštových hroznů v ČR v roce 2011 vzrostla na historicky nejvyšších 1,7 mld. Kč. Na základě průměrné ceny hroznů a průměrného výnosu hroznů (5,70 t/ha) v ČR bylo v roce 2011 dosaženo při nákladech 15,30 Kč/kg moštových hroznů ve vinohradnictví průměrného zisku ve výši 2 Kč/kg, tj. 12 tis. Kč/ha. Po započtení všech průměrných dotací vychází v roce 2011 průměrný zisk 6,00 Kč/kg, tj. 36 tis. Kč/ha. Z hlediska dosažení zisku byl rok 2011 nejlepším rokem od roku 1989. Po dvou po sobě ztrátových letech bylo ve vinohradnictví v roce 2011 dosaženo v průměru 15% zisku.

Rok 2011 byl ve vinohradnictví rentabilní pro ty podniky, které se zabývají současně pěstováním révy vinné, prodejem i nákupem hroznů. Tyto podniky zvyšovaly ceny hroznů na trhu. Vynaložené náklady pokryla ta skupina podniků, která pěstuje révu vinnou za účelem

prodeje hroznů a vlastní zpracování hroznů činí max. 10 % sklizně. Tyto podniky většinou pracují na základě dlouhodobějších smluv s odběrateli hroznů. U skupiny podniků, které pěstují révu vinnou, veškerou sklizeň hroznů zpracovávají ve vlastním podniku a neprovádějí žádný nákup či prodej hroznů, nelze za rok 2011 rentabilitu vinohradnictví zatím objektivně vyjádřit vzhledem k tomu, že finální výrobek (víno) není ještě prodán. Poslední skupinou podniků jsou nakupující podniky s vlastní sklizní do 10 % a bez prodeje hroznů. Tyto podniky vytvářely cenu hroznů. Podíl smluvně předem zajištěných hroznů tvořil 97 % nakoupeného objemu.

Ze sklizně moštových hroznů se v roce 2011 vyrobilo přibližně 650 tis. hl vína, což je přibližně jedna třetina spotřeby vína v ČR.

Dovoz vína do ČR v roce 2011 dosáhl podle předběžných údajů celkem 1 936 tis. hl v hodnotě 4,1 mld. Kč. Proti předchozímu roku byl import vína opět vyšší, objemově o 10 % a finančně o 12 %. Bílého vína se dovezlo 854 tis. hl, tj. 44 % celkového dovozu vína. Dodávky červeného vína byly ve výši 697 tis. hl, tj. 36 % realizovaného importu. U bílého vína mírně převažoval dovoz vína sudového, u červeného byly dodávky vyrovnané. Největším dodavatelem vína do ČR zůstává stále Itálie, ze které bylo dovezeno 786 tis. hl za 1 272,7 mil. Kč. Toto množství se na celkovém importu vína do ČR v roce 2011 podílelo 41 %. Dalším významným exportérem vína do ČR bylo Španělsko, které dodalo 268 tis. hl za 384,2 mil. Kč, Maďarsko s 213 tis. hl v hodnotě 347,2 mil. Kč a Slovensko s objemem dodávek 189 tis. hl za 304,9 mil. Kč. Množství dovezeného slovenského vína bylo v roce 2011 na úrovni předchozího roku. Meziročně se o třetinu snížil dovoz maďarského vína. Import vína z Itálie vzrostl o 14 % a o 40 % se zvýšily dodávky vína ze Španělska. Téměř na čtyřnásobek objemu stoupl v roce 2011 dovoz vína z Makedonie (88 tis. hl za 99,5 mil. Kč).

Vyvezeno a reexportováno bylo z ČR v roce 2011 celkem 298 tis. hl vína v hodnotě 709,8 mil. Kč. Meziročně se export vína z ČR zvýšil o 12 % v objemovém vyjádření a o 23 % ve finančním vyjádření. Bílého vína bylo exportováno 144 tis. hl (48 % celkového vývozu), červeného 120 tis. hl (40 %). Téměř dvě třetiny vyvezeného bílého vína tvořilo víno sudové. U vína červeného převažoval export vína sudového (57 %) nad vývozem vína v lahvích. Již tradičně bylo největším odběratelem vína z ČR Slovensko, které nakoupilo 275 tis. hl, tj. 92 % celkového exportu vína v hodnotě 580,5 mil. Kč. Proti roku 2010 Slovensko odebralo v roce 2011 o 27 tis. hl vína více.

Záporná obchodní bilance s vínem se v roce 2011 opět meziročně prohloubila o 9 % a dosáhla v množstevním vyjádření 1 638 tis. hl, ve finančním 3,4 mld. Kč.

Na výrobu vína bylo v roce 2011 dovezeno do ČR 6,3 tis. t moštových hroznů za průměrnou cenu 21,38 Kč/kg, tj. o pětinu více než v roce 2010. Jejich průměrná dovozní cena byla meziročně opět vyšší, a to o 9 %. Hlavním dodavatelem moštových hroznů do ČR byla, stejně jako v roce předchozím, Itálie (1,8 tis. t za průměrnou cenu 28,07 Kč/kg), Maďarsko

(1,5 tis. t za 14,61 Kč/kg) a Makedonie (1,5 tis. t za 8,75 Kč/kg). Z těchto tří zemí činil import moštových hroznů tři čtvrtiny celkového dovozu moštových hroznů.

Ve spotřebě vína je za rok 2011 očekáván v ČR mírný nárůst na 20,0 l/obyv./rok. V roce 2010 se průměrná spotřeba vína zvýšila o 0,7 l/obyv./rok na 19,4 l/obyv./rok. Vzhledem ke zvyšující se spotřebě vína klesá míra soběstačnosti. Ve vinařském roce 2011/12 se předpokládá soběstačnost ve vztahu k domácí spotřebě ve výši 29 %, což je důsledek vysoké sklizně moštových hroznů v oblasti Morava a tím i nárůstu domácí výroby vína.

T8.1/12 - Bilance výroby a spotřeby vína[1)]

Ukazatel	MJ	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12[4)]	Meziroční index
Plocha plodných vinic[2)]	tis. ha	17,0	16,3	16,1	16,1	16,1	100,0
Hektarový výnos[2)]	t/ha	5,82	6,03	4,27	2,87	5,70	198,6
Počáteční zásoba k 1. 8.	tis. hl	490	890	1 016	893	802	89,8
Domácí výroba	tis. hl	820	840	564	390	650	166,7
Dovoz suroviny a vína[3)]	tis. hl	1 585	1 456	1 702	2 066	1 850	89,5
Celková nabídka	tis. hl	2 895	3 186	3 282	3 349	3 302	98,6
Spotřeba[4)]	tis. hl	1 828	1 964	2 132	2 260	2 282	101,0
Vývoz vína[3)]	tis. hl	177	206	257	287	270	94,1
Konečná zásoba k 31. 7.	tis. hl	890	1 016	893	802	750	93,5
Soběstačnost[5)]	%	44,9	42,8	26,5	17,3	28,5	11,2

1) Vinařský rok u vína je od 1. 8. do 31. 7.

2) Údaje ČSÚ.

3) Pro vinařský rok 2011/12 odhad.

4) Vinařský rok 2011/12 odhad MZe.

5) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; SV ČR; ÚKZÚZ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), P. Zajícová (MZe)

Vinohradníci a vinaři čerpali v roce 2011 podpory z národních zdrojů i z prostředků EU.

Výše přímých plateb SAPS činila 4 686,50 Kč/ha užívané zemědělské půdy. V rámci SOT s vínem byla podána 1 žádost na prémii za vyklučení vinic na plochu 0,4 ha v částce 16,0 tis. Kč. Vyplacena nebyla v tomto režimu žádná dotace. Na restrukturalizaci a přeměnu vinic požádalo o dotaci 148 vinohradníků na výměru 1 361 ha ve výši 204,9 mil. Kč. Vyplaceno bylo 131 žádostí pro 1 134 ha v částce 72,0 mil. Kč. Dále bylo podáno 211 žádostí na opatření „Investice“ (filtry na víno, lisy na hrozny, kvasné nádoby) ve výši 38,5 mil. Kč, vyplacené dotace 127 žadatelům činily 32,8 mil. Kč. Veškeré dotace v rámci SOT byly hrazeny z prostředků EU.

Podpory z prostředků EU ve výši 80 % nákladů s 20% kofinancováním ČR byly v roce 2011 realizovány v sektoru integrovaných systémů pěstování révy vinné i v sektoru ekologického zemědělství. Na integrované systémy pěstování révy vinné v rámci agroenvironmentálního opatření HRDP na základě požadavků předchozího roku byla v roce 2011 vyplacena platba ve výši 403,4 mil. Kč. V rámci PRV bylo podáno v roce 2011 celkem 641 žádostí pro 11 535 ha vinic (sazba 507 €/ha, tj. 12 720 Kč/ha pro rok 2011) ve výši

146,7 mil. Kč. Vyplaceno bylo v roce 2011, na základě požadavků z roku 2010, celkem 609 žádostí v částce 150,6 mil. Kč pro 11 387 ha vinic. Na ekologické pěstování révy vinné v rámci PRV bylo podáno v roce 2011 76 žádostí (sazba 849 €/ha, tj. 21 300 Kč/ha). Předpokládaná výše podpory za rok 2011 pro 884 ha vinic po odpočtu sankcí činí 18,8 mil. Kč.

Z národních dotací získali vinohradníci a vinaři v roce 2011 na základě 3 schválených žádostí finanční prostředky na zavlažování 36 ha vinic ve výši 2,1 mil. Kč. Na budování prostorových izolátů množitelského materiálu révy vinné byla 6 žadatelům přiznána podpora v částce 1,8 mil. Kč, na testování množitelského materiálu révy vinné obdržel 1 žadatel dotaci 300,0 tis. Kč (včetně peckovin), na šlechtění révy vinné zaměřeného na vyšší odolnost proti škodlivým biotickým a abiotickým činitelům obdrželi 2 vinohradníci částku 2,6 mil. Kč, na podporu evropské integrace nevládních organizací obdržel SV ČR 124,7 tis. Kč a na zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu byla na 2 projekty poskytnuta částka 15,4 mil. Kč. Celkem bylo z národních dotací v roce 2011 poskytnuto vinohradníkům a vinařům 22,3 mil. Kč. Dále obdržel Vinařský fond v roce 2011 podporu MZe ve výši 35,7 mil. Kč na propagaci vína.

8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso

Mléko

Na světovém trhu s mlékem pokračovala v první části roku výrazně živá poptávka a růst cen, zhruba v polovině roku však došlo k obrácení trendu, poptávka ustrnula a ceny začaly klesat. Přesto se ceny komoditních výrobků sušených mlék a másla udržely na velmi vysoké úrovni a růst produkce v řadě regionů, stimulovaný dobrou poptávkou, se dařilo na světovém trhu umístit. V EU se příznivý vývoj promítl zvýšením produkce, kterou se dařilo z trhu odčerpat. Stejně jako v předchozím roce však z příznivého vývoje dokázali profitovat producenti mléka v některých zemích EU více než producenti v jiných členských zemích.

Vysokou poptávku na světovém trhu podpořilo především pokračující zvyšování zájmu z jihovýchodní Asie, zejména z Číny a pokles produkce v tradičních dovozních regionech. Z významných zemí klesla produkce podle AMI meziročně v Rusku o 0,1 mil. t (0,3 %), v Japonsku o 0,2 mil. t (3,5 %), v Kazachstánu o 0,2 mil. t (2,9 %), na Ukrajině o 0,2 mil. t a v menší míře i v některých dalších zemích. Naopak řada zemí využila růst světové poptávky zvýšením produkce, některé země velmi výrazně. V USA stoupla produkce meziročně o 1,5 mil. t (1,8 %), na Novém Zélandu k listopadu o 1,5 mil. t (10 %), v Argentině o 0,9 mil. t (13,5 %) v Brazílii k září o 0,5 mil. t (3,1 %) a produkci zvýšila i Uruguay o 0,3 mil. t (19,6 %) a Austrálie o 0,2 mil. t (2,4 %). Celková světová produkce všech druhů

mlék se podle odhadu FAO zvýšila ze 721 mil. t vyrobených v roce 2010 o téměř 2 % v roce 2011. Z toho objem kravského mléka podle předpokladu vzrostl z 601 mil. t na 612 mil. t.

Ceny komoditních mlékárenských výrobků na světovém trhu se pod vlivem růstu poptávky zvyšovaly v prvním, částečně i ve druhém čtvrtletí roku. Výrazně vysoká úroveň cen, všeobecný růst produkce a očekávání saturace trhu vedoucí k poklesu cen však zmrazily obchodování. Ačkoliv se očekávaný efekt dostavil a ceny v průběhu roku klesly, jejich roční průměry převýšily již vysoké hodnoty předchozího roku. Průměrná cena sušeného odstředěného mléka (SOM) na světovém trhu v roce 2011 byla podle AMI o 19,3 % vyšší než v roce 2010 a dosáhla 3 517 $/t (62,20 Kč/kg), u sušeného plnotučného mléka (SPM) činil meziroční růst ceny 12,7 % (4 276 $/t, tj. 75,60 Kč/kg)) a u másla 12,0 % (4 873 $/t, tj. 86,20 Kč/kg). V březnu dosáhla cena másla a cena SPM historického maxima ve výši 5 240 $/t resp. 4 770 $/t (tj. 92,70 resp. 84,40 Kč/kg), cena SOM dosáhla maxima v červnu ve výši 4 000 $/t (tj. 70,80 Kč/kg).

Trh EU reagoval na světový vývoj zvýšením produkce a jejím úspěšným umístěním na zahraničních trzích, což umožnilo udržení vysokých cen zemědělských výrobců mléka v Unii. V roce 2011 bylo v EU podle odhadu ZMB dodáno ke zpracování 138,6 mil. t mléka, což je o 2,8 mil. t (2,1 %) více než v roce 2010. Meziroční růst dodávek ke zpracování byl nejvyšší od zavedení kvótového systému. Nejvíce vzrostl objem produkce ve Francii o 1,2 mil. t, což představuje 42 % celkového přírůstku EU. V Německu dosáhl přírůstek 0,7 mil. t (24 % přírůstku EU) a v Polsku 0,3 mil. t (10,5 % přírůstku EU). Vysoký růst objemu vykázala rovněž Velká Británie a Irsko. Prostor pro zvyšování produkce v EU byl vytvořen postupným navyšováním národních kvót, které probíhá na základě nařízení Rady (ES) č. 72/2009 ve většině členských zemí o 1 % ročně. Navýšených národních kvót však využila jen menší skupina zemí. Nizozemsko, Rakousko a Dánsko kvótu přeplnily o 1,2 %, resp. 0,7 % a 0,6 %, Belgie, Irsko, a Německo ji využily na více než 99 %. Zbylé země kvótu nevyužily v rozsahu mezi 2,4 % (Itálie) a 53 % (Bulharsko). Celková kvóta EU pro dodávky v roce 2010/11 byla využita ve výši 94,5 %.

Zvýšení produkce mléka EU bylo provázeno úspěchem odbytu na zahraničních trzích. Vývoz SOM se meziročně zvýšil o 139 tis. t (36,7 %) a vývoz sýrů o 6 tis. t (0,9 %). Ačkoliv vývoz SPM klesl o 57 tis. t (8,7 %) a vývoz másla o 30 tis. t (8 %), objem suroviny uplatněné ve třetích zemích byl v roce 2011 výrazně vyšší než v předchozím roce. Vývozy byly uskutečněny bez vývozních subvencí, neboť po celý rok byly v platnosti nulové sazby. Díky úspěšnému vývozu a užití SOM v rámci programu pomoci nejchudším obyvatelům EU byly sníženy intervenční zásoby SOM a trh EU pocítil odlehčení v podobě příznivých cen zemědělských výrobců. K 16. 12. 2011 činily intervenční zásoby SOM 53,7 tis. t, což je zhruba čtvrtina stavu zásob ke konci roku 2010, intervenční zásoby másla ke stejnému datu se obdobně jako v předchozím roce blížily minimálnímu množství. Úroveň cen zemědělských výrobců v EU byla v roce 2011 vyšší než v předchozím roce. Průměrná CZV mléka

s obsahem tuku 4,0 % v Německu činila v roce 2011 podle AMI 34,40 €/100 kg mléka (tj. 9,00 Kč/l), což je meziroční růst o 11,6 %. Ve Francii dosáhla průměrná hodnota v roce 2011 celkem 31,71 €/100 kg (8,31 Kč/l), což je růst o 8,7 %. V Dánsku se cena meziročně zvýšila o 6,6 %, ve Velké Británii o 9,5 % a v Polsku o 10,1 %, kde činila v přepočtu 28,53 €/100 kg. Příznivý vývoj na trhu EU zpomalil pokles stavů dojnic, ve většině zemí stavy stagnovaly nebo klesaly mírně, v Německu, Francii, Dánsku, Itálii a Maďarsku podle údajů AMI stavy dojnic vzrostly.

Příznivý vývoj trhu se projevil i v ČR. Producenti mléka v ČR reagovali zastavením poklesu stavů dojnic a znatelným zvýšením užitkovosti. Vzhledem k růstu CZV mléka a zachování podpor na dojený skot se výrazně zlepšila rentabilita produkce mléka.

Průměrný stav dojnic meziročně klesl o 1,2 %, avšak redukce stáda proběhla v prvním pololetí, zatímco ve druhé části roku stavy naopak mírně vzrostly. Ačkoliv průměrný roční stav dojených krav činil 373,7 tis. ks, průměr ve druhém pololetí byl o 0,1 tis. ks vyšší. Růst průměrné roční užitkovosti o 224 l na 7 127,8 l byl výrazně větší než v předchozích letech. Celková výroba mléka se zvýšila o 2,0 % na 2 663,7 mil. l zejména vlivem zvýšené užitkovosti.

V plemenné struktuře stáda dojených krav nedošlo k výraznějším změnám. V kontrole užitkovosti, prováděné Českomoravskou společností chovatelů, a. s., bylo v kontrolním roce 2010/11 (říjen-září) sledováno celkem 94,8 % stavů dojených krav. Z celkového počtu 286 tis. krav s ukončenou normovanou laktací bylo 54,4 % krav holštýnského plemene (včetně kříženek z převodného křížení s podílem krve H 50 % a více) a 38,6 % krav českého strakatého plemene. Podíl krav ostatních plemen a kříženek s nižším podílem krve dojných plemen činil 7,0 %. Dominantní část v této kategorii tvořily kříženky s nízkým podílem krve dojných plemen (zhruba 93,7 %), z dojných plemen bylo nejpočetněji zastoupeno plemeno Montbeliard.

T8.2/01 - Bilance výroby a spotřeby mléka a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2007	2008	2009	2010	2011[1)]	Meziroční index
Základní ukazatele produkce mléka							
Průměrný stav dojených krav	tis. ks	409,8	402,5	394,1	378,4	373,7	98,8
Průměrná roční užitkovost	l/ks	6 548,3	6 776,2	6 869,9	6 903,8	7 127,8	103,2
Výroba	mil. l	2 683,5	2 727,7	2 707,6	2 612,5	2 663,7	102,0
Tržní produkce	mil. l	2 618,4	2 638,6	2 588,4	2 508,4	2 554,7	101,8
Bilance zpracování mléka							
Počáteční zásoba	mil. l	55,7	71,1	97,7	59,9	60,7	101,3
Nákup mléka	mil. l	2 381,2	2 368,6	2 291,7	2 251,4	2 303,9	102,3
Dovoz	mil. l	836,0	810,2	853,7	848,8	853,0	100,5
Celková nabídka	mil. l	3 272,9	3 249,9	3 243,1	3 160,1	3 217,6	101,8
Domácí spotřeba	mil. l	2 244,0	2 214,6	2 233,2	2 197,0	2 138,5	97,3
Vývoz[2)]	mil. l	957,8	937,6	909,7	902,4	1 010,4	112,0
Intervenční nákup[3)]	mil. l	x	x	40,3	0,0	0,0	.
Celková poptávka	mil. l	3 201,8	3 152,2	3 183,2	3 099,4	3 148,9	101,6
Konečná zásoba	mil. l	71,1	97,7	59,9	60,7	68,7	113,2
Míra soběstačnosti[7)]	%	119,6	123,2	121,2	118,9	124,6	5,6
Ekonomika							
Náklady na produkci[4)]	Kč/l	8,59	8,78	8,12	8,13	8,41	103,44
CZV mléko celkem	Kč/l	8,36	8,45	6,14	7,42	8,26	111,32
Přímé platby a dotace vstupů[5)]	Kč/VDJ	2 548,90	1 669,40	1 461,30	1 310,10	910,80	69,52
Přímé platby a dotace vstupů[5)]	Kč/KTPM[6)]	x	x	x	2 244,40	2 370,90	105,64
Nákladová rentabilita[7)]	%	-2,68	-3,76	-24,38	-8,73	-1,78	6,95
Souhrnná rentabilita[7)]	%	11,06	8,54	-11,11	9,82	14,34	4,52
CZV EU[8)]	Kč/l	9,54	8,67	6,54	8,13	9,22	113,41

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Ve vývozu jsou zahrnuty výrobky a syrové mléko, realizované mlékárnami z nákupu mléka.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2011 odhad.

5) Další podpory jsou zahrnuty v přímých platbách na plochy krmiv.

6) Krávy s tržní produkcí mléka.

7) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

8) CZV Německo, rok 2007 až 2009 v přepočtu na standardní kvalitu 3,7 % obsahu tuku a 3,4 % obsahu bílkovin; rok 2010 až 2011 přirozený obsah složek.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu; Statistika zahraničního obchodu; Statistika Mlék (MZe) 6-12; ZMP; ZMB; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), Z. Veselá (MZe)

Vzhledem k dlouhodobě klesajícím stavům dojnic v předchozích letech byla zachována přímá podpora producentů mléka. V souladu s článkem 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 87/2010 Sb. stanovena pro rok 2011 platba ve výši 2 370,9 Kč/ krávu s tržní produkcí mléka s termínem výplaty od 1. 12. 2011 do 30. 6. 2012. Platba byla diferencována podle podílu příjmů za mléko na celkových příjmech podniku v plné, poloviční či nulové sazbě. Další podpora výrobců mléka pokračovala v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy a prostřednictvím národních doplňkových plateb na chov přežvýkavců. Současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a další nepřímé podpory (podrobně viz kap. 2). Sazba národní doplňkové platby na chov přežvýkavců na rok 2011 činila 910,80 Kč/VDJ. V roce 2011 bylo podáno celkem 10 194 žádostí, s celkovým nárokem 1 011 590 VDJ, tj. 921 356 tis. Kč. Do konce roku 2011 bylo z nároku za rok 2011 vyplaceno 461 198 tis. Kč, celkem však bylo v roce 2011

vyplaceno 1 788 130 tis. Kč, což byla částka včetně doplatků za rok 2010. Další mechanismy se vztahovaly k podpoře odbytu mlékárenských výrobků, avšak jejich objem byl výrazně nižší než v předchozích letech. V rámci subvencí na podporu vývozu do třetích zemí byla doplacena pouze částka za vývozy sušeného plnotučného mléka realizované před rokem 2010 ve výši 0,8 mil. Kč. Z dalších finančních podpor směřovaných ke zpracovatelům bylo vyplaceno 43,3 mil. Kč z rozpočtu ČR a 10,4 mil. Kč z finančních zdrojů EU v rámci programu „Podpora spotřeby mléka a vybraných mléčných výrobků žáky“. Programu se zúčastnilo 6 schválených subjektů.

Tržní produkce mléka dosáhla podle ČSÚ v kalendářním roce 2011 celkem 2 554,7 mil. l, což je meziročně o 1,8 % více. Podle údajů SZIF dodali producenti ke zpracování 2 546,3 mil. l a přímý prodej činil v přepočtu 6,8 mil. l. Z celkové výroby mléka dosáhla tržní produkce 95,9 %.

Kvótový rok 2010/11 (od 1. dubna do 31. března) skončil výrazným nevyužitím vnitrostátního referenčního množství dodávek ke zpracování. V souladu s procesem postupného navyšování vnitrostátních kvót byla České republice od 1. 4. 2010 navýšena vnitrostátní kvóta o 1 %, což představuje 28 206,165 t. Množství bylo přerozděleno do rezervy pro dodávky (25 tis. t) a do rezervy přímého prodeje (3,2 tis. t). Vnitrostátní kvóta mléka pro ČR na období 2010/11 činila 2 848 822,681 t v členění 2 833 254,842 t pro dodávky k dalšímu zpracování a 15 567,839 t pro přímý prodej. Z uvedených množství bylo k 31. 3. 2011 ponecháno 22,1 tis. t v rezervě pro dodávky a 4,3 tis. t v rezervě pro přímý prodej. V uvedeném období bylo odběratelům dodáno 2 569,6 tis. t, tj. 90,7 % vnitrostátního referenčního množství pro dodávky. V rámci přímého prodeje bylo prodáno 6,928 tis. t mléka a mlékárenských výrobků, a tím byla kvóta přímého prodeje splněna na 44,5 %. Přímý prodej mléka se již druhým rokem znatelně zvýšil, zejména v důsledku prodeje prostřednictvím automatů na syrové mléko. Na zvýšení přímého prodeje měl vliv i prodej mléka a mléčných výrobků na farmářských trzích. Dále pokračoval pokles počtu držitelů individuálních referenčních množství (IRM), přičemž tempo se již druhým rokem zrychlilo. K 31. 3. 2011 bylo evidováno celkem 2 224 držitelů IRM mléka pro dodávky, z toho 2 182 aktivních, což je o 6,9 % aktivních držitelů méně než v předchozím kvótovém roce.

Z růstu domácí tržní produkce mléka těžili domácí i zahraniční zpracovatelé. Po čtyřech letech se zvýšilo množství mléka dodaného do tuzemských mlékáren, avšak současně se zvýšil i vývoz syrového mléka ke zpracování v zahraničí. Z celkového objemu 2 546,3 mil. l mléka dodaného výrobci ke zpracování v rámci dodávkové kvóty v kalendářním roce 2011 nakoupily tuzemské mlékárny 2 303,9 mil. l, zbývající množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Nákup mléka tuzemskými mlékárnami od domácích výrobců byl meziročně o 2,3 % vyšší. Z nakoupeného mléka přesunuli zpracovatelé část objemu ke zpracování v zahraničí a celkový objem mléčné suroviny, vyvezené výrobci a zpracovateli, dosáhl 16,8 % domácí tržní produkce. Oproti roku 2010 byl vývoz suroviny o 0,9 p. b. vyšší.

Kvalita nakupovaného mléka byla standardně na vysoké úrovni, v roce 2011 bylo 97,1 % nakoupeného množství v 1. a vyšší třídě jakosti.

V organizaci prodeje syrového mléka bylo v kvótovém roce 2010/11 registrováno celkem 84 odběratelů mléka (v předchozím kvótovém roce 83). Z registrovaného počtu odběratelů bylo 39 odbytových organizací, jejichž prostřednictvím bylo prodáno v uvedeném období 1 714,3 tis. t mléka, tj. 66,7 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největší objem prodeje zprostředkovaly Mlékařské hospodářské družstvo JIH, Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy a dále Morava, mlékařské odbytové družstvo v celkové výši 773,4 tis. t mléka, tj. 30,1 % objemu ke zpracování. V kvótovém roce 2011/12 se k 31. 12. 2011 snížil počet registrovaných odběratelů na 83 a počet registrovaných odbytových organizací na 38 subjektů.

Užití syrového mléka ve zpracovatelském průmyslu se mírně vychýlilo směrem k výrobkům s nižší přidanou hodnotou. Produkce SOM a másla sice klesla o 1,1 tis. t, resp. o 1,4 tis. t, avšak produkce SPM vzrostla o 28,4 % (3,2 tis. t), zatímco sýrů bylo naopak vyrobeno o 2,6 tis. t (2,7 %) méně. Produkce SPM byla stimulována dobrými podmínkami pro vývoz, který meziročně vzrostl o 3,5 tis. t, tj. o 41,3 %. U konzumních mlék s minimem přidané hodnoty byl zaznamenán růst produkce o 6,4 tis. l (1,0 %). Průměrný stav tuzemských zásob sušených mlék i másla meziročně mírně vzrostl a u sýrů nepatrně klesl. Dobré podmínky a vysoká úroveň cen na světovém trhu se promítly do pokračujícího růstu tuzemských CPV mlékárenských výrobků. Průměrná roční CPV SOM činila 58,7 Kč/kg, což je meziroční růst o 7,5 %, průměrná CPV čerstvého másla 102,8 Kč/kg byla o 13,7 % vyšší než v předchozím roce. Rovněž další výrobky sledované v šetření MZe zaznamenaly růst průměrných CPV.

Zahraniční obchod vytěžil z příznivé obchodní situace ve světě i v EU. Pozitivní saldo zahraničního obchodu v přepočtu na ekvivalent mléka bylo nejen zachováno, ale poprvé od vstupu do EU se výrazně zvýšilo. Kladné saldo ve výši 157,4 mil. l bylo o 103,8 mil. l vyšší než v roce 2010, a to téměř výhradně v důsledku zvýšení vývozu. Mlékárny vyvezly zejména více SPM (o 41,3 %), smetan (o 39,7 %) a sýrů včetně tvarohů (o 7,1 %) a dále bylo vyvezeno producenty a zpracovateli o zhruba 10 % (41 mil. l) více syrového mléka. Dovoz se zvýšil jen nepatrně, zejména vlivem jogurtů a smetan. Celková domácí spotřeba mléka a mlékárenských výrobků bez másla v hodnotě mléka již druhým rokem mírně klesla, patrně vlivem relativně vysokých cen v sektoru. Podíl dovozu mlékárenských výrobků na spotřebě dosáhl 39,9 %.

Příznivý vývoj na evropském trhu vedl k růstu CZV mléka v ČR. Průměrná měsíční CZV podle šetření MZe vzrůstala postupně v průběhu celého roku z 8,08 Kč/l na 8,38 Kč/l a průměrná roční hodnota 8,26 Kč/l byla o 11,3 % vyšší než v roce 2010. Ekonomika produkce mléka se výrazně zlepšila, neboť růst CZV mléka převýšil odhadovaný vzrůst nákladů na jednotku produkce. Podle předběžného odhadu na základě indexů ČSÚ klesly zejména pracovní náklady a ostatní přímé náklady a odpisy. Položka krmiv naopak vzrostla

a podíl krmiv na celkových nákladech na výrobu mléka se odhaduje ve výši 37,6 %. Průměrná nákladová rentabilita byla nejvyšší od roku 2006 a za současného posílení podpor směřovaných přímo na dojený skot a dalších standardních plateb bylo v průměru dosaženo nejvyšší souhrnné rentability od vstupu do EU.

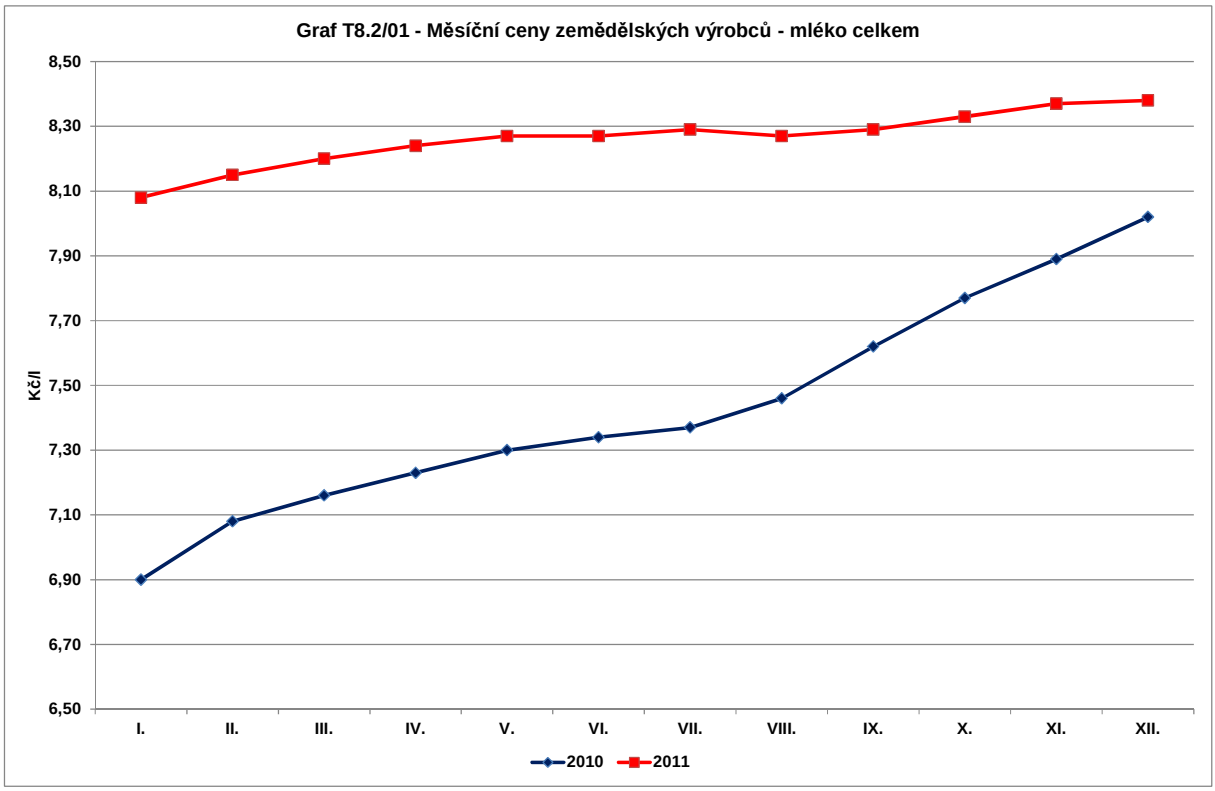

Pramen: *Mlék (MZe) 6-12*
Zpracoval: *I. Bošková (ÚZEI)*

Hovězí maso

V EU byl v roce 2011 vývoj v odvětví chovu skotu, podle předběžných údajů Evropské komise, charakterizován mírným meziročním snížením stavů skotu, poklesem produkce a spotřeby hovězího a telecího masa. Cenový vývoj na trhu v tomto odvětví byl v EU ovlivněn především dalším meziročním nárůstem vývozu živého skotu a hovězího masa do třetích zemí, zároveň se však ve srovnání s rokem 2010 snížily dovozy, jejichž cena vzrostla. Bilance zahraničního obchodu EU se meziročně zlepšila a již druhým rokem po sobě vykázala kladné hodnoty. Vyšší vývozy hovězího masa a živého skotu ze Společenství a nárůst cen na světovém trhu přispěly k meziročnímu zvýšení CZV jatečného skotu na vnitřním trhu Společenství.

Stavy skotu celkem v EU se již několik let snižují. Podle předběžných údajů Eurostatu bylo k prosinci roku 2011 ve Společenství chováno 86,2 mil. ks skotu, což představovalo meziroční úbytek 1,4 % (tj. o 1,2 mil. ks). Tento vývoj byl důsledkem především snižováním stavů základního stáda dojené populace skotu, který započal ve většině členských zemí v letech 2009 a 2010 jako reakce na nepříznivý vývoj rentability produkce mléka. V roce

2011 se situace v mléce sice zlepšila, ale některé země stavy krav dále omezovaly. K nejvýraznějšímu meziročnímu poklesu stavů skotu celkem došlo k prosinci roku 2011 ve Francii (-2,7 %), Španělsku (-2,5 %), Rakousku (-1,8 %), Švédsku (-1,7 %), Německu (-1,4 %), Nizozemsku (-1,2 %) a Polsku (-1,1 %), naopak jejich nárůst byl evidován především v Bulharsku (4,2 %), Maďarsku (2,2 %), ČR (1,1 %) a Itálii (1,1 %), stagnace byla evidována v Rumunsku. Stavy krav celkem[117] se v roce 2011 v EU meziročně snížily o 1,3 % na 28,1 mil. ks, z toho počty krav dojených plemen klesly o 1,2 % na 19,3 mil. ks a krav BTPM bylo chováno proti roku 2010 méně o 1,0 % (tj. 8,8 mil. ks). K omezení stavů krav celkem došlo zejména v chovatelsky významných zemích Společenství. Jejich nejvýraznější redukce byla v roce 2011 zaznamenána v Rumunsku (-5,6 %), Španělsku (-5,3 %), Polsku (-2,6 %), Nizozemsku (-1,6 %), Francii (-1,4 %) a Rakousku (-1,2 %), nárůst stavů byl naproti tomu evidován především v Maďarsku (6,1 %), ČR (2,7 %), Itálii (1,3 %) a Bulharsku (0,9 %).

V roce 2011 produkce hovězího masa včetně telecího podle předběžných údajů Eurostatu meziročně klesla o 1,0 % na 7 837 tis. t, z toho výrazněji v NČZ (-2,5 %) a méně v EU 15 (-0,9 %). V jednotlivých regionech EU byl však vývoj rozdílný. Zatímco v některých rozhodujících producentských zemích došlo k jejímu snížení, v jiných naopak vzrostla. Pokles výroby hovězího masa byl v roce 2011 zaznamenán zejména v Itálii (-6,2 %), Nizozemsku (-3,5 %), Rakousku (-3,4 %), Rumunsku (-2,8 %), Německu (-2,4 %), Irsku (-2,3 %), Polsku (-1,6 %), ke stagnaci došlo ve Španělsku. Naopak meziroční růst výroby byl zaznamenán v Bulharsku (11,0 %), Belgii (3,5 %), Francii (2,5 %), Dánsku (2,0 %) a Velké Británii (1,3 %).

V roce 2011 se spotřeba hovězího masa včetně telecího v EU podle odhadu proti roku 2010 snížila o 3,7 % ve prospěch růstu spotřeby drůbežího masa. Jedním z důvodů tohoto poklesu byl růst jeho ceny. Míra soběstačnosti v hovězím mase se v EU v roce 2011 meziročně zvýšila na odhadovaných 104,1 % (v roce 2010 byla 101,4 %). Bilance zahraničního obchodu s hovězím masem a živým skotem v EU vykazovala v roce 2011 již druhým rokem po sobě kladné hodnoty. Ve srovnání s rokem 2010 se objemové saldo zahraničního obchodu s hovězím masem a živým skotem ve Společenství zlepšilo o 206,2 tis. t na 312,4 tis. t. K tomuto vývoji přispělo jednak další omezení importu vlivem nárůstu cen hovězího masa na světových trzích, ale zejména pokračování dynamického růstu exportu z EU nastartovaného od třetího čtvrtletí 2010. Zatímco export hovězího masa včetně živého skotu v roce 2011 opět meziročně posílil o 30,9 % na 635,2 tis. t j. hm., omezila EU dovoz hovězího masa o 15,0 % na 322,8 tis. t j. hm. především od svých tradičních dodavatelů Brazílie, Argentiny a Uruguaye (snížení o 18 %). Zároveň došlo k meziročnímu

[117] *Stavy krav celkem za 23 zemí EU. Data za Belgii, Řecko a Velkou Británii nebyly v době zpracování k dispozici.*

růstu dovozů hovězího masa z USA, Austrálie a Nového Zélandu, které se stávají pro EU stále významnějšími obchodními partnery. Jejich podíl na dovozu v roce 2011 dosahoval necelých 18 % (v roce 2010 to bylo 11 %).

Hlavní příčinou meziročního nárůstu vývozu z EU byl stále intenzivnější obchod s živým skotem a hovězím masem především s Tureckem a Ruskem, ale také dalšími významnými obchodními partnery Chorvatskem a Libanonem. Turecko se stalo pro trh Společenství v roce 2011 nejvýznamnější exportní destinací, kam směrovalo 26,2 % z celkového vývozu hovězího masa včetně živého skotu, v roce 2010 to bylo jen 14,5 %. Druhým významným trhem bylo Rusko s téměř 22% podílem na vývozu. Nárůst objemu vyvezené produkce ze Společenství na turecké a ruské trhy zvýšil poptávku po hovězím mase na vnitřním trhu EU a následně ovlivnil vývoj ceny jatečného skotu ve většině členských zemí.

Ceny jatečného skotu na reprezentativních trzích EU se v roce 2011 meziročně zvýšily ve všech jeho kategoriích a v průběhu jednotlivých měsíců převyšovaly trvale úroveň cen roku 2010. V EU byla podle předběžných údajů Evropské komise v roce 2011 průměrná cena jatečných býků R3 ve srovnání s rokem 2010 vyšší o 10,1 % (tj. 32,3 €/100 kg j. hm.) a dosáhla 351,98 €/100 kg j. hm. V rámci jednotlivých členských zemí byl vývoj obdobný, neboť téměř ve všech zemích došlo k jejímu zvýšení. Nárůst ceny jatečných býků byl evidován zejména v Německu (12,6 %), Dánsku (11,1 %), Francii (10,3 %), Nizozemsku (10,2 %), ČR (10,2 %), Španělsku (8,0 %) a Itálii (7,1 %). Nejvyšší ceny jatečných býků byly zaznamenány v Itálii a Německu (371,62 €/100 kg j. hm., resp. 360,80 €/100 kg j. hm.), zatímco nejnižší vykazovalo Polsko a Nizozemsko (308,16 €/100 kg j. hm., resp. 309,57 €/100 kg j. hm.).

Ekonomika výkrmu skotu byla v průměru EU ovlivněna především rostoucí cenou za jatečná zvířata, zatímco ceny krmiv se zvýšily mírněji, což se promítlo ve srovnání s rokem 2010 ve zlepšené rentabilitě produkce hovězího masa.

V ČR je chov skotu od začlenění do EU podporován formou národních doplňkových plateb (tzv. Top-Up). V roce 2011 byly na podporu chovu skotu, obdobně jako v roce 2010, vyjednány dva typy národní doplňkové platby. První subvence v rámci tzv. plateb oddělených od produkce (decoupling) je zaměřena na chov přežvýkavců (tj. skotu, ovcí a koz). Tato dotace se každoročně snižuje v souladu s růstem platby SAPS a pro rok 2011 byla stanovena v částce 910,80 Kč/VDJ. Na SZIF byly v rámci této podpory podány žádosti o výplatu na 1 011,6 tis. VDJ přežvýkavců v sumě 921,4 mil. Kč.

Druhá forma národní doplňkové platby je v rámci subvencí vázaných na produkci (coupling) směrována na chov krav bez tržní produkce mléka. Tato platba byla v roce 2011 stanovena na 1 VDJ krávy BTPM v částce 1 393,80 Kč a ve srovnání s rokem 2010 došlo k jejímu snížení o 725,80 Kč/VDJ. Na rok 2011 byly na SZIF podány žádosti o výplatu této subvence na 172,6 tis. VDJ krav BTPM v celkové hodnotě 240,6 mil. Kč. Obě formy podpor

jsou žadatelům vypláceny v období od 1. 12. 2011 do 30. 6. 2012. Do konce roku 2011 bylo SZIF proplaceno 50 % plateb na přežvýkavce a 38 % plateb na krávy BTPM.

V roce 2011 byla dále vyplácena chovatelům podpora krav chovaných v systému s TPM. Tato forma subvence byla zavedena poprvé v roce 2010 a je hrazena ze zdrojů EU (viz kap. 2).

V ČR je produkce jatečného skotu určená pro užití na domácím trhu dlouhodobě zajišťována převážně jedinci dojených a kombinovaných plemen, event. jejich kříženci. Specializovaná masná plemena skotu se podílejí na domácí produkci hovězího a telecího masa stále nízkým procentem, neboť většina těchto zvířat je exportována do ostatních evropských zemí za účelem dalšího chovu, výkrmu nebo porážky.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků, zatímco počty malých chovatelů se každoročně snižují. V roce 2011 podle ústřední evidence hospodářských zvířat vedené ČMSCH, a. s., k 31. 12. meziročně klesl celkový počet chovatelů skotu o 82 a činil 17,1 tis., zároveň došlo ke zvýšení koncentrace zvířat na podnik z 88 ks v roce 2010 na 91 ks v roce 2011. Téměř 58 % (tj. 10,0 tis.) podniků bylo reprezentováno malochovateli s průměrným počtem chovaného skotu 4 ks a s podílem 2,2 % na celkovém stavu skotu v ČR. Počet těchto podniků meziročně klesl o 160 (tj. o 8,9 %). Počet zemědělských podniků s koncentrací skotu nad 500 ks se v roce 2011 meziročně zvýšil o 20 (tj. o 2,4 %) a dosahoval počtu 870. Tyto velké podniky však chovaly téměř 68 % z celkového stavu skotu v ČR. Počet podniků zabývajících se výkrmem býků se v roce 2011 ve srovnání s rokem 2010 naopak zvýšil o 216 (tj. o 2,1 %). Téměř 60 % býků je vykrmováno v podnicích s koncentrací zvířat v rozmezí 50-500 ks. V rámci jednotlivých krajů ČR se více než 47 % zemědělských podniků s chovem skotu nacházelo v krajích Středočeském, Jihočeském a Vysočina. Chovatelů krav celkem meziročně ubylo o 103 a k 31. 12. 2011 jich bylo evidováno 10,8 tis. Z toho více než 7,6 % zemědělských podniků chovalo nad 200 ks krav (tj. téměř 67 % stavů ČR). Průměrný počet krav na podnik dosahoval v ČR 51 ks (v roce 2010 to bylo 50 ks).

V roce 2011 byl v ČR trh s hovězím a telecím masem ovlivněn především vývojem této komodity na trhu EU, kdy se v důsledku růstu vývozu do třetích zemí zvýšila poptávka na vnitřním trhu, což vedlo k oživení CZV jatečného skotu. Sektor chovu skotu v ČR byl v roce 2011 charakterizován mírným snížením produkce hovězího a telecího masa, poklesem porážek a domácí spotřeby při růstu CZV jatečných zvířat. Zároveň došlo ke zlepšení bilance zahraničního obchodu vlivem vyšších vývozů živého skotu.

Stavy skotu celkem v ČR podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2011 (ČSÚ) zaznamenaly jen velmi mírný úbytek o 5,6 tis. ks (tj. o 0,4 %) na 1 343,7 tis. ks. K jejich snížení došlo především v kategorii telat do 8 měsíců a v kategorii telat nad 8 měsíců do 1 roku, jako důsledek poklesu stavů dojených krav v předchozích dvou letech. Počty krav BTPM se naopak zvýšily.

V roce 2011 v ČR průměrné stavy krav celkem podle ČSÚ dosáhly 556,5 tis. ks, což bylo meziročně více o 1,7 % (tj. o 9,4 tis. ks). K jejich zvýšení došlo ve všech krajích ČR vyjma Jihočeského (-0,4 %), Pardubického (-0,6 %) a Jihomoravského (-1,4 %). Naopak nejvyšší nárůst stavů skotu byl evidován v krajích Zlínském a Plzeňském, a to o 2,9 tis. ks, resp. o 2,1 tis. ks. Hlavním důvodem meziročního růstu stavů krav celkem bylo zvýšení průměrných stavů krav BTPM o 8,4 % (o 14,1 tis. ks) na 183 tis. ks jako důsledek poptávky po zástavovém skotu masných plemen a jejich kříženců v ostatních členských zemích a příznivého vývoje ceny skotu na evropském trhu. Podíl krav BTPM v rámci základního stáda v ČR se každoročně zvyšuje. Zatímco v roce 2010 dosahoval téměř 31 %, v roce 2011 byl necelých 33 %. Podstatný vliv na trvalý růst stavů skotu od krav BTPM má rovněž vyplácení přímých a nepřímých podpor směrovaných do tohoto systému chovu (např. národní podpory na přežvýkavce, podpory na krávy BTPM, podpory ekologického zemědělství a podpory méně příznivých oblastí apod.), které pozitivně ovlivňují rentabilitu chovu. ČR eviduje ve srovnání s ostatními NČZ největší stádo krav BTPM před Polskem (122 tis. ks) a na celkových stavech v souhrnu těchto dvanácti zemí se podílela v roce 2011 zhruba 31 %.

Produkce hovězího masa včetně telecího v ČR je ovlivněna nejen úrovní poptávky na domácím trhu, ale stále větší význam pro udržení její úrovně má objem vyvezeného živého skotu do ostatních zemí. Mírný pokles stavů skotu výši domácí produkce téměř neovlivnil. V roce 2011 se celková výroba hovězího masa včetně telecího (tzn. prodej skotu ze zemědělských podniků včetně exportu) v ČR meziročně téměř nezměnila, neboť klesla pouze o 0,1 % a dosáhla 92,0 tis. t j. hm. (tj. 170,3 tis. t ž. hm.). Její podíl na celkové produkci EU dosahoval přibližně 1,1 %. Průměrná roční produkce jatečného skotu na krávu v roce 2011 proti roku 2010 klesla o 1,9 % (tj. o 6,0 kg) na 306 kg ž. hm. především v důsledku velkého objemu vývozu telat a mladého skotu.

Masný zpracovatelský průmysl v roce 2011 nakoupil 72,1 tis. t j. hm. jatečného skotu, což představovalo ve srovnání s rokem 2010 snížení o 2,9 % (2,1 tis. t j. hm.). Porážky jatečného skotu celkem se v roce 2011 podle údajů SVS ČR ve srovnání s rokem 2010 snížily o 4,0 % (tj. o 11,1 tis. ks) na 266,9 tis. ks. To se promítlo do nižší nabídky na domácím trhu, avšak toto omezení nabídky nebylo třeba kompenzovat zvýšenými dovozy hovězího masa, neboť zároveň došlo k poklesu jeho spotřeby. Počet poražených jatečných býků meziročně klesl o 5,0 % (5,8 tis. ks) na 109,6 tis. ks. Meziročně však došlo také ke snížení nabídky jatečných krav (především dojených plemen) o 3,6 % (4,5 tis. ks) na 119,9 tis. ks a jatečných jalovic o 3,6 % (1,0 tis. ks) na 26,4 tis. ks. K nižší nabídce jatečných krav došlo v důsledku zlepšení rentability produkce mléka způsobené oživením jeho ceny. Pouze u jatečných telat se meziročně zvýšily porážky o 2,8 % (0,3 tis. ks). Na celkových porážkách skotu v ČR se, obdobně jako v roce 2010, podílely jatečné krávy (44,9 %) a dále jateční býci (41,1 %), zatímco podíl jalovic dosahoval 9,9 % a jatečných telat 4,1 %. V roce 2011 se průměrná porážková hmotnost skotu celkem podle ČSÚ meziročně téměř nezměnila a dosáhla

544,1 kg ž. hm. Rovněž průměrná porážková hmotnost jatečných býků zůstala přibližně na úrovni roku 2010 (tj. na 627,4 kg ž. hm./ks).

U domácí spotřeby hovězího a telecího masa došlo v roce 2011 proti roku 2010 k výraznějšímu omezení, a to o 6,1 % na 75,6 tis. t j. hm. Zatímco v předchozích třech letech (2008-2010) byla spotřeba poměrně vyrovnaná, zvýšení cen jatečného skotu v roce 2011 se následně promítlo do růstu cen hovězího masa, což negativně ovlivnilo jeho spotřebu. Spotřeba hovězího a telecího masa na obyvatele ve srovnání s rokem 2010 klesla o 6,3 % (0,6 kg/obyv./rok) a dosáhla odhadovaných 8,9 kg/rok. Hovězí maso se řadí spolu s mlékem k těm komoditám živočišné produkce, kde celková výroba převyšuje domácí spotřebu a míra soběstačnosti se drží trvale nad hranicí 100 %. V roce 2011 se u hovězího masa míra soběstačnosti meziročně zvýšila o 7,3 p. b. na 121,7 %, především v důsledku omezení domácí spotřeby.

T8.2/02 - Bilance výroby a spotřeby hovězího masa[1)] a ekonomika výkrmu býků

Ukazatel	MJ	2007	2008	2009	2010	2011[2)]	Meziroční index
Stavy skotu celkem	tis. ks	1 391,4	1 401,6	1 363,2	1 349,3	1 343,7	99,6
z toho - krávy celkem	tis. ks	564,7	568,7	559,8	551,2	561,5	101,9
Průměrný přírůstek býci výkrm	kg/ks/den	0,901	0,919	0,918	0,896	0,910	101,6
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	6,5	3,8	4,9	6,3	6,1	96,5
Celková výroba[3)]	tis. t j. hm.	92,0	98,7	97,7	92,1	92,0	99,9
Dovoz[4)]	tis. t j. hm.	19,2	16,1	20,0	23,3	23,3	100,0
Celková nabídka	tis. t j. hm.	117,7	118,6	122,6	121,7	121,4	99,7
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	88,3	80,7	80,7	80,5	75,6	93,9
Vývoz[4)]	tis. t j. hm.	25,5	33,0	35,6	35,2	39,5	112,2
Celková poptávka	tis. t j. hm.	113,8	113,7	116,3	115,7	115,1	99,5
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	3,8	4,9	6,3	6,1	6,3	103,3
Soběstačnost[8)]	%	104,2	122,3	121,1	114,4	121,7	7,3
Ekonomika výkrmu býků							
Náklady na výkrm býků[5)]	Kč/kg ž. hm.	55,12	57,72	54,64	56,80	60,66	106,8
CZV jateční býci celkem	Kč/kg ž. hm.	38,75	38,00	39,14	38,93	41,92	107,7
Přímé platby a dotace vstupů[6)]	Kč/VDJ skotu	2 548,90	1 669,40	1 461,30	1 310,10	910,80	69,5
Jednotková podpora celkem[7)]	Kč/kg ž. hm.	13,71	11,61	10,32	11,28	10,68	94,7
Nákladová rentabilita[8)]	%	-29,70	-34,16	-28,37	-31,46	-30,89	0,57
Souhrnná rentabilita[8)]	%	-4,83	-14,05	-9,48	-11,60	-13,29	-1,69
Přímé platby a dotace vstupů[6)]	Kč/VDJ krávy BTPM	0,00	2 939,70	3 280,40	2 119,60	1 393,80	65,8
Cena EU jateční býci[9)]	€/100 kg j. hm.	301,47	319,38	319,42	319,68	352,0	110,1
Cena ČR jateční býci[9)]	€/100 kg j. hm.	263,07	288,70	280,26	292,67	322,4	110,2

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,540.

2) Rok 2011 předběžně.

3) Celková výroba = prodej ze zemědělských podniků.

4) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

5) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření FADN, rok 2011 odhad.

6) Národní doplňkové platby.

7) Jednotková podpora vykrmovaných býků včetně nepřímých podpor na vlastní krmiva.

8) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

9) Cena = na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ČR SZIF; Office de Í Elevage; EC - DG for Agriculture; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

Objemové saldo zahraničního obchodu s živým skotem včetně hovězího masa bylo v roce 2011 opět aktivní, ve srovnání s rokem 2010 se zlepšilo o 4,2 tis. t a dosáhlo

16,1 tis. j. hm. (tj. 29,8 tis. t ž. hm.). Ve finančním vyjádření pak zaznamenalo meziroční zlepšení o 458,2 mil. Kč na 1 430,7 mil. Kč. Hlavní příčinou byl vyšší počet vyvezených živých zvířat v důsledku příznivých cen skotu na evropském trhu a růstu exportu hovězího masa při současné stagnaci importu. Dovoz jatečného skotu včetně hovězího masa do ČR se meziročně nezměnil a stagnoval na 23,3 tis. t j. hm. Podíl dovozu na domácí spotřebě se meziročně zvýšil z 28,9 % v roce 2010 na 30,8 % v roce 2011 zejména v důsledku poklesu spotřeby. Hlavním dovozním artiklem bylo z 98,1 % (22,9 tis. t j. hm.) hovězí maso převážně chlazené, které pocházelo z ostatních členských zemí. Více než 73 % bylo nakoupeno ve čtyřech zemích, tj. v Polsku (7,2 tis. t), Německu (3,7 tis. t), Rakousku (3,4 tis. t) a Irsku (2,4 tis. t). Dovozy ze zemí mimo Společenství nejsou pro ČR, na rozdíl od jiných členských zemí EU, nijak významné a nedosahují ani 3 %. Dovoz živého skotu do ČR v roce 2011 meziročně klesl o 34,0 % (tj. o 1,0 tis. ks) a byl realizován především v jatečných zvířatech. Největší počet zvířat pocházel ze Slovenska (80,0 %), zatímco ve Francii a Nizozemsku byl nakupován především chovný skot (16,6 %).

V roce 2011 došlo k meziročnímu nárůstu exportu živého skotu včetně hovězího masa o 12,2 %, tj. 4,3 tis. t v přepočtu na j. hm. Tradičně dominoval vývoz živých zvířat, jehož podíl z celkového exportu dosahoval téměř 78,0 %. Ve srovnání s rokem 2010 se meziročně zvýšil počet vyvezeného skotu o 4,8 %, tj. o 8,8 tis. ks a dosáhl 188,5 tis. ks. Trvalá poptávka po skotu v ostatních členských zemích a jejich trvale vyšší cena ve srovnání s domácím trhem je hlavním důvodem rostoucího vývozu. Z ČR byla vyvážena především telata (66,3 tis. ks), jatečný skot (56,7 tis. ks) a dále zástavový a užitkový skot (48,9 tis. ks). Nejvýznamnějšími odběrateli byly, obdobně jako v roce 2010, členské státy EU, kam bylo prodáno více než 85 % zvířat. Tradičně směřoval vývoz především do Rakouska, Nizozemska, Itálie a Německa, z nečlenských zemí bylo významným obchodním partnerem Chorvatsko s téměř 13% podílem. Hlavními odběrateli hovězího masa byly z téměř 70 % tři sousední země – Slovensko, Německo a Polsko. Vývoz hovězího masa na turecký trh, který byl v roce 2010 pro ČR velmi významný (podíl 27 %), se v roce 2011 snížil na 6,5 %. Podíl vývozu živého skotu včetně hovězího a telecího masa na domácí produkci se v roce 2011 meziročně zvýšil o 4,7 p. b. na 42,9 %.

V roce 2011 podpořil SZIF export 1,6 tis. t hovězího masa formou subvencovaného vývozu z fondu EU částkou 7,9 mil. Kč.

CZV jatečného skotu zaznamenala v roce 2011 ve srovnání s rokem 2010 výrazný růst. Na její vývoj měl bezprostřední vliv nárůst cen jatečného skotu ve většině zemí EU. Jatečný skot tř. SEUR byl podle TIS^{ČR} SZIF prodáván za 38,16 Kč/kg ž. hm., což představovalo v meziročním srovnání nárůst CZV o 7,6 % (tj. o 2,7 Kč/kg ž. hm.). Nejvýrazněji meziročně vzrostla CZV jatečných krav tř. EUR, a to o 8,2 % (tj. o 2,39 Kč/kg ž. hm.) na 31,46 Kč/kg ž. hm. Cena jatečných býků tř. SEUR se držela v jednotlivých měsících roku 2011 trvale nad úrovní roku 2010 a v průměru meziročně vzrostla o 7,5 % (tj. 3,01 Kč/kg ž. hm.). Vyšší byla

o 6,1 % ve srovnání s rokem 2010 také cena jatečných jalovic tř. SEUR, která dosáhla na 33,23 Kč/kg ž. hm. CPV výsekového hovězího masa kopírovala vývoj ceny zemědělských výrobců, zejména jatečných býků a zaznamenala rovněž meziroční růst, a to o 5,3 % na 112,37 Kč/kg.

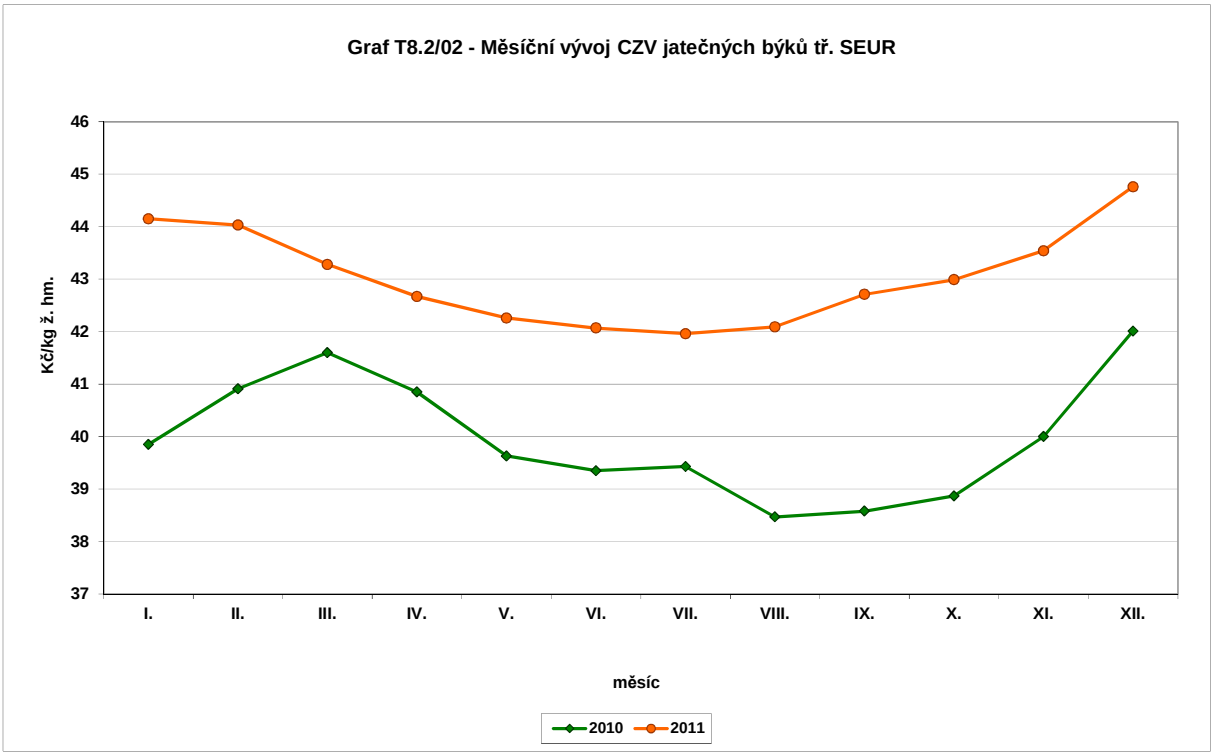

Pramen: *TIS^{ČR} SZIF*
Zpracoval: *M. Abrahamová (ÚZEI)*

Výkrm skotu v ČR vykazuje dlouhodobě ztrátu, v důsledku toho nákladová rentabilita (tj. bez započtení přímých plateb) dosahuje dlouhodobě záporné hodnoty. V roce 2011 došlo podle předběžných údajů ÚZEI k jejímu mírnému meziročnímu zhoršení, i přes růst CZV jatečného skotu, neboť ceny vstupů se zvýšily výrazněji. V roce 2011 odhadované náklady na výkrm jatečných býků při průměrném přírůstku 0,910 kg/KD dosahovaly 60,66 Kč/kg ž. hm., což představovalo ve srovnání s rokem 2010 jejich nárůst o 6,8 % (tj. o 3,86 Kč/kg ž. hm.). Na jejich zvýšení měl především vliv nárůst ceny krmiv o 10,4 %, pracovních nákladů o 1,3 % a ostatních přímých nákladů o 2,6 %. Také odhadované náklady na kilogram přírůstku skotu ve výkrmu meziročně vzrostly o 6,0 % a v roce 2011 dosáhly 52,89 Kč/kg.

Úroveň nákladů vykázaných na kilogram ž. hm. přesahovala v roce 2011 průměrnou realizační cenu (CZV) za jatečného býka o 18,74 Kč/kg ž. hm. a proti roku 2010 se zhoršila o 0,87 Kč/kg. Nákladová rentabilita (tj. bez započtení podpor) se v roce 2011 meziročně snížila o 1,69 p. b a dosáhla -30,89 %. Při započtení podpor vyplácených do chovu skotu (tj. národní podpory a podpory na plochu krmiv) se pak souhrnná rentabilita výkrmu býků meziročně zhoršila o 1,69 p. b.

Chov skotu spojený s produkcí masa je v ČR jedním z mála odvětví živočišné výroby, které vykazuje v posledních letech stabilitu zejména vlivem subvencí, které jsou do tohoto sektoru směrovány. Soběstačnost v produkci hovězího masa v ČR je trvale vysoká a v roce 2011 z důvodů poklesu domácí spotřeby došlo k jejímu zvýšení. Při poměrně nízké domácí spotřebě hovězího masa hraje významnou roli, pro udržení domácí produkce a zároveň stavů skotu, export živých zvířat. Ten se v roce 2011 meziročně mírně zvýšil vlivem růstu poptávky po hovězím mase na trhu Společenství. Ceny jatečného skotu v ČR zaznamenaly v roce 2011 meziroční zvýšení u všech kategorií a reagovaly tak na vývoj cen jatečného skotu v EU. Nákladová i souhrnná rentabilita výkrmu skotu vykazovala v roce 2011 obdobně jako v předchozích letech záporné hodnoty.

8.2.2 Prasata – vepřové maso

EU reprezentuje druhého největšího světového producenta a vývozce vepřového masa a z těchto důvodů je její trh bezprostředně ovlivněn vývojem této komodity na globálním trhu. V roce 2011 byl trh s vepřovým masem ve Společenství charakterizován meziročním snížením stavů prasat, nárůstem produkce při mírném snížení spotřeby, rekordními vývozy, a zvýšením CZV jatečných prasat. Růst poptávky po vepřovém mase na světovém trhu příznivě ovlivnil vývoj cen jatečných prasat u všech významných exportérů. EU upevnila svou pozici na světovém trhu vůči svým největším konkurentům (USA, Brazílie) a posílila vývozy vepřového masa zejména na trhy Ruska a Jihovýchodní Asie, zatímco omezila dovozy. Ekonomika produkce vepřového masa se v důsledku zvýšení CZV jatečných prasat, i přes nárůst cen vstupů (zejména krmiv), mírně zlepšila, přesto docházelo ve Společenství k úbytku stavů prasat celkem a z toho především prasnic.

V roce 2011 se, podle předběžných údajů USDA – FAS[118], podílela EU na světové produkci vepřového masa přibližně 31 % a obdobný podíl vykazovala rovněž na jeho globálním exportu.

Produkce vepřového masa v EU se v roce 2011, podle odhadu Eurostatu, meziročně zvýšila o 1,4 % (o 0,3 mil. t) na 22,3 mil. t. V EU 15, která se podílela na celkové výrobě vepřového masa téměř 87 %, produkce ve srovnání s rokem 2010 vzrostla o 1,1 % (tj. 0,2 mil. t) na 19,3 mil. t. V NČZ ve srovnání s rokem 2010 dosáhl meziroční růst 1,2 % (tj. 0,04 mil. t). V jednotlivých regionech Společenství byl však vývoj rozdílný. Z významných producentských zemí se výroba vepřového masa v roce 2010 nejvýrazněji meziročně zvýšila především v Irsku (9,1 %), Rumunsku (8,3 %), Velké Británii (4,1 %), Polsku (4,0 %), Španělsku (3,3 %), Dánsku (3,1 %) a Německu (2,2 %). Naopak k jejímu

[118] *USDA – FAS – United States Department of Agriculture – Foreign Agricultural Service.*

omezení došlo zejména v Maďarsku (-6,9 %), ČR (-4,7 %), Itálii (-3,8 %), Švédsku (-3,5 %), Belgii (-1,4 %) a stagnace výroby byla zaznamenána ve Francii.

Ke konci roku 2011 se stavy prasat celkem v EU podle údajů Eurostatu meziročně snížily o 1,5 % (o 2,2 mil. ks) na 148,6 mil. ks. V jednotlivých členských zemích však byl vývoj velmi rozličný. Nejvýraznější úbytek stavů prasat celkem byl evidován především v některých NČZ. K meziročnímu poklesu stavů prasat došlo především v ČR (-19,4 %), na Slovensku (-15,6 %), v Polsku (-11,6 %), Bulharsku (-8,4 %), Maďarsku (-4,3 %), Rakousku (-4,1 %) a Švédsku (-2,4 %). Naproti tomu meziroční zvýšení bylo v roce 2011 evidováno v Irsku (3,5 %), Belgii (2,5 %), Německu (1,9 %) a Dánsku (0,4 %).

Pokles stavů prasnic byl proti roku 2010 zaznamenán téměř ve všech členských zemích, kromě Nizozemska (nárůst o 0,7 %), a to v průměru o 3,0 %. K nejvýraznějšímu úbytku stavů prasnic došlo především v ČR (-19,1 %), Polsku (-16,3 %), Itálii (-8,0 %), Maďarsku (-3,7 %), ale i u významného exportéra selat Dánsku (-3,7 %). Nižší stavy prasnic znamenaly pro mnohé výkrmce (např. Německo, Polsko) intenzivnější nákup selat na doplnění zástavu pro výkrm zejména z Dánska a Nizozemska. Průměrná cena selete byla v roce 2011 sice meziročně nižší o 5,2 %, ale koncem roku začala dynamicky růst.

Vzhledem k tomu, že spotřeba vepřového masa v EU se v posledních letech výrazně nezvyšuje, je pro Unii export vepřového masa do třetích zemí velmi významnou záležitostí pro udržení stavů a produkce. Evropská komise předběžně uvedla, že roční spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2011 dosáhla 41,2 kg, což představovalo proti roku 2010 nepatrné snížení o 0,1 kg. Míra soběstačnosti se naopak zvýšila o 1,7 p. b. na 110,7 %.

Bilance zahraničního obchodu s vepřovým masem a živými prasaty v EU se v roce 2011 meziročně výrazně zlepšila, byla vysoce aktivní a dosáhla 3 190,5 tis. t. Ve srovnání s rokem 2010 došlo k jejímu nárůstu v objemovém vyjádření o 20,8 % (o 549 tis. t).

EU zvýšila v posledních dvou letech (2010 a 2011) export vepřového masa. V roce 2011 se ve srovnání s rokem 2010 zvýšil vývoz vepřového masa včetně živých prasat ze Společenství o 11,9 % (o 505,4 tis. t). Celkový export dosáhl 3 190,6 tis. t, což představovalo nejvyšší vyvezený objem v její historii. Na celkové produkci vepřového masa se export podílel 14,3 % a jeho hlavním artiklem bylo tradičně především mražené maso a dále také tuk. Meziroční nárůst prodejů vepřového masa, a to celkem o více než 24,8 %, byl zaznamenán především na trhy jihovýchodní Asie (Číny, Jižní Koreje, Hongkongu, a Japonska), ale také do Ruska. Do těchto destinací směřovalo v roce 2011 téměř 70 % exportovaného objemu vepřového masa EU. V rámci členských zemí dominovalo v roce 2011 v exportu vepřového masa Německo, které tak již druhým rokem předstihlo Dánsko a ovládlo ruský trh před Brazílií s dodávkou 299 tis. t. Dalšími významnými exportéry na světový trh byly Španělsko, Nizozemsko a Polsko.

Dovoz vepřového masa do EU je ve srovnání s vývozem dlouhodobě zanedbatelný. V roce 2011 meziročně klesl o 13,0 % na 37,8 tis. t. Hlavní podíl na jeho omezení měly nižší importy vepřového masa z Chile, USA a Chorvatska (pokles celkem o 34,0 %). Nejvýznamnějším dovozcem vepřového masa do EU bylo v roce 2010, obdobně jako v předchozích letech, Švýcarsko (49 % podíl z celkového objemu).

Zvýšení poptávky po vepřovém mase na světovém trhu zejména ze strany Číny, Jižní Koreje a Ruska oživilo ceny jatečných prasat ve všech významných exportních destinacích. V EU se průměrná CZV jatečných prasat tř. E na reprezentativních trzích meziročně zvýšila o 9,2 % na 153,2 €/100 kg j. hm. Z jednotlivých členských zemí nejvýrazněji stoupla cena především v Itálii (15,1 %), Francii (12,8 %), Polsku (12,3 %), České republice (10,0 %), Slovensku (10,4 %) a Dánsku (10,0 %). Ze zemí v EU 15 byl nejnižší vzestup ceny evidován ve Švédsku a Velké Británii (o 1,8 %, resp. 1,0 %).

V ČR byl v roce 2011 vývoj v komoditě vepřové maso charakterizován pokračujícím útlumem chovu prasat, což se projevilo dalším meziročním omezením výroby, poklesem stavů prasat a prohloubením pasivního salda zahraničního obchodu. Obdobně jako v celé EU došlo rovněž v ČR ke zvýšení CZV jatečných prasat. To však bylo zároveň provázeno i růstem vstupů, což se projevilo dalším zhoršením ekonomiky chovu.

Chovatelé prasat mohli v roce 2011, obdobně jako v předchozích letech, čerpat rovněž podpory z národních zdrojů (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství, nákazový fond aj.), viz kap. 2.3. Nově byla v rámci Nákazového fondu vyplacena žadatelům podpora na ozdravení chovů prasnic a prasat[119] v celkové částce 325,6 mil. Kč.

Dlouhodobý pokles stavů prasat v ČR, který výrazně zrychlil v letech 2007-2010, pokračoval také v roce 2011. Česká republika se řadí v rámci EU k těm zemím, kde celkový pokles stavů prasat celkem a zejména prasnic dosahoval v posledních letech jednu z nejvyšších hodnot. To platilo také v roce 2011. Hlavní příčinou tohoto vývoje je především dlouhodobě nízká rentabilita chovu prasat a zároveň nízká konkurenceschopnost masného zpracovatelského průmyslu, který ve snaze udržet se na trhu nakupuje stále vyšší objemy levnějších dílů vepřového masa v zahraničí. V ČR bylo v roce 2011 podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2012 (ČSÚ) meziročně chováno o 8,4 % (tj. o 160,1 tis. ks) prasat méně. Jejich stavy klesly téměř ve všech kategoriích a ve všech krajích ČR, vyjma Pardubického (nárůst o 6,6 %).

V rámci ČR je dlouhodobě téměř 60 % chovů prasat soustředěno v krajích Vysočina, Středočeském, Jihomoravském a Jihočeském, naopak nejméně prasat je chováno

[119] *Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.a) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasnic a 8.F.b) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasat.*

v severozápadních Čechách (v krajích Karlovarském, Libereckém a Ústeckém). Z hlediska koncentrace zvířat na plochu bylo k 31. 12. 2011 v ČR chováno v průměru 59,2 ks prasat na 100 ha orné půdy, což představovalo meziroční snížení o 13,1 ks.

Ke konci prosince 2011 bylo v ČR evidováno pouze 1 487,2 tis. ks prasat celkem, což představovalo ve srovnání se stejným obdobím roku 2010 další snížení o 19,4 %. K redukci počtů chovaných prasat došlo opět ve všech kategoriích, nejvýznamněji však u prasnic, jejichž stavy se meziročně snížily o 20,7 % (tj. o 25,4 tis. ks). Tento vývoj je důsledkem trvale velmi nízké rentability produkce selat. Obdobný vývoj byl rovněž zaznamenán také v ostatních členských zemích.

Při klesajících stavech prasat v ČR docházelo zároveň k snižování počtu podniků zabývajících se chovem prasat. Podle údajů ústřední evidence hospodářských zvířat vedené ČMSCH, a. s., bylo k 31. 12. 2011 na našem území evidováno celkem 2 558 zemědělských podniků s průměrným počtem prasat na podnik 652 ks. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2010 jich skončilo v ČR s chovem prasat 13,6 %, tj. 404 podniků. Z celkového počtu producentů vepřového masa téměř 71 % tvořili malochovatelé s průměrným počtem 22 ks zvířat a podílem 2,4 % na celkovém stavu prasat v ČR. Velkých podniků s koncentrací nad 2 tis. ks prasat bylo v roce 2011 evidováno 168, tj. o 45 méně než v roce 2010. Na celkových stavech prasat v ČR se ale tyto podniky podílely téměř 77 % (v roce 2010 to bylo 78 %).

V ČR dochází v chovu prasat každoročně ke zlepšování ukazatelů reprodukce. V roce 2011 stoupl počet narozených selat na prasnici proti roku 2010 o 6,2 % na 26,3 ks/rok a počet odchovaných selat se zvýšil rovněž o 6,2 % na 23,5 ks/rok. Procento úhynu selat z počtu narozených se proti roku 2010 nezměnilo a zůstalo na 10,9 %.

Redukce stavů základního stáda prasnic měla negativní dopad především na celkový počet narozených selat v zemi. V roce 2011 ve srovnání s rokem 2010 výrazně klesl počet narozených selat v ČR o 13,0 %, tj. o 452,2 tis. ks a dosáhl 3 016,6 tis. ks. Obdobně se meziročně snížil počet odchovaných selat celkem o 13,1 %, tj. o 404,9 tis. ks. Nedostatek selat z tuzemských chovů stimuluje v posledních letech chovatele k nákupům této kategorie prasat pro doplnění potřebného počtu zástavu pro výkrm v zahraničí.

Také v roce 2011 byla celková produkce vepřového masa (tj. prodej prasat ze zemědělského podniku včetně exportu a samozásobení) v ČR ovlivněna především negativním vývojem rentability a rostoucími dovozy. Celková produkce vepřového masa se v roce 2011 proti roku 2010 snížila o 4,4 % na272,5 tis. t j. hm. (350,3 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce vepřového masa v EU dosahoval 1,2 %.

Masný zpracovatelský průmysl v roce 2011 porazil 262,9 tis. t j. hm. jatečných prasat, což představovalo meziročně snížení o 4,7 % (o 13,0 tis. t j. hm.). Podle údajů SVS ČR došlo v roce 2011 ve srovnání s předchozím rokem k poklesu počtu poražených prasat celkem o 4,2 %, tj. o 134 tis. ks na 3,1 mil. ks. Z toho porážky jatečných prasat se meziročně snížily

o 4,2 % (o 130 tis. ks) a prasnic o 5,4 % (o 4,3 tis. ks). Současně se také podle ČSÚ mírně snížila průměrná porážková hmotnost jatečných prasat ze 111,5 kg/ks ž. hm. v roce 2010 na 111,1 kg/ks ž. hm. v roce 2011, tj. o 0,4 %.

Zatímco produkce vepřového masa dlouhodobě klesá, jeho spotřeba na domácím trhu naopak v předchozích dvou letech mírně vzrostla. V roce 2011 se ve srovnání s rokem 2010 celková domácí spotřeba vepřového masa v ČR zvýšila o 0,4 % na 448,2 tis. t j. hm. (576,1 tis. t ž. hm.). V roce 2011 nebyla ČR ve výrobě vepřového masa, obdobně jako v předchozích letech, soběstačná. Celková domácí produkce byla o 175,9 tis. t j. hm. nižší než činila domácí spotřeba. Míra soběstačnosti se v roce 2011 meziročně snížila o 3,0 p. b. na 60,8 % a byla výrazně pod úrovní průměru EU. Od vstupu ČR do EU, tj. od roku 2004 do roku 2011, se míra soběstačnosti snížila o 36,1 p. b. To dokladuje, že v ČR se konkurenceschopnost celého odvětví chovu prasat včetně navazujícího masného zpracovatelského průmyslu v rámci domácího i vůči evropskému trhu výrazně zhoršuje, přestože poptávka českých spotřebitelů po vepřovém mase neklesá.

Spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2011, podle odhadu ÚZEI, dosáhla 41,8 kg/rok, což představovalo její mírné meziroční zvýšení o 0,5 % (o 0,2 kg/rok).

T8.2/03 - Bilance výroby a spotřeby vepřového masa[1)] a ekonomika výkrmu prasat

Ukazatel	MJ	2007	2008	2009	2010	2011[2)]	Meziroční index
Stavy prasat celkem	tis. ks	2 830,4	2 433,0	1 971,4	1 909,2	1 749,1	91,6
Průměrný přírůstek prasata výkrm	kg/ks/den	0,709	0,704	0,727	0,734	0,738	100,5
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	13,4	14,2	11,4	10,5	13,1	124,5
Celková výroba[3)]	tis. t j. hm.	360,8	335,8	288,1	285,1	272,5	95,6
Dovoz[4)]	tis. t j. hm.	138,3	165,2	199,3	217,5	234,7	107,9
Celková nabídka	tis. t j. hm.	512,5	515,2	498,8	513,0	520,3	101,4
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	458,2	453,6	442,6	446,6	448,2	100,4
Vývoz[4)]	tis. t j. hm.	40,1	50,3	45,7	53,4	59,9	112,2
Celková poptávka	tis. t j. hm.	498,3	503,9	488,3	499,9	508,1	101,6
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	14,2	11,4	10,5	13,1	12,2	93,1
Soběstačnost[7)]	%	78,7	74,0	65,1	63,8	60,8	-3,0
Ekonomika výkrmu prasat							
Náklady na produkci[5)]	Kč/kg ž. hm.	35,74	38,59	33,97	33,11	35,59	107,5
CZV jatečná prasata celkem	Kč/kg ž. hm.	28,20	29,91	29,61	26,75	28,62	107,0
Souhrnná rentabilita[6), 7)]	%	-21,10	-22,49	-12,83	-19,21	-19,58	-0,4
Cena EU jatečná prasata tř. E[8)]	€/100 kg j. hm.	135,2	153,2	142,2	140,2	153,2	109,2
Cena ČR jatečná prasata tř. E[8)]	€/100 kg j. hm.	138,6	163,2	150,0	142,1	158,2	111,4

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,778.

2) Rok 2011 předběžně.

3) Celková výroba = prodej ze zemědělských podniků včetně samozásobení.

4) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

5) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření FADN, rok 2011 odhad.

6) Souhrnná rentabilita se rovná nákladové rentabilitě vzhledem k tomu, že se neuvažují žádné přímé podpory.

7) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

8) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu prasat, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ČR SZIF, Office de Í Elevage, Evropská komise, FADN; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), M. Pavlů (MZe)

Nízká konkurenceschopnost se odráží v bilanci zahraničního obchodu. Jeho celkové saldo ve vepřovém mase včetně započtení živých prasat vykazovalo v roce 2011, vlivem

pokračujících zvýšených dovozů masa, výrazný propad. Ve finančním vyjádření dosáhlo -9 010 mil. Kč a v objemovém vyjádření -175 tis. t j. hm. Z toho objemové saldo zahraničního obchodu v živých prasatech vykázalo v roce 2011 zápornou hodnotu -1,3 tis. t ž. hm. (tj. ve finančním vyjádření -290,9 mil. Kč). Objemové i finanční saldo zahraničního obchodu s vepřovým masem se v roce 2011 opět meziročně výrazně zhoršilo (-223,4 tis. t j. hm. a -8 719,5 mil. Kč). V roce 2011 se ve srovnání s předchozím rokem zvýšily dovozy, ale i vývozy živých zvířat a opět vzrostl zejména import vepřového masa.

Dovoz živých prasat byl v roce 2011 meziročně vyšší o 5,8 % (o 32,2 tis. ks) a dosáhl 590,1 tis. ks. Prasata byla tradičně nakupována především v zemích EU. Největší podíl na růstu importu živých prasat měla selata, kterých bylo v loňském roce dovezeno 471,1 tis. ks. To představovalo téměř 6% meziroční navýšení. Selata, která na domácím trhu chyběla zejména vlivem výrazné redukce stavů prasnic v posledních letech, byla nakupována z 80 % v Dánsku a z 15 % v Nizozemsku. Dále byla do ČR dovážena ve větším počtu také jatečná prasata. Jejich nákup se meziročně téměř nezměnil, dosáhl 93,9 tis. ks (9,7 tis. t ž. hm.) a nejvýznamnějšími dodavateli bylo Německo, Nizozemsko a Slovensko, odkud pocházelo téměř 90 % těchto zvířat. Na celkových porážkách jatečných prasat v ČR se jejich import podílel 3,1 %. Čistokrevná, chovná a užitková prasata[120] (16,0 tis. ks) pocházela především z Německa.

Dovoz vepřového masa v roce 2011 ve srovnání s rokem 2010 vzrostl o 8,6 %, tj. o 17,2 tis. t na 216,1 tis. t v celkové hodnotě 10,9 mld. Kč. Nejvýznamnějšími obchodními destinacemi, odkud bylo vepřové maso importováno, bylo především Německo. Z této země pocházelo 47,6 % nákupu v hodnotě 4,9 mld. Kč. Dále se pak významněji podílely na importu čtyři členské země Rakousko, Belgie, Polsko a Španělsko (32 % nákupu). Dovoz vepřového masa ze třetích zemí byl realizován pouze v malém objemu (0,9 tis. t) a pocházel především z Chile.

Vývoz živých prasat se v roce 2010 meziročně zvýšil o 9,6 % (18,3 tis. ks) na 208,9 tis. ks. Hlavní exportní artikl představovala jatečná prasata, která se na celkovém exportovaném počtu podílela téměř 70 %, méně pak selata (podíl cca 11 %) a plemenná prasata (podíl 2 %). Nevýznamnějšími odběrateli bylo Slovensko a Maďarsko, kam směřovalo 91,7 % z celkového počtu vyvezených prasat.

ČR zvýšila v roce 2011 meziročně vývoz vepřového masa o 11,9 % na 42,3 tis. t, což přestavovalo ve finančním vyjádření téměř 2,1 mld. Kč. Exportovány byly především vepřové půlky a ostatní vykostěné maso. Nejvýznamnějším odběratelem pro ČR bylo tradičně Slovensko (35,9 tis. t). Kromě území Společenství byl vývoz směrován také na ruský trh, avšak pouze ve velmi malém objemu (0,6 tis. t).

[120] *KN 01031010 Čistokrevná, chovná a užitková prasata.*

V roce 2011 vyplatil SZIF z fondu EU v rámci podpory soukromého skladování na 264 t vepřového masa částku 2,8 mil. Kč.

V roce 2011 byla CZV jatečných prasat ovlivněna zvýšením ceny vepřového masa na evropském trhu. V roce 2011 ve srovnání s rokem 2010 vzrostla CZV jatečných prasat tř. SEU, podle údajů TIS^{ČR}SZIF, o 7,2 %, tj. o 1,98 Kč a dosáhla 29,46 Kč/kg ž. hm. (37,86 kg j. hm.). CZV jatečných prasat celkem v ČR v roce 2011 meziročně posílila o 7,0 % na 28,62 Kč/kg ž. hm. (tj. na 36,78 Kč/kg j. hm.).

V roce 2011 se CPV vepřového výsekového masa v návaznosti zvýšení CZV jatečných prasat meziročně zvýšila u všech jeho sledovaných druhů, vyjma kýty s kostí. Průměrná CPV vepřového výsekového masa, podle TIS^{ČR} SZIF, v roce 2011 dosáhla 54,02 Kč/kg, což představovalo meziroční růst o 5,2 % (o 2,68 Kč/kg). Nejvýraznější zvýšení CPV bylo evidováno u vepřové pečeně (o 10,4 %), zatímco u vepřové kýty s kostí došlo k jejímu snížení (o 1,4 %).

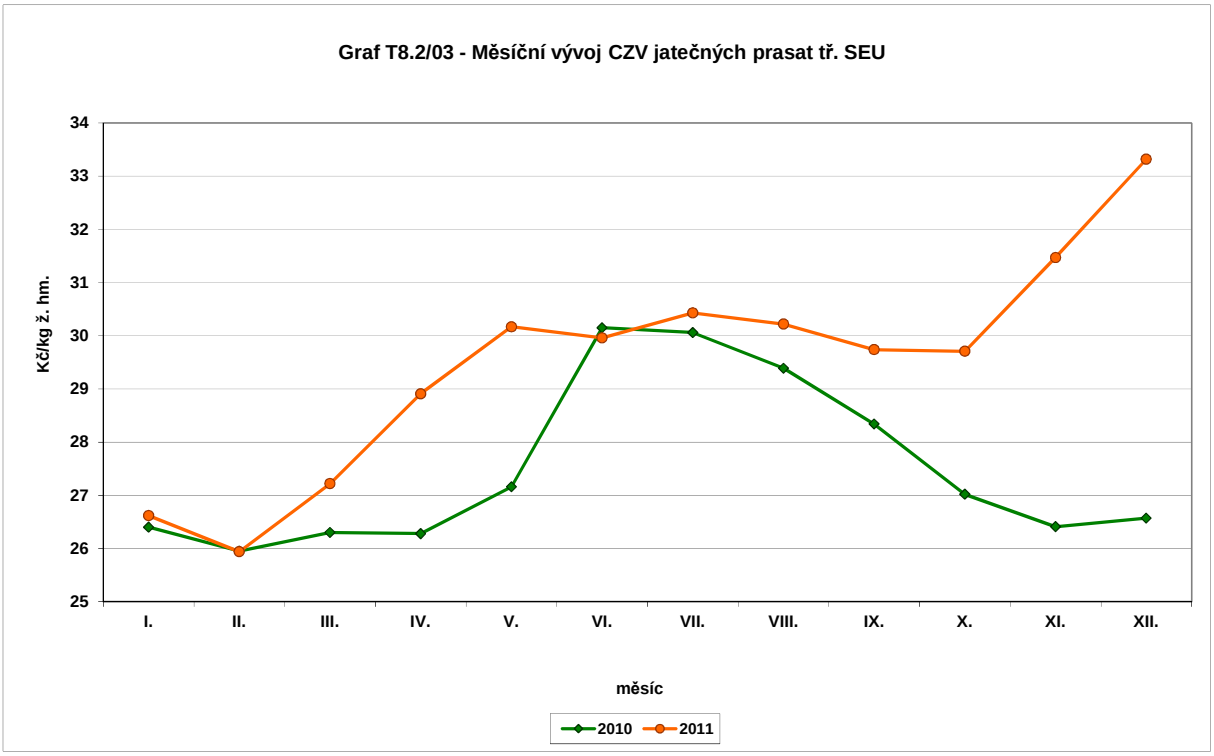

Pramen: *TIS^{ČR} SZIF*
Zpracoval: *M. Abrahamová (ÚZEI)*

Rentabilita chovu prasat se v roce 2011 mírně zhoršila, neboť růst vstupů byl výraznější než zvýšení CZV a výkrm prasat byl opět výrazně ztrátový. Meziroční růst CZV krmných obilovin o více než 40 % se promítl do vyšších CPV krmných směsí pro prasata, které ve srovnání s rokem 2010 stouply více než o 15,0 %.

Podle odhadu ÚZEI v roce 2011 u podniků s podvojným účetnictvím byly náklady na výkrm prasat ve výši 35,59 Kč/kg ž. hm. Meziročně došlo k jejich zvýšení o 7,5 %, tj. o 2,48 Kč/kg ž. hm. Náklady na krmiva se v roce 2011 podílely na celkových nákladech

výkrmu prasat 65,5 %, zatímco v roce 2010 to bylo 63,1 %. V meziročním srovnání došlo k jejich zvýšení o 15,6 %, zároveň se v roce 2011 zvýšily také ostatní náklady včetně režijních. Z toho nejméně se zvýšily pracovní náklady (o 1,3 %). V souvislosti s poklesem CZV selat na evropském trhu došlo také v ČR v roce 2011 k meziročnímu snížení ceny zastavovaného selete o 9,9 % (o 5,33 Kč) na 48,29 Kč/kg ž. hm. Podle odhadu ÚZEI průměrný denní přírůstek prasat ve výkrmu v roce 2011 proti roku 2010 vzrostl o 0,5 % na 0,738 kg/ks/KD.

Na základě vývoje CZV a předpokládaných nákladů dosažených u prasat ve výkrmu lze očekávat, že za rok 2011 podniky chovající prasata na výkrm vykazovaly v průměru opět výraznou ztrátu, a to přibližně 6,97 Kč/kg ž. hm. (v roce 2010 to bylo 6,36 Kč/kg ž. hm.). Rentabilita chovu prasat tak dosáhla hodnoty -19,58 %, což se v roce 2012 patrně opět promítne do další redukce chovů prasat v ČR.

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso a vejce

Drůbeží maso

Světová produkce drůbežího masa v roce 2011 pokračovala v mírně vzestupném trendu předchozích let. Podle předběžných údajů USDA v meziročním porovnání vzrostla o 3,2 % a dosáhla hodnoty 86,3 mil. t. Toto zvýšení bylo dáno expanzí sektoru kuřecího masa ve všech producentsky významných zemích. Jeho výroba se v porovnání s rokem 2010 zvýšila o 3,6 % na 81,0 mil. t, zatímco produkce krůtího masa se velmi mírně snížila.

Světový obchod s drůbežím masem nezaznamenal v roce 2011 výraznější změny. Dovoz se předběžně snížil pouze o 0,2 % na 8,4 mil. t a vývoz vzrostl o 2,9 % na 9,8 mil. t. Společný podíl dlouhodobě nejvýznamnějších exportérů, Brazílie a USA, na světovém exportu kuřecího masa v roce 2011 činil 68,5 %. Zatímco v Brazílii došlo podle předběžných údajů k nárůstu objemu vývozu kuřecího masa o 3,7 % (podíl exportu na tuzemské produkci 25,5 %), USA zaznamenaly snížení o 3,4 %. Důvodem mírného snížení celkového objemu dovozu kuřecího masa bylo další razantní snížení poptávky na ruském trhu (meziročně o 38 %, podíl dovozu na ruské spotřebě činil pouze 13,4 %). Toto oslabení bylo z větší části kompenzováno nárůstem dovozu do Japonska, Saudské Arábie, EU a Mexika. Světová spotřeba drůbežího masa v roce 2011 dosáhla podle odhadu hodnoty 85,0 mil. t a meziročně se zvýšila o 3,2 %.

V zemích EU se v roce 2011 produkce drůbežího masa podle odhadu EK zvýšila v porovnání s rokem 2010 o 1,2 % a činila 12,2 mil. t, což je přibližně 14 % světové produkce. Spotřeba drůbežího masa v zemích EU meziročně vzrostla pouze o 0,2 % a zůstala tak na hodnotě 11,7 mil. t. Průměrná spotřeba drůbežího masa na obyvatele v EU se v porovnání s rokem 2010 nezměnila a dosahovala úrovně 23,4 kg/obyv./rok.

Situace v zahraničním obchodu EU v sektoru drůbežího masa byla v roce 2011 charakterizována mírným zvýšením dovozu a rovněž posílením vývozu do třetích zemí. V roce 2011 se podle předběžných údajů EK dovoz drůbežího masa do zemí EU v objemovém vyjádření v porovnání s rokem 2010 zvýšil o 2,5 %. Import z Brazílie meziročně stagnoval, mírně posílily dovozy z Thajska (o 4,0 %) a výrazně vzrostl dovoz z Chile (o 29 %). Přestože se podíl Brazílie na celkovém dovozu meziročně opět snížil (o 1,5 p. b.) na 71,0 %, zůstala tato země nadále jednoznačně dominantním dovozcem drůbežího masa na evropský trh. Thajsko se na importu do zemí EU podílelo 18,6 % a jeho podíl se ve srovnání s rokem 2010 téměř nezměnil. Vývoz drůbežího masa ze zemí EU se meziročně zvýšil předběžně o 11,5 %. Vývoz do Ruska výrazně oslabil o 53 % a ruský trh se tak podílel již pouze 8,2 % na celkovém vývozu drůbežího masa ze zemí EU. Významně se meziročně znovu zvýšil vývoz do Hongkongu (o 24 %), do Saudské Arábie (o 28 %) a o 10 % posílily také vývozy drůbežího masa do Beninu. V porovnání s rokem 2010 naopak znovu klesl vývoz na Ukrajinu (o 5 %).

V roce 2011 se podle odhadu EK průměrná CPV jatečných kuřat v EU zvýšila ve srovnání s rokem 2010 o 10,1 % na 187,24 €/100 kg, tj. v přepočtu na 46,03 Kč/kg (meziroční nárůst ceny po přepočtu o 7,6 %). K meziročnímu posílení ceny došlo ve většině zemí, přičemž největší nárůst nastal v Itálii (20,0 %), Dánsku (19,2 %), Španělsku (17,0 %) a ve Francii (14,4 %). Naopak ke snížení ceny o 3,5 % došlo v Maďarsku.

V ČR byl v roce 2011 trh s drůbežím masem charakterizován dalším meziročním poklesem stavů drůbeže, výrazným snížením produkce drůbežího masa a růstem dovozů a vývozů.

Drůbeží maso je komoditou, u které nejsou realizovány v rámci SOT přímé podpory. Nicméně do sektoru drůbeže směřovaly v roce 2011 některé podpory z národních zdrojů. V rámci dotační politiky ČR byla podporována např. oblast šlechtění, kontrola užitkovosti – podpora testování drůbeže, poradenství a osvětová činnost v živočišné výrobě. V rámci dotačního programu 8. Nákazový fond bylo možno kromě podpory na odstraňování kadáverů čerpat v roce 2011 v rámci nově zavedeného podprogramu podporu na vybrané činnosti zaměřené na preventivní opatření proti výskytu zoonóz v chovech drůbeže. Na zvýšení biologické bezpečnosti v chovech drůbeže na výkrm tak byla vyplacena podpora ve výši 41,9 mil. Kč.

Podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2011 (ČSÚ) se stavy drůbeže celkem v meziročním srovnání snížily o 14,4 % na 21,3 mil. ks. Současně klesly velmi výrazně stavy kuřat na výkrm o 23,9 % na 11,3 mil. ks a naopak vzrostly stavy kuřat na chov o 6,4 % na 2,9 mil. ks. Stavy slepic celkem se snížily o 1,3 % na 6,1 mil. ks. U ostatní drůbeže klesl počet hus (o 3,1 % na 18,2 tis. ks), kachen (o 28,0 % na 289,3 tis. ks) i krůt (o 2,9 % na 365,3 tis. ks).

V ČR se celková produkce drůbežího masa v roce 2011 meziročně snížila o 9,6 % na 170,1 tis. t j. hm. (226,8 tis. t ž. hm.), tj. přibližně 1,4 % produkce zemí EU. Tržní produkce jatečné drůbeže v roce 2011 v porovnání s rokem 2010 klesla o 10,6 % na 161,9 tis. t j. hm. (tj. 215,8 tis. t ž. hm.). Samozásobení a drobný prodej se meziročně také snížil a dosáhl podle odhadu 5,6 tis. t j. hm. (tj. 7,5 tis. t ž. hm.).

V roce 2011 došlo znovu k růstu celkového dovozu živé drůbeže a drůbežího masa a pokračování vzestupného trendu importu této komodity. V porovnání s rokem 2010 dovoz drůbežího masa včetně živé drůbeže celkově vzrostl předběžně o 16,8 % na 104,8 tis. t j. hm. (tj. 139,7 tis. t ž. hm.), z toho import samotného drůbežího masa se meziročně zvýšil o 17,8 % na 99,9 tis. t j. hm. Hlavním dovozcem drůbežího masa zůstalo v roce 2011 Polsko (39,4 tis. t), Brazílie si nadále udržela druhé místo (17,0 tis. t), třetím významným dovozcem bylo Slovensko (8,8 tis. t) a čtvrté Německo (8,4 tis. t). Uvedené země se na celkovém importu drůbežího masa do ČR v roce 2011 podílely téměř 74 %. Sortiment dováženého masa se výrazněji nezměnil. Nejvíce bylo dováženo zmrazené vykoštěné kuřecí maso dělené (podíl 24,7 %), nedělené čerstvé nebo chlazené kuřecí maso (8,8 %), nedělené zmrazené kachny (6,5 %), zmrazená nevykoštěná kuřecí stehna a jejich části (6,5 %), čerstvé nebo chlazené vykoštěné kuřecí maso dělené (5,9 %) a zmrazená kuřecí játra (4,5 %). Podíl těchto položek na celkovém dovozu drůbežího masa činil 57,0 %. V roce 2011 došlo meziročně ke stagnaci dovozu živé drůbeže na hodnotě 4,9 tis. t j. hm. Živé drůbeže bylo do ČR importováno celkem 27,2 mil. ks, z toho živých kuřat do 185 g určených pro výkrm bylo dovezeno 16,6 mil. ks a jejich podíl na celkovém dovozu živé drůbeže činil 61,0 %. Do ČR bylo importováno opět nejvíce živé drůbeže z Německa (15,1 mil. ks) a ze Slovenska (9,3 mil. ks). Podíl dovozu drůbežího masa včetně živé drůbeže na domácí spotřebě posílil na 48,5 % (tj. meziroční nárůst o 8 p. b.).

V roce 2011 zaznamenal vývoz drůbeže a drůbežího masa z ČR nárůst a proti roku 2010 se zvýšil předběžně o 10,8 % na 62,4 tis. t j. hm. (tj. 83,2 tis. t ž. hm.). Z toho export drůbežího masa se meziročně snížil o 1,5 % na 26,9 tis. t. Významnou vývozní destinací pro drůbeží maso zůstalo Slovensko, kam se v roce 2011 vyvezlo 14,5 tis. t. V roce 2011 se zvýšil vývoz drůbežího masa do Nizozemska (4,4 tis. t) a naopak klesl export do Německa (2,6 tis. t). Sortiment vyváženého masa zahrnoval převážně dělené kuřecí maso vykoštěné, zmrazené (podíl 22,6 %), kuřecí prsa a jejich části čerstvé nebo chlazené (12,4 %) a nedělená kuchaná kuřata (4,1 %). Uvedené položky se na exportu drůbežího masa podílely 44,1 %. Export živé drůbeže se však v porovnání s rokem 2010 naopak zvýšil o 22,5 % na 35,5 tis. t j. hm. Živé drůbeže bylo z ČR exportováno celkem 108,0 mil. ks, z toho živých kuřat do 185 g určených pro výkrm bylo vyvezeno 79,9 mil. ks a jejich podíl na celkovém vývozu živé drůbeže činil 74,0 %. Z ČR byla živá drůbež nejvíce vyvážena do Německa (20,8 mil. ks), naopak klesl vývoz do Polska (14,1 mil. ks) i na Slovensko (10,7 mil. ks). V roce 2011 podpořil SZIF export 2,0 mil. ks živé drůbeže formou subvencovaného vývozu z fondu EU

částkou 118 tis. Kč. Podíl vývozu na domácí produkci vzrostl na 36,7 % (ve srovnání s rokem 2010 došlo ke zvýšení o 6,8 p. b.). Záporné saldo zahraničního obchodu s drůbežím masem a živou drůbeží se v roce 2011 znovu mírně prohloubilo a dosáhlo hodnoty 42,4 tis. t j. hm. (ve finančním vyjádření 2 043 mil. Kč).

Spotřeba drůbežího masa v ČR je sice dlouhodobě příznivě ovlivňována nižšími spotřebitelskými cenami v porovnání s dalšími druhy masa a rozšiřující se nabídkou výrobků z drůbežího masa v obchodní síti, ale přesto se v roce 2011 domácí spotřeba meziročně znovu snížila o 2,6 % na 215,9 tis. t j. hm. (287,9 tis. t. ž. hm.). Spotřeba drůbežího masa na obyvatele klesla na 23,8 kg/obyv./rok. Míra soběstačnosti v sektoru drůbežího masa se ve srovnání s předchozím rokem snížila o 6,1 p. b. a dosáhla hodnoty 78,8 % (míra soběstačnosti v zemích EU v roce 2011 meziročně vzrostla o 1,0 p. b. a činila 104,2 %).

T8.2/04 - Bilance výroby a spotřeby drůbežího masa a ekonomika jatečných kuřat

Ukazatel	MJ	2007	2008	2009	2010	2011[1)]	Meziroční index
Bilance							
Stavy drůbeže celkem	**tis. ks**	24 592,1	27 316,9	26 490,9	24 838,4	21 250,2	85,6
Počáteční zásoba	**tis. t j. hm.**	7,9	6,3	8,7	7,5	7,4	98,7
Celková výroba[2)]	**tis. t j. hm.**	225,1	246,8	229,3	188,2	170,1	90,4
Dovoz[3)]	**tis. t j. hm.**	58,1	67,5	86,0	89,7	104,8	116,8
Celková nabídka	**tis. t j. hm.**	291,1	320,6	324,0	285,4	282,3	98,9
Domácí spotřeba	**tis. t j. hm.**	233,2	257,3	260,1	221,7	215,9	97,4
Vývoz[3)]	**tis. t j. hm.**	51,6	54,6	56,4	56,3	62,4	110,8
Celková poptávka	**tis. t j. hm.**	284,8	311,9	316,5	278,0	278,3	100,1
Konečná zásoba	**tis. t j. hm.**	6,3	8,7	7,5	7,4	4,0	54,1
Soběstačnost[4)]	**%**	96,5	95,9	88,2	84,9	78,8	-6,1
Ekonomika jatečných kuřat							
Náklady na produkci[5)]	**Kč/kg ž. hm.**	20,67	23,77	21,37	21,99	23,88	108,6
CZV jatečných kuřat	**Kč/kg ž. hm.**	20,98	22,82	20,66	20,38	22,11	108,5
Souhrnná rentabilita[6)]	**%**	1,50	-4,00	-3,32	-7,32	-7,41	-0,09
CZV SRN jatečných kuřat	**€/kg ž. hm.**	0,80	0,85	0,80	0,80	0,89	111,3
CZV ČR jatečných kuřat	**€/kg ž. hm.**	0,76	0,92	0,78	0,81	0,90	111,1

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Celková výroba zahrnuje výrobu zemědělských podniků a samozásobení.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat - přepočet na jatečnou hmotnost koeficientem 0,75.

4) Soběstačnost - meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI; rok 2011 odhad. ;

6) Souhrnná rentabilita se rovná nákladové rentabilitě vzhledem k tomu, že se neuvažují žádné přímé podpory.
Meziroční index u souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže, Ceny zemědělských výrobců, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.,
Statistika zahraničního obchodu; AMI; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

CZV jatečných kuřat tř. I v roce 2011 vzrostla o 8,5 % na 22,11 Kč/kg ž. hm., tj. ve srovnání s rokem 2010 nárůst o 1,73 Kč/kg ž. hm.

Průměrná CZV jatečných kachen se ve srovnání s rokem 2010 zvýšila o 2,6 % na 27,21 Kč/kg ž. hm. CZV brojlerových krůt vzrostla o 15,1 % na 32,82 Kč/kg ž. hm.

Ceny průmyslových výrobců a spotřebitelské ceny kuchaných kuřat reagovaly na vývoj CZV a dosahovaly vyšší úrovně než v roce 2010. Průměrná CPV kuchaných kuřat tř. I

vzrostla o 3,2 % na 40,31 Kč/kg a průměrná spotřebitelská cena se zvýšila o 2,1 % na 57,97 Kč/kg.

V roce 2011 byla výroba drůbežího masa v ČR tak jako v předchozích 3 letech nerentabilní. Došlo sice k meziročnímu nárůstu CZV jatečných kuřat, ale jednotkové náklady na jejich výkrm se podle odhadu ÚZEI u podniků s podvojným účetnictvím v roce 2011 výrazně meziročně zvýšily o 8,6 % na 23,88 Kč/kg ž. hm. Zvýšení nákladů bylo dáno zejména nárůstem cen krmných obilovin a tedy i krmných směsí ve srovnání s rokem 2010. Náklady na krmiva se podílely v roce 2011 na celkových nákladech 71,0 % (proti roku 2010 došlo k nárůstu o 0,9 p. b.). V meziročním srovnání vzrostly CPV krmných směsí pro brojlery v roce 2011 podle ČSÚ o 12,3 %. Podniky s výkrmem jatečných kuřat vykazovaly v roce 2011 ztrátu 1,77 Kč/kg ž. hm. Ve srovnání s rokem 2010 došlo k mírnému zhoršení ekonomiky výkrmu jatečných kuřat o 0,16 Kč/kg ž. hm.

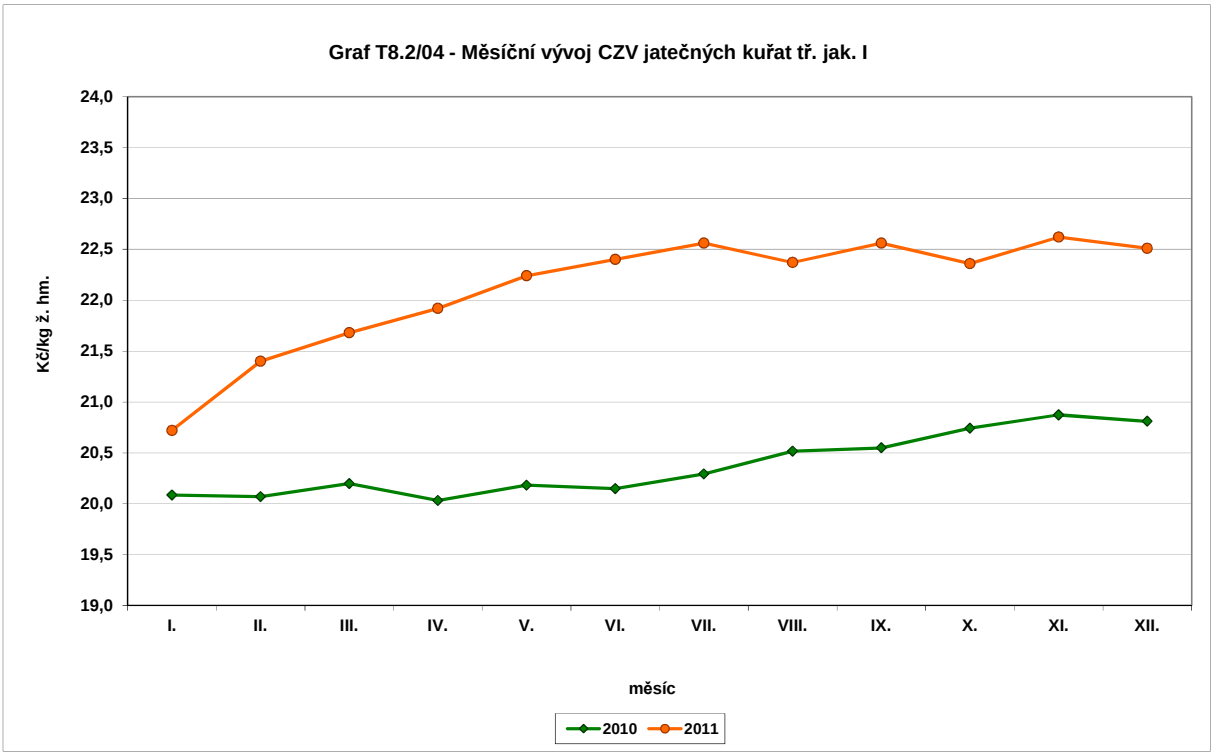

Pramen: *ČSÚ*
Zpracoval: *J. Teichmanová (ÚZEI)*

Vejce

V roce 2011 podle předběžného odhadu EK trh vajec v zemích EU meziročně nezaznamenal výraznější změny. Produkce vajec se velmi mírně zvýšila o 0,9 % a dosáhla hodnoty 7,1 mil. t. Objem výroby v členských zemích EU byl dostatečný pro uspokojení poptávky na evropském trhu vajec a předpokládá se v důsledku stagnace spotřeby v porovnání s předchozím rokem zvýšení míry soběstačnosti (o 0,7 %) na hodnotu 102,9 %. Celková

spotřeba vajec dosáhla hodnoty 6,9 mil. t. Spotřeba vajec na obyvatele byla odhadnuta na 12,2 kg/rok (tj. 212,3 ks/rok) a meziročně se snížila o 0,2 %.

Situace v zahraničním obchodu EU v sektoru vajec byla v roce 2011 charakterizována meziročně velmi výrazným oslabením dovozu a zároveň významným posílením vývozu do třetích zemí. V roce 2011 se podle předběžných údajů EK dovoz vajec do zemí EU v objemovém vyjádření snížil v porovnání s rokem 2010 o 42,2 % na hodnotu 19,0 tis. t. K razantnímu snížení došlo u importu z USA (o 61 %), klesly rovněž dovozy z Albánie (o 59 %) a Indie (o 53 %). Argentina se stala nejvýznamnější dovozní zemí, přestože její import meziročně pouze stagnoval na hodnotě 7,9 tis. t. Podíl Argentiny na celkovém dovozu vajec do zemí EU dosáhl 41,5 %, zatímco podíl USA se snížil na 28,4 % (meziroční pokles o 14,5 p. b.). Vývoz vajec ze zemí EU se v porovnání s rokem 2010 výrazně zvýšil podle odhadu o 19,0 % na hodnotu 216,5 tis. t. Hlavním důvodem byl další nárůst exportu do Japonska (25 %) a pouze mírné snížení vývozu do Švýcarska (-6 %). Na tyto dva trhy v roce 2011 směřovalo 49 % vývozu vajec ze zemí EU.

V roce 2011 předběžně podle EK průměrná tržní cena vajec na reprezentativních trzích EU posílila meziročně o 2,5 % na 114,52 €/100 kg, tj. v přepočtu na 1,62 Kč/ks (meziročně cena po přepočtu stagnovala). K výraznějšímu zvýšení ceny vajec došlo ve Švédsku (o 18,7 %), Francii (o 15,1 %), Španělsku (o 12,0 %) a Nizozemsku (o 11,1 %). Cena vajec se naopak meziročně snížila např. v Lotyšsku (-10,0 %), Německu (-9,9 %), Polsku (-7,5 %), na Slovensku (-5,7 %), v Rakousku (-5,0 %) a také v ČR (-4,0 %).

V roce 2011 byl trh s vejci v ČR charakterizován meziročním mírným zvýšením výroby, navýšením početních stavů nosnic, výrazným oslabením cen vajec, zvýšením dovozů, vývozů i spotřeby.

Vejce jsou komoditou, u které nejsou realizovány v rámci SOT přímé podpory. Do sektoru vajec směřovaly v roce 2011 některé podpory z národních zdrojů. V rámci dotační politiky ČR byla podporována např. oblast šlechtění, kontrola užitkovosti – podpora testování drůbeže, poradenství a osvětová činnost v živočišné výrobě. V rámci dotačního programu 8. Nákazový fond bylo možno kromě podpory na odstraňování kadáverů čerpat v roce 2011 v rámci nově zavedeného podprogramu podporu na vybrané činnosti zaměřené na preventivní opatření proti výskytu zoonóz v chovech nosnic. Na zvýšení biologické bezpečnosti v chovech nosnic byla vyplacena podpora ve výši 11,0 mil. Kč.

V ČR dosáhl průměrný stav nosnic v užitkových chovech v roce 2011 podle ČSÚ 8,7 mil. ks. Z toho v zemědělském sektoru byla chována méně než polovina nosnic, tj. 47,1 % (4,1 mil. ks) a v domácích hospodářstvích bylo evidováno 4,6 mil. ks slepic[121].

[121] *Průměrný stav slepic v letech 2010 a 2011 nelze porovnávat s průměrnými stavy do roku 2009, protože od referenčního roku 2010 ČSÚ nesleduje stavy a krmné dny slepic celkem, ale pouze nosnic.*

V roce 2011 dosáhla podle ČSÚ celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, 124,6 tis. t (v přepočtu 2 168,2 mil. ks), tj. přibližně 1,8 % produkce zemí EU. Produkce konzumních vajec v zemědělském sektoru meziročně mírně vzrostla o 2,8 % na 73,1 tis. t (1 271,9 mil. ks). Produkce násadových vajec činila podle odhadu ÚZEI přibližně 18,1 tis. t (315,4 mil. ks). Celková produkce vajec v roce 2011 meziročně vzrostla o 2,8 tis. t. Průměrná roční snáška vajec na slepici v užitkových chovech dosáhla 307,1 ks[122], v domácích hospodářstvích podle odhadu ČSÚ zůstala na stejné úrovni jako v roce 2010, a to 195 ks vajec.

Dovoz vajec včetně vaječné hmoty do ČR se v roce 2011 zvýšil v porovnání s rokem 2010 o 12,5 % na 40,4 tis. t (747,6 mil. ks v ekvivalentu skořápkových vajec). Opětovně výrazněji vzrostl dovoz skořápkových vajec a mírně vzrost také import vaječných hmot. Vajec ve skořápce (konzumních a násadových) bylo dovezeno 28,6 tis. t (497,6 mil. ks), z toho vajec konzumních 25,8 tis. t (448,9 mil. ks, tj. o 10,7 % více než v roce 2010). Import vajec násadových se velmi výrazně meziročně zvýšil o 180,0 % na 2,8 tis. t (48,7 mil. ks). Nejvýznamnějším dodavatelem konzumních vajec do ČR bylo v roce 2011 opět Polsko (317,6 mil. ks, tj. 70,7 % celkového dovozu konzumních vajec), které tak svůj podíl meziročně zvýšilo o 9,4 p. b. Posílil také dovoz ze Slovenska (44,1 mil. ks), ale naopak oslabil import konzumních vajec z Německa (40,4 mil. ks) a rovněž ze Španělska (27,7 mil. ks). Dovoz z těchto čtyř zemí představoval 95,7 % dovozu konzumních vajec do ČR. Dovoz vaječných hmot celkem, tj. sušených a tekutých, v objemovém vyjádření v roce 2011 meziročně vzrostl 1,7 % na 11,8 tis. t. Dovoz sušených vaječných hmot se meziročně zvýšil o 71,9 % na 1,1 tis. t (v ekvivalentu skořápkových vajec 81,6 mil. ks). Dovoz tekutých vaječných hmot se v roce 2011 velmi mírně zvýšil v porovnání s rokem 2010 o 2,9 % na 10,6 tis. t (v ekvivalentu skořápkových vajec 212,6 mil. ks). Dovoz vajec a vaječných hmot se na domácí spotřebě podílel 24,8 %, což bylo ve srovnání s rokem 2010 o 2,6 p. b. více.

Vývoz vajec včetně vaječné hmoty v roce 2011 ve srovnání s předchozím rokem výrazně vzrostl o 40,3 % na 20,2 tis. t (343,3 mil. ks v ekvivalentu skořápkových vajec). Vajec ve skořápce bylo vyvezeno 16,8 tis. t (292,3 mil. ks), z toho vajec konzumních 10,0 tis. t (174,0 mil. ks) a vajec násadových 6,8 tis. t (118,3 mil. ks). Největší objem konzumních vajec byl prodán do Německa (79,0 mil. ks) a na Slovensko (66,5 mil. ks). Do těchto dvou zemí bylo v roce 2011 vyvezeno 83,6 % konzumních vajec. Vývoz vaječných hmot celkem, tj. sušených a tekutých, v objemovém vyjádření v roce 2011 meziročně klesl o 26,1 % na 3,4 tis. t. Vývoz sušených vaječných hmot se proti roku 2010 snížil o 33,3 % na 0,2 tis. t (v ekvivalentu skořápkových vajec 16,0 mil. ks) a vývoz tekutých vaječných hmot meziročně oslabil o 25,6 % na 3,2 tis. t (v ekvivalentu skořápkových vajec 64,0 mil. ks).

[122] *V letech 2010 a 2011 se průměrná snáška týká nosnic v zemědělském sektoru, do roku 2009 se týká nosnic a chovných slepic celkem, proto nelze údaje srovnávat.*

V roce 2011 podpořil SZIF export 47,8 mil. ks vajec formou subvencovaného vývozu z fondu EU částkou 2,1 mil. Kč. Podíl vývozu vajec včetně vaječných hmot na domácí produkci se v porovnání s předchozím rokem zvýšil o 3,9 p. b. na 14,2 %. Saldo zahraničního obchodu s vejci v přepočtu na vejce skořápková bylo znovu záporné a dosáhlo hodnoty 20,2 tis. t (ve finančním vyjádření 452,5 mil. Kč).

V roce 2011 byla domácí spotřeba konzumních vajec 152,7 tis. t (2 657,2 mil. ks). Spotřeba konzumních vajec na obyvatele se proti roku 2010 mírně zvýšila a dosáhla hodnoty 14,4 kg/obyv./rok (tj. 250,7 ks/obyv./rok). V roce 2011 míra soběstačnosti meziročně vzrostla o 0,9 p. b. na 87,6 %, zatímco v průměru EU dosahovala 102,9 %.

T8.2/05 - Bilance výroby a spotřeby vajec a jejich ekonomika

Ukazatel	MJ	2007	2008	2009	2010	2011[1)]	Meziroční index
Bilance							
Průměrný stav slepic[2)]	tis. ks	10 661,1	10 790,9	10 442,8	8 553,6	8 738,6	102,2
Průměrná roční užitkovost[2)]	ks/nosnici	281,4	284,8	290,3	309,3	307,1	99,3
Celková výroba[3)]	tis. t	148,0	152,1	148,5	139,9	142,7	102,0
z toho domácí hospodářství	tis. t	55,1	53,2	52,7	51,1	51,5	100,9
Dovoz[4)]	tis. t	26,3	25,2	31,0	35,9	40,4	112,5
Celková nabídka	tis. t	174,3	177,4	179,5	175,8	183,1	104,2
Domácí spotřeba	tis. t	165,4	166,3	165,8	161,4	162,9	100,9
Vývoz[4)]	tis. t	8,9	11,1	13,7	14,4	20,2	140,3
Celková poptávka	tis. t	174,3	177,4	179,5	175,8	183,1	104,2
Soběstačnost[5)]	%	89,5	91,5	89,6	86,7	87,6	0,9
Ekonomika							
Náklady na produkci[6)]	Kč/ks	1,68	1,75	1,92	1,71	1,86	108,8
CZV tříděných vajec	Kč/ks	1,67	1,75	1,73	1,63	1,43	87,7
Souhrnná rentabilita[7)]	%	-0,60	0,00	-9,90	-4,68	-23,12	-18,4
Cena EU vejce tř. L a M	€/100 kg	110,41	113,21	119,85	111,68	114,52	102,5
Cena ČR vejce tř. L a M	€/100 kg	99,01	109,98	113,83	100,50	96,44	96,0

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.
2) Rok 2007-2009 údaje o stavech a užitkovosti slepic v užitkových i rozmnožovacích chovech, od roku 2010 uvádí ČSÚ údaje pouze za nosnice v užitkových chovech.
3) Od roku 2010 změna metodiky: ČSÚ - výroba uváděna pouze za užitkové chovy, do celkové výroby byla započtena i násadová vejce (odhad ÚZEI).
4) Dovoz a vývoz včetně násadových vajec. Konverzní koeficienty pro přepočet kg/ks vajec: skořápková vejce 17,4 ks, tekuté vaječné produkty 20 ks, sušené vaječné produkty 72 ks.
5) Soběstačnost - meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).
6) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI.
7) Souhrnná rentabilita se rovná nákladové rentabilitě vzhledem k tomu, že se neuvažují žádné přímé podpory. Meziroční index u souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).
Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže, Ceny zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; Evropská komise; výpočty ÚZEI a MZe
Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

Průměrná CZV tříděných vajec v roce 2011 dosáhla 1,43 Kč/ks, tj. proti roku 2010 oslabení o 12,3 % (snížení o 0,20 Kč/ks). Spotřebitelské ceny sice reagovaly na vývoj cen zemědělských výrobců, ale průměrná spotřebitelská cena v roce 2011 klesla proti roku 2010 pouze o 6,4 % na 2,31 Kč/ks.

Meziroční nárůst CPV krmných směsí pro nosnice, který činil 16,6 %, byl doprovázen výrazným poklesem CZV tříděných vajec, takže meziročně došlo v roce 2011 ke snížení rentability produkce vajec.

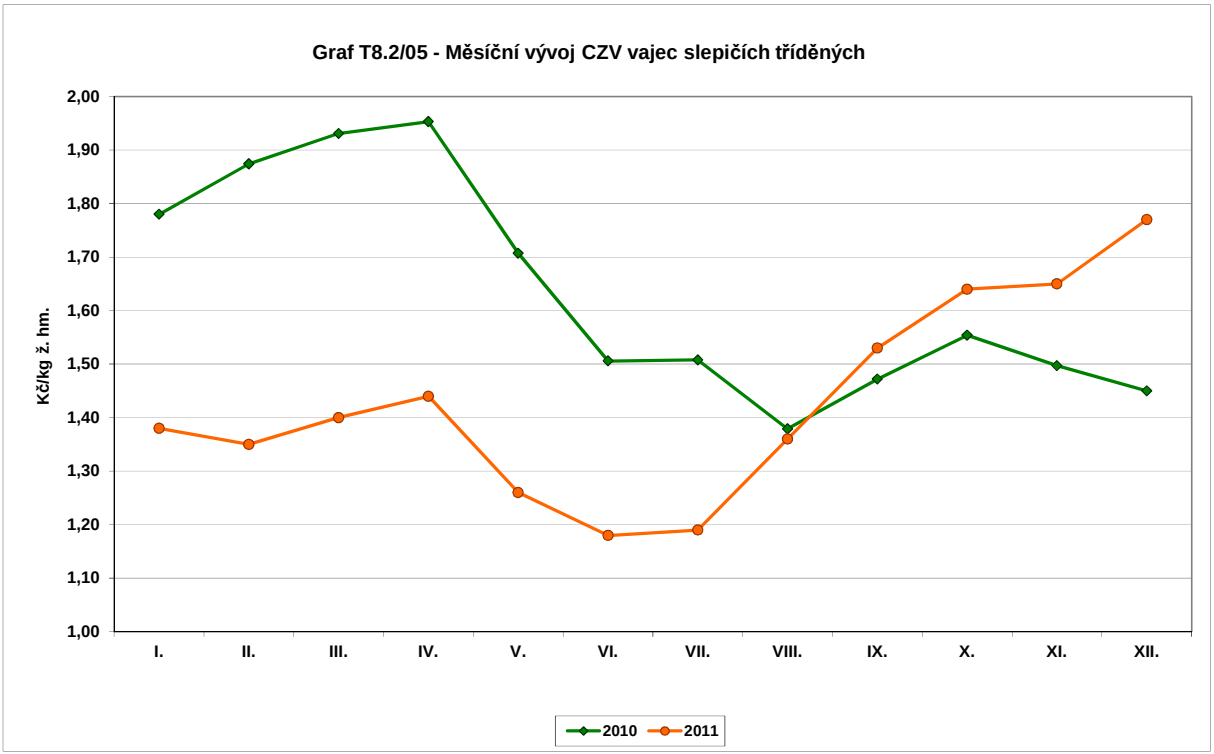

Pramen *ČSÚ*
Zpracoval: *J. Teichmanová (ÚZEI)*

8.2.4 Ovce, kozy – skopové maso

V EU se v roce 2011 zastavil dlouholetý pokles stavů ovcí a koz, produkce skopového a kozího masa mírně klesla a obchod se vyznačoval výrazným růstem vývozu, zatímco dovoz mírně klesl. Stádo ovcí v Unii dosáhlo podle DG AGRI[123] počtu 86 mil. ks, což je o 1 mil. ks více než v roce 2010 a stádo koz bylo s počtem 13 mil. ks na stejné úrovni jako předchozím roce. Stavy ovcí markantně vzrostly ve Francii a Velké Británii (shodně o 0,7 mil. ks) a poměrně výrazně i v Irsku, Bulharsku a Rumunsku (celkem o 0,4 mil. ks). Naopak Řecko s poklesem stáda o 1,5 mil. ks snížilo stavy nejvíce v celé Unii. V Řecku byly rovněž výrazně sníženy stavy koz, naopak v Rumunsku a ve Francii pokračoval jejich dlouhodobý růst. Hrubá produkce skopového a kozího masa včetně domácích porážek se odhaduje podle DG AGRI na 884 tis. t j. hm., což je pokles o 3 %, související zřejmě s růstem stavů. Z celkové produkce EU bylo vyvezeno výrazně větší množství než v roce 2010. Vývoz skopového a kozího masa a živých zvířat činil v přepočtu 41,3 tis. t j. hm., což představuje 17,7 % hrubé domácí

[123] *DG AGRI – Directorate General for Agriculture and Rural Development (Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova).*

produkce a meziroční růst o 52,7 %. Ke zvýšení vývozu došlo zejména vlivem dodávek do Turecka, které se meziročně ztrojnásobily, přičemž téměř třetina vývozu EU směřovala do této destinace. Dalšími významnými odběrateli bylo Jordánsko a Hongkong. Dovoz skopového a kozího masa a živých zvířat do EU činil v přepočtu 233,6 tis. t, tj. o 8,4 % méně než v roce 2010. Dominantním dovozcem byl Nový Zéland, odkud pocházelo 82,5 % celkového dovozu unie. Růst vývozu a pokles dovozu poukazuje na pokles domácí spotřeby EU.

T8.2/06 - Bilance výroby a spotřeby skopového a kozího masa[1)]

Ukazatel	MJ	2007	2008	2009	2010	2011[2)]	Meziroční index 2011/10
Stavy ovcí celkem	ks	168 910	183 618	183 084	196 913	209 052	106,2
Stavy koz celkem	ks	16 222	16 627	16 674	21 709	23 263	107,2
Výroba	tis. t j. hm.	1,70	1,94	1,94	2,15	2,38	110,7
z toho - domácí hospodářství	tis. t j. hm.	1,45	1,65	1,65	1,65	1,89	114,5
Dovoz[3)]	tis. t j. hm.	0,55	0,46	0,48	0,31	0,34	109,7
Celková nabídka	tis. t j. hm.	2,25	2,40	2,42	2,46	2,72	110,6
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	2,16	2,32	2,35	2,34	2,64	112,8
Vývoz[3)]	tis. t j. hm.	0,09	0,08	0,07	0,12	0,08	66,7
Celková poptávka	tis. t j. hm.	2,25	2,40	2,42	2,46	2,72	110,6
Míra soběstačnosti[4)]	%	78,7	83,6	82,6	91,9	90,2	-1,7

1) Koeficient přepočtu živé hmotnosti na jatečnou = 0,46.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Statistika zahraničního obchodu; MZe; Svaz chovatelů ovcí a koz ČR

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

Ceny reagovaly na zvýšenou poptávku ze zahraničí a ve všech významných producentských zemích EU se zvýšily. CZV těžkých jatečných jehňat v průměru za EU činila podle Agrarmarkt Austria 482 €/100 kg j. hm., tj. 123,0 Kč, což je o 9,5 % více než v roce 2010 a průměrná CZV lehkých jehňat se zvýšila o 4,2 % na 614 €/100 kg j. hm., tj. 156,7 Kč. Z hlavních producentských zemí bylo nejvyšších cen za těžká jehňata dosahováno v Irsku (v průměru za rok 611 €/100 kg j. hm., tj. 155,9 Kč) a ve Francii (572 €/100 kg j. hm., tj. 145,9 Kč), nejnižších ve Švédsku (234 €/100 kg j. hm., tj. 59,70 Kč). Lehká jehňata byla realizovaná za nejvyšší ceny ve Španělsku, kde průměrná cena za rok činila 691 €/100 kg j. hm., tj. 176,3 Kč. Nejnižší úroveň cen lehkých jehňat byla ve Slovinsku ve výši 403 €/100 kg j. hm., tj. 102,8 Kč.

V České republice pokračoval výrazný růst celkových stavů ovcí a koz i růst základního stáda, patrně pod vlivem zvýšené domácí poptávky a příznivých podmínek chovu. K 1. 4. 2011 bylo v ČR evidováno celkem 209,1 tis. ks ovcí a beranů, což je růst o 12,1 tis. ks (6,2 %). V kategorii bahnic vzrostly stavy ze 103,7 tis. ks v roce 2010 na 113,3 tis. ks v roce 2011. Ve srovnání s rokem 2000, kdy po předchozím prudkém poklesu dosáhly stavy ovcí v ČR minima, byl počet ovcí v roce 2011 dva a půl krát větší. V kategorii koz a kozlů bylo dle ČSÚ k 1. 4. 2011 evidováno 23,3 tis. ks, což je o 7,2 % více než v předchozím roce. Pozitivní

vývoj stavů ovcí a koz byl pravděpodobně stimulován rostoucí spotřebitelskou oblibou produktů chovu a dotační podporou přežvýkavců.

V porážkách ovcí a koz došlo v souvislosti s růstem stavů k dalšímu růstu počtu poražených kusů. Tradičně převažoval způsob samozásobení, jehož podíl na celkových porážkách se stejně jako v předchozím roce zvýšil. Celkové porážky ovcí včetně domácích porážek dosáhly podle odhadu ČSÚ 144,4 tis. ks, z toho 116,4 tis. ks jehňat. Z uvedených počtů bylo podle údajů ČSÚ na jatkách poraženo 10,2 tis. ks ovcí (včetně 8,2 tis. ks jehňat), tzn. pouze 7,0 % celkově poražených kusů ovcí. Počet poražených ovcí celkem se meziročně zvýšil o 7,1 %, většina nárůstu však připadala na domácí porážky, neboť počet zvířat poražených na jatkách vzrostl jen o 1,0 tis. ks. Průměrná porážková hmotnost jehňat zůstala na úrovni předchozího roku a činila 32,1 kg ž. hm. Porážky koz včetně domácích porážek činily podle odhadu ČSÚ 17,4 tis. ks. Počet poražených koz na jatkách činil 527 ks. Celková domácí produkce skopového a kozího masa se znatelně zvýšila (o téměř 11 %), avšak její vzrůst nestačil kopírovat zvýšenou domácí poptávku, která vzrostla o téměř 13 %. Domácí soběstačnost se udržela nad 90 %, avšak meziročně mírně klesla.

V cenovém vývoji v ČR se projevila nízká svázanost domácí produkce a trhu. Velká část produkce se realizuje formou samozásobení a domácí cena nereagovala na evropský růst. Průměrná CZV jatečných jehňat v ČR dosáhla 50,7 Kč/kg ž. hm., což je o 10,4 Kč méně, než bylo vykázáno v předchozím roce.

V zahraničním obchodě se v celkovém přepočtu na skopové a kozí maso snížil vývoz, zatímco dovoz se zvýšil. Vývoz klesl vlivem poklesu exportu v mase, který byl meziročně o 24 % nižší. Slovensko, tradiční a dominantní vývozní destinace, odebralo o 10 % množství méně a nadto došlo k výraznému ústupu z trhu Německa a dalších méně významných destinací. Podíl skopového a kozího masa na celkovém exportu činil 45,4 %. Zbylou část tvořil vývoz živých ovcí, který naopak vzrostl. Do Rakouska, které je nejvýznamnější vývozní destinací pro živé ovce, se vývoz více než zdvojnásobil. Dalšími destinacemi byla Francie a Libanon. Celkem bylo vyvezeno 2 019 ks živých ovcí. Dovoz se uskutečnil téměř výhradně v mase, z toho téměř polovina byla dovezena z Nového Zélandu, zhruba čtvrtina dovozu pocházela z Německa a velký podíl zaujímalo rovněž Španělsko. Na zbytku dovozu skopového a kozího masa se podílelo 12 zemí z Evropy a Jižní Ameriky. Dovoz živých ovcí, stejně jako zahraniční obchod s živými kozami se tradičně pohybovaly v nulovém nebo minimálním množství.

Chov ovcí a koz je podporován v rámci národních doplňkových plateb. Sazba národní doplňkové platby směřovaná na chov ovcí a koz činila v roce 2010 celkem 650,80 Kč/VDJ a sazba národní doplňkové platby směřovaná na chov přežvýkavců byla stanovena ve výši 910,80 Kč/VDJ, přepočítacím koeficientem 0,15 připadlo na oprávněnou bahnici nebo kozu v součtu obou plateb 234,20 Kč. Další přímé podpory byly zaměřeny zejména na udržování a zlepšování genetického potenciálu a podporu kontroly užitkovosti. Podpora

výrobců mléka pokračovala i v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy a současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor (podrobně viz kap. 2).

Po restrukturalizaci v chovu ovcí je současná populace ovcí zaměřena zejména na produkci masa. V plemenné skladbě stavů ovcí je převaha plemen s kombinovanou a masnou užitkovostí. Zpracování ovčího a kozího mléka se uskutečňuje přímo v místech chovů ovcí a koz, přesto se řada produktů dostává na trh, zejména v podobě ovčích a kozích sýrů, jejichž spotřebitelská obliba stále stoupá. Výrobky se mimo prodeje ze dvora a dalších doplňkových forem prodeje začínají prosazovat i v nabídce řetězcových prodejen. Chov ovcí a koz v ČR stále představuje perspektivní oblast živočišné výroby. Poměrně nízká soběstačnost ČR v produkci skopového a kozího masa a rostoucí domácí poptávka vytváří příznivé prostředí pro zvýšení nabídky z domácí produkce.

8.3 Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů

Zpracovatelský průmysl (ZP) ČR celkem v hodnoceném roce 2011 u tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) v b. c. zaznamenal u podniků s 50 a více zaměstnanci meziročně zvýšení o 9,2 %, a to především vlivem odvětví orientovaných na zahraniční poptávku.

V mezinárodním porovnání výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků v EU (podle Eurostatu) v roce 2010 měřeno indikátorem hrubé přidané hodnoty meziročně vzrostla o 2,0 %, zatímco v ČR klesla o 7,3 % (k poklesu došlo i v potravinářsky významných zemích, jako je Francie či Dánsko).

Tržby za prodej VV a S v b. c. v ČR ve sledovaném roce 2011 za obě hodnocené výroby, tj. potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a nápojů (CZ-NACE 11) celkem, jako sektorů zpracovatelského průmyslu u shora zmíněného souboru podniků meziročně vzrostly o 7,5 %, z toho u potravinářských výrobků dokonce o 10,6 %, zatímco u výroby nápojů byl zaznamenán pokles o 1,4 %.

Objem zmíněných tržeb u hodnocených odvětví celkem dosáhl 229,7 mld. Kč (za výrobu potravinářských výrobků bylo vykázáno 176,8 mld. Kč a za výrobu nápojů 52,9 mld. Kč). Vzestup tržeb v hodnoceném roce byl u potravinářských výrobků výrazně ovlivněn dynamickým vývojem cen. U nápojů, kde se projevil mírný propad, působila negativně na vývoj tržeb především změněná situace v preferencích konzumentů směrem k omezení alkoholu, při zhruba zachování cenové hladiny u výrobců nápojů na úrovni roku 2010.

Cenový vývoj u výrobců potravin a nápojů se odvíjel z meziročního tempa nárůstu cen v zemědělství (u rostlinné produkce zvýšení dosáhlo 29,9 %, které se především opíralo o vyšší ceny obilovin, a u živočišné produkce činilo 7,6 %). Návazně byl pak zaznamenán ve sledovaném roce 2011 růst cen průmyslových výrobců potravin, nápojů a tabáku o 7,7 %. Za

ZP celkem cenová hladina stoupla méně, a to o 5,8 %. Zvýšení cen u potravinářských výrobků (o 9,6 %) nastalo u všech skupin výrobků, když nejvíce meziročně stouply ceny pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků a ceny průmyslových krmiv, tedy výrobků na bázi obilovin. Ceny u nápojů, které nebyly výrazně ovlivněny cenami v zemědělství, se příliš nezměnily (zvýšení o 0,4 %).

Produkce v roce 2011 měřená meziročním indexem průmyslové produkce (IPP) ve výrobě potravinářských výrobků (12. měsíc v porovnání se stejným měsícem předchozího roku) klesla na hodnotu 95,7. U výroby nápojů se situace meziročně změnila opačně a obdobná hodnota dosáhla úrovně 104,2. Ve stejném období IPP za ZP celkem vzrostl na 103,7. K tomu lze uvést, že indikátor IPP měří vlastní výstup průmyslových odvětví i ZP celkem očištěný od cenových vlivů a vychází z tržeb za VV a S, přeceněné do stálých cen. Z uvedeného metodického přístupu je zřejmé, že dynamika produkce hodnocených odvětví vyjádřená v b. c., jak bylo shora uvedeno, se poměrně výrazně liší od dynamiky vyjádřené ve s. c., tj. pomocí IPP.

Při střednědobém hodnocení podle IPP jako indexu bazického (vztaženo ke 12. měsíci 2005) klesl u výroby potravinářských výrobků tento index na úroveň 91,3 a obdobně u výroby nápojů na hodnotu 91,8. Za ZP průmysl celkem bylo dosaženo u tohoto indexu poměrně vysoké hodnoty, a to 116,1. Tento příznivý vývoj ZP celkem se zakládá, jak již bylo výše zmíněno, na rozvoji odvětví s vyšší exportní schopností. U potravin, kde je realizována produkce ve větší míře na domácím trhu, se projevuje u tohoto segmentu trhu stále ostřejší konkurence, spojená s importem potravin v relativně nízkých cenových hladinách.

Jednotlivé výrobní obory, resp. jejich skupiny (podle trojciferného třídění CZ-NACE 10), reprezentované soubory podniků s 50 a více zaměstnanci, se v roce 2011 vyvíjely takto:

Výroba masa a masných výrobků zůstala i v hodnoceném roce svou výkonností nejvýznamnějším oborem v potravinářské výrobní struktuře. Z hlediska dosaženého objemu tržeb za prodej VV a S v podstatě tato výroba meziročně stagnovala v důsledku situace na trhu, s nabídkou podle požadavku tržních řetězců, aby sortiment vyhovoval všem cílovým skupinám zákazníků. Výrazně tato výroba oslabila v oblasti tvorby účetní přidané hodnoty. Tento vývoj vyplývá z poklesu výkonnosti u masného průmyslu, což nebylo kompenzováno jejím zvýšením u drůbežářského průmyslu, který představuje ve struktuře hodnocené výroby výrazně nižší objem. Pro další rozšíření tržního segmentu bílého masa, i přes jeho stálou oblibu, jsou další možnosti, při nasyceném trhu, omezeny.

Zpracování ryb, i když v hodnoceném roce zůstalo minoritním oborem, zvýšilo meziročně výkonnost. Jde o trend zaznamenaný v posledních letech a k faktorům působícím na tento vývoj patří růst cen u zpracovatelů ryb a širší finanční alokace z OP Rybářství v posledních letech, která při účinné propagaci vede k mírnému růstu spotřeby sladkovodních ryb.

Zpracování ovoce, zeleniny a brambor oslabilo meziročně svou pozici v hodnoceném roce z pohledu úrovně dosažených tržeb, a to i při růstu cen zpracovatelů. Navíc meziročně výrazně poklesla tvorba účetní přidané hodnoty. Uvedený vývoj je spojen se situací ve sklizni ovoce a zeleniny a s celkovou surovinovou situací, která se nepříznivě promítla do růstu výkonové spotřeby. Tento vývoj se týkal i zpracovatelů konzumních brambor, jako součásti konzervárenského oboru.

Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů ve sledovaném roce po předchozí ztrátě výkonnosti dosáhla meziročně výrazně progresivního trendu. Týká se to jak indikátoru tržeb za prodej VV a S, tak tvorby účetní přidané hodnoty. Tento vývoj nastal v kontextu s výrazným růstem cen průmyslových výrobců tuků a olejů při meziročně vyšší ceně semene řepky. Výrobní základna oboru se již po předchozím zúžení do značné míry stabilizovala.

Výroba mléčných výrobků, jako jeden z významných oborů po recesi začínající v roce 2008 a pokračující v roce 2009 a nastartování oživení v roce 2010, pokračovala v tomto zlepšujícím se trendu i v roce 2011. Potvrzuje to jak nárůst tržeb za prodej VV a S, tak objemu účetní přidané hodnoty. Tento výsledek byl docílen při poměrně znatelném zvýšení cen produkce zpracovatelů mléka a při meziročně vyšším objemu suroviny. V souladu se situací na trhu se meziročně změnila druhová i sortimentní skladba tuzemské produkce. Zejména vzrostla výroba konzumního mléka, především trvanlivého a také se zvýšila výroba tvarohových dezertů a sušených mlék, zejména plnotučných, jako přebytkových produktů. Naopak poklesla produkce jogurtů a ostatních kysaných výrobků, jejichž zdravotní výhodnost nebyla spotřebitelské veřejnosti domácími producenty a distributory dostatečně propagována a také výhody tuzemské provenience těchto výrobků.

Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků, v níž výroba mlýnských výrobků je rozhodující, v hodnoceném roce posílila. Tento trend je spojen s meziročním růstem tržeb za prodej VV a S v mlýnské i škrobárenské výrobě, při vcelku dobrém surovinovém zázemí ze zemědělské prvovýroby. Meziroční vývoj u účetní přidané hodnoty u mlýnské výroby při vysoké výkonové spotřebě, vyvolané zvýšením cen obilovin, vykázal sestupný trend, zatímco u škrobárenské výroby byl tento trend opačný, tj. vzestupný.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků v hodnoceném roce meziročně svou výkonnost posílila, měřeno tržbami za prodej VV a S, a to při poměrně výrazném zvýšení cen průmyslových výrobců pečiva a cukrářských výrobků. Nejvyšší dynamika růstu uvedeného indikátoru tržeb byla dosažena u podoboru trvanlivého pečiva a zejména u produkce těstovin (výroba nudlí apod.).

Výroba ostatních potravinářských výrobků, při široké vnitřní členitosti na rozdíl od předchozího období svou výkonnost, měřenou tržbami za prodej VV a S i tvorbou účetní přidané hodnoty v hodnoceném roce, posílila. V této skupině výrob dosáhla výrazné růstové dynamiky výroba cukru a také zpracování čaje a kávy, resp. koření a aromatických výrobků a potravinářských výrobků jinde nezařazených (polévek a vývarů, obložených chlebů, syrové

pizzy aj.) vč. droždí, vaječných výrobků aj. Zhoršila se situace u hotových pokrmů a příliš se nezměnila tržní situace u klíčové produkce této skupiny výrob, což je výroba kakaa, čokolády a cukrovinek.

Výroba hotových krmiv, měřeno tržbami za prodej VV a S i indikátorem účetní přidané hodnoty, meziročně dosáhla výrazného vzestupu. Důvodem je celoroční nárůst cen průmyslových výrobců krmiv při silné surovinové základně, zejména u obilovin. Týká se to především trendu u průmyslových krmiv pro hospodářská zvířata, která jsou proto tuto výrobu rozhodující, ale také, při nižší dynamice, i průmyslových krmiv pro zvířata v zájmovém chovu, která však nepředstavují tak velký objem.

Výroba nápojů (CZ-NACE 11) zaznamenala meziročně pokles výkonnosti měřeno tržbami i účetní přidanou hodnotou. Týká se to jak alkoholických nápojů – piva, lihovin a vína, tak nealkoholických nápojů. U jednotlivých výrob této skupiny, se situace vyvíjela takto:

- u piva se prosazoval trend růstu nealkoholických piv, speciálních a zejména ochucených piv na úkor výčepních. Současně rostl počet restauračních pivovarů, které však celkový výstav piva zásadně neovlivňovaly;
- u lihovin se projevoval útlum poptávky a příklon k těm destilátům, které mají nižší obsah alkoholu a tomu odpovídající cenu;
- u vína se posílil zájem spotřebitelů o lacinější vína, především z dovozu; tento trend vytlačuje z trhu tuzemská vína;
- u nealkoholických nápojů a stáčení minerálních vod a pitné vody do lahví nastal v hodnoceném roce další pokles; jde již o víceletý trend, který je spojen s cenou těchto nápojů, jež pro část konzumentů je méně dostupná a proto volí konzumaci jiných nápojů.

Oborovou a výrobní strukturu potravinářského sektoru v roce 2011 v meziročním srovnání s rokem 2010 uvádí tab. T8.3/01. Celkový objem tržeb za prodej VV a S za rok 2011 za výrobu potravin a výrobu nápojů, jak bylo již výše uvedeno, činil 229,7 mld. Kč (100 %), zatímco v roce 2010 tento objem činil 213,6 mld. Kč (100 %).

T8.3/01 - Oborová a výrobní struktura potravinářského průmyslu podle tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb

Výrobní obor	Podíl na tržbách v b. c. (%)		
	2010[1)]	2011	rozdíl[2)]
Zpracování masa a výroba masných výrobků	18,8	17,7	-1,1
Zpracování a konzervování ryb	0,1	0,1	0,0
Zpracování a konzerovování ovoce a zeleniny	2,2	2,0	-0,2
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	1,5	1,7	0,2
Výroba mléčných výrobků	16,9	16,6	-0,3
Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků	1,9	2,2	0,3
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	10,5	10,7	0,2
Výroba ostatních potravinářských výrobků	16,3	16,6	0,3
Výroba průmyslových krmiv	6,7	9,4	2,7
Výroba nápojů	25,1	23,0	-2,1
Výroba potravin a výroba nápojů celkem	100,0	100,0	x

1) Údaje za rok 2010 byly zpřesněny.

2) Procentní body.

Pramen: ČSÚ - CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11; oborové údaje vlastní výpočty (podniky 50 a více zaměstnanců)

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Největší propad v oborové struktuře, měřeno podílem tržeb, zaznamenala výroba nápojů a zpracování masa a výroba masných výrobků. Naopak nejvíce posílila výroba průmyslových krmiv, založená na bázi obilovin. U ostatních oborů nebyly zaznamenány výraznější meziroční změny.

8.4 Obnovitelné zdroje energie

V roce 2011 došlo k několika legislativním změnám, které mají vliv na rozvoj výroby energií z obnovitelných zdrojů. Nejprve byl schválen nový energetický zákon č. 299/2011 Sb. a několik vyhlášek na něj navazujících. V květnu 2011 byl do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR předložen návrh zákona o obnovitelných zdrojích energie (OZE), na podzim téhož roku se tímto zákonem začal zabývat Senát (do uzávěrky textu legislativní proces nebyl neukončen).

Nárůst výroby energie u některých druhů OZE v ČR v letech 2009-10[124] ukazuje tab. T8.4/01. Celkový podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích činil dle MPO 6,4 % v roce 2010. Tento odhad se vztahuje k energii obsažené v použitém palivu (nezohledňuje účinnost zařízení).

Podíl obnovitelných zdrojů energie na konečné spotřebě elektřiny v roce 2010 se podle mezinárodní metodiky výpočtu (MPO) pohyboval okolo 8 % a jejich podíl na výrobě tepelné energie okolo 7 %.

[124] *Poslední dostupné údaje jsou za rok 2010.*

T8.4/01 - Celková energie z OZE a její podíl na PEZ[1)] v ČR v letech 2009-2010

Zdroje obnovitelné energie	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	Podíl na PEZ (%)	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	Podíl na PEZ (%)	Meziroční index (OZE)
	2009			2010			
Biomasa (mimo domácnosti)	31 912,2	30,8	1,8	34 322,4	28,8	1,8	107,6
Biomasa (domácnosti)	43 488,9	42,0	2,5	48 486,1	40,7	2,6	111,5
Vodní elektrárny	8 746,6	8,5	0,5	10 042,1	8,4	0,5	114,8
Biologicky rozložitelná část TKO[2)]	2 229,6	2,2	0,1	2 625,7	2,2	0,1	117,8
Biologicky rozložitelná část PRO a ATP[2)]	1 128,1	1,1	0,1	975,1	0,8	0,1	86,4
Bioplyn	5 444,2	5,3	0,3	7 392,5	6,2	0,4	135,8
Kapalná biopaliva	7 385,7	7,1	0,4	9 807,2	8,2	0,5	132,8
Tepelná čerpadla (teplo prostředí)	1 600,0	1,6	0,1	1 775,7	1,5	0,1	111,0
Solární termální kolektory	230,0	0,2	0,0	366,5	0,3	0,0	159,3
Větrné elektrárny	1 037,0	1,0	0,1	1 207,8	1,0	0,1	116,5
Fotovoltaické systémy	319,7	0,3	0,0	2 216,5	1,9	0,1	693,3
Celkem	**103 522,0**	**100,0**	**5,8**	**119 217,6**	**100,0**	**6,4**	**115,2**

1) PEZ = primární energetické zdroje.
2) TKO = tuhý komunální odpad, PRO = průmyslové odpady, ATP = alternativní paliva.
Pramen: Statistiky MPO
Zpracoval: J. Weichet (ÚZEI)

Největší podíl na energii z OZE v roce 2010 zaujímala biomasa: 40,7 % biomasa – domácnosti a 28,8 % biomasa – mimo domácnosti, dohromady se tedy biomasa podílela 69,5 % na celkové energii z OZE. Dále dosáhl podíl na celkové energii z OZE u vodních elektráren 8,4 %, u kapalných biopaliv 8,2 % a u bioplynu 6,2 %. Zbývajících cca 7,7 % připadlo na solární termální kolektory, biologicky rozložitelnou část tuhých komunálních odpadů a průmyslových odpadů, větrné elektrárny, sluneční energii a tepelná čerpadla.

Hrubá výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů se podle MPO v roce 2010 podílela na tuzemské hrubé spotřebě elektřiny 8,3 %, na hrubé výrobě elektřiny pak 6,9 % (hrubá výroba elektřiny z OZE dosáhla celkem 5 903 GWh – meziroční nárůst o 26,8 %). Pro výrobu tepelné energie z OZE MPO (rovněž pro rok 2010) předpokládá, že v domácnostech jí bylo využito cca 30,7 PJ a mimo domácnosti 22,6 PJ, celkem meziročně o 4,5 PJ více (tj. o 9,3 %).

8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice

Energetické využívání biomasy pro výrobu elektrické a tepelné energie spočívá především ve spalování dřevní hmoty (včetně celulózových výluhů) a v menší míře i rostlinné hmoty, jak samostatně, tak spolu s neobnovitelnými palivy za účelem výroby elektřiny a tepla především ve větších energetických provozech.

T8.4/02 - Výroba energie z biomasy mimo domácnosti v roce 2010

Typ biomasy	Výroba elektrické energie			Výroba tepelné energie		
	výroba elektřiny (MWh)	dodávka do sítě (MWh)	spotřeba paliva (t)	hrubá výroba tepla (GJ)	prodej tepla (GJ)	spotřeba paliva (t)
Palivové dřevo	0,0	0,0	0,0	379 931,4	3 247,4	36 505,8
Odpad, štěpka	641 839,9	529 641,0	768 205,3	8 147 676,8	1 344 186,9	983 789,8
Celulózové výluhy	514 675,7	23 054,3	257 333,7	6 739 651,0	194 323,8	873 910,5
Rostlinné materiály	74 151,5	63 562,9	61 407,1	483 303,6	285 280,2	44 897,5
Brikety a pelety	241 215,4	208 745,5	149 593,8	311 174,8	203 776,2	22 827,0
Ostatní biomasa	20 217,0	20 217,0	16 629,0	4 058,0	4 058,0	1 846,0
Kapalná biopaliva	139,1	6,7	55,4	0,0	0,0	0,0
Biomasa celkem	1 492 238,5	845 227,4	1 253 224,4	16 065 795,5	2 034 872,5	1 963 776,6

Pramen: Statistiky MPO

Zpracoval: J. Weichet (ÚZEI)

V roce 2010 bylo (tab. T8.4/02) vyrobeno celkem 1 492 GWh elektřiny spalováním biomasy (meziroční nárůst o 6,9 %) a bylo na to spotřebováno celkem 1 253,2 tis. t biomasy, z toho neupravené (neaglomerované) rostlinné hmoty pouze 61,4 tis. t (tj. 4,9 %).

Výroba tepelné energie z biomasy (mimo domácnosti) v roce 2010 dosáhla 16 066 TJ (meziroční nárůst o 3,6 %), z toho většina byla opět spotřebována ve vlastním závodě. Z celkového množství spalovaného paliva (1 964 tis. t) činil podíl neaglomerovaných rostlinných materiálů pouze 45 tis. t (meziroční nárůst o 15 %). Zdaleka největší podíl spotřebovávaného paliva (tzn. biomasy) tvořil dřevní odpad, piliny, kůra, štěpka a zbytky po lesní těžbě (984 tis. t, podíl 50 % na celkové spotřebě paliva) a celulózové výluhy (874 tis. t, podíl 45,5 %).

Setrvale nízký podíl energeticky využívaných neaglomerovaných rostlinných materiálů stále neodpovídá očekávání, které je s tímto typem biomasy spojováno. Pokud je předpokládán největší potenciál právě v této surovině, tak vývoj za posledních pět let naznačuje jen pozvolný náběh jejího průmyslového využívání. Rostlinných pelet bylo v roce 2010 sice vyrobeno 169 tis. t (meziroční nárůst o 54 %), ale rostlinných briket jen cca 1 tis. t (stejně jako v předchozím roce).

Pro domácnosti odhaduje MPO v roce 2010 množství spotřebované biomasy na výrobu tepla v objemu cca 3,7 mil. t (meziročně nárůst o 11,5 %), přičemž rostlinné materiály přestavují jen nepatrný zlomek tohoto množství.

A konečně, statistika MPO o zahraničním obchodu s biomasou vhodnou pro energetické účely (tzn. pro výrobu elektřiny a tepla) uvádí, že v roce 2010 bylo dovezeno celkem 168 tis. t a vyvezeno celkem 525 tis. t biomasy (jednalo se o dendromasu), tedy celkově kladné saldo ve výši 357 tis. t.

V České republice je tradičně ve velké míře využívána anaerobní fermentace jako součást technologie komunálních čistíren odpadních vod, bioplyn zde vyrobený je především používán pro vlastní potřebu provozů (vyhřívání reaktorů, vytápění objektů). Velmi

dynamický rozvoj zažívá v současné době výstavba bioplynových stanic. Podle statistik MPO bylo v roce 2010 k energetickým účelům využito celkem 351,1 mil. m^3 bioplynu, což je výrazně více než v roce předchozím (259,6 mil. m^3, meziroční nárůst o 35,2 %). Výroba bioplynu v průmyslových čistírnách roste jen velmi pomalu a produkce skládkového plynu mírně klesá.

Nejvíce se na tomto nárůstu podílela právě produkce bioplynových stanic nově uvedených do provozu. Objem vyrobeného bioplynu ve 113 bioplynových stanicích pro energetické účely vzrostl v roce 2010 meziročně ze 132 na 223 mil. m^3, celkový instalovaný elektrický výkon dosáhl 74 990 kW a tepelný výkon 77 601 kW. Z vyrobených 447 424 MWh elektřiny bylo 392 861 MWh dodáno do sítě (tj. 88 %), z vyrobených 752 400 GJ tepla činila vlastní spotřeba vč. ztrát 591 601 GJ (79 %) a přímé dodávky tepla tak dosáhly 160 799 GJ (21 %).

Již tak rychlý rozvoj výroby bioplynu k energetickým účelům dále akceleroval i v roce 2011. K 15. 12. 2011 evidovala CzBA (Česká bioplynová asociace, o. s., České Budějovice) celkem 326 bioplynových elektráren (všech typů) v provozu na území České republiky s instalovaným výkonem 224,17 MW a výrobou 777,7 GWh a bylo dosaženo podílu bioplynu 10,8 % na energii OZE.

Na výstavbu/rekonstrukci zemědělských bioplynových stanic je možné využít prostředky z PRV, kde pro tento účel bylo připraveno 3,5 mld. Kč. V období 2007 až 2010 bylo zaregistrováno 171 žádostí o dotaci z tohoto programu v částce mírně překračující 3 mld. Kč. V roce 2011 bylo přihlášeno 105 projektů na bioplynové stanice v částce 1,6 mld. Kč a Ministerstvo zemědělství zastavilo dnem 26. 7. 2011 příjem dalších žádostí o dotaci (v listopadu téhož roku byl příjem žádostí obnoven).

Výkupní cena elektřiny vyrobené spalováním bioplynu a dodané do sítě v roce 2011 činila 4 120 Kč/MWh pro kategorii AF1 a 3 550 Kč/MWh pro kategorii AF2 (respektive tzv. „zelený bonus“ ve výši 3 150 Kč/MWh a 2 580 Kč/MWh).

Zemědělské bioplynové stanice jsou obvykle budovány v rámci již existujících areálů zemědělských podniků (případně areálů jiných, jako např. čistírna odpadních vod), a proto jejich výstavba nemá prakticky vliv na plochu zemědělské půdy.

8.4.2 Využití zemědělské produkce ve výrobě paliv pro dopravu

Užití biopaliv v České republice je v současné době určováno především legislativní povinností jejich přimíchávání k minerálním pohonným hmotám. Tato povinnost byla poprvé zavedena od září 2007 pro přídavek FAME v motorové naftě (2 % objemová), od roku 2008 i pro přídavek bioetanolu do benzinu.

T8.4/03 - Vývoj minimálních podílů biopaliv v ČR v objemových procentech (V/V) a v procentech energetického obsahu (e. o.)

Ukazatel	2007		2008		2009		2010		2011	
	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.
Podíl FAME v motorové naftě	0,7	0,6	2,0	1,8	4,5	4,1	5,4	5,0	6,0	5,5
Podíl etanolu v motorových benzinech	-	-	2,0	1,3	3,5	2,3	3,9	2,6	4,1	2,7
Podíl biosložky v pohonných hmotách celkem	-	0,3	-	1,6	-	3,3	-	3,8	-	4,2

Pramen: VÚZT; Sdružení pro výrobu bionafty
Zpracoval: J. Weichet (ÚZEI)

Zákon č. 221/2011 Sb. z 21. 6. 2011, kterým se změnil zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, zavádí povinnost snižování emisí CO_{2ea} z pohonných hmot v jejich úplném životním cyklu tak, aby se dosáhlo ve srovnání se základní hodnotou produkce emisí CO_{2eq} pro referenční palivo snížení o 2 % do 31. 12. 2014, o 4 % do 31. 12. 2017 a o 6 % do 31. 12. 2020.

Z vysokoprocentních biopaliv je u nás k dispozici směsná nafta motorová (SNM30), která musí obsahovat více než 30 % (objemových) biosložky (FAME). Dalším vysokoprocentním palivem je palivo E85, které obsahuje 85 % bioetanolu, zbytek je tvořen benzinem (a přísadami). Přes počáteční pomalejší zavádění tohoto paliva na čerpací stanice (v roce 2009) došlo v následujících letech k výraznějšímu nárůstu jejich počtu v rámci celé České republiky, a to přesto, že toto palivo je určeno jen pro motory, které jsou na něj konstruovány (tzv. FFV – flexible fuel vehicle).

V tab. T8.4/04 jsou uvedeny kapacity, termín zahájení provozu a základní použitá surovina pro výrobu bioetanolu. V roce 2011 byl v provozu pouze závod Agroetanol Tereos TTD, a. s., a ke konci téhož roku zahajoval výrobu závod Ethanol Energy, a. s., Vrdy.

T8.4/04 - Výrobní kapacity bioetanolu v ČR v roce 2011

Společnost	Zahájení výroby	Roční produkční kapacita		Základní použitá surovina
		hl	t	
Agroetanol Tereos TTD, a. s. (lihovar Dobrovice)	říjen 2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
PLP, a. s. (lihovar Trmice)	listopad 2007	1 000 000	79 000	obiloviny, kukuřice
Ethanol Energy, a. s. (lihovar Vrdy)	říjen 2007	700 000	55 200	obiloviny, kukuřice
Korfil, a. s. (lihovar Hustopeče)	srpen 2008	1 000 000	79 000	obiloviny
CELKEM		3 700 000	292 200	

Pramen: VÚZT; Sdružení pro výrobu bionafty; Svaz lihovarů ČR
Zpracoval: J. Weichet (ÚZEI)

Výrazný pokles tuzemské výroby bioetanolu v roce 2011 o více než 42 % byl způsoben ukončením výroby v lihovaru PLP, a. s. (v prosinci 2010) a kompenzován vyššími dovozy a sníženými vývozy této komodity, jak ukazuje následující tab. T8.4/05.

T8.4/05 - Bilance výroby, obchodu a spotřeby bioetanolu (t)

Ukazatel	2009	2010	2011	Meziroční index
Výroba	89 625	94 523	54 412	57,6
Dovoz	32 939	10 361	35 696	344,5
Vývoz	50 953	36 556	7 378	20,2
Hrubá spotřeba	74 936	69 037	78 961	114,4
Dovoz bio-ETBE	9 800	15 351	13 969	91,0
Spotřeba E85	51	801	5 450	680,4

Pramen: VÚZT; Sdružení pro výrobu bionafty
Zpracoval: J. Weichet (ÚZEI), P. Jevič (VÚZT)

Na výrobu bioetanolu, podle odhadu Svazu lihovarů ČR, bylo v roce 2011 spotřebováno 652,4 tis. t cukrovky.

Výroba FAME vzrostla meziročně o cca 6 %, hrubá spotřeba o cca 33 %, výrazně poklesl vývoz o cca 52 %, naproti tomu dovoz značně vzrostl, a to na dvou a půl násobek oproti roku 2010. Podle odhadu Sdružení pro výrobu bionafty dosáhl objem výroby FAME jako čisté pohonné hmoty (bionafta) 22 635 t (meziroční pokles o cca 10 %), směsné motorové nafty (SNM30) bylo vyrobeno 148 634 t (meziroční nárůst o 47 %).

V roce 2011 nedošlo ke změně výrobních kapacit pro výrobu FAME. Rovněž podíly jednotlivých hlavních výrobců se neměnily, celková kapacita tedy zůstala na úrovni 425 tis. t za rok (při využití 330 dní za rok v třísměnném provozu). Jedná se o tyto výrobní kapacity: Agropodnik, a. s, Jihlava (roční produkční kapacita FAME 70 tis. t), Oleo Chemical, a. s., Liberec (70 tis. t), Primagra, a. s., Milín (35 tis. t), Preol, a. s., Lovosice (100 tis. t), FAME, a. s., Ústí n/L. (100 tis. t) a ostatní (50 tis. t).

T8.4/06 - Bilance výroby FAME a SNM30 (t)

Položka	2007	2008	2009	2010	2011	Meziroční index
Výroba FAME celkem	81 806	75 173	154 923	197 988	210 092	106,1
Výroba SNM30 celkem	-	19 428	23 762	101 023	148 634	147,1
Dovoz FAME	8 338	43 657	10 866	21 707	54 294	250,1
Vývoz FAME	53 572	33 588	24 221	35 232	16 796	47,7
Hrubá spotřeba	36 946	88 121	135 572	184 188	245 216	133,1
Výrobní kapacity	340 000	312 000	425 000	425 000	425 000	100,0

Pramen: VÚZT; Sdružení pro výrobu bionafty; MPO
Zpracoval: J. Weichet (ÚZEI)

V marketingovém roce 2010/11 bylo na výrobu FAME spotřebováno cca 458,8 tis. t řepky olejné, což činilo cca 44,01 % celkové produkce řepky. Toto množství reprezentovalo výrobu 179,9 t FAME. Při průměrném výnosu řepky 2,83 t/ha by tak sklizňová plocha řepky využité pro výrobu FAME dosáhla přibližně 163 tis. ha (celková sklizňová plocha řepky byla v tomto období 368,8 ha).

Z údajů o výrobě a produkčních kapacitách v ČR vyplývá, že jejich průměrné využití v roce 2011 činilo 49,5 % (pro EU tento průměr dosahuje cca 43,7 %).

8.5 Rybářství

Rybářství v ČR patří z hlediska chovu ryb specializovaného na produkci rybího masa ke stabilizovanému a ekonomicky rentabilnímu odvětví. V České republice se rybářství člení do dvou základních odvětví, a to na produkční rybářství a dále na hospodaření v rybářských revírech.

Nejvýznamnější oblastí rybářství je rybníkářství, které má kromě funkce produkční také významnou krajinotvornou funkci. K chovu ryb je z celkového počtu rybníků využíváno 42 tis. ha rybníků s dosahovaným průměrným ročním přírůstkem kolem 460 kg ryb/ha. Na území České republiky v současné době působí přibližně sto podniků, které se zabývají produkcí sladkovodních ryb.

Druhové zastoupení tržních ryb je na našem území dlouhodobě poměrně stabilní. Nejvíce chovanou rybou v produkčním rybářství je kapr, a dále jsou v menších objemech chovány býložravé ryby (amur bílý, tolstolobik), lososovité ryby (zejména pstruh duhový a siven americký), lín obecný a dravé ryby (štika, candát, sumec, úhoř). Produkční rybářství je spojeno se službami, které jsou pro činnost tohoto odvětví nezbytné (např. výroba různých síťových systémů, související techniky a technologie apod.).

Další důležitou aktivitou, se kterou je rybářství spojeno, je hospodaření na tekoucích vodách, podpora existence rybích druhů, ale především udržování rovnováhy rybích společenstev v povrchových vodách, jmenovitě ve vodotečích a dalších vodních útvarech. Tuto činnost provozuje na území ČR přibližně 400 tis. sportovních rybářů, kteří jsou organizováni převážně ve dvou největších rybářských svazech (Český rybářský svaz, Moravský rybářský svaz). V roce 2011 dosahoval výlov podle odhadu cca 3,9 tis. t ryb, z toho více než 76 % se na něm podílel kapr.

Tržní produkce ryb v ČR byla během posledních deseti let poměrně vyrovnaná, bez výrazných výkyvů a dosahovala v průměru kolem 20 tis. t ž. hm. ročně. V roce 2011 dosáhla tuzemská produkce rybího masa 21,0 tis. t ž. hm., což představovalo ve srovnání s rokem 2010 její nárůst o 2,9 % (tj. o 0,6 tis. t) a nejvyšší hodnotu od roku 2004. Více než 96 % výlovu pocházelo z rybničních chovů a zbytek připadl na ryby chované ve speciálních zařízeních nebo v přehradách. V celkové tržní produkci ryb tradičně dominoval kapr, jehož výroba se v roce 2011 meziročně zvýšila o 2,8 %, tj. o 0,5 tis. t ž. hm. na 18,2 tis. t ž. hm. Podíl této ryby na celkové tržní produkci dosáhl necelých 87 %. Z ostatních druhů ryb se na ni podílely býložravé ryby 4,6 % (1 tis. t) a lososovité ryby 3,9 % (0,8 tis. t). Nabídka kapra je v rovnováze s požadavky domácího a zahraničního trhu. Přibližně polovina objemu z ročního výlovu je prodána na domácím trhu, především v podobě živých ryb. Kapr je na domácím trhu stále považován za sezónní rybu, neboť více než dvě třetiny produkce se podle údajů

Rybářského sdružení ČR prodá koncem roku v souvislosti s vánočními svátky. CZV kapra v roce 2011 dosáhla 50,27 Kč/kg ž. hm. a byla meziročně vyšší o 4,1 % (o 1,97 Kč/kg).

T8.5/01 - Produkce ryb z rybníků a dalších rybochovných zařízení (tis. t ž. hm.)

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011	Meziroční index
Produkce	20,4	20,4	20,1	20,4	21,0	102,9
v tom - vývoz	10,0	9,8	10,7	10,8	10,9	100,9
- zpracování	1,9	1,7	1,6	1,8	2,1	116,7
Spotřeba na osobu v kg/rok[1)]	1,40	1,32	1,37	1,41	1,43	101,4

1) Spotřeba sladkovodních ryb v kg/obyv./rok, rok 2011 kvalifikovaný odhad RS ČR.

Pramen: Rybářské sdružení České republiky; ČSÚ - Statistika zahraničního obchodu

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Na produkci ryb navazuje jejich zpracování. V ČR je ročně zpracováno 8-11 % z celkové tržní produkce sladkovodních ryb. V roce 2011 bylo takto zpracováno 2 130 t ryb v živé hmotnosti, tj. 10% podíl z celkové domácí tržní produkce sladkovodních ryb. Z tohoto objemu bylo více než 79 % prodáno na českém trhu a zbytek byl exportován.

Zahraniční obchod se sladkovodními rybami v ČR vykazuje dlouhodobě kladné saldo. Také v roce 2011 byla objemová i finanční bilance aktivní ve výši 10,4 tis. t a 529,9 mil. Kč. Z celkové tržní produkce bylo vyvezeno více než 51 % živých sladkovodních ryb. Export ve srovnání s rokem 2010 vzrostl o 0,9 % a dosáhl 10,9 tis. t ž. hm. Převažoval tradičně vývoz kapra, kterého bylo v roce 2011 exportováno 9,6 tis. t ž. hm., tj. meziročně více o 2,9 %, za průměrnou cenu 49,18 Kč/kg ž. hm. (v roce 2010 to bylo 47,69 Kč/kg ž. hm.). Nejvýznamnějšími odběrateli této české sladkovodní ryby byly, obdobně jako v roce 2010, tři sousední země – Německo, Polsko a Slovensko, kam směřovalo více než 77 % z celkového vývozu. K dalším významnějším odběratelům patřily dále Francie a Rakousko se 17% podílem na exportu.

Dovoz živých sladkovodních ryb do ČR je ve srovnání s vývozem dlouhodobě zanedbatelný. V roce 2011 se proti roku 2010 výrazně zvýšil vlivem vyššího nákupu pstruha a kapra o 91,7 % (tj. o 0,42 tis. t) na 0,87 tis. t. Na celkovém dovezeném objemu se pstruh podílel 61,2 % (0,53 tis. t) a kapr 33,0 % (0,33 tis. t). Hlavním dodavatelem sladkovodních ryb do ČR byly v roce 2011 v případě pstruhů Slovensko, Španělsko a Francie (0,39 tis. t), zatímco kapr pocházel převážně z Maďarska a Chorvatska (0,31 tis. t). Neopomenutelné dovozy sladkovodních ryb jsou z Východní Asie, Vietnamu a Číny (pangasius).

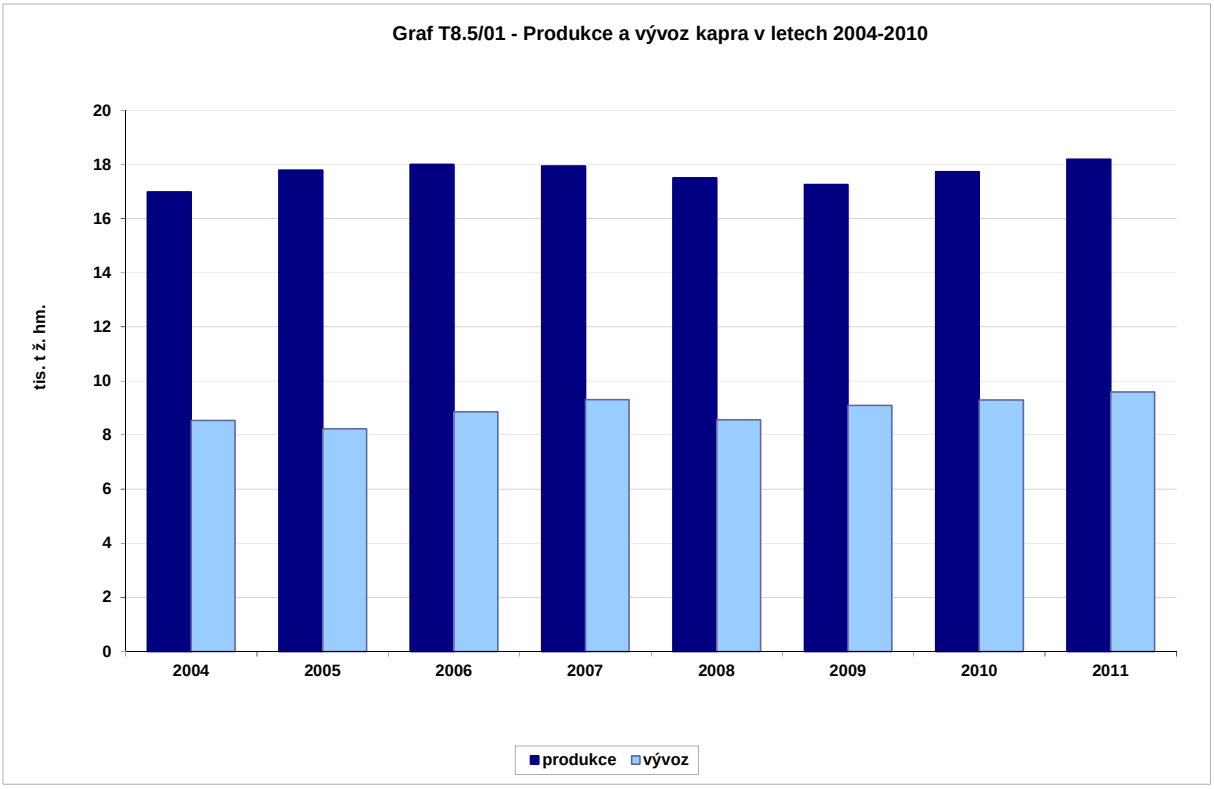

Pramen: *Rybářské sdružení ČR, ČSÚ – Statistika zahraničního obchodu*
Zpracoval: *M. Abrahamová (ÚZEI)*

Spotřeba ryb v ČR, zahrnující sladkovodní i mořské ryby v roce 2010 dosahovala 5,6 kg/obyv./rok, z toho spotřeba sladkovodních ryb byla 1,41 kg/obyv./rok. V roce 2011 podle odhadu Rybářského sdružení ČR dosahovala roční spotřeba sladkovodních ryb na obyvatele přibližně 1,43 kg, což představovalo ve srovnání s rokem 2010 její zvýšení o 1,4 %, tj. o 0,02 kg.

Produkční rybářství je v ČR podporováno jak z národních zdrojů, tak i ze zdrojů EU. V současné době jsou v tomto odvětví využívány především následující podpory:

Národní resortní podpory (state aid), které se týkají akvakultury a sladkovodního rybolovu (Kontrola užitkovosti, Speciální poradenství pro živočišnou výrobu, Školní závody, Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků a Genetické zdroje).

Operační program Rybářství 2007-2013, na základě kterého mohou rybáři čerpat finanční prostředky určené na investice do produkce akvakultury, vyrovnávací platby na zlepšení vodního prostředí, opatření v oblasti zdraví ryb, investice do zpracování ryb a uvádění na trh, na rozvoj nových trhů ryb a na pilotní projekty. Rovněž je z těchto zdrojů financována kampaň „RYBA DOMÁCÍ“ zaměřená na zvýšení spotřeby sladkovodních ryb v ČR. Prostředky z tohoto operačního programu jsou hrazeny ze tří čtvrtin ze zdrojů EU v rámci EEF a z jedné čtvrtiny z národních zdrojů (podrobněji kap. 2.1.2 OP Rybářství).

8.6 Včelařství

Chov včel v České republice se řadí v ČR k významnému odvětví živočišné výroby. Jeho přínos spočívá nejen v opylování kulturních, ale i volně rostoucích rostlin včelami. Velký význam má v rámci včelařství rovněž produkce medu a jiných včelích produktů (např. mateří kašička, včelí vosk, propolis a včelí jed). Zatímco EU vykazuje v průměru členských zemí vyšší spotřebu medu, než je jeho produkce, Česká republika byla v produkci medu (kromě roku 2010), naopak dlouhodobě soběstačná.

Rok 2011 byl v sektoru včelařství charakterizován meziročním nárůstem stavů včelstev, rekordní produkcí medu, jeho vyšším výnosem na včelstvo a zlepšením bilance zahraničního obchodu.

Z hlediska počtu včelstev připadajícího na jednoho včelaře v ČR výrazně převažují zájmoví chovatelé tzv. „malovčelaři“. Ke konci roku 2011 (k 31. 12.) bylo podle údajů Českého svazu včelařů (dále jen ČSV), v ČR evidováno 48,1 tis. chovatelů s 565,4 tis. včelstvy. Ve srovnání s rokem 2010 došlo ke zvýšení jak počtu včelařů o 3,2 % (tj. o 1 481), tak počtu včelstev o 7,0 % (tj. o 37,3 tis.). Podařilo se tak, zejména díky podporám směrovaným do chovu včel, udržet po mnoha letech mírný trend zvyšujícího se počtu chovatelů i včelstev. Členy ČSV, který představuje v České republice nejvýznamnější organizaci sdružující včelaře, bylo 97,2 % včelařů, kteří chovali 97,8 % z celkového počtu včelstev. Počet včelstev připadajících na jednoho včelaře se již několik let pravidelně zvyšuje. Také v roce 2011 tento trend pokračoval, neboť ve srovnání s rokem 2010 došlo ke zvýšení koncentrace včelstev na chovatele o 3,8 %. (tj. o 0,4 včelstva). V ČR dochází již několik let k rostoucí koncentraci chovu včel u větších chovatelů[125]. V roce 2011 bylo v ČR registrováno 120 těchto chovatelů. Počet profesionálních včelařů se meziročně zvýšil o 12,0 % (tj. o 20). Na území ČR působilo v roce 2011 celkem 130 registrovaných šlechtitelských chovů rozchovávajících výhradně včelu kraňskou (Apis Mellifera Carnica). Činnost těchto chovů koordinuje ČSV jako chovatelské sdružení pro včelu kraňskou. Úroveň chovatelské práce je u nás na vysoké světové úrovni.

Nárůst celkového počtu včelstev spolu s vynikajícími snůškovými podmínkami roku 2011 se projevily na rekordním výnosu medu. Produkce medu se meziročně zvýšila o 51,6 % (tj. o 3,8 tis. t) a dosáhla 11,3 tis. t. Zároveň došlo proti roku 2010 k nárůstu průměrného výnosu na včelstvo o 41,7 % (tj. o 5,9 kg) na 19,99 kg. Většina produkce medu v ČR je prodána včelaři přímo koncovému spotřebiteli formou tzv. „prodeje ze dvora“, který umožnila novela veterinárního zákona[126]. Kromě toho je med také vykupován výkupními organizacemi.

---

[125] *Za profesionální chovatele lze považovat včelaře vlastnícího 150 a více včelstev.*

[126] *Vyhláška 289/2007 Sb. o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.*

Podle dostupných hlášení bylo v roce 2011 takto od včelařů vykoupeno 24,2 % (2,7 tis. t) z celkové snůšky medu.

T8.6/01 - Stavy včelstev, produkce medu a počet včelstev na včelaře v ČR

Ukazatel	MJ	2007	2008	2009	2010	2011	Meziroční index
Počet včelstev celkem	ks	520 084	461 086	497 946	528 186	565 419	107,0
Prům. počet včelstev na včelaře	ks	10,84	10,11	10,82	11,34	11,77	103,8
Produkce medu	t	8 467	6 078	6 891	7 455	11 301	151,6

Pramen: Český svaz včelařů
Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Roční spotřeba medu na obyvatele v ČR je ve srovnání s některými evropskými zeměmi relativně nízká a dosahuje 0,7 kg. Snahou je zvýšit spotřebu medu, a to kromě prodeje tradičního balení i větší nabídkou výrobků obsahujících med, jako jsou např. směsi ovoce s medem, masné výrobky (např. šunky, paštiky), pekárenské výrobky a různé druhy medoviny.

Saldo zahraničního obchodu s medem, které bylo v roce 2010 poprvé v historii záporné, se v roce 2011 zlepšilo a vykázalo kladné hodnoty. V objemovém vyjádření dosáhla bilance 280,7 t a v hodnotovém vyjádření 46,6 mil. Kč. Ve srovnání s rokem 2010 se bilance zahraničního obchodu zlepšila o 1 150 t a o 113,9 mil. Kč. Hlavní příčinou tohoto vývoje bylo meziroční omezení dovozu a nárůst vývozu medu.

V roce 2011 snížila ČR v porovnání s rokem 2010 dovoz medu o 16,0 % (tj. o 396 t) na 2 083 t. Ze třetích zemí bylo importováno 66,1 %, zatímco z EU pouze 33,9 %. Hlavními dovozci byly Čína, Ukrajina a Brazílie, odkud pocházela více než polovina (1 182 t) z celkového importu. V roce 2011 bylo z ČR vyvezeno 2 363 t medu v hodnotě 178,7 mil. Kč a téměř celý objem směřoval do členských zemí EU. Meziročně došlo ke zvýšení exportu o 46,8 %, tj. o 754 t. Nejvýznamnějšími odběrateli českého medu byly Německo (698 t), Polsko (553 t), Rumunsko (468 t) a Slovensko (420 t). Do těchto čtyř zemí bylo v roce 2011 prodáno více než 90 % z celkového objemu vývozu. Do ČR byl dovážen med za průměrnou hodnotu 64,21 Kč/kg a vyvážen za 57,06 Kč/kg, tedy o 11 % levněji.

V ČR je včelařství podporováno formou národních podpor (state aid), ale i ze zdrojů EU formou tříletých včelařských programů. Na základě zákona č. 252/1997 Sb. o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, byla v roce 2011 opět poskytnuta chovatelům včel národní dotace 1.D. směřovaná na zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných rostlin. Celkem bylo na 563,7 tis. včelstev vyplaceno 54,87 mil. Kč, což představovalo skutečně vyplacenou subvenci na včelstvo v hodnotě 97,50 Kč (v roce 2010 to bylo 133 Kč).

V dubnu 2010 byl schválen EU třetí Český včelařský program na období 2011–2013. Mezi hlavní cíle programu patřilo zajistit stavy včelstev pro dostatečné opylení zemědělských kultur a planě rostoucích rostlin, získat nejen nové včelaře, ale zvýšit také počty včelstev stávajících chovatelů jako součást rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství. Dále byl

program zaměřen na zvýšení počtu větších včelařských provozů s počtem včelstev nad 20 a zvláště pak zvýšení počtů profesionálních včelařů, (tj. s více než 150 včelstvy). Tento program byl v roce 2011 realizován podle schválené dokumentace.

V návaznosti na rozhodnutí orgánů Evropské unie bylo také v roce 2011 realizováno nařízení vlády č. 197/2005 Sb., o stanovení podmínek poskytnutí dotace na provádění opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh. Jeho novelizace umožnila snížení limitů investovaných částek pro pořízení zařízení v rámci opatření technická pomoc a racionalizace kočování. Tím došlo k výraznému zpřístupnění dotací i pro menší chovatele. Od roku 2008 byla přidělená finanční částka čerpána v plné výši (tj. na 100 %). Mírné snížení čerpání v roce 2011 bylo patrně způsobeno tím, že byly zpřísněny podmínky pro opatření racionalizace kočování. Přehled čerpání je uveden v tab. T8.6/02.

T8.6/02 - Přehled čerpání tříletého programu dotací podle opatření (tis. Kč)

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011	Meziroční index
Technická pomoc	10 862	24 167	26 792	24 030	34 460	143,4
Boj proti varoáze	10 522	13 816	10 198	11 448	11 112	97,1
Racionalizace kočování	4 287	7 844	10 765	11 503	5 016	43,6
Obnova včelstev	6 213	8 526	8 705	8 903	8 804	98,9
Rozbory medu	550	505	471	503	1 836	365,0
Celkem čerpáno	**32 434**	**54 859,0**	**56 931**	**56 387**	**61 231**	108,6
Možnost čerpání	45 720	54 860,0	56 962	56 389	62 653	111,1
Čerpání (%)	70,9	100,0	100,0	100,0	97,7	x

Pramen: Český svaz včelařů

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

8.7 Okrasná produkce

Okrasné zahradnictví zahrnuje květinářství a okrasné školkařství[127]. V roce 2011 se podíl okrasného zahradnictví v rostlinné výrobě meziročně snížil o 1,5 % na 5,1 %. Na celkové produkci zemědělského odvětví se v roce 2011 podílelo okrasné zahradnictví 3,0 %, tj. meziroční snížení o 0,6 %. Spotřeba květin, sadby a osiv se v ČR každoročně zvyšuje. V roce 2011 vzrostla meziročně o 7,5 % na 9 530,3 mil. Kč.

V souladu s evropským trendem zaujímají největší podíl objemu květinářské produkce v ČR květiny záhonové a hrnkové, které vykazují výrazný meziroční nárůst. Odklon je u květin řezaných a zeleně. Zahraniční obchod s květinami v ČR je vysoce pasivní. V roce 2011 se dovezly do ČR květiny za 2 191,3 mil. Kč, jejich vývoz byl ve výši

[127] *Poslední dostupné údaje o produkci květin a školkařských výpěstků jsou za rok 2010.*

105,2 mil. Kč. Celkové záporné saldo zahraničního obchodu tak činilo 2 086,1 mil. Kč a meziročně se snížilo o 13 %.

T8.7/01 - Bilance výroby a spotřeby květin

Ukazatel	MJ	2006	2007	2008	2009	2010	Meziroční index
Tuzemská produkce	mil. Kč	1 641	1 715	1 801	1 798	1 815	100,9
Dovoz	mil. Kč	1 895	2 229	2 462	2 648	2 686	101,4
Celková nabídka	mil. Kč	3 536	3 944	4 263	4 446	4 501	101,2
Spotřeba	mil. Kč	3 317	3 742	4 068	4 200	4 204	100,1
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	219	202	195	246	297	120,7
Celková poptávka včetně ztrát	mil. Kč	3 536	3 944	4 263	4 446	4 501	101,2
Soběstačnost[1)]	%	49,5	45,8	44,3	42,8	43,2	0,4

1) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Statistika zahraničního obchodu; Svaz květinářů a floristů

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Spotřebitelské ceny květin se v ČR meziročně neustále zvyšují. Tempo růstu se však od roku 2002 u všech sledovaných druhů výrazně zpomalilo, především u řezaných květin. Spotřebitelská cena květin v ČR je v zimních měsících vyšší, což je důsledek větších nákladů na jejich pěstování v chladném období. Poměrně stálé jsou po celý rok ceny karafiátů (průměrná cena roku 2010 činila 17,99 Kč/ks, měsíční ceny se pohybovaly v rozmezí 17,80 Kč/ks až 18,30 Kč/ks) a orchidejí, naopak u růží a gerber dochází v průběhu roku k výrazným odchylkám, což dokumentuje jejich oblíbenost a vysokou poptávku, která neklesá ani v letních měsících, kdy je zájem o řezané květiny menší. Průměrná roční cena růží velkokvětých řezaných v roce 2010 činila 47,30 Kč/ks (od 43,98 Kč/ks do 51,05 Kč/ks) a gerber 34,33 Kč/ks (od 32,28 Kč/ks do 36,34 Kč/ks). U hrnkových květin je kolísání ceny během roku jen nepatrné.

V posledních letech dochází k nárůstu spotřeby květin, která v roce 2010 dosáhla výše 887 Kč/obyv./rok, tj. meziroční zvýšení o 1,7 %. Dlouhotrvající trend růstu poptávky po produktech květinářství je důsledkem zájmu spotřebitelů a rostoucí kupní síly obyvatelstva. Do popředí zájmu se dostávají sezónní výpěstky, např. v podobě hrnkových květin okrasných květem ve vánočním a jarním období, dále truhlíkové výsadby cibulovin nebo balkónových květin apod. Tato situace je výsledkem současného dostupného a širokého sortimentu produktů včetně kvalitních doplňkových služeb.

Produkce okrasných školkařských výpěstků (okrasné školkařství) má v ČR dlouhodobě rostoucí trend, avšak s mírnějším nárůstem než květinářství. Dle údajů Svazu školkařů ČR bylo v roce 2011 v ČR registrováno 98 členských organizací s výměrou 1 400 ha. Okrasné školkařské výpěstky se také pěstují v podnicích registrovaných ÚKZÚZ na výměře 1 950 ha. Po mnoha letech, kdy trvale stoupal odbyt okrasných rostlin, nastal v roce 2010 pokles (v některých školkách až o 25 %), což se projevilo i na výměře školek. Trendem posledních let zůstává zvyšování ploch levnějších foliových krytů na úkor zastaralých zasklených ploch.

Tento vývoj je ovlivněn především pokračujícím růstem cen topných médií spojených s vyššími vstupními náklady na realizaci a vybavení skleníků. Rozložení školkařské výroby je v ČR nerovnoměrné. Na základě šetření provedeného Svazem školkařů je největší výměra školek ve Středočeském regionu, následuje region Východočeský a Severomoravský. Nejmenší produkční plochy stále zůstávají v Jihočeském regionu. I v roce 2011 pokračoval pokles odbytu okrasného školkařství, především ze strany veřejné sféry. Disproporce mezi domácí produkcí a spotřebou školkařských výpěstků je kompenzována dovozem, který realizují především obchodní řetězce, avšak ne vždy z vhodných lokalit a v dobré kvalitě. Životnost dovážených rostlin většinou neodpovídá cenové hladině, v jaké jsou rostliny prodávány. Množství dovezených okrasných školkařských výpěstků se snížilo již dva roky za sebou. V roce 2011 dosáhl import 512,7 mil. Kč a byl meziročně mírně nižší (o 8 %) než v roce předchozím. Nejvíce dováženou skupinou byly stromy a venkovní keře, dále skupina rostlin jednoletých a víceletých. K nejvýznamnějším dodavatelům školkařských výpěstků do ČR patří tradičně Nizozemsko, dále Německo, Itálie, Belgie, Slovensko a Maďarsko. Výrazně meziročně poklesl (o 29 %) vývoz školkařských výpěstků, který po historickém maximu v roce 2010 činil v roce 2011 pouze 130,9 mil. Kč. Hlavním odběratelem je Slovensko, dále Rakousko, Maďarsko a Nizozemsko. Nejsilnější vývozní položkou jsou stále venkovní stromy a keře. Záporná bilance zahraničního obchodu s okrasnými školkařskými výpěstky se tak v roce 2011 mírně zlepšila (o 2 %) na 381,8 mil. Kč.

Sektor ovocného školkařství je v ČR stabilizovaný, a to jak počtem firem, tak i produkcí školkařského materiálu. V roce 2011 přihlásilo k uznání své produkty 144 školkařských firem na celkové výměře 422 ha. Produkce školkařských výpěstků neustále roste a současně se také zvyšuje kvalita produkce, která je určena především pro výsadby sadů a pokrytí poptávky zahradnictví a zahradních center. Ovocné školky se pak specializují na různé segmenty trhu. Některé podniky se zabývají pěstováním ovocných stromků pro ovocné sady, některé výpěstky určenými pro další prodej v zahradních centrech a rodinné firmy uplatňují převážně své výpěstky na místních trzích. Z celkového počtu školkařských firem 91 školkařů pěstuje tzv. velké ovoce (broskvoň, hrušeň, jabloň, kaštanovník, kdouloň, mandloň, meruňka, slivoň, třešeň, višeň), 23 skořápkové ovoce (ořešák vlašský, líska), 85 drobné ovoce (rybíz bílý, červený, černý, křížence rodu Ribes, borůvka), 30 maliník a ostružiník včetně kříženec rodu Rubus a 33 jahodník. V roce 2011 bylo do ČR dovezeno školkařských výpěstků (bez rozmnožovacího materiálu révy vinné) za 19,9 mil. Kč (další meziroční pokles o 13 %). Vývoz byl realizován ve výši pouhých 9,1 mil. Kč (snížení proti předchozímu roku o 46 %). Výsledné záporné saldo zahraničního obchodu se v roce 2011 prohloubilo o 83 % a dosáhlo 10,8 mil. Kč.

8.8 Geneticky modifikované plodiny

Geneticky modifikované plodiny jsou takové rostliny, u kterých byl změněn dědičný materiál pomocí genových technologií (genového inženýrství). GM plodiny se vyznačují různými specifickými vlastnostmi, mezi které patří zejména odolnost vůči škůdcům nebo tolerance vůči postřiku neselektivními herbicidy, případně kombinace obou znaků. Tyto vlastnosti mají přinést přímé výhody především pro pěstitele, a to v podobě úspory nákladů, zvýšeného výnosu, zkvalitnění produkce a vyšší šetrnosti k životnímu prostředí používáním menšího množství ochranných prostředků.

Celosvětové statistiky zaznamenávané každoročně neziskovou organizací International Service for the Acquisition of Agri-biotech Applications ukazují, že v roce 2011 dosáhla celosvětově plocha s GM plodinami 160 mil. ha (meziroční nárůst činí 8 %). V roce 2011 tuto technologii využívalo 16,7 mil. pěstitelů v rekordních 29 zemích světa. Z uvedeného počtu zemí pěstujících GM plodiny bylo 19 rozvojových a pouze 10 průmyslových zemí. Rozvojové země vyprodukovaly přibližně 50 % z celkového množství GM plodin. Největším pěstitelem GM plodin na světě jsou nadále USA, za nimi je Brazílie a Argentina. Pěstuje se především GM sója (47 % ploch), kukuřice (32 % ploch) a bavlník (15 % ploch), dále se mimo EU pěstuje např. cukrová řepa, řepka, dýně, vojtěška, brambory, papája.

V roce 2011 byla povolena pro pěstování v ČR, resp. EU, i nadále GM kukuřice odolná vůči zavíječi kukuřičnému, tzv. Bt kukuřice, typu MON810 a GM brambory Amflora se změněným složením škrobu (zvýšení amylopektinu na úkor amylózy). V ČR v roce 2011 na rozdíl od předchozího roku nebyly GM brambory pěstovány.

Největší plochy Bt kukuřice v EU jsou dlouhodobě ve Španělsku (okolo 80 %), v roce 2011 dosáhly rekordní výměry, druhé místo obsadilo po roční přestávce Portugalsko, třetí skončila Česká republika (tab. T8.8/01). V roce 2011 došlo v EU k meziročnímu nárůstu ploch o 53,7 %, celkové plochy byly tak nejvyšší v celé historii.

T8.8/01 - Produkční plochy Bt kukuřice v EU (ha)

Země	2007	2008	2009	2010	2011
EU celkem	111 390	107 720	94 680	74 480	114 486
z toho - Španělsko	75 150	79 270	76 000	67 730	97 325
Francie	23 000	0	0	0	0
ČR	5 000	8 380	6 480	4 680	5 090
Portugalsko	4 260	4 850	5 090	0	7 723
Německo	2 640	3 170	0	0	0
Slovensko	950	1 900	870	1250	760
Polsko	100	3 000	3 000	0	3 000
Rumunsko	290	7 150	3 240	820	588

Pramen: www.transgen.cz

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI)

Víceleté praktické zkušenosti (2005-2011) má ČR s pěstováním Bt kukuřice, která je alternativou k chemickému, případně biologickému ošetření porostů proti již zmíněnému

zavíječi kukuřičnému (*Ostrinia nubilalis*). Mezi lety 2005-2008 každoročně docházelo k nárůstu ploch i počtu pěstitelů. V roce 2009 a 2010 oba sledované parametry klesaly. V roce 2011 byl zaznamenán meziroční nárůst plochy Bt kukuřice o 410 ha, ale meziroční pokles o 18 pěstitelů. Produkce Bt kukuřice v ČR je ve většině případů využívána jako krmivo pro hospodářská zvířata, z menší části také jako surovina pro výrobu bioetanolu či bioplynu. Bt kukuřice vypěstovaná v ČR není užívána pro potravinářské účely.

T8.8/02 - Bt kukuřice v ČR

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Výměra (ha)	5 000	8 380	6 480	4 680	5 090
Meziroční index (%)	-	168	77	72	109
Počet pěstitelů	126	167	121	82	64
Meziroční index (%)	-	133	72	68	78

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI)

Nejvíce Bt kukuřice se tradičně pěstovalo v Jihomoravském kraji, dále pak v kraji Jihočeském a Plzeňském (tab. T8.8/03).

T8.8/03 - Produkční plochy Bt kukuřice v jednotlivých krajích ČR (ha)

Kraj	2010	2011
Jihočeský	125	1 070
Jihomoravský	1 183	1 268
Královehradecký	524	156
Moravskoslezský	60	90
Olomoucký	203	21
Pardubický	70	339
Plzeňský	1 066	965
Středočeský (vč. Prahy)	651	633
Ústecký	388	111
Vysočina	81	164
Zlínský	325	254

Pramen: MZe; ČIŽP

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI)

Pěstování GM plodin v EU tvoří z celosvětového měřítka zanedbatelné množství, ovšem vědecký přínos jednotlivých členských států je velmi významný. EU zaujímá vůči GM plodinám obezřetný postoj, který je založený na principu předběžné opatrnosti.

V oblasti legislativy nedošlo v ČR v roce 2011 k výraznějším změnám. Platné jsou tedy především zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů (zejm. novely č. 441/2005 Sb. a č. 291/2009 Sb.) a prováděcí vyhláška č. 89/2006 Sb., o bližších podmínkách pěstování geneticky modifikované odrůdy, ve znění novely č. 58/2010.

Kromě dotčených předpisů jsou pro pěstitele závazná i některá ustanovení zákona č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty,

ve znění zákona č. 346/2005 Sb., a to konkrétně § 11 (označování produktů GM organismů) a § 23 (ohlašování lokalit s pěstovanou GM plodinou).

V oblasti právního rámce na úrovni EU lze za důležité v roce 2011 uvést nařízení Komise č. 619/2011, kterým se stanoví metody odběru vzorků a analýzy pro úřední kontrolu krmiv, pokud jde o přítomnost geneticky modifikovaného materiálu, pro který povolovací řízení probíhá nebo povolení již zaniklo.

Z operativních rozhodnutí je nutno uvést rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci právního postavení pylu pocházejícího z GM kukuřice MON810 a medu s pylem z GM kukuřice MON810 na základě soudní kauzy v Německu.

Na základě dosavadních poznatků a s ohledem na stávající situaci v oblasti GM organismů v EU lze očekávat, že zájem českých pěstitelů o technologii, založenou na GM plodinách, se bude vyvíjet úměrně s mírou tolerance GM organismů evropskými spotřebiteli, a s tím spojeným vývojem legislativy v EU. V ČR bude nadále existovat možnost výběru mezi pěstováním Bt kukuřice a konvenčním či ekologickým pěstováním.

Další informace o pěstování GM plodin v ČR lze dohledat na webových stránkách http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/gmo-geneticky-modifikovane-organismy/.

9 CENY A TRHY AGRÁRNÍCH PRODUKTŮ A VSTUPŮ DO ZEMĚDĚLSTVÍ

V roce 2011 došlo k meziročnímu zvýšení CZV o 19,1 %, a to zejména v důsledku vyšších cen obilovin a olejnin. CPV potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se meziročně, na rozdíl od předchozího roku, zvýšily o 7,7 % a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly o 4,6 %. Ceny vstupů do zemědělství byly meziročně vyšší o 8,3 %. K významnému nárůstu cen došlo u hnojiv, osiva a sadby, krmiv i pohonných hmot. Výjimkou byla cena pesticidů, jež opět meziročně poklesla. Tržní úrokové sazby na peněžním trhu v roce 2011, stejně jako v roce 2010, mírně klesaly. Schodek AZO ČR se v roce 2011 meziročně mírně zvýšil na 35,0 mld. Kč, což je dosavadní maximum. Tempo růstu českého agrárního dovozu a vývozu se po třech letech opět zvýšilo.

9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU

V roce 2011 došlo k meziročnímu zvýšení cen zemědělských výrobců o 19,1 %. Na zvýšení cen se nejvíce podílely z rostlinných komodit obiloviny a olejniny a z živočišných komodit k němu přispělo především mléko a drůbež.

Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se meziročně, na rozdíl od předchozího roku, zvýšily o 7,7 %, spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly o 4,6 % a ceny vstupů do zemědělství byly vyšší o 8,3 %.

T9.1/01 - Meziroční souhrnné cenové indexy

Ukazatel	2010	2011
Ceny zemědělských výrobců	105,4	119,1
Ceny průmyslových výrobců potravin. výrobků, nápojů a tabáku[1)]	98,0	107,7
Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů	101,5	104,6
Ceny vstupů do zemědělství	98,2	108,3

1) Podle CZ-CPA 2011 (klasifikace produkce) ČSÚ.

Pramen: ČSÚ - Indexy cen zemědělských výrobců, ceny průmyslových výrobců za potravinářské výrobky podle Standardní klasifikace produkce a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů, Index cen vstupů do zemědělství (stejné období předchozího roku = 100)

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

CZV v rostlinné výrobě v roce 2011 v meziročním porovnání výrazně posílily. S výjimkou zeleniny a květin a cukrové řepy se zvýšily u všech hlavních komodit, z toho nejvíce u obilovin a olejnin. Výrazný meziroční pokles ceny zeleniny a květin (o 24,4 %) byl způsoben především vyšší produkcí.

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2010	2011
Rostlinné výrobky celkem	106,3	129,9
z toho - obiloviny	108,4	146,9
- olejniny	107,3	140,0
- brambory celkem	105,3	116,5
- cukrová řepa	92,9	89,3
- ovoce	127,0	112,3
- zelenina a květiny	131,7	75,6

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Domácí ceny obilovin pokračovaly v roce 2011 v souvislosti se situací na evropských trzích ve strmém růstu a maxima dosáhly v polovině roku. V 2. pololetí roku 2011 došlo k poklesu cen, nicméně ke konci roku bylo patrné opětovné oživení cen. Průměrná roční CZV v ČR (v přepočtu na €/t) v roce 2011 meziročně vzrostla o 52,6 % u potravinářské pšenice a o 56,9 % u krmného ječmene. Ceny obilovin na mezinárodních evropských burzách rovněž výrazně vzrostly a v řadě případů překonaly dosavadní maxima z roku 2008 (tab. T9.1/03).

T9.1/03 - Cenový vývoj rostlinných komodit ve vybraných zemích EU (€/t)

Ukazatel	2010	2011	Meziroční index
Pšenice potravinářská			
- Česká republika[1)]	134,12	204,7	152,62
- Německo[2)]	154,55	232,10	150,18
- Francie[3)]	178,35	214,52	120,28
Ječmen krmný			
- Česká republika[1)]	104,39	163,78	156,89
- Německo[2)]	127,75	195,56	153,08
- Francie[4)]	143,07	195,36	136,55
- Itálie[5)]	171,00	236,11	138,08
Řepka olejná			
- Česká republika[1)]	305,93	456,05	149,07
- Hamburk[6)]	352,82	461,17	130,71
- Matif[3)]	345,97	430,25	124,36
Brambory konzumní			
- Česká republika[1)]	167,54	210,69	125,75
- EU 5[7)]	157,31	138,96	88,34

1) ČSÚ - aritmetický průměr z měsíčních obchodních cen, ČNB - průměrný kurz za příslušné roky.

2) Průměrná cena na mezinárodní burze ve Stuttgartu.

3) Průměrná cena na mezinárodní burze Matif (Francie).

4) Průměrná cena na mezinárodní burze v Rouen.

5) Průměrná cena na mezinárodní burze v Bologni.

6) Průměrná cena na mezinárodní burze v Hamburgu, Europe "00", CIF, Oil World.

7) EU 5: Německo, Francie, Velká Británie, Nizozemsko, Belgie.

Pramen: ČSÚ; ČNB; AMI; AMA; NYSE Euronext (Matif); USDA Oilseeds: World Markets and Trade, Potato Weekly, Euro-Potato

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Nárůst ceny řepky na evropských trzích byl způsoben nižším objemem produkce (především katastrofálním propadem v Německu) a z toho plynoucí vyšší poptávkou. Průměrná cena řepky vzrostla v Německu meziročně o 30,7 % a CZV v ČR (v přepočtu na €/t) o 49,1 %.

CZV brambor se na českém trhu v roce 2011 meziročně zvýšila o 25,8 % na 210,7 €/t. Skupina zemí EU 5 (Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie a Belgie) realizovala v roce 2011 prodej brambor konzumních v průměru za 138,9 €/t.

T9.1/04 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2010	2011
Hospodářská zvířata a živočišné výrobky celkem	104,4	107,6
z toho - mléko	118,6	112,7
- jatečný skot	99,2	104,8
- jatečná prasata	91,2	103,8
- drůbež	98,2	108,8
- vejce	94,5	87,5

Pramen: ČSÚ - Index cen v zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová, I. Bošková, J. Teichmanová (ÚZEI)

Průměrná CZV živočišných komodit se v roce 2011 vzhledem k roku 2010 zvýšila o 7,6 % především v důsledku nárůstu cen mléka, drůbeže, jatečného skotu a jatečných prasat. Pokles ceny byl zaznamenán pouze u vajec. Meziroční zvýšení cen drůbeže bylo způsobeno

zejména vzestupem CPV krmných směsí. Meziroční nárůst CZV v roce 2011 činil u jatečných kuřat 8,5 %, u kachen 2,6 % a u krůt 15,1 %.

Vývoj průměrné ceny jatečných býků tř. R3 na reprezentativních trzích EU byl ovlivněn meziročním nárůstem exportu hovězího masa ze Společenství a vyššími cenami této komodity na světovém trhu. Zvýšením vývozů zejména na turecký, ale i ruský trh, se podařilo EU snížit nabídku hovězího masa na vnitřním trhu a ceny jatečného skotu meziročně vzrostly. V roce 2011 se cena jatečných býků tř. R3 na reprezentativních trzích v průměru EU meziročně zvýšila o 10,1 %, tj. o 32,3 €/100 kg j. hm. Ze sousedních zemí byl nejvyšší nárůst ceny jatečných býků evidován v Německu, a to o 12,6 %, tj. o 40,33 €/100 kg j. hm. Ve Francii došlo k meziročnímu zvýšení ceny jatečných býků tř. R3 o 10,3 %, tj. o 32,0 €/100 kg j. hm. V ČR se cena jatečných býků vyjádřená v eurech v roce 2011 meziročně zvýšila o 10,2 %, tj. o 29,74 €/100 kg j. hm., zatímco v korunách byl evidován její nárůst o 7,5 %, tj. o 301,0 Kč/100 kg j. hm.

V roce 2011 byl vývoj CZV jatečných prasat na trhu EU ovlivněn rekordními vývozy vepřového masa do třetích zemí, které ulevily vnitřnímu trhu od převisu nabídky nad poptávkou. Také nárůst ceny vepřového masa na světovém trhu vlivem vyšší poptávky zejména ze strany Ruska, Číny a Hongkongu přispěl k oživení cen jatečných prasat v EU. Ve srovnání s rokem 2010 se v průměru EU zvýšila cena jatečných prasat tř. E na reprezentativních trzích o 9,2 %, tj. o 12,95 €/100 kg j. hm. K jejímu růstu došlo ve všech členských zemí, a to v rozmezí od 1 % do 15 %. Více než desetiprocentní nárůst ceny byl v roce 2011 evidován v Itálii, Francii, Dánsku a z NČZ v ČR, Polsku a Slovinsku. Německo jako největší evropský producent a exportér vepřového masa vykázalo v roce 2011 proti roku 2010 vyšší cenu o 7,9 %, tj. o 11,36 €/100 kg j. hm. Nejméně, do 2,0 %, se meziročně zvýšila cena jatečných prasat ve Velké Británii a Švédsku.

Průměrná CPV jatečných kuřat se v roce 2011 na evropském trhu vlivem růstu nákladů na krmiva meziročně zvýšila o 10,1 %, tj. o 17,14 €/100 kg. K meziročnímu posílení ceny došlo ve většině zemí EU, přičemž nejvyšší nárůst byl zaznamenán v Itálii a Dánsku. Dále se CPV výrazně zvýšila také ve Španělsku o 17,0 % a ve Francii o 14,4 %, zatímco v Maďarsku naopak cena meziročně oslabila o 3,5 %.

T9.1/05 - Cenový vývoj živočišných komodit ve vybraných zemích EU (€/100 kg)

Ukazatel	2010	2011	Meziroční index
Jateční býci v EU[1)]	319,68	351,98	110,10
- Česká republika	292,67	322,41	110,16
- Německo	320,51	360,84	112,58
- Polsko	279,73	308,16	110,16
- Francie	311,14	343,14	110,28
Jatečná prasata tř. E v EU[1)]	140,24	153,19	109,23
- Česká republika	142,08	156,22	109,95
- Německo	144,37	155,73	107,87
- Dánsko	126,31	138,92	109,98
- Polsko	134,91	151,46	112,27
Jatečná kuřata v EU[2)]	170,10	187,24	110,08
- Česká republika	171,67	178,04	103,71
- Německo	245,61	254,30	103,54
- Dánsko	197,66	235,43	119,11
- Itálie	179,13	214,94	119,99
Mléko[3)]			
- Německo	31,32	35,19	112,36

1) Ceny zemědělských výrobců na reprezentativních trzích EU 27. Jateční býci: předběžné odhady na rok 2011.

2) Ceny průmyslových výrobců na reprezantativních trzích EU 27 - kuřata 65 %.

3) Cena za mléko s přirozeným obsahem složek.

Pramen: Agrimer; EUROSTAT; AMI

Zpracoval: M. Abrahamová, J. Teichmanová, I. Bošková, H. Baudisová (ÚZEI)

CZV mléka v ČR v roce 2011 výrazně vzrostla, neboť na světovém trhu byly dobré podmínky pro odbyt a na evropském trhu se dařilo odčerpávat produkci. Cena mléka, kterou vykázaly mlékárny na území ČR, měla již druhým rokem rostoucí trend, který však koncem roku zpomalil. Uvedená cena dle ČSÚ převýšila celkem o 12,7 % úroveň roku 2010.

Průměrná CZV mléka vzrostla nejen v ČR, ale i ve většině producentských zemí EU. Příznivý cenový vývoj v EU byl stimulován pokračující vysokou poptávkou na světovém trhu zejména z oblasti jihovýchodní Asie a poklesem produkce v některých dovozních regionech. Přebytek produkce mléka EU se úspěšně podařilo umístit na zahraničním trhu, což umožnilo udržení vysokých CZV mléka v unii. Průměrná CZV mléka v Německu při přirozeném obsahu složek se zvýšila meziročně o 12,4 % a v Polsku o 11,1 %. V dalších zemích byl zaznamenán obdobný trend.

9.2 Agrární zahraniční obchod

9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním[128] zahraničním obchodě

Zahraničním obchodem v pravém slova smyslu je pouze obchod s třetími zeměmi (extraobchod), přesto je do něj, v širším slova smyslu, zahrnován i obchod mezi jednotlivými členy EU (intraobchod)[129].

[128] *Agrární zboží je definováno kapitolami 01-24 Kombinované nomenklatury (KN).*

[129] *Povinnost vykazovat data pro Intrastat vzniká osobám (fyzickým i právnickým) pokud jsou registrováni či identifikováni k DPH v ČR, odeslaly zboží do jiného členského státu anebo přijaly zboží z jiného členského*

Obrat agrárního zahraničního obchodu (AZO) ČR byl v roce 2011[130] meziročně vyšší o 31,5 mld. Kč. Z toho hodnota vývozu vzrostla o 15,6 mld. Kč (tj. o 14,8 %) na 120,9 mld. Kč a hodnota dovozu se zvýšila o 15,9 mld. Kč (tj. o 11,4 %) na 155,9 mld. Kč. V důsledku výše uvedeného vývoje došlo v roce 2011 k mírnému meziročnímu prohloubení pasivní bilance AZO ČR o 353,2 mil. Kč na její doposud nejvyšší hodnotu 35,0 mld. Kč. Vzhledem k mírně vyšší dynamice růstu na straně exportu nežli importu však vzrostl ve sledovaném období stupeň krytí dovozu vývozem o 2,3 p. b. na 77,6 %.

Participace agrárních výrobků na obratu celkového zahraničního obchodu ČR se v roce 2011 meziročně v podstatě nezměnila (tab. T9.2/01). Na straně exportu došlo k zanedbatelnému nárůstu na 4,21 % a odpovídající ukazatel na straně importu se nepatrně zvýšil na 5,82 %. Uvedené hodnoty jsou tedy nadále mírně vyšší než odpovídající podíly před nástupem ekonomické krize v roce 2008. Vývoj agrárního a celkového zahraničního obchodu ČR v letech 2007-2011 je zachycen v příl. tab. 9.2/01.

T9.2/01 - Podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu ČR (%)

Ukazatel	Podíl na hodnotě ukazatele za ČR celkem		
	2010	2011	meziroční index
Obrat agrárního zahraničního obchodu	4,96	4,99	100,6
Agrární vývoz	4,16	4,21	101,2
Agrární dovoz	5,81	5,82	100,2

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu

AZO ČR je orientován především na země EU. Zastoupení EU na českém agrárním vývozu se v roce 2011 meziročně nepatrně zvýšilo na 91,8 %, přičemž tato hodnota odpovídá průměru předchozích čtyř let. V rámci EU však došlo k odlišnému vývoji u skupin zemí EU 15 a EU 12. Zatímco participace zemí EU 12 meziročně vzrostla na 47,6 %, podíl EU 15 se snížil na 44,2 %.

Na straně českého agrárního dovozu se zastoupení zemí EU (stejně jako v předchozím roce) naopak meziročně mírně snížilo, a to na 84,7 %, přičemž stejně jako v případě vývozu došlo i v dovozu k nárůstu participace EU 12 na 28,1 % a poklesu podílu EU 15 na 56,6 %.

Teritoriální skladbu českého AZO v letech 2010 a 2011 uvádí příl. tab. 9.2/02. Přehled hlavních dodavatelských a odběratelských zemí agrárních výrobků za rok 2011 je uveden v tab. T9.02/02.

státu, a to v hodnotě dosahující prahu pro vykazování údajů do Intrastatu (od roku 2009 je výše prahů stanovena na 8 mil. Kč pro odeslané a 8 mil. Kč pro přijaté zboží).

[130] *Za rok 2011 byla v době zpracování k dispozici pouze předběžná data (platná od 8. 3. do 31. 3. 2012).*

T9.2/02 - Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR[1] (mil. Kč)

Země	Vývoz			Země	Dovoz[2]		
	2010	2011	meziroční index		2010	2011	meziroční index
Slovensko	29 181,0	34 506,5	118,2	**Německo**	32 210,9	35 055,8	108,8
Německo	20 960,5	24 499,2	116,9	**Polsko**	20 529,3	23 373,4	113,9
Polsko	10 391,1	13 093,4	126,0	**Slovensko**	10 846,1	12 119,9	111,7
Itálie	7 327,9	8 945,7	122,1	**Nizozemsko**	9 972,7	10 992,2	110,2
Rakousko	6 486,5	6 151,8	94,8	**Itálie**	8 035,1	8 954,8	111,4
Maďarsko	4 399,4	5 097,9	115,9	**Španělsko**	6 883,5	7 529,0	109,4
Spojené království	3 172,0	3 215,1	101,4	**Rakousko**	6 198,3	6 669,4	107,6
Francie	2 773,9	2 775,4	100,1	**Maďarsko**	5 478,6	6 338,6	115,7
Rumunsko	1 785,2	2 318,1	129,9	**Francie**	5 315,6	5 992,3	112,7
Nizozemsko	1 804,0	2 037,9	113,0	**Belgie**	4 500,4	4 903,0	108,9
Belgie	1 646,6	1 952,9	118,6	**Brazílie**	2 797,1	3 689,3	131,9
Rusko	1 623,7	1 867,5	115,0	**Čína**	2 110,9	2 309,6	109,4
Dánsko	766,3	987,8	128,9	**Spojené království**	1 771,1	2 059,7	116,3
Švédsko	1 092,8	923,0	84,5	**Turecko**	1 274,1	1 985,7	155,9
Španělsko	884,8	912,2	103,1	**Dánsko**	1 950,4	1 938,4	99,4
Chorvatsko	768,0	892,7	116,2	**Spojené státy**	1 668,7	1 656,9	99,3
Slovinsko	914,0	887,6	97,1	**Řecko**	1 361,7	1 438,6	105,6
Ukrajina	822,9	767,0	93,2	**Irsko**	987,0	988,3	100,1
Bulharsko	631,1	705,6	111,8	**Vietnam**	1 074,2	977,3	91,0
Švýcarsko	549,2	701,8	127,8	**Švýcarsko**	790,6	844,6	106,8
Vybrané země celkem	97 980,8	113 239,2	115,6	**Vybrané země celkem**	125 756,5	139 816,8	111,2
Podíl na celkovém agrárním vývozu	92,5	93,6	x	**Podíl na celkovém agrárním dovozu**	89,1	89,7	x

1) Země řazeny podle roku 2011.
2) Dovoz podle země původu.
Pramen: ČSÚ
Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

Český agrární vývoz směřuje největší měrou na Slovensko, do Německa, Polska, Itálie, Rakouska a Maďarska. V roce 2011 dosáhl podíl těchto zemí v celkovém českém agrárním vývozu dohromady 76,3 %, tj. o 1,6 p. více než v roce 2010. Nejvyšší meziroční přírůstek v hodnotovém vyjádření zaznamenal ve sledovaném roce export na Slovensko (o 5,3 mld. Kč) a do Německa (o 3,5 mld. Kč). V případě Rakouska došlo naproti tomu k poklesu hodnoty vývozu o 334,7 mil. Kč. Hlavní příčinou byl propad v exportu řepkového oleje z enormně vysoké hodnoty roku 2010.

Z třetích zemí bylo v roce 2011 tradičně nejvýznamnější destinací pro český agrární vývoz Rusko, dále Chorvatsko, Ukrajina a Švýcarsko. Hodnota exportu do těchto zemí s výjimkou Ukrajiny meziročně vzrostla, z toho nejvíce do Švýcarska. K významnému poklesu hodnoty vývozu (o jednu třetinu) došlo v důsledku velmi nízkého exportu chmele do Japonska. Meziročně nižší byla také hodnota exportu do Irska a Švédska, k čemuž u obou zemí velkou měrou přispěl pokles vývozu cigaret.

Na českém agrárním dovozu[131] participují největší měrou Německo, Polsko, Slovensko, Nizozemsko a Itálie. V roce 2011, stejně jako v roce 2010, v něm tvořily dohromady 58% podíl. V rámci extraobchodu byly v roce 2011 hlavními dodavateli agrárních výrobků do ČR Brazílie, Turecko a USA.

Nejvýraznější meziroční nárůst hodnoty dovozu byl v roce 2011 zaznamenán u nejvýznamnějších obchodních partnerů, tj. Německa (o 2,8 mld. Kč) a Polska (o 2,8 mld. Kč). V procentickém vyjádření pak značně vzrostl dovoz z Turecka (o 55,9 %) a Brazílie (o 31,9 %). K poklesu hodnoty českého agrárního dovozu došlo především v případě méně významných třetích zemí jako je Maroko, Vietnam, Panama a Jihoafrická republika.

Nejvyššího bilančního schodku dosáhla ČR v roce 2011 stejně jako v předchozích letech v agrárním obchodě s Německem (10,6 mld. Kč), Polskem (10,3 mld. Kč), Nizozemskem (9,0 mld. Kč), Španělskem (6,6 mld. Kč), Brazílií (3,9 mld. Kč), Francií (3,2 mld. Kč) a Belgií (3,0 mld. Kč). Naproti tomu výrazně aktivní obchodní bilanci vykazuje ČR pouze vůči Slovensku, přičemž v roce 2011 došlo k meziročnímu nárůstu tohoto aktiva o 4,1 mld. Kč na mimořádných 22,4 mld. Kč. Řádově nižší bilanční přebytek pak zaznamenala ČR v roce 2011 v obchodě s Ruskem (1,7 mld. Kč), Rumunskem (1,6 mld. Kč) a Spojeným královstvím (1,2 mld. Kč).

K významnému meziročnímu poklesu schodku obchodní bilance došlo v roce 2011 v případě Itálie, a to zejména v důsledku vyššího vývozu cigaret, jež jsou hlavní vývozním artiklem do této země od roku 2008, a sýrů, jejichž export vykazuje dlouhodobě výrazný rostoucí trend. Netto-dovoz[132] z Německa se po třech letech meziročně snížil o 693,8 mil. Kč (tj. o 7,2 %). K výraznému zlepšení obchodní bilance, resp. nárůstu netto-vývozu došlo v případě Rumunska (o 428,4 mil. Kč) a v rámci extraobchodu také v případě Ruska (o 212,6 mil. Kč). Výjimečně aktivní bilance obchodu s Rakouskem v roce 2010, kterou způsobily vysoké vývozy řepkového oleje, se stala v roce 2011 opět pasivní (ve výši 517,5 mil. Kč). V rámci extraobchodu došlo meziročně k téměř 40% nárůstu netto-vývozu do Libanonu, a to zejména v důsledku vyšší hodnoty vývozu mlékárenských výrobků, které jsou hlavními českými exportními komoditami do této země (zejména SPM). Hodnotu vývozu přitom ještě zvyšovaly vysoké ceny mléka. Nicméně exporty mlékárenských výrobků do Libanonu vykazují z dlouhodobého pohledu klesající trend.

Nejvýraznější meziroční zhoršení obchodní bilance, resp. zvýšení netto-dovozu bylo zaznamenáno z Brazílie (o 889,9 mil. Kč), Nizozemska (o 785,6 mil. Kč), Turecka (733,1 mil. Kč), Francie (o 675,1 mil. Kč) a Španělska (o 618,1 mil. Kč). K meziročnímu

---

[131] *V členění podle země původu, nikoliv země odeslání.*

[132] *Netto-dovoz, resp. netto-vývoz představuje hodnotu obchodní bilance, přičemž v prvním případě je dovoz vyšší než vývoz a ve druhém je tomu naopak.*

zřetelnému snížení kladné bilance došlo v obchodě se Spojeným královstvím, což způsobil zejména nižší vývoz cigaret. Přesto hodnota tohoto aktiva zůstala v roce 2011 vzhledem k dlouhodobějšímu průměru vysoká.

Vývoj agrárního dovozu, vývozu a bilance ČR se státy EU v letech 2007-2011 je zachycen v příl. tab. 9.2/06 a 9.2/07.

9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu

Vývoj českého agrárního vývozu, dovozu a bilance v členění podle kapitol KN v letech 2007-2011 uvádějí tab. 9.2/03, 9.2/04 a 9.2/05. Komoditní struktura českého AZO v letech 2010 a 2011 podle kapitol KN je uvedena v tab. T9.2/03.

Výčet hlavních exportních a importních komodit se meziročně příliš nemění. Na českém agrárním vývozu se v roce 2011 největší měrou podílely KN 2402 20 Cigarety, KN 1001 Pšenice, KN 0401 Nezahuštěné mléko a smetana, KN 2106 Potravinové přípravky jiné[133], KN 1905 Pekařské zboží, sušenky, oplatky apod., KN 2309 Přípravky používané k výživě zvířat, KN 1514 11 a 19 Řepkový olej, KN 1806 Čokoláda a ostatní potravinářské přípravky s kakaem, KN 2203 Pivo, KN 0406 Sýry a tvaroh, KN 1704 Cukrovinky bez kakaa, KN 1701 Cukr, KN 0102 Živý skot, KN 2202 Limonády, KN 1107 Slad, KN 0402 Zahuštěné mléko a smetana, KN 0203 Vepřové maso, KN 1205 Semena řepky, KN 0403 Kysané mléčné výrobky, KN 1005 Kukuřice, KN 1601 Uzenky, salámy apod. a KN 1003 Ječmen.

Na straně českého agrárního dovozu participovaly ve sledovaném roce zejména KN 0203 Vepřové maso, KN 1905 Pekařské zboží, sušenky, oplatky apod., KN 0406 Sýry a tvaroh, KN 2106 Potravinové přípravky jiné, KN 1806 Čokoláda a ostatní potravinářské přípravky s kakaem, KN 0207 Maso a droby drůbeže, KN 2309 Přípravky používané k výživě zvířat, KN 0901 Káva, KN 2204 Víno, KN 2304 Sójové pokrutiny a šroty, 2402 20 Cigarety, KN 2202 Limonády, KN 0805 Citrusové plody, KN 0803 Banány a KN 0702 Rajčata.

Za relativně malým meziročním nárůstem celkového schodku bilance AZO ČR v roce 2011 stojí především vysoký vývoz KN 1001 Pšenice. Její netto-vývoz vzrostl o 2,8 mld. Kč na rekordních 7,3 mld. Kč. Podobně u KN 1003 Ječmene a KN 1005 Kukuřice dosáhl netto-vývoz dosavadních maxim, tj. 1,5 mld. Kč, resp. 1,0 mld. Kč. Vedle obilovin zaznamenal v roce 2011, po propadu v předchozím roce, meziroční nárůst také netto-vývoz KN 1107 Sladu (o 217,1 mil. Kč na 2,2 mld. Kč).

K meziročnímu zvýšení aktivní bilance došlo ve sledovaném roce v obchodě s KN 0401 Nezahuštěným mlékem a smetanou (o 863,5 mil. Kč na 5,3 mld. Kč), jež z velké části

[133] *Nejvíce vyváženou i dováženou agregací jsou KN 2106 92 a 98 Potravinové přípravky ostatní, tj. v prvním případě „neobsahující mléčné tuky, sacharózu, isoglukózu, glukózu nebo škrob nebo obsahující méně než 1,5 % hmotnostních mléčných tuků, méně než 5 % hmotnostních sacharózy nebo isoglukózy, méně než 5 % hmotnostních glukózy nebo škrobu“ a ve druhém případě „ostatní“.*

představuje surové mléko směřující do Německa, a v obchodě s KN 0402 Zahuštěným mlékem a smetanou (o 458,0 mil. Kč na 1,8 mld. Kč), jehož odbyt vzrostl nejen na jednotném trhu EU, ale i v třetích zemích (zejména v Thajsku, Makedonii a Číně). Pokles pasivní bilance zaznamenal ve stejné době obchod s KN 0406 Sýry a tvarohy (o 236,9 mil. Kč na 3,0 mld. Kč), neboť nárůst hodnoty vývozu i jeho dynamika byly u této komodity v porovnání s dovozem vyšší. Export sýrů se zvýšil nejvíce do Itálie a na Slovensko.

V rámci obchodu s živými zvířaty došlo v roce 2011 v důsledku vyšší hodnoty vývozu jatečných býků, prasat a brojlerů k meziročnímu nárůstu netto-vývozu KN 0102 Skotu a KN 0105 Drůbeže a k poklesu netto-dovozu KN 0103 Prasat.

Velmi výraznou změnou byla v roce 2011 změna bilančního pasíva na aktivum v obchodě s KN 2309 Přípravky používanými k výživě zvířat (neobvykle aktivní bilance dosáhla 110,4 mil. Kč). V rámci zpracovaných výrobků se také významně snížil netto-dovoz KN 2106 Potravinových přípravků jiných (o 545,0 mil. Kč na 731,6 mil. Kč) a KN 2005 Nezmrazené zeleniny připravené a konzervované (ne v octě) ostatní (na 424,6 mil. Kč), k čemuž přispěl zejména vyšší vývoz při současně nižším dovozu bramborových chipsů. Naproti tomu netto-dovoz KN 1905 Pekařského zboží, sušenek, oplatek apod. se meziročně zvýšil na 2,3 mld. Kč (mj. v důsledku prudkého nárůstu hodnoty dovozu chleba z Německa a neobvyklému poklesu hodnoty vývozu sušenek do Francie a Belgie).

Negativním jevem v AZO ČR byl v roce 2011 další nárůst netto-dovozu KN 0203 Vepřového masa na 8,7 mld. Kč. Intenzivnější dovoz této komodity (množstevní objem byl vyšší o 8,8 % a jeho hodnota o 10,7 %) byl zaznamenán z Nizozemska, Rakouska, Polska, Dánska, Belgie a Španělska. V případě Německa, které je hlavním dodavatelem vepřového masa do ČR, hodnota dovozu stagnovala. Export vepřového masa, které směřuje především na Slovensko, rovněž vzrostl, avšak jeho hodnota je nepoměrně nižší. Obdobná situace nastala u KN 0207 Masa a drobů drůbeže, jejichž netto-dovoz dosáhl 3,0 mld. Kč. Hodnota importu této komoditní agregace se v roce 2011 meziročně zvýšila o 23,4 % (v množstevním vyjádření o 14,5 %), zatímco hodnota exportu vzrostla jen o 7,3 %.

K nejvíce patrným bilančním změnám patřila v roce 2011 změna aktiva na pasivum (ve výši 620,9 mil. Kč) u KN 2207 Ethylalkoholu min. 80% a denaturovaného. V rámci této agregace došlo k velmi výraznému poklesu netto-vývozu KN 2207 10 Ethylalkoholu min. 80% při současném nárůstu netto-dovozu KN 2207 20 Ethylalkoholu denaturovaného, který byl způsoben zejména poklesem tuzemské výroby bioetanolu.

Poprvé byla v roce 2011 zaznamenána pasivní bilance v obchodě s KN 2202 Limonádami, a to ve výši 396,5 mil. Kč. V meziročním porovnání došlo k nárůstu hodnoty dovozu o 463,2 mil. Kč, zatímco hodnota vývozu o 425,8 mil. Kč poklesla.

K významným bilančním změnám ve sledovaném období patřilo dále prohloubení pasivní bilance v obchodě s KN 0901 Kávou (o 838,8 mil. Kč 2,0 mld. Kč). Vyšší světová

cena této komodity vedla k vysokému meziročnímu nárůstu hodnoty importu kávy na dosavadní maximum (o 35 % na 3,6 mld. Kč), třebaže dovoz v množstevním vyjádření naopak nepatrně poklesl. Cenový růst se promítl dále do vysokého meziročního nárůstu bilančního schodku obchodu s KN 2101 11 a 12 Výtažky a koncentráty z kávy.

Výrazně nižší byl v roce 2011 vzhledem k předchozím čtyřem letům netto-vývoz KN 1205 Semen řepky (v meziročním porovnání došlo k poklesu bilančního přebytku o 714,5 mil. Kč na 424,6 mil. Kč). Průměrná vývozní a dovozní cena řepky byla stejně jako v případě obilovin ve sledovaném roce vysoká.

Netto-vývoz tradiční české exportní komodity KN 1210 Chmele se v roce 2011 opět meziročně snížil na 714,3 mil. Kč, minima z roku 2007 však nedosáhl. Velký vliv na hodnotu vývozu měly v roce 2011 velmi nízké ceny této komodity. Zřetelný nárůst exportu do Číny, Ruska a Belgie přitom převážil výrazný pokles exportu do Japonska. Aktivní bilance obchodu s KN 2203 Pivem se v roce 2011 meziročně zvýšila na 3,3 mld. Kč (a to zejména v důsledku nižší hodnoty importu, neboť export ve stejné době stagnoval), v porovnání s hodnotami po vstupu ČR do EU je však její hodnota nižší.

Netto-dovoz čerstvé zeleniny (bez zahrnutí brambor) se v roce 2011 meziročně snížil z extrémních hodnot roku 2010 způsobených vysokými cenami. Týká se to konkrétně především KN 0702 Rajčat, KN 0707 Okurek a nakládaček a KN 0703 Cibulové zeleniny (s výjimkou šalotky u všech druhů). Naopak netto-dovoz ovoce se meziročně zvýšil, a to především v důsledku vyššího netto-dovozu KN 0808 10 Jablek a KN 0803 Banánů, neboť záporná bilance KN 0805 Citrusových plodů (s výjimkou klementinek a citrusových hybridů, které však zaujímají v rámci importu citrusů menší podíl) a KN 0809 Peckovinového ovoce (zejména broskví a nektarinek) se ve stejné době snížila.

T9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního zahraničního obchodu ČR

KN	Popis	Vývoz			Dovoz			Bilance		
		podíl na agrárním vývozu (%)		meziroční změna	podíl na agrárním dovozu (%)		meziroční změna	mil. Kč		meziroční rozdíl
		2010	2011	(%)	2010	2011	(%)	2010	2011	
1	Živá zvířata	4,51	4,84	7,32	1,29	1,17	-9,30	2 942,2	4 028,0	1 085,8
2	Maso a jedlé droby	4,12	4,26	3,40	12,15	12,50	2,88	-12 673,0	-14 340,1	-1 667,1
3	Ryby, korýši, měkkýši a jiní vodní bezobratlovci	1,46	1,50	2,74	1,72	1,77	2,91	-872,6	-939,1	-66,5
4	vejce, přír. med, jedlé výr. živ. pův.	12,68	13,27	4,65	8,12	7,90	-2,71	1 991,0	3 734,1	1 743,1
5	Ostatní produkty živočišného původu	0,59	0,67	13,56	0,94	0,99	5,32	-688,0	-731,1	-43,1
6	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	0,36	0,31	-13,89	2,31	2,29	-0,87	-2 854,3	-3 194,3	-340,0
7	Zelenina, poživatelné rostliny, kořeny a hlízy	2,31	2,20	-4,76	7,82	6,77	-13,43	-8 515,0	-7 898,5	616,5
8	Jedlé ovoce a ořechy	2,35	2,18	-7,23	8,32	7,76	-6,73	-9 178,7	-9 472,7	-294,0
9	Káva, čaj, maté a koření	1,73	1,66	-4,05	2,65	3,04	14,72	-1 890,5	-2 731,1	-840,6
10	Obiloviny	7,11	10,08	41,77	1,44	1,53	6,25	5 470,0	9 807,4	4 337,4
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	2,50	2,58	3,20	0,81	0,89	9,88	1 501,6	1 726,4	224,8
12	Olejnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a pícniny	5,27	4,33	-17,84	2,33	2,57	10,30	2 301,1	1 231,3	-1 069,8
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	0,95	0,81	-14,74	0,54	0,50	-7,41	235,5	196,6	-38,9
14	Rostlinné pletací materiály	0,01	0,02	x	0,04	0,04	0,00	-41,9	-45,4	-3,5
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	4,69	4,15	-11,51	3,86	4,70	21,76	-454,9	-2 315,3	-1 860,4
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů, měkkýšů, apod.	2,93	3,06	4,44	3,04	2,95	-2,96	-1 173,9	-899,9	274,0
17	Cukr a cukrovinky	5,43	5,21	-4,05	2,95	3,03	2,71	1 592,3	1 574,9	-17,4
18	Kakao a kakaové přípravky	3,50	3,53	0,86	4,67	4,61	-1,28	-2 850,6	-2 919,0	-68,4
19	škrobu nebo mléka; jemné pečivo	5,67	5,71	0,71	6,56	6,67	1,68	-3 204,9	-3 492,4	-287,5
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných části rostlin	1,92	2,05	6,77	4,56	4,13	-9,43	-4 352,4	-3 959,4	393,0
21	Různé potravinářské přípravky	7,97	7,80	-2,13	7,31	7,33	0,27	-1 834,5	-2 002,5	-168,0
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	9,22	7,49	-18,76	6,95	7,28	4,75	-15,7	-2 291,2	-2 275,5
23	v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	5,17	5,17	0,00	6,02	5,74	-4,65	-2 985,0	-2 697,9	287,1
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	7,56	7,12	-5,82	3,62	3,83	5,80	2 908,8	2 634,4	-274,4
Celkem		100,00	100,00	x	100,00	100,00	x	-34 643,6	-34 996,8	-353,2

Pramen: ČSÚ
Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

Od vstupu ČR do EU mají v českém agrárním vývozu v porovnání s dovozem mnohem vyšší podíl velkoobjemové komodity a vyšší zastoupení je typické také pro částečně zpracované výrobky. Jak na straně vývozu, tak dovozu pak mají poměrně stabilní podíl zpracované potravinářské výrobky, s nimiž obchodují velké nadnárodní společnosti.

Průměrná kilogramová cena českého agrárního vývozu je přes malé meziroční zlepšení v roce 2011 trvale výrazně nižší než odpovídající cena na straně dovozu. Vývozní a dovozní ceny se v roce 2011 meziročně zvýšily u většiny komodit, což se příznivě projevilo i v bilanci českého AZO.

Negativním jevem je, že se vedle nekompetitivních produktů v českém agrárním dovozu ve velké míře prosazují i svou povahou kompetitivní komodity. V posledních letech se celá řada dříve netto-vývozních položek stala netto-dovozními, zatímco k opačnému jevu dochází spíše výjimečně, popř. u komodit, které jsou z hlediska českého AZO méně významné.

Po třech letech, kdy obrat českého AZO stagnoval, se tempo meziročního růstu exportu a importu opět zvýšilo. Pozitivním bylo v roce 2011 meziroční snížení pasivní bilance

českého intraobchodu o 1,8 mld. Kč na 21,1 mld. Kč. Intenzivnější obchod s EU 12 byl způsoben především meziročně vyššími hodnotami dovozu a vývozu z/do Polska, jež dosáhly dosavadních maxim. Obrat AZO ČR s třetími zeměmi se v roce 2011 zintenzívnil, to ale vedlo k nárůstu pasivní bilance o 2,2 mld. Kč na 13,9 mld. Kč.

9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství

Vývoj cen finančních vstupů do zemědělství

V roce 2011 pokračoval mírný pokles tržních úrokových sazeb na peněžním trhu obdobně jako v roce 2010. K mírnému meziměsíčnímu nárůstu těchto sazeb došlo až v prosinci 2011. Nastavení základních měnověpolitických nástrojů ČNB se od května 2010, kdy došlo ke snížení dvoutýdenní repo sazby a lombardní sazby na 0,75 %, resp. 1,75 %, nezměnilo. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami nefinančním podnikům se vyvíjely v závislosti na délce splatnosti mírně odlišně, přičemž relativně nejvýraznější pokles vykázaly sazby krátkodobých úvěrů. Celková průměrná úroková sazba ze zůstatků úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům se od ledna 2011 v průběhu celého roku s několika výkyvy spíše snižovala a v prosinci činila 3,90 %. Průměrná úroková sazba ze zůstatků krátkodobých úvěrů se splatností do jednoho roku dosáhla v prosinci 3,49 %, u střednědobých úvěrů se splatností od jednoho roku do pěti let to bylo 4,04 % a u dlouhodobých úvěrů se splatností nad pět let potom 4,11 %. Vývoj úrokových sazeb po jednotlivých měsících v letech 2010 a 2011 je zachycen v grafu T9.3/01.

Graf T9.3/01 - Vývoj úrokových sazeb korunových úvěrů poskytnutých bankami nefinančním podnikům ČR v letech 2010-2011, stavy obchodů

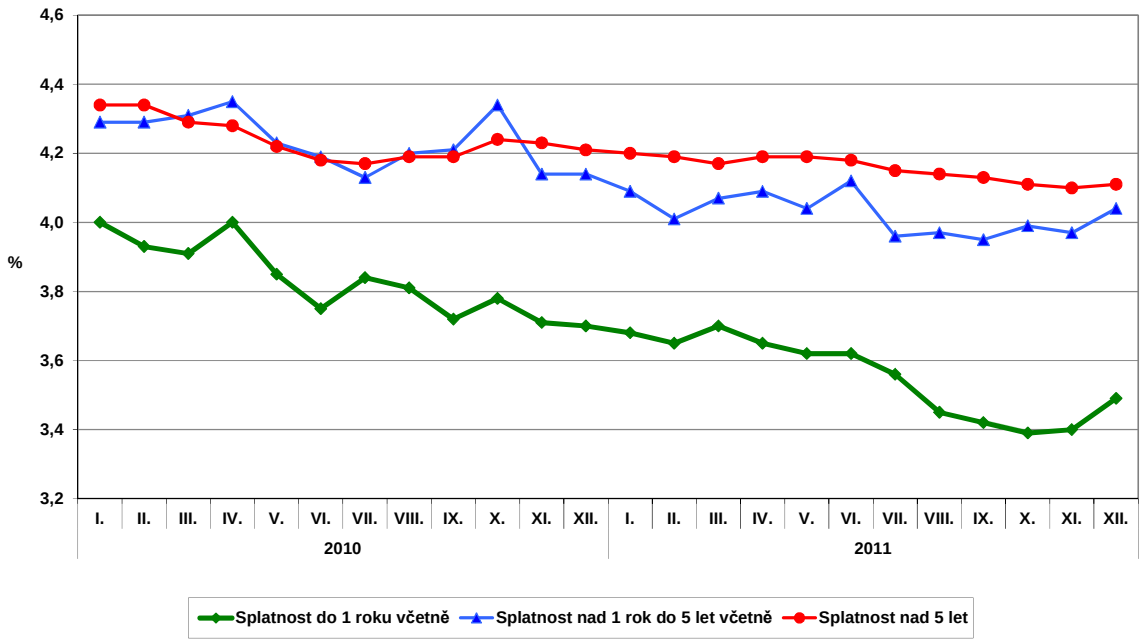

Pramen: *ČNB*
Zpracoval: *V. Vilhelm (ÚZEI)*

Vývoj úrokových sazeb korunových klientských úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům a vývoj úrokových sazeb korunových vkladů přijatých bankami od nefinančních podniků k 31. 12. v letech 2009 až 2011 uvádí tab. T9.3/01.

T9.3/01 - Úrokové sazby korunové (stavy obchodů) k 31. 12. (%)

Ukazatel	2009	2010	2011
Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami rezidentům			
Nefinanční podniky - celkem	4,26	4,04	3,90
v tom - krátkodobé (splatnost do 1 roku vč.)	4,07	3,70	3,49
- střednědobé (splatnost nad 1 rok do 5 let vč.)	4,27	4,14	4,04
- dlouhodobé (splatnost nad 5 let)	4,39	4,21	4,11
Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů			
Nefinanční podniky - celkem	0,57	0,47	0,51
z toho - jednodenní	0,32	0,37	0,35
- s dohodnutou splatností	1,01	0,81	1,04
v tom: do 2 let	0,97	0,76	0,96
nad 2 roky	2,88	2,40	1,84
- s výpovědní lhůtou celkem	1,58	1,45	1,69
v tom: do 3 měsíců vč.[1)]	1,56	1,29	.
nad 3 měsíce[1)]	2,34	1,71	.

1) Od roku 2011 ČNB tento údaj nezveřejňuje.
Pramen: ČNB
Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb souvisí s alokací úvěrů v zemědělství, která je vyhodnocena v kapitole 6.4.

Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství

Na celkový vývoj indexů cen vstupů do zemědělství v roce 2011 měl rozhodující vliv vzestupný trend cen zejména v prvním pololetí roku. V 1. čtvrtletí 2011 se ceny v porovnání se 4. čtvrtletím roku 2010 zvýšily o 3,8 % a jejich nárůst pokračoval také v dalších třech měsících, i když o něco pomalejším tempem. Od 2. poloviny roku 2011 bylo patrné mírné oslabování cen, které pokračovalo i v závěru období. Ceny přesto většinou převyšovaly roční průměry cen roku 2010 a ceny vstupů celkem tedy meziročně posílily o 8,3 %. Meziroční vzestup cen vstupů do zemědělství byl dán nárůstem ceny většiny vstupů – nejvýrazněji se opět zvýšila cena hnojiv, k významnému růstu cen došlo u osiva a sadby, krmiv i pohonných hmot. Naopak v porovnání s rokem 2010 klesla cena pesticidů.

T9.3/02 - Indexy cen vstupů do zemědělství (stejné období předchozího roku = 100)

Název	Průměr 2010	Průměr 2011
VSTUPY CELKEM	98,2	108,3
Celkem výrobky a služby běžně spotř. v zem.	98,1	109,4
Osiva a sadba	96,4	111,3
z toho - pšenice ozimá	95,2	112,5
- ječmen jarní	86,6	117,1
- kukuřice	102,1	103,6
- řepka ozimá	116,7	107,7
Zvířata pro chov a výrobu	104,3	107,6
Energie a maziva	109,7	109,6
Paliva na topení	107,3	101,8
Motorová paliva	117,1	112,1
Elektřina	96,5	105,0
Maziva	130,9	123,4
Umělá hnojiva, půdní zlepšovací prostředky	80,1	124,0
z toho - jednoduchá hnojiva	79,3	126,4
- směsi hnojiv	81,6	118,6
Chemické prostředky, pesticidy	86,1	95,5
z toho - fungicidy	90,5	96,3
- insekticidy	97,1	99,8
- herbicidy	80,5	93,5
Krmiva	99,2	115,6
Jednoduchá krmiva	103,5	122,4
Krmné směsi	98,1	113,8
Údržba a oprava strojního zařízení	99,8	102,8
Údržba a oprava zem. budov a dalších budov	101,7	102,3
Veterinární služby	97,9	102,2
Ostatní výdaje	99,2	101,4
z toho - voda, její úprava a rozvod	103,8	106,2
- doprava silniční nákladní	100,2	103,0
- služby pošt a telekomunikací	98,7	99,4
- pojištění zemědělské produkce	95,8	100,2
- služby právní, účetnic., poradenství	101,0	101,1
Služby pro zemědělství	100,6	102,8
Celkem výrobky a služby přisp. do zem. investic	99,0	99,4
Stroje a ostatní zařízení pro zemědělství	98,7	99,7
Budovy	99,5	99,2

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI)

Porovnání cen vstupů celkem s výchozí základnou roku 2005 ukazuje, že v roce 2011 došlo ke zvýšení o 15,7 %. Cena osiva byly vyšší o 30,3 %, cena energií a maziv o 31,3 % a cena hnojiv dokonce o 32,6 %. U krmiv činil nárůst ceny 26,3 %, zatímco u pesticidů se cena snížila o 9,4 %.

Vývoj ceny ropy v průběhu roku 2011 měl odlišný průběh než v roce 2010, kdy cena ropy Brent po většinu roku rostla a průměr za rok 2010 činil 79,6 $/barel. Od počátku roku 2011 sice pokračovalo výrazné zvyšování ceny ropy Brent, ale tento trend trval pouze do měsíce dubna. Cena v 1. čtvrtletí dosáhla hodnoty 104,9 $/barel a byla meziročně vyšší o 37 %. V jejím vývoji se promítala napjatá politická situace v regionu severní Afriky a Blízkého a Středního východu. Ta se sice částečně zlepšila v Libyi, ale vzrostlo napětí v Sýrii, destabilizovala se situace v Egyptě a komplikovaný byl také vývoj v Íránu, takže přetrvávalo riziko významného narušení světových dodávek ropy. V květnu cena oslabila vůči

dubnu o 7,1 %, ale přesto byla ve 2. čtvrtletí zaznamenána meziročně vyšší cena o 49 %, a to 117,1 $/barel. Další růst ceny ropy tlumily silné obavy z pomalejší globální ekonomiky (dluhová krize v Evropě, zpomalení ekonomiky v USA, obavy o vývoj v Číně), a tedy i slabšího růstu poptávky po ropě. Ve 2. pololetí roku se cena postupně bez výraznějších výkyvů mírně snižovala ze 116,5 $/barel v červenci na 108,0 $/barel v prosinci 2011. Navzdory tomuto trendu byla ropa Brent v závěru roku meziročně dražší o 17,6 %. Průměrná cena za kalendářní rok 2011 činila 111,0 $/barel, což znamená meziroční nárůst o 39,3 %.

Vývoj ceny pohonných hmot v ČR odpovídal vývojovému trendu ceny ropy. Výraznější nárůst zaznamenala cena motorových paliv zejména v 1. čtvrtletí roku 2011 a poté se dále zvyšovala až do měsíce května. V červnu došlo k mírnému oslabení a v dalších měsících cena víceméně s mírnými výkyvy stagnovala. Tento trend trval u benzínu až do závěru roku, zatímco cena nafty v posledních dvou měsících opět posilovala, takže cenu benzínu převýšila. Minimální cena nafty v roce 2010 činila 26,93 Kč/l a maximum dosáhlo 32,51 Kč/l při ročním průměru 30,35 Kč/l. V roce 2011 se cena nafty pohybovala v rozmezí od 32,42 Kč/l (v lednu) do 35,53 Kč/l (v prosinci) při ročním průměru 34,08 Kč/l. Ve 3. čtvrtletí roku 2011, v období sklizně, činila cena nafty v průměru 34,09 Kč/l, což bylo o 10,5 % více než v roce 2010. V závěru roku 2011 byla cena nafty meziročně vyšší o 9,0 %. Cena maziv během 1. pololetí roku 2011 velmi výrazně vzrostla, poté v dalším čtvrtletí stagnovala a v závěru roku opět posílila, což mělo souhrnně za následek velmi výrazný nárůst ceny v porovnání s rokem 2010. Naopak příznivěji se vyvíjela cena elektřiny, která se zvyšovala pouze v úvodním čtvrtletí, v dalším průběhu roku 2011 byla poměrně stabilní, a meziročně tak vzrostla o 5,0 %.

Na celkovém zvýšení cen vstupů v roce 2011 se podílel také nárůst ceny krmiv. Na jejím cenovém vývoji se negativně projevila nižší úroda a tedy i vyšší ceny krmných obilovin. V 1. pololetí roku 2011 pokračoval strmý růst ceny krmiv, zatímco ve 2. pololetí došlo k mírnému poklesu. Meziročně tak dosahovaly ceny krmných směsí výrazně vyšší úrovně než v roce 2010, přičemž cena krmné pšenice meziročně posílila o 46,6 % a u krmného ječmene činil její nárůst 52,4 %.

Cena osiva a sadby v průběhu roku 2011 dále posilovala s výjimkou 4. čtvrtletí a průměrná roční cena byla o 11,3 % vyšší než průměr roku 2010. Obdobný vývoj byl zaznamenán u hnojiv. Jejich cena se v 1. pololetí zvyšovala (a to především v 1. čtvrtletí) a poté spíše stagnovala. Nicméně meziročně byla průměrná cena hnojiv za rok 2011 výrazně vyšší. U pesticidů se neopakoval výrazný cenový propad z roku 2010 a jejich cena se v roce 2011 meziročně snížila pouze mírně.

Cenový vývoj u rozhodujících vstupů do zemědělství v roce 2011 odpovídal zjištěným průměrným cenám vybraných druhů osiv a sadby, průmyslových krmiv a hnojiv, pesticidů a služeb pro zemědělce. Jejich roční průměry u vybraných výrobků prodaných zemědělské prvovýrobě spolu s meziročním porovnáním jsou uvedeny v tab.T9.3/03.

T9.3/03 - Průměrné roční ceny osiv, hnojiv a krmiv prodaných zemědělské prvovýrobě

Ukazatel	MJ	2010	2011	Meziroční index
Osiva				
Pšenice ozimá	Kč/t	8 673	9 536	110,0
Pšenice jarní	Kč/t	8 696	10 058	115,7
Žito ozimé	Kč/t	9 239	11 717	126,8
Ječmen ozimý	Kč/t	7 486	9 221	123,2
Ječmen jarní	Kč/t	8 503	8 164	96,0
Tritikale	Kč/t	7 812	9 511	121,8
Kukuřice (cena za výsevní jednotku)	Kč/VJ	1 927	2 185	113,4
Oves	Kč/t	6 496	7 572	116,6
Hrách setý	Kč/t	10 837	11 872	109,6
Rané brambory	Kč/t	8 563	10 715	125,1
Pozdní konzumní brambory	Kč/t	6 159	8 717	141,5
Jetel luční	Kč/t	68 277	76 200	111,6
Vojtěška	Kč/t	93 335	111 297	119,2
Průmyslová hnojiva				
Dusíkatá - ledek amonný s vápencem	Kč/t	4 906	6 416	130,8
- ledek vápenatý 15%	Kč/t	5 864	6 090	103,9
- síran amonný 21%	Kč/t	3 735	4 722	126,4
- DAM 390	Kč/t	4 792	6 265	130,7
- močovina	Kč/t	7 616	9 457	124,2
Fosforečná - superfosfát gran. 18%	Kč/t	6 905	8 817	127,7
Draselná - draselná sůl gran. 60%	Kč/t	9 443	9 958	105,5
Kombinovaná - NPK (15:15:15)	Kč/t	8 734	10 022	114,8
- Amofos	Kč/t	11 291	13 661	121,0
Krmiva				
Krmné obilí - pšenice	Kč/t	2 957	4 335	146,6
- ječmen	Kč/t	2 640	4 024	152,4
Směsi pro prasata - pro selata ČOS	Kč/t	7 794	8 520	109,3
- pro prasata A2	Kč/t	4 819	5 795	120,3
- pro prasata CDP	Kč/t	4 525	5 621	124,2
- prasnice KPB	Kč/t	4 456	5 357	120,2
Směsi pro drůbež - pro nosnice	Kč/t	5 509	6 388	116,0
- pro brojlery BR2	Kč/t	7 471	8 401	112,5
- pro brojlery BR3	Kč/t	6 429	7 339	114,2
Směsi pro skot - pro telata ČOT - B	Kč/t	5 483	5 979	109,1

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI)

10 EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU

V roce 2011 se podnikatelský důchod podle 2. předběžného odhadu SZÚ zvýšil o 112,5 % na celkovou hodnotu 16,4 mld. Kč. Příznivý ekonomický vývoj nastal v důsledku vyšší hodnoty rostlinné produkce (o 20,5 %) i živočišné produkce (o 6,5 %) a vyšších ostatních dotací na výrobu (o 3,7 %). Podle definitivních výsledků hospodaření zemědělských podniků v sítí FADN CZ za rok 2010 se ČPH/AWU v zemědělství ČR meziročně zvýšila v průměru o 30,5 % na 383,0 tis. Kč. Ekonomické výsledky zemědělských podniků byly příznivě ovlivněny zejména vyššími CZV většiny komodit rostlinné výroby a vyššími CZV mléka. Objem vyplacených provozních dotací byl v roce 2010 v průměru 9 015 Kč/ha z. p. (meziroční zvýšení o 5,3 %). Velmi vysoká ekonomická úroveň (průměrná ČPH/AWU převýšila 500 tis. Kč) byla dosažena v roce 2010 jak ve středně velkých podnicích s extenzivním chovem skotu v převážně horských oblastech (zatížení 0,4 DJ/ha krmných plodin, průměrná výměra 407,2 ha z. p.) při zapojení do různých agroenvironmentálních programů, tak ve středně velkých a velkých podnicích specializovaných na polní výrobu (průměrná výměra 241,5 ha, resp. 959 ha z. p.), kde však primární příčinou úspěchu byly meziročně vyšší realizační ceny rostlinné produkce. Ekonomicky nevýhodné bylo naopak

provozování specializované polní výroby a smíšené výroby v malých zemědělských podnicích s průměrnou výměrou 38,0 ha, resp. 32,9 ha z. p. (průměrná ČPH/AWU nedosáhla 200 tis. Kč). Z pohledu investic do zemědělství je možné konstatovat, že po útlumu investiční aktivity zemědělských podniků v letech 2009-2010 nastalo v roce 2011 v důsledku zlepšování ekonomické situace podniků oživení. Investice jsou podpořeny jak vyšším podílem interních zdrojů financování generovaných dosaženým čistým ziskem, tak vyšším objemem poskytovaných bankovních úvěrů. V potravinářském průmyslu se v roce 2011 zvýšila účetní přidaná hodnota na zaměstnance v důsledku meziročního nárůstu objemů tržeb a pokračujícího poklesu počtu pracovníků.

10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)

V roce 2011 pokračovalo ekonomické oživení českého zemědělství, jak dosvědčuje porovnání předběžného Souhrnného zemědělského účtu za rok 2011 v b. c. se semidefinitivními výsledky SZÚ za rok 2010. Mírné oživení v roce 2010 nabralo na dynamice v roce 2011 a promítlo se do absolutně nejlepšího ekonomického výsledku od roku 1998, kdy ČSÚ začal zpracovávat SZÚ.

Hodnota produkce odvětví zemědělství za rok 2011 v porovnání s rokem 2010 vykázala zvýšení o 14,4 %. Na tomto výsledku se podílela jak rostlinná (nárůst o 20,5 %), tak živočišná produkce (nárůst o 6,5 %).

Výsledky rostlinné výroby lze hodnotit za rok 2011 jako mimořádně příznivé produkčně i ekonomicky. Významně meziročně vzrostl objem produkce většiny rostlinných komodit, zejména díky dosaženým hektarovým výnosům. U pšenice byl meziročně zaznamenán růst produkce o 18 % a hektarového výnosu o 14 %, u ječmene analogicky o 15 % (20 %), u kukuřice na zrno o 54 % (31 %), u slunečnice o 24 % (18 %), u cukrovky o 27 % (23 %), u brambor konzumních ostatních o 13 % (10 %). Extrémně se zvýšila produkce i výnos hroznového vína (o 99 %). Opačný trend lze zaznamenat pouze u chmele (pokles produkce, resp. hektarového výnosu o 22 %, resp. 12 %). Ke zmíněnému růstu hodnoty produkce RV přispěl významně i meziroční cenový nárůst. U obilovin, řepky a slunečnice se růst CZV pohyboval mezi 40-50 %, u chmele o 4 %, u cukrovky a vinných hroznů byla zaznamenána stagnace, a tak jediný významný pokles CZV byl zaznamenán u brambor konzumních o 17 %.

Celková hodnota produkce rostlinných komodit tak významně vzrostla s výjimkou brambor celkem, kde byl zaznamenán pokles hodnoty o 12,4 % (který byl způsoben velkým propadem CZV brambor v závěru roku 2011, kdy byly realizovány největší objemy prodejů).

V živočišné výrobě byla situace v roce 2011 i přes celkový pozitivní trend rozdílná podle druhů produkce. Pozitivní tendence byly vykázány u přežvýkavců, kde meziroční hodnota produkce skotu vzrostla o 6,5 % a hodnota produkce ovcí a koz dosáhla mimořádného nárůstu téměř o 40 %. Na druhou stranu dále poklesla hodnota produkce prasat (o 1,8 %) a drůbeže (o 2,5 %). K pozitivnímu trendu v ŽV přispěla i rostoucí hodnota produkce mléka (o 14,9 %), a to díky meziročnímu růstu výroby mléka o 2 % a CZV mléka o více než 11 %. Růstový trend ŽV naopak zbrzdila produkce vajec, jejíž hodnota meziročně

poklesla o 8,7 % (s ohledem na meziroční růst výroby vajec o 2 % a pokles CZV o více než 12 %).

T10.1/01 - Souhrnný zemědělský účet (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Meziroční index
		2007	2008	2009	2010[1)]	2011[2)]	
10	Rostlinná produkce	66 401	62 509	51 115	56 951	68 621	120,5
13	Živočišná produkce	49 151	52 416	42 402	40 958	43 602	106,5
15	Produkce zemědělských služeb	2 327	2 657	2 602	2 709	2 812	103,8
16	Zemědělská produkce	117 879	117 582	96 119	100 617	115 035	114,3
17	Nezemědělské vedlejší činnosti (neoddělitelné)	2 304	2 194	1 697	2 057	2 415	117,4
18	Produkce zemědělského odvětví	120 182	119 776	97 816	102 674	117 451	114,4
19	Mezispotřeba celkem	86 633	88 907	78 684	77 184	83 580	108,3
20	Hrubá přidaná hodnota	33 550	30 868	19 132	25 489	33 870	132,9
21	Spotřeba fixního kapitálu	14 181	14 610	14 211	14 255	14 825	104,0
22	Čistá přidaná hodnota	19 369	16 258	4 921	11 235	19 045	169,5
23	Náhrady zaměstnancům	24 362	26 056	24 636	23 984	24 224	101,0
24	Ostatní daně na výrobu	1 397	1 192	1 265	1 364	1 283	94,1
25	Ostatní dotace na výrobu	20 647	25 576	28 674	26 845	27 839	103,7
26	Důchod z faktorů	38 618	40 642	32 330	36 715	45 601	124,2
27	Čistý provozní přebytek/Smíšený důchod	14 256	14 586	7 695	12 731	21 377	167,9
28	Předepsané pachtovné a ostatní nájemné z nemovitostí	3 472	3 611	3 900	3 802	4 183	110,0
29	Nákladové úroky	1 434	1 444	1 349	1 571	1 146	73,0
30	Výnosové úroky	660	611	394	355	339	95,5
31	Podnikatelský důchod	10 009	10 143	2 840	7 713	16 387	212,5
	Počet pracovníků v zemědělství - AWU[3), 4)] (tis. osob)	127,0	120,7	114,6	108,8	106,2	97,6
	Důchod z faktorů na 1 pracovníka (tis. Kč/AWU)	304,1	336,7	282,1	337,5	429,4	127,2
	Ostatní dotace na výrobu na 1 pracovníka (tis. Kč/AWU)	162,6	211,9	250,2	246,7	262,1	106,2

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) AWU = Annual Working Unit.

4) ČSÚ provedl přehodnocení výpočtu AWU, takže není možné srovnávat výsledné hodnoty se Zelenou zprávou za minulé roky.

Pramen: ČSÚ - http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/i/tab_7_zemcr/$File/c-210744-11.xls

Zpracoval: I. Foltýn, I. Zedníčková (ÚZEI)

Celkově se pozitivní trendy zemědělského roku 2011 promítly i do globálních ekonomických ukazatelů sektoru. Při podstatném růstu zemědělské produkce vzrostla mezispotřeba pouze o 8,3 % (velmi pozitivní jev s ohledem na konkurenceschopnost českého zemědělství). Z uvedených důvodů došlo k výraznému meziročnímu zvýšení hrubé přidané hodnoty o 32,9 % a čisté přidané hodnoty dokonce o 69,5 % při pouze mírném nárůstu spotřeby fixního kapitálu (o 4,0 %). Pokles pracovních sil v zemědělství v přepočtu na roční pracovní jednotky (AWU[134]) o 2,4 % proti roku 2010 i při zvýšení průměrné mzdy v zemědělství o 1,3 % vedl k pouze mírnému zvýšení pracovních nákladů (náhrady zaměstnancům) o 1,0 %. Vzhledem k tomu, že ostatní daně na výrobu poklesly (o 5,9 %) a ostatní dotace na výrobu mírně vzrostly (o 3,7 %), dosáhly dva klíčové ukazatele – důchod z faktorů a čistý provozní přebytek – nárůstu o 24,2 %, resp. 67,9 %. Při nevýznamných změnách úrovně položek 28-30 (tab. T10.1/01) se pozitivní tendence promítly do celkové úrovně podnikatelského důchodu. Tento ukazatel vzrostl meziročně o 112,5 % na celkovou hodnotu 16,4 mld. Kč, což představuje dosud nejlepší zaznamenaný výsledek českého zemědělství. Ukazatel „důchod z faktorů na pracovníka“, který měří ekonomiku sektoru

[134] *ČSÚ provedl přehodnocení výpočtu AWU, takže není možné srovnávat výsledné hodnoty se Zelenou zprávou za minulé roky.*

zemědělství vzhledem k počtu přepočítaných pracovníků, dosáhl hodnoty téměř 430 tis. Kč/AWU, což je rovněž nejvyšší zaznamenanou hodnotou v historii českého zemědělství.

T10.1/02 - Podílové ukazatele SZÚ (%)

Ukazatel	2007	2008	2009	2010[1)]	2011[2)]
Produkce zemědělského odvětví (PZO)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl rostlinné produkce na PZO	55,25	52,19	52,26	55,47	58,43
Podíl živočišné produkce na PZO	40,90	43,76	43,35	39,89	37,12
Podíl mezispotřeby na PZO	72,08	74,23	80,44	75,17	71,16
Podíl hrubé přidané hodnoty na PZO	27,92	25,77	19,56	24,83	28,84
Podíl odpisů na PZO	11,80	12,20	14,53	13,88	12,62
Podíl čisté přidané hodnoty na PZO	16,12	13,57	5,03	10,94	16,22
Podíl náhrad zaměstnancům na PZO	20,27	21,75	25,19	23,36	20,62
Podíl ostatních dotací na výrobu na PZO	17,18	21,35	29,31	26,15	23,70
Podíl důchodu z faktorů na PZO	32,13	33,93	33,05	35,76	38,83
Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů	53,46	62,93	88,69	73,12	61,05

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

Pramen: Výpočty ÚZEI

Zpracoval: I. Foltýn, I. Zedníčková (ÚZEI)

Výrazně pozitivní souhrnné ekonomické výsledky sektoru zemědělství za rok 2011 jsou však doprovázeny stále v porovnání se špičkovými zeměmi EU vysokým, byť snižujícím se podílem mezispotřeby a dotací na produkci. Podíl mezispotřeby na celkové produkci zemědělství je nadále vysoký (přes 70 %) ve srovnání se zeměmi EU, které vykazují hodnoty na úrovni kolem 50 %. Rovněž závislost důchodu z faktorů na výši podpor ukazuje, že v tomto odvětví existují rezervy v produktivitě i konkurenceschopnosti.

10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků

Ekonomické výsledky zemědělských podniků dokumentují stav a vývoj hlavních indikátorů hospodaření zemědělských podniků tříděných podle právních forem (PPO, PFO) a typologie FADN EU (kategorie podle regionů – LFA, výrobního zaměření, ekonomické velikosti). Meziroční změny ekonomické úrovně a strukturálních charakteristik jednotlivých kategorií podniků jsou zpracovány z údajů výběrového šetření zemědělské účetní datové sítě FADN CZ za roky 2009 a 2010. Analýza strukturálního a ekonomického vývoje zemědělských podniků vychází z vážených[135] dat standardního výstupu EU[136].

[135] *Systém vážení dat FADN slouží ke zvýšení statistické reprezentativnosti výsledků výběrových šetření. Výchozí bázi tohoto systému tvoří údaje ze Strukturálního šetření v zemědělství, které organizuje EUROSTAT prostřednictvím národních statistických úřadů ve všech členských státech EU. Každý zemědělský podnik tohoto šetření je podle klasifikace EU zařazen podle výrobního zaměření a ekonomické velikosti. Podniky výběrového souboru FADN jsou klasifikovány obdobným systémem, a proto lze každému podniku v souboru FADN přidělit tzv. váhový faktor vyjadřující počet podniků, které tento podnik reprezentuje. Tyto váhy jsou*

Ve výběrovém šetření za rok 2010 došlo ke změně klasifikace podniků ve standardním výstupu FADN. Původní třídění podle standardního příspěvku na úhradu bylo nahrazeno kritériem tzv. standardní produkce. Počet tříd ekonomické velikosti se zvýšil z 10 na 14, změnilo se také zařazení podniků podle výrobního zaměření. Výsledky proto nejsou přímo porovnatelné se Zprávou o stavu zemědělství za rok 2010.

Výsledné ekonomické ukazatele standardního výstupu FADN jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha využívané z. p., v případě ukazatele „čistá přidaná hodnota" je uveden také přepočet na 1 AWU (ČPH/AWU). Ukazatel ČPH/AWU je vrcholovým ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků, protože umožňuje porovnat podniky různého výrobního zaměření, různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdě, kapitálu).

Přehled strukturálních a ekonomických ukazatelů jednotlivých kategorií zemědělských podniků je uveden v příl. tab. 10.2/01-04. Hodnoty „Celkem" podle metodiky FADN CZ nezahrnují podniky specializované na chov prasat a drůbeže. Tato kategorie podniků je uvedena v příl. tab. 10.2/03 v přepočtu na podnik, protože většina těchto podniků hospodaří na minimální výměře z. p., resp. zemědělskou půdou nedisponuje.

V samostatné kapitole 10.2.3 je uvedeno hodnocení investičního rozvoje zemědělských podniků, kde jsou podrobněji posuzovány směry investic, vývoj objemu investic, kapitálová a majetková vybavenost podniků a přístup k bankovním úvěrům.

10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků

Syntetickým ekonomickým ukazatelem v rámci EU, který vyjadřuje souhrnný vliv produkce, efektivnosti využití vstupů a úrovně provozních dotací na ekonomickou situaci zemědělských podniků, je ČPH/AWU. ČPH vyjadřuje ekonomický přínos dosažený z produkce po zaúčtování výrobní spotřeby, odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, provozních dotací a daní a je zdrojem k úhradě nákladů na práci, půdu (nájemné) a kapitál (úroky). Strukturální a ekonomické charakteristiky zemědělských podniků fyzických a právnických osob za období 2009-10 (tab. T10.2/01) ukazují proces adaptace podniků na měnící se ekonomické a agrárně politické podmínky.

---

využity při výpočtu průměrů za skupiny zemědělských podniků, kde každý typ zemědělského podniku má váhu podle skutečného počtu těchto podniků v celkovém počtu farem dané země.

[136] *Standardní výstup FADN EU je soubor vybraných ukazatelů, poskytující pohled na strukturální charakteristiky a ekonomickou situaci šetřených zemědělských podniků. Přebírá údaje zjištěné v účetnictví a daňové evidenci, zahrnuje však pouze činnosti vymezené jako zemědělské. Zohledněny nejsou operace zejména finanční a mimořádné povahy a metodika vylučuje i rezervy a opravné položky. Ekonomické kategorie mají samostatnou metodiku a nejsou tak plně kompatibilní s kategoriemi odvozenými z celopodnikových účetních výkazů a daňové evidence.*

T10.2/01 - Strukturální a ekonomické ukazatele zemědělských podniků podle právních forem v ČR[1)]

Ukazatel	MJ	Fyzické osoby			Právnické osoby			Celkem		
		2009	2010	meziroční index	2009	2010	meziroční index	2009	2010	meziroční index
Pracovní síly celkem	AWU/100 ha	2,6	2,7	105,2	3,2	3,1	96,6	3,0	3,0	98,9
Neplacená pracovní síla	FWU/100 ha	1,9	2,1	109,1	0,0	0,0	100,0	0,6	0,6	105,3
Využívaná z. p.	ha/podnik	80,1	75,1	93,7	996,7	972,7	97,6	232,3	224,5	96,7
- obiloviny	%	41,2	40,9	99,2	43,8	43,5	99,2	43,1	42,8	99,3
- ost. polní plodiny	%	15,6	16,4	104,9	18,4	18,9	102,8	17,6	18,2	103,5
- krmné plodiny	%	41,1	40,9	99,6	36,1	35,8	99,1	37,5	37,2	99,2
Počet DJ celkem	DJ/100 ha	28,9	30,2	104,3	42,9	42,4	98,8	38,9	39,0	100,3
- dojnice	DJ/100 ha	5,3	5,4	102,9	15,6	15,3	98,0	12,6	12,5	99,3
- ostatní skot	DJ/100 ha	19,1	19,9	104,3	18,3	18,5	101,2	18,5	18,9	102,0
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,0	1,0	102,5	0,1	0,1	46,9	0,4	0,3	86,6
- prasata	DJ/100 ha	2,8	3,3	119,8	7,1	7,2	100,6	5,9	6,1	103,8
- drůbež	DJ/100 ha	0,4	0,2	45,0	1,8	1,5	79,5	1,4	1,1	77,5
Využívaná pronajatá z. p.	%	65,2	65,6	100,6	93,4	92,3	98,7	85,3	84,8	99,4
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha krm. plodin	0,61	0,64	104,5	0,93	0,93	100,0	0,83	0,84	101,7
Čistá přidaná hodnota	tis. Kč/AWU	284,0	371,4	130,8	296,6	386,9	130,4	293,5	383,0	130,5
Provozní dotace	Kč/ha	8 579	9 661	112,6	8 556	8 765	102,4	8 562	9 015	105,3
Průměrné výnosy vybraných plodin										
Pšenice ozimá	t/ha	5,2	4,6	89,3	5,5	5,2	94,3	5,4	5,1	93,7
Řepka	t/ha	3,2	2,9	89,4	3,4	2,9	87,5	3,3	2,9	87,7
Brambory	t/ha	23,3	23,9	102,5	27,0	25,1	93,0	26,6	25,0	94,0
Průměrné realizační ceny vybraných plodin										
Pšenice ozimá	Kč/t	2 646	3 719	140,5	2 730	3 595	131,7	2 717	3 611	132,9
Řepka	Kč/t	6 372	7 725	121,2	6 529	7 710	118,1	6 505	7 712	118,6
Brambory	Kč/t	3 981	5 358	134,6	3 147	3 953	125,6	3 288	4 149	126,2
Průměrná užitkovost zvířat										
Dojnice	l/den	16,9	16,7	99,0	18,6	19,0	102,1	18,5	18,9	102,0
Výkrm skotu	kg/den	0,94	0,90	95,7	0,87	0,88	101,1	0,88	0,88	100,0
Výkrm prasat	kg/den	0,68	0,67	98,5	0,64	0,70	109,4	0,65	0,70	107,7
Průměrné realizační ceny v živočišné výrobě										
Kravské mléko	Kč/l	6,4	7,4	115,9	6,3	7,4	119,0	6,3	7,4	118,8
Hovězí maso - výkrm	Kč/kg	40,6	41,8	103,0	39,2	37,9	96,7	39,3	38,3	97,2
Vepřové maso - výkrm	Kč/kg	30,7	29,8	97,1	30,3	28,1	92,9	30,3	28,2	93,1

1) Hektarové výnosy plodin, užitkovost zvířat a realizační ceny jsou vypočítány z výběrového šetření FADN CZ a mohou se lišit od údajů ČSÚ.
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky fyzických osob (PFO) v průměru zvýšily počet pracovních sil na 100 ha částečným nahrazením placené pracovní síly neplacenými pracovníky. Průměrná výměra využívané zemědělské půdy se snížila o 6,3 %, podíl pronajaté půdy se téměř nezměnil. Zastoupení obilovin a krmných plodin se v PFO v roce 2010 výrazněji nelišilo od roku 2009, mírně se zvýšil podíl ostatních polních plodin, zejména řepky. V živočišné výrobě se v důsledku snížení výměry půdy zvýšilo zatížení této půdy u většiny kategorií hospodářských zvířat.

Podniky právnických osob (PPO) naopak meziročně počet pracovních sil na 100 ha snížily. Obdobně jako u PFO se i u PPO zmenšila průměrná výměra využívané zemědělské půdy (o 2,4 %). Z hlediska struktury plodin podniky rozšířily zastoupení zejména řepky, která u PPO tvořila v průměru 14,4 % osevních ploch v roce 2010. Počet DJ/100 ha klesl, což je opačný trend než u PFO.

Graf T10.2/01 porovnává výnosovou a nákladovou stránku hospodaření podniků fyzických a právnických osob a souboru podniků celkem v ČR[137].

[137] *Síť FADN nezohledňuje náklady příležitosti využití vlastní práce, půdy a kapitálu, které zhoršují reálnou ekonomickou situaci zejména podniků fyzických osob s vyšším podílem vlastní práce a půdy.*

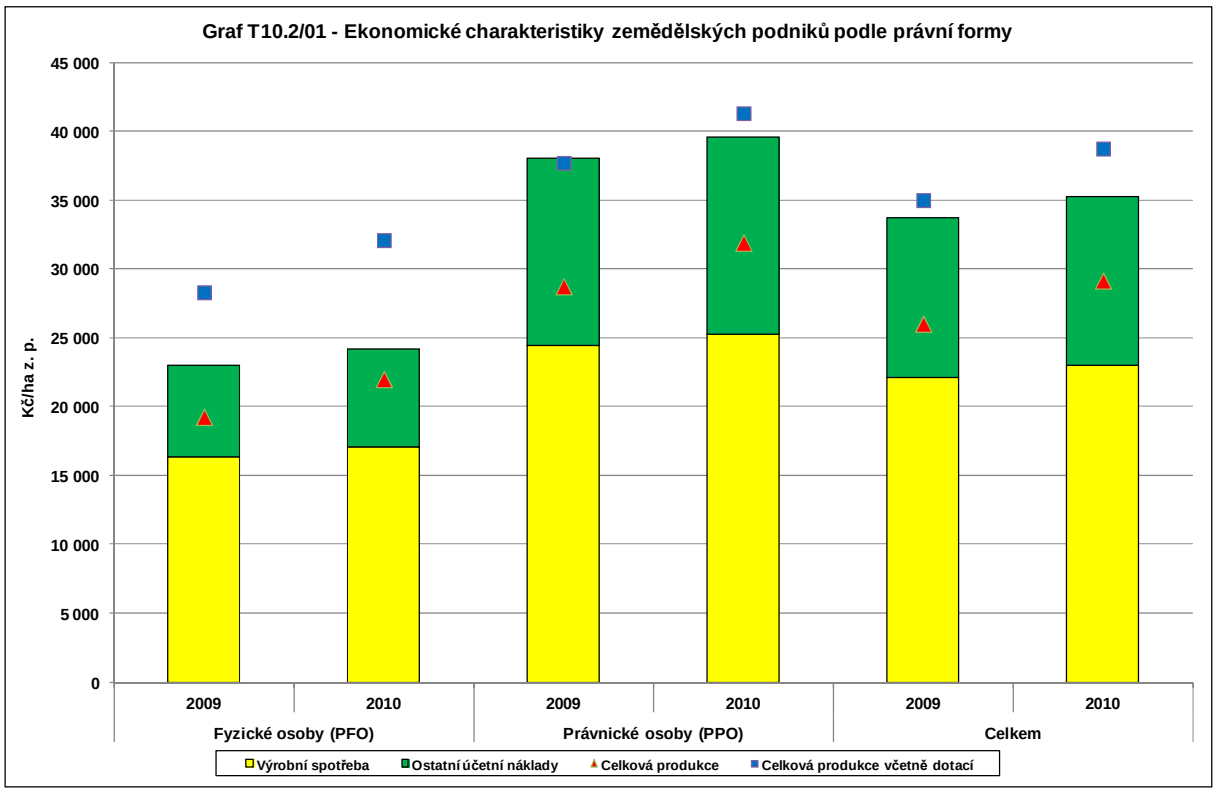

Poznámky: Dotace = provozní dotace + investiční dotace.
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Ekonomická úroveň vyjádřená ukazatelem ČPH/AWU vzrostla prakticky stejnou měrou u podniků fyzických i právnických osob (o 30,8 % u PFO, o 30,4 % u PPO). Zlepšení příjmové situace zemědělských podniků v roce 2010 nastalo především díky vyšším realizačním cenám většiny hlavních rostlinných komodit[138], příznivějším výkupním cenám kravského mléka[139] a vyšším provozním dotacím a podporám[140]. Výjimkou v rostlinných komoditách byl chmel, u něhož byla meziročně nižší realizační cena (průměrně o 26,6 %) způsobena nadprodukcí v Německu a v ČR, což nepříznivě ovlivnilo ČPH/AWU u podniků specializovaných na trvalé kultury.

Pozitivní vliv vyšších realizačních cen zemědělských komodit na tržby byl částečně eliminován nižšími hektarovými výnosy plodin. Na nižších výnosech se podílel hlavně nepříznivý průběh počasí v roce 2010. Naproti tomu škody na pojištěných plodinách, způsobené zejména krupobitím a záplavami, byly v roce 2010 ve srovnání s rokem 2009 zhruba poloviční.

[138] *Souhrnný index CZV komodit rostlinné výroby se v období 2009-10 zvýšil o 6,3 % (ČSÚ).*

[139] *Za celý výběrový soubor podniků FADN CZ došlo ke zvýšení ceny kravského mléka o 18,8 % na 7,4 Kč/l v roce 2010.*

[140] *Provozní dotace a podpory se zvýšily meziročně o 5,3 % na průměrných 9 015 Kč/ha obhospodařované z. p.*

V živočišné výrobě[141] nepříznivě působil pokles průměrné užitkovosti výkrmu skotu a prasat u PFO. U PPO se užitkovost hospodářských zvířat mírně zlepšila, což mělo vzhledem k většímu podílu stavů soustředěných v PPO pozitivní dopad na průměrné výsledky zemědělství v ČR. Z hlediska vlivu realizačních cen a užitkovosti na celkovou produkci zemědělských podniků lze v letech 2009-10 pozorovat u PFO a PPO protichůdné tendence v produkci masa. Zatímco u PFO se produkce hovězího a vepřového masa na hektar využívané z. p. meziročně zvýšila (hlavně vlivem vyšších realizačních cen hovězího masa a vyšší intenzity chovu hospodářských zvířat v relaci k využívané z. p.), u PPO produkce hovězího a vepřového masa na ha z. p. naopak poklesla, což je možné přisoudit mírně nižším cenám hovězího a vepřového masa u PPO.

Z hlediska vlivu vstupů do zemědělské výroby na příjmovou úroveň podniků je možné pozorovat rozdílný vývoj nákladů jednotlivých kategorií vstupů. Náklady na výrobní spotřebu v přepočtu na hektar zemědělské půdy se v průměru zvýšily o 4,1 %, přičemž více vzrostly u PFO (o 4,7 %) než u PPO (o 3,5 %). Na zvýšení nákladů se rozhodující měrou podílely nakoupené osivo a sadba, krmiva, vyšší spotřeba energií a vyšší náklady budov a strojů. Výrazněji klesly naopak náklady na nakoupená hnojiva a prostředky ochrany rostlin.

Výše odpisů na hektar z. p. se zvýšila u PFO i PPO, souhrnně o 4,9 %. Náklady na externí faktory průměrně vzrostly o 5,8 %. Mzdové náklady se sice u PFO snížily, což může být důsledek částečné substituce placené pracovní síly neplacenými pracovníky, nepředstavují však u PFO významný podíl na celkových nákladech. V PPO byly mzdové náklady na hektar z. p. v roce 2010 o 4,5 % vyšší než v roce 2009. Při zohlednění počtu placených AWU na 100 ha půdy je možné pozorovat meziroční zvýšení mezd zaměstnanců v zemědělství.

Provozní dotace a podpory na hektar využívané zemědělské půdy byly větší zejména s přispěním vyšších přímých plateb SAPS (o 9,4 %) a většího objemu vyplacených dotací na LFA (v důsledku rychlejší administrace plateb). K většímu nárůstu vyplacených plateb LFA došlo u PFO, což u této kategorie podniků způsobilo výraznější vliv provozních dotací na růst příjmové úrovně v roce 2010. Struktura podpor se liší v závislosti na výrobním zaměření podniku a jeho regionálním umístění (vztahu k LFA).

Vyplacené investiční dotace v přepočtu na hektar využívané z. p. vzrostly meziročně o 36,6 % na průměrných 577 Kč/ha, při značném kolísání podle jednotlivých kategorií podniků (viz příl. tab. 10.2/01-04).

I přes meziroční zlepšení cen zemědělských výrobců by však obě kategorie podniků sice tržbami pokryly výrobní spotřebu (přímé a režijní náklady výroby), ale nikoliv celkové účetní náklady včetně odpisů, mzdových nákladů, nájemného za najatou půdu a nákladových úroků.

---

[141] *V živočišné výrobě celkem nejsou zařazeny podniky s převažující specializací na chov prasat a drůbeže. Tato kategorie je komentována zvlášť.*

Významnější podíl ostatních účetních nákladů je u větších podniků právnických osob, které hospodaří s převážně najatými výrobními faktory.

Z hlediska diverzifikace aktivit zemědělských podniků se podíl tržeb z přidružené a pomocné výroby a vlastních zemědělských i nezemědělských služeb u PFO a PPO stabilizoval. I když ostatní produkce zemědělských podniků tvoří stále zanedbatelný podíl na celkových tržbách, je zde zřetelná snaha převážně rodinných farem zvyšovat využití vlastních pracovních sil a stabilizovat celkové podnikové příjmy.

Souhrnně lze konstatovat, že příznivější ekonomická situace zemědělských podniků v roce 2010 proti roku 2009 byla způsobena především zvýšením cen rostlinné produkce a kravského mléka. Schopnost zvýšit užitkovost hospodářských zvířat a udržet realizační ceny masa se však lišila u PFO a PPO. Provozní dotace přispěly ke zlepšení celkové ekonomické situace podniků, avšak bez nich by mnohé podniky musely postupně odejít z trhu.

10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu EU

Síť FADN poskytuje strukturální a ekonomické charakteristiky podniků podle jejich vztahu k LFA (regionální kritérium), výrobního zaměření a ekonomické velikosti. Ukazatele váženého standardního výstupu pro tyto kategorie podniků jsou uvedeny v příl. tab. 10.2/02-04.

10.2.2.1 Výsledky zemědělských podniků podle regionálního hlediska (vztahu k LFA)

Regionální pohled, který zohledňuje rozdílné přírodní a klimatické podmínky, je reprezentován vztahem podniků k oblastem LFA. Podle vztahu k méně příznivým oblastem LFA jsou podniky klasifikovány následujícím způsobem:

- Horské oblasti LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. v LFA horská (H).
- Převažující ostatní LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. v LFA ostatní (O) a specifické (S), pokud H je menší než 50 %.
- Oblasti převážně mimo LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. mimo LFA (N).

Strukturální charakteristiky a průměrné hodnoty ČPH/AWU v podnicích podle vztahu k oblastem LFA uvádí tab. T10.2/02.

T10.2/02 - Strukturální a ekonomické ukazatele zemědělských podniků podle LFA

Ukazatel	MJ	Horské oblasti LFA			Převažující ostatní LFA			Převážně mimo LFA		
		2009	2010	meziroční index	2009	2010	meziroční index	2009	2010	meziroční index
Pracovní síly	AWU/100 ha	2,4	2,6	110,0	2,7	2,7	100,3	3,2	3,2	98,4
Neplacená pracovní síla	FWU/100 ha	0,5	0,7	133,7	0,7	0,6	77,2	0,5	0,6	114,6
Využívaná z. p.	ha/podnik	225,8	189,8	84,0	208,3	248,1	119,1	244,4	222,9	91,2
- obiloviny	%	13,3	16,1	121,2	34,3	34,6	100,9	53,1	54,6	102,8
- ost. polní plodiny	%	3,4	5,4	156,0	12,5	14,1	112,8	22,7	24,0	105,7
- krmné plodiny	%	82,6	78,1	94,5	52,9	50,4	95,2	21,5	18,6	86,6
Počet DJ celkem	DJ/100 ha	46,3	48,6	105,2	46,0	45,5	98,9	34,6	32,7	94,4
- dojnice	DJ/100 ha	11,5	12,6	109,1	14,0	15,1	107,9	12,3	11,0	89,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	31,2	32,3	103,6	25,4	24,5	96,5	13,0	12,0	92,0
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,9	0,8	89,2	0,6	0,6	86,7	0,2	0,1	38,4
- prasata	DJ/100 ha	1,7	1,6	93,3	4,1	4,0	99,4	7,5	8,5	113,4
- drůbež	DJ/100 ha	0,6	1,1	178,6	1,7	1,1	66,9	1,5	1,1	72,0
Využívaná pronajatá z. p.	%	77,0	77,9	101,1	84,1	84,9	100,9	87,7	86,7	98,9
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha krm. plodin	0,53	0,58	110,8	0,75	0,79	105,0	1,16	1,21	104,5
Roční dojivost	kg/ks	6 032	6 163	102,2	6 401	6 556	102,4	6 892	7 213	104,7
Čistá přidaná hodnota	tis. Kč/AWU	363,9	427,3	117,4	284,4	385,7	135,6	284,6	371,9	130,7
Provozní dotace	Kč/ha	11 587	13 780	118,9	9 019	9 525	105,6	7 701	7 445	96,7
Podíl ŽV na celkové produkci	%	54,8	55,0	100,4	45,7	45,3	99,2	30,5	27,5	90,1

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Významná strukturální změna v roce 2010 nastala u podniků v *horských oblastech LFA*. Snížení průměrné výměry využívané zemědělské půdy v těchto podnicích o 16 % sice potvrzuje trend snižování výměry podniků v horských oblastech, dynamika poklesu je však nadprůměrná v důsledku změny souboru šetřených podniků. Podíl zemědělské půdy v nájmu zůstal v průměru stejný. Meziročně došlo ke snížení podílu krmných plodin na výměře využívané zemědělské půdy, což ovlivnilo zatížení ploch krmných plodin v chovu přežvýkavců, které se zvýšilo z 0,53 DJ/ha na 0,58 DJ/ha. Růst stavů ovcí a koz se však proti předchozím rokům zastavil (pokles stavů na 100 ha o 10,8 %[142]), zvýšilo se zatížení půdy kravami bez tržní produkce mléka (o 3,6 %). Počet přepočtených pracovníků na 100 ha byl v horských oblastech meziročně o 10 % vyšší, díky vyššímu využívání neplacených pracovních sil v PFO a placených pracovních sil v PPO.

U podniků v *ostatních oblastech LFA* se naopak zvýšila výměra využívané zemědělské půdy na podnik o 19,1 %, podíl najaté zemědělské půdy byl meziročně v podstatě shodný. Poklesl podíl krmných plodin v důsledku snížení jejich výměry u PPO a další redukce živočišné výroby. V relativně velkých[143] podnicích PPO hospodařících v ostatních a specifických oblastech LFA je tak patrné částečné nahrazení ploch krmných plodin tržními plodinami, jejichž ceny se meziročně vyvíjely velmi příznivě. Velké podniky tak rozšířily pěstování obilovin a ostatních polních plodin zejména tam, kde to produkční podmínky dovolují.

[142] *Pokles průměrného stavu ovcí a koz na 100 ha využívané zemědělské půdy byl způsoben vývojem u PPO, které snížily výrazně stavy ovcí a koz z 0,78 DJ/100 ha na 0,24 DJ/100 ha. U PFO rozvoj chovů ovcí a koz v horských oblastech pokračoval (zvýšení intenzity chovu 1,11 DJ/100 ha na 1,90 DJ/100 ha).*

[143] *Průměrná výměra PPO hospodařících převážně v ostatních oblastech LFA byla 1 157,2 ha v roce 2010.*

S výjimkou dojnic klesly stavy na 100 ha u všech kategorií hospodářských zvířat, což bylo zapříčiněno hlavně situací v PPO, které snižovaly stavy všech kategorií hospodářských zvířat. Vliv snižování stavů zvířat na celkovou produkci živočišné výroby byl zmírněn vyšší užitkovostí dojnic.

V oblastech *převážně mimo LFA* se průměrná výměra podniku snížila a pokračoval trend postupného mírného snižování podílu najaté zemědělské půdy[144]. Obdobně jako v regionech LFA i v produkčně intenzivních oblastech došlo k poklesu zastoupení krmných plodin ve prospěch obilovin a ostatních polních plodin. Pokud jde o vývoj stavů hospodářských zvířat, snížení DJ/100 ha z. p. o 5,6 % nastalo v důsledku poklesu stavů většiny kategorií hospodářských zvířat (mimo prasat, jejichž stavy na ha z. p. se meziročně zvýšily). Ze struktury produkce vyplývá, že podniky v oblastech převážně mimo LFA jsou spíše zaměřené na polní výrobu nebo smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobu. Vyšší intenzitu chovu přežvýkavců vykazují v produkčně intenzivních oblastech PPO a jsou reprezentovány převážně podniky se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou.

Vývoj u pracovních sil byl protichůdný u PFO a PPO. PFO zvýšily využití pracovní síly na 100 ha o 5,5 %, a to jak placené, tak neplacené síly. PPO naopak snížily využití pracovní síly na 100 ha o 3,2 %.

Graf T10.2/02 dokumentuje příčiny vývoje příjmové úrovně zemědělských podniků porovnáním objemu dotací na hektar z. p., nákladů a celkové produkce.

[144] *Podíl najaté půdy se u PFO zvýšil o 1,6 %, u PPO naopak klesl o 1,1 %, celkově došlo k poklesu najaté zemědělské půdy o 1,1 %.*

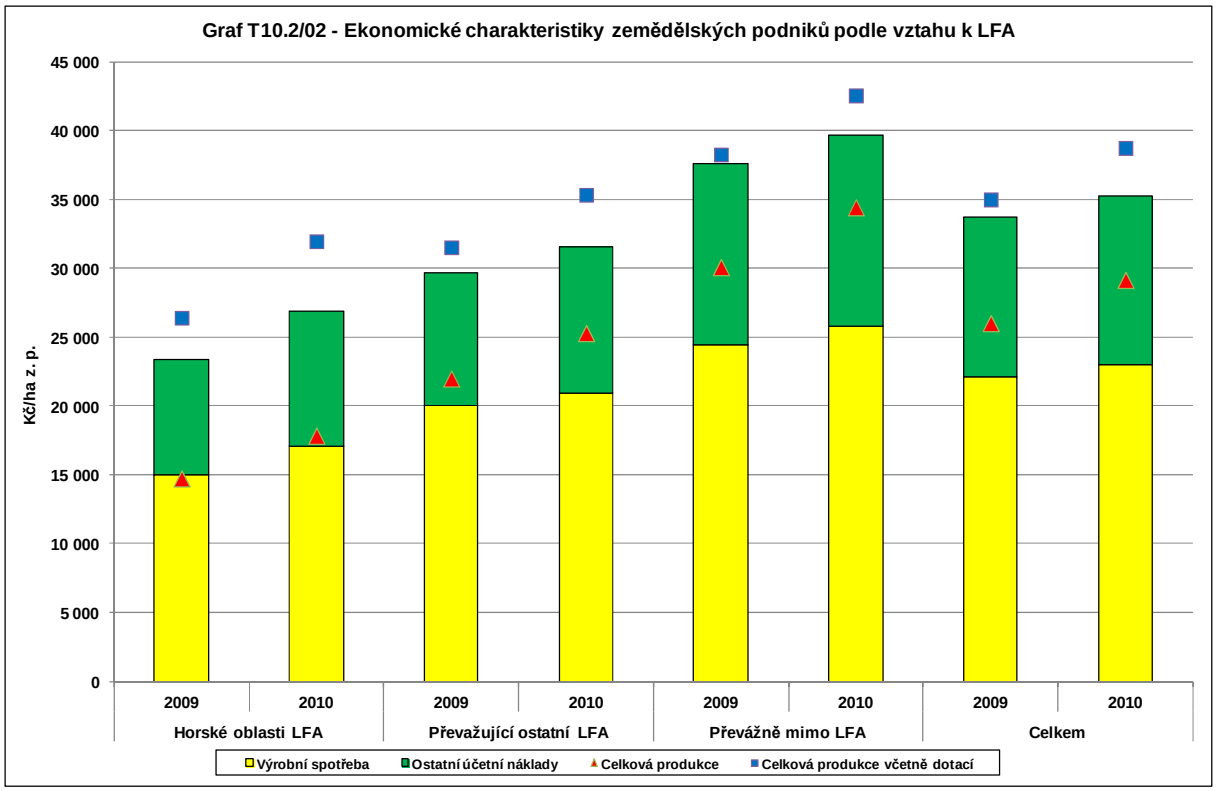

Poznámky: Dotace = provozní dotace + investiční dotace.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Provozní dotace a podpory dosáhly v roce 2010 v horských oblastech LFA průměrné výše 13 780 Kč/ha z. p., v produkčně intenzivních oblastech mimo LFA byla jejich průměrná výše 7 445 Kč/ha. Regionálně jsou důležité zejména platby LFA, které kompenzují (doplňují) podnikům příjmy v produkčně znevýhodněných oblastech, a platby za agroenvironmentální opatření, tj. kompenzace podnikům za služby, spojené zpravidla spojena s vyššími náklady či nižšími výnosy.

Provozní dotace jsou tedy klíčovým faktorem, který ovlivňuje přechod ze ztrátového hospodaření do ziskového ve všech oblastech LFA. V roce 2010 se platby LFA a environmentální platby podílely v horských oblastech na celkovém objemu provozních dotací průměrně 53,2 %[145]. Dalším důležitým faktorem vyšší ekonomické úrovně v přepočtu na AWU podniků v LFA je extenzivní způsob hospodaření s nižšími vstupy materiálu a práce. Podniky specializované na extenzivní chov přežvýkavců tak vykazují od vstupu ČR do EU nejvyšší úroveň ČPH/AWU (viz graf T10.2/03).

Rozdíl mezi horskými oblastmi LFA a produkčními oblastmi mimo LFA je zřejmý i ze vztahu celkových nákladů a celkové produkce (graf T10.2/02). Zatímco v horských oblastech

[145] *Provozní dotace a podpory v podnicích hospodařících v horských oblastech představovaly 43,6 % hrubého příjmu, tvořeného hodnotou celkové produkce a výší vyplacených provozních dotací. V oblastech převážně mimo LFA byla závislost na dotacích nižší (17,8 %).*

hodnota celkové produkce uhradí jen výrobní spotřebu, v oblastech mimo LFA je hodnota celkové produkce bez dotací schopna uhradit výrobní spotřebu i část ostatních účetních nákladů. Provozní dotace a podpory mají v horských oblastech LFA vyšší důchodový efekt.

Průměrná úroveň ČPH/AWU se pohybovala v roce 2010 od 371,9 tis. Kč v oblastech převážně mimo LFA do 427,3 tis. Kč v převažujících horských LFA. ČPH/AWU se meziročně zvýšila ve všech regionech, což vypovídá o převažujícím vlivu zvýšení cen zemědělských výrobců na hodnotu celkové produkce. Provozní dotace však nevzrostly ve všech regionech. V oblastech převážně mimo LFA se jejich objem na hektar využívané zemědělské půdy meziročně snížil průměrně o 3,3 % (k poklesu došlo u PFO i PPO).

Kromě hodnoty celkové produkce a provozních dotací se na vývoji ČPH/AWU podílely i náklady na hektar z. p., které se ve všech regionech v přepočtu na hektar z. p. zvýšily.

Shrneme-li vývoj strukturálních a ekonomických indikátorů v podnicích LFA, je možné sledovat reakci podniků na měnící se tržní podmínky. Především velké podniky dokázaly pružně omezit výměru krmných plodin ve prospěch tržních plodin na orné půdě, jejichž cena se meziročně zvýšila. Také je možné sledovat rozdílné chování podniků právnických a fyzických osob v horských oblastech LFA. Zatímco PFO v horských oblastech zvyšovaly využití neplacené pracovní síly, jejich výměra využívané zemědělské půdy se výrazně snížila, dále zvyšovaly podíl najaté zemědělské půdy a pokračovaly v rozvoji chovu ovcí a koz, u PPO zůstala výměra z. p. relativně stabilní, zvýšil se podíl vlastní zemědělské půdy a byl omezen chov ovcí a koz ve prospěch chovu krav bez tržní produkce mléka. Koncentrace v chovu přežvýkavců překročila v PPO v horských oblastech hranici 0,6 DJ/100 ha krmných plodin. Zvyšování intenzity chovu přežvýkavců bylo možné sledovat i v produkčně intenzivních oblastech. Meziročně vyšší koncentrace chovu přežvýkavců však byla obecně zapříčiněna spíše snížením výměry krmných plodin v podnicích než zvyšováním stavů hospodářských zvířat.

ČPH/AWU byla v roce 2010 v horských oblastech LFA o 14,9 % vyšší než v oblastech mimo LFA. Vyšší hodnota tohoto ukazatele v méně příznivých oblastech je důsledkem jak převažující extenzivní výroby s nízkými objemy vstupů, tak vyšších provozních dotací a podpor především z II. osy PRV.

10.2.2.2 Výsledky zemědělských podniků podle výrobního zaměření

Typ výrobního zaměření podniku se nově určuje podle relativního příspěvku standardní produkce jednotlivých odvětví podniku k celkové standardní produkci daného podniku[146].

[146] *Standardní produkcí (SP) se rozumí hodnota produkce odpovídající průměrné situaci v daném regionu pro každé zemědělské produkční odvětví. Produkce je součtem hodnoty hlavních produktů a druhotných produktů. Hodnoty se vypočítají vynásobením produkce připadající na jednotku výstupní cenou zemědělské produkce. Daň z přidané hodnoty, daně z produktů a přímé platby se nezahrnují. Celková standardní produkce podniku odpovídá součtu hodnot získaných za každé produkční odvětví vynásobením standardní*

Klasifikace podle standardní produkce je použita v systému FADN počínaje rokem 2010, nicméně pro srovnání byl podle nové klasifikace přepočítán i rok 2009.

Strukturální a ekonomické ukazatele hospodaření zemědělských podniků v třídění podle výrobního zaměření uvádí příl. tab. 10.2/03. Úroveň ČPH/AWU dokumentuje graf T10.2/3.

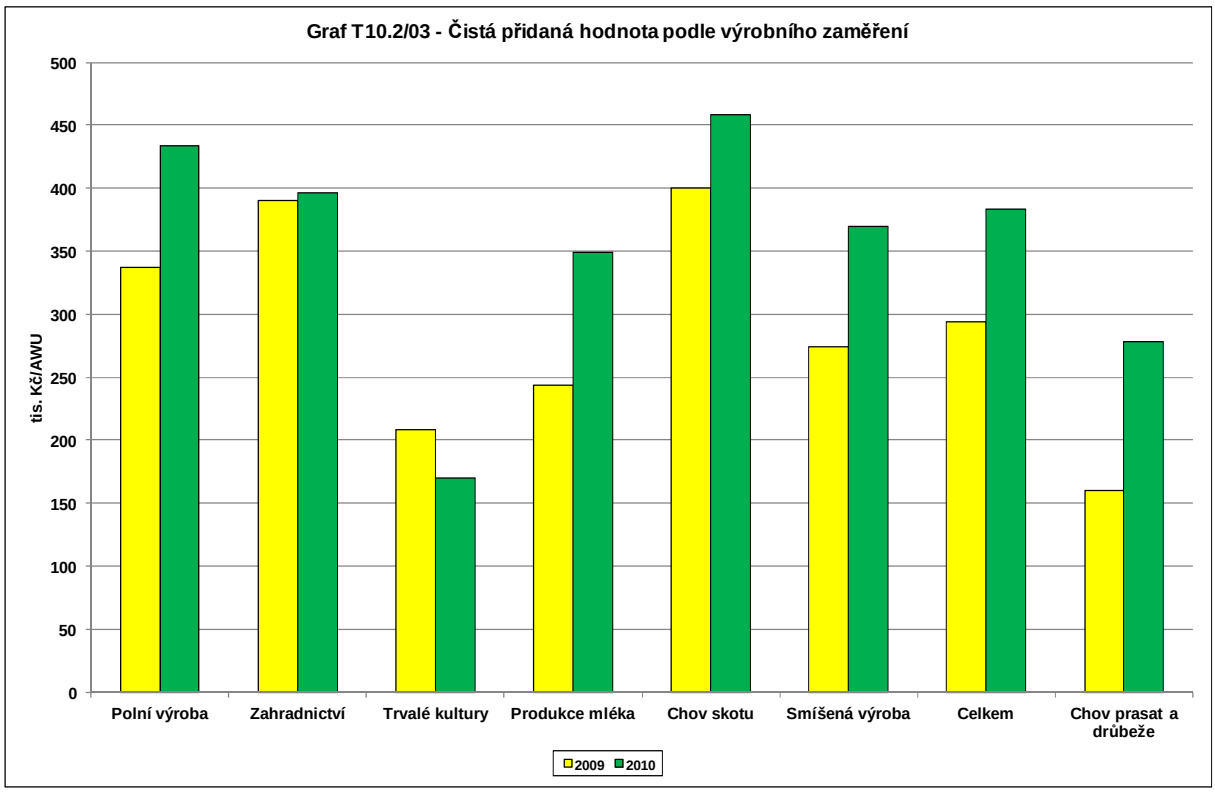

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Pozadí vývoje ekonomické situace podniků podle hlavních kategorií výrobního zaměření a v členění podle právní formy uvádějí grafy T10.2/04 a T10.2/05. Kategorie podniků zaměřených na zahradnictví a trvalé kultury jsou komentovány pouze v textu.

produkcí připadající na jednotku počtem odpovídajících jednotek. Hodnoty SP se v produkčních odvětvích rostlinné výroby určují na základě plochy v hektarech. Hodnoty SP se v živočišné výrobě určují na jeden kus hospodářského zvířete s výjimkou drůbeže, u níž se určují na 100 kusů, a včel, u nichž se určují na jedno včelstvo.

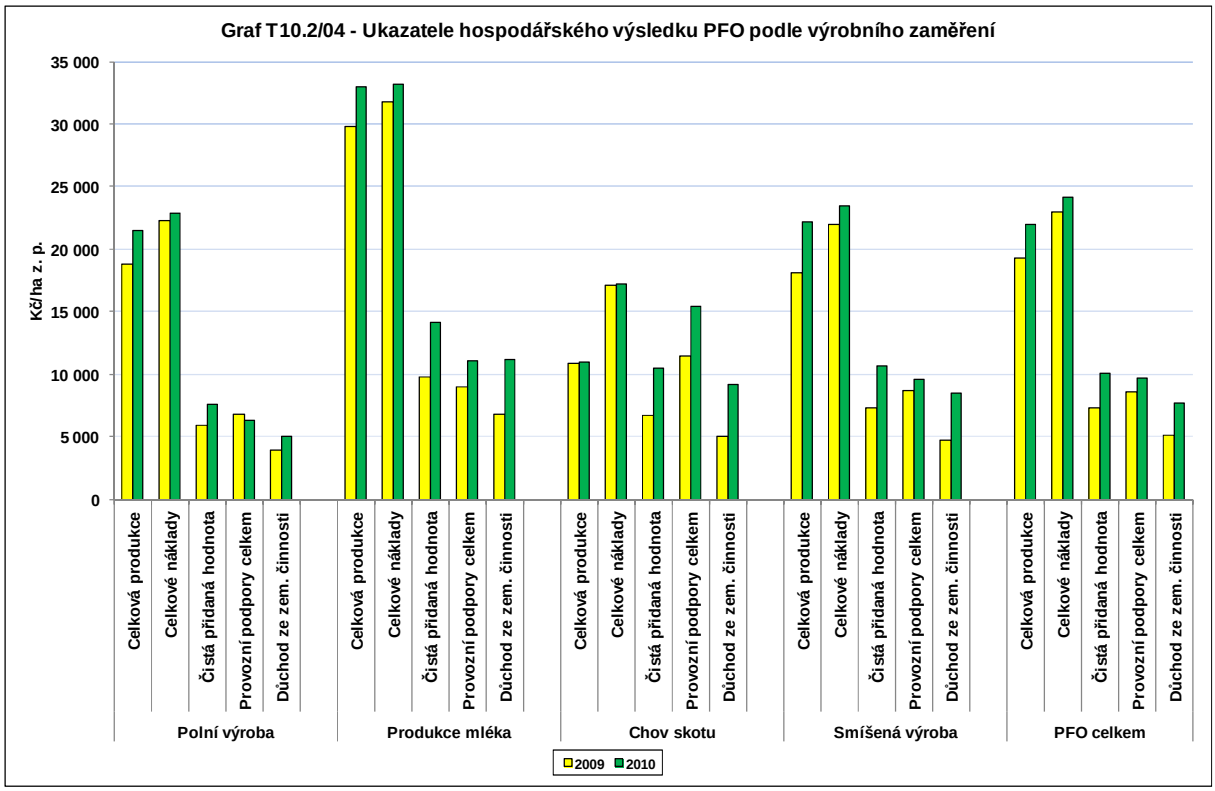

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

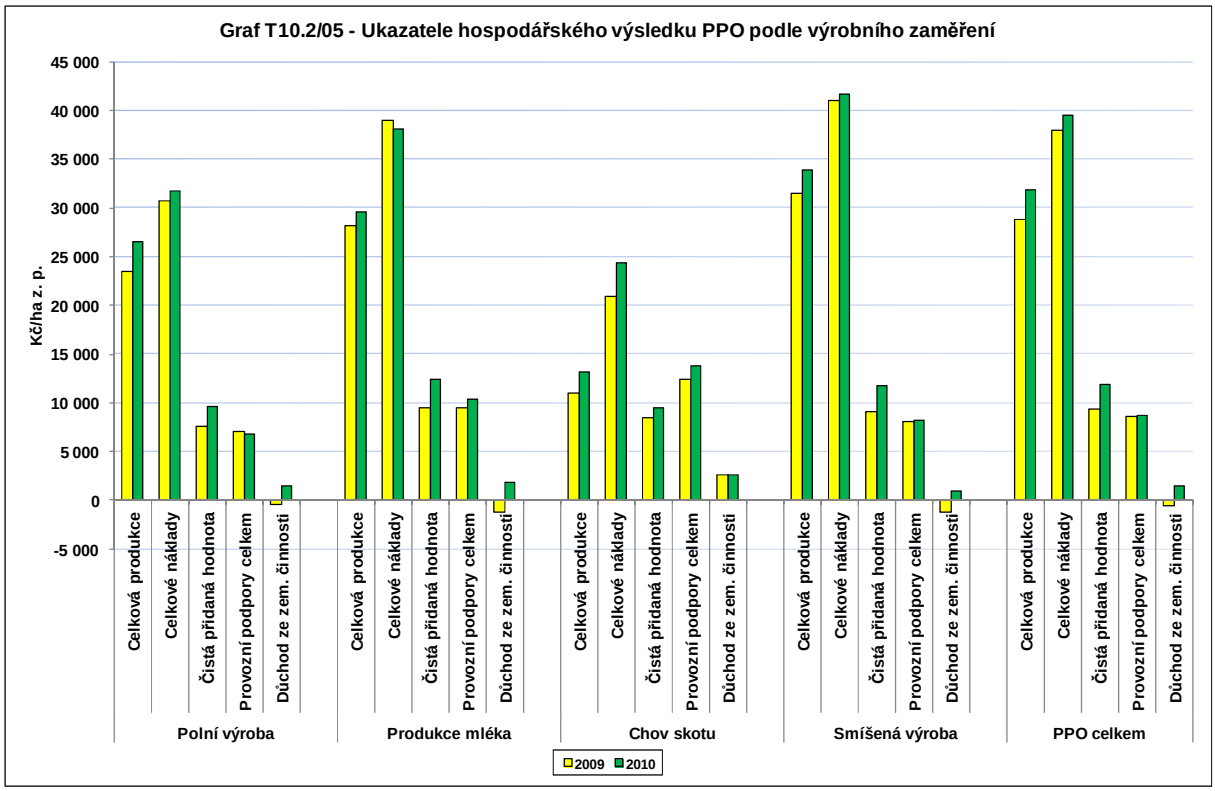

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Hodnota ČPH/AWU se v roce 2010 pohybovala v rozpětí od 169,7 tis. Kč u podniků zaměřených na pěstování trvalých kultur do 458,1 tis. Kč u podniků se specializací na chov krav bez tržní produkce mléka. Na celkovém meziročním zlepšení ekonomiky zemědělských podniků v ČR se podílely všechny uvedené kategorie výrobního zaměření, s výjimkou podniků specializovaných na trvalé kultury (snížení ČPH/AWU o 18,6 %). Naopak podniky specializované na chov prasat a drůbeže, které se dlouhodobě potýkají s ekonomickými problémy, dosáhly dynamického zlepšení ČPH/AWU o 73,8 %.

ČPH/AWU podniků specializovaných na *polní výrobu* se meziročně zvýšila z 337,3 tis. Kč/AWU (2009) na 433,9 tis. Kč/AWU (2010). Vzhledem k nezměněnému množství AWU/100 ha je nutné příčiny hledat v tvorbě čisté přidané hodnoty. Na straně příjmů se na zvýšení ČPH podílelo zlepšení celkové produkce na hektar o 14,2 %, zejména produkce rostlinné výroby (nárůst o 18,0 %). Zvýšení tržeb nastalo v důsledku meziročně lepších CZV většiny hlavních plodin, avšak při jejich nižších hektarových výnosech. Provozní dotace na hektar z. p. se v porovnání s předchozími roky snížily o 5,4 % (z 6 944 Kč/ha na 6 566 Kč/ha) v důsledku nižších plateb Top-Up a ostatních dotací na výrobu. Celkové náklady na hektar z. p. u podniků specializovaných na polní výrobu byly v roce 2010 v průměru o 3,5 % vyšší než v roce 2009, nikoliv však vlivem přímých nákladů, ale vyššími režijními náklady a odpisy. Na výsledný důchod ze zemědělské činnosti nepříznivě působily také vyšší mzdové náklady a nájemné na hektar z. p. Rozdíly ve vývoji hlavních ekonomických determinantů ČPH mezi PFO a PPO nebyly významné. Ze strukturálního hlediska se lišil trend ve vývoji průměrné výměry podniku: zatímco u PFO klesla o 5,7 %, u PPO se zvýšila o 1,7 %. To mělo dopad i na ukazatel AWU/100 ha: PFO zvýšily AWU/100 ha navýšením neplacených i placených AWU, zatímco PPO využití AWU/100 ha snížily.

Podniky specializované na *produkci mléka* zvýšily ČPH/AWU průměrně o 43,2 %. Příčinu lze najít jak ve vyšších výkupních cenách mléka (které měly rozhodující vliv na tržby z živočišné výroby), tak v meziročně nižších nákladech na výrobní spotřebu na hektar z. p. (o 1,1 %) a ve vyšším objemu provozních dotací a podpor (9 314 Kč/ha v roce 2009, 10 547 Kč/ha v roce 2010). Výrobní spotřeba na hektar z. p. klesla díky nižším nákladům na nakupovaná krmiva a hnojiva. Provozní dotace se zvýšily zejména vlivem vyššího objemu vyplacených podpor na LFA, environmentálních plateb a vyšších plateb SAPS. Pozitivní působení těchto ukazatelů bylo posíleno poklesem AWU/100 ha, ke kterému došlo omezením využití placené pracovní síly, což se také projevilo v poklesu mzdových nákladů na hektar. Koncentrace chovu přežvýkavců v přepočtu na hektar krmných plodin zůstala na úrovni roku 2009 (0,96 DJ/ha). Roční dojivost u specializovaných mléčných farem zůstala rovněž přibližně na úrovni roku 2009 (6 242 kg/ks v roce 2009, 6 211 kg/ks v roce 2010).

Příčiny vývoje příjmových ukazatelů u podniků specializovaných na produkci mléka se liší u PFO a PPO. Celková produkce na hektar vzrostla více u PFO v důsledku vyšších tržeb z produkce rostlinné výroby. Naopak celkové náklady na hektar u PFO se v průměru zvýšily

o 4,4 %, zatímco u PPO klesly o 2,0 %. Příčina je v rozdílném vývoji nákladů na krmiva, které byly u PFO meziročně vyšší, u PPO naopak nižší. V průměru větší podniky právnických osob tak zřejmě dokázaly využít větších skladovacích kapacit pro krmiva a zásob krmiv vyrobených ještě v období nízkých cen v roce 2009. Provozní dotace přispěly větší měrou k růstu příjmových ukazatelů u PFO (meziroční nárůst o 23,6 %) než u PPO (meziroční nárůst o 9,5 %), což lze přisoudit rychlejšímu nárůstu objemu vyplacených dotací na LFA u PFO.

Podniky specializované na *chov krav bez tržní produkce* mléka pokračovaly v roce 2010 ve zvyšování ČPH/AWU. Týkalo se to však většinou PFO. Na rozdíl od mléčných farem se snížila u těchto podniků průměrná výměra zemědělské půdy. Koncentrace chovu přežvýkavců se zvýšila u PFO i PPO a pohybuje se v průměru na úrovni 0,5 DJ/ha krmných plodin. Na zvýšení ČPH/AWU se podílela jak vyšší celková produkce na hektar z. p. (průměrně o 11,0 %), tak zejména vyšší provozní dotace na hektar z. p. (průměrně o 21,8 %). Rozhodujícím faktorem zlepšení ČPH/AWU byly zejména vyšší vyplacené dotace na LFA. Náklady se vyvíjely odlišně u PFO a PPO. Podniky fyzických osoby snížily náklady budov a strojů, služby a mzdové náklady (nahrazení placené pracovní síly neplacenými silami), což vedlo ke stabilizaci výrobní spotřeby, resp. celkových nákladů na hektar. Výrobní spotřeba PPO se naopak zvýšila o 13,9 % nárůstem prakticky všech nejdůležitějších nákladových položek (kromě služeb). Odpisy na hektar z. p. vzrostly o 47,7 %, zřejmě v souvislosti s investicemi do staveb a samostatných movitých věcí (stálá aktiva na hektar z. p. se meziročně zvýšila o 25,9 %). Částečně na výši odpisů a aktiv na hektar působil také pokles výměry využívané půdy. Zejména nákladová stránka hospodaření tak způsobila v kategorii PPO průměrné snížení ČPH/AWU o 10,6 %.

Kategorie podniků se *smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou* je charakteristická jak relativně malými podniky fyzických osob s průměrnou výměrou využívané z. p. (70,9 ha/podnik v roce 2010), tak velmi velkými podniky právnických osob (s průměrnou výměrou 1 502,3 ha/podnik v roce 2010). Vývoj ČPH/AWU byl pozitivně ovlivněn hlavně vyšší hodnotou produkce rostlinné a živočišné výroby, u PPO též o 27,0 % vyšší ostatní produkcí na hektar z. p. Příčinou vyšší hodnoty produkce byl příznivý vývoj cen hlavních rostlinných komodit a kravského mléka. Vyšší užitkovost dojnic (v průměru o 3,5 %) byla kompenzována nižšími stavy dojnic na 100 ha z. p. Provozní dotace a podpory přispěly ke zlepšení ČPH/AWU méně: průměrně vzrostly jen o 2,7 % (u PFO o 10 %, u PPO o 1,7 %). Náklady na výrobní spotřebu v přepočtu na hektar se zvýšily v průměru o 1,6 % zvýšením většiny hlavních nákladových položek kromě nákladů na hnojiva a prostředky ochrany rostlin.

U podniků specializovaných na *chov prasat a drůbeže* se ČPH/AWU zvýšila v průměru o 73,8 %. Podniky nadále pokračovaly ve snižování stavů prasat[147], volnou kapacitu využily

[147] *Stavy prasat klesly u PFO z 60,73 DJ/podnik (2009) na 49,54 DJ/podnik (2010), u PPO se snížily z 1 231,49 DJ/podnik na 818,90 DJ/podnik.*

rozšířením chovů drůbeže (stavy drůbeže na podnik vzrostly o 38,9 %). Ekonomické zlepšení u podniků specializovaných na chov prasat a drůbeže bylo tudíž dosaženo mimo jiné také změnou struktury výroby.

Protichůdné tendence je možné pozorovat ve vývoji počtu pracovních sil a výměry zemědělské půdy u PFO a PPO. Zatímco PFO zvýšily vstup pracovních sil na podnik o 4,2 % díky většímu počtu neplacených pracovních sil a snížení potřeby placených pracovníků, PPO snížily počet přepočtených zaměstnanců o 18,4 %. Tyto specializované podniky však zpravidla nedisponují zemědělskou půdou. Pokud jí využívají, pak většinou pěstují hlavně obiloviny.

Na zvýšení příjmové úrovně podniků specializovaných na chov prasat a drůbeže se podílelo zvýšení tržeb z prodeje drůbežího masa a zvýšení provozních dotací a podpor, především dotací na výrobní spotřebu a částečně také plateb na LFA, které využívaly pouze PFO. Meziročně se zvýšily také investiční dotace.

Příznivější meziroční ekonomické výsledky v podnicích specializovaných na chov prasat a drůbeže, které mají malé podpory, je však nutno posuzovat z hlediska absolutní výše ČPH/AWU, která je jednou z nejmenších mezi srovnávanými kategoriemi podniků. V případě PPO tak ani relativně dobré zlepšení ekonomické úrovně v roce 2010 nestačilo na to, aby hospodaření většiny podniků bylo ziskové.

Z relací mezi celkovou produkcí, výrobní spotřebou a dotacemi je zřejmé, že podniky s extenzivní výrobou – chovem skotu (krav) bez tržní produkce mléka – nedokážou celkovou produkcí pokrýt ani výrobní spotřebu a je zde patrný největší příjmový účinek podpor, které umožňují podnikům uhradit jak zbývající část výrobní spotřeby, tak celé ostatní účetní náklady a vytvořit zisk. Naopak podniky s intenzivní výrobou – chov prasat a drůbeže, zahradnictví (zejména PFO) – jsou schopny celkovou produkcí uhradit prakticky všechny celkové náklady a je možné je v uvedených letech považovat za ziskové i bez provozních podpor, jejichž vliv na ekonomickou úroveň hospodaření je tak minimální.

10.2.2.3 Výsledky zemědělských podniků podle ekonomické velikosti a výrobního zaměření

Kombinace výrobního zaměření a ekonomické velikosti pomůže podrobněji odhalit nejvýznamnější reprezentanty daného výrobního zaměření a příčiny odlišné ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských podniků.

Podniky jsou podle standardní produkce zařazeny do čtrnácti kategorií ekonomické velikosti. Z důvodu rovnoměrnějšího rozdělení podniků do velikostních tříd byly některé třídy sloučeny. Tab. T10.2/03 uvádí vymezení tříd ekonomické velikosti pro podmínky ČR.

T10.2/03 - Vymezení tříd ekonomické velikosti podniků podle standardní produkce[1)]

Třídy	Prahové hodnoty standardní produkce	Označení velikostních tříd
IV.-VI.	nejméně 8 000 €, méně než 50 000 €	malá
VII.-IX.	nejméně 50 000 €, méně než 500 000 €	střední
X.-XI.	nejméně 500 000 €, méně než 1 000 000 €	velká
XII.-XIV.	nejméně 1 000 000 €	největší

1) Podniky označené jako velmi malé (I.-III.) nejsou v databázi FADN CZ podchyceny.
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Úroveň ČPH/AWU je pro vybrané kategorie podniků uvedena v grafu T10.2/06, přehled výnosové a nákladové stránky hospodaření nabízí graf T10.2/07.

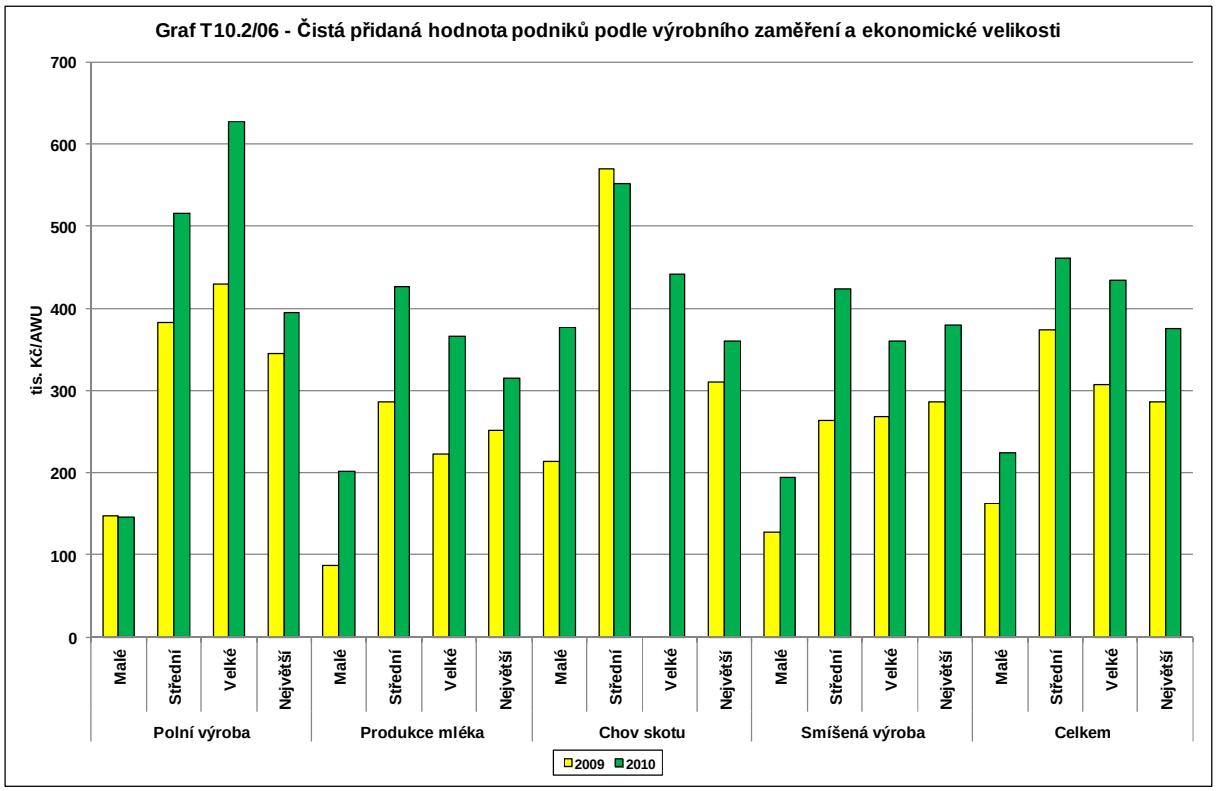

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

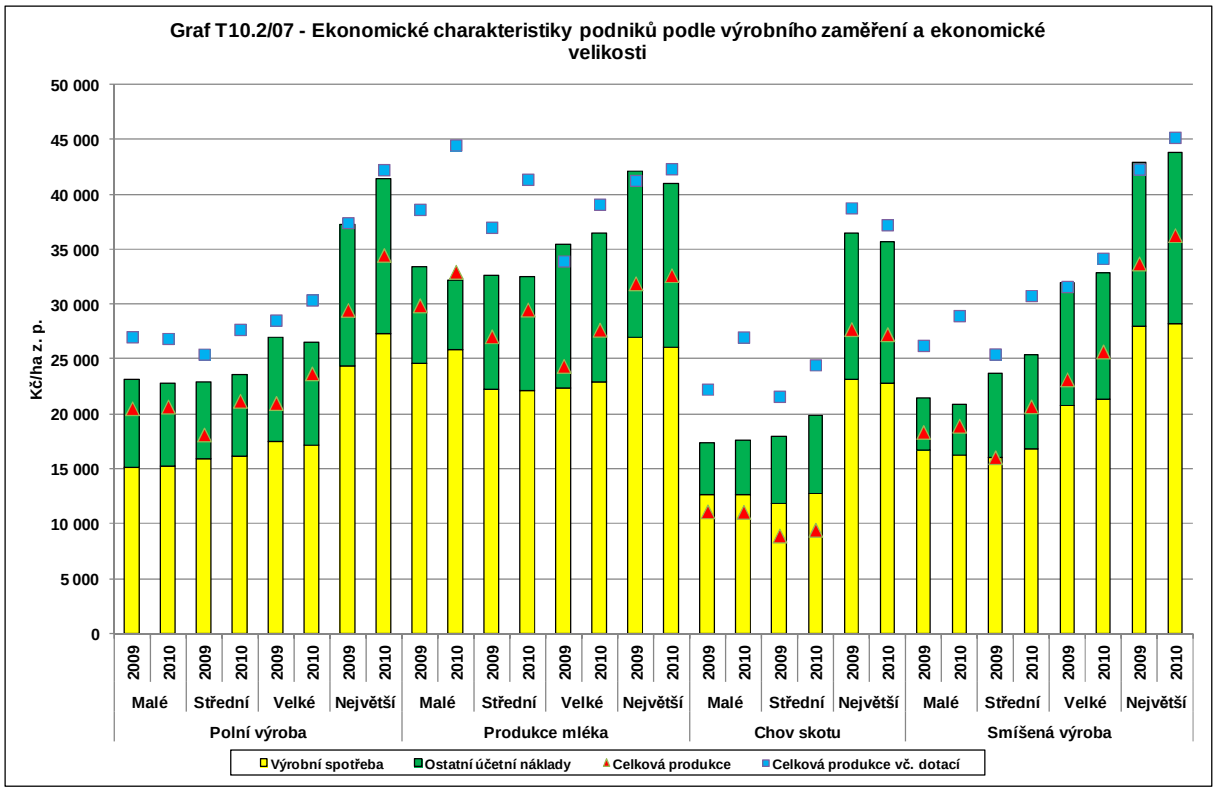

Poznámky: Dotace = provozní dotace + investiční dotace.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky specializované na *polní výrobu*, které jsou rozmístěny převážně v oblastech mimo LFA, jsou z hlediska úrovně ČPH/AWU velmi diferencované. Nejnižší úroveň ČPH/AWU (146,2 tis. Kč/AWU v roce 2010) byla v této kategorii charakteristická pro *malé podniky* s průměrnou výměrou 38,0 ha na podnik, 3,2 AWU/100 ha z. p. a 6,7 DJ/100 ha z. p. v roce 2010. Jedná se většinou o rodinné farmy s převažující produkcí obilovin a minoritním podílem chovu masného skotu a prasat. V letech 2009-10 nedošlo u těchto podniků k výraznějším změnám ve struktuře rostlinné výroby. V roce 2009 představovaly tyto farmy 57 % počtu podniků specializovaných na polní výrobu v ČR[148].

ČPH/AWU zůstala u malých podniků specializovaných na polní výrobu na úrovni roku 2009. Pozitivní vliv zvýšení tržeb z prodeje obilovin na hektar z. p. o 33,8 % byl eliminován především nižšími tržbami z prodeje brambor a krmných plodin. Výrobní spotřeba na hektar byla meziročně stabilní a podíl výrobní spotřeby na celkové produkci se nezměnil. K mírnému snížení došlo u pracovních sil na 100 ha zemědělské půdy (z 3,3 AWU/100 ha na 3,2 AWU/100 ha).

Nejvyšší úrovně ČPH/AWU v kategorii podniků specializovaných na polní výrobu dosáhly v letech 2009 i 2010 *velké podniky*, které hospodařily na průměrné výměře 959,0 ha,

[148] *Vztaženo k počtu reprezentovaných podniků v daném odvětví (výrobním zaměření) podle údajů ČSÚ.*

využívaly 1,7 AWU/100 ha a chovaly 4,4 DJ/100 ha (2010). V roce 2010 byl podíl počtu podniků této velikostní kategorie v rámci celkového počtu podniků specializovaných na polní výrobu v ČR 4,1 %. Těmto podnikům se dařilo využívat výhod z rozsahu výroby, avšak při vyšším podílu externích nákladů na placené pracovní síly, najatou zemědělskou půdu a cizí zdroje financování. Meziroční zvýšení ČPH/AWU (graf T10.2/06) o téměř 46 % je však relativně nejvyšší v rámci podniků daného výrobního zaměření a tyto podniky vykázaly rekordní výši ČPH v roce 2010 v průměrné výši 626,7 tis. Kč/AWU. Velké podniky jsou více specializované na rostlinnou výrobu než malé podniky, a dokázaly tak celkově lépe využít vyšší cenové hladiny zemědělských plodin. Zároveň dokázaly snížit náklady výrobní spotřeby na hektar z. p., což bylo způsobeno zejména o pětinu nižšími náklady na nakupovaná hnojiva. Provozní dotace a podpory se na zlepšení ekonomické úrovně nepodílely, pohybovaly se zhruba na úrovni roku 2009.

Podniky specializované na produkci mléka jsou podniky s intenzivním chovem přežvýkavců (v průměru okolo 1,0 DJ/ha), vyšším využíváním lidské práce (3,7 AWU/100 ha z. p.) a zhruba třetinovým podílem plateb LFA a plateb za agroenvironmentální programy na celkovém objemu provozních podpor, což indikuje jejich hlavní zastoupení v regionech s ostatními (O) a specifickými (S) přírodními omezeními. V této kategorii tvoří z hlediska ekonomické úrovně opačné póly malé a střední podniky, které společně ve sledovaných letech reprezentovaly více než 85 % počtu podniků specializovaných na produkci mléka v ČR.

Malé mléčné farmy sice dlouhodobě dosahují jedné z nejnižších úrovní ČPH/AWU, v roce 2010 však jejich souhrnná ekonomická úroveň dynamicky vzrostla (o 133,5 %). Tyto podniky v roce 2010 hospodařily na průměrné výměře 25,9 ha, využívaly 6,4 AWU/100 ha z. p. (převážně neplacené pracovní síly, meziroční stagnace) a na 100 ha z. p. připadalo 73,2 DJ hospodářských zvířat. Naopak dosahovaly podprůměrnou roční dojivost krav (5 720 kg mléka/ks v roce 2010) v porovnání s průměrem všech mléčných farem (6 211 kg mléka/ks za rok 2010). Užitkovost dojnic se nicméně meziročně zvýšila o 6,1 %, což v kombinaci s vyšší výkupní cenou mléka ovlivnilo zlepšení ekonomiky živočišné výroby. Nepříznivě naopak působil nárůst nákladů výrobní spotřeby na hektar z. p. o 4,9 % hlavně zvýšením nákladů na vlastní krmiva, zatímco náklady na nakupovaná krmiva klesly[149]. Nejvýznamnějším determinantem zvýšení ČPH/AWU byl větší objem vyplacených dotací na LFA. V průměru činil celkový objem všech provozních dotací a podpor 11 548 Kč/ha v roce 2010.

Středně velké podniky specializované na produkci mléka naopak dlouhodobě vykazují nejvyšší úroveň ČPH/AWU v daném výrobním zaměření. S průměrnou výměrou 161,3 ha z. p., 3,3 AWU/ha z. p. a 64,4 DJ/ha z. p. dosáhly v roce 2010 průměrné ČPH ve výši

[149] *Náklady na nakupovaná krmiva činí 30–40 % celkových nákladů na krmiva.*

425,8 tis. Kč/AWU, při meziročním zvýšení o 48,6 %. Středně velké podniky snížily podíl krmných plodin ve prospěch obilovin a ostatních polních plodin a zlepšily si tím také výsledky v rostlinné výrobě. Hlavní příčinou zvýšení živočišné produkce na hektar byla vyšší výkupní cena mléka, zatímco stavy dojnic na 100 ha se snížily a rovněž i roční užitkovost dojnic (na 6 057 kg mléka/ks v roce 2010). Lepších hospodářských výsledků dosáhly podniky i díky provozním dotacím a podporám (zvýšení v průměru o 14,9 % na 11 416 Kč/ha v roce 2010). Stejně jako u ostatních velikostních kategorií vzrostl objem vyplacených dotací LFA. Náklady na výrobní spotřebu na hektar z. p. byly na úrovni roku 2009. Na zlepšení ukazatele ČPH/AWU také významně působil pokles AWU/100 ha o 9,6 %, zejména placené pracovní síly, čímž bylo dosaženo o 11,5 % nižších mzdových nákladů.

Dlouhodobě nejpříznivější hodnoty ČPH/AWU vykazují *podniky zaměřené na chov krav bez tržní produkce mléka*. Vysoké provozní dotace, a z nich zejména platby LFA a platby za agroenvironmentální programy, umožnily těmto podnikům pokrýt celkové náklady a dosáhnout zisku. Bez provozních dotací by však celková produkce malých, středních a velkých podniků specializovaných na chov skotu nepokryla výrobní spotřebu a podniky by nebyly „schopné přežití".

Z grafu T10.2/06 je zřejmé, že zatímco ČPH/AWU u středních podniků meziročně poklesla, u malých podniků naopak vzrostla, čímž se ekonomická úroveň hospodaření obou velikostních kategorií přiblížila. Velké a největší podniky jsou v celkovém počtu podniků specializovaných na chov krav bez tržní produkce mléka zastoupeny pouze 1,5 %. Stěžejní část souboru takto specializovaných farem tvoří malé a střední podniky extenzivně hospodařící v horských a podhorských oblastech.

Malé podniky specializované na chov krav bez tržní produkce mléka[150] zaznamenaly meziroční nárůst ČPH/AWU o 75,7 % na úroveň 376,0 tis. Kč/AWU. Příčinou zlepšení ekonomické situace byly o 41,3 % vyšší provozní dotace (zejména LFA a agroenvironmentální platby), zatímco celková produkce, výrobní spotřeba na hektar z. p., výměra využívané půdy a AWU/100 ha byly na úrovni roku 2009.

Proti tomu středně velké podniky specializované na chov krav bez tržní produkce mléka[151], které dosahují dlouhodobě nejvyšší úrovně ČPH/AWU, sice mírně meziročně zhoršily svou ekonomickou situaci, zůstaly však podle tohoto ukazatele nejúspěšnější kategorií, která po vstupu ČR do EU svůj úspěch zakládá na vysokých provozních dotacích (v roce 2010 průměrně 14 937 Kč/ha z. p., zvýšení o 18,5 %) a extenzivním způsobu hospodaření s nízkou úrovní vstupů, včetně práce. Důležitou změnou u této kategorie podniků

[150] *Malé podniky s chovem skotu hospodařily v roce 2010 na průměrné výměře 55,8 ha z. p., s 2,7 AWU/100 ha, 50,2 DJ/ha z. p. a s intenzitou chovu přežvýkavců 0,5 DJ/ha krmných plodin.*

[151] *V roce 2010 tyto podniky disponovaly průměrně 407,2 ha obhospodařované půdy, 1,7 AWU/100 ha, 39,3 DJ/100 ha a zatížením TTP 0,4 DJ/ha krmných plodin.*

bylo výrazné snížení výměry využívané zemědělské půdy (o 16,4 %), což způsobilo jak zvýšení koncentrace chovu přežvýkavců o 10,2 %, tak zvýšení počtu AWU/100 ha o 19,3 %. Strukturální změny tak byly hlavní příčinou meziročního zhoršení indikátoru ČPH/AWU. Nepříznivě působil také rychlejší nárůst nákladů na výrobní spotřebu v porovnání s celkovou produkcí.

Produkčně nejvýznamnější skupinou podniků v kategorii podniků se *smíšenou výrobou* jsou největší podniky[152], tvořené převážně velkými akciovými společnostmi a zemědělskými družstvy. Produkce rostlinné výroby se nezvýšila tak výrazně jako u jiných velikostních kategorií podniků, částečně se na tom podílel také pokles výměry obilovin a ostatních polních plodin. Větší vliv na vyšší celkovou produkci na hektar měla živočišná výroba, hlavně produkce mléka, což bylo kromě příznivějších CZV mléka ovlivněno také vyšší užitkovostí dojnic. Roční dojivost je u největších podniků se smíšenou výrobou (7 211 kg/ks v roce 2010) vyšší než průměrná užitkovost největších specializovaných mléčných farem[153].

Příčinou zvýšení ČPH/AWU ve skupině největších podniků s převažující smíšenou výrobou v letech 2009-10 (z 286,6 tis. Kč na 379,3 tis. Kč) byl jak příznivý vývoj celkové produkce, tak stabilní výše výrobní spotřeby na hektar z. p. a nižší počet AWU/100 ha[154]. Provozní dotace se zvýšily pouze o 1,6 % a pohybovaly se na úrovni 8 150 Kč/ha (v roce 2010). Vzhledem ke značné závislosti těchto podniků na najímaných externích výrobních faktorech snížily vyšší mzdové náklady a nájemné výhody z rozsahu výroby. Na rozdíl od roku 2009 se však výsledný důchod ze zemědělské výroby u této kategorie podniků posunul do zisku (1 133 Kč/ha z. p.).

Dlouhodobě dosahují naopak velmi nízké úrovně ČPH/AWU v kategorii podniků se smíšenou výrobou malé podniky, které v roce 2010 vygenerovaly 194,5 tis. Kč, tj. přibližně polovinu ČPH/AWU největších podniků v této kategorii. V roce 2010 hospodařily tyto podniky průměrně na 32,9 ha z. p., využívaly relativně vysoký počet pracovníků (4,3 AWU/100 ha) a pěstovaly převážně krmné plodiny, které využívaly jako krmivovou základnu pro extenzivní chov krav bez tržní produkce mléka (0,7 DJ/ha krmných plodin). Podíl dotací na LFA a environmentálních dotací na celkovém objemu vyplacených provozních dotací a podpor (39,6 % v roce 2010) v kombinaci s extenzivním chovem skotu a podprůměrnými výnosy pšenice naznačuje umístění převážné části těchto podniků do méně příznivých oblastí LFA. Na rozdíl od největších podniků se na zlepšení ekonomické situace

---

[152] *Skupina největších podniků tvoří více než 80 % celkové produkce v souboru podniků se smíšenou výrobou. Tato skupina podniků byla v roce 2010 charakterizována průměrnou výměrou 1 987,4 ha na podnik, 3,3 AWU/100 ha z. p., 52,9 DJ/100 ha z. p. a intenzivním chovem přežvýkavců (1,2 DJ/ha krmných plodin).*

[153] *Ve skupině podniků specializovaných na produkci mléka se průměrná užitkovost dojnic v roce 2010 pohybovala v rozmezí od 5 720 kg/ks u malých farem do 6 575 kg/ks u největších podniků.*

[154] *Výrobní spotřeba na jedné straně byla příznivě ovlivněna nižšími náklady na hnojiva a prostředky ochrany rostlin, na druhé straně se zvýšily náklady na krmiva a režijní náklady na hektar z. p.*

nepodílela živočišná výroba, jejíž produkce klesla v důsledku nižší užitkovosti a stavů dojnic, nižších stavů prasat a drůbeže na 100 ha půdy. ČPH/AWU tak byla příznivě ovlivněna vyššími tržbami rostlinné výroby, nižší výrobní spotřebou na hektar z. p. a o čtvrtinu vyššími provozními dotacemi (9 827 Kč/ha z. p. v roce 2010). Malé podniky se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou tak těžily z hospodaření v LFA.

10.2.3 Investiční rozvoj zemědělství

Investování do modernizace je jedním z hlavních předpokladů zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských podniků. Základní přehled o investičních aktivitách v zemědělství ČR poskytuje kapitálový účet SZÚ (tab. T10.2/04, ve stálých cenách roku 2000). Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) představuje objem investic do pořízení, rekonstrukce, modernizace a nákupů dlouhodobého majetku po odpočtu prodejů, tj. přírůstky mínus úbytky fixních aktiv za příslušné období.

T10.2/04 - SZÚ - Kapitálový účet (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Stálé ceny roku 2000							
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Meziroční index 10/09
34	**TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU[1)]**	**11 500**	**13 370**	**13 769**	**14 550**	**15 377**	**10 862**	**10 836**	**99,8**
32	**THFK zemědělských výrobků**	**2 876**	**4 457**	**4 447**	**4 243**	**3 051**	**3 200**	**2 951**	**92,2**
32.1	Výsadby	138	123	128	106	115	116	116	**99,7**
32.2	Zvířata	2 737	4 335	4 320	4 137	2 936	3 084	2 835	**91,9**
33	**THFK nezemědělských výrobků**	**8 625**	**8 912**	**9 322**	**10 306**	**12 326**	**7 662**	**7 885**	**102,9**
33.1	THFK Stroje a zařízení	6 822	6 440	5 904	7 019	8 598	4 826	4 974	**103,1**
33.2	THFK Budovy	1 787	2 462	3 403	3 271	3 698	2 819	2 891	**102,5**
33.3	Ostatní THFK	15	10	15	16	30	17	20	**114,6**
21	**SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU**	**11 126**	**11 670**	**11 909**	**12 247**	**12 442**	**12 414**	**12 375**	**100,3**
35	**TVORBA ČISTÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU[1)]**	**374**	**1 700**	**1 860**	**2 303**	**2 935**	**-1 552**	**-1 539**	**99,1**
37	**KAPITÁLOVÉ TRANSFERY**	**1 940**	**1 093**	**981**	**916**	**1 200**	**1 222**	**1 992**	**163,0**
37.1	Investiční dotace	1 616	699	662	633	1 054	1 070	1 992	**186,2**
37.2	Ostatní kapitálové transfery	324	395	319	283	146	152	-	**x**
18	**PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ**	**111 286**	**107 853**	**101 461**	**105 121**	**110 670**	**106 098**	**97 975**	**92,3**
	Podíl THFK na produkci zemědělského odvětví (%)	10,3	12,4	13,6	13,8	13,9	10,2	11,1	**108,0**
	Podíl THFK včetně investičních dotací na produkci zemědělského odvětví (%)	11,8	13,0	14,2	14,4	14,8	11,2	13,1	**116,4**

1) Bez odečitatelné DPH.
Pramen: ČSÚ
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

V letech 2009 a 2010 se projevily dopady ekonomické recese, jejímž průvodním jevem bylo omezení investiční aktivity podniků. Celkový objem investic v zemědělství byl v roce 2010 celkem 10,84 mld. Kč (11,76 mld. Kč v běžných cenách), což však bylo méně, než spotřeba fixního kapitálu. Tvorba čistého fixního kapitálu byla v obou sledovaných letech záporná. Podíl THFK na produkci zemědělského odvětví při započítání investičních dotací se zvýšil na 13,1 %.

Situaci v roce 2010 lze z hlediska celkové THFK hodnotit jako velmi podobnou roku 2009, liší se však strukturou vývoje. Na rozdíl od roku 2009 podniky v roce 2010 investovaly více do strojů a zařízení, budov i ostatního hrubého fixního kapitálu. Naopak omezily investice do základního stáda a výsadby. Řídily se zřejmě očekáváním lepších ekonomických výsledků a volily investičně náročnější akce do modernizace podniků. V předcházejícím, ekonomicky nepříznivém roce se naopak podniky snažily využít limitovaný kapitál více na

obnovu a udržení reprodukční schopnosti zvířat základního stáda a zajištění základní obnovy trvalých kultur.

Objem investic je závislý na dostupných vlastních zdrojích financování a na přístupu k bankovním úvěrům. Stavy úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu včetně výše investičních úvěrů a objemu subvencí úroků z úvěrů uvádí graf T10.2/08.

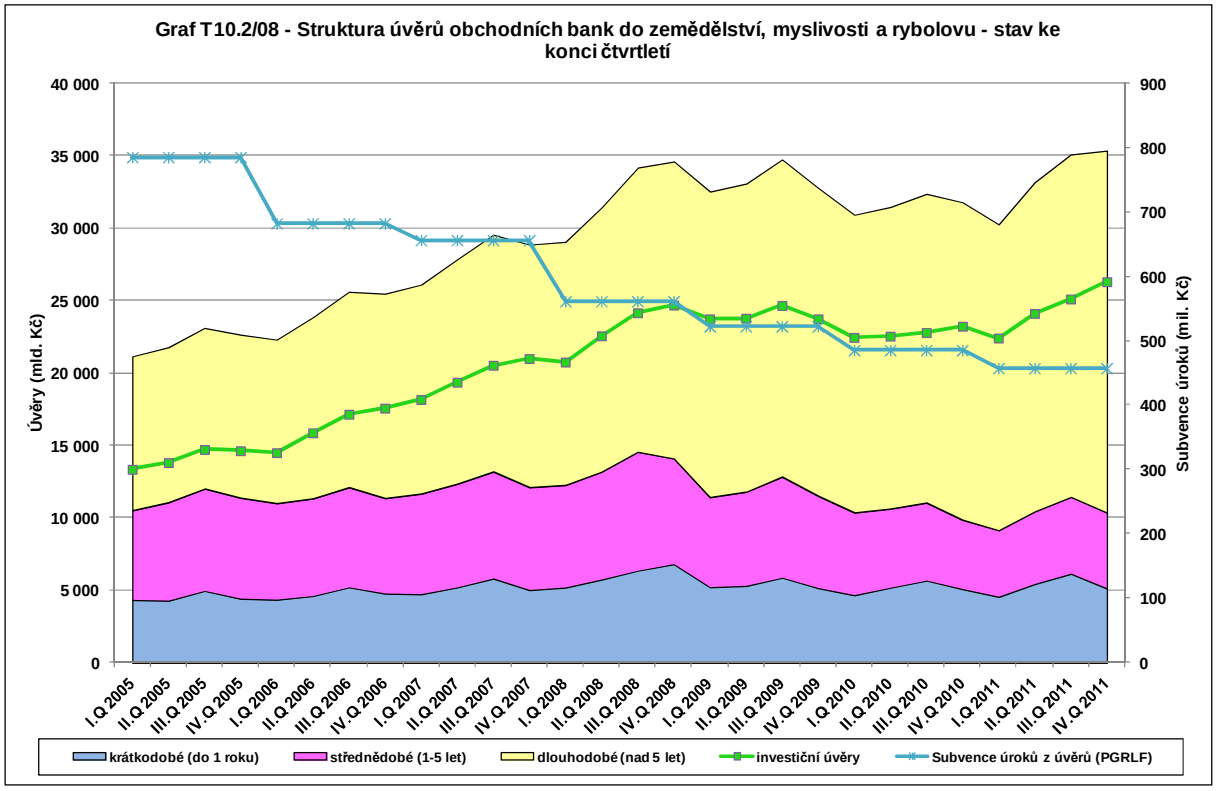

1) Subvence úroků z úvěrů zahrnují subvence investičních a neinvestičních úvěrů.

Pramen: ČNB (Bankstat), PGRLF

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Je zřejmé, že objem čerpaných úvěrů byl však v letech 2009 a 2010 nepříznivě ovlivněn ekonomickou recesí. Banky plošně zpřísnily podmínky poskytování investičních úvěrů, což mělo negativní dopady zejména na podniky ve velké míře závislé na využívání cizího kapitálu. V roce 2010 byl v porovnání s rokem 2009 průměr stavů investičních úvěrů ke konci čtvrtletí o 5,1 % nižší. Nepříznivé důsledky částečně v zemědělství tlumily investiční dotace v rámci osy I PRV a také subvencování části úroků z úvěrů a garance úvěrů prostřednictvím PGRLF. V roce 2011 se stavy úvěrů zvýšily proti roku 2010 o 7,6 % v důsledku lepších ekonomických výsledků a vyšší bonity podniků.

Hlubší analýzu investiční činnosti a hlavních směrů investic je možné provést na základě dat FADN CZ. Na rozdíl od výše uplatněné metodiky SZÚ jsou v následujícím přehledu investice pojaty jako pořízení, rekonstrukce a modernizace bez odpočtu prodejů

majetku (v běžných cenách daného roku), tj. navýšení fixních aktiv bez zohlednění úbytku aktiv[155].

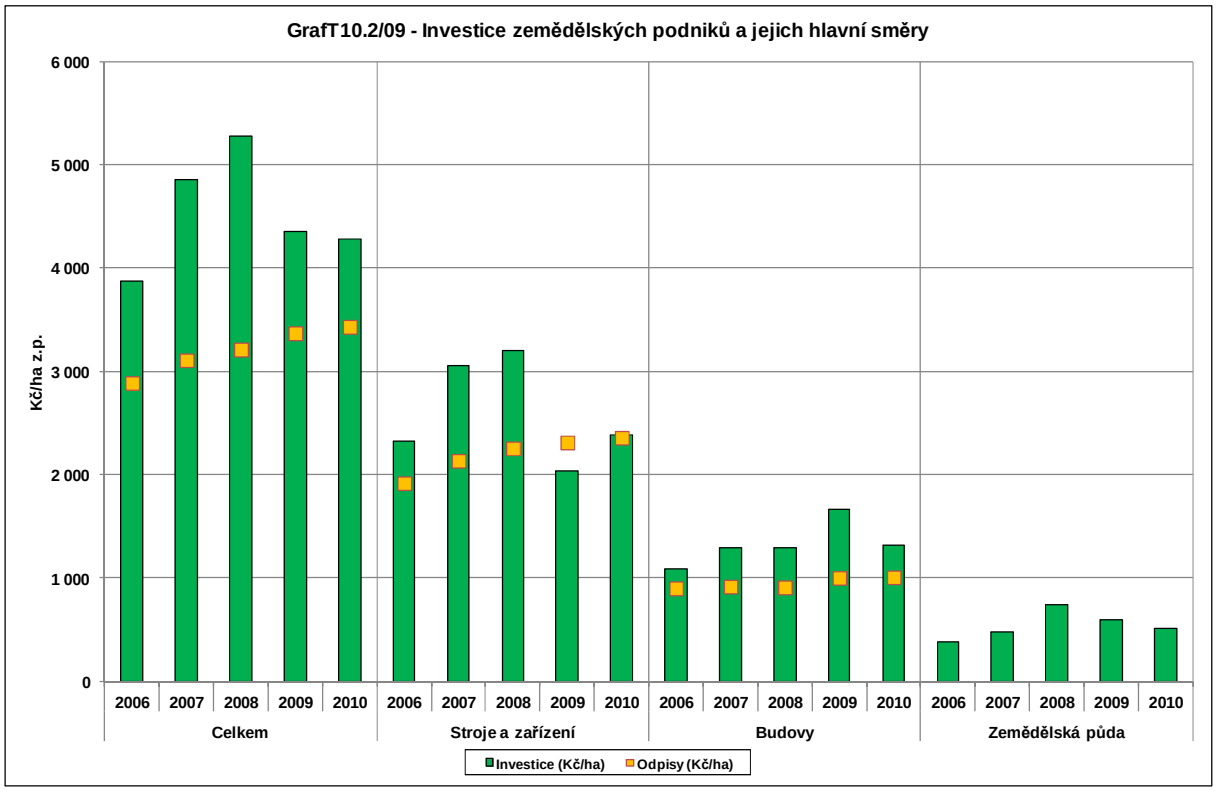

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Graf T10.2/09 v zásadě potvrzuje vývoj podle metodiky SZÚ. Růst objemu investic byl v letech 2009 a 2010 vystřídán poklesem celkových investic. V roce 2010 investovaly podniky více do strojů a zařízení[156]. Dováží se hlavně stroje, které se v ČR nevyrábějí, tj. sklízecí mlátičky, traktory s vyšším výkonem, lisy, sklízecí řezačky a stroje na sklizeň cukrové řepy. K mírnému poklesu došlo u investic do zemědělské půdy a budov. Lze předpokládat, že investice do rekonstrukce budov mají příznivé dopady na welfare zvířat a zlepšení kvality produkce rostlinné a živočišné výroby.

Objem investic na hektar obhospodařované zemědělské půdy podle regionů (oblastí LFA – vymezení viz kap. 10.2.2) uvádí graf T10.2/10.

---

[155] *Pro zajištění vyšší přesnosti výsledků v přepočtu na hektar byl soubor FADN CZ očištěn o podniky bez obhospodařované zemědělské půdy (podniky specializované na chov prasat a drůbeže). Objem investic v těchto podnicích po roce 2006 prudce poklesl, v souladu s dlouhodobým snižováním rozměru chovu prasat v ČR. V letech 2007-2009 investice nepokryly ani prostou reprodukci dlouhodobého majetku. V roce 2010 se situace díky lepším ekonomickým výsledkům podniků specializovaných na chov prasat a drůbeže zlepšila.*

[156] *Vyšší poptávku po strojích potvrzují i data Sdružení dovozců zemědělské techniky, které evidovalo za rok 2010 přibližně o 9,4 % více prodaných traktorů než v roce 2009. V roce 2011 byl meziroční nárůst počtu prodaných traktorů dokonce o 23,7 % vyšší proti roku 2010. Prodej investičně náročnějších sklízecích mlátiček zaznamenal oživení až v roce 2011.*

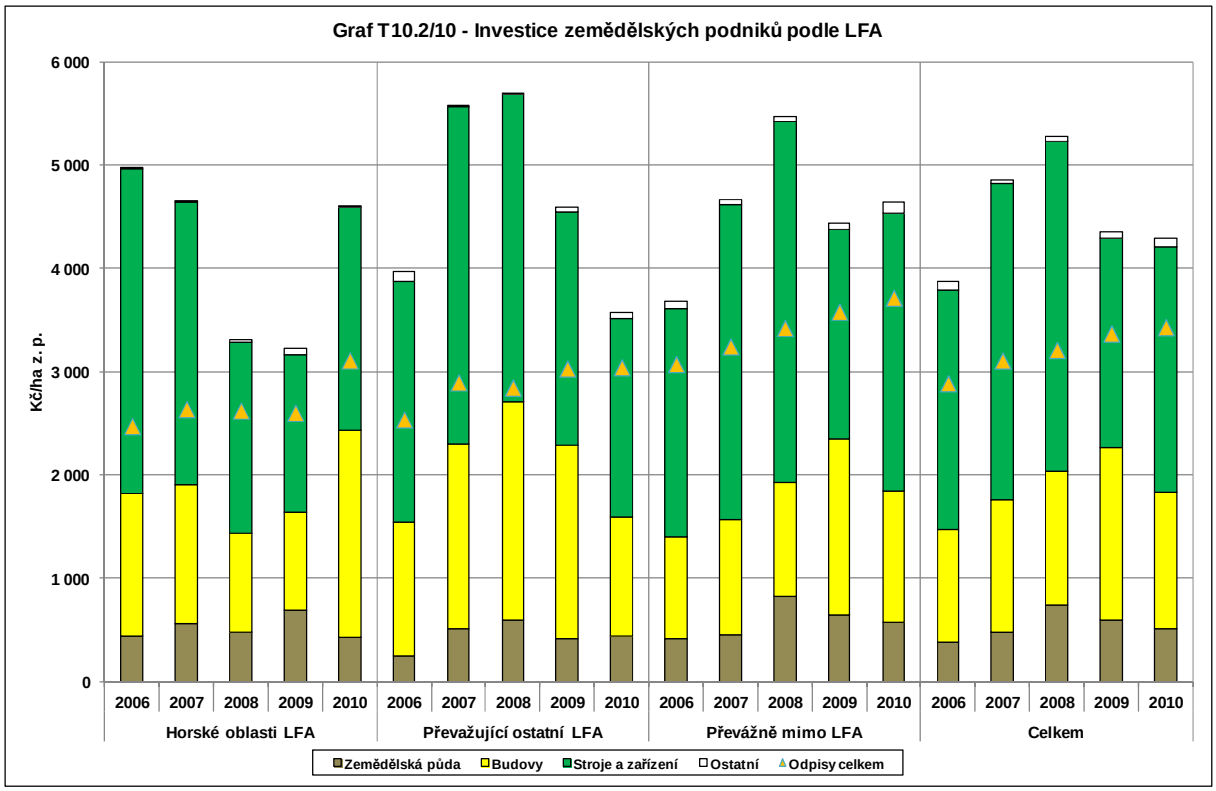

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Zemědělské podniky v *horských oblastech* v roce 2010 výrazně zvýšily objem investic na hektar z. p., částečně také vlivem snížení výměry podniků. Vyšší objem prostředků směřoval na investice do budov a do strojů a zařízení. Méně proti předchozím rokům investovaly podniky v horských oblastech do zemědělské půdy. Tento vývoj je zřejmě důsledkem změny investičních priorit, kdy se podniky snažily využít velmi příznivé ekonomické situace roku 2010 k investičně náročnějším akcím do modernizace strojů, zařízení a budov, zatímco investice do zemědělské půdy uskutečnily ve větší míře již v předcházejících letech.

Podniky hospodařící *převážně mimo LFA* rovněž zvýšily celkový objem investic na hektar z. p. Zdroje byly investovány především do strojů a zařízení. Investice do budov byly realizovány ve velké míře již v roce 2009. I přes snižování stavů hospodářských zvířat investice do obnovy starých hospodářských budov mohou pozitivně působit na zvyšování produktivity a zlepšování pohody zvířat. V rostlinné výrobě investovaly podniky například do rekonstrukce skladů ve snaze co nejdéle udržet kvalitu skladované produkce, pružněji reagovat na tržní situaci a rozložit peněžní toky rovnoměrněji v průběhu roku.

Podrobnější pohled na investiční činnost zemědělských podniků podle jednotlivých kategorií jejich výrobního zaměření nabízí graf T10.2/11.

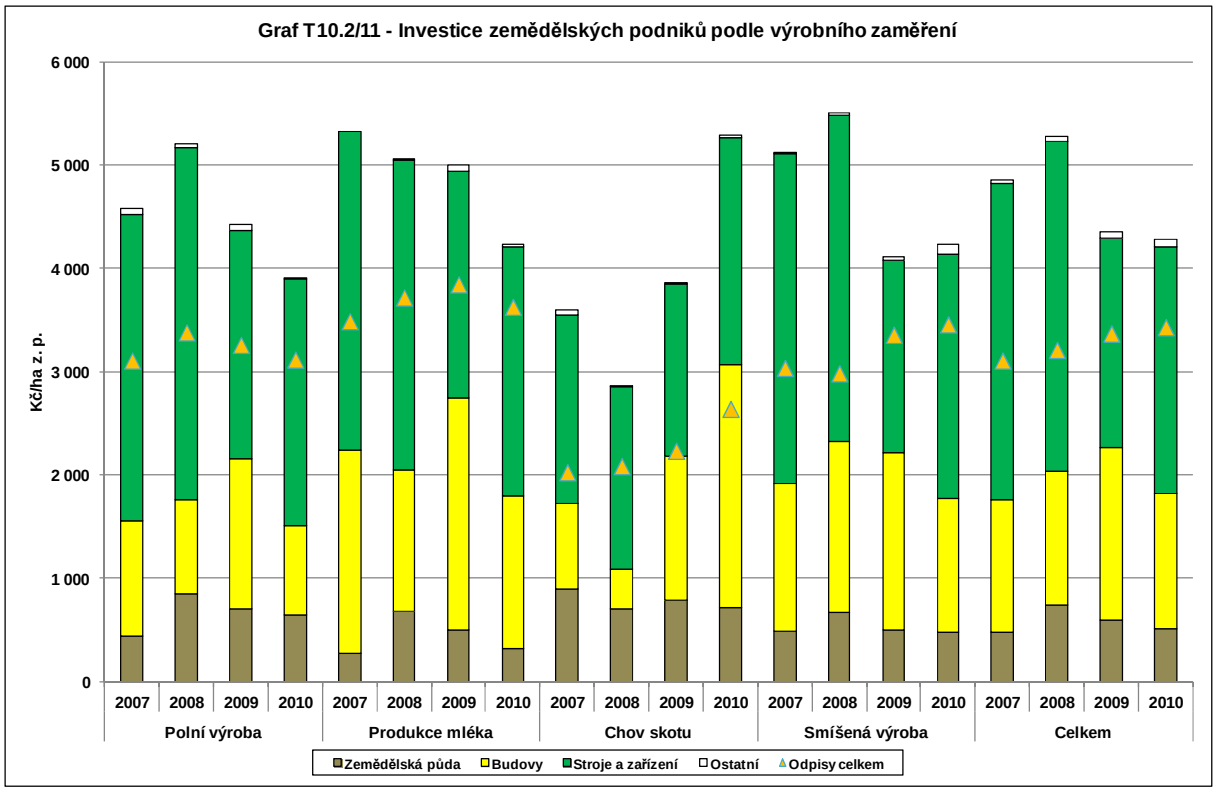

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky *specializované na polní výrobu* investovaly meziročně více zejména do strojů a zařízení, naopak omezily investice do budov a zemědělské půdy, což odpovídá výše uvedené charakteristice pro podniky v oblastech převážně mimo LFA.

Specializované podniky s převažující *produkcí mléka* zaměřily v roce 2010 největší pozornost na investice do strojů a zařízení, jejichž objem na hektar z. p. se meziročně zvýšil.

Podniky zaměřené na *chov krav bez tržní produkce mléka* dlouhodobě dosahují dobré ekonomické úrovně a také v roce 2010 výrazně zvýšily investice na hektar půdy. Větší objem investic směřoval do budov i do strojů a zařízení. Vývoj tak odpovídá podnikům v převážně horských oblastech LFA.

Podniky se *smíšenou výrobou*, které jsou reprezentovány především velkými podniky právnických osob, celkové investice v přepočtu na hektar z. p. v roce 2010 neomezily, výrazně méně prostředků investovaly pouze do budov.

S investiční činností a přístupem k úvěrům souvisí také úroveň kapitálové vybavenosti a zadluženosti zemědělských podniků. Tab. T10.2/05 uvádí strukturu a vývoj zdrojů financování podniků právnických osob.

T10.2/05 - Struktura a vývoj zdrojů financování podniků právnických osob v ČR

Ukazatel	MJ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Meziroční index
Interní zdroje financování	Kč/ha	6 521	6 438	9 346	7 807	5 016	6 631	132,2
- odpisy DHM a DNM	Kč/ha	3 873	4 094	4 221	4 255	4 497	4 514	100,4
- rezervy	Kč/ha	1 257	1 068	1 119	1 400	986	601	61,0
- výsledek hospodaření za účetní období	Kč/ha	1 391	1 276	4 006	2 152	-467	1 516	524,5
Dlouhodobý majetek	Kč/ha	32 870	34 682	36 011	35 728	38 415	39 933	104,0
- pozemky	Kč/ha	1 386	1 773	2 002	2 802	3 412	4 020	117,8
- stavby	Kč/ha	19 833	20 878	21 014	19 140	21 116	21 274	100,7
- samost. mov. věci a soubory mov. věcí	Kč/ha	5 861	6 260	7 258	8 145	8 072	8 163	101,1
- trvalé porosty	Kč/ha	366	380	341	262	268	338	126,1
- dospělá zvířata a jejich skupiny	Kč/ha	2 222	2 161	2 134	2 044	2 080	2 082	100,1
Pasiva celkem	Kč/ha	57 400	59 161	62 865	62 200	64 122	65 536	102,2
Vlastní kapitál	Kč/ha	32 457	34 202	37 468	35 889	38 003	39 725	104,5
Cizí zdroje (bez rezerv)	Kč/ha	23 606	23 804	24 041	24 708	24 994	25 084	100,4
- dlouhodobé závazky	Kč/ha	9 910	9 788	9 906	8 748	8 648	7 922	91,6
- krátkodobé závazky	Kč/ha	7 078	6 820	6 676	7 308	6 948	7 494	107,9
- bankovní úvěry a výpomoci	Kč/ha	6 619	7 196	7 459	8 652	9 398	9 669	102,9
Bank. úvěry a výp. / pasiva	%	11,5	12,2	11,9	13,9	14,7	14,8	100,7
Odpisy / dlouhodobý majetek	%	11,8	11,8	11,7	11,9	11,7	11,3	96,6
Interní zdroje fin. / pasiva	%	11,4	10,9	14,9	12,6	7,8	10,1	129,4
Interní zdroje fin. / dlouhod. maj.	%	19,8	18,6	26,0	21,9	13,1	16,6	127,2
Celková zadluženost[1)]	%	41,1	40,2	38,2	39,7	39,0	38,3	98,2

1) Celková zadluženost = cizí zdroje bez rezerv / pasiva celkem.

Pramen: Výpočty ÚZEI podle FADN ČR (publikace Výběrové šetření hosp. výsledků zemědělských podniků za roky 2005-2010)

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Analýza struktury a vývoje interních a externích zdrojů financování podniků právnických osob naznačuje, že se po roce 2004 sice podmínky pro zvyšování konkurenceschopnosti podniků cestou jejich restrukturalizace a modernizace zlepšovaly, přesto však stále ještě nejsou dostatečné, a to zejména v oblasti stavebních investic a technologií pro chov zvířat. Pozitivním jevem je postupné snižování celkové zadluženosti podniků, které je jedním z důsledků zlepšení jejich ekonomiky po vstupu do EU. Kapitálovou vybavenost podniků krátkodobě ovlivnila ekonomická recese (pokles interních zdrojů financování v roce 2009), v roce 2010 se však díky ziskovosti míra samofinancování podniků zvýšila. Lze předpokládat, že v roce 2011 se projeví další zlepšení ekonomické situace sektoru ve vyšší investiční aktivitě podniků.

Důležitou úlohu v investiční činnosti zemědělských podniků mají investiční podpory z osy I a III PRV a z programů PGRLF. Zpracováním souboru proplacených projektů z podopatření osy I PRV „I. 1. 1 – Modernizace zemědělských podniků“ za roky 2008-2011 bylo možno sestavit příl. tab. 10.2/05. Podopatření jsou členěna na následující dílčí záměry.

A. Investice do živočišné výroby:
   - investice do zemědělských staveb vč. nezbytných manipulačních prostor pro ŽV (zlepšení welfare, resp. zvýšení produktivity práce),
   - investice do techniky a technologií pro ŽV (dojírny, přípravny krmení atd.),
   - investice do výstavby nebo rekonstrukce skladovacích prostor pro druhotné produkty ŽV (jímky, hnojiště atd.),
   - investice do výstavby nebo rekonstrukce skladů pro objemná a jadrná krmiva;

B. Investice do rostlinné výroby:
   - investice do zemědělských staveb pro RV (rekonstrukce a výstavba nových staveb),
   - investice do techniky a technologií pro RV;

C. Jiné (nezařazené v kategoriích A a B).

V rámci opatření I. 1. 1 bylo v letech 2008-11 proplaceno celkem 5,11 mld. Kč. Investice v živočišné výrobě byly zaměřeny hlavně na chov skotu včetně dojnic. Investice do staveb a technologií v ŽV byly realizovány většinou právnickými osobami (67 % projektů), v oblastech LFA (68 % projektů), o 22 % projektů žádali mladí zemědělci.

V rostlinné výrobě se většina investičních projektů týkala výstavby či rekonstrukce skladovacích prostor pro produkty RV a obnovy techniky a modernizace technologie. Relativně významné byly také investice do výstavby či rekonstrukce nosných konstrukcí trvalých kultur. Rozdělení projektů odpovídá regionálnímu rozdělení přírodních podmínek: 64 % investičních projektů bylo proplaceno v oblastech mimo LFA. Podíl právnických osob byl v uvedených letech 54 %.

V roce 2011 bylo proplaceno více žádostí o dotace výdajů na investice do rekonstrukce a nových zemědělských staveb určených pro chov skotu a dojnic. Zvýšená investiční aktivita v živočišné výrobě se projevila také ve vyšším počtu projektů zaměřených na výstavbu a rekonstrukci skladů pro objemná a jadrná krmiva. Více investičních projektů bylo také proplaceno na modernizaci staveb a technologií pro chov drůbeže. Naopak celkový počet proplacených projektů cílených na rostlinnou výrobu byl meziročně téměř stejný – pokles počtu podpořených investičních projektů do zemědělských staveb pro rostlinnou výrobu byl vyrovnán zvýšeným zájmem o podporu investic do techniky a technologií pro rostlinnou výrobu.

Dalším významným směrem investic v zemědělských podnicích je výstavba a navyšování výkonů bioplynových stanic. Podporu výstavby a modernizace bioplynových stanic je možné čerpat z PRV z opatření III. 1. 1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy (záměr b) a z opatření III. 1. 2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje (záměr b). V záměru III. 1. 2 b) podávaly žádosti převážně podniky fyzických osob, v záměru III. 1. 1 b) především podniky právnických osob. V rámci obou záměrů bylo v letech 2007-2011 zaregistrováno 107 žádostí o proplacení s úhrnnou výší dotace ve výši přibližně 2 mld. Kč (celkové způsobilé investiční výdaje byly 5,6 mld. Kč). Budovány byly především bioplynové stanice s průměrným výkonem kolem 600 kW (pásmo 500 až 999 kW).

10.2.4 Shrnutí ekonomických výsledků

V roce 2010 pokračovaly strukturální změny, tak jak podniky reagovaly na vývoj tržního a agrárně politického prostředí. K výrazné změně došlo v horských oblastech LFA

u středně velkých podniků specializovaných na chov krav bez tržní produkce mléka, které značně snížily průměrnou výměru využívané zemědělské půdy.

ČPH/AWU v zemědělství ČR meziročně vzrostla v průměru o 30,5 % na 383,0 tis. Kč v roce 2010. Ekonomické výsledky zemědělských podniků byly příznivě ovlivněny zejména vyššími CZV hlavních komodit rostlinné výroby a vyššími CZV mléka. Z výsledků výběrového šetření FADN CZ vyplývá značná rozdílnost ekonomické situace podniků mezi kategoriemi výrobního zaměření a LFA, která vyplývá především z různě úrovně podpor. Provozní dotace a podpory se pohybovaly v roce 2010 průměrně od 5 974 Kč/ha u malých podniků s převažující polní výrobou do 15 588 Kč/ha u malých podniků specializovaných na chov krav bez tržní produkce mléka. Průměrná výše provozních dotací na hektar se tak výrazně regionálně liší u stejné velikostní kategorie podniků. V roce 2010 k této regionální diferenciaci přispěl i výrazně větší objem proplacených podpor na LFA a environmentálních dotací vlivem rychlejší administrace plateb.

Velmi vysoké ekonomické úrovně vyjádřené ukazatelem ČPH/AWU bylo možné v roce 2010 dosáhnout jak v podnicích s extenzivním chovem skotu v převážně horských oblastech (zatížení 0,5 DJ/ha krmných plodin) při zapojení do různých agroenvironmentálních programů, tak ve středně velkých a velkých podnicích specializovaných na polní výrobu, kde však primární příčinou úspěchu byly meziročně vyšší realizační ceny rostlinné produkce. Větší podniky s převažující polní výrobou navíc dokážou lépe využívat kombinace vyšší specializace na rostlinnou výrobu a úspor z rozsahu výroby. Je tedy zřejmé, že výrazné rozdílná ekonomická úroveň existuje také v rámci jednoho výrobního zaměření mezi různými velikostními kategoriemi[157].

V příčinách zlepšení příjmové situace podniků je možné identifikovat určitá specifika, kdy podniky v horských oblastech bývají ovlivněny zejména opatřeními politiky, zatímco podniky v produkčně intenzivních oblastech čelí především výkyvům cen a výnosů plodin a stabilizační vliv dotací zde není tak významný. Z analýzy strukturálních charakteristik je také patrná schopnost řady podniků změnit strukturu pěstovaných plodin ve prospěch tržních polních plodin při očekávaném zvýšení jejich CZV.

Kromě malých podniků s převažující polní výrobou je dlouhodobě méně výhodné také provozování smíšené zemědělské výroby na malých farmách s průměrnou výměrou 32,9 ha využívané zemědělské půdy. Tyto podniky jsou ve větší míře zastoupeny v méně příznivých oblastech LFA a jsou charakteristické vyšší pracovní náročností spojenou s relativně vysokým zastoupením stavů prasat a masného skotu v porovnání s většími zemědělskými podniky se smíšenou výrobou.

---

[157] *V rámci specializace na polní výrobu dosáhly velké podniky (s průměrnou výměrou 959,0 ha) 4,3 krát vyšší úrovně ČPH/AWU než malé podniky (s průměrnou výměrou 38,0 ha obhospodařované půdy v roce 2010).*

Z pohledu investic do zemědělství je možné konstatovat, že po útlumu investiční aktivity zemědělských podniků v letech 2009 a 2010 nastalo v roce 2011 v důsledku zlepšování ekonomické situace podniků oživení zájmu o investice do zemědělské výroby. Investice jsou podpořeny jak vyšším podílem interních zdrojů financování generovaných dosaženým čistým ziskem, tak prokazatelně vyšším objemem poskytovaných bankovních úvěrů.

10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny

10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů

Vývoj tržeb, výkonové spotřeby a účetní přidané hodnoty

V roce 2011 se vzhledem k roku 2010 zvýšil objem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) za podnikatelské subjekty potravinářského průmyslu[158] (CZ-NACE 10+11) o 7,7 %, tj. o 20,0 mld. Kč). K významnějšímu růstu došlo u podniků Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) o 9,2 %, tj. o 18,8 mld. Kč. Obdobný vývoj zaznamenala i výkonová spotřeba, kdy její objem vykázal větší meziroční zvýšení u CZ-NACE 10 (o 7,4 %, tj. o 12,8 mld. Kč) než u CZ-NACE 11 (o 4,3 %, tj. o 1,6 mld. Kč).

Také účetní přidaná hodnota zaznamenala v roce 2011 zvýšení u CZ-NACE 10+11 celkem o 5,8 mld. Kč (o 8,5 %) na 74,1 mld. Kč vzhledem ke zvýšení u CZ-NACE 10 o 6,1 mil. Kč, jež zaujímá větší podíl v této skupině dle sledovaných ukazatelů než CZ-NACE 11. CZ-NACE 11 naopak meziročně snížilo svoji přidanou hodnotu o 313 tis. Kč.

Tržby za prodej vlastních výrobků na zaměstnance, účetní přidaná hodnota na zaměstnance a výkony na zaměstnance u CZ-NACE 10+11 celkem meziročně vzrostly (o 11,0 %, resp. o 11,9 %, resp. o 11,1 %) při poklesu zaměstnanosti (o 3,0 %, tj. o 3 269 osob). Z uvedeného vyplývá, že výkonnost CZ-NACE 10+11 celkem měřena výkony na zaměstnance se tak celkově zvýšila, a to především zvýšením u CZ-NACE 10. Z celkového pohledu vykazuje CZ-NACE 11, jež zahrnuje významnou výrobkovou skupinu (pivovarnictví, sladařství, výrobu lihovin atd.), vyšší hodnoty ukazatelů tržeb za prodej VV a S na zaměstnance, účetní přidané hodnoty na zaměstnance a výkonů na zaměstnance.

Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance, osobních nákladů a aktivace

V souvislosti s celkovým zvýšením účetní přidané hodnoty a snížením osobních nákladů v roce 2011 u podnikatelských subjektů potravinářského průmyslu všech

[158] *Jde o soubor podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů všech velikostních kategorií.*

velikostních kategorií došlo také ke zvýšení hrubého operačního přebytku[159], jež vypovídá o tvorbě disponibilních zdrojů. Zatímco u CZ-NACE 10 dynamicky vzrostl (o 33,5 %), u CZ-NACE 11 pak poklesl (o 0,4 %) v návaznosti na meziroční pokles účetní přidané hodnoty u tohoto odvětví.

Také hrubý operační přebytek na zaměstnance zaznamenal zvýšení, přičemž rychleji rostl u CZ-NACE 10 (37,2 %) než u CZ-NACE 11 (o 4,4 %).

Objem osobních nákladů poklesl u obou sledovaných výrob, přičemž u CZ-NACE 10 činilo snížení 239 mil. Kč, u CZ-NACE 11 pak 257 mil. Kč.

Zatímco aktivace, tj. hodnota aktivovaných nákladů zejména zásob a dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku vytvořená vlastní činností, se u CZ-NACE 10 meziročně mírně snížila, u CZ-NACE 11 se zvýšila o 2,9 % na 469 mil. Kč.

V následující tabulce (tab. T10.3/01) je zachycen vývoj výkonnosti podnikatelských subjektů CZ-NACE 10, CZ-NACE 11 a CZ-NACE 10+11 celkem za celý soubor podniků všech velikostních kategorií.

T10.3/01 - Vývoj výkonnosti Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů (podnikatelské subjekty všech velikostních kategorií)

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2010[1)]	2011[2)]	meziroční index	2010[1)]	2011[2)]	meziroční index	2010[1)]	2011[2)]	meziroční index
Tržby za prodej VV a S	mil. Kč	204 790	223 579	109,2	56 419	57 615	102,1	261 209	281 194	107,7
Výkony	mil. Kč	208 854	228 006	109,2	56 796	58 231	102,5	265 650	286 237	107,7
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	48 402	54 533	112,7	19 851	19 538	98,4	68 253	74 071	108,5
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	94 448	91 872	97,3	15 041	14 348	95,4	109 489	106 220	97,0
Prům. evid. počet osob přidělených agenturami	fyzické osoby	2 417	2 307	95,4	231	227	98,3	2 648	2 534	95,7
Účet. přid. hodnota/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	512	594	115,8	1 320	1 362	103,2	623	697	111,9
Tržby za prodej VV a S/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	2 168	2 434	112,2	3 751	4 016	107,1	2 386	2 647	111,0
Výkony na zaměstnance	tis. Kč	2 211	2 482	112,2	3 776	4 058	107,5	2 426	2 695	111,1
Osobní náklady	mil. Kč	29 378	29 139	99,2	7 192	6 935	96,4	36 570	36 074	98,6
Hrubý operační přebytek	mil. Kč	19 024	25 394	133,5	12 659	12 603	99,6	31 683	37 997	119,9
Hrubý operační přebytek/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	201	276	137,2	842	878	104,4	289	358	123,6
Aktivace	mil. Kč	4 240	4 088	96,4	456	469	102,9	4 696	4 557	97,0
Výkonová spotřeba	mil. Kč	173 410	186 209	107,4	38 872	40 537	104,3	212 282	226 746	106,8

1) Údaje za rok 2010 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2011 jsou předběžné, tzn. nesplňují požadavek na definitivní data za rok 2010.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracovala: L. Mejstříková (ÚZEI)

[159] *Hrubý operační přebytek = účetní přidaná hodnota – osobní náklady.*

Vývoj tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, účetní přidané hodnoty, výkonů na zaměstnance, hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů podle oborů[160]

V rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci[161] je zřejmé, že meziroční vývoj jednotlivých vybraných ukazatelů, tj. tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty, výkonů na zaměstnance, hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je značně oborově rozdílný. Výkony na zaměstnance se až na CZ-NACE 10.3 u všech oborů meziročně zvýšily. Také u ostatních sledovaných ukazatelů spíše převážily pozitivní tendence, zvláště pak u hrubého operačního přebytku a hrubého operačního přebytku na zaměstnance.

V souvislosti s meziročním mírným nárůstem tržeb za prodej VV a S a mírným snížením počtu zaměstnanců u **Zpracování a konzervování masa a masných výrobků (NACE 10.1)**, jako jednoho z nosných oborů Výroby potravinářských výrobků podle podílu na tržbách za prodej VV a S, došlo ke zlepšení ukazatele výkony na zaměstnance (meziroční nárůst o 8 tis. Kč), přesto se svou úrovní řadí spíše k podprůměrným. Ostatní sledované ukazatele zaznamenaly pokles, nejvýznamnější pak hrubý operační přebytek (o 13,2 %) a hrubý operační přebytek na zaměstnance (o 12,3 %) v návaznosti na snížení ukazatele účetní přidaná hodnota. Z uvedeného je patrné, že obor v roce 2011 meziročně mírně zvýšil výkonovou spotřebu a tím také snížil svoji efektivnost.

Přestože se až na hrubý operační přebytek a hrubý operační přebytek na zaměstnance meziročně hodnoty všech sledovaných ukazatelů u oboru Výroby potravinářských výrobků – **Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (NACE 10.2)** zvýšily, jejich úroveň je v rámci potravinářství jedna z nejnižších. Za výrazným meziročním propadem hrubého operačního přebytku a hrubého operačního přebytku na zaměstnance stály především osobní náklady, které v roce 2011 vykázaly vzhledem k roku 2010 výrazný meziroční nárůst (o 20,5 %, tj. o 8 mil. Kč), jež byl také nejvyšší v rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků. Na druhou stranu pokles těchto dvou ukazatelů (hrubého operačního přebytku a hrubého operačního přebytku na zaměstnance) meziročně zaznamenaly jen tři obory a jedním z nich je i NACE 10. 2. Počet zaměstnanců se meziročně snížil jen mírně (o 1,3 %).

---

[160] *NACE 10.1 – Zpracování a konzervování masa a masných výrobků, NACE 10.2 – Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů, NACE 10.3 – Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny, NACE 10.4 – Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků, NACE 10.5 – Výroba mléčných výrobků, NACE 10.6 – Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků, NACE 10.7 – Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, NACE 10.8 – Výroba ostatních potravinářských výrobků, NACE 10.9 – Výroba průmyslových krmiv.*

[161] *Výsledky za soubor s 50 a více zaměstnanci mají s ohledem na velikostní heterogennost tohoto souboru omezenou vypovídací schopnost. Jde o průměrný evidenční počet zaměstnanců. (U souboru podniků s 10 až 49 zaměstnanci nejsou podrobnější údaje, včetně jejich oborové struktury, sledovány).*

Druhým takovým oborem, který zaznamenal snížení hrubého operačního přebytku a hrubého operačního přebytku na zaměstnance je **Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny** (**NACE 10.3)** a třetím již uvedený NACE 10.1. Zásadní meziroční propad účetní přidané hodnoty a snížení úrovně osobních nákladů se negativně odrazilo na vývoji hrubého operačního přebytku a operačního přebytku na zaměstnance v roce 2011. Obor také zaznamenal snížení výkonů na zaměstnance v důsledku poklesu tržeb za prodej VV a S.

Naopak tržby za prodej VV a S a další hodnocené ukazatele se výrazně zvýšily u **Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků (NACE 10.4**), s výjimkou osobních nákladů v souvislosti s poklesem počtu zaměstnanců. Výrobci rostlinných a živočišných olejů a tuků docílili v roce 2011 druhou nejvyšší dynamiku v meziročním růstu výkonů na zaměstnance (o 39,9 %). Jejich úroveň byla v roce 2011 nejvyšší (13 177 tis. Kč), což je o 11 965 tis. Kč více než nejnižší dosažená hodnota (za NACE 10.7).

Také **Výroba mléčných výrobků (NACE 10.5)** vykázala meziroční růst všech sledovaných ukazatelů až na osobní náklady, které poklesly v návaznosti na snížení zaměstnanosti. Tento klíčový obor zaujímá v rámci Výroby potravinářských výrobků třetí místo v podílu na tržbách (tj. pokles o jednu pozici vzhledem k roku 2010).

Meziroční zvýšení objemu tržeb za prodej VV a S a mírný pokles průměrného počtu zaměstnanců se pozitivně promítl do účetní přidané hodnoty na zaměstnance a výkonů na zaměstnance u **Výroby mlýnských a škrobárenských výrobků (NACE 10.6),** především pak u mlýnské výroby, která u této skupiny výrob převažuje.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (NACE 10.7) vykázala, i přes jejich významný nárůst (12,3 %), nejnižší úroveň výkonů na zaměstnance v roce 2011 (1 212 tis. Kč). Také účetní přidaná hodnota na zaměstnance zaujímá druhou nejnižší pozici. Důvodem je především vysoká zaměstnanost, která je pro tuto skupinu výrob, jež jsou často náročné na lidskou práci a manuální zručnost, typická.

Úroveň účetní přidané hodnoty na zaměstnance u poměrně široké a specializované skupiny **Výroby ostatních potravinářských výrobků (NACE 10.8),** tj. Výroby cukru, Výroby kakaa, čokolády a cukrovinek, Zpracování čaje a kávy, Výroby koření a aromatických výtažků, Výroby hotových pokrmů, Výroby homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin, Výroby ostatních potravinářských výrobků j. n., zaujímá třetí nejvyšší pořadí, i vzhledem k tomu, že došlo k jejímu významnému meziročnímu nárůstu (284 tis. Kč). Rychlejší růst tržeb za prodej VV a S předstihl zvýšení počtu zaměstnanců u tohoto klíčového oboru, měřeno podílem na tržbách za prodej VV a S, se příznivě projevil ve zvýšení výkonů na zaměstnance (o 448 tis. Kč). Také hodnoty ostatních ukazatelů se ve sledovaném období zvýšily.

U **Výroby průmyslových krmiv (NACE 10.9)** rychlejší pokles počtu zaměstnaných osob a nejvyšší zvýšení objemu tržeb za prodej VV a S vedl ke zvýšení účetní přidané

hodnoty na zaměstnance, výkonů na zaměstnance, hrubého operačního přebytku a hrubého operačního přebytku na zaměstnance. Výrobci průmyslových krmiv vykázali také nejvyšší dynamiku v meziročním růstu všech sledovaných ukazatelů až na osobní náklady, které zaznamenaly nejnižší pokles v rámci jednotlivých oborů (o 6,7 %).

Vývoj tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty na zaměstnance a výkonů na zaměstnance podle jednotlivých oborů (u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků s 50 a více pracovníky) uvádí tab. T10.3/02. Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je zachycen v tab. T10.3/03.

T10.3/02 - Vývoj tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, účetní přidané hodnoty a výkonů na zaměstnance

Výrobní obor	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (mil. Kč)			Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tis. Kč)			Výkony na zaměstnance (tis. Kč)		
	2010[1)]	2011[2)]	meziroční index	2010[1)]	2011[2)]	meziroční index	2010[1)]	2011[2)]	meziroční index
10.1	40 167	40 250	100,2	459	441	96,1	2 539	2 547	100,3
10.2	290	330	113,8	286	295	103,1	1 211	1 357	112,1
10.3	4 615	4 524	98,0	561	490	87,4	2 105	2 065	98,1
10.4	6 036	8 671	143,7	1 537	1 576	102,5	9 421	13 177	139,9
10.5	35 092	37 386	106,5	584	655	112,1	4 140	4 569	110,4
10.6	4 067	5 057	124,3	621	752	121,0	2 045	2 696	131,8
10.7	22 234	24 800	111,5	412	439	106,6	1 080	1 212	112,3
10.8	34 704	38 461	110,8	852	1 136	133,3	2 975	3 423	115,1
10.9	15 386	23 536	153,0	844	1 603	189,8	3 643	6 510	178,7
10	162 591	183 015	112,6	570	674	118,4	2 455	2 834	115,4

1) Údaje za rok 2010 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2011 jsou předběžné, tzn. nesplňují požadavek na definitivní data za rok 2010.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: L. Mejstříková (ÚZEI)

T10.3/03 - Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů

Výrobní obor	Hrubý operační přebytek (mil. Kč)			Hrubý operační přebytek na zaměstnance (tis. Kč)			Osobní náklady (mil. Kč)		
	2010[1)]	2011[2)]	meziroční index	2010[1)]	2011[2)]	meziroční index	2010[1)]	2011[2)]	meziroční index
10.1	2 532	2 197	86,8	153	134	87,7	5 084	5 045	99,2
10.2	27	20	74,1	118	86	73,1	39	47	120,5
10.3	529	417	78,8	243	188	77,5	694	669	96,4
10.4	738	799	108,3	1 138	1 209	106,3	259	242	93,4
10.5	1 859	2 402	129,2	217	291	134,3	3 152	3 003	95,3
10.6	486	676	139,1	243	350	144,2	758	776	102,4
10.7	2 815	3 209	114,0	130	152	116,5	6 086	6 076	99,8
10.8	4 843	7 930	163,7	419	683	163,0	5 003	5 261	105,2
10.9	1 477	3 719	251,8	337	1 029	305,3	2 224	2 076	93,3
10	15 306	21 369	139,6	226	323	143,2	23 299	23 195	99,6

1) Údaje za rok 2010 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2011 jsou předběžné, tzn. nesplňují požadavek na definitivní data za rok 2010.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: L. Mejstříková (ÚZEI)

10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu

Průměrný evidenční počet zaměstnanců u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a Výroby nápojů (CZ-NACE 11) s 50 a více pracovníky v roce 2011 meziročně klesl o 2,4 %, resp. o 5,7 % při mírném růstu průměrné měsíční mzdy na fyzickou osobu (u NACE 10 o 314 Kč, u NACE 11 o 408 Kč). Přičemž CZ-NACE 11 vykazuje dlouhodobě při srovnání s CZ-NACE 10 výrazně vyšší průměrnou měsíční mzdu vzhledem k nižší náročnosti jednotlivých výrob na ruční práci.

Celý zpracovatelský průmysl v zaměstnanosti zaznamenal vývoj zcela opačný (zvýšení o 3,4 %). Současně došlo také i k růstu průměrné měsíční mzdy o 3,4 % na 24 981 Kč.

Vývoj zaměstnanosti a průměrné měsíční mzdy na fyzickou osobu u Výroby potravinářských výrobků, Výroby nápojů a potravinářského průmysl celkem uvádí tab. T10.3/04.

T10.3/04 - Vývoj zaměstnanosti a mezd u Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2010	2011[1)]	meziroční index	2010	2011[1)]	meziroční index	2010	2011[1)]	meziroční index
Prům. evid. počet zaměstnanců	**fyzické osoby**	67 777	66 158	97,6	12 492	11 775	94,3	80 269	77 933	97,1
Prům. mzda	**Kč**	20 351	20 665	101,5	30 942	31 350	101,3	21 999	22 282	101,3

1) Údaje za rok 2011 jsou předběžné, tzn. nesplňují požadavek na definitivní data za rok 2010.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracovala: L. Mejstříková (ÚZEI)

V rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci je patrné, že jediným oborem, u kterého došlo meziročně ke zvýšení počtu zaměstnanců, i když mírnému, je **NACE 10.8** (o 1,2 %, 142 osob). Naopak u ostatních

oborů zaměstnanost poklesla. Nejvýrazněji poklesl počet zaměstnaných osob u **NACE 10.9** (o 12,4 %, tj. 543 osob), dále pak u **NACE 10.5** (o 6,8 %, tj. 583 osob).

Nejvyšší úroveň průměrné mzdy bylo dosaženo u **NACE 10.9** (při meziroční zvýšení o 6,9 % na 30 554 Kč). Nejvýraznější nárůst zaznamenal pak **NACE 10.2** (o 22 % na 12 791 Kč), který současně také vykazuje nejnižší úroveň průměrné mzdy v rámci oborové struktury. Průměrná mzda se u všech oborů meziročně zvýšila, s výjimkou **NACE 10.3** (pokles o 2,7 %, tj. 498 Kč).

Vývoj zaměstnanosti včetně vývoje průměrných mezd je uveden v tab. T10.3/05.

T10.3/05 - Vývoj zaměnanosti a mezd dle oborů u Výroby potravinářských výrobků

Výrobní obor	Prům. evid. počet zaměstnanců (fyzické osoby)			Průměrná mzda (Kč)		
	2010	2011[1)]	meziroční index	2010	2011[1)]	meziroční index
10.1	16 579	16 397	98,9	18 298	18 408	100,6
10.2	230	227	98,7	10 482	12 791	122,0
10.3	2 181	2 146	98,4	18 676	18 178	97,3
10.4	648	607	93,6	21 258	21 970	103,3
10.5	8 582	7 999	93,2	21 749	22 261	102,4
10.6	2 002	1 930	96,4	22 375	23 434	104,7
10.7	21 614	21 311	98,6	16 842	17 137	101,8
10.8	11 558	11 700	101,2	25 912	26 160	101,0
10.9	4 383	3 840	87,6	28 587	30 554	106,9
10	67 777	66 158	97,6	20 351	20 665	101,5

1) Údaje za rok 2011 jsou předběžné, tzn. nesplňují požadavek na definitivní data za rok 2010.
Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky
Zpracovala: L. Mejstříková (ÚZEI)

Podíl zaměstnanců podle jednotlivých výrobních oborů v rámci Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci (tab. T10.3/06) se v roce 2011 vzhledem k roku 2010 výrazně nezměnil. Nejvýznamnější výrobní skupinou z hlediska zaměstnanosti byl **NACE 10.7**, jehož podíl meziročně mírně vzrostl (o 0,3 p. b. na 32,2 %). Druhou pozici si dlouhodobě udržuje obor **NACE 10.1** s podílem 24,8 % (zvýšení o 0,3 p. b.) na celkovém počtu pracovníků Výroby potravinářských výrobků. Nejmenší podíl tradičně patří **NACE 10.2** a **NACE 10.4.**

T10.3/06 - Vývoj podílu počtu zaměstnanců ve Výrobě potravinářských výrobků v oborové struktuře (%)

Výrobní obor	2010	2011[1)]	Rozdíl (p. b.)
10.1	24,5	24,8	0,3
10.2	0,3	0,3	0,0
10.3	3,2	3,2	0,0
10.4	1,0	0,9	-0,1
10.5	12,7	12,1	-0,6
10.6	3,0	3,0	0,0
10.7	31,9	32,2	0,3
10.8	17,0	17,7	0,7
10.9	6,4	5,8	-0,6
10	100,0	100,0	0,0

1) Údaje za rok 2011 jsou předběžné, tzn. nesplňují požadavek na definitivní data za rok 2010.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: L. Mejstříková (ÚZEI)

11 SOUHRNNÉ HODNOCENÍ AGRÁRNÍ POLITIKY

V důsledku zejména výrazného poklesu národních výdajů ze zdrojů SZIF o téměř 37 % se celkové podpory agrárnímu sektoru v roce 2011 proti roku 2010 snížily na 42,4 mld. Kč, tj. o 5,4 %. Přímé podpory samotným zemědělským podnikům (tj. bez výdajů na tzv. obecné služby) se mírně snížily na 34,3 mld. Kč, tj. o 1,9 %. Největší část veškerých podpor (více než 46 %) nadále představují přímé platby. Podíl podpor ze zdrojů EU stále stoupá a meziročně se zvýšil z 66 % na 71 %. Z hlediska cílů politiky převažují podpory příjmů podniků včetně plateb LFA (kolem 60 % celkových podpor). Agrární politika se tak nadále významně podílí především na zlepšování důchodové situace zemědělských podniků: veškeré podpory těmto podnikům v roce 2011 představují zhruba 10 000 Kč/ha z. p., resp. přes 320 tis. Kč/AWU.

Souhrnné meziroční hodnocení agrární politiky se týká podpor agrárnímu sektoru vyplacených k 30. 6. následujícího roku, ke kterému se podpory věcně vztahují (pro rok 2011 předpoklad k 30. 6. 2012). Výjimku tvoří podpory PRV (osy I-IV) a OP Rybářství, kde jsou uvedeny podpory vyplacené k 31. 12. příslušného roku[162].

Souhrnná rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2010-11 podle hlavních institucí je uvedena v tab. T11/01. Celkové podpory se v roce 2011 proti roku 2010 snížily ze 44,9 mld. Kč na 42,4 mld. Kč[163], tj. o 5,4 %; podpory samotným zemědělským podnikům (tj. bez výdajů na tzv. obecné služby) se mírně snížily z 34,9 mld. Kč na 34,3 mld. Kč, tj. o 1,9 %. Nejvíce k této meziroční změně přispěl další pokles výdajů

[162] *Nejsou tak uvažovány podpory zemědělství ze strany spotřebitelů, vyplývající z ochrany agrárního trhu EU vůči třetím zemím, ani podpory poskytované z regionálních (krajských) programů a podobných zdrojů.*

[163] *Bez uvažování úlev na spotřební dani u biopaliv (podle údajů MF 757 mil. Kč v roce 2010 a 1 042 mil. Kč v roce 2011).*

z národních zdrojů, zejména výdajů SZIF (meziročně o téměř 37 %, především v důsledku snížení výdajů na podpory Top-Up).

T11/01 - Výdaje na agrární politiku podle institucí (mil. Kč)

Druh výdaje		2010	2011[p]	Meziroční index
1	**Rezort MZe celkem**	13 371	10 403	77,81
1.1	**Výdaje MZe: dotace, nařízení vlády a ostatní**	3 320	3 010	90,66
1.2	**Výdaje z PGRLF**	826	970	117,43
1.3	**Výdaje ČR ze SZIF**	7 586	4 790	63,15
1.4	**Pozemkové úřady**	817	847	103,67
1.5	**Ostatní instituce rezortu MZe**	822	786	95,62
2	**Jiné rezorty**	1 916	2 041	106,52
2.1	**MŽP a SFŽP ČR**	76	84	110,53
2.2	**ČMZRB, MPO**	27	30	111,11
2.3	**MMR**	0	0	x
2.4	**MD**	44	24	54,55
2.5	**Ostatní (MF - daň. úlevy, odpisy dluhů, ost. rezorty)**	1 769	1 903	107,57
3	**EU**	29 570	29 973	101,36
Celkem výdaje na agrární politiku v daném roce		**44 857**	**42 417**	**94,56**
- zemědělství vč. obecných služeb		***39 116***	***37 468***	***95,79***
- zemědělské podniky (bez obecných služeb)		***34 922***	***34 273***	***98,14***

p = předpoklad k 30. 6. 2012.
Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce
Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Podpory podle hlavních směrů a zdrojů (ČR, EU) jsou uvedeny v tab. T11/02. Největší podíl podpor připadá již dlouhodoběji na přímé platby: zhruba 44-47 % v obou rocích 2010 a 2011. Druhou největší složku podpor představují podpory v rámci PRV 33,5 % veškerých podpor v roce 2011, tj. snížení o 3,2 p. b. proti roku 2010). Podíl zdrojů EU na celkových podporách do českého agrárního sektoru se zvýšil ze 66 % v roce 2010 na 71 % v roce 2011. Podrobnější rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor je uvedena v příl. tab. 11/01.

T11/02 - Rekapitulace výdajů podle hlavních směrů podpor

Podpory (mil. Kč)	2010			2011[p]		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby[1)]	3 684	16 155	19 839	1 341	18 413	19 754
Program rozvoje venkova[2)]	3 641	12 805	16 446	3 128	11 067	14 195
OP Rybářství	43	130	173	54	163	218
Ostatní národní podpory	7 824	0	7 824	7 802	0	7 802
Organizace trhu	94	480	575	119	329	447
Celkem	**15 287**	**29 570**	**44 857**	**12 444**	**29 973**	**42 417**
Podpory (% z celku)	**2009**			**2010[p]**		
	ČR	**EU**	**celkem**	**ČR**	**EU**	**celkem**
Přímé platby	24,10	54,64	44,23	10,78	61,43	46,57
Program rozvoje venkova	23,82	43,30	36,66	25,14	36,92	33,47
OP Rybářství	0,28	0,44	0,39	0,44	0,54	0,51
Ostatní národní podpory	51,18	0,00	17,44	62,70	0,00	18,39
Organizace trhu	0,62	1,62	1,28	0,95	1,10	1,05
Celkem	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**
Podíl zdrojů EU na podporách			**65,92**			**70,66**

p = předpoklad k 30. 6. 2012.

1) Přímé platby EU, Top-Up a komoditní podpory.

2) Včetně opatření HRDP v období 2008-09, hrazené ze zdrojů PRV.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Z tab. T11/03 vyplývá, že absolutně největší část z celkových podpor získává trvale sektor zemědělství (88,3 % v roce 2011). Meziročně došlo k mírnému zvýšení tohoto podílu o 1,1 p. b. na úkor ostatních sektorů vyjma spotřebitelů potravin.

T11/03 - Podpory podle sektorů a klasifikace EU a OECD[1)]

Věcné zaměření	2010		2011[p]	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Celkem podpory agrárnímu sektoru	**44 857**	**100,0**	**42 417**	**100,0**
Podpory podle subsektorů				
zemědělství včetně obecných služeb	39 116	87,2	37 468	88,3
lesnictví	504	1,1	401	0,9
vodní hospodářství a rybářství	704	1,6	808	1,9
venkov	3 961	8,8	3 228	7,6
zpracovatelský průmysl	344	0,8	270	0,6
obchod	50	0,1	20	0,0
spotřebitelé	178	0,4	223	0,5
Podpory podle klasifikace EU				
Pilíř I	23 258	51,8	23 259	54,8
Pilíř II	17 322	38,6	15 847	37,4
Ostatní podpory	4 277	9,5	3 311	7,8
- z Pilíře II platby LFA a NATURA	*4 288*		*2 670*	
Celkem podpory zemědělství včetně obecných služeb (TSE[3)])	**39 116**	**100,0**	**37 468**	**100,0**
Celkem podpory zemědělským podnikům (bez obecných služeb) (PSE[3)])	**34 922**		**34 273**	
Podpory zemědělství podle klasifikace OECD				
A - Podpory založené na komoditních výstupech	1 370	3,5	1 239	3,3
A1 - Podpora tržních cen	*0*	*0,0*	*0*	*0,0*
A2 - Platby založené na výstupech	*1 370*	*3,5*	*1 239*	*3,3*
B - Platby založené na užití vstupů	5 775	14,8	6 912	18,4
B1 - Užití variabilních vstupů	*1 679*	*4,3*	*1 823*	*4,9*
B2 - Tvorba fixního kapitálu	*3 725*	*9,5*	*4 451*	*11,9*
B3 - Služby podnikům	*371*	*0,9*	*638*	*1,7*
C - Platby založené na aktuálním stavu PZTD[2)], s požadovanou produkcí	8 576	21,9	6 738	18,0
C1 - Platby založené na aktuálním stavu TD	*0*	*0,0*	*0*	*0,0*
C2 - Platby založené na aktuálním stavu PZ	*8 576*	*21,9*	*6 738*	*18,0*
D - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s požadovanou produkcí	0	0,0	0	0,0
E - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s nepožadovanou produkcí	16 085	41,1	16 520	44,1
E1 - Platby s variabilními sazbami	*0*	*0,0*	*0*	*0,0*
E2 - Platby s pevnými sazbami	*16 085*	*41,1*	*16 520*	*44,1*
F - Platby založené na nekomoditních kritériích	3 077	7,9	2 827	7,5
F1 - Dlouhodobé odložení zdrojů	*156*	*0,4*	*169*	*0,5*
F2 - Specifické nekomoditní výstupy	*2 432*	*6,2*	*2 497*	*6,7*
F3 - Platby založené na ostatních nekomoditních kritériích	*489*	*1,3*	*161*	*0,4*
G - Ostatní platby	40	0,1	36	0,1
Obecné služby	4 194	10,7	3 195	8,5

p = předpoklad k 30. 6. 2012.

1) Bez výdajů spotřebitelů.

2) P = plocha; Z = zvířata; T = tržby; D = příjmy.

3) TSE = Total Support Estimate; PSE = Producer Support Estimate podle klasifikace OECD.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Podle klasifikace EU se největší část podpor soustřeďuje v Pilíři I (podpora cen a příjmů podniků). Podpory v tomto pilíři v roce 2010 zaujímaly 51,8 % z celkových podpor. V roce 2011 došlo ke zvýšení jejich podílu na 54,8 %[164]. Podíl podpor v rámci Pilíře II (podpory rozvoje venkova) tak meziročně klesl ze 38,6 % na 37,4 %.

Převažující orientace agrární politiky na podporu příjmů a produkce dokumentuje v tab. T11/03 i rozdělení podpor zemědělským podnikům podle klasifikace OECD (podle tzv. implementačního kritéria). Tyto podpory (kategorie A, B, C, E) dosahovaly v obou

[164] *Při zahrnutí plateb LFA do podpor příjmů by podíl celkových důchodových podpor vzrostl v obou sledovaných letech na téměř 70 %.*

sledovaných letech přes 80 % veškerých podpor. Míra žádoucího oddělení podpor od produkce (decouplingu), tj. podíl decouplovaných a ostatních nekomoditních podpor (podpory kategorie E, F, G) na celkových podporách, se v důsledku dřívějšího přesunu plateb Top-Up z orné půdy na veškerou zemědělskou půdu udržuje na úrovni 50 %.

Tab. T11/04 je orientačním přehledem o rozdělení podpor agrárnímu sektoru ČR v členění podle dlouhodobých cílů agrární politiky. Dlouhodobě největší podíl podpor připadá na podpory příjmů podniků (50-53 %). Druhý největší objem podpor se týká zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí a venkovu. Jejich podíl na celkovém objemu podpor se v obou sledovaných letech stabilizoval na úrovni kolem 21-23 %. Značná část těchto podpor se však týká plateb LFA, které vedle svých environmentálních účinků přímo napomáhají ke zvyšování příjmů zemědělských podniků v daných oblastech.

T11/04 - Rekapitulace podpor podle cílů zemědělské politiky

Cíle	2010		2011[p]	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Rozvoj a stabilizace podnikatelské struktury	3 175	7,1	2 303	5,4
Restrukturalizace a modernizace výroby, zlepšení ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti podniků	4 384	9,8	4 973	11,7
Zlepšení ekonomické situace podniků (zvýšení, resp. udržení příjmu zemědělců)	22 705	50,6	22 446	52,9
Zlepšení vztahu zemědělství k životnímu prostředí	10 119	22,6	8 903	21,0
Rozšíření úlohy zemědělství jako producenta obnovitelných zdrojů energie	0	0,0	0	0,0
Přiměřené ceny zdravotně nezávadných potravin	513	1,1	563	1,3
Rozvoj venkova	3 961	8,8	3 228	7,6
Celkem	**44 857**	**100,0**	**42 417**	**100,0**

p = předpoklad k 30. 6. 2012.
Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce
Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Celkově transfery veřejných zdrojů do zemědělství (včetně rybářství) zaujímají významnou roli v ekonomice sektoru. Zemědělská politika ČR po vstupu do EU je prostřednictvím Pilíře I nadále orientována více na podporu příjmů zemědělských podniků než na podpory směřující k potřebné restrukturalizaci zemědělství.

Dopady zemědělské politiky v roce 2011 korespondují s dlouhodobějšími dopady této politiky po vstupu ČR do EU a lze je souhrnně hodnotit následovně:

– Podpory se významně podílejí na podnikatelském důchodu sektoru zemědělství. V přepočtu na jeden ha z. p. (podle evidence LPIS) dosahovaly přímé podpory podnikům (tj. bez podpor tzv. obecných služeb) v roce 2011 téměř 10 000 Kč a v přepočtu na jeden AWU přes 320 tis. Kč. Ze závěrů kap. 10.2 je zřejmé, že prakticky žádná kategorie zemědělských podniků by nebyla bez dané výše podpor dlouhodoběji životaschopná.

- Distribuce podpor přispívá k vyrovnávání regionálních rozdílů v podmínkách hospodaření zemědělských podniků. Výjimku představují velké podniky v oblastech LFA s extenzivní živočišnou výrobou, ve kterých podpory generují podstatně vyšší úroveň ČPH/AWU, než je tomu v ostatních podnicích.
- Uplatňované podpory spojené s produkcí významně zlepšují ekonomiku podniků zaměřených na tzv. citlivé komodity, zejména na chov přežvýkavců. Mezi tyto citlivé komodity však nejsou zařazeny chovy prasat a drůbeže, jejichž ekonomika se také v důsledku menší vázanosti na plošné podpory poskytované na užívanou zemědělskou půdu dále zhoršuje.
- Odbytová družstva vyvíjela také v roce 2011 svou činnost u všech hlavních zemědělských komodit. U vybraných komodit mohla být již pátým rokem čerpána podpora na opatření zakládání skupin výrobců (v roce 2011 podáno celkem 150 žádostí ve výši 37,1 mil. Kč, tj. o 52 žádostí a 15 mil. Kč méně než v roce 2010). Až na výjimky však dosud odbytové organizace producentů domácí agrární trh (CZV, resp. vazby na podpory marketingu a exportu) příliš neovlivňují.
- Distribuce podpor na druhou stranu přispívá k dalšímu prohlubování duální struktury zemědělských podniků s rostoucí převahou velkých podniků na z. p.
- Zaměření a podmínky poskytování podpor vedou k zachovávání *status quo* ve vztazích zemědělství k životnímu prostředí, kde z mnoha aspektů nedochází k potřebným změnám (zejména v oblasti eroze půd a vztahu zemědělství k vodnímu režimu krajiny). Podíl TTP na z. p. zůstává přes všechna dosavadní stimulační opatření a v porovnání s reálnými přírodními a klimatickými podmínkami ČR neúměrně nízký (zhruba 23 %).
- Podmínky poskytování důchodových podpor nepůsobí dostatečně důrazně na zlepšování vztahu zemědělství k rozvoji venkova, zejména pokud jde o zachovávání či vytváření pracovních příležitostí. Především se to týká zemědělství v oblastech LFA se zaměřením na extenzivní chov skotu. Proti tomu působí pozitivně na zachovávání či vytváření pracovních příležitostí venkova stále rostoucí podpory diverzifikace činností v zemědělských podnicích.
- Příjemci rozhodující většiny podpor agrárnímu sektoru jsou zemědělské podniky. Na vlastní rozvoj venkovského prostoru včetně podpor subjektům nepůsobících v zemědělství připadalo v roce 2011 pouze 7,4 % veškerých podpor. Na komplexní rozvoj venkovských oblastí tak mají podstatně větší vliv jiné politiky a ostatní podmínky.

P1 PŘEHLED LEGISLATIVNÍCH OPATŘENÍ VE VZTAHU K AGRÁRNÍMU SEKTORU

1.1 Přehled legislativních opatření přijatých od 1. 1. 2011 do 1. 3. 2012 a publikovaných ve Sbírce zákonů

1.1.1 Zákony

Zákon č. 32/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2011)

Zákon č. 33/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2011)

Zákon č. 95/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 61/1997 Sb., o lihu a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona České národní rady č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o lihu), ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 5. 2011)

Zákon č. 104/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráži, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2011)

Zákon č. 151/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 7. 6. 2011)

Zákon č. 245/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 9. 2011)

Zákon č. 247/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2011)

Zákon č. 256/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 9. 2011, část od 1. 1. 2012)

Zákon č. 308/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2012, část od 21. 10. 2011)

Zákon č. 344/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2012)

Zákon č. 345/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 29. 11. 2011)

Zákon č. 54/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby), ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2012)

1.1.2 Nařízení vlády

Nařízení vlády č. 87/2011 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2011)

Nařízení vlády č. 125/2011 Sb., o stanovení informačních povinností příjemcům živočišných produktů v místě určení
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 5. 2011)

Nařízení vlády č. 173/2011 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 197/2005 Sb., o stanovení podmínek poskytnutí dotace na provádění opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 30. 6. 2011)

Nařízení vlády č. 237/2011 Sb., o stanovení rezervy státních pozemků pro uskutečňování rozvojových programů státu
(pozn.: účinnost předpisu od 24. 8. 2011)

Nařízení vlády č. 282/2011 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 10. 2011)

Nařízení vlády č. 283/2011 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 10. 2011)

Nařízení vlády č. 60/2012 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování zvláštní podpory zemědělcům
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2012)

Nařízení vlády č. 61/2012 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 87/2010 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování platby na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka, ve znění nařízení vlády č. 369/2010 Sb., a nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2012)

1.1.3 Vyhlášky

Vyhláška č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod
(pozn.: účinnost předpisu od 26. 1. 2011)

Vyhláška č. 24/2011 Sb., o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik
(pozn.: účinnost předpisu od 4. 3. 2011)

Vyhláška č. 49/2011 Sb., o vymezení útvarů povrchových vod
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 3. 2011)

Vyhláška č. 57/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 448/2006 Sb., o provedení některých ustanovení plemenářského zákona
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 3. 2011)

Vyhláška č. 61/2011 Sb., o požadavcích na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 3. 2011)

Vyhláška č. 93/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 20/2002 Sb., o způsobu a četnosti měření množství a jakosti vody
(pozn.: účinnost předpisu od 27. 4. 2011)

Vyhláška č. 98/2011 Sb., o způsobu hodnocení stavu útvarů povrchových vod, způsobu hodnocení ekologického potenciálu silně ovlivněných a umělých útvarů povrchových vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu povrchových vod
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 5. 2011)

Vyhláška č. 115/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 335/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), h), i), j) a k) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro nealkoholické nápoje a koncentráty k přípravě nealkoholických nápojů, ovocná vína, ostatní vína a medovinu, pivo, konzumní líh, lihoviny a ostatní alkoholické nápoje, kvasný ocet a droždí, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 5. 2011, část od 1. 5. 2012)

Vyhláška č. 117/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 113/2005 Sb., o způsobu označování potravin a tabákových výrobků, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2011)

Vyhláška č. 120/2011 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 6. 5. 2011, část od 1. 1. 2012)

Vyhláška č. 143/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 344/2008 Sb., o používání, předepisování a výdeji léčivých přípravků při poskytování veterinární péče
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 6. 2011)

Vyhláška č. 155/2011 Sb., o profilech povrchových vod využívaných ke koupání
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2011)

Vyhláška č. 168/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 369/2009 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu, ve znění vyhlášky č. 298/2010 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 28. 6. 2011)

Vyhláška č. 198/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 356/2008 Sb., kterou se provádí zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 7. 2011)

Vyhláška č. 205/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2011)

Vyhláška č. 216/2011 Sb., o náležitostech manipulačních řádů a provozních řádů vodních děl
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2011)

Vyhláška č. 309/2011 Sb., o stanovení podmínek vyšetřování skotu na bovinní spongiformní encefalopatii v rámci prohlídky jatečných zvířat a masa
(pozn.: účinnost předpisu od 21. 10. 2011)

Vyhláška č. 336/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 432/2001 Sb., o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasů a vyjádření vodoprávního úřadu, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 6. 12. 2011)

Vyhláška č. 358/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 412/2008 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2012)

Vyhláška č. 380/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 328/2004 Sb., o evidenci výskytu a hubení škodlivých organismů ve skladech rostlinných produktů a o způsobech zjišťování a regulace jejich výskytu v zemědělských veřejných skladech a skladech Státního zemědělského intervenčního fondu
(pozn.: účinnost předpisu od 9. 12. 2011)

Vyhláška č. 381/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 333/2004 Sb., o odborné způsobilosti na úseku rostlinolékařské péče
(pozn.: účinnost předpisu od 9. 12. 2011)

Vyhláška č. 382/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 9. 12. 2011)

Vyhláška č. 383/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 175/2005 Sb., o náhradách nákladů za odborné úkony provedené Státní rostlinolékařskou správou
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 12. 2011)

Vyhláška č. 384/2011 Sb., o technických zařízeních a o označování dřevěného obalového materiálu a o změně vyhlášky č. 334/2004 Sb., o mechanizačních prostředcích na ochranu rostlin
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 12. 2011)

Vyhláška č. 404/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2012)

Vyhláška č. 423/2011 Sb., o způsobu výpočtu nákladů na činnost odborného lesního hospodáře v případech, kdy jeho činnost hradí stát
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2012)

Vyhláška č. 25/2012 Sb., kterou se mění vyhláška č. 356/2008 Sb., kterou se provádí zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 8. 2. 2012)

Vyhláška č. 26/2012 Sb., kterou se stanoví výše paušální částky nákladů spojených s vytištěním veterinárního osvědčení k vývozu a výše paušální částky nákladů spojených s prováděním pohraniční veterinární kontroly
(pozn.: účinnost předpisu od 24. 1. 2012)

Vyhláška č. 32/2012 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 2. 2012)

Vyhláška č. 33/2012 Sb., kterou se mění vyhláška č. 327/2004 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin
(pozn.: účinnost předpisu od 30. 1. 2012)

Vyhláška č. 51/2012 Sb., kterou se mění vyhláška č. 291/2003 Sb., o zákazu podávání některých látek zvířatům, jejichž produkty jsou určeny k výživě lidí, a o sledování (monitoringu) přítomnosti nepovolených látek, reziduí a látek kontaminujících, pro něž by živočišné produkty mohly být škodlivé pro zdraví lidí, u zvířat a v jejich produktech, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2012)

1.2 Připravované právní předpisy v roce 2011

V roce 2011 probíhaly legislativní práce na tvorbě právních předpisů vycházející především z usnesení vlády ze dne 26. ledna 2011 č. 69 o Plánu legislativních prací vlády na rok 2011. Ministerstvo zemědělství předložilo, mimo legislativní úkoly obsažené v tomto usnesení, několik dalších návrhů právních předpisů k řešení některých aktuálních problémů z oblasti zemědělství a z důvodů implementace právních předpisů Evropské unie do našeho právního prostředí.

Mezi některé významné návrhy zákonů připravované v roce 2011 patří zejména:

– návrh zákona, kterým se mění zákon č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby
(pozn. publikováno ve Sbírce zákonů pod č. 74/2012 Sb. s účinností od 1. 4. 2012);

- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči
  (pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – červenec 2012);
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání
  (pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – leden 2013);
- návrh zákona o Státním pozemkovém úřadu
  (pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – leden 2013);
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin
  (pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – leden 2013).

K většině z výše uvedených návrhů zákonů byly v roce 2011 rovněž souběžně připravovány návrhy prováděcích právních předpisů (nařízení vlády a vyhlášky).

P2 OFICIÁLNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ FADN ZEMÍ EU ZA ÚČETNÍ ROK 2009

Oficiální výsledky šetření Zemědělské účetní datové sítě (FADN) v členských státech EU jsou pravidelně publikovány Evropskou Komisí – Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI). Veřejnosti jsou tyto výsledky přístupné mj. na webových stránkách http://ec.europa.eu/agriculture/rica/index_en.cfm.

Výsledky jsou publikovány po ukončení šetření ve všech státech EU a po všech předepsaných kontrolních procedurách prováděných pracovištěm DG AGRI.

Výsledky jsou prezentovány na základě jednotného metodického postupu ve formě Standardního výstupu FADN. V příl. tab. P2/01 a P2/02 jsou uvedeny oficiální výsledky za EU v rozsahu prakticky všech ukazatelů Standardního výstupu. Ve stejné struktuře jsou prezentovány Evropskou komisí obdobné výsledky i za srovnatelné skupiny zemědělských podniků jednak podle jednotlivých kategorií výrobního zaměření (polní výroba, zahradnictví, víno, ostatní trvalé porosty, mléko, chov skotu, chov prasat a drůbeže, smíšená výroba) a jednak podle velikostních tříd zemědělských podniků (dle počtu EVJ[165]). Standardní výstup FADN obsahuje základní výrobní strukturu v naturálních ukazatelích (v ha, VDJ podle metodiky EU) a celou řadu hodnotových indikátorů. Jmenovitě se jedná o ukazatele hrubé zemědělské produkce v členění na jednotlivé komodity, dále ukazatele podnikových nákladů, podpor do zemědělství, salda podpor a daní, ukazatele důchodové povahy a charakteristiky pasiv a aktiv. Za každý průměrný podnik jsou uvedeny pracovní síly celkem v přepočtu na AWU[166] a neplacené pracovní síly v přepočtu na FWU[167].

Způsob výpočtu základních ukazatelů hospodářského výsledku zemědělského podniku podle metodiky Standardního výstupu EU zobrazuje schéma na obr. P2/01.

Oficiální výsledky, tak jak jsou prezentované EK (příl. tab. P2/01), jsou přepočteny na průměrné podniky jednotlivých zemí poměrně složitou procedurou vážení. Každý podnik souboru FADN má přidělen tzv. nápočtový koeficient, který reprezentuje určitý počet podniků téhož výrobního zaměření a velikostní skupiny korespondující s celkovým počtem podniků obdobného zaměření příslušné země. Hodnoty šetření FADN u jednotlivých podniků jsou násobeny tímto koeficientem, a tím jsou dosaženy hodnoty za celé zemědělství příslušného státu EU (za tu část, která je pokryta sítí FADN, tj. tržně orientované farmy). Vydělením těchto hodnot celkovým počtem všech podniků dané země, reprezentovaných sítí

[165] *EVJ – Ekonomická velikostní jednotka (1 EVJ se rovná hodnotě 1 200 € podnikového standardního příspěvku na úhradu).*

[166] *AWU – Roční pracovní jednotka (1 AWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).*

[167] *FWU – Rodinná pracovní jednotka neplacené práce (1 FWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).*

FADN, vznikne výsledek za průměrný podnik dané země. Jedná se v podstatě o vážený průměr na jeden podnik, kde jako váhy fungují počty podniků v jednotlivých kategoriích výrobního zaměření (specializace) a velikostní třídy zemědělského podniku, tak jak jsou zjištěny Strukturálním šetřením v zemědělství (FSS). V ČR síť FADN reprezentuje všechny zemědělské podniky a farmy zachycené FSS, jejichž velikost přesahuje 4 EVJ, tj. 14 300 podniků, které celkově obhospodařují cca 3 500 tis. ha z. p.

Pro lepší srovnatelnost výsledků států EU jsou uvedeny v příl. tab. P2/02 stejné ukazatele přepočtené na 1 ha obhospodařované z. p.

Obr. P2/01 – Odvození ukazatelů ekonomických výsledků podle metodiky FADN EU

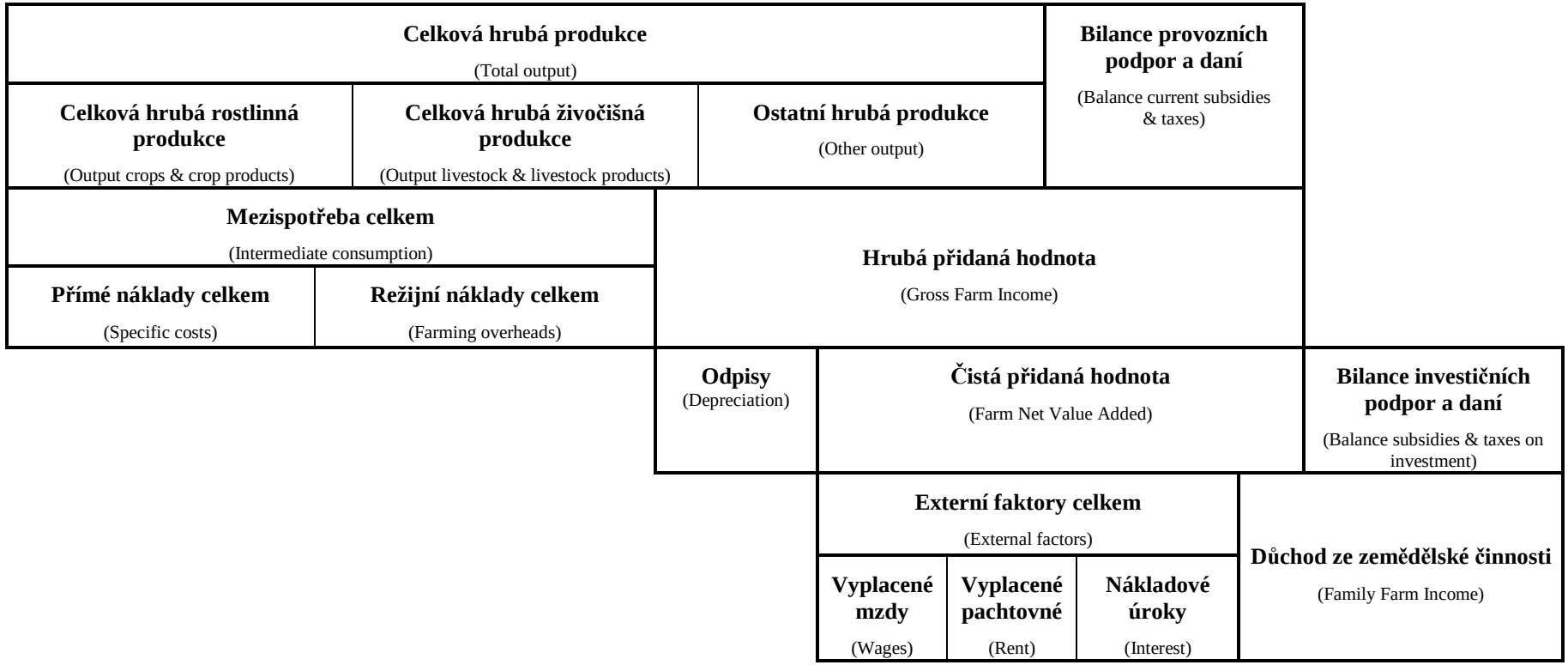

Pramen: *Farm Accountancy Data Network, Commission of the European Communities, 1984, s. 66, terminologie podle ÚZEI*

Zpracoval: *J. Hanibal a kol. (ÚZEI)*

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 953 250	32 070	117 700	19 700	14 690	32 510	187 170	511 910	606 780	7 250	352 820	83 730	106 420	737 160
Počet podniků v souboru FADN		80 189	1 192	1 882	443	1 417	1 883	8 812	3 970	8 258	500	7 464	1 946	1 105	10 715
Ekonomická velikost podniku	EVJ	29,75	107,20	8,57	13,83	102,84	115,57	100,32	10,55	32,11	21,80	77,52	21,71	22,37	32,54
Pracovní síly celkem	AWU/100ha	5,03	4,54	8,01	17,31	3,14	1,97	2,57	15,40	4,10	1,87	2,44	3,34	2,51	8,07
Neplacené pracovní síly	FWU/100ha	3,77	3,47	3,85	12,99	0,59	1,00	1,41	13,73	3,12	0,92	1,82	1,38	2,37	5,75
Placené pracovní síly	AWU/100ha	1,26	1,07	4,15	4,32	2,55	0,97	1,17	1,66	0,98	0,96	0,61	1,96	0,14	2,32
Zemědělsky využívaná půda	ha	32,69	46,67	30,58	7,19	231,80	82,66	98,83	7,56	35,53	131,14	77,52	52,98	45,60	16,32
Pronajatá (připachtované) půda	ha	17,52	34,52	26,08	4,71	198,40	22,09	71,41	3,83	12,85	78,29	65,65	34,01	7,93	6,52
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	37,70	26,03	49,72	44,34	44,65	58,86	42,92	40,02	32,79	35,32	35,21	53,86	6,31	30,48
Ostatní polní plodiny[1)]	%	10,87	12,48	23,97	2,70	18,70	13,13	15,39	11,32	6,02	10,43	11,82	19,01	0,26	4,76
Energetické plodiny	%	1,33	0,95	0,00	0,00	2,37	2,04	1,50	0,00	0,00	5,54	4,46	0,56	0,06	0,13
Zelenina a květiny	%	1,04	3,10	0,65	4,89	0,36	0,50	0,50	1,47	0,84	0,09	0,80	1,43	0,00	2,33
Vinice	%	1,92	0,00	3,83	2,28	0,40	0,00	0,47	2,65	4,79	0,00	2,51	0,98	0,00	5,97
Trvalé kultury	%	4,22	1,63	1,39	12,85	0,72	0,38	0,63	22,81	14,51	0,23	0,84	2,41	0,07	10,73
Ovocné sady	%	1,85	1,43	1,35	6,92	0,56	0,25	0,56	4,00	5,51	0,21	0,79	1,94	0,00	3,93
Olivové sady	%	2,28	0,00	0,00	5,92	0,00	0,00	0,00	18,74	9,00	0,00	0,03	0,00	0,00	6,59
Ostatní trvalé kultury	%	0,10	0,21	0,04	0,01	0,16	0,13	0,07	0,07	0,01	0,03	0,02	0,47	0,06	0,21
Krmné plodiny[2)]	%	39,86	55,45	15,31	25,67	34,73	24,20	38,48	14,96	29,97	49,73	46,26	20,87	93,14	39,37
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/100ha	79,69	247,34	30,11	115,67	48,22	168,55	98,14	60,87	56,49	32,16	84,35	38,60	115,39	87,81
Dojnice	DJ/100ha	15,23	35,69	6,85	8,24	12,26	21,15	23,76	2,23	5,10	10,67	14,68	6,68	23,27	16,70
Ostatní skot	DJ/100ha	25,58	92,52	5,61	7,52	17,30	21,74	28,39	7,72	12,24	12,51	39,45	8,84	78,67	21,56
Ovce a kozy	DJ/100ha	7,75	0,86	7,60	34,65	0,41	1,23	1,05	43,82	10,66	1,14	4,55	3,80	12,62	7,54
Prasata	DJ/100ha	21,57	106,36	3,49	46,31	12,62	111,84	39,90	4,40	21,11	6,66	11,86	9,94	0,00	20,96
Drůbež	DJ/100ha	8,96	11,54	6,44	18,91	5,44	12,06	4,82	2,24	7,10	0,89	13,45	8,97	0,00	19,89
Výnos pšenice	q/ha	58,20	91,82	29,82	17,93	52,97	78,46	73,70	29,38	29,48	31,21	76,15	40,94	83,30	54,13
Výnos kukuřice	q/ha	77,31	139,65	46,59		81,39	67,93	87,09	122,22	106,60		89,24	66,42		104,21
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,21	2,34	1,03	2,24	0,87	1,94	1,48	2,86	0,86	0,50	1,28	1,05	1,23	1,36
Roční dojivost	kg/ks	6 390	6 711	3 447	7 504	6 691	8 314	7 415	5 832	6 995	7 059	6 499	6 612	5 062	6 090
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč/ha	45 630	109 641	17 347	103 133	29 153	93 454	53 198	64 177	31 849	14 327	45 326	28 109	22 108	87 954
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	23 923	45 702	11 076	46 588	15 147	28 805	23 213	45 091	19 306	6 555	23 926	15 281	4 177	61 064
Obiloviny	Kč/ha	5 973	6 697	4 398	4 362	6 244	10 802	8 415	7 396	3 748	2 629	7 700	6 762	1 137	7 907
Proteinové plodiny	Kč/ha	145	53	13	572	56	68	93	1 018	75	42	171	68	15	193
Energetické plodiny	Kč/ha	173	226	0	0	346	308	303	0	0	369	562	69	2	17
Brambory	Kč/ha	1 024	4 588	318	3 783	725	1 442	1 058	1 186	258	347	761	147	164	1 135
Cukrová řepa	Kč/ha	601	3 227	0	0	908	925	1 240	405	287	0	787	122	4	254
Olejniny	Kč/ha	1 391	247	2 061	0	2 766	1 726	3 412	282	225	958	1 855	2 494	17	583

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		39 600	1 630	22 840	1 470	59 280	73 000	765 650	111 080	866 870	41 080	26 460	3 470	42 060	88 850
Počet podniků v souboru FADN		1 098	447	999	378	1 549	1 998	12 431	2 254	3 291	937	1 038	502	846	2 834
Ekonomická velikost podniku	EVJ	10,16	70,62	13,96	25,02	160,50	33,52	10,15	12,73	3,72	42,39	53,06	125,98	8,62	99,50
Pracovní síly celkem	AWU/100ha	3,66	2,12	3,29	53,61	8,78	4,57	9,56	5,97	13,09	2,78	1,50	2,69	14,55	1,42
Neplacené pracovní síly	FWU/100ha	2,86	1,80	2,12	44,26	4,54	4,24	8,28	5,04	10,98	2,23	1,18	0,22	14,06	0,81
Placené pracovní síly	AWU/100ha	0,80	0,32	1,17	9,35	4,23	0,33	1,28	0,93	2,11	0,55	0,32	2,47	0,48	0,61
Zemědělsky využívaná půda	ha	50,52	79,38	65,14	3,52	32,00	34,13	18,30	25,62	12,19	53,15	98,65	574,64	11,34	161,59
Pronajatá (připachtované) půda	ha	29,27	39,58	28,28	2,85	12,92	10,55	5,23	7,25	5,65	18,76	52,22	552,04	3,75	69,67
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	44,60	23,47	33,08	0,00	11,03	32,45	57,26	9,04	56,21	50,17	39,85	37,53	18,14	22,28
Ostatní polní plodiny[1)]	%	11,73	5,14	7,00	8,46	14,33	9,41	12,78	2,12	15,74	9,56	8,31	16,83	2,58	7,47
Energetické plodiny	%	6,60	0,37	1,76	0,00	0,02	1,68	0,13	0,00	0,13	0,26	1,01	3,08	0,05	0,61
Zelenina a květiny	%	0,37	0,00	0,72	28,02	6,57	0,43	1,80	1,43	1,11	0,32	0,68	0,36	0,48	0,65
Vinice	%	0,00	0,97	0,00	10,07	0,00	1,88	0,00	4,35	0,83	0,00	0,00	0,23	2,54	0,00
Trvalé kultury	%	0,43	0,00	0,61	8,40	1,74	0,78	2,29	11,20	1,44	0,30	0,02	0,46	1,73	0,46
Ovocné sady	%	0,43	0,00	0,59	7,31	0,86	0,75	2,19	3,58	1,43	0,13	0,02	0,46	1,59	0,21
Olivové sady	%	0,00	0,00	0,00	1,05	0,00	0,00	0,00	7,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07	0,00
Ostatní trvalé kultury	%	0,00	0,00	0,02	0,03	0,88	0,03	0,10	0,03	0,01	0,17	0,00	0,00	0,06	0,26
Krmné plodiny[2)]	%	37,03	70,28	48,08	39,89	64,50	53,12	24,69	46,28	23,76	31,08	45,13	43,81	74,04	65,26
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/100ha	31,28	122,43	35,91	957,34	386,89	84,39	69,57	50,76	53,55	59,57	68,52	28,82	109,66	84,51
Dojnice	DJ/100ha	12,94	29,80	10,18	140,64	83,24	21,29	17,30	7,81	14,91	14,68	14,85	8,89	25,63	13,68
Ostatní skot	DJ/100ha	11,42	77,97	9,62	102,38	71,80	27,28	15,15	22,11	8,82	18,48	28,71	10,28	52,04	34,36
Ovce a kozy	DJ/100ha	0,13	0,40	0,74	13,11	8,22	1,24	0,70	9,98	15,40	0,67	1,30	2,03	3,33	18,96
Prasata	DJ/100ha	4,07	12,63	6,49	446,91	157,03	30,23	28,15	7,64	7,95	18,40	21,76	3,97	19,51	8,72
Drůbež	DJ/100ha	2,60	1,13	8,46	250,05	64,28	3,70	6,93	2,68	5,33	7,06	1,65	3,56	3,55	8,27
Výnos pšenice	q/ha	46,44	66,62	38,00		94,79	48,64	50,83	16,46	30,98	42,31	59,66	42,62	42,40	83,29
Výnos kukuřice	q/ha		73,20			99,82	118,59	76,16	67,98	43,58		72,76	71,90	92,40	92,18
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,59	1,55	0,43	12,19	2,20	0,91	1,44	0,62	1,29	1,21	1,03	0,48	1,08	1,03
Roční dojivost	kg/ks	5 123	7 124	5 210	5 383	7 837	6 208	4 759	6 869	3 603	8 447	7 950	5 749	4 749	7 054
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč/ha	15 524	46 066	15 034	479 121	326 219	51 500	31 721	24 518	26 169	41 850	32 923	18 031	52 496	34 609
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	8 968	12 729	6 990	195 497	161 826	14 285	16 173	14 040	16 239	16 054	13 698	8 892	26 331	14 891
Obiloviny	Kč/ha	4 128	4 556	2 835	0	3 022	4 672	5 682	978	6 208	4 562	4 593	3 442	3 218	5 070
Proteinové plodiny	Kč/ha	124	36	19	0	172	45	116	22	33	103	218	39	10	313
Energetické plodiny	Kč/ha	577	54	122	0	3	265	12	0	9	7	59	287	4	51
Brambory	Kč/ha	577	764	580	13 738	12 585	915	1 456	732	1 011	1 547	1 198	276	926	1 115
Cukrová řepa	Kč/ha	291	0	0	0	3 501	1 004	620	0	112	369	641	396	3	570
Olejniny	Kč/ha	1 241	1 022	738	0	65	1 134	1 570	34	1 364	523	670	1 950	256	1 004

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 2

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	**Kč/ha**	254	762	803	0	329	26	259	2 712	120	-1	257	45	0	319
Zelenina a květiny	**Kč/ha**	5 623	19 694	1 134	14 422	640	6 075	3 715	8 568	3 607	319	3 211	2 331	0	15 271
Ovoce	**Kč/ha**	1 695	6 109	509	3 788	343	351	1 072	4 165	2 156	37	1 669	954	0	6 108
Citrusové plody	**Kč/ha**	457	0	0	3 638	0	0	0	2 612	1 881	0	18	0	0	1 759
Víno a hrozny	**Kč/ha**	2 941	0	1 024	4 626	487	0	1 556	4 011	1 858	0	6 927	790	0	13 804
Olivy a olivový olej	**Kč/ha**	1 084	0	0	3 517	0	0	0	8 696	3 301	0	25	0	0	5 539
Krmné plodiny	**Kč/ha**	1 695	722	635	6 517	2 102	4 769	1 585	3 548	1 186	2 083	10	1 100	2 672	4 930
Ostatní rostlinná produkce	**Kč/ha**	1 040	3 603	181	1 364	547	2 622	806	493	605	141	534	468	170	3 262
Celková hrubá živočišná produkce	**Kč/ha**	19 426	61 230	5 301	56 449	11 694	56 366	26 898	17 930	12 121	6 796	19 375	9 988	17 417	24 768
Změna stavu hospodářských zvířat	**Kč/ha**	-2	-911	34	1 539	-258	154	-88	-731	-330	-1	57	-328	-488	406
Mléko a mléčné výrobky	**Kč/ha**	7 204	15 641	1 454	6 227	5 128	13 592	12 559	1 363	2 858	4 072	7 384	2 729	7 113	10 845
Hovězí a telecí maso	**Kč/ha**	3 552	16 732	480	1 861	1 910	3 087	4 046	949	2 054	955	5 507	1 037	8 878	4 340
Vepřové maso	**Kč/ha**	4 343	22 406	685	15 498	2 763	26 162	8 865	1 159	2 787	1 223	2 266	2 138	0	4 679
Ovce a kozy	**Kč/ha**	840	111	918	10 195	40	201	100	4 177	1 278	111	574	365	1 351	787
Drůbeží maso	**Kč/ha**	1 125	4 137	581	5 618	1 153	1 963	621	205	528	-2	1 469	3 041	0	287
Slepičí vejce	**Kč/ha**	720	553	408	6 637	464	1 497	381	561	171	299	325	289	1	1 399
Ovčí a kozí mléko	**Kč/ha**	776	280	529	9 980	45	0	18	7 733	1 518	13	734	14	0	1 232
Ostatní zvířata a produkty	**Kč/ha**	866	1 369	246	433	189	9 864	309	1 784	927	126	1 117	375	74	1 198
Ostatní hrubá produkce[3)]	**Kč/ha**	2 280	2 710	970	96	2 312	8 282	3 087	1 155	423	975	2 025	2 840	514	2 122
Vlastní spotřeba	**Kč/ha**	417	79	433	2 988	48	36	49	2 617	33	135	241	89	70	712
Vnitropodniková spotřeba	**Kč/ha**	2 410	2 956	1 128	4 524	3 217	8 061	2 708	2 303	781	3 425	747	2 134	3 137	3 550
Podnikové náklady															
Celkové náklady	**Kč/ha**	43 618	98 942	18 767	92 744	36 940	116 015	58 027	48 929	23 846	17 461	49 202	31 634	25 849	56 923
Mezispotřeba celkem	**Kč/ha**	28 994	68 935	11 724	68 884	24 778	69 946	38 214	30 824	16 866	11 863	31 552	22 272	19 729	33 794
Přímé náklady celkem	**Kč/ha**	17 747	49 093	7 246	50 058	14 453	49 556	21 529	19 550	11 226	7 851	16 905	13 801	12 926	22 472
Osiva a sadba	**Kč/ha**	2 130	5 964	1 072	4 518	1 546	2 976	2 502	2 488	1 234	674	2 061	1 723	272	3 480
Vlastní osiva a sadba	**Kč/ha**	160	614	299	225	112	103	244	188	20	251	46	169	12	35
Hnojiva nakupovaná	**Kč/ha**	2 937	4 443	1 609	5 532	2 270	3 438	3 088	4 691	1 976	1 153	4 307	2 261	2 561	3 566
Prostředky ochrany rostlin	**Kč/ha**	1 823	3 685	937	2 598	2 070	2 096	2 435	2 634	1 248	422	2 775	1 668	348	2 699
Ostatní přímé náklady RV	**Kč/ha**	953	2 844	170	529	282	2 354	1 081	922	254	358	405	579	182	1 895
Krmiva pro skot celkem	**Kč/ha**	4 775	9 191	2 032	19 710	4 236	10 775	4 979	6 898	3 763	3 804	3 650	2 657	7 474	7 074
Vlastní krmiva pro skot	**Kč/ha**	1 776	1 908	743	4 294	2 725	4 926	1 508	2 098	748	2 994	548	1 459	3 125	3 334
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	**Kč/ha**	3 669	17 563	1 108	15 668	2 899	22 815	5 280	1 298	2 147	916	2 662	3 803	0	2 587
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	**Kč/ha**	458	433	87	7	381	3 033	955	18	12	179	153	308	0	173
Ostatní přímé náklady ŽV	**Kč/ha**	1 451	5 403	317	1 492	1 146	4 965	2 135	618	598	516	1 044	1 085	2 084	1 171
Náklady na lesní výrobu	**Kč/ha**	9	0	1	11	4	137	28	0	4	7	0	23	3	0
Režijní náklady celkem	**Kč/ha**	11 247	19 843	4 478	18 825	10 325	20 389	16 686	11 274	5 641	4 012	14 647	8 471	6 804	11 322
Náklady budov a strojů	**Kč/ha**	2 562	5 156	633	4 534	2 336	7 056	4 124	2 013	1 171	991	3 210	1 323	2 242	1 319

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	**Kč/ha**	14	0	9	0	845	142	142	183	51	38	60	30	854	87
Zelenina a květiny	**Kč/ha**	571	0	902	141 166	119 022	938	4 648	3 792	2 841	8 399	2 010	393	1 308	2 253
Ovoce	**Kč/ha**	116	0	84	7 000	4 131	1 377	1 281	1 877	1 060	54	93	138	1 487	519
Citrusové plody	**Kč/ha**	0	0	0	479	0	0	0	429	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	**Kč/ha**	0	5 264	0	21 555	0	3 506	0	3 111	573	0	0	34	4 785	1
Olivy a olivový olej	**Kč/ha**	0	0	0	597	0	0	0	1 020	0	0	0	0	109	0
Krmné plodiny	**Kč/ha**	1 806	840	1 327	10 869	1 241	144	183	1 652	2 858	291	3 943	1 022	12 278	2 613
Ostatní rostlinná produkce	**Kč/ha**	100	247	497	93	17 242	408	474	211	129	168	272	1 172	1 099	1 346
Celková hrubá živočišná produkce	**Kč/ha**	6 273	29 395	7 241	282 947	128 318	26 605	15 086	9 410	9 848	22 445	15 129	5 521	20 153	17 742
Změna stavu hospodářských zvířat	**Kč/ha**	191	150	-50	-80	-436	315	6	-80	302	102	-263	-100	1 198	475
Mléko a mléčné výrobky	**Kč/ha**	3 229	14 818	2 545	86 980	48 640	10 266	4 441	3 982	3 845	12 824	8 546	2 929	8 400	6 701
Hovězí a telecí maso	**Kč/ha**	1 286	9 769	749	15 239	8 231	5 387	1 941	2 029	847	3 091	3 096	829	6 387	4 436
Vepřové maso	**Kč/ha**	984	2 744	1 028	80 004	37 396	8 298	5 132	1 634	1 251	3 964	3 022	775	2 150	1 606
Ovce a kozy	**Kč/ha**	29	-4	68	492	846	189	45	687	1 244	85	90	43	446	2 281
Drůbeží maso	**Kč/ha**	132	12	-90	39 245	7 966	807	2 594	419	639	1 610	-68	334	37	1 209
Slepičí vejce	**Kč/ha**	583	774	2 407	45 618	14 449	1 169	694	1	501	671	308	514	392	950
Ovčí a kozí mléko	**Kč/ha**	0	226	12	12 808	4 807	198	18	442	1 147	12	0	129	7	14
Ostatní zvířata a produkty	**Kč/ha**	31	1 056	522	2 561	5 984	292	223	216	374	190	135	-31	2 334	545
Ostatní hrubá produkce[3)]	**Kč/ha**	283	3 942	803	677	36 075	10 609	463	1 068	81	3 350	4 096	3 617	6 012	1 975
Vlastní spotřeba	**Kč/ha**	280	121	435	3 375	31	1 082	520	417	2 185	103	6	141	2 236	17
Vnitropodniková spotřeba	**Kč/ha**	2 828	2 820	2 919	6 598	1 737	2 219	3 946	1 588	2 643	1 766	4 789	4 225	13 698	3 011
Podnikové náklady															
Celkové náklady	**Kč/ha**	15 636	55 589	17 945	419 087	324 340	50 513	28 996	20 387	19 632	57 757	40 439	31 994	55 267	35 187
Mezispotřeba celkem	**Kč/ha**	10 847	32 985	12 265	352 549	210 776	32 721	21 162	14 156	14 273	38 642	29 339	19 912	38 086	25 674
Přímé náklady celkem	**Kč/ha**	7 513	18 708	7 829	277 116	121 655	15 482	14 553	10 175	9 523	19 359	17 761	11 442	24 359	17 292
Osiva a sadba	**Kč/ha**	754	1 393	653	19 045	27 660	1 614	1 348	1 027	1 541	1 789	1 361	1 233	1 351	1 387
Vlastní osiva a sadba	**Kč/ha**	394	42	318	1 331	1 166	52	407	185	230	288	0	85	0	122
Hnojiva nakupovaná	**Kč/ha**	1 994	2 902	1 133	9 791	5 729	1 814	3 000	1 412	1 485	4 042	2 839	1 462	1 964	2 784
Prostředky ochrany rostlin	**Kč/ha**	677	1 786	502	7 119	5 773	1 136	1 297	886	846	907	846	1 511	976	1 374
Ostatní přímé náklady RV	**Kč/ha**	222	727	507	16 284	16 481	481	632	973	390	2 391	1 146	603	1 257	1 102
Krmiva pro skot celkem	**Kč/ha**	2 746	6 850	2 567	87 992	17 061	3 662	2 613	3 807	2 930	4 490	7 865	4 493	14 693	6 447
Vlastní krmiva pro skot	**Kč/ha**	2 253	2 624	2 004	5 273	413	1 071	1 838	1 390	1 895	759	4 160	3 581	12 158	2 839
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	**Kč/ha**	850	1 940	1 684	124 454	35 898	4 813	5 020	1 303	1 183	3 869	2 104	1 358	2 527	2 100
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	**Kč/ha**	181	178	263	11	158	899	1 670	14	518	719	626	559	1 540	50
Ostatní přímé náklady ŽV	**Kč/ha**	271	3 078	777	12 414	12 983	1 906	641	758	1 148	1 871	1 600	782	1 548	2 098
Náklady na lesní výrobu	**Kč/ha**	0	31	5	18	70	55	1	8	0	0	0	0	43	0
Režijní náklady celkem	**Kč/ha**	3 334	14 277	4 436	75 432	89 121	17 239	6 609	3 981	4 749	19 282	11 579	8 470	13 727	8 381
Náklady budov a strojů	**Kč/ha**	801	4 762	914	21 669	16 266	4 996	1 735	965	1 025	5 241	3 239	1 359	6 814	2 497

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 4

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Energie	**Kč/ha**	3 311	6 460	1 974	10 647	3 465	4 072	4 758	4 804	1 765	1 668	2 187	3 440	1 439	4 683
Služby	**Kč/ha**	2 091	5 799	751	1 447	1 374	4 503	2 766	3 008	1 069	550	3 221	1 424	1 710	1 594
Ostatní přímé náklady	**Kč/ha**	3 283	2 428	1 119	2 198	3 151	4 757	5 038	1 449	1 635	802	6 028	2 284	1 413	3 726
Odpisy	**Kč/ha**	6 737	15 457	2 247	9 840	3 706	11 220	7 932	10 854	2 295	2 445	9 066	3 174	3 517	11 655
Externí faktory celkem	**Kč/ha**	7 888	14 550	4 795	14 020	8 456	34 849	11 881	7 250	4 685	3 153	8 584	6 188	2 603	11 473
Vyplacené mzdy	**Kč/ha**	4 353	5 172	2 598	9 600	6 757	10 012	6 499	3 841	3 408	2 314	3 441	3 920	774	9 331
Vyplacené pachtovné	**Kč/ha**	2 063	4 860	1 570	3 246	1 205	4 404	3 638	3 251	1 055	212	3 575	1 359	1 096	1 918
Nákladové úroky	**Kč/ha**	1 472	4 518	627	1 175	494	20 432	1 744	158	222	627	1 567	909	733	225
Podpory															
Celkové provozní podpory	**Kč/ha**	8 900	13 858	4 533	12 672	8 424	10 697	10 852	21 769	6 353	4 155	9 479	6 907	11 608	9 349
Celkové podpory na plodiny	**Kč/ha**	627	61	184	0	56	301	99	1 724	1 410	266	1 313	435	1	782
Kompenzační platby[4)]	**Kč/ha**	260	4	0	0	14	15	20	87	460	31	1 087	2	1	71
Prémie pro uvedení půdy do klidu	**Kč/ha**	9	0	0	0	0	0	0	0	22	0	35	0	0	0
Ostatní podpory na plodiny[5)]	**Kč/ha**	359	57	184	0	42	286	78	1 637	929	235	191	433	0	711
Celkové podpory na zvířata	**Kč/ha**	530	2 015	76	3 096	140	383	102	176	662	83	1 220	125	163	24
Podpory na produkci mléka	**Kč/ha**	50	0	55	649	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Podpory na ostatní skot[6)]	**Kč/ha**	328	2 014	0	256	135	378	0	40	384	65	986	56	162	0
Podpory na ovce a kozy[7)]	**Kč/ha**	74	0	19	2 190	6	5	0	127	244	18	111	50	0	0
Podpory na ostatní zvířata[8)]	**Kč/ha**	79	0	2	0	0	0	102	8	34	0	123	20	0	24
Ostatní provozní podpory	**Kč/ha**	527	508	1 213	2 561	2 083	48	15	410	98	584	287	742	44	119
Environmentální podpory[9)]	**Kč/ha**	769	1 051	23	720	1 205	407	828	793	179	1 003	407	993	1 884	690
Podpory na LFA	**Kč/ha**	551	253	3	1 315	435	19	449	1 149	213	294	520	20	1 177	399
Ostatní platby na rozvoj venkova[10)]	**Kč/ha**	166	171	554	57	17	30	8	940	37	184	8	133	272	351
Podpory na mezispotřebu[11)]	**Kč/ha**	159	0	399	0	644	0	649	7	59	0	0	477	0	0
Podpory na externí faktory[12)]	**Kč/ha**	46	1 037	18	0	149	346	152	0	4	3	0	29	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	**Kč/ha**	5 511	8 763	2 062	4 923	3 695	9 162	8 550	16 567	3 599	1 737	5 724	3 952	8 067	6 964
Jednotná platba na farmu (SPS)	**Kč/ha**	4 787	8 763	0	0	0	9 162	8 550	16 567	3 599	0	5 724	0	8 067	6 964
Jednotná platba na plochu (SAPS)	**Kč/ha**	724	0	2 062	4 923	3 695	0	0	0	0	1 737	0	3 952	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	**Kč/ha**	8 550	13 251	4 419	12 461	8 126	9 246	10 861	21 948	6 563	4 122	8 806	6 483	11 172	7 958
Celkové provozní podpory	**Kč/ha**	8 900	13 858	4 533	12 672	8 424	10 697	10 852	21 769	6 353	4 155	9 479	6 907	11 608	9 349
Bilance DPH kromě DPH z investic	**Kč/ha**	189	505	0	0	0	0	611	361	491	24	0	-161	-343	484
Daně	**Kč/ha**	540	1 113	114	210	298	1 451	602	182	281	57	673	262	93	1 875
Bilance investičních podpor a daní	**Kč/ha**	247	-533	100	3 712	462	15	-388	132	24	1 322	349	866	2 475	246
Podpory investiční celkem	**Kč/ha**	443	1 095	100	3 712	462	15	130	162	195	1 336	335	920	2 977	359
Platby na ukončení prod. mléka	**Kč/ha**	4	0	0	0	0	0	0	0	5	0	15	0	0	0
DPH z investic	**Kč/ha**	199	1 628	0	0	0	0	518	30	177	13	0	54	502	113

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	**Kč/ha**	1 627	2 873	2 249	40 898	36 184	3 364	3 089	1 649	1 903	5 811	3 387	2 697	4 284	2 039
Služby	**Kč/ha**	86	2 784	430	5 134	13 312	3 124	882	668	1 413	2 941	1 959	1 432	1 201	1 647
Ostatní přímé náklady	**Kč/ha**	820	3 858	842	7 730	23 359	5 755	903	699	409	5 289	2 994	2 982	1 428	2 198
Odpisy	**Kč/ha**	2 894	16 033	2 929	27 764	43 417	13 201	5 380	3 470	2 785	12 023	4 852	4 870	15 205	4 005
Externí faktory celkem	**Kč/ha**	1 895	6 571	2 750	38 775	70 147	4 591	2 454	2 761	2 574	7 093	6 247	7 211	1 976	5 509
Vyplacené mzdy	**Kč/ha**	1 019	2 004	1 888	31 626	34 915	1 296	1 738	1 933	1 642	3 361	2 536	5 829	995	3 498
Vyplacené pachtovné	**Kč/ha**	428	2 624	180	1 948	9 602	1 763	341	637	755	1 913	1 984	919	639	1 365
Nákladové úroky	**Kč/ha**	449	1 944	683	5 201	25 630	1 532	376	191	177	1 819	1 728	463	342	646
Podpory															
Celkové provozní podpory	**Kč/ha**	4 883	14 290	5 390	51 532	14 364	16 287	7 390	6 237	3 902	24 490	9 198	8 287	20 060	7 418
Celkové podpory na plodiny	**Kč/ha**	508	6	481	9 266	306	303	170	607	44	1 741	136	605	30	22
Kompenzační platby[4)]	**Kč/ha**	57	6	11	0	0	18	1	14	0	14	26	21	2	22
Prémie pro uvedení půdy do klidu	**Kč/ha**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní podpory na plodiny[5)]	**Kč/ha**	451	0	471	9 266	306	285	169	592	44	1 727	110	584	28	0
Celkové podpory na zvířata	**Kč/ha**	132	18	683	14 865	1 332	759	0	1 366	374	4 978	664	1 062	629	1
Podpory na produkci mléka	**Kč/ha**	0	0	397	3 325	4	0	0	228	89	2 528	3	0	0	0
Podpory na ostatní skot[6)]	**Kč/ha**	130	0	224	91	1 288	737	0	899	1	1 397	416	77	566	0
Podpory na ovce a kozy[7)]	**Kč/ha**	1	0	21	0	0	1	0	239	144	85	0	49	63	0
Podpory na ostatní zvířata[8)]	**Kč/ha**	1	18	41	11 449	41	20	0	1	141	968	245	935	0	1
Ostatní provozní podpory	**Kč/ha**	708	371	771	0	1 467	295	2 284	19	1 312	423	43	307	1 122	76
Environmentální podpory[9)]	**Kč/ha**	64	2 842	759	940	1 189	5 463	562	525	22	4 549	1 796	1 373	3 735	1 058
Podpory na LFA	**Kč/ha**	674	3 240	635	8 949	0	2 074	632	928	21	6 447	674	1 737	2 900	305
Ostatní platby na rozvoj venkova[10)]	**Kč/ha**	529	8	174	1 940	195	74	452	147	8	506	131	1	4 643	68
Podpory na mezispotřebu[11)]	**Kč/ha**	6	405	471	0	20	728	193	0	104	0	0	29	287	1
Podpory na externí faktory[12)]	**Kč/ha**	41	176	134	0	18	256	0	0	0	0	141	0	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	**Kč/ha**	2 221	7 224	1 282	15 571	9 837	6 336	3 097	2 644	2 017	5 846	5 613	3 174	6 713	5 886
Jednotná platba na farmu (SPS)	**Kč/ha**	0	7 224	0	15 571	9 837	6 336	0	2 644	0	5 846	5 613	0	6 713	5 886
Jednotná platba na plochu (SAPS)	**Kč/ha**	2 221	0	1 282	0	0	0	3 097	0	2 017	0	0	3 174	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	**Kč/ha**	4 637	15 883	5 203	51 232	11 527	17 586	6 989	5 993	3 508	24 347	9 162	7 918	18 788	7 294
Celkové provozní podpory	**Kč/ha**	4 883	14 290	5 390	51 532	14 364	16 287	7 390	6 237	3 902	24 490	9 198	8 287	20 060	7 418
Bilance DPH kromě DPH z investic	**Kč/ha**	-98	1 998	-63	0	-195	1 951	9	-164	-36	0	0	0	-1 197	0
Daně	**Kč/ha**	148	405	125	299	2 641	652	410	80	357	143	36	369	74	124
Bilance investičních podpor a daní	**Kč/ha**	3 191	2 082	664	50	-384	-259	-64	328	68	401	48	867	2 198	282
Podpory investiční celkem	**Kč/ha**	3 221	4 460	664	0	106	1 974	244	372	69	401	48	867	4 115	282
Platby na ukončení prod. mléka	**Kč/ha**	0	0	0	50	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	**Kč/ha**	30	2 378	0	0	489	2 233	313	44	1	0	0	0	1 917	0

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 6

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	**Kč/ha**	45 630	109 641	17 347	103 133	29 153	93 454	53 198	64 177	31 849	14 327	45 326	28 109	22 108	87 954
Mezispotřeba celkem	**Kč/ha**	28 994	68 935	11 724	68 884	24 778	69 946	38 214	30 824	16 866	11 863	31 552	22 272	19 729	33 794
Bilance provozních podpor a daní	**Kč/ha**	8 550	13 251	4 419	12 461	8 126	9 246	10 861	21 948	6 563	4 122	8 806	6 483	11 172	7 958
Hrubá přidaná hodnota	**Kč/ha**	25 186	53 957	10 042	46 711	12 501	32 754	25 845	55 301	21 546	6 586	22 580	12 321	13 551	62 118
Odpisy	**Kč/ha**	6 737	15 457	2 247	9 840	3 706	11 220	7 932	10 854	2 295	2 445	9 066	3 174	3 517	11 655
Čistá přidaná hodnota	**Kč/ha**	18 449	38 500	7 795	36 871	8 795	21 534	17 913	44 446	19 251	4 141	13 514	9 147	10 035	50 462
Externí faktory celkem	**Kč/ha**	7 888	14 550	4 795	14 020	8 456	34 849	11 881	7 250	4 685	3 153	8 584	6 188	2 603	11 473
Bilance investičních podpor a daní	**Kč/ha**	247	-533	100	3 712	462	15	-388	132	24	1 322	349	866	2 475	246
Důchod ze zemědělské činnosti	**Kč/ha**	10 808	23 417	3 100	26 562	801	-13 300	5 644	37 328	14 590	2 310	5 280	3 825	9 907	39 235
Čistá přidaná hodnota / AWU	**Kč**	366 620	848 721	97 367	213 040	280 204	1 091 630	695 991	288 638	469 164	221 007	554 498	273 672	399 884	625 404
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	**Kč**	289 076	674 855	64 692	201 696	241 857	-1 324 160	472 307	271 800	464 349	252 688	289 880	266 005	418 782	682 606
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	**Kč/ha**	234 552	327 926	47 226	631 898	90 339	775 904	211 048	285 174	234 309	43 747	120 955	72 453	495 340	532 169
Stálá aktiva celkem	**Kč/ha**	191 917	283 778	31 984	540 067	67 800	676 993	175 993	271 585	155 260	35 164	75 520	47 352	470 142	467 520
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	**Kč/ha**	128 755	138 002	13 882	415 637	8 391	507 841	114 752	192 902	127 915	8 008	22 471	17 428	405 842	349 461
Stavby	**Kč/ha**	31 741	75 154	6 116	56 776	32 771	105 902	25 516	21 395	13 388	12 579	20 690	13 177	33 840	69 214
Stroje a zařízení	**Kč/ha**	23 515	39 150	9 400	46 565	22 332	53 485	26 751	46 768	8 031	11 963	20 729	14 056	16 875	41 000
Základní stádo a tažná zvířata	**Kč/ha**	7 906	31 473	2 586	21 089	4 306	9 766	8 974	10 521	5 925	2 614	11 630	2 692	13 585	7 844
Oběžná aktiva celkem	**Kč/ha**	42 635	44 148	15 243	91 831	22 540	98 911	35 055	13 589	79 049	8 583	45 436	25 100	25 198	64 649
Ostatní hospodářská zvířata	**Kč/ha**	6 098	24 767	1 061	11 046	3 359	21 076	8 036	4 380	2 563	1 683	7 309	2 663	13 898	7 300
Zásoby zemědělských výrobků	**Kč/ha**	5 887	5 169	1 793	219	3 577	12 561	2 379	2 505	1 033	3 094	12 889	4 563	1 903	8 944
Ostatní oběžná aktiva	**Kč/ha**	30 651	14 212	12 389	80 567	15 604	65 273	24 640	6 703	75 453	3 806	25 238	17 875	9 396	48 406
Cizí zdroje	**Kč/ha**	36 164	92 028	10 186	14 062	20 838	403 285	44 055	2 076	5 237	13 172	46 756	17 468	13 735	7 660
Dlouhodobé a střednědobé závazky	**Kč/ha**	28 098	91 623	7 278	13 497	13 554	383 426	29 837	1 348	4 653	8 399	30 226	8 151	11 690	7 485
Krátkodobé závazky	**Kč/ha**	8 066	405	2 908	565	7 284	19 859	14 218	729	584	4 773	16 530	9 317	2 044	175
Vlastní kapitál	**Kč/ha**	198 388	235 898	37 041	617 837	69 501	372 619	166 993	283 098	229 072	30 575	74 200	54 985	481 605	524 510
Změny ve vlastním kapitálu	**Kč/ha**	-2 319	6 705	5 510	9 472	8	-55 514	-72	-10 762	-14 056	-529	-5 021	3 183	-53 074	6 474
Průměrná hodnota kapitálu celkem	**Kč/ha**	112 336	190 388	39 626	232 153	83 299	269 577	97 231	142 291	122 940	36 912	103 545	57 738	93 696	197 235
Hrubé investice	**Kč/ha**	6 569	23 957	3 895	19 133	3 772	17 378	9 132	1 666	1 818	2 554	7 803	5 058	3 674	4 996
Netto investice	**Kč/ha**	-168	8 500	1 647	9 293	66	6 158	1 200	-9 189	-477	109	-1 264	1 884	157	-6 660

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	**Kč/ha**	15 524	46 066	15 034	479 121	326 219	51 500	31 721	24 518	26 169	41 850	32 923	18 031	52 496	34 609
Mezispotřeba celkem	**Kč/ha**	10 847	32 985	12 265	352 549	210 776	32 721	21 162	14 156	14 273	38 642	29 339	19 912	38 086	25 674
Bilance provozních podpor a daní	**Kč/ha**	4 637	15 883	5 203	51 232	11 527	17 586	6 989	5 993	3 508	24 347	9 162	7 918	18 788	7 294
Hrubá přidaná hodnota	**Kč/ha**	9 314	28 964	7 972	177 804	126 970	36 365	17 548	16 355	15 405	27 555	12 745	6 037	33 198	16 229
Odpisy	**Kč/ha**	2 894	16 033	2 929	27 764	43 417	13 201	5 380	3 470	2 785	12 023	4 852	4 870	15 205	4 005
Čistá přidaná hodnota	**Kč/ha**	6 420	12 931	5 043	150 041	83 553	23 164	12 168	12 885	12 619	15 532	7 893	1 166	17 993	12 224
Externí faktory celkem	**Kč/ha**	1 895	6 571	2 750	38 775	70 147	4 591	2 454	2 761	2 574	7 093	6 247	7 211	1 976	5 509
Bilance investičních podpor a daní	**Kč/ha**	3 191	2 082	664	50	-384	-259	-64	328	68	401	48	867	2 198	282
Důchod ze zemědělské činnosti	**Kč/ha**	7 716	8 442	2 956	111 315	13 022	18 314	9 650	10 452	10 113	8 841	1 694	-5 178	18 215	6 998
Čistá přidaná hodnota / AWU	**Kč**	175 379	608 871	153 320	279 896	951 961	506 593	127 301	215 901	96 433	559 365	526 398	43 332	123 686	860 989
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	**Kč**	259 013	468 306	122 244	267 387	286 557	432 144	114 171	207 509	86 949	395 395	148 919	13 842	129 506	867 525
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	**Kč/ha**	56 654	335 961	42 388	2 383 675	1 606 326	346 125	191 283	88 563	84 267	189 530	164 793	89 073	455 792	215 855
Stálá aktiva celkem	**Kč/ha**	38 898	277 374	28 337	2 188 914	1 407 942	274 250	171 039	75 941	68 709	157 094	127 890	21 723	427 675	192 114
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	**Kč/ha**	9 764	146 809	9 614	1 050 160	1 024 248	75 780	95 712	47 714	20 467	75 298	70 407	2 408	235 910	159 646
Stavby	**Kč/ha**	6 632	59 932	7 182	771 499	218 305	137 183	43 633	9 825	31 474	41 125	28 445	9 610	120 806	8 386
Stroje a zařízení	**Kč/ha**	19 868	57 981	9 363	278 652	137 551	54 342	27 821	12 268	12 795	36 190	23 601	8 104	59 095	15 350
Základní stádo a tažná zvířata	**Kč/ha**	2 634	12 653	2 177	88 603	27 838	6 946	3 872	6 134	3 973	4 481	5 437	1 600	11 865	8 732
Oběžná aktiva celkem	**Kč/ha**	17 756	58 586	14 052	194 761	198 384	71 874	20 244	12 622	15 558	32 436	36 903	67 349	28 117	23 741
Ostatní hospodářská zvířata	**Kč/ha**	1 716	15 662	1 657	96 840	23 762	8 944	4 260	2 926	1 552	4 352	4 579	2 329	9 658	6 728
Zásoby zemědělských výrobků	**Kč/ha**	3 474	3 979	2 280	0	39 376	6 751	7 062	3 108	2 443	5 507	5 053	3 332	17 642	3 366
Ostatní oběžná aktiva	**Kč/ha**	12 566	38 946	10 115	97 921	135 246	56 179	8 923	6 589	11 564	22 576	27 271	61 688	817	13 647
Cizí zdroje	**Kč/ha**	8 385	56 416	13 731	136 683	610 853	35 645	12 065	2 518	1 709	54 091	51 023	7 444	7 288	21 248
Dlouhodobé a střednědobé závazky	**Kč/ha**	4 456	49 043	10 078	88 394	532 149	26 395	8 416	1 251	1 009	50 128	43 217	3 770	7 051	11 290
Krátkodobé závazky	**Kč/ha**	3 928	7 373	3 653	48 290	78 704	9 249	3 649	1 267	701	3 963	7 806	3 674	237	9 958
Vlastní kapitál	**Kč/ha**	48 269	279 545	28 657	2 246 992	995 472	310 480	179 217	86 046	82 558	135 439	113 771	81 629	448 504	194 607
Změny ve vlastním kapitálu	**Kč/ha**	4 038	2 990	-375	14 643	80 712	3 123	2 750	218	7 134	-1 237	2 244	-20 676	6 740	9 988
Průměrná hodnota kapitálu celkem	**Kč/ha**	45 767	191 050	33 940	1 357 072	592 982	271 342	97 433	50 459	63 145	126 199	94 011	97 519	225 560	55 599
Hrubé investice	**Kč/ha**	6 011	18 437	2 277	71 603	53 959	18 439	4 584	2 783	1 652	13 453	8 243	4 670	21 565	6 572
Netto investice	**Kč/ha**	3 117	2 404	-652	43 840	10 542	5 238	-795	-687	-1 134	1 430	3 391	-201	6 360	2 567

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy

4) Podpora plodin pro energetické využití.

5) Podpora plodin na orné půdě, chmelnic, pěstování máku, osiva pícnin a lnu, lnu na vlákno, systému pěstování ovoce, zeleniny, vinné révy.

6) Podpora chovu KBTPM, zlepšení genofondu - býci.

7) Zlepšení genofondu - bahnice, ovce.

8) Podpora chovu skotu (VDJ), včelařství.

9) Podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství, ekologického zemědělství,ošetřování travních porostů, péče o krajinu, osevních postupů v ochranných zónách jeskyní.

10) Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků, poradenství a vzdělávání.

11) Podpora nákazového fondu, zelené nafty, ozdravování polních a speciálních plodin.

12) Dotace úroků z úvěrů

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI)

Vypracoval: Ing. Josef Hanibal a kolektiv

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 953 250	32 070	117 700	19 700	14 690	32 510	187 170	511 910	606 780	7 250	352 820	83 730	106 420	737 160
Počet podniků v souboru FADN		80 189	1 192	1 882	443	1 417	1 883	8 812	3 970	8 258	500	7 464	1 946	1 105	10 715
Ekonomická velikost podniku	**EVJ**	29,75	107,20	8,57	13,83	102,84	115,57	100,32	10,55	32,11	21,80	77,52	21,71	22,37	32,54
Pracovní síly celkem	**AWU**	1,65	2,12	2,45	1,24	7,28	1,63	2,54	1,16	1,46	2,46	1,89	1,77	1,14	1,32
Neplacené pracovní síly	**FWU**	1,23	1,62	1,18	0,93	1,36	0,83	1,39	1,04	1,11	1,20	1,41	0,73	1,08	0,94
Placené pracovní síly	**AWU**	0,41	0,50	1,27	0,31	5,92	0,80	1,15	0,13	0,35	1,26	0,48	1,04	0,07	0,38
Zemědělsky využívaná půda	**ha**	32,69	46,67	30,58	7,19	231,80	82,66	98,83	7,56	35,53	131,14	77,52	52,98	45,60	16,32
Pronajatá (připachtované) půda	**ha**	17,52	34,52	26,08	4,71	198,40	22,09	71,41	3,83	12,85	78,29	65,65	34,01	7,93	6,52
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	**ha**	12,33	12,15	15,20	3,19	103,49	48,65	42,42	3,03	11,65	46,32	27,30	28,54	2,88	4,97
Ostatní polní plodiny[1)]	**ha**	3,55	5,83	7,33	0,19	43,34	10,85	15,21	0,86	2,14	13,68	9,16	10,07	0,12	0,78
Energetické plodiny	**ha**	0,44	0,44	0,00	0,00	5,50	1,69	1,48	0,00	0,00	7,26	3,46	0,30	0,03	0,02
Zelenina a květiny	**ha**	0,34	1,45	0,20	0,35	0,84	0,41	0,49	0,11	0,30	0,12	0,62	0,76	0,00	0,38
Vinice	**ha**	0,63	0,00	1,17	0,16	0,92	0,00	0,46	0,20	1,70	0,00	1,95	0,52	0,00	0,97
Trvalé kultury	**ha**	1,38	0,76	0,42	0,92	1,67	0,31	0,62	1,72	5,16	0,31	0,65	1,28	0,03	1,75
Ovocné sady	**ha**	0,60	0,67	0,41	0,50	1,31	0,21	0,55	0,30	1,96	0,27	0,61	1,03	0,00	0,64
Olivové sady	**ha**	0,74	0,00	0,00	0,43	0,00	0,00	0,00	1,42	3,20	0,00	0,02	0,00	0,00	1,08
Ostatní trvalé kultury	**ha**	0,03	0,10	0,01	0,00	0,36	0,11	0,07	0,01	0,00	0,04	0,02	0,25	0,03	0,03
Krmné plodiny[2)]	**ha**	13,03	25,88	4,68	1,85	80,52	20,01	38,03	1,13	10,65	65,22	35,86	11,06	42,48	6,43
Počet dobytčích jednotek celkem	**DJ**	26,05	115,44	9,21	8,32	111,77	139,33	96,99	4,60	20,07	42,17	65,39	20,45	52,62	14,33
Dojnice	**DJ**	4,98	16,66	2,09	0,59	28,41	17,49	23,48	0,17	1,81	13,99	11,38	3,54	10,61	2,73
Ostatní skot	**DJ**	8,36	43,18	1,72	0,54	40,11	17,97	28,06	0,58	4,35	16,40	30,59	4,68	35,88	3,52
Ovce a kozy	**DJ**	2,53	0,40	2,32	2,49	0,95	1,02	1,04	3,31	3,79	1,49	3,53	2,01	5,76	1,23
Prasata	**DJ**	7,05	49,64	1,07	3,33	29,26	92,45	39,43	0,33	7,50	8,73	9,19	5,27	0,00	3,42
Drůbež	**DJ**	2,93	5,38	1,97	1,36	12,60	9,97	4,77	0,17	2,52	1,16	10,43	4,75	0,00	3,25
Výnos pšenice	**q/ha**	58,20	91,82	29,82	17,93	52,97	78,46	73,70	29,38	29,48	31,21	76,15	40,94	83,30	54,13
Výnos kukuřice	**q/ha**	77,31	139,65	46,59		81,39	67,93	87,09	122,22	106,60		89,24	66,42		104,21
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	**DJ/ha**	1,21	2,34	1,03	2,24	0,87	1,94	1,48	2,86	0,86	0,50	1,28	1,05	1,23	1,36
Roční dojivost	**kg/ks**	6 390	6 711	3 447	7 504	6 691	8 314	7 415	5 832	6 995	7 059	6 499	6 612	5 062	6 090
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	**Kč**	1 491 777	5 117 466	530 410	741 572	6 757 774	7 725 028	5 257 832	485 293	1 131 653	1 878 816	3 513 851	1 489 221	1 008 227	1 435 500
Celková hrubá rostlinná produkce	**Kč**	782 108	2 133 110	338 673	334 989	3 511 215	2 381 090	2 294 249	340 973	685 961	859 638	1 854 807	809 577	190 509	996 631
Obiloviny	**Kč**	195 262	312 598	134 470	31 363	1 447 341	892 904	831 679	55 929	133 174	344 783	596 951	358 242	51 832	129 052
Proteinové plodiny	**Kč**	4 728	2 456	394	4 111	13 034	5 599	9 237	7 696	2 663	5 535	13 276	3 601	689	3 156
Energetické plodiny	**Kč**	5 644	10 527	0	0	80 249	25 498	29 909	0	9	48 368	43 601	3 633	87	276
Brambory	**Kč**	33 491	214 127	9 731	27 201	168 143	119 185	104 577	8 966	9 183	45 508	59 017	7 810	7 457	18 522
Cukrová řepa	**Kč**	19 640	150 626	0	0	210 529	76 465	122 560	3 065	10 196	6	60 982	6 445	162	4 141
Olejniny	**Kč**	45 464	11 520	63 017	0	641 213	142 707	337 213	2 131	7 987	125 674	143 801	132 112	769	9 519

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		39 600	1 630	22 840	1 470	59 280	73 000	765 650	111 080	866 870	41 080	26 460	3 470	42 060	88 850
Počet podniků v souboru FADN		1 098	447	999	378	1 549	1 998	12 431	2 254	3 291	937	1 038	502	846	2 834
Ekonomická velikost podniku	**EVJ**	10,16	70,62	13,96	25,02	160,50	33,52	10,15	12,73	3,72	42,39	53,06	125,98	8,62	99,50
Pracovní síly celkem	**AWU**	1,85	1,69	2,14	1,89	2,81	1,56	1,75	1,53	1,59	1,48	1,48	15,47	1,65	2,29
Neplacené pracovní síly	**FWU**	1,44	1,43	1,38	1,56	1,45	1,45	1,52	1,29	1,34	1,18	1,16	1,26	1,60	1,30
Placené pracovní síly	**AWU**	0,41	0,25	0,76	0,33	1,35	0,11	0,23	0,24	0,26	0,29	0,32	14,21	0,05	0,99
Zemědělsky využívaná půda	**ha**	50,52	79,38	65,14	3,52	32,00	34,13	18,30	25,62	12,19	53,15	98,65	574,64	11,34	161,59
Pronajatá (připachtované) půda	**ha**	29,27	39,58	28,28	2,85	12,92	10,55	5,23	7,25	5,65	18,76	52,22	552,04	3,75	69,67
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	**ha**	22,53	18,63	21,55	0,00	3,53	11,08	10,48	2,32	6,85	26,66	39,31	215,68	2,06	36,00
Ostatní polní plodiny[1)]	**ha**	5,92	4,08	4,56	0,30	4,59	3,21	2,34	0,54	1,92	5,08	8,20	96,70	0,29	12,06
Energetické plodiny	**ha**	3,34	0,29	1,15	0,00	0,01	0,57	0,02	0,00	0,02	0,14	0,99	17,67	0,01	0,99
Zelenina a květiny	**ha**	0,19	0,00	0,47	0,99	2,10	0,15	0,33	0,37	0,14	0,17	0,67	2,08	0,05	1,05
Vinice	**ha**	0,00	0,77	0,00	0,35	0,00	0,64	0,00	1,11	0,10	0,00	0,00	1,32	0,29	0,00
Trvalé kultury	**ha**	0,22	0,00	0,40	0,30	0,56	0,27	0,42	2,87	0,18	0,16	0,02	2,66	0,20	0,75
Ovocné sady	**ha**	0,22	0,00	0,38	0,26	0,28	0,26	0,40	0,92	0,17	0,07	0,02	2,65	0,18	0,33
Olivové sady	**ha**	0,00	0,00	0,00	0,04	0,00	0,00	0,00	1,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
Ostatní trvalé kultury	**ha**	0,00	0,00	0,01	0,00	0,28	0,01	0,02	0,01	0,00	0,09	0,00	0,01	0,01	0,41
Krmné plodiny[2)]	**ha**	18,71	55,79	31,32	1,41	20,64	18,13	4,52	11,86	2,89	16,52	44,52	251,74	8,40	105,45
Počet dobytčích jednotek celkem	**DJ**	15,81	97,19	23,39	33,75	123,79	28,80	12,73	13,00	6,53	31,66	67,59	165,59	12,44	136,56
Dojnice	**DJ**	6,54	23,66	6,63	4,96	26,63	7,27	3,17	2,00	1,82	7,80	14,65	51,06	2,91	22,10
Ostatní skot	**DJ**	5,77	61,89	6,27	3,61	22,97	9,31	2,77	5,66	1,07	9,82	28,32	59,07	5,90	55,52
Ovce a kozy	**DJ**	0,07	0,31	0,48	0,46	2,63	0,42	0,13	2,56	1,88	0,35	1,29	11,64	0,38	30,65
Prasata	**DJ**	2,05	10,03	4,23	15,75	50,24	10,32	5,15	1,96	0,97	9,78	21,47	22,84	2,21	14,09
Drůbež	**DJ**	1,31	0,90	5,51	8,81	20,57	1,26	1,27	0,69	0,65	3,75	1,63	20,46	0,40	13,37
Výnos pšenice	**q/ha**	46,44	66,62	38,00		94,79	48,64	50,83	16,46	30,98	42,31	59,66	42,62	42,40	83,29
Výnos kukuřice	**q/ha**		73,20			99,82	118,59	76,16	67,98	43,58		72,76	71,90	92,40	92,18
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	**DJ/ha**	0,59	1,55	0,43	12,19	2,20	0,91	1,44	0,62	1,29	1,21	1,03	0,48	1,08	1,03
Roční dojivost	**kg/ks**	5 123	7 124	5 210	5 383	7 837	6 208	4 759	6 869	3 603	8 447	7 950	5 749	4 749	7 054
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	**Kč**	784 295	3 656 915	979 389	1 688 881	10 437 626	1 757 571	580 547	628 041	318 907	2 224 241	3 247 915	10 361 093	595 353	5 592 425
Celková hrubá rostlinná produkce	**Kč**	453 041	1 010 511	455 365	689 120	5 177 762	487 502	295 988	359 641	197 901	853 255	1 351 334	5 109 910	298 621	2 406 289
Obiloviny	**Kč**	208 534	361 661	184 673	0	96 697	159 440	103 992	25 056	75 650	242 445	453 123	1 978 048	36 490	819 276
Proteinové plodiny	**Kč**	6 282	2 859	1 237	0	5 502	1 547	2 119	556	398	5 497	21 546	22 624	108	50 634
Energetické plodiny	**Kč**	29 157	4 298	7 932	0	100	9 046	223	0	110	361	5 849	165 039	43	8 296
Brambory	**Kč**	29 141	60 621	37 765	48 425	402 680	31 243	26 643	18 758	12 324	82 211	118 184	158 595	10 501	180 183
Cukrová řepa	**Kč**	14 708	0	0	0	112 027	34 254	11 345	0	1 369	19 613	63 253	227 746	28	92 139
Olejniny	**Kč**	62 673	81 139	48 109	0	2 083	38 710	28 738	862	16 620	27 802	66 053	1 120 273	2 900	162 315

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 2

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	**Kč**	8 312	35 560	24 561	0	76 196	2 123	25 609	20 504	4 262	-100	19 930	2 409	0	5 205
Zelenina a květiny	**Kč**	183 821	919 220	34 659	103 700	148 419	502 177	367 218	64 786	128 146	41 829	248 902	123 519	0	249 235
Ovoce	**Kč**	55 399	285 113	15 569	27 236	79 408	29 012	106 000	31 497	76 590	4 814	129 417	50 565	14	99 682
Citrusové plody	**Kč**	14 954	0	0	26 156	0	0	0	19 750	66 831	0	1 426	0	0	28 714
Víno a hrozny	**Kč**	96 141	22	31 322	33 262	112 865	0	153 797	30 332	66 011	0	536 987	41 829	0	225 303
Olivy a olivový olej	**Kč**	35 454	0	0	25 289	0	0	0	65 759	117 301	0	1 931	0	0	90 395
Krmné plodiny	**Kč**	55 430	33 692	19 419	46 863	487 315	394 216	156 666	26 829	42 133	273 139	769	58 270	121 836	80 461
Ostatní rostlinná produkce	**Kč**	34 011	168 176	5 532	9 809	126 752	216 703	79 693	3 729	21 483	18 449	41 417	24 776	7 749	53 246
Celková hrubá živočišná produkce	**Kč**	635 112	2 857 869	162 085	405 895	2 710 599	4 659 316	2 658 479	135 585	430 657	891 277	1 502 034	529 160	794 280	404 239
Změna stavu hospodářských zvířat	**Kč**	-77	-42 499	1 044	11 063	-59 815	12 738	-8 693	-5 529	-11 728	-149	4 412	-17 384	-22 248	6 632
Mléko a mléčné výrobky	**Kč**	235 535	730 052	44 458	44 773	1 188 591	1 123 523	1 241 233	10 306	101 557	534 002	572 406	144 580	324 379	177 007
Hovězí a telecí maso	**Kč**	116 136	780 982	14 669	13 380	442 856	255 169	399 844	7 175	72 976	125 238	426 936	54 940	404 882	70 826
Vepřové maso	**Kč**	141 974	1 045 785	20 959	111 437	640 532	2 162 615	876 207	8 765	99 035	160 381	175 671	113 259	0	76 360
Ovce a kozy	**Kč**	27 462	5 165	28 071	73 309	9 354	16 655	9 897	31 583	45 401	14 496	44 471	19 357	61 590	12 849
Drůbeží maso	**Kč**	36 779	193 090	17 775	40 398	267 293	162 272	61 346	1 550	18 747	-261	113 887	161 120	-4	4 690
Slepičí vejce	**Kč**	23 534	25 826	12 481	47 720	107 598	123 743	37 627	4 240	6 075	39 198	25 202	15 290	41	22 841
Ovčí a kozí mléko	**Kč**	25 380	13 067	16 162	71 764	10 546	0	1 809	58 478	53 930	1 673	56 886	764	0	20 115
Ostatní zvířata a produkty	**Kč**	28 313	63 903	7 510	3 116	43 829	815 339	30 516	13 488	32 935	16 549	86 574	19 851	3 392	19 552
Ostatní hrubá produkce[3)]	**Kč**	74 556	126 488	29 651	689	535 961	684 621	305 104	8 736	15 035	127 901	157 010	150 484	23 438	34 631
Vlastní spotřeba	**Kč**	13 631	3 683	13 245	21 484	11 236	2 937	4 853	19 789	1 163	17 684	18 718	4 727	3 174	11 622
Vnitropodniková spotřeba	**Kč**	78 774	137 952	34 485	32 530	745 816	666 350	267 682	17 417	27 735	449 169	57 931	113 041	143 059	57 939
Podnikové náklady															
Celkové náklady	**Kč**	1 426 008	4 618 092	573 805	666 870	8 562 880	9 589 929	5 735 118	369 993	847 291	2 289 795	3 814 288	1 675 935	1 178 820	929 045
Mezispotřeba celkem	**Kč**	947 888	3 217 528	358 483	495 303	5 743 636	5 781 810	3 776 903	233 088	599 283	1 555 655	2 446 012	1 179 952	899 725	551 561
Přímé náklady celkem	**Kč**	580 189	2 291 379	221 566	359 940	3 350 212	4 096 390	2 127 783	147 833	398 860	1 029 543	1 310 495	731 178	589 451	366 773
Osiva a sadba	**Kč**	69 622	278 381	32 787	32 484	358 410	245 963	247 287	18 815	43 838	88 399	159 757	91 306	12 423	56 801
Vlastní osiva a sadba	**Kč**	5 225	28 659	9 137	1 620	25 920	8 490	24 110	1 418	702	32 942	3 581	8 973	530	565
Hnojiva nakupovaná	**Kč**	96 027	207 372	49 191	39 779	526 117	284 226	305 222	35 472	70 227	151 262	333 925	119 808	116 778	58 193
Prostředky ochrany rostlin	**Kč**	59 583	171 986	28 642	18 684	479 870	173 241	240 693	19 916	44 358	55 318	215 096	88 361	15 891	44 051
Ostatní přímé náklady RV	**Kč**	31 167	132 723	5 187	3 805	65 450	194 560	106 827	6 974	9 018	46 925	31 426	30 685	8 309	30 923
Krmiva pro skot celkem	**Kč**	156 104	428 995	62 144	141 725	981 826	890 698	492 124	52 164	133 715	498 905	282 967	140 791	340 860	115 461
Vlastní krmiva pro skot	**Kč**	58 075	89 053	22 712	30 874	631 569	407 169	149 057	15 864	26 592	392 691	42 487	77 316	142 519	54 421
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	**Kč**	119 940	819 729	33 884	112 659	671 975	1 885 935	521 854	9 818	76 299	120 078	206 358	201 505	15	42 228
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	**Kč**	14 984	20 203	2 667	54	88 321	250 691	94 373	135	442	23 534	11 863	16 335	0	2 816
Ostatní přímé náklady ŽV	**Kč**	47 450	252 194	9 697	10 728	265 741	410 401	211 005	4 672	21 263	67 726	80 967	57 487	95 042	19 115
Náklady na lesní výrobu	**Kč**	296	0	34	77	823	11 364	2 772	1	142	930	0	1 235	134	0
Režijní náklady celkem	**Kč**	367 699	926 149	136 917	135 363	2 393 423	1 685 421	1 649 120	85 254	200 423	526 113	1 135 516	448 774	310 274	184 788
Náklady budov a strojů	**Kč**	83 751	240 648	19 367	32 603	541 378	583 271	407 579	15 224	41 602	129 975	248 870	70 112	102 256	21 533

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	**Kč**	730	0	555	0	27 040	4 846	2 608	4 694	621	2 031	5 934	17 404	9 685	14 022
Zelenina a květiny	**Kč**	28 844	0	58 758	497 605	3 808 189	31 996	85 070	97 126	34 618	446 386	198 257	225 713	14 830	364 006
Ovoce	**Kč**	5 839	0	5 449	24 673	132 164	46 985	23 440	48 074	12 915	2 878	9 181	79 442	16 861	83 820
Citrusové plody	**Kč**	0	0	0	1 688	0	0	0	10 982	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	**Kč**	0	417 898	12	75 982	0	119 667	0	79 686	6 988	0	0	19 382	54 271	88
Olivy a olivový olej	**Kč**	0	0	0	2 106	0	0	0	26 130	0	0	0	0	1 236	0
Krmné plodiny	**Kč**	91 226	66 709	86 444	38 312	39 714	4 905	3 354	42 309	34 828	15 469	388 984	587 362	139 249	422 256
Ostatní rostlinná produkce	**Kč**	5 065	19 625	32 365	328	551 666	13 910	8 679	5 409	1 571	8 924	26 818	673 321	12 464	217 549
Celková hrubá živočišná produkce	**Kč**	316 933	2 333 465	471 691	997 376	4 105 624	907 989	276 093	241 036	120 015	1 192 915	1 492 517	3 172 712	228 551	2 866 950
Změna stavu hospodářských zvířat	**Kč**	9 648	11 928	-3 286	-281	-13 953	10 753	115	-2 039	3 676	5 410	-25 990	-57 712	13 589	76 766
Mléko a mléčné výrobky	**Kč**	163 109	1 176 268	165 775	306 603	1 556 262	350 343	81 274	101 996	46 862	681 553	843 053	1 683 118	95 259	1 082 882
Hovězí a telecí maso	**Kč**	64 984	775 473	48 796	53 716	263 355	183 837	35 517	51 981	10 316	164 264	305 411	476 278	72 438	716 741
Vepřové maso	**Kč**	49 690	217 859	66 958	282 010	1 196 508	283 181	93 915	41 855	15 250	210 669	298 132	445 339	24 381	259 589
Ovce a kozy	**Kč**	1 448	-352	4 433	1 733	27 080	6 460	815	17 586	15 158	4 522	8 860	24 574	5 054	368 608
Drůbeží maso	**Kč**	6 660	977	-5 852	138 336	254 863	27 548	47 473	10 735	7 783	85 560	-6 681	192 007	425	195 307
Slepičí vejce	**Kč**	29 471	61 473	156 782	160 803	462 303	39 897	12 694	25	6 102	35 645	30 421	295 129	4 446	153 473
Ovčí a kozí mléko	**Kč**	0	17 946	795	45 148	153 796	6 766	331	11 330	13 982	624	0	74 177	82	2 339
Ostatní zvířata a produkty	**Kč**	1 571	83 823	34 004	9 027	191 457	9 958	4 075	5 528	4 564	10 078	13 322	-17 910	26 468	88 012
Ostatní hrubá produkce[3)]	**Kč**	14 321	312 940	52 333	2 385	1 154 239	362 080	8 466	27 365	991	178 071	404 064	2 078 472	68 180	319 186
Vlastní spotřeba	**Kč**	14 170	9 630	28 334	11 896	1 002	36 943	9 522	10 672	26 621	5 483	556	81 275	25 363	2 711
Vnitropodniková spotřeba	**Kč**	142 857	223 865	190 142	23 258	55 570	75 722	72 217	40 678	32 204	93 876	472 467	2 427 876	155 346	486 625
Podnikové náklady															
Celkové náklady	**Kč**	789 948	4 412 888	1 169 015	1 477 266	10 377 523	1 723 891	530 670	522 228	239 248	3 069 680	3 989 395	18 384 796	626 788	5 685 809
Mezispotřeba celkem	**Kč**	547 998	2 618 487	799 024	1 242 719	6 743 951	1 116 688	387 295	362 606	173 933	2 053 733	2 894 395	11 442 320	431 937	4 148 562
Přímé náklady celkem	**Kč**	379 568	1 485 119	510 051	976 824	3 892 439	528 363	266 346	260 631	116 057	1 028 902	1 752 137	6 575 287	276 260	2 794 267
Osiva a sadba	**Kč**	38 089	110 611	42 553	67 133	885 006	55 090	24 664	26 312	18 777	95 068	134 262	708 569	15 320	224 184
Vlastní osiva a sadba	**Kč**	19 898	3 343	20 696	4 690	37 296	1 758	7 440	4 741	2 797	15 324	6	48 941	0	19 673
Hnojiva nakupovaná	**Kč**	100 753	230 389	73 813	34 512	183 294	61 909	54 910	36 163	18 097	214 831	280 105	840 131	22 278	449 790
Prostředky ochrany rostlin	**Kč**	34 195	141 813	32 678	25 093	184 700	38 755	23 741	22 689	10 313	48 205	83 476	868 053	11 069	222 054
Ostatní přímé náklady RV	**Kč**	11 191	57 677	33 052	57 400	527 336	16 432	11 574	24 931	4 758	127 104	113 026	346 591	14 259	178 151
Krmiva pro skot celkem	**Kč**	138 723	543 812	167 229	310 168	545 869	124 981	47 821	97 523	35 706	238 632	775 895	2 582 040	166 630	1 041 737
Vlastní krmiva pro skot	**Kč**	113 824	208 276	130 558	18 586	13 216	36 557	33 635	35 599	23 096	40 320	410 432	2 057 549	137 888	458 784
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	**Kč**	42 939	153 972	109 731	438 695	1 148 596	164 263	91 875	33 386	14 421	205 643	207 549	780 187	28 659	339 323
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	**Kč**	9 137	14 137	17 123	40	5 057	30 665	30 570	348	6 318	38 232	61 715	321 385	17 464	8 067
Ostatní přímé náklady ŽV	**Kč**	13 679	244 373	50 638	43 760	415 406	65 050	11 736	19 411	13 985	99 418	157 824	449 549	17 552	339 028
Náklady na lesní výrobu	**Kč**	0	2 473	357	64	2 233	1 882	27	216	0	0	0	168	493	0
Režijní náklady celkem	**Kč**	168 430	1 133 368	288 973	265 896	2 851 511	588 325	120 948	101 975	57 877	1 024 830	1 142 258	4 867 033	155 677	1 354 295
Náklady budov a strojů	**Kč**	40 479	378 014	59 573	76 384	520 454	170 511	31 758	24 707	12 488	278 551	319 549	781 137	77 277	403 486

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 4

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč	108 253	301 529	60 362	76 554	803 190	336 638	470 284	36 327	62 727	218 714	169 579	182 248	65 628	76 430
Služby	Kč	68 371	270 646	22 971	10 404	318 436	372 261	273 336	22 743	37 992	72 187	249 727	75 427	77 970	26 008
Ostatní přímé náklady	Kč	107 324	113 327	34 216	15 802	730 420	393 250	497 921	10 960	58 102	105 237	467 340	120 986	64 421	60 817
Odpisy	Kč	220 251	721 449	68 719	70 756	859 023	927 476	783 959	82 079	81 546	320 679	702 831	168 152	160 374	190 226
Externí faktory celkem	Kč	257 870	679 115	146 603	100 812	1 960 222	2 880 643	1 174 255	54 826	166 462	413 460	665 446	327 831	118 721	187 258
Vyplacené mzdy	Kč	142 302	241 405	79 438	69 025	1 566 382	827 641	642 368	29 046	121 085	303 443	266 749	207 690	35 317	152 285
Vyplacené pachtovné	Kč	67 446	226 850	48 009	23 341	279 319	364 031	359 539	24 583	37 472	27 842	277 179	71 974	49 985	31 296
Nákladové úroky	Kč	48 121	210 860	19 156	8 446	114 521	1 688 971	172 348	1 197	7 905	82 175	121 517	48 167	33 420	3 677
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč	290 970	646 835	138 594	91 114	1 952 634	884 222	1 072 561	164 615	225 746	544 943	734 805	365 905	529 375	152 589
Celkové podpory na plodiny	Kč	20 506	2 870	5 633	0	12 996	24 896	9 762	13 037	50 114	34 893	101 821	23 070	47	12 760
Kompenzační platby[4)]	Kč	8 487	199	0	0	3 248	1 226	2 010	657	16 332	4 100	84 273	127	47	1 157
Prémie pro uvedení půdy do klidu	Kč	287	0	0	0	0	0	0	0	765	0	2 719	0	0	0
Ostatní podpory na plodiny[5)]	Kč	11 732	2 671	5 633	0	9 748	23 670	7 752	12 380	33 016	30 792	14 830	22 942	0	11 602
Celkové podpory na zvířata	Kč	17 327	94 029	2 329	22 262	32 558	31 672	10 115	1 329	23 539	10 904	94 566	6 620	7 420	397
Podpory na produkci mléka	Kč	1 620	19	1 683	4 669	0	0	0	0	0	0	0	0	39	0
Podpory na ostatní skot[6)]	Kč	10 709	94 009	10	1 843	31 245	31 278	0	305	13 650	8 564	76 457	2 943	7 381	7
Podpory na ovce a kozy[7)]	Kč	2 421	0	583	15 750	1 299	394	0	960	8 684	2 339	8 603	2 632	0	0
Podpory na ostatní zvířata[8)]	Kč	2 578	0	53	0	13	0	10 115	63	1 206	0	9 506	1 045	0	390
Ostatní provozní podpory	Kč	17 233	23 707	37 095	18 416	482 741	3 954	1 465	3 102	3 485	76 651	22 237	39 329	2 019	1 948
Environmentální podpory[9)]	Kč	25 146	49 041	713	5 174	279 316	33 638	81 838	5 998	6 375	131 523	31 529	52 616	85 904	11 261
Podpory na LFA	Kč	18 024	11 804	104	9 452	100 770	1 580	44 380	8 689	7 567	38 605	40 316	1 037	53 683	6 518
Ostatní platby na rozvoj venkova[10)]	Kč	5 421	7 984	16 925	411	3 930	2 520	785	7 109	1 300	24 146	617	7 049	12 403	5 728
Podpory na mezispotřebu[11)]	Kč	5 187	0	12 213	0	149 221	0	64 170	50	2 098	21	0	25 264	0	0
Podpory na externí faktory[12)]	Kč	1 502	48 413	549	0	34 579	28 604	15 037	0	154	418	0	1 537	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč	180 178	408 987	63 034	35 399	856 522	757 358	845 008	125 276	127 867	227 783	443 720	209 384	367 900	113 665
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč	156 506	408 987	0	0	0	757 358	845 008	125 276	127 867	0	443 720	0	367 900	113 665
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč	23 673	0	63 034	35 399	856 522	0	0	0	0	227 783	0	209 384	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč	279 513	618 474	135 122	89 603	1 883 620	764 273	1 073 485	165 969	233 182	540 540	682 644	343 485	509 494	129 887
Celkové provozní podpory	Kč	290 970	646 835	138 594	91 114	1 952 634	884 222	1 072 561	164 615	225 746	544 943	734 805	365 905	529 375	152 589
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč	6 191	23 568	0	0	0	0	60 389	2 727	17 431	3 137	3	-8 539	-15 630	7 893
Daně	Kč	17 649	51 930	3 472	1 512	69 014	119 949	59 465	1 374	9 995	7 539	52 164	13 880	4 251	30 595
Bilance investičních podpor a daní	Kč	8 082	-24 867	3 073	26 690	107 194	1 271	-38 380	999	846	173 383	27 082	45 891	112 884	4 012
Podpory investiční celkem	Kč	14 483	51 104	3 073	26 690	107 194	1 271	12 835	1 228	6 935	175 145	25 961	48 744	135 773	5 853
Platby na ukončení prod. mléka	Kč	120	0	0	0	0	0	0	0	191	0	1 124	0	0	0
DPH z investic	Kč	6 521	75 971	0	0	0	0	51 215	229	6 280	1 762	4	2 853	22 889	1 841

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	**Kč**	82 203	228 105	146 531	144 165	1 157 736	114 794	56 532	42 242	23 187	308 852	334 124	1 549 519	48 584	329 483
Služby	**Kč**	4 323	220 971	28 014	18 099	425 932	106 605	16 136	17 121	17 215	156 308	193 216	822 830	13 620	266 143
Ostatní přímé náklady	**Kč**	41 424	306 279	54 856	27 249	747 389	196 415	16 522	17 905	4 986	281 119	295 370	1 713 547	16 196	355 183
Odpisy	**Kč**	146 209	1 272 750	190 816	97 866	1 389 149	450 531	98 459	88 885	33 945	638 989	478 675	2 798 709	172 439	647 115
Externí faktory celkem	**Kč**	95 741	521 651	179 175	136 681	2 244 423	156 672	44 916	70 736	31 370	376 958	616 325	4 143 767	22 413	890 132
Vyplacené mzdy	**Kč**	51 465	159 084	122 976	111 479	1 117 124	44 225	31 803	49 516	20 016	178 610	250 143	3 349 342	11 287	565 252
Vyplacené pachtovné	**Kč**	21 614	208 282	11 710	6 868	307 236	60 169	6 239	16 323	9 195	101 686	195 702	528 172	7 251	220 515
Nákladové úroky	**Kč**	22 663	154 285	44 490	18 335	820 063	52 278	6 875	4 897	2 159	96 662	170 481	266 252	3 874	104 365
Podpory															
Celkové provozní podpory	**Kč**	246 696	1 134 381	351 155	181 647	459 588	555 839	135 242	159 761	47 546	1 301 604	907 394	4 762 250	227 498	1 198 623
Celkové podpory na plodiny	**Kč**	25 684	464	31 362	32 664	9 789	10 356	3 103	15 540	540	92 543	13 414	347 671	338	3 616
Kompenzační platby[4)]	**Kč**	2 895	456	697	0	0	631	17	366	1	755	2 587	12 146	23	3 548
Prémie pro uvedení půdy do klidu	**Kč**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní podpory na plodiny[5)]	**Kč**	22 789	7	30 665	32 664	9 789	9 725	3 086	15 174	539	91 788	10 826	335 525	314	68
Celkové podpory na zvířata	**Kč**	6 653	1 413	44 477	52 399	42 622	25 887	0	34 989	4 560	264 564	65 484	610 163	7 135	229
Podpory na produkci mléka	**Kč**	0	0	25 853	11 719	118	0	0	5 836	1 083	134 373	271	0	0	0
Podpory na ostatní skot[6)]	**Kč**	6 545	0	14 568	322	41 204	25 156	0	23 016	11	74 250	41 006	44 227	6 424	53
Podpory na ovce a kozy[7)]	**Kč**	49	0	1 389	0	0	34	0	6 119	1 752	4 519	0	28 381	712	0
Podpory na ostatní zvířata[8)]	**Kč**	59	1 413	2 668	40 358	1 299	697	0	18	1 714	51 422	24 208	537 555	0	176
Ostatní provozní podpory	**Kč**	35 756	29 446	50 233	0	46 932	10 065	41 798	498	15 989	22 502	4 224	176 184	12 729	12 356
Environmentální podpory[9)]	**Kč**	3 211	225 584	49 433	3 312	38 050	186 436	10 283	13 461	262	241 754	177 183	789 029	42 360	170 926
Podpory na LFA	**Kč**	34 068	257 237	41 338	31 546	0	70 778	11 574	23 780	257	342 670	66 494	998 367	32 894	49 243
Ostatní platby na rozvoj venkova[10)]	**Kč**	26 746	631	11 362	6 840	6 247	2 510	8 273	3 761	93	26 885	12 940	333	52 652	10 995
Podpory na mezispotřebu[11)]	**Kč**	279	32 160	30 677	0	633	24 841	3 540	1	1 270	0	0	16 774	3 257	180
Podpory na externí faktory[12)]	**Kč**	2 077	13 947	8 728	0	572	8 728	0	0	0	0	13 906	9	0	31
Oddělené platby (SPS, SAPS)	**Kč**	112 223	573 497	83 544	54 885	314 743	216 236	56 673	67 730	24 575	310 686	553 749	1 823 720	76 133	951 046
Jednotná platba na farmu (SPS)	**Kč**	0	573 497	0	54 885	314 743	216 236	0	67 730	0	310 686	553 749	0	76 133	951 046
Jednotná platba na plochu (SAPS)	**Kč**	112 223	0	83 544	0	0	0	56 673	0	24 575	0	0	1 823 720	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	**Kč**	234 254	1 260 828	338 951	180 591	368 824	600 173	127 903	153 504	42 756	1 294 002	903 804	4 550 232	213 079	1 178 591
Celkové provozní podpory	**Kč**	246 696	1 134 381	351 155	181 647	459 588	555 839	135 242	159 761	47 546	1 301 604	907 394	4 762 250	227 498	1 198 623
Bilance DPH kromě DPH z investic	**Kč**	-4 974	158 622	-4 082	0	-6 249	66 590	173	-4 201	-438	0	0	0	-13 581	-60
Daně	**Kč**	7 468	32 175	8 122	1 055	84 514	22 256	7 512	2 055	4 352	7 602	3 590	212 018	839	19 973
Bilance investičních podpor a daní	**Kč**	161 223	165 309	43 249	176	-12 272	-8 835	-1 166	8 405	829	21 305	4 773	498 022	24 929	45 629
Podpory investiční celkem	**Kč**	162 743	354 080	43 249	0	3 383	67 384	4 459	9 541	845	21 305	4 773	498 022	46 668	45 629
Platby na ukončení prod. mléka	**Kč**	0	0	0	176	0	0	105	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	**Kč**	1 520	188 770	0	0	15 655	76 219	5 731	1 136	16	0	0	0	21 739	0

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 6

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	**Kč**	1 491 777	5 117 466	530 410	741 572	6 757 774	7 725 028	5 257 832	485 293	1 131 653	1 878 816	3 513 851	1 489 221	1 008 227	1 435 500
Mezispotřeba celkem	**Kč**	947 888	3 217 528	358 483	495 303	5 743 636	5 781 810	3 776 903	233 088	599 283	1 555 655	2 446 012	1 179 952	899 725	551 561
Bilance provozních podpor a daní	**Kč**	279 513	618 474	135 122	89 603	1 883 620	764 273	1 073 485	165 969	233 182	540 540	682 644	343 485	509 494	129 887
Hrubá přidaná hodnota	**Kč**	823 401	2 518 412	307 049	335 872	2 897 759	2 707 490	2 554 413	418 174	765 553	863 701	1 750 483	652 754	617 996	1 013 827
Odpisy	**Kč**	220 251	721 449	68 719	70 756	859 023	927 476	783 959	82 079	81 546	320 679	702 831	168 152	160 374	190 226
Čistá přidaná hodnota	**Kč**	603 150	1 796 963	238 330	265 116	2 038 736	1 780 014	1 770 454	336 095	684 006	543 022	1 047 653	484 603	457 623	823 601
Externí faktory celkem	**Kč**	257 870	679 115	146 603	100 812	1 960 222	2 880 643	1 174 255	54 826	166 462	413 460	665 446	327 831	118 721	187 258
Bilance investičních podpor a daní	**Kč**	8 082	-24 867	3 073	26 690	107 194	1 271	-38 380	999	846	173 383	27 082	45 891	112 884	4 012
Důchod ze zemědělské činnosti	**Kč**	353 363	1 092 981	94 800	190 995	185 708	-1 099 357	557 819	282 268	518 390	302 945	409 289	202 662	451 786	640 354
Čistá přidaná hodnota / AWU	**Kč**	366 620	848 721	97 367	213 040	280 204	1 091 630	695 991	288 638	469 164	221 007	554 498	273 672	399 884	625 404
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	**Kč**	289 076	674 855	64 692	201 696	241 857	-1 324 160	472 307	271 800	464 349	252 688	289 880	266 005	418 782	682 606
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	**Kč**	7 668 240	15 305 828	1 443 987	4 543 619	20 940 985	64 137 393	20 858 865	2 156 430	8 325 291	5 736 945	9 376 845	3 838 498	22 589 306	8 685 585
Stálá aktiva celkem	**Kč**	6 274 365	13 245 238	977 929	3 883 313	15 716 190	55 961 269	17 394 239	2 053 673	5 516 594	4 611 412	5 854 517	2 508 700	21 440 203	7 630 435
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	**Kč**	4 209 407	6 441 188	424 452	2 988 608	1 945 066	41 978 848	11 341 486	1 458 685	4 544 994	1 050 171	1 742 049	923 305	18 507 895	5 703 594
Stavby	**Kč**	1 037 728	3 507 773	187 006	408 247	7 596 367	8 753 995	2 521 845	161 783	475 701	1 649 588	1 603 958	698 106	1 543 223	1 129 652
Stroje a zařízení	**Kč**	768 771	1 827 301	287 401	334 820	5 176 714	4 421 190	2 643 962	353 648	285 358	1 568 832	1 606 947	744 654	769 582	669 165
Základní stádo a tažná zvířata	**Kč**	258 458	1 468 976	79 070	151 639	998 043	807 237	886 946	79 557	210 540	342 822	901 563	142 636	619 504	128 023
Oběžná aktiva celkem	**Kč**	1 393 876	2 060 589	466 058	660 306	5 224 795	8 176 123	3 464 626	102 757	2 808 698	1 125 534	3 522 328	1 329 797	1 149 102	1 055 150
Ostatní hospodářská zvířata	**Kč**	199 361	1 156 007	32 454	79 425	778 609	1 742 200	794 221	33 122	91 051	220 750	566 644	141 076	633 802	119 138
Zásoby zemědělských výrobků	**Kč**	192 448	241 241	54 814	1 572	829 088	1 038 332	235 099	18 945	36 709	405 701	999 189	241 730	86 789	145 978
Ostatní oběžná aktiva	**Kč**	1 002 066	663 342	378 791	579 309	3 617 099	5 395 591	2 435 306	50 689	2 680 938	499 082	1 956 495	946 991	428 512	790 035
Cizí zdroje	**Kč**	1 182 317	4 295 374	311 434	101 110	4 830 320	33 336 169	4 354 169	15 700	186 084	1 727 370	3 624 647	925 439	626 350	125 014
Dlouhodobé a střednědobé závazky	**Kč**	918 622	4 276 463	222 534	97 046	3 141 929	31 694 557	2 948 941	10 191	165 330	1 101 483	2 343 204	431 811	533 118	122 163
Krátkodobé závazky	**Kč**	263 695	18 911	88 901	4 064	1 688 391	1 641 612	1 405 228	5 509	20 754	625 887	1 281 443	493 628	93 232	2 852
Vlastní kapitál	**Kč**	6 485 923	11 010 453	1 132 553	4 442 509	16 110 665	30 801 223	16 504 696	2 140 730	8 139 207	4 009 575	5 752 198	2 913 059	21 962 956	8 560 571
Změny ve vlastním kapitálu	**Kč**	-75 804	312 948	168 485	68 111	1 799	-4 588 903	-7 124	-81 378	-499 429	-69 327	-389 240	168 625	-2 420 372	105 671
Průměrná hodnota kapitálu celkem	**Kč**	3 672 614	8 886 271	1 211 601	1 669 278	19 308 956	22 283 633	9 609 745	1 075 975	4 368 213	4 840 626	8 027 130	3 058 950	4 272 883	3 219 098
Hrubé investice	**Kč**	214 775	1 118 179	119 081	137 574	874 369	1 436 489	902 518	12 596	64 614	334 933	604 878	267 976	167 537	81 535
Netto investice	**Kč**	-5 476	396 730	50 362	66 818	15 346	509 013	118 559	-69 484	-16 933	14 254	-97 952	99 825	7 163	-108 691

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2009 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	**Kč**	784 295	3 656 915	979 389	1 688 881	10 437 626	1 757 571	580 547	628 041	318 907	2 224 241	3 247 915	10 361 093	595 353	5 592 425
Mezispotřeba celkem	**Kč**	547 998	2 618 487	799 024	1 242 719	6 743 951	1 116 688	387 295	362 606	173 933	2 053 733	2 894 395	11 442 320	431 937	4 148 562
Bilance provozních podpor a daní	**Kč**	234 254	1 260 828	338 951	180 591	368 824	600 173	127 903	153 504	42 756	1 294 002	903 804	4 550 232	213 079	1 178 591
Hrubá přidaná hodnota	**Kč**	470 551	2 299 256	519 316	626 753	4 062 500	1 241 057	321 156	418 939	187 730	1 464 510	1 257 325	3 469 004	376 495	2 622 454
Odpisy	**Kč**	146 209	1 272 750	190 816	97 866	1 389 149	450 531	98 459	88 885	33 945	638 989	478 675	2 798 709	172 439	647 115
Čistá přidaná hodnota	**Kč**	324 342	1 026 507	328 500	528 887	2 673 351	790 525	222 697	330 054	153 785	825 521	778 650	670 296	204 056	1 975 339
Externí faktory celkem	**Kč**	95 741	521 651	179 175	136 681	2 244 423	156 672	44 916	70 736	31 370	376 958	616 325	4 143 767	22 413	890 132
Bilance investičních podpor a daní	**Kč**	161 223	165 309	43 249	176	-12 272	-8 835	-1 166	8 405	829	21 305	4 773	498 022	24 929	45 629
Důchod ze zemědělské činnosti	**Kč**	389 824	670 165	192 574	392 382	416 655	625 018	176 614	267 723	123 243	469 868	167 097	-2 975 449	206 573	1 130 836
Čistá přidaná hodnota / AWU	**Kč**	175 379	608 871	153 320	279 896	951 961	506 593	127 301	215 901	96 433	559 365	526 398	43 332	123 686	860 989
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	**Kč**	259 013	468 306	122 244	267 387	286 557	432 144	114 171	207 509	86 949	395 395	148 919	13 842	129 506	867 525
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	**Kč**	2 862 190	26 669 740	2 761 379	8 402 358	51 395 683	11 812 509	3 500 776	2 268 573	1 026 925	10 073 200	16 257 207	51 184 468	5 169 150	34 879 741
Stálá aktiva celkem	**Kč**	1 965 139	22 018 943	1 845 978	7 715 835	45 048 234	9 359 595	3 130 276	1 945 248	837 325	8 349 301	12 616 649	12 482 978	4 850 276	31 043 525
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	**Kč**	493 275	11 654 180	626 331	3 701 772	32 771 632	2 586 225	1 751 686	1 222 195	249 425	4 001 980	6 945 830	1 383 857	2 675 459	25 797 115
Stavby	**Kč**	335 036	4 757 574	467 882	2 719 504	6 984 855	4 681 767	798 545	251 674	383 556	2 185 723	2 806 134	5 522 327	1 370 059	1 355 078
Stroje a zařízení	**Kč**	1 003 733	4 602 746	609 960	982 236	4 401 049	1 854 566	509 175	314 260	155 923	1 923 452	2 328 299	4 657 100	670 199	2 480 318
Základní stádo a tažná zvířata	**Kč**	133 095	1 004 442	141 805	312 322	890 699	237 036	70 870	157 119	48 421	238 146	536 387	919 694	134 558	1 411 014
Oběžná aktiva celkem	**Kč**	897 051	4 650 797	915 400	686 524	6 347 449	2 452 914	370 500	323 325	189 600	1 723 899	3 640 557	38 701 490	318 874	3 836 216
Ostatní hospodářská zvířata	**Kč**	86 671	1 243 313	107 929	341 357	760 278	305 227	77 962	74 951	18 908	231 302	451 698	1 338 431	109 529	1 087 147
Zásoby zemědělských výrobků	**Kč**	175 524	315 849	148 563	0	1 259 875	230 401	129 237	79 603	29 769	292 700	498 490	1 914 615	200 075	543 830
Ostatní oběžná aktiva	**Kč**	634 857	3 091 635	658 908	345 167	4 327 296	1 917 287	163 301	168 771	140 923	1 199 897	2 690 369	35 448 445	9 271	2 205 238
Cizí zdroje	**Kč**	423 608	4 478 494	894 506	481 804	19 544 743	1 216 473	220 814	64 494	20 831	2 874 864	5 033 493	4 277 574	82 651	3 433 383
Dlouhodobé a střednědobé závazky	**Kč**	225 142	3 893 198	656 518	311 585	17 026 538	900 817	154 034	32 047	12 294	2 664 235	4 263 406	2 166 553	79 962	1 824 330
Krátkodobé závazky	**Kč**	198 465	585 296	237 988	170 219	2 518 205	315 656	66 780	32 447	8 538	210 630	770 086	2 111 021	2 689	1 609 053
Vlastní kapitál	**Kč**	2 438 582	22 191 246	1 866 873	7 920 555	31 850 940	10 596 036	3 279 962	2 204 079	1 006 093	7 198 336	11 223 714	46 906 894	5 086 499	31 446 358
Změny ve vlastním kapitálu	**Kč**	204 004	237 367	-24 400	51 615	2 582 447	106 576	50 321	5 573	86 939	-65 726	221 424	-11 881 037	76 437	1 613 937
Průměrná hodnota kapitálu celkem	**Kč**	2 312 176	15 166 229	2 211 026	4 783 624	18 972 945	9 260 338	1 783 185	1 292 518	769 519	6 707 284	9 274 398	56 037 958	2 558 085	8 984 253
Hrubé investice	**Kč**	303 693	1 463 574	148 329	252 398	1 726 456	629 288	83 903	71 279	20 131	715 012	813 225	2 683 378	244 566	1 061 993
Netto investice	**Kč**	157 484	190 824	-42 486	154 533	337 307	178 757	-14 555	-17 607	-13 814	76 023	334 551	-115 330	72 128	414 878

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora plodin pro energetické využití.

5) Podpora plodin na orné půdě, chmelnic, pěstování máku, osiva pícnin a lnu, lnu na vlákno, systému pěstování ovoce, zeleniny, vinné révy.

6) Podpora chovu KBTPM, zlepšení genofondu - býci.

7) Zlepšení genofondu - bahnice, ovce.

8) Podpora chovu skotu (VDJ), včelařství.

9) Podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství, ekologického zemědělství,ošetřování travních porostů, péče o krajinu, osevních postupů v ochranných zónách jeskyní.

10) Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků, poradenství a vzdělávání.

11) Podpora nákazového fondu, zelené nafty, ozdravování polních a speciálních plodin.

12) Dotace úroků z úvěrů.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI)
Vypracoval: Ing. Josef Hanibal a kolektiv

P3 TABULKOVÁ PŘÍLOHA

1.1/01	-	Podíl zemědělství, lesnictví, rybolovu a potravinářského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v základních cenách
1.3/01	-	Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství
2.1/01	-	Předmět, kritéria a výše podpor v rámci programu PRV
2.1/02	-	Předmět, kritéria a výše podpor v rámci programu HRDP
4.1/01	-	Aplikace průmyslových hnojiv
5.3/01	-	Podíl jednotlivých druhů vydání na spotřebních vydáních průměrné zpravodajské domácnosti
5.3/02	-	Vývoj podílu vydání za potraviny, nápoje a tabák na celkových vydáních domácností v zemích EU
5.3/03	-	Průměrné ceny, za které domácnosti nakupovaly v roce 2010 základní potraviny
5.4/01	-	Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží
6.1/01	-	Velikostní struktura podniků obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2011
6.1/02	-	Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2000-2011
6.4/01	-	Pojištění hospodářských zvířat a plodin u členů ČAP
6.7/01	-	Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem na přepočtené počty zaměstnanců
7.3/01	-	Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku ve správě PF ČR
8.1/01	-	Produkční plochy, hektarové výnosy a výroba hlavních komodit rostlinné výroby
8.2/01	-	Stavy hospodářských zvířat
8.2/02	-	Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby
8.2/03	-	Porážky hospodářských zvířat
9.2/01	-	Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/02	-	Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/03	-	Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu
9.2/04	-	Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu
9.2/05	-	Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/06	-	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 15
9.2/07	-	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 12
10.1/01	-	SZÚ – Celková produkce – rostlinná výroba v základních cenách
10.1/02	-	SZÚ – Celková produkce – živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách
10.1/03	-	SZÚ – Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách

10.1/04	-	SZÚ – Kapitálový účet v základních cenách
10.2/01	-	Výsledky hospodaření podniků podle právní formy
10.2/02	-	Výsledky hospodaření podniků podle LFA
10.2/03	-	Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření
10.2/04	-	Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti
10.2/05	-	Přehled směrů investic v rámci podopatření PRV I.1.1 Modernizace zemědělských podniků v letech 2008-2011
11/01	-	Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor

1.1/01 - Podíl zemědělství, lesnictví, rybářství a potravinářského průmyslu[4)] na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)

Rok	Zemědělství[1)]	Lesnictví[2)]	Rybářství[3)]	Potravinářský průmysl
Běžné ceny				
2005	1,76	0,77	0,022	3,02
2006	1,63	0,80	0,018	2,73
2007	1,66	0,71	0,014	2,45
2008	1,66	0,63	0,012	2,38
2009	1,33	0,56	0,015	2,79
2010	1,09	0,57	0,017	2,45
2011	1,39	0,65	0,018	2,48
Stálé ceny roku 2005				
2005	1,76	0,77	0,022	3,02
2006	1,47	0,74	0,022	2,95
2007	1,02	0,62	0,016	2,52
2008	1,02	0,69	0,015	2,38
2009	1,32	0,64	0,017	2,67
2010	0,96	0,52	0,022	2,58
2011	1,04	0,51	0,022	2,68

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) CZ NACE 02 Lesnictví a těžba dřeva.

3) CZ NACE 03 Rybolov a akvakultura.

4) CZ NACE 10+11+12 Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků.

Pramen: ČSÚ - údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

1.3/01 - Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011	Meziroční index
Daň z příjmu fyzických osob	277	486	90	444	171	38,5
Daň z příjmu právnických osob	1 999	1 720	1 318	1 126	2 122	188,5
Daň z příjmu FO a PO celkem	2 276	2 206	1 408	1 570	2 293	146,1
Daň z nemovitostí	1 013	958	1 108	1 225	1 152	94,0
Daň z přidané hodnoty (nadměrný odpočet[1])	-3 873	-3 847	-2 406	-1 971	-2 376	120,5
Daň spotřební - vratka daně za zelenou naftu[2]	-1 504	-1 517	-1 559	-1 679	-1 824	108,6

1) Odpočet daně převyšuje daň na výstupu za zdaňovací období.

2) Údaje MZe.

Pramen: MF a MZe

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

2.1/01 - Předmět, kritéria a výše podpor v rámci programu PRV

Opatření		Předmět, kritéria a výše podpor
číslo	název	
Osa I		
I.1.1	Modernizace zemědělských podniků	- Opatření Modernizace zemědělských podniků a spolupráce při vývoji nových produktů a postupů: částka na jeden projekt je od 100 tis. Kč do 30 mil. Kč, max. výše podpory na jednoho příjemce 90 mil. Kč za období 2007-13. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-i/modernizace-zemedelskych-podniku/.
I.1.2	Investice do lesů	- Lesnická technika: výše podpory do 50 % výdajů, max. výše podpory na jednoho příjemce 30 mil. Kč za období 2007-13. - Technické vybavení provozoven: výše podpory do 50 % výdajů, max. výše podpory na jednoho příjemce 20 mil. Kč za období 2007-13. - Lesnická infrastruktura: výše podpory 100 % výdajů, max. výše podpory na jednoho příjemce 60 mil. Kč za období 2007-13. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-i/investice-do-lesu/.
I.1.3	Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	- Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům: částka na jeden projekt od 100 tis. Kč do 30 mil. Kč, max. výše podpory na jednoho příjemce 90 mil. Kč za období 2007-13. - Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií v potravinářství: výše podpory min. 200 tis. Kč na jeden projekt, max. výše podpory na jednoho příjemce 90 mil. Kč za období 2007-13. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-i/pridavani-hodnoty-zemedelskych-a/.
I.1.4	Pozemkové úpravy	Podporu lze poskytnout pozemkovým úřadům na: - realizaci plánů společných zařízení na základě schváleného plánu pozemkových úprav; - geodetické projekty: výše podpory je 100 %, max. výše podpory na jednoho příjemce 180 mil. Kč za období 2007-13; - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-i/pozemkove-upravy/.
I.3.1	Další odborné vzdělávání a informační činnost	Konečnými příjemci podpory jsou zemědělci, potravináři a osoby hospodařící v lesích. Výdaje, na které může být poskytnuta podpora, jsou 200 tis. Kč - 1 mil. Kč; max. výše podpory na jednoho předkladatele je 50 mil. Kč pro období 2007-13. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-i/dalsi-odborne-vzdelavani-a-informacni/.
I.3.2	Zahájení činnosti mladých zemědělců	Podporu lze doplňovat podporou z opatření I.3.3. Podmínkou je, že osoba nedosáhla věku 40 let a zemědělskou činnost zahajuje poprvé. Podpora je poskytována ve dvou splátkách - po schválení žádosti a po posouzení realizace podnikatelského záměru. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-i/zahajeni-cinnosti-mladych-zemedelcu/.
I.3.3	Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Nabyvatel (osoba přebírající zemědělský podnik) se zaváže min. na 5 let podnikání v zemědělství na zemědělském podniku převedeném od postupitele (zemědělec po dosažení věku 55 let). Podpora má formu roční dotace. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-i/predcasne-ukonceni-zemedelske-cinnosti/.
I.3.4	Využívání poradenských služeb	Podporu lze poskytnout jako příspěvek na nákup poradenských a konzultačních služeb. Max. výše na jednoho příjemce je 315 tis. Kč pro období 2007-13. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-i/vyuzivani-poradenskych-sluzeb/.
Osa II		
II.1.1	Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA) NV č. 75/2007 Sb.	Platby v méně příznivých oblastech (LFA) - pouze na trvalé travní porosty (Kč/ha): - horské oblasti - oblast A - 4 127 (2010), 3 929 (2011); - horské oblasti - oblast B - 3 522 (2010), 3 362 (2011); - ostatní oblasti - oblast A - 3 075 (2010), 2 935 (2011); - ostatní oblasti - oblast B - 2 471 (2010), 2 358 (2011); - specifické oblasti - 2 997 (2010), 2 860 (2011).
II.1.2	Platby v rámci Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES /WFD NV č. 75/2007	Oblasti NATURA 2000 - 2 944 Kč/ha (2010), 2 810 Kč/ha (2011). - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-ii/platby-v-ramci-natury-2000-a-ramcove/.
II.1.3	Ekologické zemědělství NV č. 79/2007 Sb.	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel ekologického zemědělství daných zákonem č. 242/2000 Sb. Výše podpory v Kč/ha: - orná půda - 4 074 (2010), 3 889 (2011); - travní porosty - 1 866 (2010), 1 781 (2011); - travní porosty (všechny pozemky v systému EZ) - 2 339 (2010) 2 233 (2011); - trvalé kultury - sad intenzivní 22 316 (2010), 21 230 (2011) a ovocný sad extenzivní 13 405 (2010), 12 795 (2011); - zelenina a speciální byliny na orné půdě - 14 825 (2010), 14 150 (2011).
II.1.3	Ošetřování travních porostů NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor v Kč/ha: - louky 1 971 (2010), 1882 (2011); - mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 2 629 (2010), 2 509 (2011); - mezofilní a vlhkomilné louky - nehnojené 3 049 (2010), 2 910 (2011); - mezofilní a vlhkomilné louky - s neposečenými pásy 3 548 (2010), 3 387 (2011); - horské a suchomilné louky - hnojené 3 154 (2010) 3 011 (2011); - horské a suchomilné louky - nehnojené 3 417 (2010), 3 261 (2011); - horské a suchomilné louky - s neposečenými pásy 3 943 (2010), 3 763 (2011); - trvale podmáčené a rašelinné louky 10 961 (2010), resp. 10 462 (2011) Kč/ha; - ptačí lokality na TP - hnízdiště bahňáků 5 310 (2010), 5 068 (2011); - ptačí lokality na TP - hnízdiště chřástala polního 4 810 (2010), 4 591 (2011); - pastviny 2 944 (2010), 2 810 (2011); - druhově bohaté pastviny 4 442 (2010), 4 240 (2011); - suché stepní trávníky a vřesoviště 8 096 (2010), 7 727 (2011).

Opatření		Předmět, kritéria a výše podpor
číslo	název	
Osa I		
II.1.3	Zatravňování orné půdy NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor na titul zatravňování orné půdy v Kč/ha: - zatravňování orné půdy - 7 097 (2010), 6 774 (2011); - zatravňování orné půdy podél vodního útvaru - 7 754 (2010), 7 401 (2011); - zatravňování orné půdy regionální směsí - 9 200 (2010), 8 781 (2011); - zatravňování o. p. regionální směsí podél vodního útvaru - 9 831 (2010), 9 383 (2011).
II.1.3	Pěstování meziplodin	Sazba 2 734 Kč/ha (2010), 2 609 Kč/ha (2011) na plochy o. p. oseté meziplodinou.
II.1.3	Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby (Kč/ha): ovoce 11 440 (2010), 10 914 (2011); vinná réva 13 326 (2010), 12 720 (2011); zelenina 11 565 (2010), 11 039 (2011).
II.1.3	Biopásy a ochranné zóny	Vytváření biopásů (směs uznaného osiva). Sazba10 540 (2010), 10 060 (2011) Kč/ha biopásu.
II.2.1	Zalesňování zemědělské půdy	Podpora na založení lesního porostu a následnou péči o založeného lesního porostu je v rozmezí od 3 919 Kč/ha do 77 830 Kč/ha (2010) resp. 3 738 Kč/ha do 74 286 Kč/ha (2011). - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-ii/zalesnovani-zemedelske-pudy/metodika-k-provadeni-narizeni-vlady-c-4.html.
II.2.2	Platby v rámci Natura 2000 v lesích	Podpora na zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu (sazba 1 577 Kč/ha 2010), 1 505 (2011). - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-ii/platby-v-ramci-natury-2000-v-lesich/metodika-k-provadeni-narizeni-vlady-c-2.html.
II.2.3	Lesnicko-environmentální platby	Podpora na zvýšení podílu melioračních a zpevňujících dřevin v rozmezí od 526 do 2 550 Kč/ha (2010), resp. od 502 do 2434 Kč/ha (2011).
II.2.4	Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	- Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření - úhrada způsobilých výdajů ve výši 100 %. - Neproduktivní investice v lesích - podpora je poskytována podle schváleného projektu. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-ii/obnova-lesniho-potencialu-po-kalamitach/.
Osa III		
III.1.1	Diverzifikace činností nezemědělské povahy	Projekt může být realizován v obci do 2 000 obyvatel. Výše příspěvku je rozlišena podle regionů a podle rozdělení na malé a střední podniky od 40 % do 60 %. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-iii/diverzifikace-cinnosti-nezemedelske/.
III.1.2	Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	Projekt může být realizován v obci do 2 000 obyvatel. Výše příspěvku je rozlišena podle regionů a maximální výše podpory je od 50 % do 60 %. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-iii/podpora-zakladani-podniku-a-jejich/.
III.1.3	Podpora cestovního ruchu	Opatření navazuje na opatření 2.2. programu SAPARD a opatření 2.1.5. OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. Projekt může být realizován v obci do 2 000 obyvatel. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-iii/podpora-cestovniho-ruchu/.
III.2.1	Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	Opatření 2.1.1 a), b) Obnova a rozvoj vesnic: rozlišuje se dvojí vymezení podporovaných území - obce do 500 obyvatel a obce do 2 000 obyvatel. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč. Opatření 2.1.2. a), b) Občanské vybavení a služby: projekt může být financován v obci do 500 obyvatel. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-iii/obnova-a-rozvoj-vesnic-obcanske-vybaveni/.
III.2.2	Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	Projekt může být financován v obci do 500 obyvatel. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč. Projekt týkající se kulturní památky musí být v souladu s odborným stanoviskem Národního památkového ústavu. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-iii/ochrana-a-rozvoj-kulturniho-dedictvi/.
III.3.1	Vzdělávání a informace	Cílem je posílení lidského potenciálu a zlepšení kvality života ve venkovských oblastech. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-iii/vzdelavani-a-informace/.
Osa IV		
IV.1.1	Místní akční skupina	Místní akční skupina (celkem 112) musí být vybrána v opatření IV.1.1. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-iv/mistni-akcni-skupina/.
IV.1.2	Realizace místní rozvojové strategie	Projekt musí být realizován na území působnosti příslušné MAS. Podpora je vyplácena přímo konečným příjemcům podpory - předkladatelům projektů. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-iv/realizace-mistni-rozvojove-strategie/.
IV.2.1	Realizace projektů spolupráce	Podpora je poskytována na projekty spolupráce mezi územími na národní úrovni nebo nadnárodní spolupráce s cílem povzbudit spolupráci mezi místními akčními skupinami v rámci členských států a na území třetích zemí. - Bližší informace jsou dostupné na http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-iv/realizace-projektu-spoluprace/.
Osa V - Technická pomoc:		
a) Příprava, sledování, hodnocení, informování a kontrola v rámci programu		
b) Struktury potřebné pro provoz sítě		
c) Akční plán		

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Dittrichová, M. Svobodová (ÚZEI)

2.1/02 - Předmět, kritéria a výše podpor v rámci programu HRDP

Opatření	Hlavní kritéria pro získání platby a výše plateb
Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálním omezením	Platby pouze na trvalé travní porosty: - horské oblasti - oblast A - 4 680 Kč/ha; - horské oblasti - oblast B - 4 014 Kč/ha; - ostatní oblasti - oblast A - 3 490 Kč/ha; - ostatní oblasti - oblast B - 2 820 Kč/ha; - specifické oblasti - 3 420 Kč/ha; - oblasti s ekologickým omezením - 2 800 Kč/ha.
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost. Žadatel bude pobírat dávku vypočtenou na základě paušální sazby 75 000 Kč a částky vypočtené na základě počtu převedených hektarů (max. 30 ha) zemědělské půdy násobených sazbou 4 500 Kč.
Zakládání skupin výrobců	Přímá nenávratná dotace na založení skupin výrobců a zajištění jejich fungování v průběhu 5 let. Výše podpory se vypočítává na základě hodnoty roční produkce pocházející od členů seskupení. Výše dotace za příslušný kalendářní rok činí 5 % v prvním kalendářním roce, 5 % ve druhém kalendářním roce, 4 % ve třetím kalendářním roce, 3 % ve čtvrtém kalendářním roce a 2 % v pátém kalendářním roce, a to z finanční hodnoty roční obchodované produkce uvedené na trh. Výše dotace poskytnutá skupině výrobců za příslušný kalendářní rok může činit do 31. 12 .2007 nejvýše částku 100 000 €, od 1. 1. 2008 je nejvyšší částka 11 220 €.
Lesnictví	a) Dotace na zalesnění zemědělské půdy (tis. Kč/ha): listnaté dřeviny 92, jehličnaté dřeviny 74 + roční dotace na následnou péči o takto vzniklý lesní porost 12, dále roční dotace ve formě náhrady za zalesněnou ornou půdu 8,6 a za zalesněné travní porosty 4,2. b) Dotace na založení porostu rychle rostoucích dřevin pouze v roce jeho výsadby, ve výši (tis. Kč/ha) 60 za výsadbu produkčního porostu, 75 za výsadbu reprodukčního porostu.
Ekologické zemědělství	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel ekologického zemědělství daných zákonem č. 242/2000 Sb. Výše podpory (2007/2008 - dobíhající program, poslední výše plateb): - o. p. - 3 520 Kč/ha; - travní porosty - 1 100 Kč/ha; - trvalé kultury - 24 470 Kč/ha; - zelenina a speciální byliny na orné půdě - 11 050 Kč/ha.
Ošetřování travních porostů	Sazby podpor: - 1 920 Kč/ha louky, na které žadatel uplatňuje standardní podmínky údržby; - 2 800 Kč/ha louky, na které žadatel nebude aplikovat žádná hnojiva; - 5 130 Kč/ha louky, na které žadatel nebude aplikovat žádná hnojiva a navíc provede první seč až po 15. 7.; - 3 130 Kč/ha louky, na které žadatel nebude aplikovat žádná hnojiva a navíc vynechá při první seči pásy o šíři 6 až 12 m; - 2 890 Kč/ha pastviny, na které žadatel uplatňuje standardní podmínky údržby s intenzitou 0,5 až 1,25 VDJ/ha pastvin; - 4 330 Kč/ha pastviny, na které žadatel uplatňuje zákaz použití hnojiv a navíc se sníženou intenzitou chovu pasených zvířat - 0,4 až 1,05 VDJ/ha pastvin.
Zatravňování orné půdy	Podpora 7 265 Kč/ha travního porostu založeného úředně uznaným osivem, 9 210 Kč/ha travního porostu založeného pomocí regionální travní směsi na území CHKO Bílé Karpaty.
Tvorba travnatých pásů na svažitých půdách	Podpora zakládání protierozních travnatých pásů - 9 440 Kč/ha.
Pěstování meziplodin	Sazba dotace 4 580 Kč/ha orné půdy oseté „povolenou“ meziplodinou.
Trvale podmáčené a rašelinné louky	Udržování podmáčených luk, mokřadů. Dotace na trvale podmáčené a rašelinné louky 12 100 Kč/ha.
Ptačí lokality na travních porostech	Udržování ptačích lokalit na travních porostech: chřástal polní, bahňáci. Sazba dotace: 5 180 Kč/ha travního porostu vymezeného jako hnízdní lokalita chřástala polního, 5 550 Kč/ha travního porostu vymezeného jako hnízdní lokalita bahňáků.
Biopásy	a) Vytváření biopásů (směsi 4 plodin pro volně žijící zvěř). Sazba 10 630 Kč/ha biopásu. b) Dotace na protierozní travnaté pásy. Sazba 9 440 Kč/ha vytvořeného travnatého pásu.
Integrovaná produkce	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby: ovoce 9 857 Kč/ha, vinná réva 11 642 Kč/ha.

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Dittrichová (ÚZEI)

4.1/01 - Aplikace půmyslových hnojiv (kg č. ž./ha z. p.)

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011
N	83,8	85,4	63,4	76,7	100,7
P_2O_5	15,3	13,8	4,3	8,9	11,3
K_2O	9,9	11,4	0,3	7,5	6,5
Celkem	109,0	110,6	68,0	93,1	118,5

Pramen: MZe 2007-2011

Zpracoval: M. Dittrichová (ÚZEI)

5.3/01 - Podíl jednotlivých druhů vydání na spotřebních vydáních průměrné zpravodajské domácností (%)

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011[1)]
Vydání za potraviny, nápoje a tabák	22,9	22,8	22,1	22,1	22,0
v tom - potraviny	18,1	18,1	17,4	17,5	19,1[2)]
- nápoje	3,5	3,4	3,3	3,2	.
- tabák	1,3	1,3	1,4	1,4	2,9[3)]
Odívání a obuv	5,4	5,2	5,0	5,0	4,8
Bydlení, voda, energie, paliva	19,9	19,9	21,3	21,7	22,4
v tom - nájemné	4,3	4,5	4,9	5,4	5,6
- běžná údržba	2,5	2,3	2,3	2,1	2,4
- vodné a stočné	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5
- ostatní služby	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8
- elektrická energie	4,8	4,8	5,1	5,2	5,2
- plyn	2,9	3,1	3,7	3,4	3,4
- tepelná energie, paliva	3,3	3,1	3,2	3,3	3,5
Bytové vybavení, zařízení domácnosti	7,1	6,7	6,7	6,2	6,2
Zdraví	2,3	2,7	2,8	2,7	2,7
v tom - léčiva a zdravotnické prostředky	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9
- ambulantní zdravotní péče	0,4	0,6	0,7	0,6	0,7
- ústavní zdravotní péče	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1
Doprava	10,7	11,1	10,5	10,7	10,9
v tom - nákup osobních dopravních prostředků	3,2	3,6	3,3	2,9	2,8
- provoz osobních dopravních prostředků	6,0	6,0	5,8	6,3	6,6
- dopravní služby	1,5	1,5	1,4	1,5	1,5
Pošty a telekomunikace	4,7	4,7	4,6	4,6	4,5
Rekreace a kultura	10,5	10,5	10,3	10,2	9,8
Vzdělávání	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6
Stravování a ubytování	5,1	5,2	5,1	5,0	5,1
v tom - stravovací služby	4,3	4,4	4,3	4,2	4,2
- ubytovací služby	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9
Ostatní zboží a služby	10,8	10,6	11,0	11,1	11,0
Celkem spotřební vydání	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Předběžné údaje.

2) Potraviny a nealkoholické nápoje.

3) Alkoholické nápoje a tabák.

Pramen: Statistika rodinných účtů, I. díl, ČSÚ, 2008-2011; odhad roku 2011 - 1.-4. čtvrtletí 2011, ČSÚ, březen 2012

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

5.3/02 - Vývoj podílu vydání za potraviny, nápoje a tabák na celkových vydáních domácností v zemích EU (%)

Země	2005	2006	2007	2008	2009
EU 15	15,4	15,4	15,2	15,5	15,7
EU 25	15,8	16,0	15,8	16,2	16,3
EU 27	16,0	16,2	16,0	16,4	16,5
z toho - Belgie	17,1	16,5	16,5	16,7	17,3
- Bulharsko	.	.	.	.	.
- Česká republika[1)]	23,5	23,0	22,9	22,8	22,1
- Dánsko	15,7	14,6	14,2	14,7	14,8
- SRN	14,3	14,4	14,4	14,6	14,7
- Estonsko	26,3	23,8	24,8	28,3	28,7
- Řecko	.	20,2	20,6	20,2	21,4
- Španělsko	16,9	16,5	16,4	16,8	17,0
- Francie	16,5	16,4	16,1	16,4	17,0
- Irsko	13,4	13,4	14,2	14,7	.
- Itálie	17,1	17,3	17,1	17,3	17,4
- Kypr	20,2	21,9	21,6	22,7	22,0
- Lotyšsko	28,6	.	24,6	24,5	25,3
- Litva	35,1	32,2	30,9	31,1	32,5
- Lucembursko	19,0	18,2	17,6	17,3	18,0
- Maďarsko	23,5	25,8	26,7	27,1	27,4
- Malta	19,4	19,2	19,9	20,4	19,2
- Nizozemsko	13,4	13,8	13,8	14,4	15,0
- Rakousko	13,4	13,7	13,6	13,8	14,2
- Polsko	25,2	27,3	.	26,8	27,0
- Portugalsko	.	20,5	.	.	.
- Rumunsko	.	33,0	31,5	31,4	32,7
- Slovinsko	18,8	19,4	19,3	19,4	20,2
- Slovensko	23,5	23,0	22,8	22,5	.
- Finsko	17,8	17,3	17,3	17,4	18,2
- Švédsko	15,8	15,7	15,8	15,9	16,4
- Spojené království	.	12,7	12,1	12,6	13,6

1) Statistika rodinných účtů, ČSÚ (údaje EU nejsou vždy identické s oficiálními daty Statistiky rodinných účtů).

Pramen: European Commission (Agriculture and Rural Development DG), FAO and UNSO, 2008-2012

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

5.3/03 - Průměrné ceny, za které domácnosti nakupovaly v roce 2010 základní potraviny[1)]

Ukazatel	Průměrná cena 2009	Průměrná cena 2010	Index průměrné ceny 2010/09	Index spotřebitel. cen 2010/09
	Kč/kg, ks, l	Kč/kg, ks, l	%	%
Maso vepřové	91,02	86,51	95,05	95,30
Maso hovězí	129,41	129,04	99,71	98,10
Ostatní maso	67,60	67,70	100,15	100,40
Uzenářské zboží	107,33	107,11	99,80	99,80
Drůbež	69,88	69,36	99,26	98,90
Ryby a rybí výrobky	107,03	108,93	101,78	100,90
Mléko konzumní (l)	10,66	11,80	110,69	103,10
Sýry	140,00	142,43	101,74	103,10
Vejce (ks)	2,27	2,25	99,12	95,60
Tuky a oleje	56,61	59,47	105,05	103,90
Čerstvé ovoce[2)]	23,73	24,21	102,02	104,10
Čerstvá zelenina	26,84	31,70	118,11	.
Brambory	7,75	9,72	125,42	130,90
Cukr	15,91	15,53	97,61	92,10
Čokoláda a čokoládové cukrovinky	186,02	182,84	98,29	102,80
Pekárenské výrobky[3)]	46,32	45,81	98,90	95,30
Mouka pšeničná	8,60	8,04	93,49	88,90
Těstoviny	31,41	32,18	102,45	99,80
Rýže	36,87	35,07	95,12	93,60

1) Průměrná cena je vypočtena jako podíl vydání a tržní spotřeby dané potraviny.

2) Index spotřebitelské ceny je uváděn za ovoce vč. ovocných výrobků.

3) Index spotřebitelské ceny je uváděn za pekárenské výrobky a obiloviny.

Pramen: Statistika rodinných účtů, I. díl, ČSÚ, 2010, 2011; indexy spotřebitelských cen, ČSÚ, 2011; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Ukazatel	2007/06	2008/07	2009/08	2010/09	2011/10
Maso a masné výrobky	100,7	104,9	100,2	98,8	101,4
v tom - maso hovězí výsekové	101,9	105,5	102,0	98,1	102,6
- maso vepřové výsekové	97,1	103,3	99,8	95,3	100,0
- drůbež	106,4	109,5	98,3	98,9	102,1
- ostatní masa a vnitřnosti	100,4	102,9	100,3	100,4	100,9
- uzenářské zboží	99,5	103,4	100,9	99,8	101,2
- masové konzervy a ost. masné výrobky	100,7	104,5	101,5	102,9	103,3
Ryby a rybí výrobky	102,3	104,7	102,5	100,9	101,2
Mléko, mléčné výrobky, vejce	106,2	111,6	92,1	102,8	105,3
v tom - mléko čerstvé, trvanlivé	111,9	114,2	85,4	103,1	111,9
- mléko konzervované a sušené	104,6	122,4	93,3	100,8	99,7
- sýry	107,5	110,7	90,2	103,1	104,6
- jogurty	.	107,5	97,8	107,4	104,3
- ostatní mléčné výrobky[1)]	102,1	112,5	96,5	102,1	106,9
- vejce	106,4	112,2	92,9	95,6	93,6
Oleje a tuky	104,4	114,2	94,7	103,9	113,6
v tom - máslo	108,1	103,5	89,7	115,4	112,6
- sádlo a slanina	98,4	105,3	107,7	99,6	101,5
- jedlé oleje	103,2	125,5	92,8	95,9	121,0
- rostlinné a ostatní tuky	101,5	122,1	100,7	97,2	111,7
Pekárenské výrobky, obiloviny	110,2	118,0	89,9	95,3	114,0
v tom - mouka pšeničná	124,7	141,0	76,4	88,9	129,9
- chléb	116,1	120,5	87,0	94,6	115,6
- pečivo běžné	113,7	121,2	74,1	88,5	125,6
- pečivo jemné	105,9	111,7	100,9	98,7	102,6
- pečivo trvanlivé	101,5	110,9	103,3	99,4	109,6
- těstoviny	103,4	114,8	98,3	99,8	109,8
- ostatní výrobky z obilovin	104,1	113,3	99,5	100,7	103,9
- rýže	111,9	139,1	109,0	93,6	97,8
Cukr a výrobky z cukru	101,5	106,9	102,5	100,0	105,1
z toho - cukr	101,0	96,9	93,2	92,1	121,4
- čokoláda a čokoládové cukrovinky	99,2	108,6	105,5	102,8	101,9
- nečokoládové cukrovinky	101,5	106,7	106,0	100,2	101,4
- cukrářské výrobky	106,3	111,5	100,2	99,2	102,9
Ovoce a ovocné výrobky	107,9	105,9	91,5	104,1	102,6
- jablka a ostatní jádroviny	.	113,7	80,1	98,2	115,8
- peckoviny a bobuloviny	.	92,9	100,9	111,1	99,4
- citrusy	.	113,7	87,8	108,2	86,4
- banány	.	98,1	101,1	90,1	98,0
- ostatní ovoce	.	114,2	86,6	89,7	122,0
- ovocné výrobky	99,0	100,6	101,6	94,9	100,1
- suché plody, sušené ovoce	84,2	106,8	95,7	103,3	107,7
Zelenina a zeleninové výrobky, brambory	105,5	93,7	96,5	118,4	92,9
z toho - plodová zelenina (čerstvá i mražená)	.	90,4	94,4	120,9	78,6
- ostatní zelenina (čerstvá i mražená)	.	100,8	95,1	124,7	97,1
- zeleninové výrobky	102,0	104,2	103,3	100,7	102,1
- brambory	114,6	76,4	95,6	130,9	102,9
- bramborové výrobky	115,7	98,2	97,8	98,0	106,3
Ostatní potravinářské výrobky a přípravky	103,7	109,5	102,3	101,3	102,5
Káva, čaj, kakao	99,7	105,8	104,9	101,0	111,8
z toho - káva	101,8	108,0	106,9	101,2	118,1
- čaj	95,1	102,1	103,5	99,7	100,4
- kakao	98,7	101,3	97,9	110,7	116,7
Minerální vody, ostatní nealkoholické nápoje	102,9	106,4	99,9	98,7	103,8
z toho - minerální a stolní vody	101,2	106,8	99,0	97,3	104,2
- ovocné a zeleninové šťávy	108,5	108,0	101,4	100,0	109,7
- ostatní nealkoholické nápoje	102,0	104,6	100,2	100,5	99,9

1) V roce 2007 vč. jogurtů.

Pramen: Interní materiály ČSÚ

Zpracoval: I. Mrhálková (ÚZEI)

6.1/01 - Velikostní struktura podniků obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2011[1)]

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Obchodní společnosti celkem				Společnosti s ručením omezeným				Akciové společnosti				Družstva			
	podniky		výměra		podniky		výměra		podniky		výměra		podniky		výměra	
	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%
> 0 ≤ 5	286	10,5	635	0,0	248	12,1	544	0,1	31	4,8	77	0,0	9	1,7	19	0,0
5 ≤ 10	166	6,1	1 165	0,1	152	7,4	1 066	0,1	13	2,0	89	0,0	1	0,2	5	0,0
10 ≤ 50	410	15,0	10 287	0,6	356	17,3	8 882	1,1	45	7,0	1 194	0,1	6	1,1	164	0,0
50 ≤ 100	227	8,3	16 144	0,9	192	9,4	13 776	1,7	34	5,3	2 278	0,3	8	1,5	549	0,1
100 ≤ 500	586	21,4	161 812	9,4	513	25,0	141 774	17,4	61	9,5	17 038	1,9	64	12,1	22 881	3,2
500 ≤ 1 000	437	16,0	318 625	18,6	337	16,4	241 610	29,6	96	14,9	74 057	8,3	145	27,5	109 458	15,2
1 000 ≤ 2 000	424	15,5	597 680	34,8	211	10,3	287 797	35,2	210	32,6	306 293	34,5	177	33,5	248 864	34,5
2 000 a více	200	7,3	609 858	35,5	44	2,1	121 357	14,9	155	24,0	486 359	54,8	118	22,3	340 429	47,1
Celkem	2 736	100,0	1 716 206	100,0	2 053	100,0	816 806	100,0	645	100,0	887 386	100,0	528	100,0	722 368	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.1/02 - Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2000-2011[1)]

Právní forma	Počet podniků				Obhospodařovaná z. p.							
					ha				%			
	2000	2005	2010	2011	2000	2005	2010	2011	2000	2005	2010	2011
Fyzické osoby celkem	24 053	23 336	21 730	22 439	934 137	1 027 626	1 017 027	1 050 633	25,8	29,0	29,2	29,9
z toho - zemědělští podnikatelé[2)]	20 115	19 729	18 209	18 192	849 292	946 189	963 105	988 596	23,5	26,7	27,6	28,1
Právnické osoby celkem	2 587	2 519	3 078	3 200	2 680 683	2 516 194	2 468 711	2 467 489	74,2	71,0	70,8	70,1
z toho - obchodní společnosti celkem	1 726	1 868	2 376	2 536	1 578 881	1 634 369	1 616 907	1 715 899	43,7	46,1	46,4	48,8
z toho - spol. s r. o.	1 171	1 298	1 775	1 878	783 707	785 469	813 369	816 539	21,7	22,2	23,3	23,2
- a. s.	519	538	567	625	779 707	834 429	791 642	887 351	21,6	23,5	22,7	25,2
- družstva	723	571	560	521	1 059 444	848 792	821 724	722 357	29,3	24,0	23,6	20,5
Celkem	26 640	25 855	24 808	25 639	3 614 820	3 543 820	3 485 738	3 518 122	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Podniky s výměrou od 3 ha z. p.

2) Zemědělští podnikatelé podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a samostatně hospodařící rolníci (SHR - do roku 2009).

Pramen: ČSÚ: Agrocenzus 2000, Strukturální výsledky za zemědělství ČR v roce 2005 a aktualizovaný zemědělský registr (stav koncem roku 2010 a 2011)

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.4/01 - Pojištění hospodářských zvířat a plodin (mil. Kč)

Ukazatel	2010	2011	Meziroční index[1)]
Předepsané pojistné celkem	1 122,6	1 225,5	109,2
Plnění celkem	735,1	637,6	86,7
v tom - zvířata - předepsané pojistné	253,1	247,6	97,8
- plnění	128,3	100,6	78,3
- plodiny - předepsané pojistné	869,5	977,9	112,5
- plnění	606,7	537,0	88,5
Škodní průběh celkem (%)[2)]	65,5	52,0	-13,5

1) Pro škodní průběh se jedná o meziroční rozdíl procentních bodů.

2) Škodní průběh celkem je podíl plnění celkem k předepsanému pojistnému celkem vyjářený v %.

Pramen: Česká asociace pojišťoven, Agra pojišťovna

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.7/01 - Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011[1)]
Zemědělství, lesnictví a rybářství	16 189	17 909	17 941	18 399	18 630
Průmysl	20 432	22 167	22 862	23 473	24 242
Národní hospodářství	20 927	22 653	23 488	23 797	24 319
Relace zem./průmysl (%)	79,2	80,8	78,5	78,4	76,9
Relace zem./NH (%)	77,4	79,1	76,4	77,3	76,6

1) Předběžné údaje.

Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2007-2011, ČSÚ 2008-2012.

Zpracoval: J. Drlik (ÚZEI)

7.3/01 - Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku ve správě PF ČR

Pronajatý majetek	MJ	K 31. 12. 2011
Zemědělské pozemky celkem[1)]	**ha z. p.**	193 560
v tom pronajato - fyzickým osobám (vč. restituentů)	**ha z. p.**	62 012
- právnickým osobám	**ha z. p.**	131 548
Celkem uzavřeno nájemních smluv	**počet**	53 204

1) Výměra nepronajaté zemědělské půdy činí 18 998 ha.

Pramen: PF ČR

Zpracoval: L.. Jelínek (UZEI)

8.1/01 - Produkční plochy, hektarové výnosy a výroba hlavních komodit rostlinné výroby

Plodina	Rok	Produkční plocha (tis. ha)	Výnos[1)] (t/ha)	Výroba (tis. t)
Obiloviny celkem	**2007**	1 579,8	4,53	7 152,9
	2008	1 558,6	5,37	8 369,5
	2009	1 541,7	5,08	7 832,0
	2010	1 462,8	4,70	6 877,6
	2011	1 479,5	5,60	8 284,8
Pšenice celkem	**2007**	811,0	4,86	3 938,9
	2008	802,3	5,77	4 631,5
	2009	831,3	5,24	4 358,1
	2010	833,6	4,99	4 161,6
	2011	863,1	5,69	4 913,0
Žito	**2007**	37,5	4,73	177,5
	2008	43,4	4,83	209,8
	2009	38,5	4,63	178,1
	2010	30,2	3,91	118,2
	2011	25,0	4,74	118,5
Ječmen celkem	**2007**	498,7	3,80	1 893,4
	2008	482,4	4,65	2 243,9
	2009	454,8	4,40	2 003,0
	2010	388,9	4,07	1 584,5
	2011	372,8	4,87	1 813,7
Oves	**2007**	59,0	2,70	159,4
	2008	49,0	3,18	155,9
	2009	50,0	3,32	166,0
	2010	52,3	2,64	138,2
	2011	45,2	3,63	164,2
Kukuřice	**2007**	111,7	6,79	758,8
	2008	113,8	7,54	858,4
	2009	105,3	8,45	889,6
	2010	103,3	6,70	692,6
	2011	121,0	8,79	1 063,7
Luskoviny celkem	**2007**	30,7	2,13	65,3
	2008	22,3	2,15	47,9
	2009	29,0	2,14	62,1
	2010	31,3	1,86	58,1
	2011	22,3	2,85	63,6
Brambory celkem[2)]	**2007**	40,2	24,79	997,7
	2008	37,8	25,00	945,2
	2009	36,7	25,29	928,8
	2010	35,1	23,45	821,9
	2011	33,6	29,00	973,9
Cukrová řepa pro výrobu cukru	**2007**	44,1	54,71	2 414,7
	2008	44,0	58,31	2 564,9
	2009	46,5	60,94	2 831,9
	2010	49,3	59,34	2 919,3
	2011	50,2	71,26	3 576,1
Krmné okopaniny	**2007**	1,2	27,08	32,5
	2008	1,0	31,20	31,2
	2009	1,0	26,50	26,5
	2010	1,0	28,50	28,5
	2011	0,6	35,33	21,2
Olejniny celkem	**2007**	451,7	2,54	1 145,5
	2008	483,9	2,47	1 194,2
	2009	486,5	2,63	1 279,6
	2010	490,4	2,37	1 160,1
	2011	464,4	2,55	1 183,7

Plodina	Rok	Produkční plocha (tis. ha)	Výnos[1] (t/ha)	Výroba (tis. t)
Řepka	**2007**	337,6	3,06	1 031,9
	2008	356,9	2,94	1 048,9
	2009	354,8	3,18	1 128,1
	2010	368,8	2,83	1 042,4
	2011	373,7	2,80	1 046,1
Mák	**2007**	56,9	0,58	33,1
	2008	69,8	0,71	49,4
	2009	53,6	0,61	32,7
	2010	51,1	0,46	23,7
	2011	31,5	0,85	26,9
Len setý přadný - stonky	**2006**	2,9	3,02	8,8
	2007	0,7	2,65	1,9
	2008	0,2	3,34	0,5
	2009	0,2	3,01	0,5
	2010	0,0	2,50	0,0
Jednoleté pícniny	**2007**	204,2	30,03	6 131,3
	2008	212,0	31,55	6 690,0
	2009	202,5	33,81	6 847,2
	2010	221,8	29,22	6 482,0
	2011	231,8	37,23	8 631,2
Víceleté pícniny na orné půdě (seno)	**2007**	205,8	6,49	1 336,1
	2008	188,2	6,68	1 257,2
	2009	180,5	6,85	1 236,1
	2010	181,3	6,42	1 163,6
	2011	179,8	6,88	1 237,6
Zelenina[2]	**2007**	16,6	16,99	282,0
	2008	15,4	17,81	274,3
	2009	13,8	18,39	253,8
	2010	13,4	16,31	218,6
	2011	14,1	19,69	277,6
Chmel	**2007**	5,4	1,04	5,6
	2008	5,3	1,27	6,8
	2009	5,3	1,25	6,6
	2010	5,2	1,49	7,8
	2011	4,6	1,31	6,1
Vinná réva	**2007**	17,0	5,82	99,0
	2008	16,3	6,03	98,3
	2009	16,1	4,27	68,7
	2010	16,0	2,87	45,9
	2011	16,0	5,70	91,3
Trvalé travní porosty	**2007**	932,1	2,98	2 777,1
	2008	920,1	3,22	2 964,4
	2009	907,9	3,33	3 022,0
	2010	919,1	3,45	3 167,9
	2010	929,9	3,48	3 231,8
Ovoce celkem[2),3)]	**2007**	31,3	10,88	340,5
	2008	29,7	12,69	377,0
	2009	30,0	12,90	387,1
	2010	29,2	9,29	271,4
	2011	39,0	6,80	265,1
z toho - jabloně[2),3)]	**2007**	19,0	11,54	219,3
	2008	17,9	15,31	274,1
	2009	18,2	14,25	258,9
	2010	17,6	10,97	193,6
	2011	17,3	9,21	158,9

1) Výnos je hodnota převzatá z uvedeného pramene.

2) Po dopočtu domácností.

3) Sklizňová plocha = počet stromů v mil. kusů (bez bobulovin) včetně ořešáků vlašských, výnos = kg/1 strom.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, SZIF, ČMCS, VUC

Zpracoval: H. Baudisová, I. Součková (ÚZEI)

8.2/01 - Stavy hospodářských zvířat[1)] (tis. ks)

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční index
Skot celkem	1 391	1 402	1 363	1 349	1 344	1 354	100,7
z toho - krávy	565	569	560	551	552	551	99,9
v tom - krávy bez trž. prod. mléka	154	163	160	168	178	178	100,2
- krávy s trž. prod. mléka	410	406	400	384	374	373	99,8
Prasata celkem	2 830	2 433	1 971	1 909	1 749	1 579	90,3
z toho - prasnice	225	179	142	133	112	100	89,1
Ovce a berani celkem	169	184	183	197	209	221	105,7
z toho - bahnice	87	92	99	104	113	120	106,2
Drůbež celkem	24 592	27 317	26 491	24 838	21 250	20 691	97,4
z toho - slepice	6 289	6 309	6 464	6 216	6 137	5 355	87,2
- husy	16	19	21	19	18	15	80,5
- kachny	410	496	504	402	289	249	86,2
- krůty	566	697	478	376	365	320	87,7

1) Bez "hobby aktivit" obyvatelstva.

Pramen: ČSÚ - Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

8.2/02 - Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011[1)]	Meziroční index
Výroba mléka (mil. l)	2 684	2 728	2 708	2 612	2 664	102,0
Prům. užitkovost (l mléka/krávu/rok)	6 548	6 776	6 870	6 904	7 128	103,2
Výroba hovězího masa (tis. t ž. hm.)	170,3	182,7	180,9	170,6	170,3	99,8
Průměrné přírůstky skotu ve výkrmu (kg/ks/den)[1)]	0,910	0,924	0,918	0,896	0,910	101,6
Výroba vepřového masa (tis. t ž. hm.)[2)]	463,7	431,6	370,3	366,4	350,3	95,6
Průměrné přírůstky prasat ve výkrmu (kg/ks/den)[1)]	0,709	0,704	0,727	0,734	0,738	100,5
Výroba drůbežího masa (tis. t ž. hm.)[2)]	300,1	329,1	305,7	250,9	226,8	90,4
Celková produkce vajec (mil. ks)[3)]	2 576	2 647	2 584	2 125	2 168	102,0
Prům. užitkovost (ks vajec/slepici/rok)[4)]	281,4	284,8	290,3	309,3	307,1	99,3

1) Rok 2011 odhad ÚZEI.

2) Celkový prodej včetně samozásobení (odhad MZe).

3) Celková produkce včetně samozásobení (odhad ČSÚ), v roce 2010 pouze produkce konzumních vajec. Meziroční index neuveden z důvodu změny metodiky.

4) Výsledky za zemědělský sektor bez domácích hospodářství, v roce 2010 pouze nosnice. Meziroční index neuveden z důvodu změny metodiky.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu; ČSÚ - Výsledky chovu prasat; ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže; materiály ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová, I. Bošková, J. Teichmanová (ÚZEI)

8.2/03 - Porážky hospodářských zvířat (tis. ks)

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011	Meziroční index
Skot celkem	295,7	290,0	286,1	278,0	266,9	96,0
z toho - krávy	128,7	120,8	132,6	124,4	119,9	96,4
- jalovice	24,2	25,6	27,9	27,4	26,4	96,4
- ostatní skot	132,8	132,7	114,9	115,4	109,6	95,0
- telata	10,1	10,9	10,8	10,8	11,1	102,9
Prasata celkem	3 955,9	3 671,8	3 289,8	3 187,8	3 053,4	95,8
z toho - ostatní prasata	3 841,6	3 562,2	3 210,5	3 108,2	2 978,2	95,8
- prasnice	114,3	109,6	79,3	79,5	75,2	94,6
Ovce a jehňata	14,9	14,4	11,1	11,1	12,6	113,3
Kozy a kůzlata	0,9	0,7	0,6	0,8	0,7	92,6
Drůbež celkem	141 564,6	137 173,5	134 992,1	131 229,4	116 042,3	88,4
z toho - kuřata	135 121,8	130 294,6	128 600,6	124 936,0	111 481,4	89,2
- slepice a kohouti	3 267,1	3 484,1	3 181,7	3 753,1	2 937,3	78,3
- kachny, husy	2 749,7	3 111,2	3 007,1	2 388,7	1 489,4	62,4
- krůty	426,0	283,7	202,7	151,5	134,2	88,6

Pramen: SVS

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

9.2/01 - Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR[1), 2)] (mil. Kč)

Rok	Obrat					Vývoz					Dovoz					Bilance			
	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO	
	mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční rozdíl	mil. Kč	meziroční rozdíl
2007	4 870 552,5	14,6	226 212,9	18,3	4,64	2 479 233,9	15,6	96 879,9	23,3	3,91	2 391 318,6	13,6	129 333,0	14,7	5,41	87 915,3	48 154,3	-32 453,1	1 741,5
2008	4 880 224,9	0,2	237 979,0	5,2	4,88	2 473 735,6	-0,2	106 931,0	10,4	4,32	2 406 489,3	0,6	131 048,0	1,3	5,45	67 246,3	-20 669,0	-24 117,0	8 336,1
2009	4 127 659,1	-15,4	235 442,9	-1,1	5,70	2 138 623,1	-13,5	101 707,7	-4,9	4,76	1 989 036,0	-17,3	133 735,2	2,1	6,72	149 587,1	82 340,8	-32 027,5	-7 910,5
2010	4 944 353,6	19,8	245 372,0	4,2	4,96	2 532 797,2	18,4	105 364,2	3,6	4,16	2 411 556,4	21,2	140 007,8	4,7	5,81	121 240,8	-28 346,3	-34 643,6	-2 616,1
2011	5 547 172,4	12,2	276 840,8	12,8	4,99	2 869 321,2	13,3	120 922,0	14,8	4,21	2 677 851,2	11,0	155 918,8	11,4	5,82	191 470,0	70 229,2	-34 996,8	-353,2

1) Data k 31. 3. 2012.

2) Data nesouhlasí s údaji v kap. 1.1.1, která jsou uvedena ve s. c. po sezóním očištění.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/02 - Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Region	Vývoz					Dovoz[1)]					Bilance		
	2010	podíl (%)	2011	podíl (%)	meziroční index	2010	podíl (%)	2011	podíl (%)	meziroční index	2010	2011	meziroční rozdíl
EU 27	96 430,0	91,5	110 968,7	91,8	115,1	119 375,8	85,3	132 082,3	84,7	110,6	-22 945,8	-21 113,6	1 832,2
z toho - EU 15	*48 160,5*	*45,7*	*53 369,0*	*44,2*	*110,8*	*80 846,9*	*57,7*	*88 269,3*	*56,6*	*109,2*	*-32 686,4*	*-34 900,3*	*-2 213,9*
- EU 12	*48 269,5*	*45,8*	*57 599,7*	*47,6*	*119,3*	*38 528,9*	*27,5*	*43 813,0*	*28,1*	*113,7*	*9 740,6*	*13 786,7*	*4 046,1*
ESVO	898,4	0,9	1 103,9	0,9	122,9	1 275,4	0,9	1 588,6	1,0	124,6	-377,0	-484,7	-107,7
OSVTE	1 705,4	1,6	1 623,1	1,3	95,2	4 697,0	3,4	5 448,1	3,5	116,0	-2 991,6	-3 825,0	-833,4
RZ (vč. NRZ)	1 806,4	1,7	2 171,7	1,8	120,2	9 868,2	7,0	11 598,8	7,4	117,5	-8 061,8	-9 427,1	-1 365,3
SNS	2 936,0	2,8	3 077,2	2,5	104,8	923,4	0,7	921,7	0,6	99,8	2 012,6	2 155,5	142,9
Ostatní regiony	4 524,1	4,3	5 054,6	4,2	111,7	4 791,5	3,4	5 200,9	3,3	108,5	-267,4	-146,4	121,0
Celkem	105 364,2	100,0	120 922,0	100,0	114,8	140 007,8	100,0	155 918,8	100,0	111,4	-34 643,6	-34 996,8	-353,2

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) ESVO = Evropské sdružení volného obchodu (Norsko, Island a Lichtenštejnsko, Švýcarsko), OSVTE = Ostatní státy s vyspělou tržní ekonomikou, RZ = Rozvojové zemí (dle metodiky ČSÚ nezahrnuje Čínu, Korejskou lidově demokratickou republiku, Kubu, Laoskou lidově demokratickou republiku, Mongolsko a Vietnam), NRZ = Nejméně rozvinuté země, SNS = Společenství nezávislých států.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu (mil. Kč)

KN	Komodita	2007	2008	2009	2010	2011	V roce 2011 z toho:						Meziroční index 2011/10
							EU 15		EU 12		EU 27		
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
01	Živá zvířata	4 228,0	4 914,0	4 496,6	4 751,0	5 858,4	2 928,6	50,0	2 097,6	35,8	5 026,2	85,8	123,3
02	Maso a jedlé droby	3 379,1	4 085,5	3 847,2	4 336,4	5 152,7	978,2	19,0	3 990,8	77,4	4 969,0	96,4	118,8
03	Ryby, korýši a jiní vodní bezobratlovci	1 332,3	1 473,5	1 312,3	1 539,3	1 818,8	854,7	47,0	940,6	51,7	1 795,3	98,7	118,2
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	15 519,3	14 619,5	12 559,2	13 357,0	16 046,5	8 353,7	52,1	5 466,9	34,0	13 820,6	86,1	120,1
05	Ostatní produkty živočišného původu	513,8	530,7	623,6	626,8	808,9	528,0	65,3	256,0	31,6	784,0	96,9	129,1
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	272,1	291,7	314,2	379,6	376,1	155,4	41,3	217,0	57,7	372,4	99,0	99,1
07	Zelenina, poživatelné rostliny, kořeny a hlízy	2 064,9	1 999,7	2 015,9	2 431,4	2 654,9	281,5	10,6	2 317,7	87,3	2 599,2	97,9	109,2
08	Jedlé ovoce a ořechy	2 363,6	2 335,1	2 371,5	2 476,2	2 634,3	469,1	17,8	2 137,7	81,2	2 606,8	99,0	106,4
09	Káva, čaj, maté a koření	1 341,9	1 324,6	1 436,6	1 818,4	2 013,1	956,1	47,5	1 007,6	50,0	1 963,7	97,5	110,7
10	Obiloviny	7 331,7	7 562,2	8 965,4	7 492,4	12 192,3	8 564,2	70,2	3 434,3	28,2	11 998,5	98,4	162,7
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	2 448,7	3 224,1	3 111,4	2 631,3	3 117,9	736,4	23,6	1 871,9	60,1	2 608,3	83,7	118,5
12	Olejnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostliny; sláma a pícniny	7 210,4	8 377,2	6 794,0	5 557,3	5 234,4	2 873,2	54,9	1 444,0	27,6	4 317,2	82,5	94,2
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	570,4	763,7	973,4	996,5	982,6	424,5	43,2	98,3	10,0	522,8	53,2	98,6
14	Rostlinné pletací materiály	2,9	4,7	4,0	7,2	20,2	3,5	17,3	15,3	75,8	18,8	93,1	280,6
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	3 347,0	4 065,3	3 822,1	4 943,1	5 020,1	904,4	18,0	4 082,0	81,3	4 986,4	99,3	101,6
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů, měkkýšů, apod.	2 283,2	2 716,8	3 080,9	3 082,1	3 700,7	464,4	12,5	3 132,3	84,7	3 596,7	97,2	120,1
17	Cukr a cukrovinky	5 032,5	5 726,1	5 281,0	5 719,5	6 295,0	3 301,1	52,4	2 199,7	35,0	5 500,8	87,4	110,1
18	Kakao a kakaové přípravky	3 627,6	4 051,7	3 552,9	3 688,9	4 265,8	1 630,9	38,2	2 474,8	58,0	4 105,7	96,2	115,6
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	4 560,4	5 601,0	5 230,0	5 976,2	6 903,1	2 278,5	33,0	4 235,4	61,4	6 513,9	94,4	115,5
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných části rostlin	2 562,8	2 241,1	2 002,6	2 027,6	2 482,2	396,7	16,0	1 970,4	79,4	2 367,1	95,4	122,4
21	Různé potravinářské přípravky	7 891,7	9 115,9	9 116,4	8 399,9	9 426,5	4 168,0	44,2	4 308,5	45,7	8 476,5	89,9	112,2
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	10 297,0	10 185,1	10 194,0	9 710,2	9 059,0	2 931,9	32,4	4 941,4	54,5	7 873,3	86,9	93,3
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	3 935,4	4 667,7	3 716,2	5 445,5	6 250,8	2 748,5	44,0	2 953,9	47,2	5 702,4	91,2	114,8
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	4 763,4	7 054,1	6 886,5	7 970,6	8 607,8	6 437,4	74,8	2 005,6	23,3	8 443,0	98,1	108,0
Celkem		96 879,9	106 931,0	101 707,7	105 364,2	120 922,0	53 369,0	44,1	57 599,7	47,7	110 968,7	91,8	114,8

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/04 - Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu (mil. Kč)

KN	Komodita	2007	2008	2009	2010	2011	V roce 2011 z toho[1]:						Meziroční index 2011/10
							EU 15		EU 12		EU 27		
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
01	Živá zvířata	1 007,6	1 495,0	1 892,5	1 808,8	1 830,4	1 362,3	74,4	445,4	24,4	1 807,7	98,8	101,2
02	Maso a jedlé droby	12 570,2	14 069,9	15 958,4	17 009,4	19 492,8	12 235,6	62,8	5 329,0	27,3	17 564,6	90,1	114,6
03	Ryby, korýši a jiní vodní bezobratlovci	2 113,7	2 313,6	2 284,2	2 411,9	2 757,9	661,4	24,0	317,4	11,5	978,8	35,5	114,3
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	10 455,0	10 092,5	10 289,8	11 366,0	12 312,4	6 506,0	52,8	5 710,1	46,4	12 216,1	99,2	108,3
05	Ostatní produkty živočišného původu	1 168,8	1 167,5	1 182,0	1 314,8	1 540,0	917,7	59,6	198,6	12,9	1 116,3	72,5	117,1
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	2 974,4	3 137,6	3 205,3	3 233,9	3 570,4	3 111,6	87,1	149,0	4,2	3 260,6	91,3	110,4
07	Zelenina, poživatelné rostliny, kořeny a hlízy	9 750,0	8 927,7	9 285,6	10 946,4	10 553,4	7 483,0	70,9	1 687,3	16,0	9 170,3	86,9	96,4
08	Jedlé ovoce a ořechy	11 375,3	11 741,5	11 215,3	11 654,9	12 107,0	6 056,5	50,0	782,3	6,5	6 838,8	56,5	103,9
09	Káva, čaj, maté a koření	3 285,9	3 317,0	3 443,7	3 708,9	4 744,2	1 681,4	35,4	1 186,8	25,1	2 868,2	60,5	127,9
10	Obiloviny	2 677,1	2 436,5	1 895,4	2 022,4	2 384,9	1 288,9	54,0	802,8	33,7	2 091,7	87,7	117,9
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	1 118,6	1 108,8	1 104,9	1 129,7	1 391,5	781,6	56,2	573,8	41,2	1 355,4	97,4	123,2
12	Olejnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostliny; sláma a pícniny	2 307,5	2 828,0	2 246,3	3 256,2	4 003,1	2 278,9	56,9	1 237,8	30,9	3 516,7	87,8	122,9
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	668,3	1 028,2	672,2	761,0	786,0	315,8	40,2	29,5	3,7	345,3	43,9	103,3
14	Rostlinné pletací materiály	29,8	32,3	41,2	49,1	65,6	20,3	30,9	14,4	22,0	34,7	52,9	133,6
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	3 861,7	5 424,7	6 289,8	5 398,0	7 335,4	4 345,8	59,2	2 584,2	35,3	6 930,0	94,5	135,9
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů, měkkýšů, apod.	4 155,7	4 254,5	4 375,7	4 256,0	4 600,6	1 976,9	43,0	1 738,4	37,8	3 715,3	80,8	108,1
17	Cukr a cukrovinky	5 047,4	3 799,4	4 402,9	4 127,2	4 720,1	1 996,5	42,3	2 437,7	51,6	4 434,2	93,9	114,4
18	Kakao a kakaové přípravky	6 196,3	6 093,2	6 109,8	6 539,5	7 184,8	4 978,2	69,3	1 984,7	27,6	6 962,9	96,9	109,9
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	7 986,6	8 776,2	8 962,7	9 181,1	10 395,5	5 872,7	56,5	4 136,7	39,8	10 009,4	96,3	113,2
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných části rostlin	6 554,6	6 555,0	6 240,8	6 380,0	6 441,6	3 553,2	55,2	1 616,2	25,1	5 169,4	80,3	101,0
21	Různé potravinářské přípravky	10 374,3	10 538,3	10 053,9	10 234,4	11 429,0	5 609,5	49,1	3 584,7	31,3	9 194,2	80,4	111,7
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	9 314,1	9 736,1	9 751,8	9 725,9	11 350,2	6 322,8	55,7	3 497,5	30,8	9 820,3	86,5	116,7
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	7 743,1	8 768,3	8 431,6	8 430,5	8 948,7	6 285,0	70,2	1 457,1	16,3	7 742,1	86,5	106,1
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	6 596,8	3 406,3	4 399,3	5 061,8	5 973,4	2 627,6	44,0	2 311,5	38,7	4 939,1	82,7	118,0
Celkem		129 333,0	131 048,0	133 735,2	140 007,8	155 918,8	88 269,3	56,6	43 813,0	28,1	132 082,3	84,7	111,4

1) Dovoz je sledován podle země původu.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/05 - Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

KN	Komodita	2007	2008	2009	2010	2011	V roce 2011 z toho:			Meziroční index 2011/10
							EU 15	EU 12	EU 27	
01	Živá zvířata	3 220,4	3 419,0	2 604,1	2 942,2	4 028,0	1 566,3	1 652,2	3 218,5	136,9
02	Maso a jedlé droby	-9 191,1	-9 984,4	-12 111,2	-12 673,0	-14 340,1	-11 257,4	-1 338,2	-12 595,6	113,2
03	Ryby, korýši a jiní vodní bezobratlovci	-781,4	-840,1	-971,9	-872,6	-939,1	193,3	623,2	816,5	107,6
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	5 064,3	4 527,0	2 269,4	1 991,0	3 734,1	1 847,7	-243,2	1 604,5	187,5
05	Ostatní produkty živočišného původu	-655,0	-636,8	-558,4	-688,0	-731,1	-389,7	57,4	-332,3	106,3
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	-2 702,3	-2 845,9	-2 891,1	-2 854,3	-3 194,3	-2 956,2	68,0	-2 888,2	111,9
07	Zelenina, poživatelné rostliny, kořeny a hlízy	-7 685,1	-6 928,0	-7 269,7	-8 515,0	-7 898,5	-7 201,5	630,4	-6 571,1	92,8
08	Jedlé ovoce a ořechy	-9 011,7	-9 406,4	-8 843,8	-9 178,7	-9 472,7	-5 587,4	1 355,4	-4 232,0	103,2
09	Káva, čaj, maté a koření	-1 944,0	-1 992,4	-2 007,1	-1 890,5	-2 731,1	-725,3	-179,2	-904,5	144,5
10	Obiloviny	4 654,6	5 125,7	7 070,0	5 470,0	9 807,4	7 275,3	2 631,5	9 906,8	179,3
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	1 330,1	2 115,3	2 006,5	1 501,6	1 726,4	-45,2	1 298,1	1 252,9	115,0
12	Olejnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostliny; sláma a pícniny	4 902,9	5 549,2	4 547,7	2 301,1	1 231,3	594,3	206,2	800,5	53,5
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	-97,9	-264,5	301,2	235,5	196,6	108,7	68,8	177,5	83,5
14	Rostlinné pletací materiály	-26,9	-27,6	-37,2	-41,9	-45,4	-16,8	0,9	-15,9	108,4
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	-514,7	-1 359,4	-2 467,7	-454,9	-2 315,3	-3 441,4	1 497,8	-1 943,6	509,0
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů, měkkýšů, apod.	-1 872,5	-1 537,7	-1 294,8	-1 173,9	-899,9	-1 512,5	1 393,9	-118,6	76,7
17	Cukr a cukrovinky	-14,9	1 926,7	878,1	1 592,3	1 574,9	1 304,6	-238,0	1 066,6	98,9
18	Kakao a kakaové přípravky	-2 568,7	-2 041,5	-2 556,9	-2 850,6	-2 919,0	-3 347,3	490,1	-2 857,2	102,4
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	-3 426,2	-3 175,2	-3 732,7	-3 204,9	-3 492,4	-3 594,2	98,7	-3 495,5	109,0
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných části rostlin	-3 991,8	-4 313,9	-4 238,2	-4 352,4	-3 959,4	-3 156,5	354,2	-2 802,3	91,0
21	Různé potravinářské přípravky	-2 482,6	-1 422,4	-937,5	-1 834,5	-2 002,5	-1 441,5	723,8	-717,7	109,2
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	982,9	449,0	442,2	-15,7	-2 291,2	-3 390,9	1 443,9	-1 947,0	14 593,6
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	-3 807,7	-4 100,6	-4 715,4	-2 985,0	-2 697,9	-3 536,5	1 496,8	-2 039,7	90,4
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	-1 833,4	3 647,8	2 487,2	2 908,8	2 634,4	3 809,8	-305,9	3 503,9	90,6
Celkem		-32 453,1	-24 117,0	-32 027,5	-34 643,6	-34 996,8	-34 900,3	13 786,7	-21 113,6	101,0

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/06 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 15 (mil. Kč)

Rok	Vývoz															
	AT	BE	DE	DK	ES	FI	FR	GB	GR	IE	IT	LU	NL	PT	SE	Celkem
2007	4 556,4	1 257,1	23 626,7	578,4	716,4	617,0	2 023,1	2 752,1	397,8	148,4	3 451,2	3,3	2 225,5	53,0	843,8	43 250,1
2008	5 679,2	1 350,9	23 153,9	703,4	633,3	764,5	2 111,8	3 536,4	392,9	201,7	6 939,7	4,3	2 132,2	57,3	1 212,5	48 873,9
2009	5 589,1	1 507,3	22 724,2	640,3	635,4	645,3	2 499,6	3 656,3	331,6	389,3	7 033,0	9,7	1 836,0	74,6	1 332,9	48 904,6
2010	6 486,5	1 646,6	20 960,5	766,3	884,8	366,8	2 773,9	3 172,0	262,6	460,4	7 327,9	36,3	1 804,0	119,2	1 092,8	48 160,5
2011	6 151,8	1 952,9	24 499,2	987,8	912,2	461,8	2 775,4	3 215,1	229,3	118,6	8 945,7	19,1	2 037,9	139,2	923,0	53 369,0
	Dovoz[1)]															
2007	5 957,9	3 418,3	29 091,8	1 644,7	6 336,8	407,8	4 528,4	2 075,9	1 344,4	989,4	7 798,4	42,3	8 820,1	103,4	623,3	73 182,7
2008	6 250,9	3 281,5	30 765,7	1 680,8	6 322,9	270,0	4 468,7	1 676,7	1 497,4	763,1	7 879,3	8,5	9 213,5	411,2	681,3	75 171,5
2009	6 121,9	3 816,2	31 043,1	1 852,4	6 925,9	266,8	4 955,0	1 530,5	1 136,7	1 060,5	7 322,9	17,6	9 538,3	739,2	615,6	76 942,7
2010	6 198,3	4 500,4	32 210,9	1 950,4	6 883,5	227,6	5 315,6	1 771,1	1 361,7	987,0	8 035,1	30,4	9 972,7	747,1	655,1	80 846,9
2011	6 669,4	4 903,0	35 055,8	1 938,4	7 529,0	273,4	5 992,3	2 059,7	1 438,6	988,3	8 954,8	26,2	10 992,2	728,0	720,3	88 269,3
	Bilance															
2007	-1 401,5	-2 161,2	-5 465,1	-1 066,3	-5 620,4	209,2	-2 505,3	676,2	-946,6	-841,0	-4 347,2	-39,0	-6 594,6	-50,4	220,5	-29 932,6
2008	-571,7	-1 930,6	-7 611,8	-977,4	-5 689,6	494,5	-2 356,9	1 859,7	-1 104,5	-561,4	-939,6	-4,2	-7 081,3	-353,9	531,2	-26 297,6
2009	-532,8	-2 308,9	-8 318,9	-1 212,1	-6 290,5	378,5	-2 455,4	2 125,8	-805,1	-671,2	-289,9	-7,9	-7 702,3	-664,6	717,3	-28 038,1
2010	288,2	-2 853,8	-11 250,4	-1 184,1	-5 998,7	139,2	-2 541,7	1 400,9	-1 099,1	-526,6	-707,2	5,9	-8 168,7	-627,9	437,7	-32 686,4
2011	-517,6	-2 950,1	-10 556,6	-950,6	-6 616,8	188,4	-3 216,9	1 155,4	-1 209,3	-869,7	-9,1	-7,1	-8 954,3	-588,8	202,7	-34 900,3

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) AT - Rakousko, BE - Belgie, DE - Německo, DK - Dánsko, ES - Španělsko, FI - Finsko, FR - Francie, GB - V. Británie, GR - Řecko, IE - Irsko, IT - Itálie, LU - Lucembursko, NL - Nizozemsko, PT - Portugalsko, SE - Švédsko.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/07 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 12 (mil. Kč)

Rok	Vývoz											
	BG	CY	EE	HU	LT	LV	MT	PL	RO	SI	SK	Celkem
2007	524,6	17,6	139,3	4 472,8	520,9	211,9	5,6	10 373,8	2 018,7	518,4	26 258,0	45 061,6
2008	441,1	12,9	134,9	5 139,1	552,1	198,3	4,6	11 941,4	1 958,3	566,5	28 759,2	49 708,3
2009	370,6	13,6	117,9	4 475,5	442,4	350,8	36,7	9 616,2	2 249,2	570,7	26 457,6	44 701,4
2010	631,1	40,9	111,7	4 399,4	577,9	219,6	17,6	10 391,1	1 785,2	914,0	29 181,0	48 269,5
2011	705,6	40,4	110,3	5 097,9	626,4	195,4	18,0	13 093,4	2 318,1	887,6	34 506,5	57 599,7
	Dovoz[1)]											
2007	336,9	54,3	99,1	5 257,6	365,6	124,2	4,5	17 438,0	438,6	91,6	11 642,4	35 852,8
2008	385,4	55,7	85,8	5 268,0	150,8	98,9	0,0	17 176,6	480,7	95,0	10 919,5	34 716,4
2009	403,9	38,9	90,8	5 443,3	175,5	90,7	0,0	19 646,2	541,9	108,0	11 170,3	37 709,4
2010	462,7	36,8	82,2	5 478,6	208,8	95,6	0,7	20 529,3	643,9	144,2	10 846,1	38 528,9
2011	489,7	24,5	95,5	6 338,6	345,0	129,4	2,1	23 373,4	748,4	146,5	12 119,9	43 813,0
	Bilance											
2007	187,7	-36,7	40,2	-784,8	155,3	87,7	1,1	-7 064,2	1 580,1	426,8	14 615,6	9 208,8
2008	55,7	-42,8	49,1	-128,9	401,3	99,4	4,6	-5 235,2	1 477,6	471,5	17 839,7	14 991,9
2009	-33,3	-25,3	27,1	-967,8	266,9	260,1	36,7	-10 030,0	1 707,3	462,7	15 287,3	6 992,0
2010	168,4	4,1	29,5	-1 079,2	369,1	124,0	16,9	-10 138,2	1 141,3	769,8	18 334,9	9 740,6
2011	215,9	15,9	14,8	-1 240,7	281,4	66,0	15,9	-10 280,0	1 569,7	741,1	22 386,6	13 786,7

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) BG - Bulharsko, CY - Kypr, EE - Estonsko, HU - Maďarsko, LT - Litva, LV - Lotyšsko, MT - Malta, PL - Polsko, RO - Rumunsko, SI - Slovinsko a SK - Slovensko.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

10.1/01 - SZÚ - Celková produkce - rostlinná výroba v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2007	2008	2009	2010[1)]	2011[2)]	2007	2008	2009	2010[1)]	2011[2)]
01	**OBILOVINY (VČETNĚ OSIVA)**	**30 612**	**26 433**	**18 767**	**24 599**	**31 466**	**22 530**	**26 226**	**24 367**	**21 619**	**26 113**
01.1	Pšenice a špalda	16 825	13 646	10 075	15 316	18 531	12 540	14 667	13 631	13 187	15 502
01.1/1	Pšenice měkká a špalda	16 825	13 646	10 075	15 316	18 531	12 540	14 667	13 631	13 187	15 502
01.1/2	Pšenice tvrdá (durum)	0	0	0	0	0	0	0			
01.2	Žito a ozimé směsky	742	672	386	435	483	475	561	465	309	313
01.3	Ječmen	8 077	8 520	5 274	5 082	7 301	5 758	6 728	5 958	4 773	5 436
01.4	Oves a letní směsky	570	452	370	357	540	399	393	416	344	413
01.5	Kukuřice na zrno	3 717	2 514	2 263	2 767	3 871	2 839	3 276	3 377	2 595	3 973
01.6	Rýže	0	0	0	0	0	0	0			
01.7	Ostatní obiloviny	682	629	398	643	741	519	602	520	411	475
02	**TECHNICKÉ PLODINY**	**14 275**	**16 171**	**13 272**	**13 572**	**17 459**	**12 081**	**12 523**	**13 200**	**12 192**	**13 068**
02.1	Výsev olejnin a olejnaté plodiny (včetně osiva)	10 158	11 778	9 203	9 951	12 987	7 829	8 447	8 989	7 854	8 079
02.2	Luskoviny (včetně osiva)	323	357	345	353	357	270	216	281	258	282
02.4	Cukrová řepa	2 466	2 267	2 254	2 152	3 197	2 800	2 795	2 944	2 970	3 778
02.5	Ostatní technické plodiny	1 328	1 768	1 470	1 117	918	1 182	1 065	986	1 111	929
03	**KRMNÉ PLODINY**	**8 785**	**8 905**	**9 020**	**9 054**	**9 601**	**7 743**	**8 150**	**8 276**	**8 171**	**9 235**
04	**ZELENINA A ZAHRADNICKÉ VÝROBKY**	**4 595**	**4 853**	**4 846**	**5 043**	**5 063**	**3 670**	**3 904**	**3 948**	**3 781**	**4 223**
04.1	Čerstvá zelenina	1 614	1 474	1 363	1 487	1 581	1 314	1 337	1 362	1 125	1 617
04.2	Sazenice a květiny	2 981	3 378	3 483	3 556	3 482	2 356	2 567	2 586	2 657	2 606
05	**BRAMBORY (VČETNĚ SADBY)**	**4 429**	**2 630**	**2 489**	**2 395**	**2 097**	**3 491**	**3 277**	**3 226**	**2 836**	**3 447**
06	**OVOCE**	**1 606**	**1 646**	**1 296**	**1 002**	**1 074**	**1 340**	**1 509**	**1 514**	**1 007**	**997**
06.1	Čerstvé ovoce	1 606	1 646	1 296	1 002	1 074	1 340	1 509	1 514	1 007	997
07	**VÍNO**	**1 311**	**1 022**	**709**	**575**	**1 154**	**1 157**	**1 148**	**803**	**468**	**930**
09	**OSTATNÍ ROSTLINNÉ VÝROBKY**	**789**	**850**	**716**	**712**	**708**	**736**	**734**	**626**	**619**	**650**
10	**ROSTLINNÁ PRODUKCE (01 AŽ 09)**	**66 401**	**62 509**	**51 115**	**56 951**	**68 621**	**52 747**	**57 472**	**55 960**	**50 694**	**58 663**

10.1/02 - SZÚ - Celková produkce - živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2007	2008	2009	2010[1)]	2011[2)]	2007	2008	2009	2010[1)]	2011[2)]
11	**ZVÍŘATA**	**25 880**	**27 072**	**23 960**	**20 493**	**20 563**	**26 775**	**26 759**	**24 213**	**22 481**	**21 352**
11.1	Skot	7 757	7 644	7 443	6 251	6 660	5 896	6 334	6 274	5 823	5 812
11.2	Prasata	11 741	11 865	10 044	9 031	8 866	14 626	13 506	11 455	11 291	10 765
11.3	Lichokopytníci	0	0	0	0	0					
11.4	Ovce a kozy	91	62	57	48	67	45	45	53	79	99
11.5	Drůbež	6 213	7 420	6 325	5 073	4 948	6 130	6 796	6 353	5 209	4 657
11.6	Ostatní zvířata	79	81	90	90	23	78	78	78	78	20
12	**ŽIVOČIŠNÉ VÝROBKY**	**23 270**	**25 344**	**18 442**	**20 465**	**23 039**	**22 288**	**22 846**	**22 636**	**21 436**	**22 216**
12.1	Mléko	21 123	22 893	16 134	18 421	21 159	19 775	20 118	20 030	19 008	19 677
12.2	Vejce	2 126	2 429	2 284	2 006	1 832	2 482	2 705	2 576	2 396	2 498
12.3	Ostatní živočišné výrobky	22	22	24	37	49	31	23	30	32	41
13	**ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE (11+12)**	**49 151**	**52 416**	**42 402**	**40 958**	**43 602**	**49 063**	**49 605**	**46 849**	**43 917**	**43 568**
14	**PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH VÝROBKŮ (10+13)**	**115 552**	**114 925**	**93 517**	**97 909**	**112 224**	**101 810**	**107 077**	**102 809**	**94 611**	**102 230**
15	**PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH SLUŽEB**	**2 327**	**2 657**	**2 602**	**2 709**	**2 812**	**1 257**	**1 395**	**1 312**	**1 356**	**1 408**
16	**ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE (14+15)**	**117 879**	**117 582**	**96 119**	**100 617**	**115 035**	**103 067**	**108 472**	**104 120**	**95 967**	**103 638**
17	**NEZEMĚDĚLSKÉ VEDLEJŠÍ ČINNOSTI (NEODDĚLITELNÉ)**	**2 304**	**2 194**	**1 697**	**2 057**	**2 415**	**2 054**	**2 198**	**1 978**	**2 008**	**2 247**
17.1	Zpracování zemědělských výrobků	1 943	1 815	1 403	1 797	2 143	1 737	1 873	1 722	1 779	2 007
17.2	Ostatní neoddělitelné vedlejší činnosti (zboží a služby)	361	379	293	260	273	317	326	256	229	240
18	**PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ (16+17)**	**120 182**	**119 776**	**97 816**	**102 674**	**117 451**	**105 121**	**110 670**	**106 098**	**97 975**	**105 885**

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ - http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/i/tab_7_zemcr/$File/c-210744-11.xls

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.1/03 - SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2007	2008	2009	2010[1)]	2011[2)]	2007	2008	2009	2010[1)]	2011[2)]
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	120 182	119 776	97 816	102 674	117 451	105 121	110 670	106 098	97 975	105 885
19	MEZISPOTŘEBA CELKEM	86 633	88 907	78 684	77 184	83 580	74 518	72 859	69 863	67 704	70 659
20	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (18-19)	33 550	30 868	19 132	25 489	33 870	30 603	37 811	36 235	30 271	35 226
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	14 181	14 610	14 211	14 255	14 825	12 247	12 442	12 249	12 375	11 817
22	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (20-21)	19 369	16 258	4 921	11 235	19 045	18 356	25 370	23 986	17 897	23 409
23	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	24 362	26 056	24 636	23 984	24 224	-	-	-	-	-
24	OSTATNÍ DANĚ NA VÝROBU[3)]	1 397	1 192	1 265	1 364	1 283	-	-	-	-	-
25	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	20 647	25 576	28 674	26 845	27 839	-	-	-	-	-
26	DŮCHOD Z FAKTORŮ (22-24+25)	38 618	40 642	32 330	36 715	45 601	-	-	-	-	-
27	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK/SMÍŠENÝ DŮCHOD (26-23)	14 256	14 586	7 695	12 731	21 377	-	-	-	-	-
28	PŘEDEPSANÉ PACHTOVNÉ A OSTATNÍ NÁJEMNÉ Z NEMOVITOSTÍ	3 472	3 611	3 900	3 802	4 183	-	-	-	-	-
29	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1 434	1 444	1 349	1 571	1 146	-	-	-	-	-
30	VÝNOSOVÉ ÚROKY	660	611	394	355	339	-	-	-	-	-
31	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (26-23-28-29+30)	10 009	10 143	2 840	7 713	16 387	-	-	-	-	-

10.1/04 - SZÚ - Kapitálový účet v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2006	2007	2008	2009	2010[1)]	2006	2007	2008	2009	2010[1)]
32	HTFK ZEMĚDĚLSKÝCH VÝROBKŮ	4 317	4 145	3 185	2 841	2 726	4 447	4 243	3 051	3 200	2 951
32.1	HTFK Výsadby	196	172	215	198	190	128	106	115	116	116
32.2	HTFK Zvířata	4 121	3 973	2 970	2 643	2 536	4 320	4 137	2 936	3 084	2 835
33	HTFK NEZEMĚDĚLSKÝCH VÝROBKŮ	10 397	11 540	13 927	8 860	9 037	9 322	10 306	12 326	7 662	7 885
33.1	HTFK Stroje a zařízení	6 277	7 423	9 043	5 109	5 211	5 904	7 019	8 598	4 826	4 974
33.2	HTFK Budovy	4 104	4 098	4 850	3 730	3 805	3 403	3 271	3 698	2 819	2 891
33.3	Ostatní HTFK	16	19	34	21	22	15	16	30	17	20
34	HRUBÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (32+33)	14 714	15 685	17 112	11 701	11 764	13 769	14 550	15 377	10 862	10 836
35	ČISTÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (34-21)	1 213	1 504	2 502	-2 510	-2 491	1 860	2 303	2 935	-1 387	-1 539
36	ZMĚNA STAVU ZÁSOB	-1 938	725	3 103	-484	-4 400	-2 218	544	2 616	-730	-3 779
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	1 171	1 177	1 366	2 225	2 323	981	916	1 200	1 638	1 992
37.1	Investiční dotace	790	812	1200	2 140	2 323	662	633	1 054	1 575	1 992
37.2	Ostatní kapitálové transfery	380	364	166	85		319	283	146	63	-

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) Daně investiční v ČR neexistují.

Pramen: ČSÚ - http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/i/tab_7_zemcr/$File/c-210744-11.xls

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.2/01 - Výsledky hospodaření podniků podle právní formy

Ukazatele	Jednotky	Fyzické osoby		Právnické osoby		Celkem	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
Strukturální ukazatele							
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,6	2,7	3,2	3,1	3,0	3,0
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	80,1	75,1	996,7	972,7	232,3	224,5
z toho - obiloviny	%	41,2	40,9	43,8	43,5	43,1	42,8
- ostatní polní plodiny	%	15,6	16,4	18,4	18,9	17,6	18,2
- krmné plodiny	%	41,1	40,9	36,1	35,8	37,5	37,2
Pronajatá využívaná zem. půda	%	65,2	65,6	93,4	92,3	85,3	84,8
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	28,9	30,2	42,9	42,4	38,9	39,0
z toho - dojnice	DJ/100 ha	5,3	5,4	15,6	15,3	12,6	12,5
- ostatní skot	DJ/100 ha	19,1	19,9	18,3	18,5	18,5	18,9
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,0	1,0	0,1	0,1	0,4	0,3
- prasata	DJ/100 ha	2,8	3,3	7,1	7,2	5,9	6,1
- drůbež	DJ/100 ha	0,4	0,2	1,8	1,5	1,4	1,1
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha[1)]	0,6	0,6	0,9	0,9	0,8	0,8
Ukazatele standardního výstupu EU							
Celková produkce	Kč/ha	19 264	22 003	28 739	31 907	26 013	29 146
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	13 099	15 574	15 524	17 545	14 826	16 996
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	5 143	5 798	10 863	11 822	9 217	10 143
Ostatní produkce	Kč/ha	1 021	631	2 352	2 540	1 969	2 008
Celkové náklady	Kč/ha	23 000	24 131	38 008	39 530	33 691	35 237
Výrobní spotřeba	Kč/ha	16 309	17 083	24 418	25 270	22 085	22 987
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	8 579	9 661	8 556	8 765	8 562	9 015
- Top Up a ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	3 873	4 647	3 906	3 452	3 896	3 786
- environmentální dotace	Kč/ha	1 632	1 607	1 156	1 059	1 293	1 212
- dotace na LFA	Kč/ha	439	1 891	557	895	523	1 173
- ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	20	36	13	4	15	13
- dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	524	521	653	756	616	691
- dotace na externí faktory	Kč/ha	163	118	132	118	141	118
- jednotná platba na plochu	Kč/ha	3 694	4 044	3 695	4 043	3 694	4 044
Daně a poplatky	Kč/ha	220	226	309	259	284	249
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	11 313	14 355	12 568	15 144	12 207	14 924
Odpisy	Kč/ha	4 022	4 320	3 182	3 311	3 424	3 593
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	7 291	10 035	9 386	11 833	8 783	11 332
Mzdové náklady	Kč/ha	1 468	1 441	8 442	8 821	6 436	6 763
Pachtovné	Kč/ha	795	832	1 464	1 625	1 272	1 404
Nákladové úroky	Kč/ha	405	454	502	503	474	490
Dotace investiční	Kč/ha	456	431	409	634	422	577
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	5 078	7 738	-614	1 517	1 024	3 252
x							
Aktiva celkem	Kč/ha	67 182	69 617	90 292	92 358	83 644	86 017
Stálá aktiva	Kč/ha	53 952	56 050	65 893	68 026	62 458	64 687
Oběžná aktiva	Kč/ha	13 230	13 566	24 400	24 331	21 186	21 330
Vlastní kapitál	Kč/ha	59 820	62 310	66 044	67 687	64 253	66 188
Cizí zdroje	Kč/ha	7 362	7 306	24 248	24 671	19 390	19 830
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	284,0	371,4	296,6	386,9	293,5	383,0
Důchod ze zemědělské činnosti/FWU	tis. Kč/FWU	262,1	366,1	x	x	x	x
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	84,66	77,64	84,96	79,20	84,90	78,87
Obrat celkových aktiv[2)]	x	0,29	0,32	0,32	0,35	0,31	0,34
Míra zadluženosti[3)]	%	10,96	10,49	26,86	26,71	23,18	23,05
Výnosnost celkového kapitálu[4)]	%	7,56	11,12	-0,68	1,64	1,22	3,78

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/02 - Výsledky hospodaření podniků podle LFA

Ukazatele	Jednotky	Převažující horské LFA (H)[1]		Převažující ostatní LFA (O)[2]		Převážně mimo LFA (N)[3]		Celkem	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Strukturální ukazatele									
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,4	2,6	2,7	2,7	3,2	3,2	3,0	3,0
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	225,8	189,8	208,3	248,1	244,4	222,9	232,3	224,5
z toho - obiloviny	%	13,3	16,1	34,3	34,6	53,1	54,6	43,1	42,8
- ostatní polní plodiny	%	3,4	5,4	12,5	14,1	22,7	24,0	17,6	18,2
- krmné plodiny	%	82,6	78,1	52,9	50,4	21,5	18,6	37,5	37,2
Pronajatá využívaná zem. půda	%	77,0	77,9	84,1	84,9	87,7	86,7	85,3	84,8
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	46,3	48,6	46,0	45,5	34,6	32,7	38,9	39,0
z toho - dojnice	DJ/100 ha	11,5	12,6	14,0	15,1	12,3	11,0	12,6	12,5
- ostatní skot	DJ/100 ha	31,2	32,3	25,4	24,5	13,0	12,0	18,5	18,9
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,9	0,8	0,6	0,6	0,2	0,1	0,4	0,3
- prasata	DJ/100 ha	1,7	1,6	4,1	4,0	7,5	8,5	5,9	6,1
- drůbež	DJ/100 ha	0,6	1,1	1,7	1,1	1,5	1,1	1,4	1,1
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha[4]	0,5	0,6	0,8	0,8	1,2	1,2	0,8	0,8
Ukazatele standardního výstupu EU									
Celková produkce	Kč/ha	14 741	17 847	21 993	25 295	30 089	34 422	26 013	29 146
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	5 435	6 608	10 334	11 777	18 648	22 833	14 826	16 996
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	8 079	9 818	10 052	11 467	9 166	9 450	9 217	10 143
Ostatní produkce	Kč/ha	1 227	1 421	1 607	2 051	2 275	2 139	1 969	2 008
Celkové náklady	Kč/ha	23 399	26 831	29 677	31 539	37 539	39 652	33 691	35 237
Výrobní spotřeba	Kč/ha	15 010	17 059	20 029	20 944	24 468	25 768	22 085	22 987
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	11 587	13 780	9 019	9 525	7 701	7 445	8 562	9 015
- Top Up a ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	6 920	8 546	4 314	4 211	3 050	2 267	3 896	3 786
- environmentální dotace	Kč/ha	3 117	3 239	1 739	1 475	709	517	1 293	1 212
- dotace na LFA	Kč/ha	1 947	4 095	713	1 574	127	158	523	1 173
- ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	8	27	25	13	13	9	15	13
- dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	377	460	518	655	708	773	616	691
- dotace na externí faktory	Kč/ha	87	86	161	112	146	130	141	118
- jednotná platba na plochu	Kč/ha	3 693	4 046	3 690	4 035	3 697	4 048	3 694	4 044
Daně a poplatky	Kč/ha	152	170	212	198	340	301	284	249
Hrubá přid. hodnota	Kč/ha	11 166	14 398	10 770	13 678	12 981	15 798	12 207	14 924
Odpisy	Kč/ha	2 516	3 229	2 988	3 096	3 794	3 982	3 424	3 593
Čistá přid. hodnota	Kč/ha	8 649	11 169	7 783	10 582	9 188	11 816	8 783	11 332
Mzdové náklady	Kč/ha	4 688	5 300	5 365	6 132	7 235	7 525	6 436	6 763
Pachtovné	Kč/ha	788	767	801	879	1 558	1 883	1 272	1 404
Nákladové úroky	Kč/ha	396	477	495	488	484	494	474	490
Dotace investiční	Kč/ha	83	332	508	518	468	677	422	577
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	2 860	4 958	1 630	3 601	378	2 592	1 024	3 252
x									
Aktiva celkem	Kč/ha	63 504	74 529	75 432	79 520	91 309	92 901	83 644	86 017
Stálá aktiva	Kč/ha	47 875	57 701	58 586	60 207	67 233	69 184	62 458	64 687
Oběžná aktiva	Kč/ha	15 628	16 827	16 847	19 313	24 076	23 716	21 186	21 330
Vlastní kapitál	Kč/ha	49 953	57 172	58 610	59 803	69 626	72 346	64 253	66 188
Cizí zdroje	Kč/ha	13 551	17 357	16 822	19 717	21 683	20 554	19 390	19 830
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	363,9	427,3	284,4	385,7	284,6	371,9	293,5	383,0
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	101,83	95,59	91,07	82,80	81,32	74,86	84,90	78,87
Obrat celkových aktiv[5]	x	0,23	0,24	0,29	0,32	0,33	0,37	0,31	0,34
Míra zadluženosti[6]	%	21,34	23,29	22,30	24,80	23,75	22,13	23,18	23,05
Výnosnost celkového kapitálu[7]	%	4,50	6,65	2,16	4,53	0,41	2,79	1,22	3,78

1) Více než 50 % z. p. v H.

2) Více než 50 % z. p. v O a S, pokud H bude menší než 50 %.

3) Více než 50 % z. p. mimo LFA.

4) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

5) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

6) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

7) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/03 - Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření

Ukazatele	Jednotky	Polní výroba		Trvalé kultury		Produkce mléka		Chov skotu		Smíšená výroba		Celkem		Jednotky	Chov prasat a drůbeže	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010		2009	2010
Strukturální ukazatele																
Vstup pracovní síly	**AWU/100 ha**	2,0	2,0	13,8	12,8	3,9	3,7	1,9	2,2	3,2	3,1	3,0	3,0	**AWU/podnik**	11,5	11,0
Využívaná zemědělská půda	**ha/podnik**	187,2	183,4	28,0	21,7	220,0	220,1	159,0	144,4	439,5	429,3	232,3	224,5	**ha/podnik**	34,7	29,1
z toho - obiloviny	**%**	61,7	61,1	28,5	16,0	27,2	29,3	7,5	7,5	46,9	45,8	43,1	42,8	**%**	71,0	63,4
- ostatní polní plodiny	**%**	29,4	30,0	11,3	5,9	7,0	7,6	1,4	2,0	18,2	18,6	17,6	18,2	**%**	15,7	19,9
- krmné plodiny	**%**	6,7	6,8	1,6	1,8	65,6	62,7	90,9	89,9	33,5	34,4	37,5	37,2	**%**	13,3	16,6
Pronajatá využívaná zem. půda	**%**	83,1	81,7	76,9	71,2	85,9	84,2	74,4	75,5	89,5	89,1	85,3	84,8	**%**	84,1	88,0
Počet dobytčích jednotek	**DJ/100 ha**	6,4	6,8	5,8	0,8	64,8	61,4	43,6	45,5	49,5	49,8	38,9	39,0	**DJ/podnik**	669,5	653,2
z toho - dojnice	**DJ/100 ha**	0,8	1,2	0,0	0,0	36,1	34,2	3,6	4,6	17,1	16,8	12,6	12,5	**DJ/podnik**	0,0	0,0
- ostatní skot	**DJ/100 ha**	3,5	3,6	0,0	0,0	27,1	26,1	35,8	37,8	19,8	20,3	18,5	18,9	**DJ/podnik**	1,8	2,2
- ovce a kozy	**DJ/100 ha**	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	1,9	0,1	0,1	0,4	0,3	**DJ/podnik**	0,2	0,3
- prasata	**DJ/100 ha**	1,7	1,9	1,0	0,7	1,5	1,1	0,6	0,7	10,1	10,4	5,9	6,1	**DJ/podnik**	455,9	357,0
- drůbež	**DJ/100 ha**	0,3	0,0	4,8	0,0	0,1	0,0	0,7	0,0	2,3	2,1	1,4	1,1	**DJ/podnik**	211,5	293,7
Intenzita chovu přežvýkavců	**DJ/ha**[1)]	0,6	0,6	0,0	0,0	1,0	1,0	0,5	0,5	1,1	1,1	0,8	0,8	**DJ/ha**	0,4	0,5
Ukazatele standardního výstupu EU																
Celková produkce	**Kč/ha**	21 115	24 105	82 279	89 879	28 572	30 560	10 908	12 106	29 630	32 457	26 013	29 146	**tis. Kč/podnik**	19 350	20 511
Produkce rostlinné výroby	**Kč/ha**	18 168	21 438	68 681	85 607	8 525	9 556	4 545	5 226	14 740	15 640	14 826	16 996	**tis. Kč/podnik**	745	657
Produkce živočišné výroby	**Kč/ha**	1 239	1 414	2 127	58	18 256	19 604	5 212	5 901	12 770	14 119	9 217	10 143	**tis. Kč/podnik**	17 053	18 779
Ostatní produkce	**Kč/ha**	1 708	1 253	11 471	4 215	1 791	1 400	1 151	979	2 120	2 699	1 969	2 008	**tis. Kč/podnik**	1 552	1 075
Celkové náklady	**Kč/ha**	26 458	27 396	88 443	101 238	37 126	36 681	19 142	20 974	38 379	39 342	33 691	35 237	**tis. Kč/podnik**	20 556	21 104
Výrobní spotřeba	**Kč/ha**	17 747	18 301	49 575	62 310	24 305	24 033	12 871	13 802	25 172	25 565	22 085	22 987	**tis. Kč/podnik**	16 663	16 923
Provozní dotace a podpory celkem	**Kč/ha**	6 944	6 566	13 014	14 238	9 314	10 547	11 974	14 589	8 192	8 413	8 562	9 015	**tis. Kč/podnik**	388	536
- Top Up a ostatní dotace na výrobu	**Kč/ha**	2 367	1 656	6 466	7 284	4 855	4 937	7 147	9 542	3 527	3 066	3 896	3 786	**tis. Kč/podnik**	113	107
- environmentální dotace	**Kč/ha**	473	287	4 899	6 711	1 499	1 565	3 571	4 102	957	769	1 293	1 212	**tis. Kč/podnik**	22	18
- dotace na LFA	**Kč/ha**	21	99	0	0	1 219	1 958	1 742	4 311	321	752	523	1 173	**tis. Kč/podnik**	1	12
- ostatní platby na rozvoj venkova	**Kč/ha**	15	15	138	69	20	9	16	26	12	8	15	13	**tis. Kč/podnik**	2	1
- dotace na výrobní spotřebu	**Kč/ha**	673	691	1 461	2 482	551	611	298	347	671	765	616	691	**tis. Kč/podnik**	117	308
- dotace na externí faktory	**Kč/ha**	156	129	168	494	135	123	111	63	143	122	141	118	**tis. Kč/podnik**	26	6
- jednotná platba na plochu	**Kč/ha**	3 699	4 054	3 694	3 962	3 695	4 045	3 691	4 053	3 695	4 039	3 694	4 044	**tis. Kč/podnik**	129	114
Daně a poplatky	**Kč/ha**	277	266	1 119	509	211	223	162	175	315	258	284	249	**tis. Kč/podnik**	46	63
Hrubá přid. hodnota	**Kč/ha**	10 035	12 104	44 600	41 299	13 370	16 852	9 849	12 718	12 335	15 046	12 207	14 924	**tis. Kč/podnik**	3 030	4 061
Odpisy	**Kč/ha**	3 337	3 478	15 770	19 524	3 838	3 948	2 197	2 767	3 441	3 462	3 424	3 593	**tis. Kč/podnik**	1 189	990
Čistá přid. hodnota	**Kč/ha**	6 699	8 627	28 829	21 774	9 532	12 904	7 653	9 951	8 894	11 585	8 783	11 332	**tis. Kč/podnik**	1 841	3 071
Mzdové náklady	**Kč/ha**	3 591	3 778	19 697	16 371	7 769	7 393	2 894	3 202	8 049	8 465	6 436	6 763	**tis. Kč/podnik**	2 479	2 931
Pachtovné	**Kč/ha**	1 399	1 463	1 986	1 492	669	734	802	765	1 203	1 318	1 272	1 404	**tis. Kč/podnik**	123	194
Nákladové úroky	**Kč/ha**	385	377	1 416	1 541	545	574	379	437	515	531	474	490	**tis. Kč/podnik**	102	67
Dotace investiční	**Kč/ha**	443	175	2 995	18 556	251	332	169	245	466	616	422	577	**tis. Kč/podnik**	30	110
Důchod ze zemědělské činnosti	**Kč/ha**	1 767	3 184	8 726	20 926	800	4 535	3 747	5 791	-406	1 886	1 024	3 252	**tis. Kč/podnik**	-833	-10
x																
Aktiva celkem	**Kč/ha**	63 699	61 824	308 946	261 542	91 233	95 737	55 838	63 405	93 483	97 010	83 644	86 017	**tis. Kč/podnik**	38 418	35 771
Stálá aktiva	**Kč/ha**	47 529	46 656	227 705	202 516	71 696	74 943	42 095	49 001	69 689	72 477	62 458	64 687	**tis. Kč/podnik**	29 799	25 031
Oběžná aktiva	**Kč/ha**	16 171	15 168	81 241	59 026	19 537	20 794	13 743	14 404	23 794	24 533	21 186	21 330	**tis. Kč/podnik**	8 619	10 740
Vlastní kapitál	**Kč/ha**	51 157	49 956	256 703	210 099	69 825	73 090	44 745	51 436	69 597	73 042	64 253	66 188	**tis. Kč/podnik**	30 229	25 873
Cizí zdroje	**Kč/ha**	12 543	11 868	52 243	51 443	21 408	22 647	11 093	11 970	23 885	23 968	19 390	19 830	**tis. Kč/podnik**	8 190	9 898
ČPH / AWU	**tis. Kč/AWU**	337,3	433,9	208,5	169,7	243,9	349,3	400,2	458,1	274,0	369,3	293,5	383,0	**tis. Kč/AWU**	160,3	278,5
Výrobní spotřeba/celková produkce	**%**	84,05	75,92	60,25	69,33	85,07	78,64	118,00	114,01	84,95	78,77	84,90	78,87	**%**	86,11	82,51
Obrat celkových aktiv[2)]	**x**	0,33	0,39	0,27	0,34	0,31	0,32	0,20	0,19	0,32	0,33	0,31	0,34	**x**	0,50	0,57
Míra zadluženosti[3)]	**%**	19,69	19,20	16,91	19,67	23,46	23,66	19,87	18,88	25,55	24,71	23,18	23,05	**%**	21,32	27,67
Výnosnost celkového kapitálu[4)]	**%**	2,77	5,15	2,82	8,00	0,88	4,74	6,71	9,13	-0,43	1,94	1,22	3,78	**%**	-2,17	-0,03

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/04 - Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti

Ukazatele	Jednotky	Malé a pod středem		Střední		Velké		Největší		Celkem	
		IV.-VI.		VII.-IX.		X.-XI.		XII.-XIV.			
		2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Strukturální ukazatele											
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	3,9	3,9	2,2	2,4	2,7	2,5	3,4	3,2	3,0	3,0
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	35,7	36,7	240,1	221,1	856,5	823,0	1 903,0	1 895,0	232,3	224,5
z toho - obiloviny	%	31,0	29,7	36,5	38,6	50,5	48,1	47,7	46,5	43,1	42,8
- ostatní polní plodiny	%	11,1	10,9	13,6	15,1	20,8	20,5	20,5	20,9	17,6	18,2
- krmné plodiny	%	55,2	57,3	47,8	44,2	27,0	28,7	30,3	31,2	37,5	37,2
Pronajatá využívaná zem. půda	%	51,8	52,5	80,4	80,7	88,4	89,7	94,5	92,9	85,3	84,8
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	37,5	36,6	27,1	26,7	29,8	30,1	49,8	50,1	38,9	39,0
z toho - dojnice	DJ/100 ha	3,4	2,7	5,6	5,3	11,1	11,5	19,6	19,5	12,6	12,5
- ostatní skot	DJ/100 ha	27,1	27,9	18,3	17,8	13,4	14,4	18,4	19,0	18,5	18,9
- ovce a kozy	DJ/100 ha	2,2	2,4	0,5	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,3
- prasata	DJ/100 ha	3,0	3,0	2,3	2,8	3,4	3,0	9,6	9,8	5,9	6,1
- drůbež	DJ/100 ha	1,2	0,0	0,1	0,3	1,8	1,1	2,2	1,8	1,4	1,1
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha[1)]	0,6	0,6	0,5	0,5	0,9	0,9	1,2	1,2	0,8	0,8
Ukazatele standardního výstupu EU											
Celková produkce	Kč/ha	18 774	18 802	18 563	23 194	23 923	27 069	33 067	35 737	26 013	29 146
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	12 279	12 644	12 744	17 358	14 643	17 391	16 783	17 583	14 826	16 996
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	5 230	5 313	4 588	4 835	6 792	7 908	13 839	15 194	9 217	10 143
Ostatní produkce	Kč/ha	1 265	845	1 231	1 002	2 488	1 770	2 445	2 960	1 969	2 008
Celkové náklady	Kč/ha	22 256	22 212	25 170	28 182	31 718	32 666	42 274	43 248	33 691	35 237
Výrobní spotřeba	Kč/ha	15 884	15 896	16 679	18 463	20 405	21 133	27 447	27 918	22 085	22 987
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	8 823	11 158	9 448	9 929	7 923	8 303	8 116	8 208	8 562	9 015
- Top Up a ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	4 065	6 271	4 799	4 877	3 327	3 100	3 436	2 787	3 896	3 786
- environmentální dotace	Kč/ha	1 797	2 219	2 121	2 024	958	916	742	582	1 293	1 212
- dotace na LFA	Kč/ha	544	2 986	906	1 789	390	808	306	514	523	1 173
- ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	24	62	15	12	24	11	11	4	15	13
- dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	485	414	470	562	651	718	729	822	616	691
- dotace na externí faktory	Kč/ha	95	49	140	123	133	136	154	124	141	118
- jednotná platba na plochu	Kč/ha	3 683	4 036	3 696	4 047	3 692	4 049	3 696	4 041	3 694	4 044
Daně a poplatky	Kč/ha	308	290	179	181	254	222	356	292	284	249
Hrubá přid. hodnota	Kč/ha	11 405	13 774	11 153	14 479	11 186	14 017	13 380	15 736	12 207	14 924
Odpisy	Kč/ha	5 067	5 038	2 889	3 467	2 958	2 958	3 585	3 560	3 424	3 593
Čistá přid. hodnota	Kč/ha	6 338	8 736	8 264	11 012	8 228	11 059	9 795	12 176	8 783	11 332
Mzdové náklady	Kč/ha	422	352	3 787	4 171	6 764	6 886	9 320	9 720	6 436	6 763
Pachtovné	Kč/ha	606	593	1 394	1 640	1 160	1 262	1 360	1 477	1 272	1 404
Nákladové úroky	Kč/ha	278	333	422	442	431	427	562	573	474	490
Dotace investiční	Kč/ha	77	428	360	322	408	903	539	665	422	577
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	5 109	7 886	3 022	5 082	281	3 387	-909	1 071	1 024	3 252
x											
Aktiva celkem	Kč/ha	85 533	86 221	59 896	63 178	72 477	72 379	102 408	104 504	83 644	86 017
Stálá aktiva	Kč/ha	68 602	69 387	44 784	47 350	52 142	52 864	76 066	78 206	62 458	64 687
Oběžná aktiva	Kč/ha	16 931	16 833	15 112	15 828	20 335	19 516	26 342	26 298	21 186	21 330
Vlastní kapitál	Kč/ha	81 005	80 708	46 757	50 101	53 581	52 204	75 690	77 494	64 253	66 188
Cizí zdroje	Kč/ha	4 528	5 513	13 139	13 077	18 895	20 175	26 718	27 010	19 390	19 830
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	161,8	225,1	374,1	460,7	307,3	434,6	286,5	375,2	293,5	383,0
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	84,61	84,54	89,85	79,60	85,30	78,07	83,00	78,12	84,90	78,87
Obrat celkových aktiv[2)]	x	0,22	0,22	0,31	0,37	0,33	0,37	0,32	0,34	0,31	0,34
Míra zadluženosti[3)]	%	5,29	6,39	21,94	20,70	26,07	27,87	26,09	25,85	23,18	23,05
Výnosnost celkového kapitálu[4)]	%	5,97	9,15	5,04	8,04	0,39	4,68	-0,89	1,02	1,22	3,78

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/05 - Přehled směrů investic v rámci podopatření PRV I.1.1 Modernizace zemědělských podniků v letech 2008-2011

Kategorie podopatření I.1.1 (121)	Proplaceno projektů					Proplacená částka	Podíl částky z celku	Podíl žádostí - právní forma		Podíl žádostí - LFA		Podíl žádostí - mladý zemědělec	
	2008	2009	2010	2011	2008-11	2008-11 (Kč)	%	% FO	% PO	% ANO	% NE	% ANO	% NE
ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA	**158**	**380**	**434**	**531**	**1 503**	**3 651 842 402**	**71,4**	**33**	**67**	**68**	**32**	**22**	**78**
Investice do zemědělských staveb vč. nezbytných manipulačních prostor pro ŽV	**93**	**239**	**261**	**329**	**922**	**2 352 651 005**	**46,0**	**34**	**66**	**69**	**31**	**23**	**77**
Chov skotu	45	131	128	165	469	892 799 813	17,5	41	59	83	17	25	75
Chov dojnic	21	59	42	54	176	687 888 042	13,5	18	82	66	34	11	89
Chov ovcí a koz	1	6	14	10	31	27 461 568	0,5	84	16	94	6	52	48
Chov prasat	19	35	48	45	147	483 554 830	9,5	14	86	35	65	12	88
Chov drůbeže	3	3	16	34	56	232 737 676	4,6	16	84	34	66	25	75
Chov ostatních zvířat (koně atd.)	4	5	13	21	43	28 209 076	0,6	77	23	65	35	70	30
Investice do techniky a technologií pro ŽV	**30**	**45**	**51**	**64**	**190**	**344 620 534**	**6,7**	**31**	**69**	**60**	**39**	**17**	**83**
Chov skotu včetně dojnic	22	34	42	33	131	185 420 969	3,6	36	64	68	32	15	85
Chov ovcí a koz	3	1	0	1	5	2 224 069	0,0	60	40	80	20	40	60
Chov prasat	2	7	4	9	22	35 640 212	0,7	18	82	50	50	9	91
Chov drůbeže	3	3	5	19	30	120 495 505	2,4	10	90	30	70	23	77
Chov ostatních zvířat (koně atd.)	0	0	0	2	2	839 779	0,0	100	0	100	0	100	0
Investice do výstavby nebo rekonstrukce skladovacích prostor pro druhotné produkty ŽV (jímky, hnojiště)	**12**	**49**	**44**	**40**	**145**	**306 351 151**	**6,0**	**20**	**80**	**66**	**34**	**12**	**88**
Investice do výstavby nebo rekonstrukce skladů pro objemná a jadrná krmiva	**23**	**47**	**78**	**98**	**246**	**648 219 712**	**12,7**	**40**	**60**	**74**	**26**	**30**	**70**
ROSTLINNÁ VÝROBA	**66**	**140**	**186**	**185**	**577**	**1 288 225 393**	**25,2**	**35**	**54**	**25**	**64**	**32**	**58**
Investice do zemědělských staveb pro RV	**34**	**95**	**137**	**125**	**391**	**914 291 447**	**17,9**	**43**	**57**	**26**	**74**	**39**	**61**
Výstavba či rekonstrukce skladovacích prostor pro produkty RV	19	63	79	79	240	659 338 609	12,9	45	55	34	66	36	64
Výstavba či rekonstrukce nosných konstrukcí trvalých kultur	7	20	36	26	89	130 354 303	2,5	30	70	3	97	43	57
Nezbytné manipulační prostory	1	1	4	2	8	4 444 374	0,1	75	25	38	63	50	50
Výstavba a rekonstrukce krycích konstrukcí (skleníky, pařeniště apod.)	6	6	13	7	32	74 078 716	1,4	50	50	22	78	53	47
Ostatní objekty	1	5	5	11	22	46 075 445	0,9	50	50	36	64	41	59
Investice do techniky a technologií pro RV	**32**	**45**	**49**	**60**	**186**	**373 933 946**	**7,3**	**28**	**72**	**33**	**67**	**27**	**73**
JINÉ	**2**	**8**	**16**	**26**	**52**	**172 240 231**	**3,4**	**29**	**62**	**63**	**27**	**17**	**73**
CELKEM	**226**	**528**	**636**	**742**	**2 132**	**5 112 308 026**	**100,0**	**34**	**66**	**57**	**43**	**26**	**74**

Pramen: Zpracováno na základě dat poskytnutých Řídícím orgánem PRV (MZe)

Zpracoval: J. Špička, M. Hruška, T. Medonos (ÚZEI)

11/01 - Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2010			2011[p]		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby	**3 684**	**16 155**	**19 839**	**1 341**	**18 413**	**19 754**
- SAPS	0	14 276	14 276	0	16 520	16 520
- oddělená platba za cukr	0	1 088	1 088	0	1 095	1 095
- oddělená platba za rajčata	0	10	10	0	10	10
- podpora dojnic	0	781	781	0	788	788
- národní doplňkové platby	3 614	0	3 614	1 286	0	1 286
- ostatní komoditní podpory (dotace MZe)	70	0	70	55	0	55
PRV 2007-2013	**3 641**	**12 805**	**16 446**	**3 128**	**11 067**	**14 195**
- osa I	927	2 780	3 707	896	2 688	3 584
- osa II[1)]	1 760	7 018	8 778	1 479	5 904	7 383
. platby LFA a NATURA 2000	*857*	*3 431*	*4 288*	*533*	*2 137*	*2 670*
- osa III	804	2 413	3 217	529	1 588	2 117
- osa IV	142	568	710	214	856	1 070
- osa V	8	26	34	10	31	41
OP Rybářství	**43**	**130**	**173**	**54**	**163**	**218**
Národní podpory rezortu MZe	**5 908**	**0**	**5 908**	**5 761**	**0**	**5 761**
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	3 128	0	3 128	2 923	0	2 923
- podpory PGRLF	826	0	826	970	0	970
- pozemkové úřady	817	0	817	847	0	847
- výdaje ost. institucí rezortu	1 137	0	1 137	1 021	0	1 021
Národní podpory ost. rezortů	**1 916**	**0**	**1 916**	**2 041**	**0**	**2 041**
- MŽP, MPO, MD	147	0	147	138	0	138
- daňové a podobné úlevy	1 769	0	1 769	1 903	0	1 903
Organizace trhu (SOT)	**94**	**480**	**575**	**119**	**329**	**447**
- subvence vývozu	0	50	50	0	20	20
- ostatní výdaje v rámci SOT	94	430	524	119	309	427
Celkem	**15 287**	**29 570**	**44 857**	**12 444**	**29 973**	**42 417**

p = předpoklad k 30. 6. 2012.

1) Včetně opatření HRDP v období 2008-09, hrazené ze zdrojů PRV.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

M6.7/01 - Počet pracovníků (AWU) na 100 ha zemědělské půdy v okresech ČR

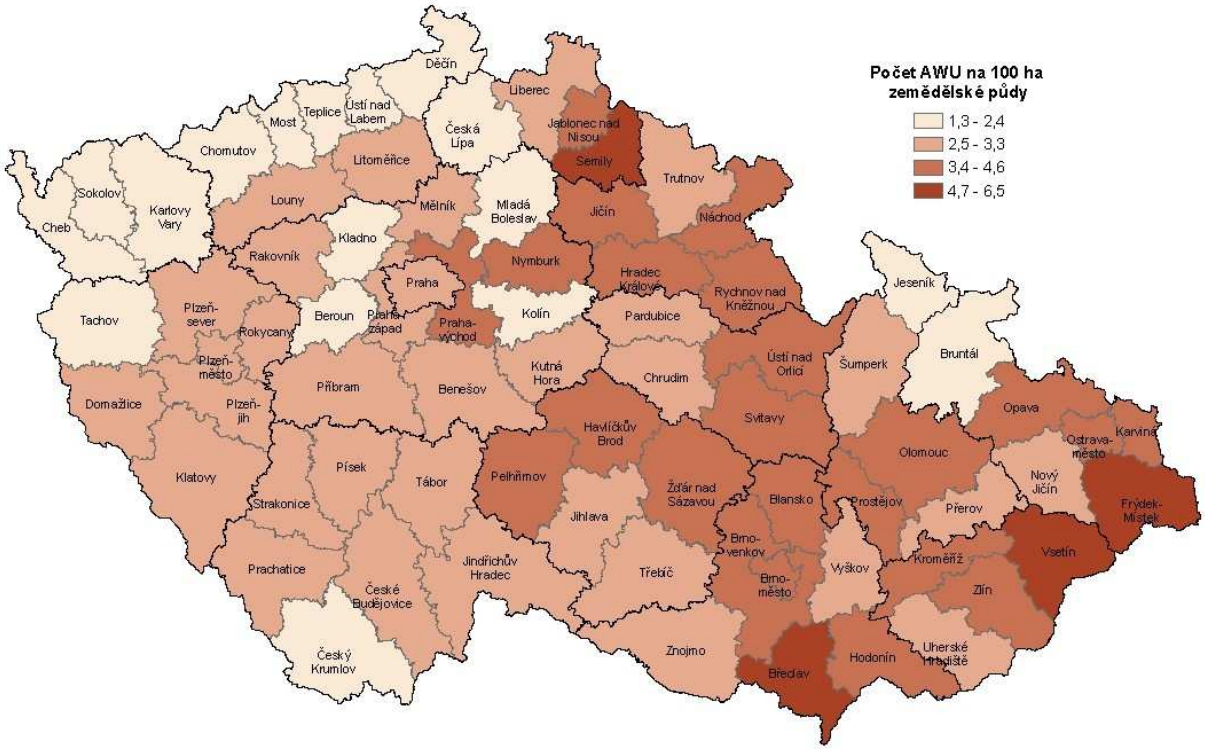

Pramen: *Agrocenzus 2010 - Strukturální šetření v zemědělství a metody zemědělské výroby, ČSÚ 2011*

Zpracoval: *F. Nohel (ÚZEI)*